

**Любець Г.В.
Король В.Г.**

**КОМУНІКАЦІЙНО-
КОНТЕНТНА БЕЗПЕКА:
ПРОБЛЕМАТИКА, ПІДХОДИ,
ЕТАПИ СТАНОВЛЕННЯ**

Наукові розвідки інформаційного простору України
за період 2002–2017 рр.

Дніпро
2018

УДК 323:316.77(477)
(02.064)
Л 93

Рекомендовано до друку Вченою радою Військового інституту Київського національного університету імені Тараса Шевченка
(Протокол № 9 від 24.05.2018)

За повного або часткового відтворення матеріалів цієї публікації посилання на видання обов'язкове

Рецензенти:

Савков Анатолій Петрович – д.н.держ.упр., доцент, перший віце-президент Національної академії державного управління при Президентові України;

Храбан Ігор Анатолійович – д.п.н., професор, начальник кафедри Воєнно-дипломатичної академії імені Євгенія Березняка;

Ажнюк Леся Вікторівна – к.ф.н., старший науковий співробітник Інституту мовознавства ім. О.О. Потебні НАН України

Любовець Г.В., Король В.Г.

Комунікаційно-контентна безпека: проблематика, підходи, Л93 становлення: монографія. Любовець Г.В., Король В.Г. – Дніпро: Середняк Т. К., 2018. – 462 с.

ISBN 978-617-7696-11-6

Останні події, пов'язані з гібридно-месіанськими агресіями путінського режиму проти України і світу загалом, примусили провідні країни по-іншому подивитись на проблематику інформаційної безпеки. Інформаційний простір країн світу в умовах сучасних динамік перманентної публічності перетворився на арену жорсткого міждержавного суспільно-ментального протистояння цивілізаційного поступу глобального світу. Від постійних різновекторних та різноформатних комунікаційно-контентних агресій з боку глобального гібридного терориста, яким є нині політико-корпоративний режим путінської Росії, потерпають не лише окремі країни, а й уся загальносвітова демократична система.

Читачу пропонуються до уваги попередні результати-практики досліджень інформаційного простору України, зокрема такого аспекту, як комунікаційно-контентна безпека, які проводились авторами протягом останніх п'ятнадцяти років. Пропонуються нове бачення цієї проблематики та авторський глосарій, який розроблявся в процесі потоково-лабораторного дослідження протягом зазначеного часу та робота над яким триває. Дасться також порівняльний аналіз розвитку окремих сегментів інформпростору.

Книга розрахована на фахівців з питань інформаційної безпеки, політичних і медіааналітиків, державних службовців, дипломатичних працівників, науковців, студентів профільних спеціальностей. Видання становить інтерес також для громадян, які цікавляться питаннями комунікаційно-контентної протидії в інформпросторі країни (групи країн) на прикладах аналізу агресій путінської Росії.

ISBN 978-617-7696-11-6

© Любовець Г.В., Король В.Г., 2018

ЗМІСТ

Вступ	17
Замість епіграфа	21
Розділ 1. Прогнозний розвиток інструментів медіаринку (2002 – 2014 рр.)	31
Технологія інформаційного супроводу інтересів (ТІСІ)	33
<i>1. Загальна характеристика технології інформаційного супроводу інтересів та її місце у структурі інформаційного поля України</i>	<i>33</i>
1.1 Стан інформаційного поля України	33
1.2 Конкурентне середовище інформаційного забезпечення	33
1.3 Реальна ніша на ринку для ТІСІ	34
1.4 Технологічні можливості і варіанти практичного застосування технології інформаційного супроводу інтересів.	35
<i>2. Специфіка використання та реалізації механізмів інформаційного супроводу в межах ТІСІ</i>	<i>36</i>
2.1 Технологія аналізу інформаційних резонансів, її актуальні проблеми і можливості	36
2.2 Проблеми розвитку, організації та зростання як необхідність повноцінного розгортання служб для абсолютизації ефективності перспективної технології	39
2.3 Взаємодія інформаційних технологій (аналітичні служби та програми на базі служби моніторингу та використання можливостей Інформаційно-технологічної бази даних)	40
<i>3. Схема взаємодії структурних компонентів (організація діяльності) інформаційного супроводу</i>	<i>40</i>
<i>4. Схема розвитку корпоративної структури на базі технології інформаційного супроводу інтересів клієнта</i>	<i>42</i>
4.1 Актуальна (можлива) структура корпорації ТІСІ	42
4.2 Перспективна структура корпорації, її можливості та схема взаємодії	43
4.3 Структура та функціональне наповнення компонентів холдингової компанії як мета розвитку структури	43
<i>5. Перспективи технології</i>	<i>44</i>
5.1 Можливості лобювання економічних інтересів	44
5.2 Структурування та адаптація інформаційного простору країни та орієнтування в інформаційному просторі.	44

5.3 Міжнародні проекти (орієнтування та згодом – інформаційний супровід інтересів іноземного замовника на території України) . . .	45
5.4 Можливості впливу на політичне середовище	45
6. Функції департаментів ПІСІ	46
6.1 Департамент контекстного моніторингу інформаційних резонансів. .	46
6.2 Департамент креативної аналітики та спецпроектів	46
6.3 Департамент по роботі з клієнтами	46
6.4 Департамент комп'ютерно-технологічного дизайну	46
6.5 Департамент інформаційного запиту	47
6.6 Департамент соціологічного моделювання	47
6.7 Департамент законодавчо-політичного лобіювання.	47
7. Функції генерального директора	47
8. Функції Центру стратегічного планування та контролю (координаційного центру).	48
9. Функції Колегії	48
10. Функції заступника генерального директора	48
Порівняльна характеристика резонансного та моніторингового підходу до аналізу інформаційного поля	49
Специфіка трендів у маркетингових процесах інформаційних послуг у сучасному (2004 р.) світі	53
1. Різниця між «інформаційними» і «комп'ютерними» технологіями. . .	53
2. Продаж номенклатури інформаційних форм (форматів) подачі і послуг як системних сервісів, а не носіїв і товарів у минулому розумінні реального бачення товару та його споживачьких функцій	54
3. Індивідуалізоване виробництво (штучного товару) – основа сучасного інформаційного ринку послуг	55
4. Аналіз інформаційних резонансів – технологія, якої ще немає у світі (вільна ринкова ніша).	55
Глосарій (2002 – 2010 рр.)	58
Пакетний характер інформаційних послуг супроводу інтересів замовника з використанням ІТБД на базі Oracle.	68
Сектор безпеки: інформаційні аспекти Міністерства оборони	75
Концепція інформаційної складової діяльності Міністерства оборони України	77
1. Сучасний стан інформаційної сфери Міністерства оборони України, визначення проблем, на розв'язання яких спрямована Концепція	77

2. <i>Мета та основні принципи Концепції</i>	78
3. <i>Пріоритетні завдання Концепції</i>	79
4. <i>Концептуальні засади інформаційної діяльності Міністерства оборони України та Збройних Сил України</i>	80
5. <i>Інформаційні пріоритети та шляхи реалізації Концепції</i>	82
6. <i>Принципи інформаційної діяльності</i>	83
7. <i>Телекомунікаційні мережі та інтернет-середовище</i>	84
8. <i>Фінансове забезпечення реалізації Концепції</i>	85
Новий проект Концепції (Основні засади інформаційної діяльності Міністерства оборони України)	89
1. <i>Мета основних засад</i>	89
2. <i>Цілі та завдання інформаційної діяльності</i>	89
2.1. <i>Цілі інформаційної діяльності</i>	90
2.2. <i>Завдання інформаційної діяльності</i>	91
3. <i>Напрями інформаційної діяльності</i>	91
4. <i>Реалізація інформаційної діяльності</i>	93
5. <i>Фінансове забезпечення реалізації основних засад</i>	93
Відмінності між двома документами	93
Аргументація щодо нагальної необхідності створення повноформатного Департаменту масових комунікацій на базі Управління преси та зв'язків із ЗМІ	95
Орієнтовна структура Департаменту масових комунікацій	104
Формати подачі аналітичних матеріалів Департаментом масових комунікацій	105
1. <i>Тематика нейтралізації інформаційних ризиків тижня</i>	105
2. <i>Інформаційні ризики та інформаційні акценти тижня для керівного складу МОУ і ГШ ЗСУ</i>	106
3. <i>Інформаційні резонанси в регіонах і рекомендаційні блоки щодо реагування, нейтралізації та інформаційного впливу на регіональні інформаційні поля</i>	107
4. <i>Збір методичних та методологічних інформаційних форматів та філологічних форм-інструментів при реалізації загальнодержавних і загальнонаціональних інформаційно-сценарних рішень (залучення надмірних ресурсів технічного, кадрового, фінансового, управлінського та статусного характеру)</i>	107

Висновки та пропозиції Департаменту преси та зв'язків із ЗМІ за результатами дослідження стану реалізації державної інформаційної політики в окремих регіонах країни.	108
До Стратегії контентного домінування в інформаційному просторі України	112
Виклики, ризики і загрози старої (радянської) управлінської стилістики в ЗСУ	117
Інформаційна безпека: прямі загрози майбутньому	118
1. <i>Коротка загальна характеристика інформаційного протистояння у світі</i>	118
2. <i>Проблеми інформаційної безпеки, які накопичувалися в Україні протягом 20 років</i>	120
3. <i>Спорадичне вирішення проблеми. Відсутність результатів як наслідок безсистемності</i>	122
4. <i>Нарощування інформаційно-комунікаційного тиску з боку сусідніх держав. Проблеми системного характеру, що виникли внаслідок цього</i>	123
5. <i>Відсутність адекватної відповіді з боку України</i>	125
6. <i>Зростання проблеми до масштабу загальнонаціональної катастрофи</i>	125
7. <i>Прогнози щодо розвитку подій у разі невжиття заходів</i>	126
8. <i>Орієнтовний план дій у державному масштабі</i>	127
Тенденції змін сучасного світу та їхніх впливів на характер збройної боротьби	129
Сучасний інформаційний простір України та адекватність інформаційної безпеки	134
1. <i>Чи в змозі Україна знайти адекватне рішення в питаннях національної безпеки та економіки знань</i>	137
2. <i>Деінформатизація (фахове публіцистичне пояснення складних процесів чи рішень) як атавізм радянської заідеологізованості та умова втрати в суспільстві інформаційної гігієни</i>	139
3. <i>Інформаційні фони як потокові фактори приховування через замовчування з метою нейтралізації важливої позитивної інформації в Україні</i>	140
4. <i>Державницькі намагання творити інформаційні потоки традиційними інструментами та на залишковому технологічно-кадровому забезпеченні</i>	143
Від геополітики територій до геостратегій публічності цифрової епохи	146
Ситуаційний сервіс МОУ як намагання держави протистояти новим загрозам геополітичного та техногенного характеру	151
Висновки до розділу	158

Розділ 2. Розуміння сучасного стану інформаційного простору України як арени гібридно-месіанських агресій глобального гібридного тероризму для глобального домінування епохи тотального цинізму в планетарних масштабах мирної цивілізації. Підходи. Варіації. (2014—2017 рр.).	161
Засади того, щоб ЗСУ стали недефективним хребтом спротиву гібридно-месіанській стратегії ліквідації української державності	163
Міністерство оборони України: в пошуках інформаційної ідентичності	165
Протидія агресору: можливості ІТБД	166
1. Пропозиції щодо розгортання на базі Міністерства оборони широкомасштабної інформаційної протидії російським агресорам	181
Пропозиції щодо необхідності вдосконалення інформаційного забезпечення проведення Антитерористичної операції	186
Інформаційний простір: площини протидії агресору	190
Інформаційна безпека через призму комунікаційно-контентної складової	192
Концептуальні складові комунікаційно-контентної безпеки України	195
Пошукові системи в мережах Інтернету	201
Аналіз підходів до моніторингу інформаційного простору в Україні	213
1. <i>Моніторингові технології та їхні недоліки.</i>	213
2. <i>Інформаційний простір та його особливості.</i>	216
3. <i>Зміни реалій інформпростору з початком гібридно-месіанських агресій</i>	219
Моніторинг заданої тематики інформаційного простору в центральних органах виконавчої влади: загальна характеристика та особливості	223
Інформаційна безпека: комунікаційно-контентний аспект	230
Моніторингові технології як відображення контентного інформаційно-інерційного публічного відлуння	232
Технологічний комплекс для державного координаційного центру ситуативного аналізу	245
1. <i>Контекстний аналіз інформаційних резонансів (КАІР) ефіру телебачення, радіо, Інтернету та соціальних мереж.</i>	245
2. <i>Процедурна частина аналізу контентного ефіру за технологією КАІР.</i>	248
3. <i>Організація системи якісної фіксації та аналізу контекстних змістів ефірних форматів.</i>	249
4. <i>Режим аналітичного сервісу для конкретного ефіру.</i>	251
5. <i>Вимоги до програмного середовища, в яке заводиться контент.</i>	251

6. Особливості ранжування і специфіка прив'язок	252
7. Специфіка кадрового ресурсу аналітиків-фіксаторів і умов праці.	252
8. Особливості персональних вимог до людського контингенту, який задіяний в оцифруванні саме теле-радіоформатів	253
Кібернетична та комунікаційно-контентна складова національної інформаційної безпеки: потенціал, сервіс чи індикатор успішності сучасного безпекового сектору України?	255
Комунікаційно-контентна безпека – глобальний напрям розвитку креативних індустрій у безпековій сфері світу.	264
Виклики сучасності: інформаційні війни чи інформаційний контентний тероризм?	273
Особливості взаємодії ЗМІ з силовими структурами в умовах динаміки інформаційної протидії агресору. Глобальні виклики гібридно-месіанських агресій	278
Комунікаційно-контентні агресії Кремля: характеристика, тенденції, організація спротиву	282
Національна безпека та її інформаційна складова. Контент як інструментарій гібридно-месіанських агресій	297
1. Гібридно-месіанські агресії комплексного типу	299
2. Глобальний гібридний тероризм планетарного застосування	301
3. Комунікаційно-контентні складові гібридно-месіанських агресій	303
Геоінформаційні системи як каталізатори інноваційного розвитку громад	312
Глобальність комунікаційно-контентних впливів гібридних тероризмів сучасності як модель панування неоварварства	313
ССО: як поєднати оперативне реагування та креативно-технологічні кейси?	317
Теоретичні та практичні аспекти підготовки журналістських кадрів та фахівців інформаційно-медійних структур оборонного відомства з урахуванням досвіду застосування Збройних Сил України в АТО.	319
Уроки гібридно-месіанських агресій Кремля: післямова до двох конференцій	322
Безпекова функція чи потокові сервіси середовищ життя?	330
Аналітико-прогностичні аспекти процесу вивчення публічних негативів у комплексній структурі інформаційного простору країни	332
1. Структура інформаційного простору країни.	334
2. Окремі характеристики складових інформаційного простору	335
3. Градація публічних позитивів та негативів	337

4. Глобальний гібридний тероризм як система смислових ментальних форматів.	338
5. Розуміння публічного потокового комунікаційно-контентного резонансу та аналітико-прогнозний функціонал	340
6. Висновки з цього дослідження та перспективи подальших розвідок.	342
Інформаційна безпека в геополітичній статистиці та комунікаційно-контентна безпека в геостратегії	343
Трансформація кризовості глобальних комунікаційних процесів у комунікаційно-контентні горизонти синергетичного партнерства	345
Щодо окремих питань комунікаційно-контентної безпеки держави та суспільства	351
1. Деякі базові напрями діяльності ситуаційних сервісів у масштабах інформаційного простору України.	354
2. Окремі механізми і процедури визначених функцій.	354
Контентно-потоківі моделі як тактичні інструменти комунікаційно-контентної безпеки.	356
1. Кризовість потоків різнодинамічних контентних комунікацій. Сучасна мирна цивілізація та неоварварство в перехідних станах.	358
2. Комунікаційно-контентна безпека. Держава. Суспільство. ЗМІ.	359
3. Комунікаційно-контентний спротив агресіям: практичний досвід.	362
4. Формування віртуально-публічних доданих реальностей. Технологічні рішення	363
5. Військова журналістика. Стандарти. Досвіди. Альтернативи	365
Глобальний гібридний тероризм як новітній формат творення сучасних реальностей	366
Глосарій (2014 – 2015 рр.)	380
Глосарій (2016 – 2017 рр.)	384
Висновки до розділу	404
Висновки.	406
Додатки	408

TABLE OF CONTENTS

Foreword	17
In place of an epigraph.	21
Chapter 1. Expected development of the media market tools (2002 – 2014)	31
Interest information support technology (IIST)	33
<i>1. General characteristics of interest information support technology and its role in the information space of Ukraine.</i>	33
<i>1.1 The current situation in the information space of Ukraine</i>	33
<i>1.2 Competitive environment for information services</i>	33
<i>1.3 Existing niche for interest information support technology in the information services market.</i>	34
<i>1.4 Technological opportunities for the practical application of interest information support technology.</i>	35
<i>2. Existing features regarding the use and implementation of information support tools within the framework of interest information support technology</i>	36
<i>2.1 Media resonance analysis technology, its current problems and possibilities</i>	36
<i>2.2. Development, organization and growth challenges, as the need for full deployment of information services to ensure the effectiveness of promising technology.</i>	39
<i>2.3 Interaction of information technologies (analytical services and programs based on the monitoring service and the use of information technology databases)</i>	40
<i>3. Interaction of structural components (organization) for information support services</i>	40
<i>4. Existing scheme for the development of the corporate structure based on the client's interest information support technology</i>	42
<i>4.1 Existing (potential) structure of the corporation interest information support technology.</i>	42
<i>4.2 Prospective structure of the corporation, its capabilities and interaction scheme</i>	43
<i>4.3 The structure and role of the holding company's components as a target for the development of its structure.</i>	43
<i>5. Prospects of technology</i>	44
<i>5.1 Existing opportunities for lobbying economic interests.</i>	44

5.2 Structuring and adaptation of the information space of the country and orientation in the information space.	44
5.3 International projects (orientation and subsequently - foreign customer interest information support in Ukraine).	45
5.4 Opportunities for influencing the political environment	45
6. The role of interest information support technology departments.	46
6.1 Department for Contextual Resonance Monitoring.	46
6.2 Creative Analytics and Special Projects Department	46
6.3 Customer Service Department.	46
6.4 Department of Computer Graphics Technology	46
6.5 Queries Department.	47
6.6 Social Simulation Department.	47
6.7 Legislative and Political Lobbying Department	47
7. General Manager Responsibilities and Duties	47
8. The role of the Center for Strategic Planning and Evaluation (Coordination Center)	48
9. The role of the Board	48
10. Deputy Director General Responsibilities and Duties	48
Comparative characteristics of resonance and monitoring approach to the information realm analysis.	49
Trend specifics of the contemporary (2004) Information services marketing.	53
1. The difference between «informational» and «computer» technologies.	53
2. Sales of information services as system services, and not as information carriers and goods in the usual sense of the product and its consumer functions.	54
3. Individualized production - as the basis for the modern information market of services	55
4. Media resonance analysis - a technology that is not yet available in the world (free market niche).	55
Glossary (2002 – 2010)	58
The multifaceted nature of customer interest information support services using the Oracle-based Information technology database	68
Security sector: informational aspects of the MOD.	75
Concept of the information component of the Ukrainian MOD activities	77
1. The current state of the MOD informational sphere; identification of problems to be addressed by the Concept	77

<i>2. The purpose and main principles of the Concept</i>	78
<i>3. Priority tasks of the Concept</i>	79
<i>4. Conceptual basis for information activity in the MOD and AFU</i>	80
<i>5. Information priorities and ways to implement the Concept.</i>	82
<i>6. Information policy</i>	83
<i>7. Telecommunication networks and the Internet environment</i>	84
<i>8. Financial support for the implementation of the Concept.</i>	85
New draft of the Concept (Basic principles of information activity of the Ukrainian Ministry of Defense)	89
<i>1. The purpose of the basic principles</i>	89
<i>2. Objectives and tasks of information activity</i>	89
<i>2.1. Objectives of information activity.</i>	90
<i>2.2. Tasks of informational activity</i>	91
<i>3. Areas of information activity</i>	91
<i>4. Implementation of information activities</i>	93
<i>5. Financial support for realization of the basic principles</i>	93
Differences between the two documents	93
The reasoning behind the urgent need for the establishment of full-fledged Mass Communication Department based on the Department of Press and Mass media	95
Preliminary structure of the Mass communications Department	104
Formats of the analytical material presentation by the Department of Mass Communication	105
<i>1. Topics for weekly information risk mitigation</i>	105
<i>2. Information risks and information accents of the week for senior management of the MOD/GS.</i>	106
<i>3. Media resonances in the regions and advisory blocks for appropriate response, neutralization and information impact on regional information spaces.</i>	107
<i>4. Collection of methodological information formats and philological instruments in the implementation of nationwide information solutions (involving excessive technical, personnel, financial, and managerial resources).</i>	107

Conclusions and suggestions of the Department of Press and Mass Media based on the results of the state information policy regional implementation study	108
To the Strategy of content dominance in the Ukrainian information realm. . .	112
Challenges, risks and threats of the old (Soviet) command and control stylistics of the UAF	117
Information security: direct threats to the future	118
1. <i>Brief general description of the information confrontation in the world . .</i>	118
2. <i>The problems of internal information security that have been accumulated in Ukraine over the last 20 years.</i>	120
3. <i>A sporadic solution to the problem. Lack of results as a direct consequence of unsystematic activity.</i>	122
4. <i>Increase in information and communication pressure from neighboring countries. The problems of internal information policy that cause this pressure from the outside.</i>	123
5. <i>Lack of adequate response from Ukraine</i>	125
6. <i>The scale of the problem at the level of national disaster</i>	125
7. <i>Forecasts for the development of events in case of non-action</i>	126
8. <i>Tentative action plan on a national scale</i>	127
Contemporary world tendencies and their influence on the armed combat tactics	129
Contemporary Ukrainian information realm and the adequacy of information security	134
1. <i>Is Ukraine in a position to find an adequate solution to national security and knowledge economy?</i>	137
2. <i>Deinformatization (professional journalistic explanation of complex processes or decisions), atavism of Soviet ideology and the possibility of loss of information hygiene in society.</i>	139
3. <i>Information noise as media concealment by silencing information in order to neutralize important positive information in Ukraine.</i>	140
4. <i>State efforts to create information flows using traditional tools based on the residual technological and staffing principles.</i>	143
From geopolitics of territories to geostrategies of the digital age publicity . .	146
MOD situational service as a State's effort to confront new threats of geopolitical and man-made nature	151
Conclusions to chapter	158

Chapter 2. Seeing the current state of the Ukrainian information realm as an arena for the hybrid-messianic aggressions of the global hybrid terrorism with the aim of global domination of the total cynicism era on a planetary scale of a peaceful civilization. Approaches. Variations (2014 – 2017)	161
The fundamentals of the UAF becoming the beyond efficient backbone for the resistance to the hybrid-messianic strategy for the elimination of Ukrainian statehood	163
Ministry of Defense of Ukraine: seeking informational identity.	165
Countering the aggressor: Information technology database capabilities	166
Suggestions on the deployment of MOD-based large-scale information countermeasures against Russian aggressors.	181
Suggestions on the improvement of the ATO informational support.	186
Information realm: planes of countering the aggressor	190
Information security through the prism of communication-content element . .	192
Conceptual elements of the communication-content security of Ukraine. . . .	195
Search engines on the Internet	201
Analysis of the approaches to monitoring the Ukrainian information realm. .	213
1. <i>Monitoring technologies and their disadvantages.</i>	213
2. <i>Information space and its special characteristics</i>	216
3. <i>Changes in the information space with the onset of hybrid-messianic aggression</i>	219
Monitoring the predetermined information realm subject in the central executive bodies: general characteristic and features	223
Information security: communication-content aspect	230
Monitoring technologies as a reflection of content information-inertial public echo	232
Technological capabilities of the state situational analysis coordination center	245
1. <i>Media Resonance Analysis (MRA) of Television, Radio, Internet and Social Networking</i>	245
2. <i>The procedure for analyzing media content using Media Resonance Analysis technology</i>	248
3. <i>The system of reliable fixing and analysis of broadcast formats</i>	249
4. <i>An analytical technique for a specific broadcast content</i>	251
5. <i>Requirements for the software environment in which the content is entered</i>	251

6. <i>Some features of the ranking and semantic bindings of information.</i>	252
7. <i>Features of staffing by media analysts and their working conditions</i>	252
8. <i>Personal requirements for a human resource involved in the digitization of television and radio formats</i>	253
Cyber and communication-content element of national information security: a potential, a service or an indicator of the success of the modern Ukrainian security sector?	255
Communication-content security – a global trend for the development of creative industries in the world’s security sector	264
Present challenges: information wars or the information content terrorism?	273
Specifics of media cooperation with the security forces within the context of dynamic informational resistance to the aggressor. Global challenges of the hybrid-messianic aggressions	278
Communication and content aggression of the Kremlin: characteristics, tendencies, organization of resistance	282
National security and its informational element. Content as an instrument of the hybrid-messianic aggressions	297
1. <i>Complex hybrid-messianic aggressions.</i>	299
2. <i>Global hybrid terrorism.</i>	301
3. <i>Communication and content components of hybrid-messianic aggressions.</i>	303
Geo-information systems as a catalyst for community innovational development	312
Global dimensions of the communication-content influences of contemporary hybrid terrorism as a model for neo-barbaric domination	313
SOF: how to combine rapid response and creative tech cases?	317
Theoretical and practical aspects of training journalists and information/media specialists of the defense department, considering the UAF ATO experience	319
Lessons learned from the hybrid-messianic aggression of the Kremlin: an afterword to two conferences	322
Security function or the environment streaming services?	330
Analytical and prognostic aspects of the public negatives study in the complex structure of the State’s information realm	332
1. <i>The country’s information space structure.</i>	334
2. <i>Separate characteristics of the information space components</i>	335
3. <i>Gradation of positive and negative public perceptions</i>	337
4. <i>Global hybrid terrorism as a system of semantic mental formats</i>	338

<i>5. Understanding public streaming communication-content resonance and analytical-predictive component</i>	340
<i>6. Conclusions and perspectives for future research</i>	342
Information security in in geopolitical statics and communication-content security in geostrategy	343
Transformation of the global communication processes crisis into the communication-content horizons for the synergistic partnership	345
Regarding specific issues of the communication-content security of the state and the society	351
<i>1. Some basic functions of situational services in the scope of the Ukraine's information space.</i>	354
<i>2. Separate mechanisms and procedures for certain functions</i>	354
Content-streaming models as tactical tools of the communication-content security	356
<i>1. Crisis of multi-dynamic content-streaming communications. Modern peaceful civilization and neo-barbarism in transitional periods.</i>	358
<i>2. Communication and content security policy. Country. Society. Media</i>	359
<i>3. Communication and content resistance to aggression: lessons learned . . .</i>	362
<i>4. Formation of virtual reality and augmented reality. Technological solutions.</i>	363
<i>5. Military journalism. Standards. Experience. Alternatives.</i>	365
Global hybrid terrorism as a new format for the creation of contemporary realities	366
Glossary (2014 – 2015)	380
Glossary (2016 – 2017)	384
Conclusions to chapter	404
Conclusions	406
Annexes	408

ВСТУП

Ідея написання монографії з питань комунікаційно-контентної безпеки у авторів виникла з початком серії гібридно-месіанських агресій путінської Росії проти України ще в 2013 році. Наш авторський колектив на той час уже працював досить великий обсяг теоретичних узагальнень на базі практичного матеріалу реального досвіду роботи, розробив діючі моделі контекстного аналізу інформаційних резонансів, які пройшли апробацію в Міністерстві оборони та, частково, в Кабінеті Міністрів і Адміністрації Президента України. Застосовувались вони також і в низці бізнес-проектів.

Однак на етапі розробки плану ми зіткнулися з досить серйозною проблемою. Оскільки багато наших розробок велися в закритому режимі (ми їх не оприлюднювали свого часу через певні причини), то монографії має передувати видання, де б давався історичний зріз (хронологічно-технологічне етапування) наших поглядів, наукових пошуків, практичних реалізацій тощо.

Результатом цього науково-практичного усвідомлення стало видання, яке ви тримаєте в руках. Тут зібрана переважна більшість наших напрацювань за п'ятнадцятирічний період. Частина з цих робіт була оприлюднена в наукових та інших виданнях, частина чекала свого часу. Своїм завданням ми бачили осучаснення окремих позицій та уточнення джерельної бази, яка значно розширилася за останній період. При цьому в процесі роботи над матеріалами цієї книги автори жодним чином не адаптували думки і погляди минулих років до сьогодення. Читачеві представлена картина розвитку і удосконалення процесів, які відбуваються в інформаційному просторі, та синхронне формування наших наукових поглядів щодо цих процесів.

Структурна побудова монографії визначилась в процесі роботи над науковими розвідками на етапі окреслення специфіки і масштабів об'єкту та предмету аналізу — за

основу автори взяли хронологічне (а не тематичне) викладення матеріалів. Такий підхід обумовлений тим, що давав можливість логічно довести послідовність методологічних змін в інформаційному просторі протягом значного періоду (15 років) та відповідно — зміни якісних та кількісних характеристик його складових. На думку авторів, найоптимальнішим вираженням метаморфоз інформаційного простору є розроблений на основі системних досліджень глосарій, який представлений у трьох трансформаційних варіантах за відповідними періодами.

За об'єкт дослідження був взятий інформаційний простір України в хронологічних межах 2002–2017 років. Предметом вивчення стали методологічні особливості технологічних станів та інструментарію інформаційного простору, а також категоріальне бачення процесів комунікаційно-контентної безпеки.

Це видання можна вважати прологом до наступної книги, в якій автори мають намір дати системну відповідь на нагальні питання щодо контентних динамік та перманентного голоду чи перевиробництва в інформаційних просторах XXI століття, глобальних концептуально-ментальних змін суспільно-державних відносин у сучасній парадигмі мультифункціонального безпекового сектору, багатограних аспектів такого глобального явища, як комунікаційно-контентна безпека.

P.S. Автори дякують за сприяння в роботі над окремими матеріалами старшому викладачеві кафедри військової журналістики ВІКНУ Савчуку Р.П.

FOREWORD

The authors came up with the idea for writing the monograph on the communication-content security with the onset of hybrid-messianic aggressions of Putin's Russia against Ukraine in 2013. At that time our author team has already developed a fairly large amount of theoretical generalizations based on the practical experience, as well as operating models of information resonances contextual analysis, which were tested at the Ministry of Defense and, partly, at the Cabinet of Ministers and the Administration of the President of Ukraine. They were also used in a number of business projects.

However, while developing the book we were faced with a serious issue.

Since many of the researches were closed (we did not publish them at that time for certain reasons) the book has to be preceded by the publication, where the historical aspects (chronological and technological staging) of our views, scientific researches, practical realizations, etc. will be presented.

As the result of this scientific practical realization we published the book that you are holding in your hands right now. Here is the overwhelming majority of our work from this fifteen-year period. Part of these research results has been already published, some are still waiting for their time. Our objective now is the modernization of individual positions and clarification of the source base, which has considerably expanded in the recent period.

The structural construction of the monograph was determined in the process of scientific analysis at the stage of defining the specifics and scales of the object and the subject of analysis - as the basis, the authors used the chronological presentation of the materials (not thematic presentation of the materials). Such an approach is substantiated by the fact that this method allowed to logically prove the sequence of methodological changes in the information space over a considerable period (15 years) and accordingly justify changes in the qualitative and quantitative

characteristics of its components. According to the authors, the most optimal expression of the metamorphosis of the information space is a glossary based on systematic studies, which is presented in three transformational variants for the corresponding periods.

The object of the study is national information space of Ukraine in 2002–2017. The subject of the study is methodological features of information space tools and processes, also as categorical vision of communication-and-content security.

This publication can be considered a foreword for the upcoming book, where the authors aim to give a systematic response to the urgent questions regarding content dynamics and permanent hunger or the overproduction in the information realms of the twenty-first century, global conceptual and mental public-state relations changes in the modern paradigm of the multifunctional security sector, and the multifaceted aspects of such a global phenomenon as communication-content security.

P.S. The authors would like to thank R.P. Savchuk, Senior Lecturer of the Department of Military Journalism, Military Institute of Taras Shevchenko National University of Kiev, for his contributions to this work.

ЗАМІСТЬ ЕПІГРАФА

Події 2004 року не лише розбурхали українське суспільство і пробудили приспану волю, потяг до свободи і персонально-суверенної незалежності, а й спричинили розвиток низки процесів, які стали формувати політику (традицію) утвердження системної публічності в суспільно-державному творенні. Помаранчевий Майдан (Майдан Свободи) став потужним геостратегічним символом, відліковою точкою масової публічної презентації вищих якостей української політичної нації в мирній парадигмі її глобальної місії, поштовхом до усвідомлення місця пересічного громадянина в системі взаємовідносин між суспільством і гілками влади України.

Вагому роль у цьому процесі відіграли засоби масової інформації та можливості масового мобільного зв'язку, а ще аналогового інтернету. Отримання повної та об'єктивної інформації про перебіг подій, розвиток ситуації в державі та задоволення інших інформаційних потреб стали нагальною вимогою громадянського суспільства перед тодішнім управлінським пулом держави та суспільства.

За таких умов виникла нагальна потреба усвідомити та описати з наукової точки зору зміни, що об'єктивно відбувалися в розвитку інформаційного простору країни (він тоді ще був виключно ієрархічним і досить часто розірваним за тематичним наповненням, масштабами задіяності в управлінських рішеннях, стандартами інформаційної діяльності тощо), визначити тенденції найближчих та подальших перспектив щодо розвитку ЗМІ і ЗМК, а також технологічних зрушень, які дедалі більше набирали обертів потокової динамізації в інформаційній сфері.

Одним із таких елементів нового розуміння метаморфоз інформаційного простору суспільної публічності стала робота щодо визначення сутності понять і процесів, які відбувалися на той час у реальностях України. Відтак групою практиків-журналістів та вчених-технологів була напрацьована та змодерована термінологія лінійного інформаційного простору, який характеризується, зокрема, стабільним домінуванням ієрархічних рівнів інформаційних полів традиційного медіапростору.

З позицій глобалізованих динамік суспільно-цивілізаційних трансформацій сьогоdnішнього дня нам видається доцільним ознайомлення з цими узагальнюючими матеріалами-розвідками, які подаються в історичному (хронологічному) аспекті методологічно-технологічних напрацювань кінця 90-х років минулого століття, початку 2000-х і по-

дальших років з метою розуміння динамічних змін останнього часу в царині медіа, управління, аналітично-прогнозного функціоналу тощо.

Насамперед слід звернутися до опису Інформаційно-технологічної бази даних (ІТБД) на технологічно-креативних можливостях промислового масштабу програмного середовища світового бренду Oracle, яка була розроблена (відповідно до експлуатаційних вимог і практичного застосування) вітчизняними спеціалістами одного з науково-дослідних інститутів у співпраці із ІТ-дизайнерською групою програмно-мережевого проектування. Технічне завдання для ІТБД формувалось, виходячи з триєдиної задачі системного перспективного гуманітарно-креативного застосування цієї бази (ІТБД) — технологічно-системної реалізації в структурній моделі державного управління, застосування в суспільно-політичних, самоврядних процесах та комплексного використання в різноманітних кластерно-коопераційних сферах і галузях національного підприємництва.

Така випереджальна універсальність уже тоді, наприкінці 90-х років ХХ сторіччя, на рівні постановки завдання (яке було успішно реалізоване на всіх етапах технологічних рішень та запропонованої методології індикації медіа-простору України) давала змогу, з одного боку, створити комплексний інструмент, який би дійсно відображав всю багатогранність і поліваріантність функціонування інформаційного простору країни при зростаючій динамічності комунікаційно-медійних процесів, а з другого — досягти оптимального наближення до продуктивного вирішення методологічних проблем недетермінованих процесів динамічної сучасності (яка полягала у відпрацюванні технологічної системи ефективної нейтралізації публічних негативів у моделі викликів, ризиків та загроз) в умовах постійної інформаційної протидії та публічного домінування не тільки лінійних характеристик інформаційного простору, а й динамічних критеріїв індикативу ситуативних моделей цих процесів. При цьому автори усвідомлюють, що такі загрози мають стійку тенденцію до майже геометричного зростання в найближчому майбутньому України та світу. Ці передбачення підтвердилися із початком публічно-геостратегічної епохи гібридно-месіанських агресій путінської Росії проти України (і світової демократії). Сьогодні можемо констатувати виникнення новітнього планетарного явища, яке ми характеризуємо як глобальний гібридний тероризм. Тут варто підкреслити, що позиція щодо посилення небезпеки сталих публічних викликів як масштабних загроз в інформаційному просторі та виникнення нових, яка відстоювалась авторами на різних управлінських та наукових рів-

нях у 2014–2016 роках, не знаходила розуміння (сприйняття) у владних кабінетах управлінської стилістики минулого. І тільки з активним розвитком різноформатних гібридно-терористичних практик Кремля на вищих щаблях істеблшменту стало з'являтися усвідомлення необхідності вивчення і створення реальних механізмів нейтралізації комунікаційно-контентних агресій планетарного симбіозу путінців.

Відтак база даних промислових характеристик експлуатації, захисту та продуктивностей глобального масштабу програмного середовища Ogasle (з повномасштабним технологічно-методологічним застосуванням, використанням, можливостями модернізації і трансформації) була створена, апробована в дії й існує в реальності, хоча і не затребувана для повноцінного використання національними безпечовими системами.

Для повнішого розуміння масштабу і можливостей інформаційно-технологічної бази даних надамо відповідні підходи-визначення.

ІТБД (2004 р.) — це сукупність повнотекстово-ефірних видів подачі контенту публічних резонансів ранжованих структурних елементів інформаційного простору обраної країни (території) для аналізу в межах доби за найщільнішим геофізичним індикуванням населеного пункту визначеної країни для одночасного використання потенціалів фіксації та різномасштабного реагування на комунікаційні кризи через гаму технологічно-креативних інструментів сценарно-креативної нейтралізації публічних негативів.

ІТБД (2017 р.) — це сукупність повнотекстових, теле-радіоефірних, фотоформатів та віртуально-публічних доданих реальностей (як видів подачі агрегованого статично-потокowego контенту) у потенціалах сучасних динамічних моделей контентних резонансів публічної уваги, що одномоментно ранжуються за структурою сегментованих елементів інформаційного простору обраної країни (геопозиційного масштабу територіально-соціумного розташування).

Такий вид технологічно-виробничої спроможності промислового масштабу є базово-нагальним для надефективного контекстно-прогнозного аналізу в межах доби. Це є визначальним у технологіях ситуативного координування версійних дій для:

- одночасно-випереджального використання синергетичного потенціалу горизонтальної фіксації моделей публічних негативів та позитивів;

- випереджально-ефективної реакції і сценарно-версійного реагування на ігрові моделі комунікаційно-контентних версійних агресій;

– гіперактивного використання гами технологічно-креативних інструментів сценарно-версійної нейтралізації динамічних моделей домінування публічних негативів у всіх масштабах соціумно-суспільного життя;

– гіперактивного використання публічних позитивів для рішень, мотивування, спонукання, прецедентної ефективності тощо.

Іншими словами, ІТБД – це технологічно-регламентна та процедурно-системна комбінація інструментів та можливостей для розширення ефективності аналітично-креативних сервісів до якості реального прогнозу (тренінгово-дослідні лабораторії геопозиційної спеціалізації), новий сегмент зайнятості, бізнес-ніша, управлінська платформа, що надає послуги в царині випереджального управлінсько-кризового орієнтування, реагування для прийняття перспективно-прогнозних рішень в умовах високих публічних динамік, комунікаційно-контентних агресій, присутностей, домінувань міфів (мемів).

Інформаційно-технологічна база даних є відправною точкою функціонування технологічно-креативного комплексу контекстного аналізу інформаційних резонансів (КАІР) усіх видів ЗМІ і ЗМК за індикативним функціоналом впливу, який найдоцільніше використовувати для забезпечення високофункціональної діяльності державного координаційного центру ситуативного аналізу публічних динамік.

КАІР — це технологічно-креативний комплекс (динамічна модель ситуативного сервісу) прогнозно-технологічного функціоналу з виявлення, фіксації та випереджального моделювання процесів нейтралізації публічних негативів чи розширення можливостей мотиваційних потенціалів публічних позитивів.

IN PLACE OF AN EPIGRAPH

The events of 2004 did not only stir up the Ukrainian society and woke the subdued will, desire for freedom and personal sovereign independence, but also became the momentum for the development of a few processes, that begun shaping the policy(tradition) of establishing systematic publicity in community- and state-building. The Orange Maidan (the Liberty Maidan) became a powerful geostrategic symbol, the reference point for mass public representation of the better qualities of the Ukrainian political nation in the peaceful paradigm of its global mission, and an impetus toward the realization of an ordinary citizen's place in the system of relations between the society and the branches of power of Ukraine.

Mass media and mobile communication capabilities, as well as analogue internet played a great role in this process. The availability of new and complete information on the current events, the development of the situation in the state and the fulfillment of other information needs has become an urgent requirement of civil society towards the previous management pool of the state and the society.

Under such circumstances an urgent need arose to understand and describe from the scientific viewpoint the changes that have objectively taken place in the information realm of the State (back then it had been solely hierarchical and quite often torn by the topical content, the scale of involvement in managerial decisions, information activity standards, etc.), determine the tendencies of long-term and short-term perspectives of mass media and mass communications development, as well as technological advances, which are increasingly gaining dynamic flow momentum in the information realm.

One of the elements of the new understanding of the information realm social publicity was the work on defining the essence of concepts and processes that took place at that time in the realities of Ukraine. Therefore, a group of practicing journalists and developers designed and moderated the terminology of linear information realm that is characterized in particular by the stable domination of hierarchical information field levels of the traditional media landscape.

From the standpoint of the globalized dynamics of today's social and civilizational transformations, it seems appropriate for us to get acquainted with the generalized intelligence materials, that are represented in the historical (chronological) aspect of methodological and technological researches of the late 90s of the previous century, the beginning of 2000's and

the subsequent years, in order to get a grasp of the recent dynamic changes in the media, management, analytics and forecasting, etc.

First and foremost, it is necessary to address the description of Information technology database based on the industrial-scale technological and creative capabilities of the software environment of the Oracle, the world famous brand. The mentioned database was designed (in accordance with the requirements for exploitation and practical use) by Ukrainian specialists from one of the research institutes in cooperation with the IT software and network design group. The Terms of Reference for the Information technology database were developed, based on the threefold objective of the future systematic humanitarian and creative application of this database — technological and systematic implementation in the model of public administration, application in sociopolitical, self-governing processes and comprehensive use in various cluster-co-operative spheres and branches of the national entrepreneurship.

Even back in the 1990's this forward-looking versatility of the objective defining process (which would be then successfully implemented at all stages of technological solutions and the proposed methodology for indicating the media landscape of Ukraine) allowed to create a complex tool for reflecting the multi-faceted and varied nature of the State's information realm existence considering the growing dynamics of communication and media processes on one hand, and on the other — to come as close as possible to a productive solution of the methodological problems of non-deterministic processes of the dynamic modernity (including the creation of a technological system for effective neutralization of public negatives in the model of challenges, risks and threats) under the conditions of constant information counteraction and public dominance of not only linear characteristics of the information realm, but also the dynamic indicative criteria of situational models of these processes. That being said the authors realize that these threats have a steady tendency towards almost geometric growth in the near future of Ukraine and the world. These predictions were confirmed with the beginning of the public-geostrategic era of the hybrid-messianic aggressions of Putin's Russia against Ukraine (and the world democracy). Today we can acknowledge the emergence of the latest planetary phenomenon, which we describe as global hybrid terrorism. It is also necessary to highlight that the idea of strengthening the security of the steady public challenges as the large-scale threats in the information realm, which was advocated by the authors at various managerial and scientific bodies in 2014-2016, was not accepted/understood in the departments of the managerial stylistics of the past. And only with the active development of the multiform hybrid terrorist practices of Kremlin

on the highest levels of the establishment the awareness of the need to study and create real mechanisms for the neutralization of communication-content aggression of Putin's planetary symbiosis began to emerge.

Therefore, the database with the global scale industrial exploitation, performance and protection characteristics of the Oracle software environment (with full-scale technological and methodological applications, use, opportunities for modernization and transformation) was created, tested in action and exists in the realities of today, even though для its full-fledged use isn't not in high demand amongst the national security systems.

In order to ensure a better understanding of the scale and capabilities of the information technology database we provide the respective definitions, based on approach.

Information technology database (2004) is the collection of full text-broadcast public resonance types of high-ranking structural elements of the information realm of a selected Country (territory) that is analyzed within one day on the basis of the densest geophysical indication of a city/village of a certain country with the aim of simultaneously using the fixation potentials and a multi-scale response to communication crises through a range of technological and creative instruments of scenario-creative neutralization of public negatives.

Information technology database (2017) is the collection of full text, TV-radio broadcast, photo-formatted and virtually public added realities (as types of aggregated static-streaming content presentation) in the potential contemporary dynamic models of public attention content resonances, which are momentarily ranked according to the structure of the segmented information realm elements of a selected country (geopolitical scale of the territorial-social location).

This kind of industrial-scale technological and industrial capacity is both basic and urgent for a reliable context-predictive analysis within a day. This is crucial in the version action situational coordination technologies for:

- simultaneously advanced use of the synergistic potential produced by horizontally fixating the models of public negatives and positives;
- proactive and efficient reactions and script-version response to the game models of communication-content version aggressions;
- hyperactive application of a range of technological and creative scenario-version tools for the neutralization of dynamic models of the public negatives dominance in all scales of social life;
- hyperactive application of public positives for decisions, motivation, incentives, precedent effectiveness, etc.

In other words, the Information technology database is the technologically regulating and procedurally systematic combination of tools and capabilities for expanding the effectiveness of analytically creative services up to the quality of a real forecast (training and research geopolitical specialization laboratories), a new segment of employment, a business niche, a management platform that provides services in the field of advanced managerial and crisis orientation, response to the adoption of perspective and forward-looking solutions amongst high public dynamics, communication-content aggression and the domination of myths (memes).

The Information technology database is the starting point for the application of technological and creative complex of context analysis of information resonances (CAIR) to all mass media and mass communication means based on the indicative functionality of influence, which should be applied to facilitate the highly functional activities of the State coordination center for the situational analysis of public dynamics.

CAIR is a technological creative complex (dynamic situational service model) with tech forecasting toolkit for detecting, engaging and modelling advanced public negatives neutralization processes or expanding the motivational capabilities of public positives.

Перелік абрєвіатур

- АЕС** — атомна електростанція
- АСТА** — Торговельна угода проти контрафакту
(Anti-Counterfeiting Trade Agreement)
- АТО** — антитерористична операція
- АРК** — Автономна Республіка Крим
- АФКУ** — Антифашистський комітет України
- БПЛА** — безпілотний літальний апарат
- БНС** — багатонаціональні сили
- ВВв** — Велика Вітчизняна війна
- ВПК** — військово-промисловий комплекс
- ГГТ** — глобальний гібридний тероризм
- ГІС** — геоінформаційні системи
- ГМК** — гірничо-металургійний комплекс
- ГШ ЗСУ** — Генеральний штаб Збройних Сил України
- ГКЦ ГШ ЗС** — Головний командний центр Генерального штабу
Збройних Сил України
- ГУАМ** — «Організація за демократію та економічний розвиток —
ГУАМ» (Грузія, Україна, Азербайджанська Республіка,
Республіка Молдова)
- ГУР** — Головне управління розвідки
- ДМК** — Департамент масових комунікацій
- ДСНС** — Державна служба України з надзвичайних ситуацій
- ДПЗЗМІ** — Департамент преси та зв'язків зі ЗМІ
- ЖКГ** — житлово-комунальне господарство
- ЄС** — Європейський союз
- ІД (ІДІЛ)** — Ісламська Держава
- ІД МОУ** — інформаційна діяльність Міністерства оборони України
- ІІ** — інформаційний простір
- ІТБД** — інформаційно-технологічна база даних
- ККБ** — комунікаційно-контентна безпека
- КМУ** — Кабінет міністрів України
- ЗМІ** — засоби масової інформації

ЗМК — засоби масової комунікації

ЗСУ — Збройні Сили України

ТВД — театр воєнних дій

ТІСІ — технологія інформаційного супроводу інтересів

КАІР — технологія контекстного аналізу інформаційного резонансу

МВС — Міністерство внутрішніх справ

МЗС — Міністерство закордонних справ

МІП — Міністерство інформаційної політики

МО — Міністерство оборони

ООН — Організація Об'єднаних Націй

ОБСЄ — Організація з безпеки і співробітництва в Європі

ОДА — обласна державна адміністрація

ОПК — оборонно-промисловий комплекс

ПАРЄ — Парламентська Асамблея ради Європи

ПЕК — паливно-енергетичний комплекс

РНБОУ — Рада національної безпеки і оборони України

РВСП РФ — ракетні війська стратегічного призначення Російської Федерації

PR — public relations (зв'язки з громадськістю)

СІМІС — цивільно-військове співробітництво (CIVIL-MILITARY CO-OPERATION)

СБУ — Служба безпеки України

ССО — Сили спеціальних операцій

СРСР — Союз Радянських Соціалістичних Республік

СНД — Співдружність Незалежних Держав

УНР — Українська народна республіка

УПА — Українська повстанська армія

УПЦ МП — Українська православна церква Московського патріархату

УСРР — Українська соціалістична радянська республіка

ЦОВВ — центральні органи виконавчої влади

ЦТРС — Центральна телерадіостудія

РОЗДІЛ 1

ПРОГНОЗНИЙ РОЗВИТОК
ІНСТРУМЕНТІВ МЕДІАРИНКУ
(2002 – 2014 рр.)

ТЕХНОЛОГІЯ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУПРОВОДУ ІНТЕРЕСІВ (2002 – 2004 рр.)

Прогнозний розвиток інструментів медіаринку розроблявся 2002 року на період 2003–2010 років. Технологія інформаційного супроводу інтересів (далі – ТІСІ), можливості та структурні особливості діяльності організації, що здатна забезпечувати виконання функцій, визначених технологічним процесом, була опрацьована на прикладі конкретних міжрегіональних інформаційних агенцій (широкого функціонального циклу виробництва).¹

1. Загальна характеристика технології інформаційного супроводу інтересів та її місце у структурі інформаційного поля України

- *Стан інформаційного поля України*

Інформаційне поле на даний момент достатньо насичене інформацією. Численні суб'єкти політичної та бізнесової діяльності тільки починають опрацьовувати сферу інформаційної комунікації як поля повноцінної гри інтересів, від успішності в якій безпосередньо залежатиме успішність їхнього бізнесу чи політичної діяльності.

Нині інформаційне поле країни неконтрольоване і неструктуроване, що дає можливість проводити виграшну експансивну політику, подібну до тієї, що розгортається навколо ринків з недооціненим капіталом, тобто існує можливість ставати лідером на величезному сегменті майбутнього ринку.

Ринок інформації активно розвивається, але ще досить довгий час залишатиметься на тих позиціях, які він займає зараз – у формі обміну новинами, найпростішого лобювання своїх інтересів, загальноприйнятих видів рекламних акцій, зазвичай, запозичених із розвинених західних технологій тощо. Водночас існує сфера, до використання якої інформаційне поле України тільки буде поступово доростати в процесі розвитку. Це – аналіз інформаційних потоків на рівні країни, який дає можливість супроводжувати, корегувати і направляти такі складні процеси, як, наприклад, виборчі кампанії.

- *Конкурентне середовище інформаційного забезпечення*

Зараз у інформаційному просторі України найактивніше присутні такі моніторингові структури: «Моніторинг ЗМІ України», «УНІАН Монітор», «Діалог», «ДЛЛ Медіа», «Інтерн'юс», провідні інформаційні агентства України. Всі вони – безпосередні конкуренти запропоно-

¹ Див. доданки 1, 2, 3, 4, 5.

ваної системи. Кожна з цих структур пропонує послуги моніторингу сфери тих чи інших ЗМІ, тими чи іншими засобами на різному рівні матеріально-технічного та логічно-системного забезпечення. При цьому всі вони мають системні вади (принаймні на сьогоднішній день), які не дадуть їм можливості будувати адекватну відповідь на правильну роботу ТІСІ в тому випадку, якщо структури останнього будуть адекватно розгорнуті і виконуватимуть свої функції так, як задумано в програмі.

Наприклад, більшість цих систем моніторингу не формують достатньо широкої вибірки матеріалів регіонального рівня (комплексу пресових видань, зокрема). Таким чином, втрачають адекватний інформаційний зв'язок і представлення регіонального рівня інформації. Ті з них, які діють у полі інтернет-послуг, наражаються на небезпеку, адже більшість адекватних інформаційних послуг, зокрема представлення новин, найближчим часом стануть закритими, платними ресурсами, які знімуть можливість відкритого моніторингу мережі, зроблять його неефективним і неповним. Продаж/купівля повного обсягу новин немиче зробить такий бізнес економічно не вигідним.

Дуже ефективні форми моніторингу, наприклад, повний моніторинг телепростору, своєю чергою, вихоплюють з інформаційного фону країни досить вузький і до того ж контрольований конкретними політичними й економічними силами, яких не так багато, сектор. Маючи надзвичайно повний і ефективний зріз цього сектору, вони, з іншого боку, не мають повної контекстної картини інформаційного поля країни загалом з точки зору представлення думок, настроїв і намірів регіонів.

Так само глибока відмінність між аналізом інформаційних резонансів і соціологічним або іншими різновидами маркетингових досліджень полягає у можливості щоденного орієнтування в широкому полі подій, пов'язаних з тематикою замовника. І якщо маркетинговий моніторинг дає змогу виконати досить точне дослідження вузького поля (значимого для замовника), то інформаційний резонанс дає можливість спостерігати за латентними процесами, які можуть бути згодом відображені у маркетинговому дослідженні як результативний зріз процесу аналізу. Його можна «бачити» у формах прояву інформаційного резонансу в ході його поступового розгортання та оформлення.

- *Реальна ніша на ринку для ТІСІ*

Реальна ніша для роботи ТІСІ виокремлюється (відкривається) в ході повноцінного аналізу широкого контекстного інформаційного поля, в якому адекватно представлені численні сили, що не можуть цей простір повністю контролювати, але який адекватно і повно відображає

діяльність цих сил – політичних та економічних. Таким полем слугують друковані ЗМІ центру та регіонів, інформація яких може доповнюватися інформаційними стрічками агенції, що використовує ПІСІ, а також інших провідних інформаційних агентств.

Значний обсяг такого матеріалу, охоплення всіх основних (а згодом і просто – всіх) територій країни, багатство та різнобічність представлених у цьому матеріалі оцінок дають змогу спостерігати найтонші процеси в економічному та політичному житті країни.

З іншого боку, контекстний аналіз інформаційного резонансу сам по собі може бути і повинен стати базовою, опорною функцією (повною організаційною системою) для розвитку численних служб, діяльність яких заснована на її можливостях. Контекстний аналіз інформаційного резонансу надає зовсім інші форми аналітичному забезпеченню, рекламним кампаніям, кризовому менеджменту тощо, оскільки формує абсолютно новий рівень інформаційного супроводу того чи іншого процесу – від створення ринкової ніші для нового товару до передвиборної кампанії кандидата в президенти.

• *Технологічні можливості і варіанти практичного застосування технології інформаційного супроводу інтересів*

Основні можливості інформаційного супроводу реалізуються в багатьох і дуже мобільних формах надання послуг. Це можуть бути і забезпечення разових акцій замовника, і постійний супровід кола його інтересів, і орієнтування замовника в полі подій, що стосуються його сфери (креативна аналітика), аутсорсинг тощо.

Основною формою взаємодії з замовником, до якої слід прагнути, орієнтуючись на продажі, – це пакетні послуги. Під пакетними послугами слід розуміти продаж сукупності інформаційних форм, плюс їхніх видозмін з урахуванням конкретного інтересу замовника. Можливості Інформаційно-технологічної бази даних (ІТБД) дають можливість формувати комунікаційно-контентні продукти дуже широкої номенклатури з високою гнучкістю інформаційного наповнення, що може легко пристосовуватися до інтересу клієнта.

Основними формами, що відображають найзагальніше і водночас найповніше представлення інформаційного поля країни, є повнотекстові вибірки під маркетинговими назвами «Політичний висновок дня» та «Економічний резонанс дня». Паралельно з ними можуть готуватися як повнотексти, так і акцентовані, коментовані та інші вибірки з публічно-медійного представлення різних сегментів ринку, персоналій, продуктів, структурних підрозділів влади, посадовців, іноземних країн,

проектів, процесів, територій тощо. Особливою формою є рейтинги публічної присутності в адміністративно-територіальному поділі, що дають доступну та зрозумілу візуальну форму (графіки) представлення інформації, яку можна використовувати для реалізації подальших планів замовника.

Технологічні можливості системи забезпечують низку бізнесів, наприклад, дистанційне навчання на рівні забезпечення нового рівня взаємодії викладача і студента в інформаційному просторі, який не просто заміняє лекційну форму навчання на «лекцію через інтернет», а дає змогу студентові самостійно освоювати інформаційний простір своєї тематики під керівництвом наставника. Це забезпечує вищий фаховий рівень підготовки молодого спеціаліста і набагато вищу його самостійність і творчу активність; а такі показники є в сучасному світі визначальними з позиції успішності в будь-якій діяльності.

Або ж, наприклад, послуги часткового доступу до технологічної бази даних для певного замовника, що дає йому можливість в режимі реального часу вибирати поточні та аналітичні матеріали відповідно до власного інтересу, одночасно звертаючись до аналітичних служб корпорації тощо.

2. Специфіка використання та реалізації механізмів інформаційного супроводу в межах ТІСІ

- *Технологія аналізу інформаційних резонансів, її актуальні проблеми і можливості*

Важливо розуміти принципові засади методики інформаційного обслуговування, яка лежить в основі ТІСІ. Це **технологія контекстного аналізу інформаційного резонансу (КАІР)**, яка відрізняється від загальнопоширеної технології моніторингу. Технологія моніторингу – це цілеспрямований відбір певного типу матеріалу на задану тематику, на базі якого можна виконувати наступний аналіз (залежно від повноти вибірки за даною тематикою). Технологія інформаційного резонансу використовує вибірку матеріалів на рівні внутрішніх системних зв'язків у інформаційних текстах самої підбірки.

Уже з середини ХХ століття серед дослідників-текстологів укоренилася думка про те, що будь-який набір текстів є перенасиченим полем інформації, тому що, з одного боку, тексти пов'язані між собою внутрішніми зв'язками, фактами, настроями авторів, спільними тенденціями тощо, а з іншого боку, текст формується також через сприйняття читача. Адже кожний читач, виходячи з власного досвіду та інтересів,

бачить у тексті резонанс власного інтересу. Замовник бачить процеси у своєму масштабі, у власному територіальному і тематичному секторі, а можливості системи дають змогу адаптувати реальне поле резонансу до особливостей сприйняття конкретного клієнта як шляхом повнотекстової, незалежної від стороннього коментування, подачі матеріалів, так і за рахунок роботи продавців-комунікаторів.

Інформаційний резонанс, що лежить в основі технології – це ефект насичення вибірки текстів зв'язною інформацією, сукупність якої дає бачення цілісного поля тенденцій, напрямів розвитку ситуації, намірів учасників поля тощо (якщо йдеться про політичну, економічну чи безпекову сфери життя суспільства).

Фактично мова про широкомасштабне лобіювання інтересів замовника на системному рівні, лобіювання як постійно діючий технологічний процес, а не направлені одноразові акції чи разові впливи. В цьому контексті можна розуміти аналіз інформаційних резонансів як технологію лобіювання на новому технологічному етапі.

Йдеться про лобіювання як у розумінні *advocacy* – захисту інтересів замовника, так і власне лобіювання – активне втручання в інформаційний простір, введення в нього нових елементів, що підтримують тему замовника. Зазвичай це непряме лобіювання, тобто безпосередній вплив на тих, хто приймає рішення, а створення умов, виконання дій, підготовка акцій, що спонукають до ухвалення потрібного рішення.

Складність використання такої системи полягає в тому, що імовірно замовнику пропонується не вибірка матеріалів за тематикою його інтересів, а представлення його інтересів і справи в загальному інформаційному полі суспільства, країни, певної території чи в сегменті політичного або економічного ринку загалом. Таким чином, замовникові пропонується технологічно-методологічний інструмент бачення загальних тенденцій країни, регіону та ринку, в яких він живе і діє, а не просто набір повідомлень преси про діяльність його фірми, підрозділу, посадової особи (хоча і така послуга також можлива).

Служба аналізу інформаційних резонансів як один із підрозділів, що формують ядро структури корпорації¹, стає тоді механізмом створення вибірок та формування власне бази інформаційного резонансу, якою можуть користуватися інші служби (департаменти, згодом – окремі компанії), котрі працюють уже з самим резонансом, «прихованим» у текстах вибірок (наприклад, креативна аналітика тощо).

¹ Див. додаток 3.

Принципова проблема підходу, заснованого на явищі інформаційного резонансу – це організація продаж. Адже продається не продукт (набір текстів), а послуга – інформаційний супровід інтересу замовника.

З одного боку, замовник не схильний розкривати власний інтерес, а з іншого, він не призвичасний здебільшого працювати з інформаційним резонансом, правильно вилучати його із запропонованої вибірки.

До того ж і персонал продавців, менеджерів тощо також не призвичасний до такого типу продаж і взаємодії з клієнтом, адже фактично йдеться про те, що клієнтові не лише слід довести необхідність придбання продукту, а й навчити правильно з ним працювати і застосовувати. На 2-3 етапі розвитку ТІСІ повинна виділитися навіть служба комунікаторів, про яких згадувалося вище – спеціально підготовлених менеджерів, які працюють з клієнтами у сфері потокового контенту. Метою їхньої роботи буде передусім спрямування й адаптація замовлення від клієнта таким чином, щоб воно ефективно виконувалося іншими службами, а також – вплив на замовника і орієнтування його у можливостях, які пропонує система. Подібна служба набуває особливої статусності в межах ТІСІ.

Відповідно повинна формуватися і особлива політика продаж і передпродажної підготовки та реклами, значну роль в якій мають відігравати інтернет-ресурси масштабу вискоєфективних інформаційних систем з використанням здобутків дизайну, високорівневого технологічного забезпечення і передового інформаційного наповнення.

Отже, стратегія продажу включає: тренінги для тих, хто безпосередньо займається продажем (директори представництв, креативні аналітики, менеджери тощо), пояснювальні та навчальні матеріали на сайтах корпорації, консультування клієнтів, що вже купили послуги ТІСІ, коментування та акцентування матеріалів – як один із варіантів запропонованих інформаційних послуг.

При цьому в межах порталів повинен функціонувати розділ «Для внутрішнього користування» довідково-методичного характеру з різноманітним доступом для працівників корпорації департаментів.

Тренінги для тих, хто займається продажем, також має власні рівні – презентаційні та навчальні. Презентаційні знайомлять з підходами до продажу і використовуються як форма роботи з продажу із залученням можливих замовників, навчальні – працюють з продавцями для підвищення ефективності продажу і підвищення у них рівня розуміння системи, яку вони продають. При цьому обов'язково слід враховувати можливість того, що відповідним чином підготовлений продавець може

намагатися продавати свої знання конкурентам чи замовникам, а також може бути завербованим стороною-покупцем послуг ТІСІ.

Навчальний тренінг може проводитися планово та за потребою працівників у осмисленні вже набутого практичного досвіду, коли можливості досвідченіших підрозділів чи окремих працівників сприймаються не як відсторонений «навчальний матеріал», а як необхідність і вимагає засвоєння. Звісно, це породжує високу вимогливість до працівників, яка спонукала б їх до постійного підвищення кваліфікації.

- *Проблеми розвитку, організації та зростання як необхідність повноцінного розгортання служб для абсолютизації ефективності перспективної технології.*

Найважливішою проблемою, з якою стикається діяльність корпорації ТІСІ, є те, що повноцінна діяльність окремих її служб неможлива без повномасштабного розгортання всієї організаційної структури компанії (корпорації).

Інша кардинально важлива особливість компанії полягає в специфічній формі роботи із замовником та системі залучення замовника. Власне, найпроблемнішим фактором є те, що імовірний замовник, з одного боку, часто не готовий користуватися інструментами такого масштабу та рівня проникнення в інформаційну сферу, з іншого – не розуміє зростаючої високими темпами необхідності інформаційного супроводу своїх інтересів. Таким чином, на перший план виходить проблема «виховання» свого клієнта (замовника), створення таких умов продажу, коли їхня вигідність і необхідність буде ставати очевидною і необхідною з точки зору самого замовника. Звідси впливає неможливість організації традиційного типу продажів, до яких залучаються продавці, що не мають глибокого знання про продукт, який вони продають. З іншого боку, настає необхідність організації продажів представниками компанії, які самі щоденно працюють з тим матеріалом, який продають і розуміють його цінність і силу впливу на інтереси замовника.

Основним типом продажу в такому випадку є пропозиція доповнення та розвитку можливостей існуючих моніторингових та інших служб замовника. Інколи може застосовуватися тип продажів, який можна охарактеризувати як провокаційний і конфронтаційний (застосовується в разі несприйняття потенційним замовником ідей контекстного аналізу інформаційних резонансів). У цьому випадку продавець демонструє можливості, якими оперуватиме конкурент замовника при отриманні послуг ТІСІ, і загрози в разі застосування отриманої інформації проти замовника.

Таким чином, рівень виконавців продажів повинен бути надзвичайно високим і визначатися на рівні керівників відділів, департаментів, директорів регіональних представництв тощо.

Метою розвитку ПІСІ є поступове створення такої ситуації, яка вже зараз спостерігається в деяких регіонах, коли насиченість інформаційного поля, частота і повнота охоплення послугами системи змушує замовника купувати їх, щоб не втратити контроль над інформацією, яка належить до сфери його інтересів.

- *Взаємодія інформаційних технологій (аналітичні служби та програми на базі служби моніторингу та використання можливостей Інформаційно-технологічної бази даних)*

Технологічно-інформаційна база дає можливість формувати аналітику різного типу завдяки дозуванню доступу до матеріалів та регулюванню повноти поданої для аналізу інформації. Подібна технологія заснована на особливостях апарату сприйняття людської психіки, його вибірковій діяльності (наприклад, один і той самий добір матеріалів навіть однією і тією ж людиною буде оцінено по-різному в різний час і в різному подієвому контексті). Такий підхід отримав назву **креативної аналітики**.

Поряд з нею база дає можливість виконувати коментування повнотекстового матеріалу відповідно до інтересу замовника, що дає йому змогу швидко і зручно сприймати великі обсяги повнотекстової інформації.

Існує можливість створення практично нічим не обмеженої номенклатури аналітичних та відбіркових продуктів відповідно до будь-якого інтересу замовника. Робота Департаменту аналізу інформаційних резонансів дає можливість швидко змінювати сферу охоплення вибірки, збираючи з інформаційного потоку країни загалом матеріал за темою замовника і формуючи будь-який тип її подальшої обробки (звіти, рейтинги, персоналії, досє, негатив, резонансні події тощо).

3. Схема взаємодії структурних компонентів (організація діяльності) інформаційного супроводу

Сьогодні (початок 2004 р. – Авт.) найбільш імовірною і раціональною видається наступна схема. Найдієвіші регіональні представництва, після обговорення на Колегії рішенням генерального директора перетворюються на територіальні департаменти. Використовуючи дані Центру стратегічного планування та результати аналізу поля (технологічна база) діяльності можливих замовників, шукають підходи і вступають у

переговори з потенційними клієнтами. Керівники центральних департаментів також виконують роль продавців, користуючись механізмами як особистих зв'язків, лобіювання тощо, так і методами провокативної реклами тощо. Клієнтам пропонуються демоверсії продуктів та різноманітні можливості в роботі з їхніми інтересами, наприклад, аналіз інформаційних резонансів сфери їхніх зацікавлень у ЗМІ, визначення рейтингів, рекламна підтримка за допомогою інтернет-ресурсів, послуги креативної аналітики тощо.

Територіальне представництво проходить три етапи розвитку: кореспондентський пункт, територіальне представництво ТІСІ, територіальний департамент (з усіма правами та функціями повномасштабного департаменту).

Первинною ланкою розгортання діяльності ТІСІ на території є кореспондентський пункт – організація з одним керівником, у якої є власний гонорарний фонд для кореспондентів. Такий пункт має куратора – близько розміщується територіальне (базове) представництво, яке виконує підготовку стрічки, аналітику та здійснює (забезпечує) продаж продуктів кореспондентського пункту, над яким отримує кураторство.

Територіальне представництво має двох керівників – директора і підпорядкованого йому шеф-редактора регіональної стрічки новин Агентства інформації. Якщо останній займається координацією роботи зі створення регіональної стрічки новин, то директор виконує представницькі функції, керує продажами, працює з реалізацією послуг інформаційного супроводу тощо. Повний розвиток функцій (до рівня самостійної компанії в межах майбутнього холдингу) представництво отримує на третьому етапі, перетворюючись на територіальний департамент.

Директорів територіального департаменту підпорядковані головний редактор регіональної стрічки новин і комерційний директор. Департамент має право на власну юридичну діяльність, взаємодію із замовниками, навіть іноземними, має право першості у прийнятті рішень щодо конкурентних дій на своїй території, на ведення власних спецпроектів.

Департаментом стає тільки таке представництво, яке себе фінансово виправдовує (самоокупність), перебуваючи в умовах жорсткого конкурентного протистояння. Тоді його перетворення на департамент дає можливість ефективнішої дії на ринку. Територіальний департамент має права центрального департаменту, обов'язково проводить продаж фотонovin, супроводжує діяльність прес-служби, власними силами створює (відділ комп'ютерно-технологічного дизайну) веб-ресурс із доступом

(рангованим) до центральної ІТБД і має право на подачу регіональних новин у режимі on-line.

Залежно від інформаційної насиченості кожного регіону представництва ТІСІ можуть залишатися на рівні, який забезпечує ефективну роботу в цьому регіоні, або розвиватися до стану повноцінного департаменту.

Паралельно відбувається робота двох базових інтернет-ресурсів корпорації – Агентства новин та корпоративного веб-порталу ТІСІ – та інших інтернет-ресурсів другого ешелону (регіональних, спеціалізованих тощо). З одного боку, вони виступають рекламною площею, з іншого – медійними інструментами впливу на інформаційне середовище, а також ще одним механізмом моніторингу (в даному випадку – моніторингу суспільного інтересу та резонансності тих чи інших подій, осіб, інформаційних матеріалів тощо).

4. Схема розвитку корпоративної структури на базі технології інформаційного супроводу інтересів клієнта¹

- *Актуальна (можлива) структура корпорації ТІСІ*

Ця структура має два основних рівня – центральний і регіональний. Центральний включає в себе управлінські структури стратегічного рівня: генерального директора, його заступника, Центр стратегічного планування та контролю, окремі департаменти і Колегію (їхні функції зазначено нижче).

Генеральному директорові підпорядковується апарат, який забезпечує, зокрема, юридичний аспект діяльності корпорації.

Окрім департаменти займаються проблемами відповідно до своєї спеціалізації. Департамент контекстного аналізу інформаційних резонансів та департамент по роботі з клієнтом – єдині структури, які безпосередньо взаємодіють з клієнтами (замовниками), що впорядковує систему забезпечення продажів на центральному рівні. В регіонах роботу з клієнтами виконують директори представництв і креативні аналітики, які користуються системою моніторингу (аргументація наведена вище).

Інформаційні продукти міжрегіонального інформаційного агентства ТІСІ як функціональної частини корпорації продовжує формувати те саме регіональне представництво, але безпосередньо спрямовує цю роботу заступник директора представництва. Основне завдання директора – робота з головними продуктами корпорації, тобто інформаційний супровід інтересів клієнта.

¹ Див. додаток 4.

- *Перспективна структура корпорації, її можливості та схема взаємодії*

У процесі подальшого розвитку та накопичення замовлень, ресурсів і досвіду корпорації буде необхідна реструктуризація. Вона призведе до появи кількох нових департаментів: законодавчо-політичного лобювання, соціологічного моделювання, оперативно-інформаційного запиту тощо.

Департамент інформаційного запиту, в який входить різнорівневий сервіс оперативно-інформаційного запиту – особлива структура з функціями створення демоверсій (функція, що за відповідного технологічного розширення перейде від департаменту контекстного аналізу інформаційних резонансів), обслуговування VIP-клієнтів, підтримки досє, обслуговування регіональних запитів. Цей департамент фактично зосередить функції виконання конкретного замовлення у форматі онлайн-сервісу.

Саме замовлення формується, узгоджується і розробляється департаментом роботи із замовниками, через який проходять зв'язки з потенційними клієнтами територіальних представництв та департаментів центру.

Своєю чергою департаменти креативної аналітики, контекстного аналізу інформаційних резонансів та комп'ютерно-технологічного дизайну, кожен зі свого боку, формують (одномоментно і синергетично) кінцевий продукт-послугу чи навіть сервіс, що надається клієнтові (внесення інформації, аналіз, забезпечення його підготовки, видання та технологічно-креативна імплементація на різні рівні замовлення).

Ці специфічні структурні підрозділи з особливими технологічно-креативними функціями, що обслуговують здебільшого засновників, і є в перспективі претендентами на роль самостійних компаній холдингу (після відповідних процесів зростання інфраструктури ТІСІ та з урахуванням особливостей потокового контенту тощо).

- *Структура та функціональне наповнення компонентів холдингової компанії як мета розвитку структури*

Метою перспективного розвитку сучасної структури (2004 р. – Авт.) є створення холдингу в 2010 році. Він включатиме низку компаній, кожна з яких є результатом розвитку окремого підрозділу через стадію департаменту корпорації ТІСІ після набуття досвіду, розвиток власної інфраструктури, формування кола замовників і власних бізнесових інтересів.

Частина компаній матиме тип територіального осередку інформаційного супроводу регіонального замовника (колишні територіальні

департаменти), частина буде відтворювати функції департаментів. Однак на цьому етапі розвитку практично дуже важко спрогнозувати, які саме компанії виділяться і які функції вони виконуватимуть. Єдиним незмінним інформаційно-технологічним ядром холдингу, який забезпечуватиме цільність його діяльності та економічного інтересу, буде департамент контекстного аналізу інформаційних резонансів (основний «акумулятор» та систематизатор, виробник розширення можливостей інформаційних вибірок, на основі яких працюють інші компанії) і департамент інформаційного запиту та корпоративної комунікації (забезпечення правового, інформаційного та управлінського координування роботи компаній холдингу).

Передбачається, що інтереси холдингу обслуговуватимуть власні медіа-інструменти (газети, журнали) та інтернет-ресурси, які на момент утворення холдингу можуть набути статусу самостійних компаній.

5. Перспективи технології

- *Можливості лобювання економічних інтересів*

Через моніторинг фінансового становища різноманітних структур, порівняння економічних і політичних чинників різноманітних процесів у економіці країни, отримання додаткової конфіденційної інформації з регіональних представництв та центрального апарату ТІСІ може надавати послуги «підказки» замовникам, що наочно демонструватиме, наприклад, помилки в маркетинговій політиці компанії-замовника, дії конкурентів, розголос діяльності компанії в різних регіонах країни.

Звідси випливають і розширені можливості інформаційного супроводу рекламних кампаній, введення деякої інформації у кола, що цікавлять замовника і таким чином досягнення намічених конкретних цілей.

Проводяться такі операції також через заведення в інформаційне поле країни необхідної інформації в чітко визначеному місці специфічним способом (наприклад, через стрічку новин або інтернет-ресурси, телебачення, газету чи інше видання корпорації тощо).

Саме з цією метою створюються інструменти медійного впливу (журнал, газети з регіональними варіантами, веб-портал). Паралельно вони виконують і роль рекламних майданчиків.

- Структурування та адаптація інформаційного простору країни та орієнтування в інформаційному просторі

Такі послуги можуть бути важливими для всіх рівнів життя, але особливо – для політика та бізнесмена. Також вони виконують чималу роль у розвитку інформаційного простору держави, його «окультурен-

ня» та структурування. Не секрет, що ефективність сучасних західних маркетингових технологій передусім має інформаційну природу. Однак вони не завжди достатньо ефективні на наших теренах, оскільки маємо зовсім інший стан інформаційного простору, його насичення та структуру.

Саме структура ТІСІ дає можливість достатньо ефективно контролювати практично всі основні інформаційні потоки в країні, в режимі реального часу відстежувати процеси народження тих чи інших повідомлень та їхній вплив на суспільство, а отже – контролювати та видозмінювати інформаційні поля країни відповідно до потреб замовника та самої корпорації.

- *Міжнародні проекти (орієнтування та згодом – інформаційний супровід інтересів іноземного замовника на території України)*

Подібні послуги можливі в тому випадку, якщо ТІСІ набуде дійсного вигляду корпорації з функціонально повнотою всіх її компонентів. Тоді іноземному замовникові можна представити послуги супроводу чи інформаційного аудиту, які значною мірою зніматимуть проблему малоконтрольованих ризиків, що знижують інвестиційну привабливість України. Супровід інвестиційних компаній, банківської діяльності значних спільних міждержавних проектів – це та сфера глобальних інтересів, де контекстний аналіз інформаційного поля може бути найоб’єктивнішим та найефективнішим завдяки охопленню широкого поля різних інформджерел.

Упевненість замовника в майбутньому породжується розумінням латентних процесів в економічному, політичному і безпековому житті держави, які дає змогу побачити та піддати аналітичній обробці стратегія інформаційного супроводу ТІСІ.

- *Можливості впливу на політичне середовище*

Відстеження рейтингів, представлення політичних сил у різних регіонах країни, реальний індекс цитування, публічної присутності, відстеження підконтрольності видань тощо – це лише невелика частина можливостей технологічно-інформаційної бази ТІСІ. Якщо додати до цього ще можливості різновидів аналітики на базі вже отриманого матеріалу, його коментування відповідно до інтересу замовника тощо, то стає зрозумілим, що подібний інструмент практично щоденного контролю інформаційного поля є незамінним для будь-якого учасника політичної гри в державі та суспільстві.

При цьому ТІСІ дає змогу комфортно і якісно користуватися інформаційними добірками, через які можна координувати роботу PR-менед-

жерів, чітко відстежувати роботу «ворожих» структур, ефективність рекламно-політичних акцій чи діяльність певних масштабних структурованих систем тощо.

Функції департаментів ТІСІ.

• *Департамент контекстного моніторингу інформаційних резонансів*

1. Наповнення Інформаційно-технологічної бази даних матеріалами центральної преси та рубрикація текстів.

2. Наповнення ІТБД матеріалами регіональної преси з усіх областей України та рубрикація текстів.

3. Створення вибірок інформаційних матеріалів (повнотекстових) як для безпосередньої видачі замовнику, так і для подальшої обробки іншими департаментами.

• *Департамент креативної аналітики та спецпроектів*

1. Виконання різнофункціональних аналітичних досліджень на вимогу замовника чи керівництва корпорації або Центру стратегічного планування та розвитку.

2. Спеціальна робота із замовниками та особисті контакти приватно-інформаційного характеру (конфіденційна інформація).

3. Ведення спецпроектів, пов'язаних із спеціальними замовленнями на супроводження діяльності певної структури або досягнення політичних чи економічних цілей.

• *Департамент по роботі з клієнтами*

1. Переддоговірна підготовка клієнта – накопичення інформації про нього та його інтереси, вироблення рекомендацій з ефективного контактування, визначення можливих пропозицій, що можуть його зацікавити.

2. Презентація демопродуктів, визначення особистого інтересу клієнта, вихід на перших осіб організацій-клієнтів, забезпечення ефективної комунікації з можливими замовниками.

3. Постобробка клієнта – визначення перспектив довгочасної (постійної) співпраці, перспектив співробітництва, взаємовідносин з конкурентами у конкурентному просторі замовника (кому яку інформацію продавати, аби не порушити інтереси кожного із замовників).

• *Департамент комп'ютерно-технологічного дизайну*

1. Підтримання Інформаційно-технологічної бази даних.

2. Підтримка внутрішньої комп'ютерної мережі корпорації, забезпечення безпеки та надійності її функціонування.

3. Створення і підтримка на необхідному рівні діяльності веб-ресурсів корпорації, забезпечення технологічного наповнення необхідних

видозмін у їхній роботі.

4. Забезпечення нормального рівня діяльності комп'ютерних технологій у регіональних представництвах; у майбутньому – рівні ранжируваного доступу до Інформаційно-технологічної бази даних, забезпечення безпеки внутрішньокорпоративної комунікації через закриті канали тощо.

• *Департамент інформаційного запиту*

1. Підготовка демоверсій продуктів, їх класифікація, попередня обробка інформації для надання замовнику.

2. Ведення архіву замовлень, забезпечення ретроспективної інформації для постійних системних замовників.

3. Відстеження трафіку користування ІТБД, контроль над доступом до неї і підтримка режиму конфіденційності.

4. Контроль роботи інших служб корпорації через аналітику зовнішньої діяльності корпорації.

5. Контроль діяльності власних внутрішніх служб замовника через моніторинг реального інформаційного поля, в якому діють служби замовника.

6. Пошук інформаційних резонансів специфічного типу на тему замовника: прихована конкуренція, загрозливі політичні, безпекові тенденції тощо, підготовка несподіваних змін структури ринку, що може загрожувати замовникові, тощо. Звісно, подібна діяльність відбувається на матеріалах і за підтримки департаменту аналізу інформаційних резонансів і за допомогою департаменту креативної аналітики та спецпроектів. Департамент інформаційного запиту займається лише спеціальною сферою, використовуючи вже готові матеріали інших структурних підрозділів.

• *Департамент соціологічного моделювання*

1. Виконання спеціальних соціологічних досліджень на замовлення засновників чи системних клієнтів.

2. Створення соціологічного резонансу потрібного типу з метою викликати потрібну зміну в соціологічному полі (виконується за допомогою інших департаментів, зокрема креативної аналітики та спецпроектів).

• *Департамент законодавчо-політичного лобіювання*

1. Виконання прямого лобіювання шляхом роботи із законодавцями та близькими до них колами в інтересах засновників та замовників (за узгодженням із засновниками).

2. Підготовка акцій непрямого лобіювання (у співпраці з іншими департаментами).

Функції генерального директора.

1. Затвердження стратегічних рішень, шляхів розвитку і функцій ТІСІ (за результатами роботи Центру стратегічного планування).

2. Керівництво регіональними представництвами на рівні контролю за виконанням стратегічних планів та дотримання генеральної лінії розвитку корпорації загалом.

3. Координація роботи Колегії.

4. Забезпечення фінансово-правових аспектів діяльності корпорації.

Функції Центру стратегічного планування та контролю (координаційного центру).

1. Узгодження планів діяльності окремих департаментів між собою.

2. Забезпечення взаємодії окремих департаментів при виконанні замовлень, що вимагають узгодженої роботи кількох із них.

3. Стратегічне планування розвитку ТІСІ, визначення пріоритетів діяльності корпорації.

4. Аналіз вимог ринку, пошук економічних ніш для роботи корпорації.

5. Накопичення та аналіз архіву з подальшим використанням його при плануванні подальшої роботи ТІСІ.

Функції Колегії.

1. Інформаційно-координаційний орган ТІСІ.

2. Комплексне обговорення та вирішення спірних питань щодо перспектив діяльності та розвитку.

3. Інформаційно-функціональний інструмент управлінського аудиту для засновників.

4. Прийняття рішень щодо роботи з системними (корпоративними) замовниками із залученням усіх можливостей ТІСІ, які потребують ресурсного розвитку структур холдингу.

5. Прийняття рішень про переведення регіональних представництв у статус департаменту.

6. Інформування членів колегії про поточні проблеми та перебіг проектів, що виконуються в межах ТІСІ.

7. Заслуховування звітів про роботу департаментів за встановлений період, вироблення рішення щодо подальших кроків розвитку.

Функції заступника генерального директора.

1. Керує Центром стратегічного планування та контролю.

2. Координує роботу департаменту контекстного аналізу інформаційних резонансів.

3. Координує роботу регіональних представництв ТІСІ (щодо планування та обслуговування системних замовлень, використання публічної кон'юнктури центру в регіонах).

4. Координує взаємодію між генеральним директором і департаментами, контролює виконання прийнятих генеральним директором рішень.

ПОРІВНЯЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РЕЗОНАНСНОГО ТА МОНІТОРИНГОВОГО ПІДХОДУ ДО АНАЛІЗУ ІНФОРМАЦІЙНОГО ПОЛЯ (2004 р.)

Моніторинг – збирання в певному (обмеженому) сегменті публічного поля інформації за деякими попередньо заданими ознаками (наприклад, пошук у мережі Інтернет інформації за заданим словом або пошук у всіх спеціалізованих виданнях, присвячених будівництву і сантехнічному забезпеченню матеріалів, що стосуються виробництва та використання бентонітів). Це збирання неповноцінне, якщо за таким же вузьким принципом будуватиметься формування великої фундаментальної інформаційно-технологічної бази даних.

Контекстний аналіз інформаційного резонансу інтересу – свідомий відбір обмеженого числа матеріалів, контекстно пов'язаних із заданою темою в межах поля певного інтересу (наприклад, у межах тематики транспорту і автомобілебудування і, зокрема, створення автобусів, важливим буде відбір інформації з перебудови дорожнього руху одного з обласних центрів, в якому прийняті санкції щодо обмеження роботи так званих маршруток, унаслідок чого транспортне господарство міста почне відчувати дефіцит автобусного парку. Але якщо поле інтересу замовника стосується тільки автобусних корпусів особливої конструкції – для нього ця інформація є надлишковою і даремною).

Резонанс ефективніший у роботі з людськими й електронними ресурсами. Сучасні засоби електронного моніторингу працюють за принципом відбору за «ключами», «значущими словами» чи «тегами». Це означає, що вибирається кілька слів, а потім якийсь обсяг текстів аналізується на предмет того, чи є там ці слова і ті повідомлення (тексти).

Таким чином, відбувається пошук за ключовими словами в інтернет-браузерах, за тезаурусом у бібліотечному каталозі і в багатьох інших випадках. А такий підхід неминує призводить до контекстуальних помилок, описаних у класичних роботах з алгоритміки (наприклад, у монографії ідеолога програмування Дональда Кнута «Мистецтво програмування»):

1. зазвичай матеріал, на пошук якого спрямовуються зусилля і який знаходить моніторингова система, відповідає темі пошуку, однак у ньому можуть бути відсутні ключові слова відбору (неправильні технологічні вихідні постановки як результат недостатнього занурення в мовне середовище чи розуміння контекстних рівнів тематики);

2. бажання охопити величезні масиви пошуку через введення занадто великої кількості ключових слів призводить до зворотного ефекту – моніторингова система добирає такі масиви повнотекстів, які важко піддаються подальшій обробці, що спричиняє перезавантаження зайвими текстами, тобто інформаційним сміттям;

3. ключові слова дають можливість необхідного пошуку, але здатність інтернет-мереж до оновлюваності приводить до постійного додаткового наповнення бази даних і формування гіпермасивів повнотекстів, які, швидше за все, не матимуть практичного значення для виконання поставленої задачі.

Робота з публічним інформаційним резонансом вирішує ці проблеми, оскільки задіює системні зв'язки різних тем, зменшуючи необхідність накопичення інформації, дає змогу створювати ефективний постійно діючий архів ІТБД з постійною фіксацією інформації (що створює умови для вдосконалення системних можливостей бази даних). Публічний резонанс не залежить тотально від мережі інтернет, а головне – використовує переваги людських ресурсів для обробки інформації, що збирається.

Накопичення необробленої і незв'язаної інформації найчастіше виявляється марною тратою ресурсів, але накопичення обробленого масиву (усвідомлений людиною ввід), наприклад, в Інформаційно-технологічній базі даних (ІТБД), знімає проблему «терміну давності» у швидко старіючих повідомленнях (припустимо, «гарячих новин»), тому що вони, вступаючи в контекстні зв'язки з іншими повідомленнями, стають базою для подальшого аналізу. Така ретроспективна, «минула» інформація – вже не даремний вантаж, а безцінний товар. Контекстні зв'язки зібраних повідомлень, які виявляються досвідченим фахівцем-аналітиком, набагато ефективніші в практичному застосуванні, ніж безсистемна інформація новинної стрічки, або така ж безсистемна вибірка інформаційних матеріалів.

З другого боку, повноцінне збереження всіх контекстних зв'язків забезпечується тільки збереженням повнотекстового, не реферованого документа, позбавленого коментування та подальшого аналізу. Адже будь-який аналіз виокремлює з резонансу, представленого текстом, якийсь аспект, залишаючи в тіні багато інших. Такий повнотекстовий режим подачі матеріалів дає змогу проводити аналітичну роботу «на льоту» самому замовнику, виходячи зі своїх особистих знань контексту проблеми і досвіду аналізу його особистої ситуації, не передоручаючи її жодним додатковим службам. Таким чином, контекстний аналіз ін-

формаційного резонансу і технологічно, і в плані використання будь-яких ресурсів набагато ефективніший звичайного моніторингу.

Резонанс менш вимогливий до ресурсів як джерел. У межах технології контекстного аналізу інформаційного резонансу використовується явище взаємного перекриття і надмірності висвітлення в конкретному сегменті інформаційного поля. У цьому полі зазвичай одне й те саме повідомлення дублюється багато разів (як одне повідомлення в різних інформаційних агентствах, телеканалах і газетах) і при цьому набуває додаткових інформаційних «доповнень» (наприклад, коментар фахівця, який сам по собі є окремим інформаційним фактом). Це знімає проблему достатності вибірки і спроб охопити моніторингом максимальну кількість видань або навіть тотального зйому інформаційних потоків.

Оскільки інформація дублюється, безглуздо збирати її всю, є сенс відбирати саме ту, яка резонує, тобто породжує дедалі нові й нові повідомлення, «за» і «проти», боротьбу авторитетів і зіткнення думок, або просто численні висловлювання на тему, порушену цим повідомленням. Тому немає потреби в моніторингу багатьох видань для виокремлення резонансу, потрібно моніторити головні і різні, з перекриттям і конфліктними оцінками, щоб отримувати об'ємне бачення фактів з різних точок зору чи їхню етапність у часовому вимірі.

Інформаційний резонанс перспективний і всеосяжний. Жоден моніторинг в принципі не здатний повноцінно охопити сучасний стан інформаційного поля країни, навіть дуже відсталої, з малою ємністю інформаційного поля, тобто невеликою кількістю інформації, яка постійно з'являється в газетах, на телебаченні, радіо, в розмовах, чутках. Кількість повідомлень, що генеруються підприємствами, ЗМІ, політиками тощо, настільки масштабна, що спроби зафіксувати весь масив загалом приречені на провал від самого початку.

Контекстний аналіз інформаційного резонансу дає змогу бачити інформаційне поле країни шляхом відстеження системних зв'язків між явищами і можливостями, визначати в межах досліджуваного резонансу значущі події і явища, а також тенденції їхнього розвитку. Поступове ущільнення інформаційного поля країни і розуміння важливості присутності в цьому полі з боку дедалі більшого числа гравців економічної, політичної, безпекової сфер робить резонансний підхід методологічним концептом дослідження інформаційного поля і найперспективнішим напрямом інформаційних послуг на найближче десятиліття.

Резонанс припускає пролонгований «тихий» вплив. На відміну від моніторингових систем, дослідження резонансу передбачає можливість бачення прихованих фактів і тенденцій, що дає змогу здійснювати «тихий», відкладений у часі вплив на ситуацію в інтересах замовника. Бачення прихованого не проявляється одразу в очевидних помітних зовнішніх діях, але, спостерігаючи реальну тенденцію, ми можемо досить незначними зусиллями впливати на неї так, щоб отримати потрібний нам результат через деякий час (пролонгована дія).

В інформаційному полі сучасності будь-яка подія породжує відгомони і взаємопроникнення у вигляді прямих або прихованих повідомлень в інформаційні потоки. Наприклад, повідомлення про зняття з посади «губернатора» відгукнеться і на роботі виробництва, яким завідував його брат, і на нових товарах їхніх конкурентів, і в останньому виступі лідера партії, що рветься на виборах «захопити» вищезазначений регіон тощо. Саме це явище, яке ми визначили як резонанс, дає можливість по «інформаційних слідах» відшукувати найважливіші повідомлення про події, які ще тільки повинні відбутися або виявити приховані тенденції, які невидимі в прямому моніторингу, але обов'язково дадуть «відгомони» в інформаційних резонансах. Моніторингові системи, накопичуючи інформацію, не здійснюють її аналіз, інформаційний же резонанс сам по собі вже є первинною формою практичної аналітики. Крім того, адекватне бачення інформаційного резонансу дає змогу виконувати і подальшу аналітичну обробку, яка ще виразніше збільшує ефективність методу загалом.

Висновки

1. Технологія інформаційного супроводу клієнта (ТІСІ) спирається на поєднання комп'ютерних технологій та професійних переваг людини (людина як технологічна умова актуалізації сервісу) і є перспективною та самостійною ринковою нішею.

2. Ефективне надання інформаційних послуг можливе тільки у формі індивідуалізованого замовлення або малих серій масового поширення певного «інформаційного товару» (газета, журнал тощо).

3. Контекстний аналіз інформаційного резонансу – це ефективний сучасний інструмент роботи з інформаційним полем країни (з різної інтенсивності інформпотоками) в інтересах клієнтів. Він є значно ефективнішим порівнянно з будь-якими відомими на сьогоднішній день формами моніторингів.

СПЕЦИФІКА ТРЕНДІВ У МАРКЕТИНГОВИХ ПРОЦЕСАХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ПОСЛУГ В СУЧАСНОМУ СВІТІ (2004 р.)

Різниця між «інформаційними» і «комп'ютерними» технологіями

Сучасний маркетинг на ринку інформаційних послуг суттєво відрізняється від того, яким він був ще 5-8 років тому. Вторгнення комп'ютерних технологій на ринок інформаційних послуг, перетворення комп'ютера на загальнодоступний і популярний засіб роботи з інформацією, перетворення мережі Інтернет на найпопулярніший (принаймні, в розвинених країнах західного світу) засіб отримання інформації призвели до того, що інформаційні послуги стали безпосередньо залежати від сфери комп'ютерних технологій. Одночасно з комп'ютерною технікою неспрогнозовано, на нашу думку, поєднався термін «інформаційні технології» (станом на 2017 р.: комунікаційно-контентні комплекси технологічно-креативних можливостей та технологічно-інноваційних рішень. – Авт.). Це трапилося через те, що комп'ютерні технології широко і легально використовуються найчастіше саме для потреб інформаційного обслуговування. І хоча комп'ютерна техніка дійсно забезпечила інформаційній сфері найпотужніші засоби обробки і зберігання інформації, але сама по собі інформація обробляється і застосовується, як і раніше, живими людьми в реальних, «некомп'ютерних» відносинах.

Більше того, певною мірою з'явилася тенденція до змішування понять «інформаційні послуги» і «комп'ютерний аналіз». Ринок ІТ-технологій у свідомості більшості пересічних людей нерозривно пов'язується з обробкою інформації взагалі. Тоді як «комп'ютерні технології» загалом належать до всіх сфер роботи електронних обчислювальних машин, «інформаційні послуги» мають справу з діями людей щодо збирання, поширення, обробки і зміни будь-яких відомостей в інтересах клієнта.¹

Природно, що подібна діяльність може успішно здійснюватися і без участі електроніки, що на сьогоднішній день (2004 рік. – Авт.) ще можливо, але вже вкрай неефективно. Слід розуміти, що робота з інформацією активно і цілком усвідомлено здійснювалася ще тоді, коли про комп'ютерні технології не йшлося. «Інформаційні послуги» ще в найдавніші часи були представлені так званими продавцями чуток, діяльністю різноманітних шпигунських мереж, копіткою роботою середньовічних монастирських хроністів і «збирачів знань». Звідси можна зробити

¹ А.Г. Додонов, Д.В. Ландз, В.В. Прищеп, В.Г. Путятин. Конкурентная разведка в компьютерных сетях. – К.: ИПРИ НАН України, 2013. – 248 с. С. 128.

висновок, що «інформаційні технології» не є виключно «комп'ютерними технологіями». За останній час саме через ускладнення комп'ютерних технологій доставки, обробки та зберігання інформації значно зріс рівень абстракції в галузях, пов'язаних з інформаційними послугами. Так, якщо раніше під носієм мався на увазі справжній, матеріальний носій інформації – комп'ютер, дискета, лазерний диск, а потім – реальний електронний сигнал як переносник інформації, то зараз цей термін найчастіше використовується для визначення програм-носіїв інформації (бази даних, серверного простору тощо). Ускладнення відносин у сучасному економічному просторі, збільшення ролі реклами, важливість представленості товару або послуги перед покупцем призвели до того, що за тими ж законами зріс масштаб та виокремились рівні абстракції в діях на інформаційному ринку.

Продаж номенклатури інформаційних форм (форматів) подачі і послуг як системних сервісів, а не носіїв і товарів у минулому розумінні реального бачення товару та його споживацьких функцій

На сучасному етапі вже не можна плутати продаж, наприклад, електронного носія (документа визначеного формату або типу оформлення інформації у вигляді електронної документації тощо) або певної цифрової форми (добірки документів типового змісту, продаж способу розділення і рубрикації інформаційного поля для бази даних, однієї якоїсь теми тощо) з продажем номенклатури інформаційних цифрових форм або послуг як сервісів. Продаж електронного носія, наприклад, формату електронного документа з розширенням .pdf, або форми підготовки документів у комплекті офісних програм OpenOffice має окрему ринкову нішу, вже досить усталену, і належить до сфери «комп'ютерних технологій», а не «інформаційних». А ось продаж переліку форм, наприклад, послуг спеціалізованої бази даних типу ІТБД, яка використовується сучасними компаніями потокового аналітичного сервісу, належить вже до сфери саме «інформаційних послуг» у загальному розумінні цього терміна, але є такою ж самостійною ринковою нішею (ноюю і майже незайнятою). Вона відмінна від надання «інформаційного товару» або послуги в традиційному розумінні – газета, журнал, рекламна послуга тощо. Сучасна товарна номенклатура інформаційних форм (у пакетній пропозиції) – як основа надання послуг в інформаційному бізнесі – це не формалізований товар у початковому значенні цього слова, який завжди залишається незмінним для різних покупців (цегла, мило, запис кінокартини на касеті і т.ін.). Зараз (2004 рік. – Авт.) інформаційна послуга – це певна дія, яка виконується заради замовника,

і яка набуває видимої форми – документа, організаційної дії (публікації, розмови, слуху тощо в інтересах замовника). Тому запропонований можливому покупцеві товар – це опис дії, яка може реалізовуватися через пошук, аналіз інформації, цікавої замовнику, або практичне застосування інформації (її поширення, приховування, зміну) задля вигоди клієнта. Але в будь-якому випадку, інформація, що пропонується замовнику, обов'язково орієнтована на його інтереси.

Індивідуалізоване виробництво (штучного товару) – основа сучасного інформаційного ринку послуг

Природно, що подібний товар завжди буде максимально індивідуалізованим, оскільки орієнтований на конкретного замовника з його особистими інтересами та історією публічної присутності чи неприсутності. В інформаційній сфері був неможливий або гранично нерентабельний продаж масового товару, не орієнтований на конкретного замовника, оскільки одна і та ж інформація має різну ціну для різних клієнтів. Так, у продажу новин усім немає особливого сенсу, тому що не враховується інтерес конкретного покупця. Повний набір новин ефективний тільки на вузьких (малих) ринках усередині одного регіону. В основному він досить хаотичний і вимагає подальшої обробки – пошуку матеріалів за своєю сферою інтересів, аналіз згадувань тощо, отже, не може розраховувати на пропозицію гідної ціни. По-справжньому цінне тільки те, що відповідає кровним сподіванням і надіям замовника і за що він готовий заплатити, а тому найрентабельнішим є створення саме «штучного» товару під замовлення.¹ Збирання, кваліфікована обробка та сортування реального ефективного обсягу інформації вимагає серйозних матеріальних і людських ресурсів. При спробі піти шляхом масових або не орієнтованих на певного замовника продажів, збір і обробка інформації стають неефективними і некупними. Спроба обійти цю проблему через використання електронних систем і програм моніторингу мережевих ресурсів насправді проблему ніяк не вирішують (див. нижче «Порівняльний аналіз резонансного та моніторингового підходу до аналізу інформаційного поля»).

Аналіз інформаційних резонансів – технологія, якої ще немає у світі (вільна ринкова ніша)

На даний момент у світі серед різноманітних систем моніторингу та дослідження ринків і інформаційного поля немає відомих відкритих систем ефективного аналізу інформаційного поля в масштабах цілої країни, тобто немає ефективних інструментів роботи з

¹ Зубок М.І. Інформаційна безпека в підприємницькій діяльності / М.І. Зубок. – К.: ГНОЗІС, 2015 – 216 с. С. 151.

інформаційними потоками. Існуючі системи забезпечують переважно бізнес у мережі Інтернет або інтереси найбільших корпорацій і однозначно є орієнтованими на «штучний» товар для конкретного замовника (чи то самої корпорації, системи моніторингу або стороннього замовника).

Можна сміливо стверджувати, що на сьогодні (2004 рік. – Авт.) у світі немає системи масових продажів інформаційних продуктів, що приносять ефективний дохід. Таким чином, на інформаційному ринку існує ніша, абсолютно вільна від конкуренції, щільно пов'язана з паралельними нішами (моніторингом, соціологічними і маркетинговими дослідженнями тощо), яка незабаром стане найзатребуванішою на цьому ринку. Інтерес до неї зростає, пошук підходів до реалізації алгоритмів, подібних до аналізу контекстного резонансу, відбувається в межах багатьох проєктів, наприклад російського пошуковика «Апорт», заснованого на контекстному пошуку запиту користувача в інтернеті (зараз зведений до товарного прайс-агрегатора). Труднощі просування подібної технології пов'язані з абсолютною нерозвиненістю інформаційного ринку України, відсутністю системних зв'язків між інформацією та виробництвом і тим, що тільки останнім часом значення інформації як найголовнішого з чинників формування успішного бізнесу почало усвідомлюватися найбільшими або найактивнішими учасниками ринку. Прихід в Україну західних компаній, для яких робота з інформацією і важливість присутності в інформаційному полі вже давно не набір красивих слів, теж є фактором тиску середовища, що формує ринок для технології контекстного аналізу інформаційних резонансів. Так, усі місцеві підрозділи великих корпоративних систем на кшталт «Мак-Дональдс» починають свою роботу на території України з масованого комплексного дослідження не тільки свого сегмента ринку, а й загального контексту навколо сфери своїх інтересів: настроїв людей і працівників владних структур, рекламних дій конкурентів, настроїв місцевої преси стосовно нової справи і т.ін.

Другим чинником, тиск якого визначає формування ринку для контекстного аналізу інформаційних резонансів – це ущільнення інформаційного середовища суспільства і неухильне підвищення залежності ціни ринкового товару від його публічного іміджу, а не тільки від звичайної позаринкової якості. Щільність інформаційного поля (середовища) залежить від кількості одномоментно представлених оригінальних повідомлень, що надходять від ЗМІ різного роду, з дослідних центрів

(у вигляді нових відкриттів – створення, продукування нової інформації), від політичних або лобістських структур, від підприємств, суб'єктів спорту, культури тощо. Чим більше повідомлень, які теоретично може сприйняти один середній член суспільства, і чим різнохарактернішими (зі сфер спорту, політики, економіки, свіжого літературного твору тощо) і різноспрямованішими (інформація «за» одного з кандидатів у президенти, наприклад, і «проти» нього ж) вони будуть – тим вища щільність цього поля.

Сучасне українське суспільство стрімко збільшує щільність свого інформаційного середовища, тим паче, що в цьому процесі бере участь і надзвичайно щільне інформсередовище Західної Європи та Америки. Слід розуміти, що щільність інформаційного поля буде неухильно зростати, як мінімум, ще деякий час. У такому середовищі товарів, послуг і пропозицій кількість повідомлень про них зростає настільки, що навіть високоякісний товар може бути не поміченим і не купленим. Тому інформаційне відображення об'єкта, будь то товар, товарна марка, бренд, політик, організація і що завгодно інше, обов'язково має бути представлено в інформаційному полі країни та інформаційних полях адміністративно-територіального устрою, якщо цей об'єкт хоче бути потрібним, поміченим і проданим за гідною ціною.

ГЛОСАРІЙ

(2002 – 2010 рр.)

Тут наводиться короткий словник термінології як розуміння медіа-простору України в 90-х роках минулого та на початку нового століття, представлення інформаційно-технологічної бази даних (ІТБД), її масштабів і потенційних можливостей. З повною версією глосарія (як інструментом функціонування бази даних та сучасного інформаційного простору в умовах комунікаційно-контентних динамічних моделей гібридно-месіанських агресій) автори мають намір ознайомити читачів у наступній книзі.

Інформаційне поле – складно організована сукупність інформаційних різножанрових матеріалів, доступних значній кількості людей (населенню країни) в певний момент часу на конкретній території.

Слід говорити про інформаційне поле певного об'єкта, наприклад, країни, регіону, сегменту ринку, тобто сукупності полів як ієрархічних пірамід (з центру до регіонів, «перевернута піраміда») впливів, що підпорядковуються відповідним рівням адміністративно-територіального устрою та можливостями медіа-інструментів охоплюють населені пункти.

Інформаційне поле країни формується повідомленнями ЗМІ всіх видів, неформальною комунікацією між членами суспільства (розмови, чутки, анекдоти, формулювання власної думки тощо), представниками науки та культури, що створюють нові види повідомлень (відкриття та художня творчість).

Медіа-простір (інформаційний простір) – сукупність ієрархізованих інформаційних полів, що обслуговують територіальні чи міжтериторіальні частини України, а також нішеві медіааудиторії в умовах початкового розвитку мобільного зв'язку та Інтернету.

Інформаційний резонанс – це одномоментне відображення певної теми чи події в різножанрових інформаційних матеріалах через систему універсальних (багатоаудиторних), міжрегіональних впливових ЗМІ з різною аргументацією як зіткнення позицій чи інтересів сторін за конкретної доби (часовий термін. – Авт.), що аналізується.

Тобто йдеться про події, явища, персони, об'єкти, процеси тощо, навколо яких стикаються різні аргументаційні ряди та підходи, що вказують чи заперечують наявність лобістських сил чи інструментів. При цьому повідомлення з'являються на різноманітних інформаційних носіях.

Наприклад, інформаційний резонанс виникає навколо теми зіткнення суміщених інтересів кількох великих корпорацій стосовно трубопроводу, де задіяні державні та міждержавні інтереси, й інтереси окремих політиків, груп впливу, широких мас людей, на житті яких може позначитися схема можливої роботи трубопроводу тощо. Природно, що в інформаційному полі країни та регіонів (де проходить трубопровод) з'являються інформаційні матеріали (в будь-якій подачі) на цю тему, які лобіюють інтереси кожної (чи окремих) групи учасників.

Далеко не кожне явище в інформаційному просторі являє собою інформаційний резонанс. Для виникнення резонансу першою необхідною умовою є зіткнення різних сил і позицій. Іншою умовою є обов'язкова наявність постійного певного числа повідомлень навколо якоїсь події. Без таких обставин реальна наявна подія не породжує інформаційний резонанс або взагалі не присутня в інформаційному просторі країни. В таку ситуацію часто потрапляють великі підприємства зі спеціалізованим виробництвом, яке само по собі не викликає суспільного інтересу (наприклад, завод авіаційних двигунів тощо), допоки вони не займаються широкомасштабним представленням себе в інформаційному просторі.

З іншого боку, можлива ситуація, коли виникає резонанс навколо повідомлення, якого не було. Це можуть бути, наприклад, зрежисовані чутки і підозри навколо діяльності політиків або інформаційні резонанси, породжені діями, наприклад, іноземних розвідок або рекламними акціями. В такому випадку виникає зіткнення інтересів і позицій, виражене публічно в ЗМІ, але його причина прихована, завуальована або невидима. Саме такі ситуації найчастіше стають предметом конфіденційного інформаційного резонансу.

Середовища поширення інформаційного резонансу можна поділити на такі види:

Публічний резонанс – резонансні прояви в найширшому інформаційному полі загальнонаціональних масштабів чи територіальному як загальнодоступному для сприйняття більшістю учасників, об'єктів та суб'єктів поля, тобто населенням конкретної території, коли вже резонанс виходить за межі інформаційно-медійних інструментів традиційного характеру.

Професійний резонанс – резонанс у середовищі людей, пов'язаних із тематикою проблеми, чи в середовищі спеціалістів, які безпосередньо працюють з міжтериторіальним середовищем сукупності полів

чи інформаційним полем країни (експерти, спеціалісти PR, аналітики, креативники, журналісти тощо) відповідно до заданого інформаційного напрямку.

Конфіденційний/лобістський резонанс – резонанс, що формується для дуже вузького кола осіб впливу, з чиїми інтересами пов'язана резонуюча інформація, і за тієї умови, що перехід цього резонансу в публічний або професійний простір – небезпечний та небажаний для розвитку ситуації або для конфідента (особи, що входить до кола тих, для кого конфіденційний інформаційний резонанс призначений).

Корпоративний резонанс – резонанс містить внутрішню стратегію, яка через корпоративні можливі дії формує публічний резонанс таким чином, що самої цієї стратегії не помітно.

Центральний резонанс – інформаційний резонанс тієї чи іншої події, теми, персони, процесу, явища або повідомлення в інформаційному середовищі центральних (столичних і міжнародних) ЗМІ.

Регіональний резонанс – інформаційний резонанс тієї чи іншої події, теми, персони, процесу, явища або повідомлення в інформаційному середовищі регіональних ЗМІ різного рівня (центральных, обласних, районних, містечкових тощо). Регіон у цьому випадку є об'єктом офіційного територіального поділу, що відповідає обласному рівню територіального підпорядкування; поняття регіону пов'язано з поняттям адміністративного поділу країни, але в окремих випадках можлива градація за топонімічними та історичними характеристиками.

Територіальний інформаційний резонанс – інформаційний резонанс певної території чи населеного пункту (на противагу регіону).

Територія – це об'єкт природного географічного поділу, спонтанно сформованого сукупністю економічних взаємодій та незалежного від адміністративного поділу. Поняття території пов'язано з реальними територіальними поселенськими, торговими, виробничими, транспортними зв'язками і не має відповідного географічного визначення з чітко вираженими межами (чи навпаки – це конкретне місце, що має власну назву).

Наприклад, резонанс важливої події рівня регіону (вибори мера обласного центру) або загальнодержавного значення, але такого, що відбувається в регіоні (зокрема відомі події навколо о. Зміїний, Тузли тощо).

Динаміка публічного резонансу – процес поширення та швидкісних залежностей при поширенні інформаційних проявів у суспільстві включно з переліком застосованих інформаційних інструментів, зокре-

ма в середовищі традиційних ЗМІ, оригінальних інформаційних номенклатур та супутніх середовищах (анекдоти, спілкування людей між собою тощо).

Явище публічного резонансу за своєю природою відрізняється від звичного повідомлення, оскільки є, на відміну від останнього, не статичним, а динамічним. Публічні резонанси можуть розгортатися, затухати, породжувати нові, але іншого змісту тощо. Саме така сукупність цих процесів і є динамікою резонансу. Резонанс часто виходить за межі доби і може мати паралельні динаміки в різних масштабах геополітичних театрів.

Потрапляння в резонанс (інерція резонансу) – штучне створення низки додаткових аргументів у процесі поширення повідомлення, яке завдяки такому спрямованому підсиленню набуває додаткової інерції в інформаційному просторі і стає «живучішим» та впливовішим.

Інформаційне резонування – інформаційний процес, що поєднує в один тематичний чи проблемний напрям повідомлення, матеріали, які різняться за часом, формою подачі, змістом, тобто з'являються протягом певного періоду на різних інформаційних носіях, у широкій жанровій реалізації, але при цьому об'єднанні єдиним задумом.

Індексний моніторинг – збирання в певному інформаційному полі (чи їхній сукупності) інформації за деякими попередньо заданими ознаками (наприклад, пошук у мережі Інтернет інформації за заданим словом) або пошук у всіх спеціалізованих виданнях, присвячених якомусь окремому аспекту теми.

Слід зауважити, що індексні моніторинги націлені на виконання вже визначеного або усвідомленого завдання, а КАІР фіксує і дає зрозуміти важливість не тільки нових тем, а й аргументів чи їхню конфігурацію, яка ще й довершується акцентними тональностями чи смисловими підказками прямої й опосередкованої дії.

Контекстна аналітика – аналіз експертного характеру, побудований на використанні інформаційного резонансу на основі виявлення контекстних (прихованих) резонансних зв'язків між явищами (інформаційними матеріалами) з різних чи суміжних сфер, аргументаційними рядами, акцентами, тональностями, які на перший погляд нібито нічим не пов'язані. В цьому випадку ефективність контекстної аналітики досягається застосуванням досвіду та інтуїтивних функцій конкретного експерта-аналітика (в групі (середовищі) аналітиків) при роботі з інформаційним резонансом, який доповнюється рейтинговими і графіко-візуальними рядами та видами потокової інформації, що взаєм-

но пересікаються (друковані видання, інтернет-середовище, соціальні мережі, новинні ряди тощо).

Контекстна аналітика розглядається як основа методу прогнозування. В цьому процесі відбувається аналіз і словесне відтворення адресної (за інтересами клієнта) картини інформаційного поля – виявляються динаміки, гравці, масштаби, тенденції, перехресна взаємодія різнопланових факторів і прогнозу з розвитку або існування заданого інтересу (зазвичай таке дослідження торкається певного сегмента ринку).

Креативна аналітика – експертний аналіз комплексно завершених інформаційних резонансів з різних регіонально-територіальних полів, які при поєднанні в ІТБД відкривають можливості продукування креативних ідей та рішень різномасштабних сценаріїв у міжрегіональному інформаційному полі з метою попередження або формування технологічно-прогностичних рекомендацій, прийомів, інструментів, сценаріїв нестандартних рішень для замовника технології ТІСІ.

Креативна аналітика базується, з одного боку, на можливостях виявлення прихованих системних контекстних зв'язків між явищами за допомогою ІТБД, а з іншого – на особистих знаннях, включеності в динаміки інформаційних потоків та особистому рівні фахової інтуїції професійного експерта-аналітика. Особливо цінним є те, що експерт аналізує також ефективність використання інформаційних носіїв, жанрові рішення, успішність різних текстуальних тональностей. Креативна аналітика дає змогу виходити за межі конкретного матеріалу, обмеженого обсягом та глибиною охоплення досліджуваної теми шляхом виявлення контекстних зв'язків із паралельними сферами життя суспільства. Вона може адаптувати креативні ідеї суміжних сфер та сегментів ринку для реалізації інтересів замовника. При цьому має право авторського креативу для різних сфер чи систем навіть при звуженому діапазоні інформаційного забезпечення.

Креативна аналітика – це аналітична діяльність експертного характеру, заснована на використанні явища інформаційного резонансу через виявлення контекстних резонансних зв'язків між явищами різних сфер, які на перший погляд здаються нічим не пов'язаними.

Креативна аналітика заснована на використанні інтуїтивних функцій і досвіду конкретного аналітика-експерта або групи аналітиків у роботі з інформаційним резонансом і доповнюється рейтинговими графіками, які візуалізуються перехресними потоками інформації (друковані видання, Інтернет, новини тощо)

Інформаційне середовище – тематично-смісловий зміст інформацій-

ного поля в сукупності з його інформаційними носіями-інструментами.

Інформаційний образ заданого сегмента – окрема відносно самостійна та цільна частина інформаційного поля, в якій проявляється інформаційний резонанс.

Інформаційний напрям – інформаційний резонанс кількох сегментів інформаційного поля, підпорядкованих спільній смисловій домінанті, що визначає їхню спільність у певному контексті, наприклад, фінансово-банківський напрям, нафтогазовий, безпеково-оборонний тощо.

Номенклатура інформаційного резонансу – перелік запропонованих до використання інформаційних вихідних форм ІТБД, які створюються на основі технології КАІР території або інформаційного сегмента, сукупності таких сегментів.

Вихідна інформаційно-електронна форма ІТБД – аналітично підібрана (з використанням можливостей інформаційно-технологічної бази даних) сукупність інформаційних матеріалів (в електронному форматі, з внутрішньою навігацією), з визначеними смисловими та маркетинговими характеристиками і функціями.

Є три основні види вихідних інформаційних форм: текстова, таблицна (діаграмна), ефірна. Текстова вихідна інформаційна форма – самостійний інформаційний продукт.

Повнотекстова добірка матеріалів ІТБД – це сукупність внутрішньо взаємопов'язаних повнотекстових інформаційних матеріалів із заданими характеристиками (час, територія, тема, оригінальна подія чи явище, джерело, автор тощо). Вибірка має різні цільові та маркетингові функції, представлені в форматі електронного документа з внутрішньою навігацією або без неї, створюється за допомогою ІТБД.

Аналітичний огляд (звіт) – підвид текстової вихідної інформаційної форми, яка створюється експертними силами аналітиків-креативників, автономно чи після обробки замовленої повнотекстової вибірки з ІТБД. Особливістю є те, що ця вихідна інформаційна форма зазвичай не має наскрізної електронної навігації, крім гіперпосилань, і має в різних масштабах узагальнень обмежені терміни актуальності.

Інформаційний товар/продукт – особливий вид товару, який без пакетної пропозиції є вирваним із контексту набором даних (інформацією), розміщених на певному носії, тобто сам по собі товаром, з позицій технології, не є. Дані, що містить інформаційний товар, є контекстуально різночитаним і тому для різних замовників один і той самий продукт може мати різне значення та сенс.

Не варто плутати інформаційний товар з його фізичним носієм, який може мати форму електронного файлу в пам'яті комп'ютера або фізичну копію роздрукованого документа за певний період та стосовно конкретної території.

Таблична (діаграмна) вихідна форма – агреговані дані в таблично-діаграмній подачі кількісних характеристик контент-аналізу кожного матеріалу на задану тематику (число знаків, кількість матеріалів, прив'язка до оригінальних назв, персон, брендів, явищ), які вказують на напруження інформаційних резонансів у розрізі населених пунктів України чи видів інформаційних потоків (друковані ЗМІ, радіо, ТВ) тощо.

Рейтинг публічної присутності – в інформаційному резонансі заданої території визначається через числову та якісну фіксацію за конкретний час представлення присутності певного об'єкта аналізу (території, організації, органу управління, особистості тощо) в інформаційному полі – у всіх видах впливових ЗМІ заданої території (центр/регіон, кілька регіонів, Україна). Числовий вимір здійснюється за кількістю публікацій, кількістю знаків у присвячених об'єкту публікаціях або іншими показниками. Основними інструментами такого рейтингування є регіональні представництва аналітичного центру та ІТБД.

Представлення клієнта в інформаційному резонансі. Інтереси клієнта визначаються об'єктом аналізу в інформаційному резонансі, причому об'єкт може бути як центральним фактором резонування, так і довшим у контексті головної теми резонансу.

Інформування замовника – процес передачі випереджальної системної й ексклюзивної інформаційної номенклатури замовнику та забезпечення замовника інформацією, що цікавить його особисто і є важливою для його корпоративної діяльності.

Технологічна процедура інформаційного накопичення (як результат роботи системи КАІР) – випереджальна системна експертна вибірка матеріалів, що базується на презентабельній (стосовно оптимальної кількості одночасно оброблюваних системних джерел (носіїв) інформації). Це дає змогу адекватно сприймати процеси, що є відображенням інформаційного поля території через максимальне різноманіття тематики, яка адекватна динаміці життя інформаційного поля і завданням компанії. Подальше опрацювання для наповнення ІТБД відбувається відповідно до контентної інтуїції і професійної підготовки оператора-аналітика. В цьому і проявляється базова відмінність КАІР від індексного моніторингу.

Інформаційний аудит – ситуативне (заданий термін огляду) відстеження внутрішніх процесів об'єкта поля (підприємства, партії, посадовця, країни, органу влади, брендovanого явища тощо) за інформаційним резонансом, який цей об'єкт породжує в інформаційному полі (полях) країни. Обов'язкова одномоментна фіксація наявних інформаційних резонансів у промисловій ІТБД в масштабах країни.

Інформаційна номенклатура міжрегіональної інформаційної агенції, побудованої на засадах можливостей авторської ІТБД Oracle та методик КАІР (контентного аналізу інформаційних резонансів):

Новинна стрічка міжрегіональної ІА (інформаційної агенції) – набір регіональних (25 регіонів) і центральних новин за добу в онлайні або в подачах (3-4 базових, 5-6 ігрових залежно від новинної насиченості доби) з певної території за резонуючою тематикою країни або регіону в електронному вигляді.

Новинна номенклатура – перелік пропонованих до продажу інформаційних новинних форм, кожна з яких є новинною стрічкою певного спрямування (місцевого, тематичного, регіонального, міжрегіонального, загальноукраїнського тощо).

Щоденна подача новинного формату:

– **анонси** – вечірня подача для наступного дня (будь-яке випереджальне заявлення теми/змісту наступної події);

– **новина-ексклюзив** – сенсація або достовірна інформація, яка випереджає час її появи в ЗМІ і поширюється агентством якомога швидше (подається від редакції регіонального представництва, яке несе абсолютну відповідальність за цю новину). Така новина має спеціальне позначення;

– **інтерв'ю-коментар** (подається однією особою раз на добу, якщо це експертна оцінка економічної або управлінської ситуації. Якщо це відноситься до політичної ситуації, тоді обов'язково – не менше трьох альтернативних посилань протягом доби);

– **новини регіону** – базова подача тричі на добу, четверта подача – обов'язково за тиждень або за потребою. Середня кількість подач – не менше десяти новин, з них половина – повних (автономних), з довідковим апаратом;

– **ділові новини (бізнес-новини тощо)** – базова подача: не менше ніж 50% від усього обсягу новин за добу. Можлива подача в автономному режимі паралельно з новинами регіону, за наявності клієнтури.

Особливо рекомендовані на динамічних територіях;

– **спеціалізовані новинні подачі** – один день на тиждень, кілька днів на тиждень, щодня залежно від специфіки і під реальне коло замовників. Наприклад, рекреаційно-туристична сфера, конфесійне життя, новини польської громади (кримські татари), новини СЕЗів, культурне життя, просвітництво тощо;

– **фотоновини** – комбінована або спеціалізована новинна стрічка для конкретних замовників;

– **новини групи регіонів** – за погодженням з центром при використанні п'яти-шести регіонів і за насичення не більше 20% кількості новин за добу від регіону. Бажано в стрічці використовувати новини повного (автономного) формату. Щодня – за наявності жорсткого конкурентного протистояння або щотижня для збільшення привабливості послуг.

Щотижнева подача новинного формату:

- **анонси-тиждень** – п'ятнична подача на наступний тиждень;
- **VIP-анонси (статусні події для керівників)** – один раз на тиждень або двічі на місяць (актуально для всіх регіонів);
- **новини-тиждень**;
- **бізнес-новини-тиждень або ділові новини-тиждень**;
- **спеціалізовані новинні подачі**, особливо на початку просування на ринок;
- **підсумки тижня** – подача частини новинного ряду за тиждень плюс авторські коментарі з використанням рейтингів присутності в центральних і регіональних ЗМІ.

Номенклатура інформаційного резонансу – перелік пропонованих на продаж інформаційних продуктів, які створюються на основі технології контекстного аналізу інформаційного резонансу території або сегмента території, сукупності сегментів.

Коротка номенклатура інформаційного резонансу територій:

- інформаційний резонанс обласного центру;
- інформаційний резонанс території (певної частини області);
- інформаційний резонанс регіону (сукупність резонансів території, району, області). Регіон може відрізнятися від політичного або адміністративного поділу;

- економічний резонанс дня регіону (у регіонах, де є три та більше щоденних періодичних друкованих видань);
- економічний резонанс тижня регіону;
- політичний підсумок дня регіону (у регіонах, де є три і більше щоденних періодичних друкованих видань);
- політичний підсумок тижня регіону;
- економічний резонанс замовленого сегмента;
- КАІР конкретної теми замовника (якщо тема має складну внутрішню структуру, тоді це обов'язково пропонується як резонанс).

Номенклатура аналітичного обслуговування:

- **інтерв'ю-досьє** (різновиди інтерв'ювання, коли об'єкт інтерв'ю відповідає на серію запитань з однієї проблеми);
- **іміджеві інтерв'ю** – різновид інтерв'ювання, коли представництво пропонує список питань, які вигідно відтіняють замовника через його пряму мову;
- **коментар-позиція** – коли журналіст надає аргументи у вигляді доказового перерахування;
- **аналітична стаття** – узагальнення актуальної теми тижня з використанням аргументаційних рядів, всебічне та об'єктивне дослідження автором певної ситуації;
- **аналітична довідка** (соціально-політичного або соціально-економічного характеру) за авторськими методиками;
- **аналітичний звіт про безпекову, політичну чи економічну ситуацію за завданням територій (публічного призначення)** – системне узагальнення публічних відомостей, бажано із зазначенням джерела, в авторському викладі. Щотижневий режим.

ПАКЕТНИЙ ХАРАКТЕР ІНФОРМАЦІЙНИХ ПОСЛУГ СУПРОВОДУ ІНТЕРЕСІВ (ТІСІ) ЗАМОВНИКА З ВИКОРИСТАННЯМ ІТБД НА БАЗІ КОМП'ЮТЕРНОГО СЕРЕДОВИЩА ORACLE (2004 р.)

Принципові відмінності між дією та її відображенням в інформаційному полі

Контекстний аналіз інформаційного резонансу медійного фону теми враховує глибокі структурні зв'язки між об'єктами, що з'являються і резонують в інформаційному полі (полях) України. Але важливо розуміти, що саме інформаційне (медійне, а не подієве) поле визначає значущість об'єкта в суспільно-державному вимірі. Це означає, що будь-який публічний вплив залежить не стільки від самих учасників економічної, політичної, біржової, бізнесової, безпекової тощо гри, скільки від специфіки і організації інформаційних потоків, пов'язаних з цими учасниками. Так, широковідомий бренд з великою масою позитивних згадувань про нього значно стійкіший до будь-яких криз порівняно з таким же, але не «розкрученим» в інформаційному полі виробником. Все, що ми розуміємо під визначенням поняття «вплив у суспільстві», – це масштаб інформаційних відносин (медійних), тобто феноменів інформаційного поля (традиційно медіаінфраструктури).

У сучасному інформаційному суспільстві щільність інформації стає настільки великою, що навіть на рівні середнього бізнесу вже неможлива нормальна діяльність без урахування впливу цієї інформації

Інформація – кров будь-якого бізнесу і суть його успіху, тому усяка інформація завжди оброблялася переважно всередині бізнесових структур і дуже неохоче видавалася «назовні». Однак тепер стає просто необхідним значну частину прихованої інформації викладати в широке користування та надати конфідентний (ексклюзивний) доступ до своїх інтересів з боку структур, які поставляють і обробляють інформацію. Звідси можливість організувати інтереси паралельно конкуруючих структур без завдання наперед відомого збитку одній із них, залишаючи їм «чисту» конкурентну боротьбу з рівними інформаційними можливостями.

Послідовність аналітичних дій, які формують власне контекстний аналіз інформаційного резонансу теми, наступна: контекстна вибірка матеріалів з інформаційно-контентних потоків – аналіз вибірки – контекстний аналіз – чиста експертна аналітика – креативна аналітика тощо. Природно, його ефективність незрівнянно вища, ніж у індексно-

му моніторингу, який просто нагромаджує безладну інформацію і пропонує її клієнтам для подальшої обробки.

Якщо споживання, тобто постобробка повнотекстових вибірок виконується вузьконаправленими фахівцями замовника, то відбувається лінійне осмислення текстового масиву. Якщо цю роботу виконує аналітик КАІР (з наступною передачею замовнику), то він занурюється в контекст даної теми в інформаційних динаміках доби і завдяки інтуїтивно-асоціативному сприйняттю матеріалу миттєво виловлює з текстів ексклюзивні частинки інформації та унікальні системні зв'язки.

Контекстні вибірки, по суті, є багатокроковими. На кожному рівні аналітичної обробки формується глибше уточнення і досягається повніше охоплення контекстних зв'язків. Саме людина в професійному середовищі КАІР у масштабах ІТБД, застосовуючи свій досвід, інтуїцію, через асоціативне бачення теми та знання контексту конкретного замовлення здатна виявити, користуючись можливостями ІТБД, резонанси інформації, які можуть бути корисні замовнику і які на перший погляд безпосередньо не пов'язані з темою замовлення. Цей процес і має назву контекстної аналітики. Оскільки в процесі аналізу використовується не просто вибірка прямих тематичних повідомлень з преси, але передбачається робота з контекстом теми замовника, метод отримав назву контекстного аналізу інформаційного резонансу. Метод дає змогу розвивати контекстне прогнозування і має визначальне значення, особливо для замкнутих ринків.

Суть цього процесу в тому, що по-справжньому резонансні процеси, де є конфлікти сторін, глибинні залежності і тенденції, відбуваються тільки в умовах дуже щільного, висококонкурентного ринку. Тобто такого ринку, на якому вже поділені всі відомі ніші, всі зони впливу, визначилися головні гравці сегментів, що знаходяться між собою у щільній взаємодії. Серйозна конкурентна боротьба за кожний сектор ринку – саме те середовище, в якому затребувані послуги не моніторингу, а скоріше інформаційного маркетингу та інформаційного аудиту свого прямого чи прихованого інтересу.

Інформаційний маркетинг припускає використання явища інформаційного резонансу в інформаційному полі як нового технологічного комплексу для формування своєї публічної поведінки в сучасній професійній діяльності: бізнесі, управлінні, політиці, безпековому секторі тощо. Особливо перспективно це зараз у сферах контролю конкурентних ризиків, підвищення інвестиційної привабливості, впровадження страхових послуг, розвитку фондових ринків, венчурних бізнесів тощо. Інформаційні потоки, а отже, і сучасні інформаційні технології суттєво впливають на

ефективність ділового успіху кожного її учасника, незалежно від сфери застосування своїх зусиль: бізнес, управління, політика.

Технологія інформаційного супроводу інтересу замовника (ТІСІ) – це комплексне інформаційно-креативне забезпечення інтересів замовника в міжрегіональному інформаційному полі країни.

Перший рівень партнерських відносин

Комплекс супроводу «Тактичний». Головний принцип – знати (випереджальне інформування).

У базовому пакеті замовник отримує комплекс послуг:

1) випереджальне інформування про стан політичної та макроекономічної кон'юнктури або заданого сегмента в динаміці (ранкова кон'юнктура центру та/або регіонів – за погодженням);

2) макроорієнтування в інформаційному резонансі доби – масштаб центру або регіону – за погодженням (Позначення тенденцій в економіці та політиці. Аргументи і позиції в інформаційному сегменті поля);

3) міжрегіональна інформація стосовно прямих і суміжних інтересів теми за минулу добу;

4) оперативне інформування замовника за темою та/або визначеним замовником сегментом (антикризове відстеження в режимі реального часу).

Результатом реалізації послуг є такі звіти (документи):

1) випереджальне (анонсоване) інформування про майбутню інформаційну кон'юнктуру. Табличний звіт (можливий рекомендаційний блок) з актуальних тем дня – політика; кон'юнктура ринків (плюс середовище): ПЕК; ГМК; енергетика тощо. Час подачі документа – щодня о 09.00;

2) індивідуальне (часткове) орієнтування щодо процесів у столиці. Вихідна інформаційно-електронна форма Інформаційно-технологічної бази даних та/або: «Економічні акценти дня. Центр», «Політичні акценти дня. Центр», «Економічний резонанс дня. Центр», «Політичний підсумок дня. Центр». Час подачі документа – щоденно до 10.00;

3) інформаційний резонанс конкурентного середовища/теми замовника (за минулу добу). Вихідна інформаційно-електронна форма Інформаційно-технологічної бази даних. Час подачі документа: щоденно до 10.00 або щотижня (понеділок) – до 10.00;

4) інформаційне зведення матеріалів, що прямо або побічно стосуються інтересів замовника – щогодини з 8.00 до 18.00 у повнотекстовому вигляді (інформагентства, Інтернет, ексклюзив, в особливих випадках – матеріали з ТВ).

За результатами комплексного обслуговування замовник отримує:

- 1) цілісну картину конфліктів (особливо, що зароджуються) інформаційних компаній, зміщення акцентів на інформаційному полі в інтересах тих чи інших його учасників;
- 2) можливість реальної корекції своєї публічної корпоративної поведінки на ринках України відповідно до макрокон'юнктурного інформаційного поля;
- 3) професійні індивідуалізовані інструменти для роботи з інформаційними потоками (застосовуються референтними службами або особисто замовником);
- 4) можливість аналізу ситуації на ринках, що становлять інтерес, для постановки нових завдань, виходячи з адекватної ретроспективи, представленої в інформаційних формах;
- 5) бачення в інформаційному полі в режимі реального часу своїх або корпоративних інтересів.

Додаткові послуги (допоміжний режим):

1. Ранжування послуг відповідно до функціоналу служб замовника.
2. Навчання персоналу застосуванню інформаційних пакетів в інтересах бізнесу замовника. Тренінг-семинар – 2 дні.

Другий рівень партнерських відносин

Комплекс супроводу «Стратегічний». Головний принцип – розуміти (орієнтування замовника в особливостях та потенціалах тих сегментів бізнесу, в яких він працює зараз або які становлять інтерес на майбутнє).

У базовому пакеті замовник отримує комплекс послуг:

- 1) інформаційний аудит інтересу замовника в інформаційних потоках (за необхідності – з рекомендаційним блоком);
- 2) реферування теми замовника на основі аналізу впливових інформаційних потоків;
- 3) системне мікро- та макроорієнтування замовника в реаліях прямих і суміжних ринків інтересу (загальноукраїнський та/або регіональний масштаб, чи кілька регіонів);
- 4) щотижневий аналітичний огляд тенденцій і ризиків для інтересів замовника (з рекомендаційною частиною);
- 5) прогнозування основних тенденцій заданої теми.

Результатом реалізації послуг є наступні звіти (документи):

- 1) звіт про інформаційну активність теми замовника (центр – регіони), представлений у текстовому, діаграмному та рейтинговому вигляді;

2) реферативний звіт контекстного моніторингу, представлений у вигляді рубрикатора подач головних тем замовника;

3) вихідна інформаційно-електронна форма Інформаційно-технологічної бази даних та/або: «Економічні акценти дня. Регіон. Центр», «Політичні акценти дня. Регіон. Центр», «Економічний резонанс дня. Регіон. Центр», «Політичний підсумок дня. Регіон. Центр». Час подачі документа – щоденно до 10.00;

4) звіт про креативну поведінку замовника та його конкурентів;

5) щотижневий аналітичний звіт про тенденції та ризики в сфері діяльності замовника:

а) політичні тенденції, які можуть змінити (розширити) інтереси замовника;

б) економічні тенденції, які можуть змінити (розширити) інтереси замовника;

6) контекстний мікропрогноз у вигляді аналітичного огляду.

За результатами реалізації заходів такого пакета замовник отримує:

1) практичний путівник по тенденціях і ключових позиціях на ринку, де представлений інтерес замовника;

2) можливість своєчасного усвідомлення ризиків стосовно інтересів компанії;

3) можливість персонально оцінювати ситуацію, що склалася на ринку, та визначати ефективність або її відсутність у роботі патронажних служб.

Додаткові послуги (допоміжний режим):

1. Навчання працівників патронажних служб процедур застосування отриманої інформації стосовно інтересів власників компанії. Тренінг-семінар – 2–3 дні.

2. Організація прес-сервісу в регіонах інтересу замовника.

Третій рівень партнерських відносин

Комплекс супроводу «Креативно-сценарний». Головний принцип – довіряти (корекція і ведення інтересів замовника через представлення його в інформаційному полі країни чи регіональних полів).

У базовому пакеті замовник отримує комплекс послуг:

1) інформаційний аудит ринку (тривала ретроспектива);

2) креативний (на додаток до контекстного) аналіз інформаційно-медійної діяльності прямих конкурентів;

3) стратегічне планування інформаційно-медійного просування ін-

тересів замовника в заданому (регіональному, територіальному) інформаційному полі;

4) сценарне рішення з інформаційної присутності замовника на території та/або в сегменті ринку.

Результатом реалізації послуг є такі звіти (документи):

- 1) звіт про дії замовника на ринку брендів, зокрема потенційних;
- 2) рекомендації щодо реагування на інформаційному ринку;
- 3) комплексний звіт про діяльність конкурентів (використовуються всі джерела інформування: відкриті, закриті, конфіденційні).

Рекомендації для організації дій, спрямованих на поліпшення позицій замовника на ринку, щодо:

- 1) проведення іміджево-організаційних заходів та інформаційного супроводу інтересів замовника (центр-регіони);
- 2) формування громадської думки, яка відображала б інтереси замовника;
- 3) ієрархії тактичних дій з досягнення визначених стратегічних цілей;
- 4) сценарних рішень реалізації програм із досягнення поставлених цілей;
- 5) системної підтримки інформаційної присутності на території інтересів замовника.

Четвертий рівень партнерських відносин

Комплекс супроводу «Антикризовий». Головний принцип – здолати кризу (розробка і супровід антикризової програми).

У базовому пакеті замовник отримує комплекс послуг:

- 1) інформування щодо небезпек – явних і потенційних, які можуть завдати шкоди інтересам замовника;
- 2) орієнтування щодо оперативних дій та подальшого вжиття антикризових заходів у визначеному сегменті бізнесу;
- 3) супровід інтересів замовника в інформаційному полі та бізнес-процесах;
- 4) супровід роботи підрозділів організації:
 - визначення цільових груп і робота з ними за затвердженими програмами (клієнти, партнери, інвестори, співробітники, преса, влада);
 - визначення та аналіз каналів поширення інформації в цільових групах;
 - сценарні рішення по роботі з цільовими групами;
- 5) визначення та організація внутрішніх інформаційних потоків (внутрішній PR, цільова аудиторія, співробітники підприємства);

- б) розробка стратегії і тактики реклами, PR підприємства:
- рекомендації щодо єдиних підходів і завдань маркетингових комунікацій методами реклами та піару;
 - розподіл ролей функціональних відділів;
 - складання оперативного та стратегічного планів діяльності;
 - прив'язування плану до реальних термінів;
 - розробка системи звітності та системи отримання інформації відділами від керівника;
 - налагодження взаємин з пресою;
 - вироблення політики та механізмів впливу через пресу на клієнтів замовника, а також партнерів, інвесторів, владу, співробітників;
 - створення власних інформаційних потоків, які вирішують проблеми, що вже існують в інформаційному полі;
 - створення каналів поширення власної інформації.

Додаткові послуги:

1. Тренінг ключових співробітників та патронатних служб по роботі із ЗМІ щодо організації та проведення прес-конференцій, зокрема реакцій та відповідей на складні питання.
2. Тренінг ключових співробітників по роботі з рекомендаціями.
3. Розробка та впровадження системи продажів.
4. Тренінг з проведення переговорів.

У результаті реалізації цієї антикризової програми потенційний замовник отримує якісну достовірну інформацію щодо ситуації на ринку та можливостей подолання кризи.

Замовник також отримує документи в звітній формі, які відображають усі аспекти антикризових заходів, зокрема:

1. Оцінювання ринкової ситуації і потенційних криз.
2. Програма конкретних дій щодо запобігання (ліквідації) кризових ситуацій.
3. Діяльність з формування громадської думки, пов'язаної зі стратегічними планами організації.
4. Діяльність з формування певної системи цінностей в цільових групах, пов'язаних з тактичними маркетинговими завданнями або окремими проектами.
5. Ліквідація наслідків будь-якого публічного негативу, який може завдати шкоди репутації організації або зменшити її прибуток.
6. Антикризовий ресурс компанії.

Одним із важливих результатів проведення антикризових заходів є формування нового мислення в персоналу організації і навичок вирішення подібних завдань.

П'ятий рівень партнерських відносин

Комплекс супроводу «Законодавчий». Головний принцип – виграти перспективу (законодавчо-управлінське лобіювання інтересів).

Послуги. Інструментарії. Заходи

1. Дослідження ЗМІ.
2. Розробка інформаційних компаній.
3. Розробка інформаційних приводів.
4. Написання прес-релізів.
5. Розсилання прес-релізів.
6. Індивідуальна робота з журналістами.
7. Написання текстів для публічних промов.
8. Тренінг публічних виступів.
9. Розробка стратегії побудови іміджу.
10. Управління іміджем.
11. Розробка PR-компанії.
12. Стратегічний піар.
13. Внутрішньокорпоративний піар.
14. Організація, консалтинг і супровід PR-діяльності.
15. Організація, консалтинг і супровід рекламної кампанії.
16. Організація, консалтинг і супровід бізнес процесів.
17. Організація та проведення тренінгів по роботі з інформаційним полем, його продуктами.
18. Конференц-сервіс (організація і проведення спеціальних представницьких заходів).

СЕКТОР БЕЗПЕКИ: ІНФОРМАЦІЙНІ АСПЕКТИ МІНІСТЕРСТВА ОБОРОНИ

Одночасно з дослідною роботою в практичних форматах реалізації ТІСІ щодо характеру, особливостей та структурної сегментації загальнонаціонального інформаційного простору проводилося вивчення

інформаційних аспектів безпекового сектору країни. Зокрема з питань реформування інформаційно-медійної складової Міністерства оборони України та створення системи визначення інформаційних загроз і організації протидії. З цією метою спеціалістами Міністерства оборони України була розроблена Концепція інформаційної складової діяльності Міністерства оборони України, яка згодом отримала високу партнерську оцінку з боку представників НАТО.

У разі затвердження цього документа інформаційна діяльність оборонного відомства мала за короткий часовий термін набути абсолютно інших якостей, в основу яких покладалася нова система побудови інформаційної структури МО. Вона повинна була базуватися на принципах інформаційної безпеки, де превалюючими елементами технологічно-методологічного характеру системи мав бути комплекс прогнозної (контекстної, креативної) аналітики, розробка інформаційно-сценарних рішень (комунікаційно-контентний дизайн) у масштабі Збройних Сил, сектору безпеки держави, держави загалом і в разі виявлення відповідних загроз надання пропозицій для прийняття управлінських рішень національного та міжнародного характеру.

Динамічні зміни, що відбувалися в політичному житті України і, відповідно, в Міністерстві оборони, не дали змоги реалізувати зазначений документ. Сьогодні він уже є історичним, оскільки відбулися певні події і запущені глобальні процеси, що потребують нового осмислення і нових ідей для залучення технологічних рішень в умовах неординарних інформаційних викликів та прямих комунікаційно-контентних загроз. Однак для розвитку науково обґрунтованої думки щодо становлення та стану і перспектив інформдіяльності МО, він як і раніше становить професійний та науковий інтерес.

У Міністерстві оборони України протягом 2008–2012 років був сформований методологічний блок документів-проектів щодо організаційних етапів формування засад інформаційної діяльності як складової функціонування Збройних Сил України. Інформаційна діяльність мала перетворитись на сталу потужну інформаційну складову за рахунок повномасштабного структурного підрозділу з відповідними повноваженнями. Своєю повсякденною діяльністю цей підрозділ наповнював би (регламентно, процедурно та функціонально) тло комплексу, який зараз отримав назву стратегічних комунікацій.

КОНЦЕПЦІЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ СКЛАДОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МІНІСТЕРСТВА ОБОРОНИ УКРАЇНИ (розроблялась у 2008 р. на період до 2012 р.)

Сучасний стан інформаційної сфери Міністерства оборони України, визначення проблем, на розв'язання яких спрямована Концепція

Ця Концепція визначає стратегічні напрями, цілі, пріоритетні завдання та принципи діяльності Міністерства оборони України з одержання, використання, поширення, зберігання інформації з метою забезпечення права кожного на інформацію та захист інформаційного суверенітету України.

Зміни в структурі та характері функціонування українського суспільства, розширення інформаційних зв'язків, знаходження в мережі глобалізованого світу та стрімкий розвиток інформаційних технологій і технологій комунікації та медійного впливу на громадську думку вимагає нових форм функціонування від інформаційних структур безпекових органів держави, зокрема головного з них – Міністерства оборони України.

Ситуація, що склалася у зв'язку з новими геополітичними реаліями, вимагає систематичного творення та зміцнення державної ідеології, вироблення форм і моделей поведінки різних суспільних груп на противагу тим моделям або руйнівним факторам, що вводяться ззовні країни. На даний момент варто вести мову навіть не про інформаційну політику держави, а про інформаційну складову спільної чи окремишньої діяльності: держави, нації, суспільних груп, фахово-корпоративних об'єднань чи громадянина.

Інформаційна складова будь-яких безпекових дій виходить на передній план, у зв'язку з чим особливої популярності щодо інформаційної діяльності безпекових структур набув термін «інформаційна війна». Слід остаточно відмовитися від цього лінійного та неадекватного терміна, що передбачає певний закінчений період радикально-конфліктної взаємодії міждержавних взаємин в інформаційному просторі.

Слід розуміти, що в інформаційному просторі глобалізованої сучасної держави немає інформаційних війн, а відбувається перманентний процес представлення та протиборства групових і міжнародних інтересів, які через аргументи та ідеї в різних сферах суспільного життя існують на території України та впливають на його безпеку, цілісність, захищеність. Таким чином, Українська держава має справу не з ілюзорною одномоментною «інформаційною вій-

ною» чи «інформаційною кампанією», а з безперервним процесом інформаційної діяльності, який повинен забезпечуватися фаховими структурами на всіх рівнях організації державного апарату та громадянського суспільства.

Отже, слід подбати про створення інформаційних структур безпекового характеру (інформаційних військ), що мають на меті захист національних інтересів України в інформаційному просторі держави та поза її межами, в світовому інформаційному полі. Оскільки завдання таких структур чітко співпадають з тими завданнями, які стоять перед Збройними Силами України та Міністерством оборони України, очевидно, що такого роду функції природно передати інформаційним структурам оборонного відомства, наділивши їх відповідними повноваженнями та структурною спроможністю, фінансовими, кадровими та технологічними ресурсами.

Мета та основні принципи Концепції

Мета цієї концепції – визначення цілей, завдань і принципів інформаційної діяльності Міністерства оборони України (ІД МОУ), основних напрямів цієї діяльності як щодо виконання внутрішніх завдань Збройних Сил, так і стосовно забезпечення інформаційної безпеки держави. Зокрема щодо результатів впливу на авторитет Збройних Сил України у суспільстві, ставлення населення до військової служби, виконання завдань за призначенням, дисципліни у частинах та підрозділах ЗСУ. У відповідності до Директиви міністра оборони України № 322/1/011 від 21.07.08 питання інформаційної політики Міністерства оборони України покладено на Управління прес-служби Міністерства оборони України.

Інформаційна діяльність Міністерства оборони України є частиною його діяльності за призначенням відповідно до покладених Конституцією України на Збройні Сили України завдань із захисту суверенітету, незалежності, територіальної цілісності та недоторканності території та конституційного ладу держави, а також захисту її інтересів за кордоном від посягань ззовні. Відповідно інформаційна складова діяльності Міністерства оборони є частиною цієї оборонної, безпекової та військової діяльності на багатьох напрямках.

З одного боку, інформаційна діяльність Міністерства оборони відображає його інформаційну політику, яка є складовою інформаційної політики держави і виконує ті ж головні завдання, що й інформаційна політика держави загалом. Це визначено Конституцією

України, профільними законами України, зокрема Законом України «Про інформацію», іншими державними актами чи міжнародними угодами України.

Міністерство оборони України відповідно до законодавства України не є суб'єктом політичного процесу, не бере участі у політичному житті країни і не займається формуванням інформаційної політики, але виконує відповідно до компетенції визначені завдання загальнодержавної інформаційної політики. При цьому Міністерство оборони згідно з конституційними повноваженнями та завданнями, що покладаються на Збройні Сили України, здійснює власну інформаційну діяльність в інформаційному полі України та за її межами.

Отже, мета інформаційної діяльності Міністерства оборони України визначається, з одного боку, необхідністю забезпечення ефективного функціонування внутрішнього інформаційного простору Збройних Сил України та, з іншого боку, забезпечення інформаційної обороноздатності й інформаційної безпекової компетенції Української держави.

Пріоритетні завдання Концепції

Стратегічними завданнями ІД МОУ є реалізація конституційних функцій Збройних Сил України стосовно інформаційного простору держави. В зв'язку з цим на відповідні структури в складі Міністерства оборони покладаються стратегічні завдання:

- контроль інформаційних ризиків при взаємодії Збройних Сил України та громадянського суспільства;
- створення, забезпечення та контроль діяльності системи публічних інформаційних комунікацій у Збройних Силах України;
- формулювання стратегічних пріоритетів інформаційної складової ЗСУ в міждержавному інформаційному просторі та координація їхньої реалізації в процесі забезпечення національних інтересів держави;
- інформаційний супровід патріотичної державної ідеології, поширення її в суспільстві та інформаційний патронаж над юнацько-спортивними, військово-патріотичними, ветеранськими і патріотичними громадськими організаціями та ініціативами;
- інформування громадськості та ЗМІ стосовно реалізації державної інформаційної політики у сфері безпеки та оборони.

Зокрема вже зараз активізація процесу реформування та розвитку Збройних Сил України вимагають від військових інформаційних структур посилення роботи щодо інформування громадян з питань воєнної

політики та життєдіяльності Збройних Сил України.

Отже, необхідно:

- модернізувати або на окремих напрямках створити ефективну систему інформаційного забезпечення діяльності Збройних Сил України, що буде адаптована до адміністративно-територіального устрою держави, організаційно-штатної структури Збройних Сил;
- оптимізувати видатки, що забезпечують діяльність усіх інформаційних структур військового відомства;
- з максимальною ефективністю використати наявний кадровий потенціал та залучити кращих фахівців інформаційно-медійного менеджменту до роботи в системі ІД МОУ.

Концептуальні засади інформаційної діяльності Міністерства оборони України та Збройних Сил України

У ситуації, яка склалася в світовому інформаційному просторі докола та всередині України, при формуванні стратегічних аспектів розбудови інформаційної складової держави необхідно виходити з низки базових стартових позицій:

- відсутність комплексного державного замовлення на виробництво національного інформаційного продукту. Відсутність продукування загальнонаціональних інформаційних потоків як загальнонаціонального бізнесу за реальним територіальним охопленням, а не за назвою;
- відсутність адекватної сучасної динаміки в інформаційному просторі країни, низька щільність повідомлень через незадовільну інструментальну базу легалізації в суспільстві та в світі інформаційних приводів з міжрегіонального тла України, невисокий фаховий рівень представлення протилежних думок у суспільстві;
- наявність високої довіри та лояльності громадян України до інформаційних структур інших країн, переважно Росії, та відсутність зацікавленості приватних власників засобів масової інформації у досягненні загальнонаціональних інтересів чи хоча б у інформаційній діяльності загальноукраїнського масштабу;
- відсутність технологічно закінченого законодавчого забезпечення інформаційної складової держави в діяльності органів державної влади, особливо у сфері дотримання захисту національних інтересів;
- відсутність комунікативних центрів синтетичного характеру, які б працювали в площині продукування інформаційно-культурних потоків, тощо.

Виходячи з вищезазначених негативних факторів стану інформаційного простору України, необхідно прийняти за точку відліку положення про те, що єдиним на даний момент державним центром, що може сформувати потенційні можливості адекватного протистояння інформаційній агресії в усіх її формах, можуть стати Збройні Сили України.

Збройні Сили України повинні брати на себе відповідальність за виконання завдання з перетворення на ефективний форпост інформаційної протидії. Це має стати початком багаторівневої інформаційної складової існування Держави Україна, тому що:

- ЗСУ орієнтовані передусім на забезпечення національної безпеки в загальнонаціональному та міжнародному масштабах, що найбільш ефективно для виміру витрат та ефективності поширення інформації. ЗСУ зберегли та мають керовану інформаційну інфраструктуру в українському просторі, особливо в регіонах;

- ЗСУ мають можливість продукувати різноформатну та різнопланову щодо сфер суспільного життя оперативну інформацію, агентурну та інформаційну підготовку проведення інформаційних операцій за кордоном у національних інтересах;

- ЗСУ мають структуру управління, що дає змогу приймати та втілювати оперативні рішення з необхідною для адекватної реакції в інформаційному полі швидкістю.

Треба чітко розділити, з одного боку, компоненти інформаційної складової діяльності держави та суспільства, джерела й інструментарій формування інформаційної політики України на основі механізмів роботи з інформаційним простором, запроваджених у межах Міністерства оборони та, з іншого боку, механізмів формування інформаційної діяльності в традиційних функціональних межах самого Міністерства оборони, що мають значно вужчий змістовний і технологічно обмежений характер.

Необхідність зосередження загальнодержавного чи навіть міжнародного безпекового аспекту роботи в інформаційному просторі саме в Міністерстві оборони диктується низкою факторів:

- інформаційний інструментарій є першою ознакою підготовки агресії проти країни – не важливо, економічної, політичної, організаційної чи військової – і інформаційна компонента в сучасному світі або супроводжує будь-яку агресію, або заміняє її;

- робота з інформаційним простором як у формі його аналізу на випередження, так і в формі впливу, особливо на інформаційний простір інших держав, є природнім покликанням спеціальних служб Збройних Сил;

– відповідно до положень Конституції діяльність Збройних Сил протікає цілком поза сферою політичної діяльності, отже, стратегічні напрями забезпечення безпеки інформаційного простору та безпекової діяльності в інформаційному просторі також повинні бути винесені за межі діяльності будь-яких зацікавлених політичних сил, тим більше, що в нинішніх умовах політичні сили в Україні часто знаходяться під безпосереднім контролем з-за кордону або виконують політичне замовлення на шкоду державі в інтересах інших держав чи навіть блоків держав.

Слід зауважити, що Міністерство оборони повинно орієнтуватися на роботу в форматі охорони краю, а не калькувати російський тип ідеології «оборони лінії фронту». Такий формат роботи своєю чергою веде до появи комплексу нових інформаційних, ідеологічних, гуманітарних та духовних завдань Міністерства на рівні соціуму територіально-регіонального поділу, а не тільки в межах вирішення традиційних завдань організації життєдіяльності війська. Необхідно відходити від залишків радянських геостратегічних експансійних моделей діяльності військового відомства.

Таким чином, відповідно до положень Конституції безпекова діяльність в інформаційному просторі може бути визначена як така, що має на меті забезпечення суверенітету, територіальної цілісності, охорони існуючого конституційного ладу та державного устрою, народоправства тощо – відповідно до викладених у Конституції функцій Збройних Сил та спеціальних служб. Також слід мати на увазі, що Конституція не визначає сфери діяльності спеціальних розвідувальних служб тощо, однак фактично вони переслідують ті ж цілі, що й Збройні Сили загалом, але іншими засобами. Ця ж концепція може бути перенесена і на інформаційну сферу, зокрема при законодавчому оформленні.

Інформаційні пріоритети та шляхи реалізації Концепції

Основні стратегічні цілі діяльності повноформатного Департаменту стратегічних комунікацій Міноборони:

- створення загальнонаціонального та міжрегіонального безпекового інформаційного простору з можливістю обміну інформацією та підтримки активних комунікацій через нові відповідні армійські структури;
- відпрацювання та створення прототипів каналів інформації та форматів генерування інформаційних приводів щодо військово-оборонних і безпекових процесів в Україні;

- руйнування міфологічного простору Радянського Союзу, успадкованого Росією, через поширення достовірної історичної інформації, руйнування культурного контексту радянського періоду (наприклад, українські переспіви фронткових мелодій періоду Другої світової війни тощо);
- створення позитивного міфологічного простору української державності – висвітлення участі у військовій боротьбі за державність Київської Русі, козацтва, УПА, УНР, ЗСУ тощо;
- підтримка іміджу України як національного виробника зброї на світовому ринку та забезпечення позитивного представлення Збройних Сил України в світі, зокрема через формат спілкування миротворців з інформаційними каналами зарубіжжя та створення інформаційних підрозділів у миротворчих підрозділах;
- створення постійної позитивної інформаційної присутності України в ЄС та США, країнах найближчого оточення: Румунії, Польщі, Чехії, скандинавських країнах, Угорщині, Білорусії, країнах Закавказзя, Туреччині;
- формування інформаційного потоку з країн-сусідів: ділова, культурна, військова, спеціалізована, наукова інформація через українські комунікативні канали.

Принципи інформаційної діяльності

Стратегія домінування в інформаційному просторі: асиметрична відкладена поліваріантна непередбачувана багат шарова відповідь на загрози в інформаційному просторі. Може бути підготовлена лише на основі систематичного поточного аналізу інформаційних потоків та наявності інструментів впливу на ці потоки.

Найближчими цілями інформаційної діяльності Міністерства оборони та Генерального штабу необхідно визнати:

- забезпечення постійної багат факторної позитивної присутності Збройних Сил в інформаційному просторі всіх регіонів та центру одно моментно і на багаторівневому зрізі. Працюють одно часно різні інформаційні сценарії, які можуть підлягати оперативній корекції через існуючі інформаційні хвилі чи інформаційні резонанси;
- забезпечення відстоювання в інформаційному просторі державницьких позицій на технологічно-ресурсному рівні одно масштабного представлення з антидержавними та антиукраїнськими інформаційними потоками;
- потужна інформаційна захищеність і позитивне або нейтраль-

не представлення і тональність підтримки зовнішньополітичного курсу керівництва держави та європейської і євроатлантичної інтеграції України;

- прогнозно-аналітичне забезпечення вирішення безпекових питань в усіх сферах життя (військовій, політичній, соціальній, економічній, геополітичній тощо) та формування національної інформаційної безпекової стратегії як складової національної геополітичної стратегії;
- забезпечення захисту національного інформаційного простору в сфері стратегічних безпекових питань;
- проведення інформаційних та психологічних спецоперацій поза межами країни для досягнення стратегічних і геополітичних цілей України в світовому інформаційному просторі;
- забезпечення систематичної позитивної присутності Збройних Сил України в інформаційному просторі України – від регіонального до загальнонаціонального рівня.

Телекомунікаційні мережі та інтернет-середовище

На особливу увагу заслуговує розвиток сектору інформаційної інфраструктури – традиційні телекомунікації, інтернет-середовище – який повинен забезпечувати надання різноманітних інформаційних послуг споживачам інформації.

Пріоритетним напрямом розвитку слід вважати:

- забезпечення умов для розробки та виробництва засобів створення, збереження та передачі публічної інформації на базі внутрішніх ресурсів;
- захист прав на інформацію особистісного характеру, інтелектуальну власність, у тому числі й на інформаційний продукт.

У зв'язку з цим загальний концептуальний підхід до реформування полягає в тому, щоб на базі окремих елементів побудувати чітку та максимально ефективну систему інформаційного забезпечення діяльності Міністерства оборони та Збройних Сил України. В основу системи передбачається покласти взаємодію інформаційних структур оборонного відомства з цивільними ЗМІ, громадськими організаціями.

Фінансове забезпечення реалізації Концепції

Реалізація Концепції здійснюється за рахунок бюджету Міністерства оборони України, коштів міжнародної технічної допомоги, внесків

зацікавлених міжнародних організацій та інших джерел, не заборонених законом.

Оскільки визначені Концепцією принципи, завдання, напрями та шляхи реалізації інформаційної складової діяльності Міністерства оборони України надалі будуть конкретизовані в нормативно-правових актах, державних цільових програмах, обсяги бюджетного фінансування визначатимуться щороку під час складання проекту бюджету на відповідний рік, виходячи з конкретних завдань та реальних фінансових можливостей Міністерства оборони України.

Очікувані результати

Реалізація Концепції дасть змогу створити правові, економічні, організаційні та матеріально-технічні умови для формування сучасної моделі інформаційної складової діяльності Міністерства оборони України.

Зокрема втілення в життя основних напрямів та практичних заходів інформаційної діяльності Міністерства оборони України означатиме серйозну реорганізацію інформаційної складової військового відомства і держави загалом, сприятиме якнайшвидшій адаптації Міністерства оборони до потреб сучасності, потреб демократичного, відкритого суспільства.

Організація інформаційної діяльності повинна включати в себе послідовне реформування сфери виробництва інформаційного продукту на основі:

а) управління інформацією як одним із важливих ресурсів соціально-економічного, політичного та культурного розвитку, який визначає успіх у використанні інших видів ресурсів;

б) ефективності інформаційної діяльності як головної передумови подальшого розвитку Збройних Сил України та ефективного виконання ними своїх завдань.

У кінцевому підсумку це дасть змогу:

- забезпечити захист конституційних прав людини на свободу вираження поглядів як основоположного елемента демократичного суспільства;

- гарантувати право кожного одержувати, використовувати, зберігати інформацію з будь-якого джерела, не забороненого законодавством, і поширювати її в Україні та за кордоном;

- сприяти забезпеченню пріоритетного розвитку національних інформаційних ресурсів;

- сприяти утвердженню інформаційного суверенітету України.

КОМЕНТАРІ ДО КОНЦЕПЦІЇ ІНФОРМАЦІЙНОЇ СКЛАДОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МОУ¹

Наступна інформація стосується висновків щодо оцінки Концепції інформаційної складової діяльності МОУ (далі – Концепція), які були зроблені іноземними експертами зі США, НАТО та в межах Скандинавсько-Балтійської ініціативи.

Висновок

Концепція є інтелектуально сталим документом, який містить більшість елементів, подібних до тих, які є в концепціях держав-членів НАТО. Але найбільш важливим є те, що вона реально відображає поточну ситуацію в інформаційному просторі Міністерства оборони України та Збройних Сил України.

Певна реструктуризація та скорочення обсягу зробить Концепцію дещо кращою.

Цільова аудиторія Концепції

Концепція повинна бути спрямована як на внутрішню, так і на зовнішню аудиторію. Не кожна аудиторія або цільова група може бути обізнаною з питаннями взаємозв'язку або навіть мати достатньо часу для читання Концепції.

Проте внутрішня структура Концепції повинна бути простою й очевидною, а окремі пункти мають бути чіткі та викладені так, бажано, щоб їх було легко запам'ятати та повторити знову.

Стосовно структури ми загалом згодні з ключовими структурними елементами, визначеними в Концепції. Однак рекомендуємо внести зміни, викладені в додатку А. Бажано, щоб усі елементи (наприклад, окремі/індивідуальні цілі) були виділені підпунктами в основному тексті.

Вступ (абзаци 1–11) є прийнятними, але можуть бути дещо скороченими та повинні більш чітко співвідноситися з темами Концепції, викладеними нижче (завдання, принципи тощо).

Цілі та завдання Концепції є прийнятними. Однак має місце певне їхнє дублювання. Крім того, зв'язок між цілями та завданнями повинен бути більш тісним та чітко згрупованим.

Повідомлення («меседжі» Концепції)

Концепція містить декілька гарних повідомлень. Так, вони будуть

¹ Див. додаток 6.

мати більший вплив після групування разом в окремій частині.

Головні повідомлення повинні включати місію та довгострокові цілі МОУ і Генерального штабу ЗС України. Ці повідомлення мають бути чітко відображені в основних політичних документах МОУ, наприклад, у «Державній програмі розвитку», «Білій книзі» або завданнях Міністерства оборони України. У випадку, коли такого немає, наступні версії зазначених документів повинні бути гармонізованими для посилення основних повідомлень МОУ.

Українці знаходяться в найкращому становищі стосовно визначення тих повідомлень, які будуть сприйматися українською нацією. Однак ми, ваші іноземні колеги, відчуваємо необхідність у включенні повідомлень стосовно наступного:

- українські стародавні військові традиції, включаючи, але не обмежуючись традиціями козацтва;
- дуже активної та позитивної ролі України в поширенні стабільності в світі за допомогою участі в миротворчих операціях;
- дружніх стосунків України зі своїми сусідами, а також її курсу на європейську та євроатлантичну інтеграцію (див. параграф 1).

Принципи

Концепція має чіткий перелік принципів (абзаци 37–40), наприклад, «прозорості», «рівності інтересів» та «системності». Всі вони є прийнятними, але є думка про можливість поєднання двох останніх принципів.

Концепція в різних частинах містить принципи «демократичних стандартів» (абзаци 1, 80, 81, 85) та «відкритості» (абзац 104), але не чітко визначає їх як принципи. Іншими принципами можуть бути «орієнтація на споживача» та «професіоналізм».

Об'єкти інформаційної політики

У цьому розділі наведено дуже корисну детальну інформацію. Але термін «об'єкт» – щонайменше в англійському перекладі – незрозумілий. Речі, зазначені в цьому розділі, більше схожі на «засоби», за допомогою яких МО має змогу досягати поставлених цілей і поширювати свої повідомлення.

У такому випадку військові ЗМІ (зазначені в четвертому абзаці) можуть бути згадані саме тут разом з іншими засобами, як, наприклад, веб-сайт МО, «Біла книга» та інші більш спеціальні публікації (інформаційні брошури обсягом в 1–2 сторінки).

Політика в галузі засобів масової інформації

У цьому розділі також наведено дуже корисну детальну інформацію. Але оскільки вся Концепція визначає «політику» інформування громадськості МО, було б слушно розмістити вдалі пункти цього розділу у відповідних розділах Концепції – «Цілі», «Принципи» тощо).

Розподіл відповідальності: хто що буде робити

Наші українські колеги дали чітко зрозуміти, що постанови та розпорядження КМУ не вимагають від Концепції наявності розподілу відповідальності. Ми всі погоджуємося, що це є помилкою.

Ми наполегливо закликаємо включити в документ короткий опис структури МОУ/ГШ ЗСУ в українському інформаційному просторі з їхніми основними ролями та обов'язками.

Додаток А

Запропонована структура Концепції інформаційної політики МОУ (а також опис змісту)

Вступ/мета Концепції (про що саме Концепція)

Яка мета Концепції?

Чому нам потрібна Концепція (інформаційний простір)?

Що Концепція містить/визначає (цілі, повідомлення, принципи, критерії оцінки досягнення цілей, розподіл повноважень між учасниками)?

Цілі та завдання (чого ми плануємо досягти (цілі) та як ми плануємо це зробити (завдання)).

Ціль 1: Визначити інформаційний простір МОУ та інтегрувати (перетворити) його на демократичний, актуальний та ефективний національний і міжнародний інформаційний простір (що таке взаємодія і де вона знаходиться).

Ціль 2: Покращити репутацію ЗС України всередині МОУ, національного та міжнародного інформаційного простору:

- ЗС України функціонуватимуть в межах Конституції та захищатимуть свободи українських громадян, а також поважатимуть права військовослужбовців/службовців;

- Україна має національну готовність (...) та спроможності захистити державу: МОУ та ЗС України працюють в урядових межах з метою підготовки відповідного персоналу та надання необхідних ресурсів для захисту країни.

Ціль 3: Краще визначити повідомлення для цільових груп.

Ціль 4: Вдосконалити внутрішню (МОУ) та зовнішню (з урядом) координацію.

Ціль 5: Створити ефективну систему МОУ (через підготовку та ін.).

Повідомлення: Що ми хочемо сказати про нас?

Принципи: Чим ми керуємося під час нашої роботи?

Засоби.

Критерії для оцінки ефективності: Наскільки ефективно ми виконуємо нашу роботу?

Розподіл відповідальності: Хто що буде робити?

Незважаючи на підтримку іноземних партнерів та практичну завершеність документа, він так і не був реалізований. Зміна керівництва військового відомства та політичної парадигми на рівні президента призвела до втрати розуміння значущості підготовленої Концепції.

НОВИЙ ПРОЕКТ КОНЦЕПЦІЇ (2011 р.)

2011 року в Департаменті преси та зв'язків із засобами масової інформації Міністерства оборони був розроблений новий проект концептуального документа щодо інформаційної діяльності оборонного відомства. Він отримав назву «Основні засади інформаційної діяльності Міністерства оборони України». Цього разу документ пройшов усі етапи погодження і зрештою був введений в дію наказом Міністра оборони України від 18.01.2012 № 30.¹

Основні засади інформаційної діяльності Міністерства оборони України

1. Мета основних засад

Метою основних засад інформаційної діяльності Міністерства оборони України є визначення організаційних умов та практичних заходів для формування у Збройних Силах України розвинутого інформаційного середовища, цілей, завдань інформаційної діяльності Міністерства оборони України, основних напрямів і механізмів її реалізації на період 2012 – 2017 років є підґрунтям для розроблення планів дій щодо інформаційної діяльності Міністерства оборони України.

2. Цілі та завдання інформаційної діяльності

Інформаційна діяльність Міністерства оборони України є складовою інформаційної діяльності держави і здійснюється в інформаційному просторі країни та, в рамках повноважень Міністерства оборони України, – поза межами країни.

¹ У листопаді 2017 року наказом Міністерства оборони України № 612 введений в дію ще один документ – Концепція стратегічних комунікацій Міністерства оборони України та Збройних Сил України.

2.1. Цілі інформаційної діяльності

Інформаційна діяльність Міністерства оборони України становить сукупність цілей і завдань, що відображають його інтереси в інформаційній сфері, стратегічних напрямів їхнього досягнення та систему заходів їхньої реалізації.

Короткостроковою ціллю є оптимізація та осучаснення організаційно-штатної структури інформаційно-медійних підрозділів Міністерства оборони України, забезпечення ефективності діяльності військових засобів масової інформації та зростання впливовості в суспільстві України протягом 2012 року.

Середньостроковою ціллю є створення ефективного механізму формування позитивного ставлення суспільства до Збройних Сил України, налагодження активного діалогу з громадськістю через засоби масової інформації та мережу (Інтернет, досягнення інформаційного домінування в інформаційному полі України в контекстно пов'язаних тематиках безпеки та національної оборони, створення адекватної сучасним інформаційним загрозам структури медійно-інформаційних інструментів інформаційної діяльності Міністерства оборони України протягом 2012 – 2015 років.

Довгостроковою стратегічною ціллю є зміцнення довіри та авторитету інституту збройного захисту Вітчизни у суспільстві, розвиток інформаційного домінування в інформаційному просторі України стосовно тематик національної безпеки та оборони до 2017 року.

Основою виконання поставлених завдань є «оптимальна інтеграція інформаційно-медійних підрозділів Міністерства оборони України в загальнодержавне інформаційне поле та паралельний розвиток «військового інформаційного поля».

Інформаційна діяльність Міністерства оборони України є одним із основних засобів формування свідомості військовослужбовців та загалом громадян України, каналом інформування суспільства про діяльність Міністерства оборони України та інститутів безпеки держави, підвищення престижності військового фаху, належної підтримки репутації як основ формування іміджу збройного захисника Батьківщини в суспільстві, формування у суспільстві впевненості у надійності захисту його конституційних прав і свобод, необхідності для достатнього фінансування військової сфери держави.

Інформаційна діяльність Міністерства оборони України може бути ефективною лише за умови комплексного та системного її характеру,

відкритості для суспільства, узгодженості її проведення із загальнодержавною інформаційною політикою.

2.2. Завдання інформаційної діяльності

Основними завданнями інформаційної діяльності є:

- створення необхідних умов для формування у Збройних Силах України розвинутого інформаційного середовища як обов'язкового елемента демократичного цивільного контролю громадськістю та засобами масової інформації;
- забезпечення розвитку інформаційної інфраструктури та інтегрування військових засобів масової інформації в загальнодержавну систему засобів масової інформації;
- забезпечення вільного доступу громадян до відкритої інформації стосовно діяльності Міністерства оборони України та Збройних Сил України;
- оптимізація інформаційно-медійної структури Міністерства оборони України, створення умов для розвитку сучасних військових засобів масової інформації;
- подальше використання та розвиток сучасних інформаційних та телекомунікаційних технологій;
- створення й ефективне використання військових та загальнодержавних інформаційних ресурсів, забезпечення швидкого і вільного доступу до них;
- оприлюднення офіційної позиції керівного складу Міністерства оборони України та Генерального штабу Збройних Сил України щодо важливих питань реформування та розвитку Збройних Сил України;
- забезпечення військовослужбовців, членів їхніх сімей, громадян України суспільно значущою інформацією про діяльність Міністерства оборони України та Збройних Сил України;
- удосконалення системи підготовки та професійного зростання штатного апарату управління, задіяного в реалізації завдань інформаційної діяльності.

3. Напрями інформаційної діяльності

Основними напрямками інформаційної діяльності є:

- забезпечення реалізації конституційних прав громадян на свободу слова та інформаційної діяльності;
- створення позитивного іміджу Збройних Сил України, роз'яснення напрямів діяльності Збройних Сил України щодо готовності діяти за своїм призначенням згідно з порядком, встановленим Конститу-

цією і законами України;

- відстоювання та захист в інформаційному просторі інтересів військовослужбовців (бюджет, мотиваційні моделі, соціальне забезпечення, будівництво житла тощо);
- інтеграція інформаційно-медійних підрозділів у міжнародний інформаційний простір, сприяння створенню конкурентоспроможної інформаційної продукції;
- розвиток і поширення впливу військових засобів масової інформації, забезпечення ефективної співпраці з цивільними засобами масової інформації, ефективне використання всесвітньої інформаційної мережі Інтернет, організація рекламної діяльності, налагодження ефективних зв'язків із громадськими організаціями;
- створення розвинутої інформаційної інфраструктури для збирання, зберігання, використання та поширення відкритої інформації про діяльність Міністерства оборони України та Збройних Сил України;
- створення системи інформування населення, яка ґрунтується на засадах довіри, партнерства і прозорості, конструктивного громадського контролю та критики;
- формування позитивного іміджу військовослужбовця та індивідуального сприйняття вищих посадових осіб керівництва Міністерства оборони України та Генерального штабу Збройних Сил України; створення позитивного образу воєначальника, офіцера і солдата;
- робота з допризовною молоддю, призовниками, а також потенційними контрактниками; організація та проведення широкомасштабних акцій, кампаній з метою популяризації військової служби;
- проведення моніторингу реалізації основних заходів формування позитивного сприйняття Збройних Сил України, розробка ефективної методики, яка дасть змогу мати зріз громадської думки, виявляти тенденції її змін, організувати ефективний зворотний зв'язок;
- організація науково-практичних конференцій, круглих столів з актуальних проблем Збройних Сил України за участю представників Адміністрації Президента України, Верховної Ради України та Кабінету Міністрів України, інших органів державної влади та військового управління, представників з військ і науково-дослідних установ;
- інформаційне забезпечення ефективного функціонування системи демократичного цивільного контролю над Збройними Силами України;
- послідовне здійснення заходів, спрямованих на підготовку кадрів в інформаційній сфері;
- захист інформаційних ресурсів;

- забезпечення захисту інформації з обмеженим доступом згідно з вимогами законодавства України.

4. Реалізація інформаційної діяльності

Реалізація інформаційної діяльності Міністерства оборони України здійснюється на підставі законодавства України через систему інформаційно-медійних підрозділів Міністерства оборони України, державні та недержавні засоби масової інформації, іноземні засоби масової інформації та мережу інтернет.

5. Фінансове забезпечення реалізації основних засад

Реалізація основних засад інформаційної діяльності Міністерства оборони України здійснюється за рахунок кошторису Міністерства оборони України та інших, не заборонених чинним законодавством, джерел.

Обсяги бюджетного фінансування визначатимуться щороку під час складання бюджетного запиту на відповідний рік, виходячи з конкретних завдань та реальних фінансових можливостей Міністерства оборони України.

ВІДМІННОСТІ МІЖ ДВОМА ДОКУМЕНТАМИ

Вони полягають у тому, що:

– перший документ (2008 рік) актуалізував проблему бачення інформаційної діяльності як функціональної складової ЗСУ в масштабах поєднаного безпекового сектору, а другий (2012 рік) обмежувався корпоративною традицією вузького функціоналу;

– перший документ був проектом, який мав фахову експертизу Офісу зв'язку НАТО в Україні, а другий – пройшов юридичну експертизу лише в межах Міністерства оборони;

– у першому випадку інформаційна структура відомства називалася «Департамент стратегічних комунікацій», а в другому – «Департамент преси та інформації», що впливало на організаційно-функціональні особливості;

– у першому документі фундаментально прописані підходи і формати перспективної дії в масштабах інформаційного простору України та інших країн, що геопозиційно пов'язані з Україною, а другий документ на ці стратегічні вершини не піднімався, бо затверджувався в умовах згоргання функціоналу департаменту;

– у першому документі була заявлена – як проблема – зміна парадигми функціоналу МО України від радянської стилістики імперських

стандартів до реалій державного функціоналу щодо захисту краю, виходячи з паритетності державних гілок влади та дієвого самоврядування, в другому – подібний рівень стратегічного бачення вже був недоречним;

– перший проект відкрито вказував на глобальні виклики, ризики і загрози в питаннях публічної інформації, де на перше місце виходив технологічний принцип постійної присутності та домінування позиції МО України в інформаційному просторі, другий давав можливість донести лише меседжі, смисли, сенси від керівництва МО і ГШ;

– перший проект декларує механізми випереджального розуміння інформаційно-сміслових вторгнень, а другий тільки констатує механізми моніторингу як технологію пасивної реакції на виклики, ризики та загрози.

Крім того, в другому варіанті немає преамбули, яка б давала бачення стратегічних проблем для всього безпекового сектору і ЗСУ, зокрема. Тому формальність формулювань документа 2012 року знижували актуалізацію реалізації нагальних питань інформаційної діяльності оборонного відомства.

Преамбула до першого варіанта тексту і на сьогодні є актуальною. Вона демонструє своєчасність тодішньої постановки проблематики в межах безпекового сектору. Вже за кілька років ми всі стали свідками того, як гіпотетична інформаційна війна переросла в реальні багатокомпонентні різноформатні та різнодинамічні комунікаційно-контентні агресії версійного характеру з боку путінської Росії.

Стратегічним маркером перспективного розвитку безпеково-соціумної організації суспільства та держави в Концепції виставлявся інформаційний суверенітет. Ігнорування цієї постановки співпадає у часі з періодом нейтралізації всіх видів суверенності Української держави.

Досить важливим в аналізі Концепції залишається питання розуміння стану розвитку та структурної композиції інформаційного простору України в різні періоди діяльності ЗСУ як театру комунікаційно-контентних агресій, ключовій складовій ТВД глобального гібридного тероризму. Відтак перший проект претендує на координаційну функцію довгої дії в межах глобальних перспектив мультифункціонального безпекового сектору держави, виходячи з проблематики глобальної цивілізаційної безпеки.

Стилістично ці два проекти ідентичні. Питання інформаційної діяльності як складової національної безпеки сьогодні вже не просто актуальні. Вони є глобальною вимогою сучасного функціоналу безпекового сектору держави, який модернізується в умовах комунікаційно-контентних агресій глобально-гібридного тероризму в динаміках наступу епохи тотального цинізму.

АРГУМЕНТАЦІЯ ЩОДО НАГАЛЬНОЇ НЕОБХІДНОСТІ СТВОРЕННЯ ПОВНОФОРМАТНОГО ДЕПАРТАМЕНТУ МАСОВИХ (СТРАТЕГІЧНИХ) КОМУНІКАЦІЙ НА БАЗІ УПРАВЛІННЯ ПРЕС-СЛУЖБИ (2009 р.)

На даному етапі функцію інформаційного супроводження діяльності Міністерства оборони та Збройних Сил України покладено на Департамент преси та зв'язків зі ЗМІ (ДПЗЗМІ) Міністерства оборони.

Ця інформаційно-медійна структура забезпечує:

- моніторинг оперативного інформаційного поля центру;
- аналітику, прогнозування, вироблення стратегічних та ситуативно-сценарних пропозицій і рекомендацій як бази для прийняття різномасштабних рішень;

- формування інформаційної діяльності на організаційному рівні (створення інформаційних приводів – проведення заходів, робота зі ЗМІ, створення повідомлень, створення та підтримання інформаційної мережі та керівної структури тощо);

- медійний вплив: застосування інструментів друкованих та електронних ЗМІ для реалізації конкретних завдань інформаційної діяльності.

Загальносвітові тренди реалізації концепції «війн шостого покоління» дають розуміння застосування можливостей інформаційно-медійної діяльності для задач безпекового сектору, зокрема як протидію:

- створенню приводів для військового втручання; загрозам для суспільства у формі створення суспільної напруги;

- руйнуванню основ боєздатності армії та обороноздатності країни через продукування напруження у сфері розвитку ОПК, Збройних Сил, дискредитації керівництва армії та держави;

- створенню напруження у відносинах армії та суспільства; дискредитації ЗС в очах суспільства;

- підтримці політиків та політичних сил, які проводять вищевказані акценти в інформаційному полі країни і не підлягають прямій кримінальній відповідальності тощо.

Все це загалом створює ситуацію, за якої неможливе традиційне ефективне виконання окремих інформаційних функцій ізольовано одна від одної. Вони повинні координуватися в оперативному та стратегічному режимі з одного центру, який має безпосередній зв'язок з військовим та політичним керівництвом держави.

Існує низка чинників, що вимагають централізації інформацій-

но-медійних функцій у межах однієї безпекової структури, а також чіткого розділення структур, що діють стосовно інформації з обмеженим доступом та інформації з публічним доступом. Унаслідок підвищення інтенсивності (динаміки) інформаційного простору України, «густини» (щільності) тематики ми дійшли наступного розуміння сучасних процесів, а саме:

– сьогодні не можна говорити про «інформаційні операції» або «інформаційну війну», оскільки діяльність в інформаційному полі має недискретний характер, у ній неможливо виділити чітко обмежені відрізки, немає перемог, які можна було б зафіксувати тощо. Має місце перманентна «інформаційна діяльність», в якій необхідно підтримувати актуальні тенденції, що постійно змінюються, а отже, вимагають оперативного щоденного контролю, аналізу та негайного і поточного реагування з урахуванням стратегічних трендів. Таким чином, і оперативна, і аналітична, і випереджаюча прогностична функції повинні виконуватися одночасно і тільки в режимі щоденної активності;

– інформаційне поле нині є багатополосним і в ньому превалює фактор інтриги та конфліктності інформації, а не її точності. Існує ціла низка ефективних стратегій, яка дає змогу в короткі терміни повністю нівелювати оприлюднення найточнішої розвідувальної чи «закритої» інформації. Потужна і постійна пропаганда може впасти під ударом однієї відеоплівки, викладеної в блозі якоїсь випадкової людини в мережі Інтернет. Створення доказово якісної і потужної інформації, що ефективно фіксує увагу громадськості, можливе тільки за допомогою професіоналів саме медійного ринку та спеціалістів з роботи з інформаційним простором, а не виключно силами спеціальних служб;

– інформаційне поле (простір) країни має властивість проникнення, асоціативності, контекстуальної та семантичної зв'язності. На практиці це означає, що немає такої «закритої» інформації, сліди та зміст якої не можна було б знайти та виділити з публічного загальнодоступного інформаційного поля тим чи іншим способом. З іншого боку, національний інформаційний простір дає можливість так само ефективно поширювати будь-яку інформацію вибірково, «заглушуючи» її в одних сегментах чи сферах і актуалізуючи в інших.

У всіх провідних країнах структури інформаційного впливу існують самостійно в межах певних відомств, зокрема безпекового сектору, і діють паралельно, забезпечуючи відповідний потік інформації. Ніхто не може мати монополію на інформацію, тим паче – різного типу і походження.

Міністерство оборони як публічна інституція повинно адекватно

відповідати на виклики інформаційного поля, підкреслюючи свій особливий статус у безпековому секторі держави. Неможливо впливати на інформаційні поля держави, не маючи повноформатної технології контекстного аналізу інформаційних резонансів (КАІР), що включає щоденний моніторинг і аналіз інформаційного поля (простору) за сегментами, але не вичерпується цими базовими функціями. Так само неможливо впливати на інформаційне чи політичне поле, не маючи відображення його актуального стану, а особливо адекватних рівню розвитку інформаційних полів держави ресурсів та інструментів, що повинні мати надлишкові можливості при виникненні надзвичайної події чи активізації інформаційних агресій.

У центрі завдання створення модернізованих ЗС і МО України постає необхідність досягнення постійного інформаційного домінування в безпековому інформаційному полі. За цим стоїть боротьба за утримання уваги та контроль (моніторинг) за увагою аудиторії, яка полягає не в різних формах примусу чи зобов'язання, що неможливо у відкритому демократичному європейському суспільстві, а в наявності великої кількості конкурентоспроможних форматів залучення уваги та утримання її за допомогою якісного і передового інформаційно-медійного контенту. Причому цей контент повинен бути легкодоступним, тобто передаватися популярними і доступними джерелами – через смартфони, комп'ютерні мережі, FM-радіо, телебачення, друковану пресу, популярну літературу тощо.

Навряд чи будь-яка структура в державі сьогодні може проводити одночасно, в поточному систематичному режимі моніторинг, аналіз, передбачення та підготовку рекомендаційних блоків, виходячи з функціонування публічного інформаційного поля як цілісної компоненти в контексті безпекової політики держави.

Для реалізації поставлених завдань необхідна багатоформатна структура координації діяльності інформаційних органів, наділена функціями аналізу, інформування, прийняття рішень, забезпечення комунікацій, контролю супроводу та інформаційного вирішення проблем тощо.

Такі функції міг би виконувати для сектору безпеки держави Департамент масових (стратегічних) комунікацій (ДМК) Міністерства оборони України.

Він мав би забезпечувати виконання таких функціональних блоків:

1) контекстний аналіз інформаційних резонансів (КАІР) безпекової сфери в масштабі регіональних інформаційних полів та центру (столиця країни);

2) відслідковування та створення моделей інформаційної кон'юнктури, породженої інформаційними полями;

3) архівування та відслідковування статистики присутності в інформаційних полях підрозділів ЗСУ і посадовців МОУ;

4) виявлення динамічних змін у актуальній тематиці безпекової сфери держави та найближчого закордоння;

5) соціологічна індикація вподобань громадян України щодо безпекової сфери в розрізі всіх регіонів України;

6) аналіз формування впливів експертного середовища безпекової сфери на регіональні інформаційні поля та еліти;

7) співпраця комунікаційних систем ЗСУ з творчими спілками, групами і авторами за проектами популяризації, підвищення авторитетності в суспільстві безпекової сфери;

8) перехресна популяризація технічно-технологічних досягнень та розробок у регіонах України;

9) інформаційно-публічний супровід заходів військово-патріотичних, молодіжно-спортивних, пізнавально-військових дій регіональних структур громадськості, влади та міжнародних організацій на кшталт «Пласту» тощо;

10) започаткування навчально-тренінгового центру комунікативних технологій для військових вишів та цивільних закладів;

11) функціонування методично-навчального центру з розробки методико-процедурних технологічних рішень у сфері масових (стратегічних) комунікацій для підвищення кваліфікації вищого командного та управлінського складу ГШ ЗС і МО України;

12) відпрацювання заходів та сценарних рішень з розвитку публічних інформаційно-медійних інструментів на різних щаблях ЗСУ – від інтернет-пулу ЗСУ до партнерських веб-проектів, тематичних інтернет-форумів чи громадських асоціацій прихильників безпеково-військових рішень та досягнень;

13) створення (підтримка) публічних ресурсів для цілеспрямованого пропагування спортивних досягнень у межах діяльності ЗСУ – від юнацьких організацій до миротворчих місій, військових операцій;

14) формування контентних масивів для різного роду сегментів безпекової діяльності, виходячи з партнерства з національними бібліотечно-архівними установами України та української діаспори;

15) інформаційно-медійний супровід та популяризація військового державного капеланства як випереджальний захід з недопущення конфліктних ситуацій в боротьбі конфесій за військовослужбовців ЗСУ;

16) донесення інформаційно-медійними засобами до всіх можливих верств населення та рівнів ЗС і МО України державницьких меседжів керівництва країни та МО;

17) інформаційно-медійний супровід шефських програм та проєктів регіональних громад країни та громад української діаспори;

18) нейтралізація власними та партнерськими інформаційно-медійними інструментами на великих територіях держави інформаційно-ідеологічних міфів, нав'язаних компрокатних ярликів чи прямих компрокатно-дискредитаційних сценарних дій інформаційних противників;

19) повернення до витоків української безпеково-військової історії через багатформатні інформаційно-сценарні рішення багаторічних програм впливу на громадську свідомість;

20) відпрацювання сучасних моделей поведінки військовослужбовців та працівників ЗСУ в критичних ситуаціях та під час надзвичайних подій;

21) підвищення публічної ефективності діяльності Громадської ради при Міністерстві оборони України;

22) підвищення публічної ефективності діяльності військових вишів, військово-спортивних ліцеїв тощо;

23) адекватна координація інформаційно-медійної діяльності безпекового сектору при виникненні надзвичайних подій чи інших резонансних ситуацій;

24) виявлення потенційних фігур інформаційного впливу в середовищі управління МОУ та підрозділів ЗСУ через індикатор присутності в інформаційних полях України для використання керівництвом МОУ і держави в інтересах безпекового сектору;

25) інформаційно-медійне патрунування Збройними Силами прикордонних територій для покращення позитивного впливу української держави на настрої громадян у прикордонних районах країн-сусідів, особливо в місцях застосування агресивної риторики щодо України;

26) забезпечення онлайнної системи публічної інформаційно-довідкової системи для різного рівня користувачів (від міністра до контрактика);

27) розробка шкали інформаційної індикації публічного висвітлення діяльності підрозділів ЗСУ та посадових осіб для вдосконалення системи позитивного позиціонування у суспільстві дій ЗС у щоденному режимі;

28) розробка та внесення пропозицій керівництву МО і ГШ ЗСУ термінологічних визначень для класифікації загроз суспільно-держав-

ного характеру та можливого використання в процесі їхньої інформаційно-медійної нейтралізації (приклад: «агресивна русифікація», «на-вмисна румунізація», «балканізація України» тощо).

Існує низка проблем (особливостей), що впливають на реалізацію функцій вказаної структури:

– інтенсивність, наповненість та швидкість реагування сучасного інформаційного поля (простору) України;

– його тотальність, тобто зв'язаність із світовим інформаційним полем та проникність інформаційного поля країни для світового інформаційного поля;

– наявність значної кількості потужних у фінансовому та організаційному плані сил недержавного характеру, які усвідомлюють важливість інформаційної діяльності і мають необхідні для цього методики та інструменти;

– перетворення інформаційної політики на військовий інструмент у зовнішній політиці більшості провідних держав світу (США, КНР, Франція, Велика Британія, Саудівська Аравія, РФ тощо) та безпосередніх сусідів України, що мають до неї претензії, зазіхання того чи іншого штибу.

Інформаційна діяльність сьогодні є одним із головних вимірів політики; навіть у ситуації воєнного конфлікту Україна насамперед намагатиметься діяти саме інформаційно-дипломатичними шляхами тощо. Відповідно структура інформаційної роботи повинна бути частиною публічного політичного механізму, а не власне військового (при цьому повинна перебувати у безпосередньому підпорядкуванні оборонного відомства).

Однією з реальних надактуальних проблем сьогодення є особлива функція діяльності нового Департаменту масових (стратегічних) комунікацій, а саме активна цілеспрямована участь у організації інформаційного супроводу служби та душпастирської опіки у військах. Враховуючи велику кількість конфесійних груп та релігій і напружені стосунки між ними, що можуть стати основою для екстремізації стосунків у військових частинах, необхідно створити дві послідовні системні лінії діяльності:

- щоденне випереджальне інформування військовослужбовців;
- душпастирську опіку та релігійне інформування.

Інформування повинно здійснюватися великою кількістю каналів та форматів, з одного боку, спеціалізованих, військових за характером, з другого, реально конкурентоспроможних у полі сучасних громадських ЗМІ. Добитися цього можна лише одним чином – максимальною

комерціалізацією військових медіа при збереженні повного державного фінансового контролю та їхньою конкурентною присутністю в інформаційному полі, переходом на широку масовану відкриту передплату та боротьбу за читача, глядача і слухача. Отже, для військовослужбовця повинні бути доступні особливі, закриті для цивільних, формати і частини різних медіа («закриті» частини порталів і веб-сайтів військової тематики, особливі форуми та «закриті» соціальні мережі в мережі Інтернет тощо). Водночас для них мають бути представлені широкі формати подачі інформації: друковані видання різного рівня, зокрема і місцеві, територіальні, телебачення, військове радіомовлення, можливо, в популярних FM-форматах, інтернет-медіа тощо.

Формати інформування повинні включати активне залучення до роботи з військовослужбовцями провідних письменників, акторів, науковців, особливо в сфері надсучасних видів досліджень (космічні технології, астрофізика, нанотехнології, біосинтез тощо) та військових технологій. Таким чином, слід ставити за мету творити не просто солдата, а людину, яка усвідомлює рівень сучасної цивілізації та технологій, конкурентне місце України в світі, покликання сучасного війська, особливості його технологічного розвитку, напрям воєнних конфліктів майбутнього тощо.

В окрему форму роботи бажано виділити, особливо з військовослужбовцями за контрактом, протистояння інформаційній агресії та психологічному впливу з боку противника. В нинішній ситуації протидія цим впливам можлива лише через широке та багатофакторне інформування військовослужбовця, надання йому порівняльної, достовірної та грамотно акцентованої інформації, яка дає змогу самостійно виділити напрями негативного впливу. Можливе і проведення спеціальних занять у військових підрозділах і колективах, присвячених специфіці інформаційних та психологічних війн.

На цьому ж рівні бажана екстрена розробка та створення специфічного комунікативного стилю ЗСУ, тобто вироблення за допомогою провідних спеціалістів у цій галузі, дизайнерів та медійників спеціальних символів, жестів, особливостей подачі інформації та поведінки в ефірі тощо, котрі будуть однозначно пов'язуватися зі Збройними Силами і служити однозначною командою на впізнавання «свого» в інформаційному полі.

Механізми ефективної присутності та домінування в інформаційному полі визначаються адекватною участю в інформаційному полі провідних цільових груп населення за віком:

дітей;

підлітків та молоді;
призовників;
людей середнього віку;
людей старшого віку та пенсіонерів.

У складі Департаменту пропонується організація контрольних функцій та функцій активної участі в роботі формальних і неформальних організацій дітей та підлітків. З одного боку, структура Департаменту повинна проводити моніторинг і контролювати події, пов'язані з діяльністю такого роду утворень, паралельно надавати їм організаційну, матеріальну, інформаційну, рекламну тощо допомогу, а також активно вносити власні пропозиції та спрямовувати подібні рухи відповідно до потреб організації безпекового простору країни. Така діяльність має торкатися:

- традиційних скаутських формувань (скаути, «Тризуб», пластуни тощо);
- організацій історичних і міфологічних реконструкторів, що залучають значну увагу громадськості, зокрема щодо реконструкції подій Другої світової війни, визвольного руху, громадянської війни в Україні 1917 – 1921 рр. тощо;
- організацій спортивно-військових ігор (пейнтбол, страйкбол тощо), які значною мірою спираються на досвід проведення спеціальних операцій, відтворюють чи імітують серйозні воєнні зіткнення останнього часу і застосовують під час ігор реальну військову тактику і стратегію сучасного бою;
- організацій, що культивують воїнські мистецтва, особливо військово-прикладного напрямку, орієнтовані на реальний рукопашний бій та застосування в умовах спеціального та загальновійськового бою (крав-мага, система Кадочнікова, Унібос, карате кіокушинкай, ніндзютсу, хапкі-до та інші);
- організацій, пов'язаних з олімпійськими видами спорту, які культивують тренувальні методи, що застосовуються у військовій службі (стрільба з вогнепальної зброї, подолання перешкод, крос тощо);
- організацій та груп, що займаються екстремальними видами туризму й підготовкою організму до подолання надвисоких навантажень у дикій природі та в індустріальному середовищі (фрідайвінг, альпінізм, «штурм» висотних будинків, плавання на наддалекі відстані без спецзасобів тощо).

Активна співпраця та контроль за діяльністю такого роду організацій дає можливість виконувати цілу низку потужних безпекових функцій:

- забезпечувати поза межами армії та зі значним зниженням ви-

трат для армії підготовку призовного контингенту на випадок загальної мобілізації під час особливого періоду; зокрема підготовку майбутнього контингенту для поповнення Сил спеціальних операцій;

- вести набір призовників та військовослужбовців за контрактом з високим початковим рівнем військової та загальнофізичної і спеціальної підготовки;
- підвищувати загальний рівень здоров'я та фізичного гарту населення;
- утвердження культури та моди серед молоді на фізичну міць, загартованість і специфічну військову підготовку та «військову виправку», а отже і підвищення загального статусу військовослужбовця та армії загалом;
- контроль з боку Збройних Сил за діяльністю формальних і неформальних рухів, у межах яких можлива підготовка кримінальних і терористичних елементів і які можна так чи інакше використати для підричних дій у суспільстві.

Серед ефективних механізмів прямої дії в інформаційному полі слід зазначити групу елементів, що мають колосальну популярність і постійно присутні у свідомості більшості представників шкільного віку та молоді:

мультфільми та мультсеріали;

комп'ютерні ігри;

серіали військової неспрямованості;

літературні бойовики різного спрямування (фентезі, фантастика на реальному історичному матеріалі, присвячені сучасним арміям, спецслужбам та воєнним конфліктам).

Департаменту необхідно мати структури прямої комунікації та можливості фінансової організації взаємодії з ринковими структурами, що продукують популярну та потужну продукцію такого роду: компаніями з виробництва ігор, художниками, письменниками популярних і тиражних жанрів (накладом більше 30-50 тис. примірників), продакшн-компаніями, продюсерами та провідними кінокомпаніями, режисерами.

Діяльність у цьому напрямі може вестися за кількома основними форматами:

- створення прямої аудіовізуальної реклами армії, флоту, військової служби, ОПК та окремих новинок виробництва, родів військ, окремих військових заходів (масштабних навчань, міжнародних заходів, публічних випробувань військової техніки, що передається на озброєння ЗСУ тощо). Зокрема окремим видом, що потребує спеціальної уваги, є інтернет-реклама, частка якої в аудиторії постійно розширюється;

- створення візуальної та белетристичної продукції на пряме замовлення ЗСУ – за тематикою, що визначається спеціальним чином, відповідно до контекстного аналізу інформаційних резонансів та оперативних і стратегічних потреб інформаційної компоненти безпекового поля України. Це можуть бути історичні твори щодо певних осіб чи періодів військової історії, причому не тільки української; твори (книги, мультсеріали, серіали, фільми, ігри) про сучасні ЗСУ та про їхній футуристичний майбутній вигляд і завдання в світі майбутнього тощо;

- участь у вигляді спонсора, автора ідеї, учасника тощо в найрізноманітніших нішових заходах (виставках, літературних конвентах, кінофестивалях, презентаціях) та в спільних проектах (у складі учасників проекту, у вигляді інформаційного, медійного, організаційного, фінансового, творчого партнера тощо). Такий підхід дає змогу спрямовувати діяльність цього творчого поля без надмірних додаткових витрат на фінансування кожного окремого проекту, і при цьому сприяє суттєвому підвищенню іміджу армії та її проникнення в суспільство.

Душпастирська опіка повинна в обов'язковому порядку поєднуватися з контролем з боку структур інформаційної безпеки Міноборони (Департаменту масових комунікацій), передусім через механізми потужного інформування про всі аспекти церковного життя та на професійному науковому рівні – з релігієзнавчої тематики. Необхідно постійно через всі інформаційні канали прищеплювати широкий комплекс знань про різні релігії, розвивати толерантність та повагу до них, запрошувати представників різних конфесій до прямого спілкування з військовослужбовцями тощо.

Потрібно добиватися, щоб душпастирська опіка здійснювалася військовими зі значною вислугою та доброю інформаційною підготовкою і відповідною релігійною освітою.

ОРІЄНТОВНА СТРУКТУРА ДЕПАРТАМЕНТУ МАСОВИХ (СТРАТЕГІЧНИХ) КОМУНІКАЦІЙ (2009 р.)¹

- Управління технічної та технологічної підтримки всього комплексу сфери комунікацій.

- Управління юридично-правового захисту.

- Служба контактів та співпраці з екс-посадовцями МОУ і ГШ ЗСУ з питань творення експертного пулу патріотів ЗСУ.

¹ Додаток 7. Орієнтовна структура Департаменту масових комунікацій.

– Управління наукових розробок та підготовки кадрів інформаційників, військових та цивільних комунікаторів для різних ланок безпечного сектору держави.

– Служба соціологічної індикації.

– Управління оперативної інформації та інформаційної підтримки веб-проектів (Управління оперативної інформації та підтримки масштабних веб-проектів та соціальнобезпечових мереж, зокрема блогосфери).

7. Служба координації інформаційно-комунікаційної діяльності регіональних медіаструктур та медіацентрів (Управління продукування різноформатної інформації для медіаінструментів, веб-проектів, експертного середовища регіонів тощо).

8. Служба інформаційного запиту та підтримки ІТБД.

9. Управління військово-політичного прогнозування (Управління контекстного аналізу інформаційних резонансів полів присутності ЗСУ (центр, регіони, ближнє закордоння, діаспора, військові аташе).

10. Управління стратегічного планування інформаційно-медійних сценарних рішень.

11. Адміністративна служба Департаменту.

12. Служба кадрово-фінансового забезпечення.

ФОРМАТИ ПОДАЧІ АНАЛІТИЧНИХ МАТЕРІАЛІВ ДЕПАРТАМЕНТОМ МАСОВИХ (СТРАТЕГІЧНИХ) КОМУНІКАЦІЙ (2010 р.)¹

Проект 1.

Тематика нейтралізації інформаційних ризиків тижня

Щотижнева подача: п'ятниця о 12. 00 (з четверга по четвер).

Перша частина

Тематика інформаційного резонансу тижня (розподіляється для прикладної реалізації в колективній формі відповідно до попередньо визначеної ієрархії тем, але зі збереженням початкового вигляду матеріалу). Має необов'язковий рекомендаційний характер за наступною шкалою:

– тематичні напрями позитивного забарвлення (прямий позитив) для поширення та багатоформатної подачі за допомогою всіх інформресурсів МОУ і ГШ ЗСУ;

– тематичні напрями відкладеної потреби, які зачіпають стратегічно-ідеологічні засади діяльності ЗСУ;

¹ Додаток 8. Центр аналізу інформаційних ризиків та моделювання сценарних рішень (ЦАІР МОУ).

- тематичні напрями, тематика яких опосередковано стосується ЗСУ в сприйнятті суспільної думки;
- тематичні напрями оперативної реакції на компрометуючі сценарні рішення інформаційного противника;
- тематичні напрями висвітлення суміжних сфер для формування підґрунтя спільної роботи над ініціативами вищого командування ГШ ЗСУ та керівництва МОУ.

Друга частина

- Перелік тематичних інформаційних приводів позитивного спрямування для інформаційного образу ЗСУ та його керівництва.
- Перелік тематичних інформаційних приводів негативного акцентування для побудови позитивного інформаційного образу ЗСУ та їхнього керівництва.

Третя частина

- Додаток повнотекстових матеріалів центральних друкованих ЗМІ за тиждень щодо перспективних тем позитивного звучання прямого й опосередкованого характеру.

Проект 2.

**Інформаційні ризики та інформаційні акценти тижня
для керівного складу МОУ і ГШ ЗСУ.**

Перша частина

- Комплекс пропозицій ініціативного характеру, які пропонуються Міністру і НГШ для управління інформаційною діяльністю МОУ і ГШ ЗСУ з виходом на законодавчі ініціативи, які б служили важливим фактором нейтралізації компрометуючих дій як політичного, так і організаційного та суб'єктивних факторів у діяльності діючого керівництва МОУ і ГШ ЗСУ.

Частина друга

- Перелік негативних інформаційних приводів за тиждень у ракурсі формування позитивного іміджу керівництва МОУ і ГШ ЗСУ.
- Перелік позитивних інформаційних приводів за тиждень у ракурсі формування позитивного іміджу керівництва МОУ і ГШ ЗСУ з градацією: бажано розвивати; необхідно стримувати; радикально призупиняти оргметодами.

Частина третя

- Щоденні повнотекстові матеріали, які мають потенціал позитивного резонансу для подальшого тиражування, уточнення, розширення чи створення цілих сценарних планів у короткій чи довготривалій пер-

спективі. Такі матеріали можуть слугувати підручником з підвищення інформаційної кваліфікації для керівників в ЗСУ і МОУ.

Проект 3.

Інформаційні резонанси в регіонах і рекомендаційні блоки щодо реагування, нейтралізації та інформаційного впливу на регіональні інформаційні поля.

Частина перша

– Повнотекстові матеріали компрометуючого характеру, що розповсюджуються в регіонах. Збір силами медіацентрів МО з корекцією на те, що вони будуть розміщуватися в усіх обласних центрах.

– Тематика позитивного звучання, яка безпосередньо стосується ЗСУ і опосередковано – керівництва медіа-центрів.

– Тематичні приводи, що набули інерційний резонанс на конкретній території (повнотекстовий додаток).

Частина друга

• Рекомендації медіацентрів за тематикою, яку слід підтримувати центральним військовим ЗМІ та центральному веб-ресурсу МОУ.

Частина третя

• Рекомендації щодо можливих сценарних рішень на підставі кварталного аналізу (залучаються регіональні медіацентри).

Проект 4.

Збір методичних та методологічних інформаційних форматів та філологічних форм-інструментів при реалізації загальнодержавних і загальнонаціональних інформаційно-сценарних рішень (залучення надмірних ресурсів технічного, кадрового, фінансового, управлінського та статусного характеру).

Частина перша

• Добір інформаційних форматів, які слід поширювати чи широко застосовувати в масовій роботі ДМК.

• Добір тематики прямої інформаційної агресії проти ЗСУ і держави Україна (які мають інформаційну ефективність).

• Добір тем-табу, які або не розвиваються за потенційними можливостями, або прямо ігноруються керівництвом відомства, тому що мають масштабний компрометний потенціал для ЗСУ.

• Добір вдалих особистих висловів, висловів, форм, які слід масово тиражувати і повторювати повсюди у найбільшій кількості інформаційних форматів.

Друга частина

– Добір інформаційних повнотекстових матеріалів ідеологічного спрямування, які за констатацією та аналізом проблем спрямовані на поліпшення ситуації в ЗСУ.

– Добір інформаційних повнотекстових матеріалів, які можуть слугувати прикладом надефективної дискредитації або нейтралізації такої дискредитації.

Третя частина

– Повнотекстова база даних з контекстним і функціональним пошуком як за видами інформаційних потоків, так і за територіальними (персональними) фільтрами-обмеженнями.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ ДЕПАРТАМЕНТУ ПРЕСИ ТА ЗВ'ЯЗКІВ ІЗ ЗМІ ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ ДОСЛІДЖЕННЯ СТАНУ РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ В ОКРЕМИХ РЕГІОНАХ КРАЇНИ

(на підставі відкритих джерел інформації, жовтень 2011 р.)

В ініціативному порядку досліджувався стан втілення державної інформаційної політики у визначених районах, зокрема Одеській та Чернівецькій областях.

Для цього була створена медіакарта областей. Так, із 39 друкованих ЗМІ, які зареєстровані в Одеській області, наприклад в Болградському районі, виходить три газети. Одна з них, «Дружба» – орган Болградської районної ради, який є комунальним виданням, що можна досить умовно віднести до державних ЗМІ, виходить двічі на тиждень російською мовою, має наклад 2800 примірників. Газета «Панорама» – щотижнева рекламно-інформаційна, 2500 примірників. І газета «Вісник» – орган Комуністичної партії, щотижнева, 1100 прим.

Ще три приватні телекомпанії, дві з яких – кабельне телебачення. Це – на 70000 мешканців району.

Таким чином, вплив держави в інформаційному просторі дорівнює нулю.

Згідно з переписом населення 2001 року в національному складі населення району переважають болгари – 60,8%. Інші національності – гагаузи – 18,7%, росіяни – 8,0%, українці – 7,5%, албанці – 2,1%, молдавани – 1,5%.¹

¹ Про кількість та склад населення Одеської області за підсумками Всеукраїнського перепису населення 2001 року. Електронний ресурс. Режим доступу: <http://2001.ukrcensus.gov.ua/results/general/nationality/odesa/>

До прикладу, із 3500 мешканців села Комишівка Ізмаїльського району, де нещодавно відбувся резонансний конфлікт між релігійними конфесіями (українською та румунською), більшість працює в країнах ЄС, тобто Румунії, частково в Італії. Селяни не володіють ні українською, ні російською, газет не читають, а телебачення дивляться румунське.

У Чернівецькій області, де значна частина населення вже отримала румунські паспорти, виходить у районах по одній комунальній газеті накладом в середньому 800 примірників з регулярністю 1–2 рази на місяць.

Водночас у цих районах через національні культурні центри, гастарбайтерів, Інтернет розповсюджуються газети Румунії – «Адеверул» («Правда»); «Вііторул роминеск» («Майбутнє Румунії»); «Лібертатя» («Свобода»; «Роминія лібере» («Вільна Румунія»); «Реалітатя роминяске» («Румунська дійсність») тощо.

Ідентична перевага й у теле- та радіоефірах. На деяких радіостанціях, наприклад, радіо «Романія Інтернешнл», діють українські редакції.

У даному випадку ми не беремо до уваги інші регіони, де має місце тотальна інформаційна перевага сусідніх держав.

Крім цього, слід визнати, що сьогодні центр інформаційного впливу на українське суспільство та інформаційної протидії нашій державі перемістився з території сусідніх держав безпосередньо в Україну. Причому абсолютно легально. Газети інших країн, Росії, зокрема, легалізувалися з додатком у назві, наприклад, «Московский комсомолец в Украине», «Труд в Украине» тощо. Про телебачення не йдеться взагалі. З державних загальнонаціональних каналів залишився тільки Перший національний канал. Решта в руках іноземних господарів або великих фінансових гравців ринку, яким слово «патріотизм» є просто незрозумілим.

Таким чином, ми маємо справу з цілеспрямованим інформаційним тиском на державу майже з усіх напрямків, фактично по периметру.

Проблема, на наш погляд, виходить за межі можливостей МО і потребує розгляду на державному рівні.

Висновки і пропозиції:

– в інформаційній діяльності Міністерства оборони поняття «особливий період» пропонуємо надалі розглядати як константу, тобто ми знаходимось в умовах постійного інформаційного протистояння, а на даний момент просто інформаційного тиску. Інформаційні ризики будь-якого моменту можуть перерости в інформаційні загрози. Якщо ми не будемо адекватно реагувати на виникаючі загрози в реальному

часі, то будь-який збройний конфлікт ми можемо програти ще на підготовчому етапі;

– інформаційну діяльність слід розглядати як один з основних чинників інформаційної безпеки. Саме насичення інформаційного поля як власної держави (і це завдання ДПЗЗМІ), так і противника (тут поки що є невизначеність) є елементом інформаційної безпеки. Причому це наповнення має відбуватись як по вертикалі, так і по відповідним нішам, тобто горизонтальними полями. Надзвичайно важливим тут, на наш погляд, є рівень динаміки, тобто швидкість проходження інформації. І першочерговими мають бути нелінійні рішення.

Для цього пропонуємо наступне:

1) створити Ситуаційний центр з відпрацювання рішень для реагування на ті чи інші загрози. На цьому етапі він вбачається як дорадчий орган при Міністрі оборони, куди входитимуть відповідні керівники МО і ГШ та експерти. ДПЗЗМІ тут може виступати як одним із розробників сценарних рішень, так і інструментом їхньої практичної реалізації;

2) внести у відповідні керівні документи пункт про обов'язкове планування інформаційного забезпечення навчань з відпрацюванням висвітлення діяльності керівного складу Міністерства оборони та Збройних Сил (більше того, на певних етапах відпрацьовувати реальну доставку журналістського пулу центральних ЗМІ в район «бойових» дій. При цьому журналістам доводиться обстановка за легендою та вимоги, які Міноборони висуває до них. Таким чином, ми зможемо змоделювати дії інформаційних структур міністерства на особливий період і внести відповідні корективи щодо відпрацювання документів і практичних дій);

3) вивчати в режимі реального часу стан медіапростору в регіонах, визначених керівництвом як найбільш вразливі, щодо можливих локальних конфліктів та відпрацьовувати варіанти можливого розвитку подій у регіональному інформаційному просторі. Для цього кадрово посилити склад регіональних медіацентрів (з відповідною перепідготовкою) та забезпечити необхідною технікою. В разі потреби розгорнути нові медіацентри;

4) з метою посилення інформаційної присутності ЗС в регіональному медіапросторі, постійного діалогу з громадськістю пропонуємо ввести до складу органів військового управління до рівня бригади включно штатні посади офіцерів з питань масових комунікацій;

5) перед початком навчань проводити інформаційні кампанії у відповідних регіонах силами ДПЗЗМІ та регіональних медіацентрів із залученням командирів місцевих військових частин, представників МО і

ГШ з проведенням соціологічних досліджень громадської думки (до і після навчань) щодо Збройних Сил та настроїв населення щодо захисту держави (1941 рік – населення не бажало йти до армії; в тому числі в Україні, особливо на Донбасі; однією з основних причин поразки РСЧА було масове дезертирство червоноармійців. У Генпрокуратурі СРСР наприкінці 1941 року було створено спеціальне управління боротьби з дезертирами. Зараз – на Закарпатті – цілі райони, які розмовляють тільки угорською і орієнтуються на Угорщину (історія з гімном у Береговому).¹ У Бесарабії і на Буковині ідентична картина з молдавським і румунським населенням, значна частина з якого вже отримала румунські паспорти);

б) на наступних навчаннях створити окрему дослідну групу з питань інформаційної безпеки, а одним із питань дослідження має бути інформаційна діяльність Міністерства оборони в особливий період;

7) започаткувати курси на базі Національного університету оборони України для вищих командних кадрів щодо комунікацій у сучасному розвитку ЗСУ та особливо в процесі позитивного продукування інформаційних потоків про діяльність ЗСУ на всіх територіях присутності і за кордоном;

8) відпрацювати відповідні пропозиції для внесення змін до Закону України «Про правовий режим воєнного стану».

P.S. У доповіді «Стан інформаційного простору Одеської області» (сайт Одеської ОДА, 12.03.2015) у розділі «Телебачення і радіомовлення» зазначено: «Кордон України з Румунією, що проходить в Одеській області, становить більше тисячі кілометрів за лінією кордону, або понад 600 км по прямій лінії. Із 26 районів області три межують з Румунією та 11 – з Молдовою. Відповідно в зону обслуговування передавачів, які розташовані на території цих держав, входить прикордонна смуга Одеської області. Територія впевненого прийому українських мовників досить невелика, що обумовлено малою потужністю передавачів.

У прикордонних районах Румунії та Молдови встановлено більш потужні передавачі, які своїми програмами охоплюють значну територію Одеської області. Слід зауважити, що молдовські ретранслятори, зокрема встановлені в містах Кишиневі, Кагулі, Чимишлії, Резені, мають велику потужність, та передають не тільки молдовські програми, а й перший національний канал з Бухаресту».²

¹ В Закарпатской области отказались от исполнения гимна Венгрии. Електронний ресурс. Режим доступу: <https://www.kommersant.ru/doc/1771324>

² Рівень довіри населення до різних джерел інформації та новин: Прикордонні райони Одеської області. (Соціологічний аналіз). Електронний ресурс. Режим доступу: <http://peace.in.ua/wp-content/uploads/2016/01/Zvit-info.pdf>

ДО СТРАТЕГІЇ КОНТЕНТНОГО ДОМІНУВАННЯ В ІНФОРМАЦІЙНОМУ ПРОСТОРІ УКРАЇНИ (2012 р.)

Асиметрична відкладена поліваріантна непередбачувана багатошарова відповідь на інформаційні загострення уваги може бути підготовлена лише на основі систематичного поточного аналізу інформаційних потоків та наявності адекватних інструментів впливу на ці потоки при повномасштабному технологічному використанні всіх проявів інформаційного процесу – від викликів, ризиків, загроз до різновидів позитиву. Моделі інформаційно-контентної присутності, які виникають у ході таких процесів, мають найвищий потенціал впливу на інформаційні поля і безпековий простір держави і суспільства.

Провідна роль у цьому процесі, на нашу думку, має відводитись РНБОУ і ЗСУ. За таких умов ресурсно-кадрової підтримки вимагає саме РНБОУ (як управлінець-координатор) і ЗСУ (базовий виконавець), тому що це фундаторські інституції держави. Вони не мають жорстких політично акцентованих інтересів і як усі безпекові сегменти державного управління мають довгострокові проекти реалізації та впровадження, а отже – особливу можливість і умови створення та продукування інформаційних потоків, які б позитивно впливали на суспільну думку не тільки в державі, а й в інформаційних полях держав-сусідів і партнерів.

Закони сучасного розвитку інформаційних полів вимагають надсучасних засобів і зусиль з реалізації позитивних сценаріїв в інформаційних і безпекових полях. Це пояснюється тим, що позитивні ідеї, процеси і результати в суспільство впроваджуються, а негативні інформаційні потоки суспільство і державу супроводжують автоматично. В суспільстві аксіоматично існує недовіра до позитиву в державі, а з іншого боку, всі конкуруючі (в масштабах держави) структури світу насаджують і розвивають негативні чи сумнівні інформаційні послання, які дискредитують не тільки безпекові інструменти держави, а й саме суспільство, відтворюючи в ньому конфронтаційні теми, проблеми і процеси для ослаблення держави і суспільства.

Закони вільного інформаційного забезпечення потреб суспільства і держави потребують для впливу позитиву на інформаційні поля масштабних загальнонаціональних ресурсів реалізації на засадах творчості, комерційності та свободи креативних рішень (які можуть ситуативно бути як позитивними, так і негативними чи граничними, з прямими і контекстними впливами на всі інформаційні поля в державі).

Перехід тематики виклику в стійкий позитив може стати реальністю, якщо з таким викликом структури безпекового сектору почнуть працювати випереджально. Завдяки креативним сценарним інформаційним рішенням публічні виклики трансформуються в стійкі позитивні стереотипи. Такий результат можна отримати вже сьогодні при комплексному розвитку інформаційної складової в ЗСУ.

У ситуації, яка склалася в світовому інформаційному просторі докола та всередині України, при формуванні стратегічних аспектів інформаційної діяльності держави необхідно виходити з низки базових стартових позицій, які характеризують інформаційний простір України:

- відсутність адекватного сучасним викликам власного національного інформаційного простору України, сформованого потужними інформаційними потоками, національними за походженням, змістом, місцем інформаційного виробництва і навіть отриманням коштів на виробництво продукту. Продукування інформації має стати загальнонаціональним бізнесом, а не примітивним розрізненим піар-сервісом залучених інформаційних виробництв третіх країн;

- відсутність адекватної сучасної динаміки в інформаційному просторі країни, низька щільність повідомлень через незадовільну інструментальну базу легалізації в українському суспільстві та в світі значимих інформаційних приводів з міжрегіонального тла України, невисокий рівень представлення протилежних і конфліктних думок у суспільстві через відсутність процесу культивування значення та важливості публічних експертів високого класу, зневіра наукових кадрів у публічній суспільній діяльності через ігнорування культури виплати гонорарів ефективним експертам з боку територіальних громад та органів влади за їхню інформаційну діяльність;

- відсутність комплексної інформаційної інфраструктури сучасного рівня, яка б продукувала всю інформаційну палітру (висвітлюючи надскладні процеси не тільки на території, в регіоні, країні, а у Європі, світі) з високим рівнем довіри, компетентності та прогностичної ефективності;

- пряма чи опосередкована приналежність більшості каналів поширення інформації в суспільстві структурам інших країн, переважно Росії (що створює високу довіру і лояльність до цих країн в українському суспільстві), та приватним власникам, малозацікавленим у взаємодії з державою у досягненні її інтересів, чи хоча б їхньої позитивної інформаційної діяльності у загальноукраїнських масштабах (містечковість інформаційних інструментів породжують ізоляціонізм і протистояння

територій, а міжрегіональний рівень несе об'єднання і позитиви як у фінансовому, так і в фаховому вимірі);

- відсутність технологічно завершеного законодавчого забезпечення інформаційної складової держави, особливо у сфері захисту національних інтересів сучасними інформаційно-медійними технологічними рішеннями;
- невизначеність національних інтересів України на короткотермінові та довготермінові періоди як стратегічних напрямів перспективного розвитку;
- відсутність опосередкованих комунікативних центрів синтезованого характеру, які б працювали в площині продукування інформаційно-культурних потоків (наприклад, Голлівуд чи кінопремія «Оскар» тощо) в інтересах держави і суспільства як партнерів.

Виходячи з вищезазначених негативних факторів стану інформаційного простору України, необхідно усвідомити та прийняти за точку відліку положення про те, що ефективним і, можливо, єдиним на даний момент сфокусованим державним центром з можливостями адекватного протистояння інформаційній агресії в усіх її формах прояву можуть стати Збройні Сили України (Міністерство оборони України).

Міністерство оборони повинно взяти на себе відповідальність за виконання завдання бути реальним ефективним форпостом інформаційної протидії. Оборонне відомство може стати відправною точкою багаторівневої інформаційної складової держави, де питанням інформаційної протидії в системі безпекового сектору держави має відводитись ключова роль. Це пояснюється наступним:

1. МО має керовану інформаційну інфраструктуру в українському просторі, особливо в регіонах.
2. МО має можливість продукувати різноформатну та різнопланову щодо різних сфер суспільного життя оперативну інформацію, проводити агентурну та інформаційну підготовку інформаційних операцій за кордоном у національних інтересах.
3. МО орієнтоване передусім на забезпечення національної безпеки в загальнонаціональному та міжнародному масштабах, що найефективніше для виміру затрат та поширення інформації.
4. МО має майже завершену структуру управління, що дає змогу приймати та втілювати оперативні рішення з необхідною для адекватної реакції в інформаційному полі швидкістю.

Необхідність перебирання та зосередження саме загальнодержавного чи навіть міжнародного безпекового аспекту роботи в інформаційному просторі саме в Міністерстві оборони диктується низкою факторів:

1. Інформаційний інструментарій є першою ознакою підготовки агресії проти країни – не важливо, економічної, політичної, організаційної чи воєнної – і інформаційна компонента в сучасному світі або супроводжує будь-яку агресію, або заміняє її.

2. Робота з інформаційним простором – аналіз на випередження, вплив, в разі необхідності, на інформаційний простір інших держав – є завданням відповідних сегментів Збройних Сил.

3. Діяльність Збройних Сил протікає поза сферою політичної діяльності, отже, стратегічні напрями забезпечення безпеки інформаційного простору та безпекової діяльності в інформаційному просторі також повинні бути винесені за межі діяльності будь-яких зацікавлених політичних сил. Це надважливо, виходячи з того, що в нинішніх умовах політичні сили в Україні часто виконують політичне замовлення на шкоду державі в інтересах інших держав чи блоків держав або взагалі знаходяться під їхнім безпосереднім контролем.

Для адекватного протистояння викликам інформаційного середовища в ситуації, коли фактично неможливо контролювати саме середовище через канали передачі інформації, необхідно досягати стратегічних завдань через такі дії:

1. Пропонувати найбільш якісний інформаційний продукт для споживання в інформаційному просторі.

2. Постійно працювати над наповненням інформаційного поля повідомленнями, інформаційними приводами, коментарями та акцентами необхідного спрямування для формування тотальної присутності української національної оборонної стратегії в національному інформаційному полі та полі сусідніх держав, ЄС, Росії та США.

3. Використовувати стратегію ранньої реакції та непрямого впливу на події через розуміння акцентів наповнення інформаційного поля і зміни його домінант.

4. Покласти в основу підготовки конкретних стратегій протистояння в інформаційному просторі природний географічний принцип – Південь, Північ, Схід, Захід (основні вектори геополітики в регіоні).

5. Формувати чергові поточні пріоритети діяльності не як абстрактні цілі держави тощо, а відповідно до актуальних викликів та акцентів інформаційного поля, стратегічних змін цього поля через постійний контекстний аналіз його резонансу.

6. Орієнтуватися на роботу з регіональним та територіальним інформаційним простором, створення міжрегіональних зв'язків, які, на відміну від уже існуючих, непідконтрольні зовнішньому впливу і тому можуть

бути наповнені національним безпеково-оборонним інформаційним потоком. Головне завдання: створення національної структури інформаційних потоків. Наповнення потоків має бути настільки потужним, що воно інкорпоруватиме і пояснюватиме зовнішні інформаційні акценти та коментарі (як частковий варіант тієї інформації, яка вже є в системі).

7. Свідому стратегію формування інформаційних потоків різного рівня та організації взаємодії між ними.

8. Нав'язування консенсусу, виходячи із можливостей та актуальних тенденцій інформаційного поля – постійна зміна стратегії, на відміну від класичних піар-кампаній, – відповідно до нових акцентів поля.

9. Прагнення до стратегічної інформаційної присутності на полі потенційних партнерів та ворогів: спершу через формування ефективного інформаційного приводу, постійного інформаційного потоку, утворення залежності від нього, внесення необхідних акцентів і непрямого управління інформаційним середовищем сусідів.

В основу інформаційної складової ЗСУ (МО) як значної частки поточної інформаційної політики держави мають бути закладені такі фундаментальні принципи:

1) дієвість поточної інформаційної політики, яка забезпечується постійною тотальною присутністю в інформаційному полі (24 години на добу), а не спробами досягти конкретного позитивного резонансу щодо тих чи інших конкретних проблем ЗСУ;

2) випереджальне інформування, тобто продукування нової інформації, створення нових каналів її передачі та нових форматів подачі з випередженням реальних потреб інформаційного середовища – принцип надлишкової достатності, який культивують при розробці промислових баз даних;

3) створення та подальша підтримка фінансово самодостатніх відкритих каналів комунікації замість проведення разових інформаційних кампаній.

У цьому випадку до каналів міждержавної, так само як і міжрегіональної, комунікації висувається низка вимог, дотримання яких забезпечує безпекові інтереси держави в інформаційній сфері:

- двостороння відкритість каналів комунікації;
- однакова або асиметрично адекватна впливовість каналів комунікації з обох сторін;
- тотальне охоплення суспільних груп;
- широкий вибір форматів комунікації та стратифікація її подачі;
- динамічність (оновлюваність) каналів комунікації;

- підконтрольність безпековим механізмам з обох боків;
- багатостороння відкритість каналів комунікації (можливість за бажання взяти участь у них інших сторін – третіх країн, регіонів, зацікавлених компаній тощо);
- наявність механізмів ранжування інформаційного потоку з боку всіх учасників (так, особливості озброєння спецпризначенців чи деталі будівництва ядерного реактора не повинні обговорюватися в суспільно-політичній пресі, але можуть і повинні вільно обговорюватися на закритих каналах спілкування спеціалістів усіх сторін, наприклад, збройового ринку).

Таким чином, інформаційна складова державного управління та її поточна інформаційна політика повинні здійснюватися безперервно, в потоковому режимі, а не в форматі окремих дій, заходів, кампаній чи операцій. Ця інформаційна політика має бути активною, а не реагентною, не відповідати на вже сформовані виклики, а випереджати їх і робити неактуальними ще до появи й остаточного оформлення. Звідси логічно випливає положення про те, що поточна інформаційна політика повинна мати чіткі стратегічні, довгострокові, середньострокові та короткострокові цілі, яких треба досягати, перебудовуючи та моделюючи інформаційний простір відповідно до вимог безпеки та стратегічних інтересів держави. При такій діяльності будь-які виклики, ризики чи інформаційні атаки будуть скоординовано відхилятися відповідно до сформованих цілей, а не спонтанно, без опори на фундаментальні концепції державної безпеки.

ВИКЛИКИ, РИЗИКИ І ЗАГРОЗИ СТАРОЇ (РАДЯНСЬКОЇ) УПРАВЛІНСЬКОЇ СТИЛІСТИКИ В ЗСУ (2012 р.)

1. Штучна (агентурно цілеспрямована) примітивізація творчості та ініціативності в середовищах офіцерського корпусу, відсутність залучення творчих потенціалів у середовищі солдатів.
2. Схематизм дій і тактик, які давно й досконально відомі гібридним агресорам.
3. Концентрація керування (прийняття рішень) в Києві без створення системи різнопорядкової координації із залученням військово-технологічних вишів чи територіальних баз високої готовності.
4. Відсутність поточного інформаційно-контентного орієнтування як напрямку забезпечення роботи з особовим складом.

5. Відсутність стратегічного планування комунікаційно-контентної діяльності, а відтак і спротиву.

5. Відсутність підготовки фахівців, які б були комунікаційними стратегами і оперували інформаційно-комунікаційними середовищами в потоковому інформаційному контенті.

6. Відсутність сучасних багатопрофільних менеджерів з продукування різних форматних лінійок для різних видів інформаційних потоків.

7. Відсутність ситуаційних сервісів для розуміння публічних викликів, ризиків, загроз.

8. Відсутність сучасного розуміння позитиву для безпекового сегмента і його просування в інформаційно-контентні середовища України і світу.

9. Неадекватне розуміння і використання унікальних можливостей перекладу (спеціальних військових підрозділів) для оперативного комунікаційно-контентного спротиву.

10. Відсутність використання у ЗС технологій контентного копірайтерства для просування ідей, ситуацій, продуктів на міжнародній арені як спецтехнологія військового маркетингу.

11. Неадекватна звітність у війську: вихолощеність, яка знищує творчість та ініціативність, а відтак і механізми мотивацій для залучення в ЗСУ талановитої молоді на засадах цивільно-військових відносин.

12. Відсутність в армії повноцінної культури духової музики, бального танцю, театрального мистецтва як результат агентурної діяльності гібридних агресорів.

13. Відсутність практики формування бізнес-підрозділів для ветеранів (як партнерів армії) на кшталт Французького легіону.

ІНФОРМАЦІЙНА БЕЗПЕКА: ПРЯМІ ЗАГРОЗИ МАЙБУТНЬОМУ (2012 – 2013 рр.)

Коротка загальна характеристика інформаційного протистояння у світі

Кризові явища у світовому співтоваристві проявляються досить оригінально: охолодження економік призвело до того, що військові замовлення та військові бюджети, розвиток сфери ОПК загалом посилюється. Перехід людства до шостого технологічного переділу загрожує різнопланову конкуренцію між країнами. Гостро вирішується питання про те, хто буде домінувати і технологічно, і фінансово у світі, а застарілість систем НАТО і ООН призвела до створення інституту

G20, який намагається посісти ключову позицію у вирішенні проблем людства. Такого рівня процеси мали наслідком те, що людство занурилося в інформаційну епоху з головою, хоча існувати в ній більш-менш адекватно ще тільки вчиться. Деякі суспільства і держави в результаті цього занурення змінили устрій, керівництво, а деякі – навіть філософію державотворення. Експерти заявляють навіть про те, що у 2012 році почалася світова кібервійна. Те, що вона почалася, – доконаний факт, але коли закінчиться, ніхто не знає. Саме розгортання подій довкола кібервійни світового масштабу демонструє те, що ця нова форма протистояння не вкладається в зрозумілий формат війни. Постає необхідність кардинального переосмислення пріоритетів національних інтересів у безпековому секторі, «зважаючи на те, що захист інтересів держави та нації в інформаційному суспільстві якісно вирізняється від традиційного розуміння безпеки як «стану захищеності».¹

Традиційна війна за визначенням має кінець і початок, а саме цей сучасний формат протистояння в інформаційному та кіберпросторі є нескінченним, якщо його вимірювати масштабами людського життя. Саме кіберпротистояння (вірусні атаки «Флейма» та його підвидів, «Статхем», діяльність з нейтралізації офіційних веб-представництв «Анонімусу» тощо) показали всьому світові, що кібервійна в формі мережевих протистоянь чи цензурування доступу до Інтернету не є ототожненням усього комплексу інформаційної безпеки в сучасному світі. Вона є лише технологічним осередком існування головної сили інформаційного середовища – форматів, прив'язаних до певних контентів у масивах потоків даних, якими користуються індивіди чи групи індивідів у різних конфігураціях, об'єднаннях – від вікового і статевого до соціально-фахового тощо. Важливість саме контентної складової інформаційної безпеки особливо проявилася в українському житті, де з'явилося явище «публічного контентного тероризму» (досі не описане). Добре розробленими і вже не раз вдало застосованими процедурами цього «публічного тероризму» оперували й оперують проти України треті країни.

Отже, зараз у світі та й в Україні, зокрема, постала нагальна проблема виявлення ознак і вироблення ефективних процедур протидії контентному домінуванню в інформаційних полях фактів, ідей, оцінок, міфів, публічних процедур, поведінкових моделей тощо, які спрямовані на приниження країни, державних інститутів, громадянина.

¹ Дубов Д.В. Кіберпростір як новий вимір геополітичного суперництва: монографія / Д.В. Дубов. – К.: НІСД, 2014. – 328 с. С. 11. Електронний ресурс. Режим доступу: http://www.niss.gov.ua/content/articles/files/Dubov_mon-89e8e.pdf

Проблеми інформаційної безпеки, які накопичувалися в Україні протягом 20 років

Досить довго до різних аспектів інформаційної безпеки в Україні ставилися скептично, тому що суспільство та інститути держави були в полоні ілюзій «горбачовської гласності». Тому всілякі побажання чи намагання привернути увагу до необхідності професіоналізації в інформаційній сфері сприймалися як ганебні заборони і трактувалися як «совкізм» чи «радянщина». А на пропозицію щодо організації цілеспрямованої інформаційної діяльності чи, тим паче, інформаційної політики відповідали гаслами на кшталт: «Ні! Цензури!», а згодом: «Ні! Темникам!».

Коли Україну заповнили технологічні дива на кшталт факса чи аналогового Інтернету, а потім і мобільний зв'язок, основні сили безпекових інституцій були кинуті на захист мереж і підтримку захищеності зв'язку, який мав власні суттєві проблеми – відсутність оптиковолокнової інфраструктури, державного супутникового забезпечення тощо.

Також проблемою була недосконала база програмних рішень того часу для обслуговування цих мереж. Згодом усі застереження переспрямувалися на вірусні атаки з боку хакерів, які стали основною проблемою інформаційного середовища, допоки хакерство не набуло професійності та міждержавної комунікації.

Загострення конфліктів останнього часу підсилюється тим, що інформаційні мережі стали точкою доступу до робочих місць мільйонів громадян та місцем реалізації майже всіх сфер життєдіяльності соціуму і держави.

Разом із цим безпека інформації, якою оперують мільйони людей по всьому світу, набула технократичного характеру, тобто безпеки даних. На цьому етапі спеціалісти випустили з уваги той факт, що є різні види даних, які не можна підводити під одну визначену категорію. Вже давно існують дані, які живуть своїм життям. Мережа стала реальним середовищем існування людства та оживила історію через цифровий формат книжок, газет, архівних ресурсів і навіть бібліотечних рукописів. Змісти та сенси, різнопланові описи фактів, емоційні оцінки, мода попередніх епох легко і доступно переносяться в сьогодення вже за посередництва сучасних форматів контенту.

Отже, ці нові формати контентів існування інформації стають важливішими за первинні вихідні дані. Важливішими не за значенням, а за трактуванням, оцінками та акцентами, які мають колосальний вплив на

індивідів чи групи індивідів – від громади до суспільства; від інституції держави до груп держав тощо. Все це відбувається в новій «доданій» реальності, яка вже відбулася і відповідно до мрій Вернадського стала провісником описаної ним ноосфери.

Але проявилися і масштабні загрози. Контент, який споживає громадянин України, може походити з будь-якої країни. Україна в цьому вимірі втрачає себе як унікальний соціум, як першоджерело розвитку поколінь, самобутньої культури тощо. Можливо, це реалії часу. Проте тенденції глобалізації демонструють нам зростання інтересу індивідууму до місцевих джерел як базових у розумінні проблем місця проживання. Такі тенденції якраз підкреслюють особливості (тренди) сучасної глобалізації, де дедалі більше проявляється проблема усвідомлення індивідуумом свого місця і призначення на цій землі-планеті (глобалізація світу) і у рідному краї (індивідуалізація особистості в середовищі життя).

Таким чином людина знаходить захист від підвищеної динаміки, швидкостей, масивів надлишкової інформації та непотрібних даних тощо. Про це свідчить фактичне зникнення такого явища, як глобальні ринки, що давно перетворились на місцеві. Наприклад, можна говорити про те, що «Coca-Cola», «МакДональдс» та інші фактично корпоративні суспільства більше конкурентоспроможні, ніж держава Україна, оскільки постійно продукують нові формати контентів і таким чином утримують увагу до себе та забезпечують своє подальше існування.

Тобто вони є творцями смислів як моди на перспективу і майбутнє, причому не тільки своє, а й решти людей. Ось тут і закладені можливості нового прочитання проблем інформаційної безпеки в Україні. Вони не відкидають важливості фізичного чи програмного захисту, наприклад, від несанкціонованого втручання. І разом демонструють необхідність вироблення механізмів саме контентного протистояння в інформаційних полях, які обслуговують Україну в усіх формах її прояву: від українського хутора до діаспорного українця. Це завдання, яке має виконуватися комплексно і за координацією РНБО. Тут варто усвідомлювати комбіновану проблему, зокрема те, що при «подальшому вдосконалюванні державної системи інформаційної безпеки України необхідно зберігати баланс між демократією та безпекою і унеможливити створення одноособового органу державної влади, що здійснює діяльність у сфері інформаційної безпеки...».¹

¹ Дмитренко М. Проблеми інформаційної безпеки України. «Освіта регіону» № 2, 2012. С. 178.

Спорадичне вирішення проблеми.

Відсутність результатів як наслідок безсистемності

Перші намагання вирішувати проблеми контентної безпеки в Україні розпочалися традиційно за інерцією досвіду радянщини, тобто тотального контролю і заборони на поширення несанкціонованої інформації.¹ Все це призвело, зокрема, і до подій 2004 року. Потім уже настав період розмов і «контенту без меж», який вилився в хаос демократії романтизму, коли здавалося, що можна все. Однак у такому разі інформаційна продукція швидко втрачає якість і починає працювати на візуально-рефлекторну перцепцію, що не передбачає активної розумової діяльності. Така продукція легко створюється та легко продається, зважаючи на довгочасні заборони (за всіх історичних періодів України).

Продуктування інформаційного законодавства, яке велося в перманентному процесі, наразі залишається фрагментарним, тобто розірваним. До того ж проблемним питанням з позицій законодавства є й визначення поняття «новина» або «інформаційний продукт» як одиниці продажу.

Треті країни, користуючись таким станом речей в інформаційній галузі, виробляють власний новинний ряд (за чималі кошти) та безкоштовно його розповсюджують в Україні. Таким чином вони нав'язують українському суспільству інформаційний контентно-акцентований фон із заданими смислами для досягнення власних інтересів. Це одна із причин руйнації так і не довершеного вітчизняного ринку новинного контенту.

З боку державних органів влади ставлення до інформаційної діяльності базувалося на розумінні цієї роботи як інформування про роботу перших осіб або тиражування звітності. При цьому не було законодавчо визначено, що інформаційна діяльність органу влади є однією з його ключових функцій як державного органу із запровадження функціонального стилю управління.² Превалювання зазначених двох цілей у сфері інформаційної діяльності держави стало причиною того, що в Україні досі системна інформаційна складова в управлінні державними інститутами практично відсутня. Відбувається це тому, що реалізація інформаційного напрямку залежить від першої особи, тобто персони, яка

¹ Freedom House призывает Кучму запретить «темники». Подробности. 8.07.2004. Электронный ресурс. Режим доступа: <http://podrobnosti.ua/132341-freedom-house-prizyvaet-kuchmu-zapreit-temniki.html>

² Закон України «Про порядок висвітлення діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування в Україні засобами масової інформації». Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1997, № 49, С. 299. Електронний ресурс. Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/539/97-%D0%B2%D1%80>

часто не встигає в проблемному полі своєї галузевої сфери відповідальності достатньо професійно керувати публічним представленням підпорядкованого їй державного органу.

Нарощування інформаційно-комунікаційного тиску з боку сусідніх держав. Проблеми системного характеру, що виникли внаслідок цього

Інформаційно-комунікаційний вплив у міждержавному співтоваристві стає головним чинником сучасних агресій. Зараз це прерогатива потужних міжнародних гравців. Для невеликих країн цей вид технологій доволі складний у реалізації, якщо ж брати до уваги молоді демократичні суспільства, то це ще й доволі дражливий напрям діяльності. Гранди міжнародної політики створили ефективні структурні державні інституції, які ефективно приховують реальні координуючі системи, що займаються реалізацією інформаційних агресій на рівні контентно-сміслових втручань. Насправді такі втручання відформатовуються під ментальність, культурний стандарт чи групові ніші інших суспільств і слугують інструментами наступу та агресії, яка тим ефективніша, чим ширше використовує інформаційно-ідеологічні міфи минулого.¹

Ще більшої ефективності такої агресії надає застосування опертя інформаційного впливу на актуалізацію тих чи інших історичних трагедій, антагонізмів, суперечностей, що викликають усталене протистояння в суспільстві. Таким чином здійснюється сучасний контентний вплив на суспільну думку з метою опосередкованого (можливі варіанти прямого) впливу на стратегічний вибір щодо державотворення та стану розвитку соціуму на сучасному етапі продукування громадянського суспільства.

Ці прояви ми бачимо в неопублічних та публічних стратегіях на кшталт протиставлення Митного союзу СНД Європейському,² неофіційних ідей Великої Румунії чи Великої Угорщини, «Придністров'я – суверенна частина України», «Польське громадянство – громадянам України» тощо. Аналогічним чином задіюються і ідеї «переселення українців до Сибіру»,³ «возз'єднання співвітчизників у Росії» тощо. При цьому відбувається ще й посилення комплексного тиску на Україну в межах

¹ Дністрянський М. Геополітичний тиск Росії та українські перспективи. Універсум, 11–12 (205–206), 2010. С. 4–7.

² Азаров вважає, що взаємодія з Митним союзом життєво важлива для економіки України. Електронний ресурс. Режим доступу: <http://tyzhden.ua/News/68730>

³ Автор ідеї нового переселення українців у Сибір уточнив, що переселяти потрібно лише заробітчани з ЄС. Електронний ресурс. Режим доступу: <http://tyzhden.ua/News/68692>

конфесійної експансії «Русского мира» чи реалізації умовної програми «Греко-католики в ЗСУ», «90 років нашої України в СРСР» тощо.

Якщо це інформаційно-комунікаційні агресії тривалого застосування, то на перший план виходять інформаційні стратегії торгових війн – сирної, утилізаційної (боєприпаси, озброєння тощо), газової, щодо інтелектуальної власності в сфері ОПК тощо.

Сьогодні досить потужно розгортається так звана конституційна агресія, в якій треті країни замість механізмів прямої демократії, використовуючи новітні технології, нав'язують Україні інструменти дезінтеграції – аж до прикордонних конфліктів. Подібного роду небезпеки містить, наприклад, законодавство про референдум. Причина – воно приймалося без урахування нагальної адміністративно-територіальної реформи та відпрацювання адекватних механізмів проведення місцевого референдуму для вирішення проблем і актуалізації активної участі громадян у житті громади, що потребує стимулювання і мотивацій різного масштабу та формату їхнього залучення тощо.

Ці прояви не є результатом неефективності механізмів контентно-комунікаційної безпеки в Україні, це відголос попередніх провалів. Наприклад, сьогодні мусується референдумна демократія тільки тому, що інформаційно-контентного середовища в горизонті країни немає. Тому інформаційну імітацію позитивних результатів широкого застосування референдуму для визначення будь-яких питань суспільного життя, що широко пропагується окремими політичними силами, складно пояснити громадам, які виживають, а не живуть повноцінним життям. А от при застосуванні цих ідей з боку інших держав вони можуть спрацювати на легалізацію теми дезінтеграції України. Адже сьогодні публічно заявлено, що існує дві України. Зауважте, дві, а не три, чотири чи шість. Це зроблено навмисне – для пришвидшення реальності дезінтеграції через розкол. При цьому використовуються всі відмінності, починаючи від рядка про національність у паспорті і до активного застосування регіональних мов в окремих районах, які зазвичай виявляються мовою російською. Хоча така загроза існує і з використанням, наприклад, угорської.

Можливість дезінтеграції не виглядає фантастикою, якщо зануритися в депресійні райони чи сьогоднішні села, які не просто втратили надію на майбутнє, а вже самі дивуються, що вони ще досі живі. В таких умовах авантюризм сучасних конституційних «чапаєвих» стає лякаючою реальністю.

Відсутність адекватної відповіді з боку України

Україна мовчить, якщо зважити на масштаби відсутності попадання державних та державницьких аргументів у стиль, динаміку, формати та розуміння суспільних верств регіонів і, особливо, в розуміння масштабів, які б показували іншу реальність, ніж та, що продукується ворогами України. Досить часто це не тотальне мовчання, це неадекватність масштабам, організаційно-технологічна фрагментарність і розірваність аргументацій позицій і, особливо, висновків та моделей рішень, які б послідовно виконувалися в різних форматах різними підрозділами державних інституцій, а вже потім – і самим суспільством. Якщо дії в інтєресах держави відбуваються з боку зацікавленої громади, то це водночас означає, що ці дії спрямовані до правди і прогресу, що є найкращою запорукою ефективності і перспективності.

Зростання проблеми до масштабу загальнонаціональної катастрофи

Українців більше жаліють інші президенти, ніж свої. Українці кинуті напризволяще в інших країнах як урядовцями, так і законодавцями. В публічному полі та серед громадянського суспільства формується думка, що тільки тим і займаються, що готуються до розгону громадян та зайняті тортурами в застінках «ментури». А армія в Україні – збіговисько корупціонерів і держиморд, які вбивають дітей-строковиків, крадуть і ганьблять Україну навіть у миротворчих місіях тощо.

Україна за крок до спротиву не тільки владі, а й будь-чому українському як такому, тому що вже широко доведено, що все, що є влада – то окупація, а добро – це все, що не у владі чи державі. Ставлення у суспільстві до державних службовців втратило позитив і перейшло в стійкий негатив. Цьому сприяла не лише неререформована бюрократична система державної служби, а й позиціонування держслужбовців як зайвої ланки в державі. Причому таку думку неодноразово висловлюють вищі посадові особи країни.¹

За таких умов усі держслужбовці сприймаються як представники окупаційного режиму. Таким чином, ми на порозі реальної дезінтеграції країни. Нас уже бояться сусіди й уникають інвесторів.²

¹ Ефект від скорочення держапарату буде відчутним з 2012 року – Президент України. Електронний ресурс. Режим доступу: https://www.ukrinform.ua/rubric-politics/1104818-efekt_vd_skorochennya_derghaparatu_bude_vdchutnim_z_2012_roku__prezident_ukrani_969374.html

² Н. Гуменюк. Чи є стратегія для Майдану і чому мирний спротив дієвий? Українська правда. Електронний ресурс. Режим доступу: <http://www.pravda.com.ua/columns/2013/11/29/7003651/>

Прогнози щодо розвитку подій у разі невжиття заходів

У такому контексті масового інформаційного контенту Україна втрачає статусні засади солідної європейської країни. Вона не перспективна, з нею мати справи – це принижувати себе: всі ці неформальні потужні публічні міфи сьогодні особливо небезпечні на початку головування України в ОБСЄ. Суспільство та держава вже погодинно зазнають потужних політико-ідеологічних агресій через інформаційно-контентні інструменти, спрямовані на українське суспільство.

Саме невідповідність інформаційно-комунікаційних процесів у державі Україна стане базою на пониження її статусу в світі. Очікуваним є посилення конфліктів в Україні за напрямками, які важливі для ОБСЄ. Тому вони будуть інспіруватися паралельно (сутичка на киргизькому кордоні в перших числах 2013 р.), щоб остаточно довести, що ОБСЄ – це міждержавна інституція минулого, тому ворогам України буде особливо важливо довести нікчемність ОБСЄ саме під час головування України. Без фундаментального повернення держави до інформаційно-комунікаційної сфери маємо ще одну реальну загрозу втрати вже конституційної перспективи – в 2013 році буде завершена робота Конституційної Асамблеї. Вона має надати проект нової Конституції, але без суспільного обговорення й адекватного контентного доведення до кожного громадянина суті її положень конституційний процес може зайти в глухий кут авантюрних рішень, подібних до тих, що нав'язує країні сьогодні КПУ та деякі інші політично-партійні сили. До того ж існують передумови використання роботи Конституційної Асамблеї для «проштовхування» ідеї зміцнення влади президента, тобто абсолютної концентрації ієрархічного управління. А це вже реальна загроза загальнонаціонального масштабу.

Потужна широкоформатна дія в інформаційно-комунікаційних сферах контентного насичення потребує осучаснення заявлених президентських реформ. Вони зараз не залежать від планування, процедурного забезпечення організаційними і фінансовими ресурсами. Питання в іншому – у сприйнятті пересічним громадянином того, що комплексні реформи Конституції, територіального поділу, персональної відповідальності за життєвий простір (аж до геополітичної орієнтації) – все це величини розуму загального соціуму (територіальної громади) і кожного громадянина. Громадянина і громаду, соціум загалом тепер можна тільки надихнути, його вже не можна примусити, тому що загальнолюдський загал і так нікому не вірить. Суспільство досить довго знаходиться в атмосфері шан-

тажу сучасних комунікаційних форм – ток-шоу, істерії протистояння опозиції-влади, сценарного насилля від режисерів-візуалістів кримінальних груп підтримки політичних в'язнів тощо.

Дедлайн щодо радикальних реформ вичерпується 2013 роком. Загальнонаціональна недовіра до влади всіх видів та рівнів досягає межі, за якою можливий негативний для держави розвиток подій.

Орієнтовний план дій у державному масштабі

План дій очевидний і водночас дискусійний. Виходячи з того, що українська влада вже не має резервів для імітації, а тим більше – для обману, який в інформаційно-комунікаційній сфері має бумерангові характеристики: мала брехня породжує в інформаційній сфері надвелику поразку, виникає ситуація, коли будь-яка неправильна дія з боку влади може призвести до непередбачуваної ланцюгової реакції. А коли ще сприйняття влади доведене до міфу «окупаційна», то півслова неправди – шлях на ешафот людського сприйняття.¹ Шанс у влади сьогодні може бути лише завдяки тому, що світ перебуває в кризі. Якби не криза, із сучасною владою суспільство не рахувалося б... Але час на боці влади досить короткий.

Які наступні кроки вбачаються для залагодження взаємин влади і суспільства (послідовність залежить від сфери застосування та наявності кадрового та ресурсного забезпечення)? Укрінформ необхідно перетворити на агентство міжрегіональних новин, у межах якого мають продукуватися новини про життя кожного населеного пункту – насправді, а не як імітація життя. Створити (в тому ж Укрінформі) потужну систему перекладу закордонної контентної інформації про Україну, РФ і країни-сусіди, щоб залучити ці первинні аргументаційні ряди до дискурсу українських експертних середовищ і громад. Звернутися до експертного середовища в Україні від імені держави про допомогу в підготовці експертних кадрів регіонального рівня за всіма напрямками життя в Україні. Інформаційно-комунікаційну сферу утвердити в органах виконавчої влади як системостворюючий елемент діяльності цих органів, який працює на сферу функціонального управління, коли особисте фігурування керівника є підлеглим щодо дій органу, а безпосередні офіційні чи фактичні прес-секретарі є лише елементом системи, а не виконують функцію заради лише керівника.

¹ Володимир Кухар. Альтернативна влада держави повинна мати не лише програму «проти», а й програму «за». Фонд «Демократичні ініціативи» ім. Ілька Кучеріва. Електронний ресурс. Режим доступу: <http://2008.dif.org.ua/ua/analit/jfo4fk>

Проблема керівника полягає в тому, що він живе не перспективами органу влади, а лише тим часом, поки керує, відводячи на це кожну секунду перебування на посаді. Тому необхідно створити координуючий центр керівників інформаційно-комунікаційних систем в органах влади навколо загальнодержавного ситуаційного центру, який би надавав інформацію щодо ситуаційної індикації в Україні в режимі онлайн.

Ситуаційний центр у власній інформаційній діяльності має моделювати актуальну ситуацію з матеріалу тих контентних смислів, які резонують чи іншими технологіями впливають на громадян і громади тощо. Необхідно визначити проблему захисту інформаційного простору України як кардинальну і визначальну проблему для державного інвестування.

Слід підняти на державний рівень продукування контенту про життя України як важливу сферу, яку потрібно розвивати на фахових засадах. Наприклад, надати музейникам України сучасні можливості створення технологічної інфраструктури для пропагування ресурсів своїх закладів: від великих музейних установ до краєзнавчих музеїв у селах, вказуючи на те, що держава дорожить кожним громадянином, тому що саме він і є Україна. Запровадити в державну практику стимуляції управлінців різного рангу. При цьому започаткувати регулярну інформаційно-соціологічну індикацію стану суспільних проблем і розуміння процесів як постійно діючої фахової системи діяльності публічної влади в Україні, яка зазвичай відсутня від виборів до виборів. Інформацію соціально-конструктивного характеру і позитивного спрямування без актуалізації осіб (керівників) слід вважати продуктами, які підлягають цивілізованій рекламній промоутерській дії, навіть маркетингового застосування тощо. Звернути увагу на мажоритарників і надати їм публічну арену для доведення того, що вони – не випадкові люди в політиці. Це дасть можливість по-іншому показувати проблеми регіонів і у такий спосіб агрегувати підходи і можливості реагування на різні проблеми громад. Внести в практику виконавчих органів онлайн-звітність щодо виконання бюджетів, особливо в територіальних органах, а згодом і в центральних.

Владі слід заявити, що вона разом із громадськістю буде виокремлювати національні інтереси України як показники, які не мають залежності від кольорової політично-ідеологічної гами. При цьому основним критерієм цих інтересів буде перспектива розвитку українських громад, а не лише ситуаційне врегулювання виборчих ситуацій, які призвели Україну до сьогоднішніх стагнації і балансування на межі колапсу.

ТЕНДЕНЦІ ЗМІН СУЧАСНОГО СВІТУ ТА ЇХНІХ ВПЛИВІВ НА ХАРАКТЕР ЗБРОЙНОЇ БОРОТЬБИ (2012 – 2014 рр.)

Світ перебуває в динамічних процесах глобалізації на всіх рівнях розвитку. Специфіка глобалізаційних процесів у військово-безпековій сфері, на наш погляд, така:

1. Військо із закритої корпоративної організації перетворюється на відкриту домінуючу мілітарну інституцію безпекового сектору держави.

2. Військові дії вимагають випереджального рівня кадрового та технологічного оснащення. Це пояснюється, зокрема, тим, що інфраструктура на театрі військових дій за функціональним значенням є пропорційно адекватною самим інструментам військової діяльності, які практично автономно вже не застосовуються внаслідок наявних технологічних можливостей реальних супротивників (індикативні системи слідкування працюють цілодобово і ведуть спостереження на будь-якій визначеній відстані).

3. Розвиваються випереджальні технологічні рішення в галузі космосу, нанотехнологій, біотехнологічного синтезу, штучного інтелекту тощо.

4. Комунікативні системи мають достатній рівень доступності навіть до найзакритіших сегментів військової організації. Існують шляхи витоку в масовий доступ, а високотехнологічна інформаційна відкритість (як зброя), навпаки, дає можливість сховати цілі технологічні системи від систем чи структур ворога.

5. Висока технологічність сучасного війська нагально вимагає залучення до його діяльності представників цивільних спеціальностей і фахівців, що автоматично покращить зв'язки війська з громадськістю і забезпечить ширшу перспективу його розвитку та сприйняття в суспільстві.

6. Геополітичні інтереси та конфлікти зараз отримали важелі стримування у вигляді надкордонних чинників безпеки. Такі елементи критичної інфраструктури як АЕС, магістральні енерго- та трубопроводи чи гідросистеми тощо, є факторами захисту і чинниками для створення військових союзів для виживання в період локальних воєнних дій.

7. Орієнтація війська на оборону кордонів зараз уже однозначно поступається новим реаліям повномасштабного мілітарного захисту від небезпек глобалізованого характеру: пожеж, інфраструктурно-технологічних, кліматичних катастроф, ментально-ідеологічних анексій територій

(АРК-2014) тощо. Курс на євроінтеграцію дає Україні перспективу існування і розвитку в середовищі країн-партнерів, які, як видно на прикладі Шенгенської зони, практично втратили взаємні кордони. З іншого боку, виникає реальна загроза, наприклад, державної дезінтеграції.

За таких умов зростає важливість і нагальна необхідність модернізації Збройних Сил України, які б отримали нову функцію повномасштабного захисту держави і громадян.

Огляд змін збройної боротьби та їхній вплив на сучасні підходи до розвитку ЗС України

Основні зміни доктринального характеру в процесах збройної боротьби протягом останніх 30 років були пов'язані з низкою загальносвітових факторів:

- остаточно глобалізація більшості процесів економічного, наукового та політичного характеру. Приблизно з середини 2000-х років усі регіони світу однаковою мірою включені в поширення основних тенденцій світової економіки, політики тощо завдяки проникненню мережі Інтернет, супутникового зв'язку тощо;

- протягом останніх 10 років тривав надзвичайно важливий процес переходу найрозвиненіших країн до нового технологічного переділу, який поки що отримав умовну назву «постінформаційний». На його основі відбувається на даний момент пришвидшення переозброєння ЗС цих країн. У 2007–2008 рр. були змінені їхні доктринальні військові документи;

- практично завершилася загальна інформатизація (зокрема визначення географічної орієнтації та місцезнаходження) з паралельним формуванням світового інформаційного простору завдяки інтеграції світової мережі Інтернет, телекомунікацій та міжнародних систем зв'язку, орбітальних систем забезпечення комунікацій та спостереження за поверхнею Землі.

Відповідно основними тенденціями, які впливають на переформування сучасних армій та на планування збройної боротьби і які вже відобразилися в ході збройних конфліктів останніх десяти років (Ірак, Афганістан, Лівія, Грузія, Південний Судан тощо), є такі:

- повне зникнення явища суцільного фронту. При цьому характер війни різко відрізняється від класичних партизанських дій, звичних за конфліктами першої половини та 60–80-х років ХХ століття. Збройний конфлікт має характер позиційно-точкової боротьби, що розгортається навколо досягнення трьох стратегічних цілей:

1) отримання статусу інформаційного домінування в інформаційному просторі над супротивником, для чого потрібно повністю закрити канали суспільної комунікації власними повідомленнями та створювати для громадськості на території, для власних сил, для міжнародної громадськості і навіть для сил супротивника підконтрольну інформаційну картину світу. Це завдання досягається як технічними засобами (супутниковий Інтернет, контроль ліній комунікацій тощо), так і власне контекстно-інформаційним ситуативним сервісом впливу на публічність території геополітичного зацікавлення (створення потужних каналів випереджального інформування з місця подій, досягнення надвисокої густини представлення власних інформаційних приводів та акцентів, випереджальне коментування інформаційних приводів противника, реанімація методом героїзації минулих ментально-ідеологічних міфів та ритуалів тощо);

2) нейтралізація функціонування (знищення) ворожих збройних формувань, елементів та лідерів управління, лідерів інформаційно-комунікативного впливу та повноформатних комунікативних центрів тощо. Причому ця боротьба відбувається в формі точкових дій (нікетування силами місцевої самооборони із залученням цивільного населення, обов'язково жінок і дітей) – від удару БпЛА по конкретному персонажу до зіткнення великих бойових груп в окремій місцевості без наявності єдиної лінії фронту чи навіть єдиного цілісного плану бойових дій сторін. Фактично, якщо під час Другої світової війни ставилося завдання: «Стримати наступ німецької танкової дивізії у напрямку...», то тепер ставиться завдання: «Знищити танкову групу ..., що діє в районі плато на під'їзних шляхах...»;

3) утримання контролю над базовими елементами інфраструктури та комунікацій на території (енергетичні підприємства та основні виробничі потужності, вузлові елементи інфраструктури (аеродроми, порти, дороги, залізничні вузли, нафтогазові термінали і трубопроводи, з одного боку; стратегічні під'їзні шляхи, точки, придатні для створення власної інфраструктури тощо – з другого);

– максимальне збереження потенціалу особового складу при проведенні збройної боротьби як сучасними технологічними арміями, так і терористичними арміями дисперсного типу (основним антагоністичним типом військової організації, що практикується зараз у світі). Іншими словами, ставиться мета досягнення максимальної цілі з мінімальними втратами. Показовим прикладом є окупація АРК у 2014 році та відомий штурм одного з найкраще укріплених іракських міст, яке

контролювалося кількома танковими та мотопіхотними полками армії С. Хусейна, під час якого американська армія зазнала втрат виключно пораненими. При цьому варто розуміти, що використання смертників не виходить за межі цієї тенденції, оскільки ефективність їхнього застосування дуже висока: 1) в ролі смертників завжди залучаються непрофесійні військові, про що свідчить вся історія останніх 40–50 років їхнього залучення (часто в ролі таких «живих засобів ураження» бувають жінки, діти, старі, колишні військові, тяжко хворі або особи, непридатні до військових дій); 2) застосування одного смертника дає змогу досягнути цілей значно потужніших, ніж застосування збройних підрозділів класичного зразка;

– застосування переважно дистанційних методів ведення військових дій, що ґрунтується на високотехнологічних видах комунікаційно-контентної та високоточної зброї (як ракетної, авіаційної, артилерійської, так і стрілецької), а також методів електронного пригнічення техніки противника тощо. Сюди ж відноситься бойове застосування дронів, тобто безпілотних пристроїв, які діють у повітрі, на морі та суші (безпілотні мінери, міни, танки, машини наземної розвідки, автоматизовані снайперські установки з дистанційним наведенням тощо);

– інтеграція театру воєнних дій за допомогою інформаційних і комунікаційних технологій та створення системи тотального контролю полю бою на всіх рівнях – від космічного простору до протистояння між бійцями на рівні окремої перестрілки;

– перенесення центру головного фокусу збройного протистояння від космічного та повітряного простору до офіційних інститутів місцевої та міжнародної влади, як це було в АРК. Фактично, з часу Другої світової війни питання переваги на театрі бойових дій повністю вирішується в повітрі. На даний момент чітко простежується тенденція, яка також бере початок з «боротьби за висоту» між конструкторами бойових літаків Другої світової війни. Вона полягає у прагненні до створення бойових машин, що можуть діяти в стратосфері та близькому космічному просторі, отже, мають дві суттєві переваги: 1) по висоті і маневровості (швидкість у стратосфері вища, ніж у повітрі), коли є можливість атакувати беззахисного противника згори; 2) можливість завдання ударів по космічній інфраструктурі противника, що необхідно для виведення з ладу його систем, які забезпечують інтеграцію управління полями бою. На даний момент застосування космічних засобів у військових цілях розвивається в чотирьох базових напрямках:

1) застосування космічних орбітальних апаратів з розвідувальною

метою, для точної локалізації на поверхні Землі та для забезпечення роботи систем високоточного ураження;

2) створення інтегральної мережі військового зв'язку та інформаційного контролю театру бойових дій;

3) створення бойових систем стратосферно-космічного застосування (стратосферних винищувачів, бомбардувальників з можливістю виходу в космічний простір на «огинаючих» орбітах тощо);

4) розміщення в космічному просторі систем ураження класу «космос – земля» та «космос – космос». Будь-яка інформація про такі системи поки що може бути отримана виключно аналітично або через контекстний аналіз інформаційних резонансів у безпековому сегменті інформаційного поля.

Зараз уже існують системи радіоелектронного, гамма-променевого та різних типів лазерного ураження космічних об'єктів під час ведення бою в космічному просторі та космічними об'єктами проти об'єктів у атмосфері Землі (балістичних та крилатих ракет, стратегічних бомбардувальників тощо). Немає жодних сумнівів у тому, що створюються або вже існують в експериментальній фазі засоби ураження, що при розміщенні на орбіті дають можливість точно вражати об'єкти на поверхні планети (зокрема ракетною чи променевою зброєю). Також не підлягає сумніву, що принаймні НАСА стоїть на порозі створення в межах 5-10 років розробок повноцінних бойових кораблів, здатних діяти в космічному просторі поза орбітою Землі та по цілях на поверхні планет з людським екіпажем або без нього. Нещодавно в США легалізовано прикладні зразки ультразвукової артилерії.

Вищевказані тенденції та реалії ситуації в АРК визначають також різке зростання ролі Сил спеціальних операцій (ССО) у сучасних конфліктах. ССО відповідають усім основним вимогам зміни ситуації: дають змогу діяти точково і за точно визначеними цілями, завданнями локального характеру та мінімізувати втрати особового складу в ході досягнення цілей воєнних операцій; вимагають, а, з іншого боку, дають можливість найефективніше застосовувати високотехнологічну зброю та спорядження, зокрема космічний супровід та інформаційну інтеграцію поля бою.

При цьому досвід сучасних збройових конфліктів, як і вищевказаний огляд тенденцій змін у характері збройного протистояння і навіть ситуація в Криму не дає підстав для поширеного серед дослідників та ідеологів військових реформ, зокрема в Україні, ідеалізації та гіпертрофованої оцінки ССО в сучасному конфлікті. Характер конфлікту вимагає

застосування значних за кількістю особового складу збройних формувань для забезпечення захисту громад і територіального контролю, який, як свідчить досвід Афганістану, Іраку, Південного Судану, Грузії тощо, залишається базовою складовою і головною метою на театрі бойових дій.

Тому дії всіх видів ЗС на полі бою фактично прямо і опосередковано зосереджені на досягненні саме цілі точкового територіального контролю (наприклад, над вузлами інфраструктури і містами як демографічними та політичними і промисловими центрами цивілізації). Загальносвітова тенденція в арміях, що ведуть реальні війни, полягає не в гіпертрофованому розвитку ССО, а в тому, що досвід і методи ведення бойових дій та бойової підготовки в ССО поширюється на лінійні військові підрозділи (про це, наприклад, свідчать бойові статuti ЗС США та Великобританії).

Ще одним результатом функціонування вказаних тенденцій є тотальне скорочення чисельності особового складу всіх провідних армій світу. Слід зазначити, що причиною такого скорочення публічно з боку воєнно-політичного керівництва відповідних країн та на рівні коментарів експертного співтовариства називається складна економічна ситуація та «світова фінансово-економічна криза». Проте вищевказаний аналіз і контекстний аналіз інформаційних резонансів безпекового сектору інформаційного поля не дає підстав для такого висновку. Реальне скорочення кількості особового складу пов'язано з переходом передових армій до нового технологічного переділу в межах найближчих 5–7 років, а загалом (орієнтовно) – до 2025 року.

СУЧАСНИЙ ІНФОРМАЦІЙНИЙ ПРОСТІР УКРАЇНИ ТА АДЕКВАТНІСТЬ ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ (2013 – 2014 рр.)

Інформаційне поле України динамічно-потокове, різноформатне, але регламентно (функціонально) майже не інтегроване через партнерські координаційно-ситуаційні сервіси в регіональні комунікаційно-контентні середовища різної масштабності. Тому інформаційний простір України досить часто розбалансований у своїх сегментних елементах.

Сучасні регіональні і міжрегіональні комунікаційно-контентні середовища та структура інформаційних полів України інерційно домінуючі з часів СРСР, тому потужні гравці ЄС підпадають під домінуючі впливи неукраїнського походження, які доволі професійно мімікують

під нав'язаний бренд у цивілізованому світі: «Так думають українці».¹

Закордонноорієнтовані потужні медійні корпорації постійно підтримують своєю інформаційно-журналістською практикою перманентний спротив будь-яким діям української влади, незважаючи на політичну орієнтацію самих видань і на сенс цих дій. Ставка робиться на популярність демократичної фронди ЗМІ до влади (традиції конкурентності четвертої влади) або на сучасні гібридно-месіанські комунікаційно-контентні впливи гібридно-месіанських агресій глобального характеру.

Інформаційна тематика в українському суспільстві інерційно культивується в домінантах на рівнях, які ґрунтуються на TV-візуальній картинці. Особливо це спостерігається в зоні АТО. Картинка базується на психофізичних рефлексах людини, а це зазвичай страх, викликаний трагедіями, катастрофами, смертями, з одного боку, та надлишковий позитив рекламних форматів (як альтернативний полюс), з іншого.

Проміжки між цими полюсами заповнені інформаційними індустріями третіх країн (путінська РФ, світові кінокорпорації тощо). Це традиційно підкреслює функціональну реальність, яка є ознакою неповної комунікаційно-контентної суверенності України як молодій держави.² Позитивні інформаційні тези з життя в Україні, що існують в горизонті регіональних комунікаційно-контентних середовищ, не мають адекватних комунікаційно-контентних систем та інструментів підтримки тільки тому, що суспільству монополюю нав'язана жорстка ієрархічна модель розуміння життя на цій території як безперспективна, безцінна, катастрофічна. Ці та інші негативні моделі задіюються тільки для того, щоб позитив (рекламного недискретного характеру) не мав попиту в Україні, особливо в горизонтальних зрізах окремих територій України. Такий стан справ використовується для того, щоб підтримувати спрощену, часто неадекватну сучасним викликам і загрозам інформаційно-медійну ієрархічну систему інформаційного поля України, яка дуже вигідна для надприбутків монопольних центрів рекламної індустрії. Вигідна вона і окремим гравцям центральної влади для нейтралізації ініціативних проявів громадського життя в регіонах. Такий підхід веде Україну до мексиканізації в організації держави, коли робота і життя пов'язані з великими мегаполісами, а на інших територіях відсутній навіть посередній рівень цивілізації тощо.

¹ Як змінилося ставлення населення України до Росії та населення Росії до України. Електронний ресурс. Режим доступу: <http://www.kiis.com.ua/?lang=ukr&cat=reports&id=404&page=22>

² В. Набруско. Інформаційний суїцид або втрата інформаційного суверенітету. Електронний ресурс. Режим доступу: <http://nsju.org/article/331>

Процеси глобалізації через технологічну епоху кібермереж (інфраструктур), що дали можливість безперешкодного переміщення різноформатних даних і масивів контентної інформації, вже не вимагають високого професіоналізму з продукування комунікаційно-контентних потоків.¹

До того ж високі динаміки кардинально змінили характер контентного виробництва, де якість і доказовість конкурує з масштабом легалізації і формату реагування, бо боротьба за увагу перемістилася з політикуму та елітних груп на масиви громадян, які дедалі більше впливають не тільки на економічно-бюджетні процеси, а й на владні статуси і перспективи держав. А після глобальних гібридно-терористичних катастроф в Україні та перманентних процесів у Сирії – і на континенти.

Модель транспарентного, відкритого демократичного суспільства, яку культивують розвинуті країни на кшталт держав ЄС та США, давала їм змогу в інформаційному суспільстві бути майже монополістами² у сфері управління світом саме за допомогою не фактів чи інформаційних приводів, а потужного технологічно-креативного тиражування акцентів у різноформатно візуалізованих інформаційно-медійних потоках, які перехрещуються з глобалізованими ключовими меседжами (їм не заважає мовна різноманітність світу).

Комунікаційно-контентні агресії гібридно-месіанського світу за типом РФ активно використовують силу такого нового інформаційного явища, як публічно-дипломатичний тероризм.³ Це коли увага водночас прикута до прямих погроз і викривальних звинувачень на міждержавному рівні найвищими політичними особами. Згодом суть інформації з цих заяв буде дезавуйовано на різних рівнях, але треті учасники (чи населення певних країн) уже будуть робити висновки щодо України з подачі технологів гібридно-месіанських агресій чи з позицій ідейних засад монопольних вселюдських інструментів, наприклад, християнства як «руського міра», «слав'янського єдинства» чи «євразійської православної ідентичності» тощо.⁴

У сучасних надскладних інформаційних процесах Українська дер-

¹ В. Рибак. На «ти» з терабайтами. Електронний ресурс. Режим доступу: <http://tyzhden.ua/Economics/162515>

² Г. Почепцов, Інформаційні війни в мирному житті. Електронний ресурс. Режим доступу: http://osvita.mediasapiens.ua/ethics/manipulation/informatsiyni_viyuni_v_mirimomu_zhitti

³ Дипломатія і тероризм: як звільнити міжнародних спостерігачів у Слов'янську? Електронний ресурс. Режим доступу: <http://europenewsru.ua/article/17598461>

⁴ Україна та проект «руського міра»: аналіз. доп. / С.І. Здіорук, В.М. Яблонський, В.В. Токман [та ін.]; за ред. В.М. Яблонського та С.І. Здіорука. – К. : НІСД, 2014. – 80 с. – (Сер. «Гуманітарний розвиток», вип. 1). С. 17–18. Електронний ресурс. Режим доступу: http://www.niss.gov.ua/content/articles/files/Russian_world-7bd19.pdf

жава може вигравати в найпотужніших інформаційних гравців, тільки використовуючи комплекс діагностично-креативних індустрій з надсучасними підходами та методиками протидії та нейтралізації інформаційних впливів. Водночас необхідно залучати інтелектуальні потенціали мультифункціональних координаційних моделей державних інституцій, існування яких залежить від результатів інформаційного суперництва, яке має впізнавану назву (не просто «інформаційна безпека», а саме її комунікаційно-контентна складова). Цей термін – «інформаційна безпека» – як комплексна назва сукупності кібер- і комунікаційно-контентної складової, на жаль, для розуміння більшості управлінських кадрів безпекового сектору не став оціночним, а все ще перебуває в стадії назви ієрархічної організації закритого типу з передачі корпоративної інформації, що в сучасному світі має назву «кібербезпека державного сектору чи сегмента ринка». В даному випадку про паритет комунікаційно-контентної складової не йдеться, бо майданне партнерство ще не набуло домінування в управлінських практиках України.

Інформаційна безпека має свій потенціал оцінки з позитивним значенням тільки тоді, коли є ефективна координація між декількома паралельними сферами інформаційного середовища – це комунікаційно-контентна потокова індустрія, мережево-кібернетичні ресурси найвищого рівня функціонування та ранжованого доступу і захисту, системи і комплекси комунікаційно-контентної участі як розширення можливостей у горизонті партнерства всіх складових безпекового сектору за результатами взаємодії в зоні АТО тощо.

З кількох моделей, які б забезпечували належну інформаційну безпеку держави, кращою є концентрація ресурсів, кадрів, інструментів у головному силовому інституті безпекового сектору держави, що має посилений рівень виконавської дисципліни як через законодавчо-статутну відповідальність, так і заохочувально-перспективну можливість працювати з максимумом аудиторій у цивільному та цивільно-військовому вимірі, які не конфліктують з інтересами територій, конфесій, віку, статі, професій тощо.

Інформаційна безпека: виклики сучасності

Чи в змозі Україна знайти адекватне рішення в питаннях національної безпеки та економіки знань

Ми всі в Україні можемо стати успішними партнерами світу, якщо впустимо до себе економіку знань і стиль життя, що визначається превалюванням і домінуванням знання в усіх сферах. І це нагально необ-

хідно, якщо тільки ми хочемо перемагати негаразди і бути щасливими в соціумі та в індивідуальному вимірі.

Україна сьогодні все ще переживає стрімкий занепад інформаційної інфраструктури, особливо місцевого територіального походження, хоча глобалізація життя планети вимагає зацікавлення до особливостей маленьких світів, де живе громада чи індивід-громадянин. Алогічні процеси відбуваються в нашій країні ще й тому, що, відходячи від СРСР, Україна пустила на самоплив розвиток інформаційно-медійної сфери. Цей самоплив підхопили старі медійні школи СРСР, які імітували себе як нові медіа в Україні, а згодом були ресурсно підпорядковані інтересам РФ. Таким чином, Україна досі перебуває під контролем і ресурсним диктатом інформаційно-медійних структур Росії як інфраструктури СРСР на територіях СНД.¹

Деякі нові медіа з іноземним капіталом підпорядковані іншим країнам. Україна ж довершила цей процес ще й тим, що заявила про кампанію роздержавлення місцевих ЗМІ як демократизаційний ритуальний атрибут, не створивши умови для розвитку можливостей ринку потокової інформації. В Україні всі експансіоністи займаються антиринковими методами поширення інформації, демпінгуючи ціною на інформаційних послугах, що є прикладом неадекватної конкуренції для українських інформаційних полів.

З іншого боку, відсутність активного життя місцевого самоврядування, яке є дотаційним і залежним від монополізму центру, обмеженість інформаційно-медійних ресурсів у місцевих громадах через панування корупційного феодалізму, який унеможливорює ринок вільної інформації, призвели до того, що доступність потокових інформаційних полів не стала потребою для громадян, які інформаційно-інерційно живуть даними із центру (традиційні телевізійні канали).

Слід зважати на реалії, які проявилися останнім часом в інформаційному просторі, зокрема активізацію кіберагресій. Ми ще маємо проаналізувати перебіг першої світової системної вірусної кібервійни (2012 р.), яка, очевидно, започаткувала відлік новітніх світових війн. Публічна заява про першу світову системну вірусну кібервійну представників лабораторії Касперського (РФ) – це тільки констатуюча «фішка» публічного початку цього процесу, його публічного представлення. Сам факт війни існує не перший рік, але саме 2012-го ми вперше мали такі масштаби вірусних агресій, які змінювали дії держав. А з іншого боку,

¹ Гаврилук О.М. Інформаційна експансія в українсько-російських відносинах. Актуальні проблеми міжнародних відносин. Збірник наукових праць. Випуск 111. (Частина I), 2012. – С. 136.

ми маємо і масштаби контентних агресій в реалії життя Азії і Африки, які також уже змінили політичну карту світу. Очевидно, це є офіційним початком сприйняття серйозності цієї сфери для всіх гравців міжнародного рівня, незалежно від того, наскільки вони готові до цих процесів.¹

Інші етапні рішення, які не просто змінять, а саме перевернуть світ – це процес навколо кодексу законів про захист інтелектуальної власності, започаткований групою країн на чолі зі США, який також наприкінці 2012 року був підтриманий комітетом ООН. Мається на увазі АСТА. Ці пропозиції викликали бурхливі суперечки та несприйняття в багатьох країнах, оскільки, серед іншого, відкривають шлях до розподілу світу на монополістів-творців і споживачів-маргіналів.²

Це вказує на стійку тенденцію до того, що інтелектуальна власність стає обов'язковим атрибутом економіки знань і переходить в розряд реальної економіки. Особливості цієї власності такі, що творець чи, згодом, держави-творці стають недосяжними для конкуренції вже хоча б тому, що інтелектуальна власність має особливу споживчу характеристику – вона досить довго може приносити доходи не тільки творцю, а й його спадкоємцям (від індивіда до держави). В недалекій перспективі трудові договори, очевидно, будуть містити особливу графу щодо інтелектуальної власності, яка буде ділитися, тому що нарешті інтелектуальні здібності, таланти та можливості стануть домінуючими, як і має бути. Решта буде вибудовуватися в паритетну ієрархію, оскільки світове співтовариство повертається до власних проблем. Воно починає розуміти, що творити – це жити людиною, а споживати – це тільки готуватися до творчості. Саме зараз творчість має увійти в усі сфери людського життя, щоб реалізація людини була якнайповнішою в усіх вимірах її життя.

Деінформатизація (фахове публіцистичне пояснення складних процесів чи рішень) як атавізм радянської заідеологізованості та умова втрати в суспільстві інформаційної гігієни

На шляху комплексної модернізації держави і суспільства постійно поставали різноманітні складнощі. Виникали вони тому, що в соціумі і державі сплутали різнохарактерні процеси інформування та ідеологічну пропаганду – не розібравшись, відмовилися і від того, і від іншого. Але політичні реалії примусили групи за інтересами (партії) для

¹ Бурячок, В.Л. Інформаційна та кібербезпека: соціотехнічний аспект: підручник / [В.Л. Бурячок, В.Б. Толубко, В.О. Хорошко, С.В. Толупа]; за заг. ред. д-ра техн. наук, професора В.Б. Толубка. – К.: ДУТ, 2015. – 288 с. С. 60. Електронний ресурс. Режим доступу: http://www.dut.edu.ua/uploads/p_303_79299367.pdf

² The Anti-Counterfeiting Trade Agreement (ACTA). Електронний ресурс. Режим доступу: http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2008/october/tradoc_140836.11.08.pdf

власної самоідентифікації частково повернутися до традиційних ідеологічних назв і різного роду супутніх впізнаваних ознак. А от адекватне фахове динамічне інформування як постійна функція для людей всіх прошарків, пущена на самоплив та залишена напризволяще тим гравцям в інформаційних полях, які дуже часто не зацікавлені в тому, щоб громадянин в Україні був усвідомлено підготовлений до розуміння щоденних життєвих питань.

Інформаційною безпомічністю громадянина ефективно користуються імітаційні соціологічні опитування. В Україні вони мають свою цікаву особливість: запитують про ті найважливіші аспекти життя громади і держави, стосовно яких у громадянина завжди найменше зваженої фахової та адекватної інформації. Тому що саме в Україні вже є інформаційний парадокс, який звучить приблизно так: «Чув, але не знаю...», при цьому друга частина відповіді опускається. В такому випадку особа діє та дає під час опитування відповіді інтуїтивно, виходячи з почутого, модного, загальноприйнятого тощо. З іншого боку, ми не вчимо наших громадян розбиратися в особливостях інформаційної інфраструктури, яка його обслуговує, та не даємо пугівники аналізу цієї інфраструктури. А саме вони мали б показували йому, наприклад, як це робиться в банківській сфері, на що слід звертати увагу, якщо ти хочеш мати добротну, фахову, об'єктивну і найближчу до істини на сьогодні інформацію, якої інформації ти не знайдеш, і де слід шукати відповіді на інші запитання. Це сфера, яка отримала назву інформаційної гігієни.

Світ давно займається інформаційною гігієною як загальноосвітньою дисципліною для різних вікових груп. Зазвичай вона прив'язується до реалій територій та стану інформаційних полів, які оточують індивіда в різних життєво-фахових ситуаціях тощо.¹

В Україні вже давно настав час рухатися далі і справді впроваджувати в освіту та у сферу підвищення кваліфікації технології ознайомлення та прийоми роботи з потоками інформації як виду навиків, обов'язкових для успішності в суспільному розподілі праці та обов'язковий щабель до творчих можливостей індивіда.

Інформаційні фони як потокові фактори приховування через замовчування з метою нейтралізації важливої позитивної інформації в Україні

У минулому інформаційні фони були малочисельні, тому що канали отримання інформації були досить предметні. Вони ранжувалися за

¹ Халамендик В.Б. Інформаційна гігієна як фактор збереження психічного здоров'я людини / В.Б. Халамендик // Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії. – 2008. – Вип. 35. – С. 83–91. – Електронний ресурс. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znpgvzdia_2008_35_9

професійно-віковими групами та носіями, які були фізично предметні, тому застарівали зазвичай уже тоді, коли на зміну одного числа примірного виходив інший. Коли ж Інтернет надав можливість інформаційні дані тримати в легкому доступі роками і десятиліттями, інформаційний фон почав жити власним життям, досить жорстким і прагматичним, тому що кожна інформація прагне досягти стану суперсенсації.

Поки ми перебували у виробничих технологіях індустріальної і навіть постіндустріальної епохи, для впливу на свідомість суспільства застосовувалися багатовимірний страх, різнофакторна небезпека, процедури приниження тощо.

Сьогодні ми на порозі економіки знань, коли здивування буде приходити від відчуття відкриття світу наче вперше, зачудування, гордості, радості тощо. В першому (традиційному) вимірі Україна є об'єктом тиску звідусіль, вона шукає свою нішу в розподілі різноманітних функцій, та найбільше – статусних місць у світі. В другому – Україна є паритетним творчим партнером. Цю різність слід системно усвідомити, щоб випереджати інші країни в епоху економіки знань.

Тривалий час у суспільстві домінувала думка, що інформація створюється спонтанно ринком, який нібито любить Україну. Але ми сьогодні бачимо, що інформація про Україну активно продукується різними гравцями інформаційних полів, але найбільшою мірою – проти неї. Можливість продукування позитивної інформації про країну самими українцями, серед іншого, блокується закордонним нав'язуванням міфів наших перманентних невдач у державотворенні. Всі ці фобії і міфи сьогодні підтримуються негативами з різних інформаційних джерел, масових і домінантних.

Продуктивно-позитивна інформація на цьому тлі настільки неадекватна за масштабами, форматами і можливостями утримування уваги, що автоматично нейтралізується традиційним фоном інформаційних полів України. До того ж в Україні додумалися законодавчо визнати майже всі позитиви в медіа як формат прямої реклами, який оподатковується в рази вище. А в економіці знань інформація позитивного характеру є продуктивно утворюючою, вона є економічним мультиплікатором. Тоді нейтралізація позитиву стає реальною антиекономічною діяльністю, яку не можна зіпхнути на політичні уподобання, оскільки вона руйнує життя на рівні кожного окремого індивіда, який не зможе працювати, творити, існувати.

Особливістю засилля масового негативного інформаційного фону (контрпродуктивний фактор) є відсутність прямої відповідальності за

первинні дані, які лягають у новостворену новину. А це може змінити навіть не акцент змісту, а саму суть змісту повідомлення. Відбувається це через те, що наразі новина не є інформаційним товаром. Не є вона й інтелектуальною власністю із заданим технологічно-процедурним форматом аргументації, який має визначати первинність товару, а отже і право на тиражування чи субтиражування тощо (через електронний підпис автора, часовий вимір появи тощо). А це призводить до того, що інформаційні новини у відкритому доступі руйнують базу ринкових відносин та унеможлиблюють розвиток аналітичних сервісів та аутосорсингових інформаційних сервісів високоінтелектуального рівня. Цей чинник впливає, наприклад, і на те, що копірайтерська послуга є копійчаною за ціною, хоча за виконанням є досить складною. Саме копірайтерство, очевидно, буде індикатором наступу доданих реальностей, які будуть моделюватися вже як масована контентна зброя проти людства.

У сучасному світі позитив продукується реальним життям. Але створення позитивного інформаційного поля можливе лише в тому випадку, коли середовища життя наповнюватимуться повноцінними ЗМІ, де будуть присутні стандарти функціонування інформації в динаміці ранкових і вечірніх газет.

Наразі реальне інформаційне поле підміняється інформаційним фоном, тобто продукуванням матеріалів, в яких представлені інтереси монополій різного масштабу, зазвичай, олігархічних. У цьому випадку ми отримуємо превалювання негативу над позитивом і підміну реальностей життя мемплексом – набором визначених мемів, які нав'язуються пересічним громадянам.

Виходом із такого становища може слугувати вироблення інформаційного імунітету у населення. В попередньому, радянському, періоді існування у нас не було реального повноцінного публічного життя. Натомість нашу свідомість вживлювали в пропагандистські матриці СРСР. За кілька поколінь свідомість українців, як і інших народів Союзу, атрофувалась до стану інформаційного патерналізму. Цим скористалися після розвалу СРСР можновладці (а згодом і геостратегічні конкуренти), основу яких склали партійно-олігархічні і феодално-криміналізовані представництва у владі.

Тому зараз потрібно виробляти у населення культуру критичного ставлення до інформації та аналізу інформаційного продукту.

Настав час розподілу даних і інформації, тим паче, що епоха знань вимагає якраз такого підходу. Слід зважати на те, що даними оперують

машини в технологічних процесах, а інформацією вони стають лише на заключному етапі, коли формується результат. В іншому випадку це відбувається під час агрегації масивів одноформатних даних у процесі усвідомленого людського інтелектуального аналізу, оскільки саме він має особливість не регламентного результату, а реагування на відхилення від регламенту та бачення контекстів різного виду (евристичність) як головної передумови формулювання багаторівневих прогнозів для вироблення різномасштабних стратегій.

Створення адекватної сучасним динамікам інформаційної інфраструктури в державі як головна, не афішована мета модернізації України – системоутворювальний чинник, що вплине на реальний усебічний ривок України в її перспективному розвитку. Варто зважати на те, що від принципу «управління знаннями – це ніщо інше як управління інформаційними потоками...»¹ необхідно переходити до принципу «координації управлінськими системами адекватних знань» для утримання публічної уваги в інформаційному просторі. Щоб важлива інформація потрапила до необхідних комунікативних зв'язків людей (соціумних груп) у потрібний час, необхідно гарантовано забезпечити цей процес інфраструктурою глобального масштабу.

Медійні холдинги в Україні не мають усієї палітри контентного виробництва. Вони займають тільки сегментарні нішові формати (наприклад, телебачення), які є інструментами рекламних інтервенцій. Це призвело до того, що журналістські пули в Україні не є ринковими, тому що дуже малоінтелектуалізовані через примітивізацію процесу продукування інформації, коли синтез майже відсутній. А відсутній він через те, що представникам ЗМІ олігархічно-фінансові клани платять за горизонтальний фон простих фобій, епатажних ідей, авантюрних поведінкових моделей тощо. Такі запити вигідно тиражувати (особливо візуально), оскільки вони описують не процеси, а передусім особистісні оцінки ярликового характеру або епатацію аксіоматичних ситуацій, які повторюються в часі та персонажах.

Державницькі намагання творити інформаційні потоки традиційними інструментами та на залишковому технологічно-кадровому забезпеченні

Сучасний стан державних засобів масової інформації, відомчі ЗМІ з вкрай малими можливостями, примітивізовані чи зовсім знищені системи прес-служб виконавчої влади, які традиційно не мають повного

¹ Гейтс Б. Бизнес со скоростью мысли. / Б. Гейтс. – М.: Изд-во ЭКСМО–Пресс, 2001. – С. 80.

формату функцій публічного виробництва – від новинного ряду до констатування викликів та прогнозування стану публічних ризиків і загроз у кожному фаховому напрямі розвитку держави і громад – є показовим індикатором того, що функціональний стиль управління програє в Україні традиційно-галузевому. А отже, капілярна корупція (визначена Д. Видріна) квітне, а держава і соціум занепадають.

Тому, наприклад, українському суспільству практично неможливо пояснити сенс існування Мінпромполітики, коли в міста України завозять європейський секонд-хенд тролейбусів чи автобусів, а українські товаровиробники банкрутують. Це результат відсутності саме функціонального управління промполітикою в державі, яке мало б комплексно регулювати, зокрема і через інформаційно-медійний контент, згубність містечкової корупції та хуторянський «совкізм» промислових виробників тощо.

Проблеми функціонального управління наразі присутні в усіх сферах діяльності держави, зокрема в питаннях національної безпеки і оборони. Про них варто говорити, розглядаючи першочергові завдання Збройних Сил.

До створення професійної армії залишається рік. Очевидно, що якісні зміни, які мають відбутися у зв'язку з цим, повинні проходити за всіма напрямками. Не є винятком і інформаційна сфера Міністерства оборони, яка потребує модернізації. Однак, враховуючи нові виклики в безпековому секторі, доцільним вбачається створення нової, адекватної до вимог часу, системи інформаційної підтримки Збройних Сил.

Військового контрактника сьогодні не ізолюєш у казармі, він втягнутий в інформаційні потоки та інформаційні фони країни і світу. Вони впливають на свідомість військового незалежно від бажань чи заборон начальства. І тут постає дилема: або ми навчимо його розуміти потоки, бачити смисли і тому перемагати в опонуванні інформаційним міфам мирного і особливого періоду, або військовий буде прихованим зняряддям тих країн, які домінують в інформаційних полях України. Тоді наш військовий може стати не нашим.

Україна – поліконфесійна держава, але має місце домінування певних конфесій на окремих територіях. Більше того, останнім часом загострилась прихована від широкого розголосу боротьба за конфесійні впливи у військових частинах по всій Україні. В кращому випадку це викристалізовується у спільні освячення чи інші заходи за участю представників кількох церков одночасно. Тому актуальним є введення військового капеланства на державній основі та відповідного інформа-

ційно-контентного забезпечення в таких дразливих сферах, як віра і душпастирська опіка. «Про стан і тенденції розвитку релігійної ситуації та державно-конфесійних відносин в Україні за 2012 рік».¹

Однозначного переосмислення потребує такий напрям, як зміна парадигми функції захисту, яка у Збройних Силах від оборони держави (військово-геополітичний аспект) має трансформаційно перейти до розуміння захисту громадянина (техногенно-кліматичний аспект). Це вимагає передусім адекватного публічного пояснення цієї надсучасної стратегії та заявлення процедур, які посилять захист громадян у мирний час і в особливий період. Потрібно розуміти, що цей рішучий крок потребує значних ресурсів і зусиль, включаючи рівномірну дислокацію військових частин по всій території держави і повномасштабного їхнього розгортання – від медичних підрозділів до транспортних і інженерних тощо.

Тут знову повертаємось до наступального й ефективного використання технологій інформаційно-комунікаційної сфери Збройних Сил, які мають оперативно вирішувати питання інформаційно-медійного супроводу всіх заходів.

Вирішення вищенаведеної проблематики вимагає одночасно і управлінської модернізації адміністративних систем. Сучасна функціональна градація і ранжирування соціумом інститутів влади вимагає фахової й адекватної координації їхньої діяльності на рівні РНБО. При цьому мав би отримати статус обов'язкового регламент творчого виконання функціоналу, враховуючи особливості проявів функцій у кожній сфері суспільно-державного поділу.²

Саме тут інструментами інформаційно-публічного контентного представлення на рівні функціонального управління (через ситуаційний сервіс) можна пришвидшити перехід в Україні від стану «війни» між державою і суспільством до стану дієвого партнерства, а потім і взаємотворення як мети економіки знань і самого життя знань. Держава і суспільство будуть опиратися, зрештою, одне на одного, а не уникати спілкуванням між собою, як це відбувається зараз. Цей продуктивний шлях однозначно пришвидшить системна децентралізація в Україні,

¹ «Про стан і тенденції розвитку релігійної ситуації та державно-конфесійних відносин в Україні за 2012 рік». Інформаційний звіт Міністерства культури України. Електронний ресурс. Режим доступу: http://www.irs.in.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=1212%3A1&catid=51%3Astats&Itemid=79&lang=uk

² Міхровська М.С. Адміністративна реформа в Україні: аналіз, періодизація та перспективи. Адміністративне право і процес. – № 4 (10). – 2014. С. 16–30. Електронний ресурс. Режим доступу: <http://aplaw.knu.ua/index.php/arkhiv-nomeriv/4-10-2015/item/348-administratyvna-reforma-v-ukrayini-analiz-periodyzatsiya-ta-perspektyvy-mikhrovska-m-s>

яка посилить потребу в інформації з високими індикативно-прогнозними характеристиками в координуючих системах РНБО.

Крім цього, застосування сучасних інформаційно-комунікаційних технологічних рішень у системі державного управління дають збільшення ефективності практик горизонтального менеджменту (менеджменту партнерства, відмова від абсолютизації ієрархії, робота апарату через електронний підпис).

Сьогодні високоінтелектуальні сфери, зокрема державне функціональне управління, вимагають від суспільства і держави розвитку освіти нового покоління. Одним із пріоритетів такого навчання стає націлення індивіда на технології роботи з інформаційними потоками, розуміння механізмів існування інформації і вилучення з неї даних, які є ексклюзивними (навіть за високих динамік і розпорошеності по території України), достовірними і продуктивними в різних ситуаційних моделях знаходження індивіда, процесу, об'єкта аналізу тощо. Сьогодні всі ми є об'єктами і суб'єктами, які обслуговують, більшою або меншою мірою, сучасні інформаційні поля з потоковою системою подачі інформації, і якщо не володіти розумінням цих особливостей, то можна відстати назавжди. Це також стосується як індивіда, так і структур держави чи соціуму. Кожен із нас має свій індивідуальний масштаб, хоча ми маємо стати творчими партнерами в епоху знань, тобто ноосфери за В. Вернадським. Ми всі маємо одну загальну відповідальність за те, чи відбудеться Соборна Україна в XXI сторіччі...

ВІД ГЕОПОЛІТИКИ ТЕРИТОРІЙ ДО ГЕОСТРАТЕГІЙ ПУБЛІЧНОСТІ ЦИФРОВОЇ ЕПОХИ (2013 р.)

Деякі аспекти нового розуміння аналітичного сервісу

Сучасні процеси геополітики переросли в динамічні геостратегічні моделі (з різними швидкостями розвитку міждержавної комунікації залежно від статусно-ресурсних можливостей учасників та важливості інтересів гравців з обох боків чи групової зацікавленості), оскільки глобалізація наблизилася країни одну до одної за багатьма характеристиками (прямими й опосередкованими). А геостратегія як модель співставлення різних векторів розвитку людства (якому зазвичай уже мало ділитися на сфери, і воно більшою мірою визначається середовищами уваги) кличе в реальне життя – примушує стверджувати необхідність економіки сенсу (знань) для людства, а не просто

відпрацьовані до автоматизму механізми монополізованих сфер. Ці сфери раніше досить часто зростали тільки тому, що їм не заважали, або вони мали стратегічного патрона-захисника, який брав на себе всі публічні виклики, ризики, загрози чи міг навіть сховати всі дії від уваги громад. Тобто в такому випадку він надавав можливість ексклюзивного монопольного розвитку, хоча глобалізованого людського сенсу в ньому було мало.

Планетарні проблеми і вичерпність ресурсних резервів (у традиційних підходах) наближають розуміння необхідності того або іншого геοінструменту чи навіть ресурсу. Однак цей процес усвідомлення відбувається не в кількох виокремлених сферах високої політики чи світового менеджменту, а через публічні можливості всіх громад світу, які вже реально і суттєво впливають на ті або інші глобальні процеси людства.¹

Тому сьогодні варто говорити про геостратегії в абсолютно новому і ще не звичному для розуміння не тільки пересічного громадянина, а й знаного політика чи державного лідера сенсі. В цьому новому розумінні слід оперувати не тільки макровеличинами (групою держав чи мегадержавою в глобалізованому світі), а навпаки, необхідно повернутися до населеного пункту. Населений пункт (не тільки як адміністративна одиниця, а й як будь-яке середовище життя) може стати досить цікавим об'єктом світової уваги, якщо в ньому існуватиме продуктивне життя і соціальні ініціативи будуть продукувати оригінальні рішення, події чи процеси тощо. Сьогодні на перший план виходить нова парадигма соціально-економічного життя – «у глобальній економіці інтелект і знання стають безпосередньою продуктивною силою, а інформація і технології – найважливішими економічними активами».²

Аналіз окремих публічних матеріалів, який раніше подавався як аналітика періодів констатації маловидимих фактів, через розірваність профільного інформаційно-контентного потоку пішов у минуле, тому що сьогодні всі процеси мають обслуговуватися ситуативно-динамічними сервісами в інформаційно-контентних потоках.

Ця специфіка породжує нову особливість: найважливіше – втриматися в зоні уваги, а не заявити ексклюзив (сьогодні ексклюзив уже не є абсолютотом цінності тощо). Тому аналітика-прогноз стану рівня публіч-

¹ Додаток 9. Ринки праці у процесах глобалізації світу та децентралізації владних повноважень в Україні (2013 р.).

² Світлана Сіденко. Соціально-економічний вимір сучасної глобалізації. Журнал «Міжнародна економічна політика», № 1 (2004). С. 72–93. Електронний ресурс. Режим доступу: http://iepjournals.com/journals/1/2004_1_Sidenko_UKR.pdf

ності щодо контентного негативу з перспективою переходу в позитив має найбільший сенс і потенціал. Вона звертає увагу на публічні негативи – виклики, ризики, загрози (публічні) і водночас може впливати на процеси позитивної публічності (міф, контекстний позитив, ситуаційний позитив) тощо. В цій моделі інтересу замовника аналітичний центр стає ключем до сценарно-зрежисованих публічних процесів, які досить важливі зараз, тому що публічність стала вже майже головним чинником права мати потужну перспективу. Навпаки, відсутність потенціалу публічності часто веде до ліквідації не тільки окремих напрямів чи процесів, а й самого життєвого середовища.

Бажано це розуміння нести до замовників і учасників системи, щоб вони усвідомили, що це не тільки гра, задоволення від бачення свого місця, середовища та його реального існування через сусідів-партнерів – це необхідність виживання в динамічному світі. Не менш важливо залучити цей світ до свого життя як активну складову, яка має різні потенціали, що безпосередньо стосуються твого середовища життя (при тому, що на даний момент ти, твої сусіди чи потенційні партнери ще не здогадуються про нові можливості тощо).

Дуже бажано і навіть надважливо заявити реальну публічну присутність в арсеналі аналітики-прогнозу інформації, яка має статус інсайдерської, тобто це та прихована реальність, яка ніколи не може бути відкрита. Цей інсайд має потенціал важливого ексклюзивного інструменту (натяку), який має досить велике (інколи вирішальне) значення на рівнях утримання уваги і в процесі наближення до домінування в динамічному інформаційно-контентному режимі акцентування. Домінування як тривалий процес утримування уваги без інсайду неможливе, оскільки воно повинно мати серію та дизайн конфігурації натяків. Ті ж, своєю чергою, хоча б в одному із трьох випадків мають підтверджуватися іншою реальністю. Тоді б це надавало всьому процесу аналізу-прогнозу впливовість, а головне – ексклюзивність.

Чи є в сучасних українських реаліях потреба в прогностичному аналізі? На жаль, мусимо константувати, що політичний бомонд (хоча радше політичні корпорації) не потребує саме таких загальнонаціональних систем, особливо в недискретному, тобто постійному, режимі.

Тому в Україні аналітика подібної якості не продається (не затребувана як товар із добавленою креативно-ексклюзивною вартістю) і, відповідно, не має перспективи. Аналіз став досить системною і багатоаспектною технологією (усього тільки), за відсутності розуміння, що динамічність інформаційних полів вимагає процедурної спеціалі-

зації та технологічності в аналітичній роботі, яка має набувати ознак сервісів чи навіть масштабу всеохопної інфраструктури. На жаль, у країні «усе ще відсутнє загальноприйняте розуміння багатьох ключових понять проблематики і методології системного аналізу, зокрема понять, що відображають специфіку та інструментарій системного аналізу, особливості і властивості об'єктів системних досліджень, умови формалізації і розв'язання системних задач».¹

Тому сьогодні навіть інсайдерська системна інформація, яка правильно не легалізована в інформаційно-контентному публічному потоці адекватним інструментарієм, вважається в переважній кількості випадків «науковою муттю» чи мемуарним нарцисизмом персон, які мали доступ до інформаційного ексклюзиву інших епох. Часто їй не вірять уже тому, що не розуміють її важливості, бо досить швидко переключається увага або втрачається фоновий контекст, який додає важливості ексклюзивним даним тощо. А сьогодні інсайд може стати цінністю, тільки виходячи з технологій публічно-спрямованої легалізації та виходу на рівні впливу через акцентуацію в процесі домінування публічної агрегованої думки, на яку працюють адекватні системи підтримки публічної уваги сьогодення тощо.

Цікавим є те, що аналітичний сервіс досить довго не змінювався, і якщо навіть були аналітичні групи, то вони зазвичай уособлювали в собі паритетних аналітиків, які спеціалізувалися на певній проблематиці чи сфері.

Сьогодні реальних чистих сфер немає, тому й аналітичний сервіс має бути командним, який ділиться на процедурні підрозділи, коли тематика відпрацьовується командою, а не аналітиком-універсалом.

Крім того, потрібна команда, яка б працювала на реалізацію інтересів замовника щодо аналітики-прогнозу, щоб прогноз справдився. Стан очікування подій, які відбудуться за прогнозом, що базується на володінні інсайдерською інформацією (яка раніше була самодостатньою і не мала адекватних чинників, що випадково могли змінити перебіг подій), зараз робить ситуацію заздалегідь програшною. Сьогодні навіть найпотужніша інсайдерська інформація може вичерпати свій потенціал через надшвидку динаміку життєвих середовищ, які опосередковано або ж спонтанно змінюються. Тому однаправлені дані

¹ Варенко В.М., Братусь І.В., Дорошенко В.С., Смольніков Ю.Б., Юрченко В.О. Системний аналіз інформаційних процесів: Навч. посіб. / В.М. Варенко, І.В. Братусь, В.С. Дорошенко, Ю.Б. Смольніков, В.О. Юрченко. – К.: Університет «Україна», 2013. – 203 с. С. 6. Електронний ресурс. Режим доступу: http://nbuviap.gov.ua/images/nak_mon_partneriv/SA.pdf

майже завжди програють образам і системам даних, які домінують у публічній увазі тощо.

Важливо усвідомити, що віртуальна комунікаційно-контентна реальність має відповідні інструменти фіксації, аналізу і, найголовніше, – моделювання контенту. Контент, своєю чергою, має бути цікавим не тільки завдяки оригінальності викладення, а й через продуктивне навантаження новими знаннями, які часто ховаються за динамікою і запізненням з реагуванням. Ці дефекти, в розумінні процесів потокового характеру інформаційного контенту, пов'язані з тим, що досить поширеним є принцип підготовки управлінських документів за форматами старої стилістики документного обігу. Тобто такі документи просто складаються на столі в стоси і ранжуються старими термінами «таємно» і «цілком таємно», які самі по собі вже є сумнівними, бо сучасні комунікаційно-кібернетичні можливості доводять, що таємниць майже немає. А якщо вони ще й продукуються в системі, то дуже часто саме їхня присутність і доводить управлінця до абсурдних рішень, і тоді відбуваються катастрофічні (якщо вони державної ваги) запізнення, тобто рішення не встигають за динамікою процесів.

Геостратегії – процеси, які змінні не тільки тому, що підвладні впливам динамічного глобалізованого світу, а ще й тому, що вони працюють на випередження. Відтак мають бути задіяні в державному управлінні.

Надважливо в питаннях аналітичних сервісів управління розуміти і таку надзвичайну особливість, як адекватний завданням інструментарій. Він уже не може бути лінійно-документним, а має тягнутися до моделей, які б показували управлінцю обсяги і різноформатні впливи на реальні віртуальні середовища в реальному часі. А це можливо тільки в середовищі промислових баз даних та нової аналітичної стилістики потокового характеру, яка можлива тільки в разі адекватного сприйняття управлінцями.

Варто підкреслити, що суспільство вже наблизилося до стану, коли державне управління поступово ставатиме вторинним у співвідношенні з можливостями громади, що відкриваються в реальному часі об'єднаного глобального світу...

СИТУАЦІЙНИЙ СЕРВІС МОУ ЯК НАМАГАННЯ ДЕРЖАВИ ПРОТИСТОЯТИ НОВИМ ЗАГРОЗАМ ГЕОПОЛІТИЧНОГО ТА ТЕХНОГЕННОГО ХАРАКТЕРУ (2013 р.)

Матеріал був підготовлений у 2013 році, коли Державна служба надзвичайних ситуацій підпорядковувалася Міністерству оборони. Наразі ситуація змінилася, однак, на думку авторів, до цієї проблематики варто повернутися з урахуванням нових викликів часу та перспектив модернізації безпекового сектору держави як стратегічного потенціалу постійної дії, а не тільки в особливий період. Глобалізація світу засвідчила необхідність нових структурних перебудов звичних державних утворень. Наприклад, гібридно-месіанські агресії путінської Росії в Україні підтвердили давню тезу авторів щодо необхідності створення у складі Збройних Сил інфраструктурних військ та передачі низки функцій (або входження основної частини) ДСНС армії.

Наведений нижче матеріал є преамбулою до розуміння ситуаційно-го сервісу майбутніх ЗСУ в частині комунікаційно-контентної безпеки. Розгорнута схема прикладної реалізації комплексу дій сервісу на сучасному етапі виключена авторами з публікації.

Надважливим є розуміння новітніх аспектів розвитку технологічних рішень комунікаційно-контентної безпеки. За нових умов ситуаційний центр будь-якого масштабу стає неспроможним охоплювати всі версійні, одномоментні величини викликів та загроз національній безпеці (зокрема у надмалих вимірах). Постає необхідність створення ієрархічної структури таких центрів з одночасним розширенням їхніх горизонтальних навантажень. Так виникає модель ситуаційного сервісу.

Під ситуаційним сервісом у даному випадку мається на увазі ви-переджальне аналітично-креативне осмислення конкретних (надзвичайних, непередбачених) ситуацій щодо викликів, ризиків та загроз глобальних масштабів з виробленням версійних рекомендацій посадовим особам різних ланок управління та, за необхідності, версійних моделей чи конкретного плану дій для окремих структурних підрозділів.

Сучасна динаміка кадрових ротацій в ЗСУ вищого ешелону та за-давні глобальні проблеми устрою, функціонального дублювання між МОУ і ГШ ЗСУ, мала адаптованість ЗСУ до змінних вимог сучасного світу, суспільства і держави України підказують, що публічна стратегія міністра оборони має вибудовуватися від більшого масштабу до конкретного персоналізованого інтересу.

Найкраще одночасно, за можливості, паралельними динамічними шляхами утворювати системи і підсистеми, які перебрали б на себе творення публічного простору оборонного (захисного і рятувального) середовища під патронатом військових від населеного пункту української глибинки до офісу НАТО в Брюсселі тощо.

Ситуаційний сервіс бажано легалізувати на державному рівні саме в межах унікальних конституційних компетенцій ЗСУ одночасно в державі і суспільстві. До того ж посилюється важливість цього напрямку ще й тим, що ЗСУ, які мають одночасно декілька управлінських крил, зокрема Міністерство, Генеральний штаб та ДСНС.¹

Тому важливо на початковому етапі стратегічного планування процесу становлення ситуаційного сервісу в ЗСУ подбати про адекватні умови розвитку.

Передусім доцільно виокремити кілька напрямів, які мають бути визначальними для поточного і перспективного розгляду наріжних ситуацій. Ми б пропонували, наприклад, такі:

- геостратегічно-військовий;
- геокліматично-рятувальний (щодобовий, входять усі території країни та суміжні (прикордонні) регіони, бажано за взаємною згодою із сусідами);
- контентно-інформаційний (як складова безпекового сектору держави).

Окремим напрямом (причому в закритому режимі) мав би стати індикативний комплекс оцінювання стану публічності всіх напрямів діяльності ЗСУ (і їхніх партнерів у науці і ОПК) та управлінських систем у розрізі «державо-суспільство» тощо.

Важливо ситуаційний сервіс створювати на початку автономно, але згодом планувати як функціонально-технологічну складову системи управління військових підрозділів.

Важливим вважається напрям публічного формування розуміння суспільством того, що армія стає продуктивною силою, яка потрібна суспільству в online-режимі. Щодобова необхідність пов'язується насамперед з рятувальною функцією. Вона буде використовуватися якнайширше у випадку, коли слід терміново переміщати сили, що будуть нейтралізувати загрози техногенного, кліматичного чи інфраструктурного характеру глобальних рівнів, коли прямі (безпосередні) тери-

¹ Наказ Міністерства оборони України № 198 від 27.03.2013 «Про затвердження Порядку взаємодії Міністерства оборони України з Державною службою України з надзвичайних ситуацій як центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України через Міністра оборони України». Електронний ресурс. Режим доступу: http://www.mil.gov.ua/content/other/MOU198_2013.pdf (втратив чинність відповідно до наказу Міністерства оборони України № 840 від 26.11.2014).

торіальні підрозділи (вузької спеціалізації) вже задіяні і виникає потреба в кардинальному посиленні підрозділами, котрі виконують функцію рятування у великих масштабах тощо.

Важливо на самому початку заявити публічно, можливо, на рівні президента, про те, що всі професійні військові в ЗСУ будуть мати відповідну кваліфікацію рятувальника (як другу спеціальність). Це обов'язкова умова, і тоді реальність бойового чергування військових вимірюватиметься одночасно у двох вимірах – особливий стан і повсякденне життя в технологічному світі сучасності.

Відтак бажано публічно довести суспільному загалу, що всі різновиди катастроф в Україні найближчим часом мають бути ранжовані відповідно до ситуаційної необхідності термінового реагування ЗС (залежність від статусу і спеціалізації визначається окремо). Для прикладу: надзвичайна ситуація державного рівня в Алчевську в січні 2006 року, коли через помилки комунальників, помножені на недбалість, були замороженні системи опалення, труби просто розірвало, і 60 тисяч мешканців міста змушені були грітися лише за допомогою індивідуальних електричних обігрівачів. Владі довелося була евакуювати сотні дітей разом із учителями в інші регіони України.¹

На цьому тлі, наприклад, техногенна електрична аварія (Київенерго) у м. Вишневому 2013 року виглядає незначною подією, але й вона спричинила міні-паніку і ресурсні втрати.

Локалізацію таких надзвичайних подій різного рівня необхідно покладати на спеціальні військові структури, які нестимуть відповідальність за незаангажований технологічного-розвідувальний аналіз причин та визначатимуть характер і послідовність регламентних процедур профілактики по Україні під своїм постійним патронатом.

Є сенс публічно вести мову про ситуаційний сервіс саме в межах ЗСУ, оскільки є теми, які слід постійно демонструвати як підтвердження того, що військові служать суспільству, а не президенту чи окремій партії влади в Україні. І ці теми моніторить, у міру можливостей, громадськість. Водночас є рівні ситуаційного сервісу закритого характеру, які досить делікатні для пересічного громадянина чи навіть досвідченого військового фахівця. Йдеться про інформаційно-контентну безпеку, яка сьогодні вже далеко не газетно-листівочна, а ефірно-ментальна, не лише фізіологічно-психологічна, а широка цивілізаційна, державна, суспільна, адже досить велика частка ціннісних орієнтирів захисту на-

¹ Вікторія Матола. Техногенні катастрофи в Україні: пожежі, вибухи газу, аварії на залізниці. Електронний ресурс. Режим доступу: <http://tyzhden.ua/News/75977>

лежить до громади, її території чи населеного пункту, а не до умовних віртуальних величин (які потребують додаткового і постійного наповнення), якими є вітчизна, батьківщина чи навіть Україна.

Глобалізація зближує, але водночас примушує звертати увагу вже не тільки на маси людей, а саме на персони і найменші територіально-соціумні об'єднання. Останні стають ключовими для сучасного захисту саме силами військових, бо вони мають увібрати в себе повний спектр захисту людей як головної сили державних гарантій щодо втримання індивіда саме на цій території, саме в цій державності і суспільному середовищі. Розвиток цивілізаційних відносин, особливо на міждержавному рівні, свідчить, що в близькому майбутньому конгломерати людських потенціалів будуть захоплюватися не військовими методами за стилістикою XX сторіччя, а мотиваційними моделями пошуку, вилучення і живлення у свої соціумні організації генно-інтелектуального потенціалу громадянина, якого дедалі більше і більше потребують «країни-гегемони, чи країни «золотого мільярда». Вони якраз і займаються різними технологічними процесами підготовки різнопланових статусів космополітизму на своїй території, що докорінно суперечить можливостям людського потенціалу, поєданого з територією народження, розвитку і, найголовніше, самореалізації.

Перед військовими постає завдання захисту людини, причому не тільки фізіологічного, а передусім ментально-духовного. Це завдання поки що виходить за межі звичних функцій державних інституцій та їхньої ієрархії, оскільки базується на унікальності соціумно-територіального середовища. Саме його армія має наповнювати колоритом своїх конституційно-гарантійних функцій, доповнюючи життя суспільства новими сенсами, зокрема сприйняття країни як частки власного життя і власної долі, з якими пов'язана історія родини, яка стає історією країни.

У світі набирає ваги мегатенденція, яка мимоволі спрямовує цивілізаційний світ до колапсу інфраструктурних творінь індустріальної епохи (транспортні мережі, енергетичні системи, ЖКГ, застаріле промислове виробництво без модернізацій тощо). Певний період постіндустріалізму ці системи були в хаосі. І тут починаються розбіжності в підходах – поки одні країни, зокрема Україна, перебували в стагнаційному економічному стані, інші займалися новими віртуальними технологіями і системами. Однак і вони, захопившись перспективами майбутніх технологічних звершень, недостатньо приділяли увагу і, відповідно, не вкладали кошти в модернізацію індустріальної цивілізації. Це призвело до певних викривлень економічно-соціального буття, які відобража-

ються в протестних організованих (профспілки) та спонтанних (декларовані елементи) рухах у низці країн Європи та США.

На наш погляд, саме за цієї ситуації ЗСУ в координації з ДСНС має взяти на себе технологічно-індикаторну чи діагностично-профілактичну функцію контролю й утримання всіх систем і мереж у належному стані функціонування (незалежно від форм економічної експлуатації), оскільки там мають бути фахівці, спроможні брати на себе відповідальність за ухвалення фахового рішення в найкоротші терміни (негайно) та застосування потенціалу підпорядкованих підрозділів для якнайшвидшого усунення наслідків надзвичайної ситуації.

Виходячи з нових завдань військового відомства, необхідно в межах ситуаційного сервісу пришвидшити поєднання можливостей української космічної галузі для потреб ЗСУ. Це має стосуватися насамперед діагностики стану навколишнього середовища та розвитку проривних технологій щодо діяльності споріднених сфер державно-приватного партнерства в масштабі країни та континенту як мінімуму.

Важливо ініціювати розробку публічно-сценарної кампанії, яка б заявила зміну парадигм воєнних загроз, а саме – військова парадигма вбивства (знищення життя) має поступово зникати. В новому цивілізаційному розвитку реально постає набагато менша можливість завдання великої шкоди людині і середовищу, в якому вона існує (фізично і духовно) – це руйнування світу творення життя як творчості та перспективи розвитку конкретного індивіда та його соціумної основи.

Іншими словами, тотальне знищення інфраструктурних мереж і систем, звичних для існування соціумних об'єднань, призводить до втрати мотивації до життя та краху всієї системи (економічної, соціальної, освітньої, духовної тощо) функціонування усталених утворень (населеного пункту, регіону, держави). В умовах глобалізації таке нищення набуває загрози планетарного масштабу.

Відтак перед армією постає, окрім звичного функціонального навантаження, глобальна проблема попередження, захисту і рятування населення від техногенних збоїв, кліматичних аномалій, географічних катаклізмів, державного егоїзму, конфесійного фанатизму тощо. За умови абсолютної необхідності налагодження постійних особистих комунікацій міждержавного характеру на рівні посадових осіб, передусім горизонтальної площини, може бути досягнутий ефект емоційного унеможливлення ворожого протистояння. Іншими словами, ненависть по-мре комунікаційно.

ЗСУ має стати потужною професійною армією (крім власне обо-

ронного, ще й інженерно-будівного, технологічно-діагностичного характеру), на яку не буде шкода витратити бюджет. Навпаки, самостійні, самодостатні громади будуть просити державу делегувати функції глобального захисту саме ЗСУ, які знову набудуть вищого корпоративного престижу в суспільно-державній організації.

Факт технологічно-інноваційного стримування потенційного агресора стає фундаментальним поясненням і демонстрацією можливостей завдання шкоди чи горя (втрати) агресору, що досягається не вбивством тисяч людей (індустріальний вимір), а можливостями точкових ресурсних ушкоджень мережевих технологій, локальних інфраструктурних аварій тощо, які є надпотужними загрозами в новому, глобалізованому світі.

За таких концептуальних підходів постає питання якості військовиків оновлених ЗСУ. Крім наявності фахових знань та навичок військовослужбовець будь-якого рівня має бути насамперед творчою людиною, спроможною до ефективних дій у різноманітних нестандартних ситуаціях (катастрофи, військові дії тощо). Тобто він повинен мати хист до інновацій, нетипових реакцій, сміливості, технологічного авантюризму, а з іншого боку, доскональне знання оточуючого світу – від електрики та сантехніки до принципів роботи мобільного зв'язку, водопостачання, включно зі знанням методик поширення інформації, нейтралізації загроз і психологічного стримування паніки чи спонтанних проявів агресії натовпу тощо.

Навіть ці ескізні переліки свідчать про те, що саме військові можуть стати надпродуктивною силою економіки знань, бо вони мають забезпечити і підштовхнути суспільне середовище життя до творчого і позитивного розвитку соціумних організмів – від громадянина до громад різного масштабу, поділу і ранжування.

У нових умовах ЗСУ мають займатися процесами, які б стали продуктивними в епоху знань, а саме – утримання і розвитку гордості громадян за своє соціальне середовище. Тобто військові мають до всього іншого стати взірцем соціальних моделей поведінки за покликанням, а не ритуально чи імітаційно, як було раніше. Щирість, жертва і відданість іншим людям – це не пафос, а реальна тенденція становлення продуктивності економіки знань, яка культивує соціумну довіру (довіряти своє життя чи життя своїх дітей – найвищий показник довіри), соціальні позитиви, умови для творчості і реалізації своїх доробок. Добро як принцип життя стає реальним середовищем творення продуктивних сил країни.

Однак ключовим у реалізації системи ситуаційного сервісу ЗСУ має стати адекватний державним масштабам комплекс напрямів реальних дій у царині організації та реалізації інформаційно-контентної боротьби змістів за домінування в громадах України тих акцентів і аргументаційних рядів, які б служили національним інтересам і перспективам України.

Посиленням прямих і опосередкованих впливів на розвиток суспільства і держави в геостратегічних вимірах мають професійно опікуватися військові, звісно, за умови повноцінного розгортання системи ситуаційного сервісу в масштабах безпекового сектору України.

Післямова. У 2013 році автори пропонували систему ситуаційного сервісу безпекового сектору держави розгорнути на базі РНБОУ та визначити ключовим сервісним органом Міністерство оборони.

Події, які відбуваються протягом 2014 року, – збройне захоплення Росією Криму, пряма воєнна та гібридно-месіанські агресії на Донеччині та Луганщині, розхитування ситуації за допомогою мультиформатних диверсій в інших регіонах країни – лише підтверджують правильність висновків кількарічної давнини.

Більше того, незграбні дії різних державних структур, які б мали з першого дня агресії діяти за чітким планом, а вся така діяльність мала б бути наповнена змістом державного рівня, ще раз переконливо доводять необхідність невідкладного створення адекватної інфраструктури спроможності ситуаційного сервісу національного масштабу.

Залишається сподіватися, що саме цими питаннями як першочерговими займеться оновлена РНБОУ після прийняття модернізаційного законодавства щодо всього безпеково-оборонного комплексу.

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ

Кінець 90-х років минулого століття — початок нового віку і третього тисячоліття в інформаційній сфері країни позначився масштабними зрушеннями. Формувалася нова інформаційна система — на зміну державним і першим приватним ЗМІ прийшли корпоративні медіа-холдинги, які змінили конфігурацію функціоналів і зміст процесів з формування громадської думки в суспільстві та характер і якість публічних впливів у центрі й регіонах.

Стан інформаційного простору України почав тоді трансформуватися зі статично-подієвого в динамічно-потоківий, в якому комунікативний простір набував ознак і якостей широкомасштабної політичної (передусім) та підприємницької гри інтересів персон, груп, партій, рухів, корпорацій тощо.

Одночасно з інформаційним простором України змінювалися й інформаційно-комунікаційні технології. Вони зі сфери суто технічного застосування поступово зазнавали метаморфоз щодо смислового наповнення, таким чином спрямовуючи суспільство від дискретності випадкових потреб інформаційних послуг в індустріальному і постіндустріальному поступі до якостей інформаційного суспільства.

Українське суспільство під впливом різноформатних внутрішніх і зовнішніх чинників поступово набувало нової якості, дедалі більше усвідомлюючи себе рушієм глобальних процесів. Цьому сприяла активізація публічної діяльності політичних та громадських рухів, соціальних та культурних ініціатив, політичних персон і лідерів громадської думки тощо. Відтак суспільство чимдалі активніше набувало характеристик інформаційного. Відповідно в інформаційному просторі йшли процеси, які призводили до переформатування усталених зв'язків минулої ієрархії інформаційних полів центру і регіонів, утворення нової конфігурації відносин всередині цих полів, появи нової сутності інформаційного супроводу інтересів, подій, персон тощо.

Для розуміння, адекватного реагування на зміни в публічному середовищі суспільства та вироблення відповідних механізмів оцінювання і прогнозування перспектив необхідно було дослідити процеси, що відбувались в інформаційному просторі країни.

Така робота була започаткована групою науковців та практиків, які на початку 2000-х років об'єдналися для проведення відповідних досліджень.

Особливу увагу від початку цієї роботи було приділено такому сег-

менту національної безпеки як інформаційна безпека. Тому дослідження велися, зокрема, в межах Міністерства оборони України. У структурі Управління прес-служби (згодом Департаменту преси та зв'язків із ЗМІ) цим займався відділ стратегічного планування медіа-проектів.

Проміжним результатом цієї роботи стала, зокрема, розробка проекту Концепції інформаційної складової діяльності Міністерства оборони України, яка представлена в цій монографії.

Низку документів, що стосувалися перспектив розвитку інформаційної діяльності оборонного відомства, було подано на розгляд очільників Міністерства оборони, після чого втілено в життя через створення відповідних інформаційно-медійних структур або ухвалення нормативно-правової бази відомства. Окремі розробки наукової групи, зокрема ті, що стосувалися побудови ситуаційного сервісу безпекового сектору держави, було представлено на розгляд відповідних посадових осіб РНБО.

У процесі досліджень, які проводилися протягом 2002-2014 років, авторський колектив вийшов на розуміння масштабів динамік інформаційного простору та усвідомлення функціонування інформаційно-контентних потоків як геостратегічних явищ. Ці припущення знайшли підтвердження з початком глобальних агресій путінського режиму проти України і світу загалом — ми на прикладі дій агресора чітко побачили як сучасні процеси геополітики переросли в динамічні геостратегічні моделі, зокрема й у сфері інформаційної безпеки. Таким чином ми отримали підтвердження багаторічних досліджень щодо тих аспектів комунікаційно-контентної безпеки, які визначалися пріоритетними в роботі наукової групи практиків безпекового сектору.

Одним із завдань, що постали перед нами було дослідження функціонування інформаційного простору за таким дискурсом:

- інформаційний простір сегментований і вбирає в себе стилістики минулого і майбутнього як в технологічному вимірі, так і в комунікаційно-контентних дизайнах суспільно-безпекових дискурсів;
- домінування етики та естетики ієрархічності в інформпросторі України стає безперспективним із-за обмеженості оперативних можливостей, що диктують потоки публічного контенту;
- надлишковість інформації вказує на очевидний поділ масивів інформації на дані (Big Data), корпоративну інформаційну складову та потоки публічного контенту, що унеможливають уніфіко-

вані підходи до кожного вектору контентного виміру сучасної цивілізації;

- методологічні засади публічного негативу закладені в парадигмі дизайнерського мислення з позиції гуманістичних цінностей мирної цивілізації, яка протистоїть гібридно-месіанським агресіям та практикам глобального гібридного тероризму в парадигмі утвердження планетарної епохи тотального цинізму на засадах страху, принижень, брутального домінування, примусу, нав'язування, маніпуляцій, обмежень, диктату наративів, панування стилістик, закриття різних сфер функціонування, непублічності як домінуючої елітарності, міжнародного поділу на сфери впливу тощо.

Розділ 2

Розуміння сучасного стану інформаційного простору України як арени гібридно-месіанських агресій глобального гібридного тероризму для глобального домінування епохи тотального цинізму в планетарних масштабах мирної цивілізації.

Підходи. Варіації.
(2014 – 2017 рр.)

ЗАСАДИ ТВОРЕННЯ НОВИХ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ (2013 – 2014 рр.)

Як ЗСУ можуть стати недефективним хребтом протилежності гібридно-месіанській стратегії ліквідації української державності

- Гібридно-месіанська загроза глобального характеру вимагає розосередження в ЗСУ жорсткої вертикалі і ліквідації корпоративної традиції радянських часів, яка була «заточена» під масштабні дії при абсолютній підпорядкованості мас і відсутності творчості та ініціативи в усіх ланках військ. В часи великих динамік, мобільності та надвеликої ефективності мікропідрозділів має запрацювати нова система поєднання військового і цивільного стратегічного сервісного забезпечення, мислення і навичок з усіх видів захисту.

- Нагальною потребою є створення комунікаційно-контентних підрозділів (військ). Таким спеціалістам потрібно мати передусім публічні навички, таланти і оригінальність для роботи в комунікаційно-контентних середовищах інших країн з використанням демократичних інструментів комунікаційного характеру. Важливо, щоб відбувалася координація дій ГУР (зокрема військових аташе) та новостворених комунікаційно-контентних військ. Крім того, доцільно створити інформаційно-кібернетичні війська.

- Функціонал силового блоку безпекового сегмента держави має бути чітко поділений на мілітарну і правоохоронну частини.

- За умов зростання потенційної агресії з боку РФ доцільно включити прикордонні війська до складу ЗСУ. Водночас перспективним є розвиток європейських стандартів в оновленому МВС.

- ЗСУ повинні зайнятися реальною гібридизацією свого громадсько-державного призначення. Вони мають бути армією й водночас стратегічним партнером зі спільного захисту громад – від масштабних техногенно-кліматичних катастроф до геогібридного захисту державності та геопартнерів.

- ЗСУ мають кардинально відкритися суспільству. Публічність у ЗСУ повинна стати не тільки засадою новітнього функціонування, а й надпотужною системою підтримки інформаційно-комунікаційних інфраструктур на всій території України. Для уникнення загрози володіння третьою стороною доступу до технічних ліній зв'язку та інших критичних систем армія опікувалася б інфраструктурою продукування інформаційно-контентного потоку. На цій базі могли б будуватися медіаінструменти громад і регіонів, завдячуючи високопрофесійному

рівню реальної інформації про життя населених пунктів, без перекручувань і втручання гібридних інтересів третіх країн.

- ЗСУ доцільно зробити повністю професійними. На випадок непередбачуваних подій (агресія, війна) необхідно розгорнути підготовку резервістів з відповідною базою інструкторсько-методичного забезпечення.

- Потрібно ухвалити нову редакцію Воєнної доктрини. В ній, зокрема, необхідно відмовитися від артилерії минулого століття і заявити про перехід на ракетно-космічну технологію надточного враження для стримування агресора будь-якого рівня. Маємо орієнтуватися на солдата-універсала, який готується професійно не вбивати, а ушкоджувати ворога і блокувати наміри гібридних агресорів у всіх вимірах. У повсякденні завдання такого солдата входить обов'язок рятувати і захищати в лицарській стилістиці добра і миру.

- ЗСУ стають головним замовником фундаментальної науки і науки про боротьбу за мир і середовища миру (нова наукова реальність). ЗСУ – запорука розквіту суспільства і держави через творчість і жертвовність не життя (за радянськими мірками), а своїх здібностей, талантів, можливостей, бажання допомогти тощо.

- Регламенти МО і ГШ ЗСУ мають бути знищені і замінені на абсолютно нові – на базі європейських стандартів. Апарат МО і ГШ підлягає персональному переформатуванню, щоб уникнути агентурного витоку для гібридних агресорів.

- Важливо докорінно змінити систему присвоєння звань в армії та запровадити нову шкалу мотивацій.

- Важливо започаткувати нові традиції вшанування героїв. Доцільно розглянути ідею українського аналога Арлінгтонського кладовища як статусного місця для поховання героїв безпекового сектору, загиблих в бою за Україну. Сім'ї цих героїв мають отримати потужну фіксовану допомогу на повний період життя за жорстким бюджетним забезпеченням без будь-яких форс-мажорів.

- У ЗСУ має бути потужна система комунікаційно-контентної безпеки. Рівень управління і застосування не має залежати від політичної кон'юнктури керівника міністерства, а має бути представлений на координаційному рівні заступника Секретаря РНБО.

- Технічне забезпечення інформаційно-кібернетичних і комунікаційно-контентних військ повинне оновлюватися не рідше одного разу на 3 роки.

- Мають запрацювати потужні інформаційно-технологічні бази даних масштабу програмного середовища типу Oracle як для опера-

тивної роботи, так і для архівування.

- Безпековий сектор має започаткувати і розвивати на базі держави душпастирське капеланство. Варто відмовитися від конфесійного капеланства, яке є ще одним прихованим інструментом гібридно-месіанських агресорів.

МІНІСТЕРСТВО ОБОРОНИ УКРАЇНИ: В ПОШУКАХ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ (2014 р.)

Гібридно-месіанська агресія Росії проти України виявилася несподіванкою не лише для нашої незалежної держави, а й усього світу. Про розгубленість світових лідерів свідчить, наприклад, факт проведення саміту НАТО (де обговорювали, зокрема, лінію поведінки щодо РФ) аж через півроку після початку воєнних дій Кремля. Результати зібрання в Уельсі очільників Альянсу навіть Європа зустріла досить песимістично. Ось що писала німецька газета *Thüringische Landeszeitung* про саміт: «Втрата авторитету і відсутність концепції: Заходу та його військовому бронезилету – НАТО дедалі складніше знаходити відповіді на кризи в мультиполярному світі з усіма його політичними та військовими конфліктами. Саміт Північноатлантичного альянсу в уельському Ньюпорті пасує до цієї картинки. Реагувати на українську кризу (...) створенням сил швидкого реагування НАТО – контрпродуктивно: з погляду військової тактики це в найкращому разі символічна політична «заспокійлива таблетка», яка може розпочати динаміку ескалації, що значно погіршить ситуацію».¹

Утім задовго до цьогорічного саміту було зрозуміло, що допомога Україні від Заходу може надаватися досить відносна. Для тісніших і глибших зв'язків із цивілізованим світом нашої державі необхідно позбавитись мінімум двох чинників – корупції та залежності від Росії. І якщо щодо першого з них завжди подавались сигнали і натяки (як від Європи, так і від США), на які хоча б для пристойності Україна намагалась реагувати, то стосовно другого світ змирився з таким станом речей. Незначна частина патріотично налаштованого українського суспільства, яка виступала за повну незалежність від Росії, сприймалася більшістю (з подачі тодішнього істеблішменту і ЗМІ) маргіналами.

Однією з найконсервативніших структур, які ратували за розвиток

¹ Європейська преса про саміт НАТО: «Україна розташована по той бік червоної лінії». Електронний ресурс. Режим доступу: <http://p.dw.com/p/1D80c>

«братських» відносин з РФ і заперечували сам факт можливого протистояння зі «старшим братом», було Міністерство оборони України. Факт досить дивний, але реальний. Плоди цієї любові ми зараз пожинаємо на Сході країни, як до цього – в АРК.

Однак і за таких умов в оборонному відомстві напрацьовувалися перспективні документи, зокрема щодо інформаційної безпеки держави, інформаційно-комунікаційної протидії тощо. На певному етапі вдалося вийти на розробку системи такої протидії (і навіть деякі елементи реалізувати на практиці) в межах військового відомства. Ця система могла стати в перспективі прообразом загальнодержавного комплексу в межах безпекового захисту України. Не судилося. Руками російських агентів, які обіймали посаду міністра оборони, не тільки напрацьована і фактично (процедурно) узгоджена документальна база була вилучена з обігу, а й знищена структура, яка нею опікувалась. Від наслідків цього руйнування Міністерство оборони не оговталось, на жаль, і донині.

Проекти цих документів подавалися на розгляд низці експертів, зокрема з країн НАТО. Залишилося додати, що від керівника групи міжнародних експертів згодом надійшов запит щодо дозволу використання зазначених напрацювань у східно-європейських країнах.

ПРОТИДІЯ АГРЕСОРУ: МОЖЛИВОСТІ ІТБД (2014 р.)

*Сьогоднішніми інформаційно-контентними потоками
можна управляти лише за наявності широкомасштабної
промислово-технологічної бази даних
інформаційно-контентних резонансів території України*

Сьогодні чимало списів полаmano довкола теми інформаційної війни, контрпропаганди, інформаційної безпеки держави. Найчастіше такі дискусії, крім емоцій, не містять великого смислового навантаження. Відповідь на запитання «Що робити за нинішніх умов тотальної агресії Росії проти нашої країни?» лежить, на нашу думку, в переосмисленні парадигми інформаційної безпеки держави, сучасному розумінні сутності новітніх явищ і процесів. Ми пропонуємо для цього застосовувати технологічно-креативний комплекс випереджального аналізу потокового контенту – контекстний аналіз інформаційних резонансів (КАІР).

КАІР – це технологічно-креативний комплекс випереджального аналізу потокового контенту, який у реальному часі надає можливість прогнозно-креативного бачення та креативно-інноваційного реагуван-

ня на динамічні публічні контентні потоки, зокрема потокові негативи.

Динаміка сучасного інформаційного простору свідчить про нагальну необхідність миттєвої реакції та оперативного реагування на ситуаційні виклики, ризики та загрози різного походження – від об'єктивних ситуаційних змін до штучно застосованих технологій домінуючих впливів на реальні соціумні утворення та сталі територіальні величини, стан суспільної думки, поведінку ринків, образ політичних конфігурацій, безпековий функціонал тощо.

Саме сучасні щодобові людські трагедії в Україні (АРК, АТО, інші прояви) вимагають від нас легалізувати розуміння тотальності в сучасному процесі гібридного геополітичного тероризму В. Путіна та його технологічно-креативних центрів.

Маємо реально зважитися на визнання того, що путінці інформаційно перемагають, нав'язують своє бачення навіть у Європі, домінують у стилістиках не тільки поведінки, а й переорієнтації нашого реагування на невідворотність практик міжнародного тероризму, які вони ж і творять.

Наш найперший програш у тому, що нам нав'язали поведінку і ритуали в суспільній увазі лише воєнних дій, які отримали в науково-дипломатичному дискурсі назву гібридних. Однак це не зовсім так. Ми укорінені в сценарій, який за суттю є глобальним тероризмом на засадах цинічного месіанства, а за формою публічної подачі та акцентування – це нібито війна.

Якщо ми усвідомимо, що маємо справу з глобальним тероризмом, то це неодмінно приведе нас до необхідності кардинальної, надсучасної зміни управлінсько-військової організації не тільки зони АТО, а й усіх рівнів управління в державі...

Країна зараз живе війною і залишає на потім вирішення нагальних проблем економічного і соціального характеру

Одразу зазначимо, що публічний дискурс і мода на війну – це наш програш. Якщо ми будемо в державі та суспільстві підтримувати стилістику путіністів, успіх від нас відвернеться. В стилістиці війни можуть існувати тільки тоталітарні режими, що неодноразово доводив світові політичний режим Кремля. Але висновки світової громади забарились.

Тотально списуючи нинішні труднощі на воєнні часи, ми підіграємо сателітам Кремля і потрапляємо в технологічні капкани різноманітних практик війни, які продукують кремлівські технологи. Агресор штовхає нас на перетворення економіки на військову, а це неодмінно призведе, як мінімум, до виснаження держави, а максимум – до її розпаду.

Який вихід? Як це не дивно звучатиме, ми маємо орієнтуватися на

творення мирних середовищ життя. Тобто процес децентралізації, який став трендом реформ, насамперед має означати перенесення центру життя держави та суспільства в громади. В цьому нам вбачається сенс процесу, довкола якого уже тривалий час відбувається словесно-імітаційна еквілібрістика державних мужів та політичних імітаторів.

Перенесення центру державного життя в громади зніме одвічне протистояння між владою і суспільством, надасть потужного імпульсу розвитку індивіда в кожному населеному пункті, оскільки на місцях кратно зросте потреба в нових лідерах, підприємцях, професіях тощо.

Агресор штовхає нас на перетворення економіки на військову, а нам слід говорити і шукати нові види та формати економічних укладів, які відкриває публічність, знання, правда, справедливість, співпереживання, чуйність як продуктивні принципи масового співіснування.

Агресор заганяє нас у страхи і замкнутість, а ми маємо відкриватися одне одному і працювати на майбутній успіх та щастя.

Агресор ділить нас за стандартами радянського територіального поділу, а ми маємо творити регіони та громади, які будуть достатні виробничо та цікаві інвестиційно.

Агресор реанімує та навішує нам ярлики страхіть минулого сторіччя за допомогою відмерлих ідеологій та явищ, а ми маємо думати і творити стилі, процедури, умови для завтрашнього майбутнього – відкритого, чесного, радісного тощо.

Нам нав'язують безвихідь та паралізують волю, а ми маємо діяти за покликом серця та мріями наших героїв сьогодення.

Не потрібно сприймати сказане вище як мрійливо-демагогічну перспективу. Наполягаємо – саме це і є шляхом до подолання всіх різновидів агресій і перемоги не лише у війні з Росією, а й перемоги України над тоталітарним минулим.

Щодо процесу, який в публічному просторі досі зветься інформаційною війною і в якому спеціалістів більше, ніж сталих перемог

Щоб упевнено перемагати в публічному дискурсі, потрібно найперше вчасно бачити специфічний комплекс небезпек. Бажано ще на етапі зародження. Тому ми розробили командно-авторський технологічно-креативний комплекс, який надає можливість у реальному часі випереджально прогнозувати навіть динамічні контентні потоки. А саме потоки показують (індукують) ситуативні виклики, ризики та загрози різного походження, про що ми говорили вище. Комплекс надає можливості визначати базові зміни в парадигмах управління та системах взаємин між громадянином, громадою та владою.

Іншими словами, технологія дає можливість бачити в режимі online ситуацію на місцях та своєчасно і, що суттєво, випереджально реагувати на зміни та очікувані події, особливо негативного характеру.

Якщо ж повернутися до питання «інформаційної кулінарії», то в нашій рецептурі особливе місце відводиться Міністерству оборони. Воно, на нашу думку, не має бути міністерством війни, а має стати міністерством захисту та рятування миру як від тероризму різних форм і стратегій реалізації, так і від глобальних технологічно-соціальних викликів та загроз для громад України тощо.

В Україні нарешті має бути знищена номенклатурно-корупційна система ієрархічного домінування центру над регіонами. Натомість повинні запрацювати «нагорі» потужні промислові центри державних ситуаційних координаційних сервісів.

Сервіс системного комплексу інформаційно-комунікаційного противу суспільно-безпекового сектору в масштабах держави має бути пріоритетним, принаймні на найближчі десять років

Слід зазначити, що особливу роль у цьому сервісі відіграє інформаційно-технологічна база даних ((ІТБД) з обробки контентної інформації, за допомогою якої ми не просто бачимо загальнонаціональне інформаційне поле (простір), а бачимо три його стани: ретроспективу, online та перспективу.

Наші командно-синергетичні підходи та розробки актуальні саме сьогодні, зважаючи на те, що вперше комунікаційно-контентна складова глобального російсько-путінського державного тероризму зробила виклик не просто Україні чи Європі, а всьому світові. Ця реальність пришвидшує потребу України в технологіях цифрової економіки, чим, власне, і є наші розробки в царині комунікаційно-контентної безпеки суспільно-державного розвитку.

Путінську терористичну реальність можна переіграти тільки легалізацією справжньої публічної реальності Майданної України та обов'язково новими стандартами управління на всіх рівнях влади, де публічність у системі життя громад нарешті стане ознакою повсякчасною, а не вибірковою.

Комплекс агресій путінізму в межах форматів гібридного тероризму найбільше потребує адекватної відповіді випереджальної публічності, яка спроможна вигравати в терористів перспективу. Але лише за умови, що ми всі зрештою зважимося жити хоча б так, як публічно говоримо на телешоу, а публічність будемо сприймати як потужне загальнонаціональне виробництво знань про реальне життя всіх без винятку соціальних груп та інститутів.

Сьогодні перемагає не той, хто імітує нове життя, а той, хто сам живе та мотивує жити інших по-новому

Ми стверджуємо, що наше програмно-дизайнерське рішення роботи ІТБД з обробки контентної інформації суттєво відрізняється від інших аналітичних продуктів. Наша інформаційно-технологічна база даних одночасно і управлінська, і виробнича, причому за стандартами цифрової економіки. Промисловий масштаб та характер її експлуатації відповідає різним потребам суспільства та держави, які автоматично відображаються в сукупності інформаційних полів свого масштабу, якщо таке поле вже існує.

Ще актуальніші саме такі масштаби промислової ІТБД, якщо адекватні сфері замовника інформаційно-контентні потоки слід в комплексі створювати наново (бо інакше їх створять глобалізовані конкуренти) – від управління інформаційними полями країни (управління змістами на рівні акцентів та навіть стилістик і вже енергетик) до управління сферами чи бізнес-сегментами (масштаби присутності, рівні уваги) тощо.

Інші технологічні системи щодо роботи з інформаційними контентними потоками базуються на фіксаціях та машинному аналізі індексів згадувань, які зазвичай не враховують ранжованого географічного та джерельно-мовного базису (територіальних інструментів та джерел масового впливу, ситуативної контентної моди території тощо). Тому дуже часто вони не є достовірним технологічно-процедурним механізмом реальної індикації тем, аргументів та акцентів (одночасно), які б діагностично характеризували життя окремих територіальних громад у всіх його традиційних та інноваційних проявах. А це, погодьтеся, надважливо для всіх форм управління – від регіонального самоврядування і органів виконавчої влади до системних бізнес-сегментів чи мегакорпоративних інтересів і особистих амбіцій. Особливу вагу наша система набуває для повноцінного розвитку громад, зокрема й найменших населених пунктів.

Інформаційно-технологічна база даних нашої розробки наповнюється контентом винятково експертами різного виробничого ранжування (тобто це не механічне машинне наповнення). Такий якісний контент є надважливим, тобто резонансним, за кожен добу для кожної територіальної організації України (області, району). Згодом (а сьогодні в умовах нагальної децентралізації та окупації окремих територій) це може робитися і відносно кожного населеного пункту чи об'єднаної територіальної громади (ОТГ), що дасть тоді реальну можливість розуміти – чим (якими смислами, сенсами, змістами росту) і на якому рівні сприйняття живе окрема територіальна громада.

Це, своєю чергою, показує особливості реалій проблематики життя громади та водночас індикативно показує ті контентні впливи, які доходять до громади, а отже, мають реальну вагу в житті найвіддаленішої територіальної громади (будь-якого масштабу, що залежить не від програмних можливостей ІТБД, а від ресурсу обслуговування та управлінського бачення перспектив територій). Якщо до цього комплексу додати ще й технології онлайн-соціології (умовно – соціології доби), то можливість реального випереджального впливу на розвиток ситуації на територіях зросте кратно.

Чому ми не довіряємо обробку даних спеціальним комп'ютерним програмам, особливо враховуючи, що залучення експертів є досить затратним і до того ж суб'єктивним процесом обробки даних

Сьогодні специфічно-суб'єктивний, тобто смисловий, контент в інформаційних полях не є винятком, як це було ще 10 років тому. Тоді автоматичний збір інформації та її навіть примітивна ієрархізація з пошуками через слово чи складну синтаксичну формулу-фільтр набували сенсу і важливості тому, що такі матеріали мали свій шлях життя, який часто вимірювався в градації від декількох днів до тижнів чи місяців. Це часто було подією, чи навіть явищем, а, з іншого боку, кількість контенту за великий проміжок часу була кінцевою за обсягами і, головне, більш-менш однопорядковою за якістю авторського професіоналізму.

Тоді ще був голод навіть на дані, а не тільки на інформацію резонансного потенціалу. Були сталі традиційні медіаінструменти (історія їхнього існування вимірювалася в межах ідеологічного тоталітаризму десятиліттями), які й слугували каналами подачі контенту, але ще був відсутній у цих медіа інформаційний потоковий контент і фон на рівні інформаційного шуму.

Тоді були однозначно чіткі кордони територій, бо не було онлайн-режимів Інтернету.

А ще був сенс в оцінці окремого матеріалу однозначними показниками «+», «-», «0» (нейтрально), що походило від сталих суспільних поглядів і нединамічних переміщень людських мас у громадах.

На сучасному етапі все кардинально змінилося. Важливо наголосити, що і сьогодні терміни-фільтри і сама моніторингова технологія універсально працює тільки в оперативному форматі аналізу добових кон'юктур і щодо брендів, персон, макрогравців національного рівня, бо їхні назви унікальні (саме тому ця технологія живе). Але в інших ситуаціях вона імітує інтегровані масштабні процеси аналізу інформаційно-контентного середовища. Тепер усі інформаційно-контентні

процеси набули небувалих швидкостей тому, що в продукування даних включилися сотні тисяч громадян, а інформаційно-медійна інфраструктура збільшилася не тільки за рахунок корпоративного веб-ресурсингу, а навіть за рахунок особистих веб-ресурсів, електронних сторінок однієї особи в різних мережевих інтернет-організаціях тощо. Вони автоматично додаються до комунікаційних сервісів через масові гаджети, тому тотально переводити в цифру ці потоки даних немає сенсу. Вони і так набувають розміру безмежних антропологічних рефлексій, що не співставні з контентними смислами, які мають потенціал резонування щодо уваги громад і громадян тощо.

Весь цей перелік можливих умов заміщення смислового контенту масою даних вимагає втручання фахового спеціаліста, який би оперував регіональною тематико-аргументаційною кон'юнктурою та впливовістю місцевих джерел інформації і розумівся на особливостях авторської журналістики аж до блогінгу. Звертаємо увагу, що блогосфера має індикативний потенціал для розуміння точок суспільної уваги і підтримки, які продукуються реальними місцевими інформаційно-контентними джерелами, а отже, є реальністю для території. І її слід враховувати, якщо ми будемо нову партнерську Україну гідних громадян та громад.

Суб'єктивізм інформаційно-контентної вибірки для ІТБД знімається динамікою термінів вводу інформації за день, точніше добу, та тим, що аналітик-експерт є активним учасником продукування контентної продукції не тільки особистісного, а й суспільно значущого характеру тощо. Суб'єктивізм знімається ще й тим, що паралельні регіони показують, наскільки вибірка точна щодо сусідів, адже ж публічні резонанси мають поступовість, а зникнення такої поступовості чи випадання індикаторів уваги з часових термінів оперативно укаже на те, що вибірка неадекватна.

З іншого боку, така промислова ІТБД спроможна використовувати унікальні можливості одночасного введення в базу інформації, яка в онлайн-режимі «малює» картини тематичних змін контентних кон'юктур у різних регіонах. У минулому цього не було, введення інформації відбувалося з центру послідовно, адже існував резерв часу за сталих публічних статик, кінечності автури та джерел інформації. Ще є затверджені списки ключових за впливовістю інформаційно-медійних джерел, які вже зараз можна контролювати паралельно за їхніми електронними версіями тощо.

До того ж є ще реальна можливість і одночасно технологічно-креативна потреба продукування контенту. Відповідно це змушує бути в кон'юктурі інформаційно-контентного виробництва, особливо в разі

творення новинних стрічок, які окремо (паралельно) будуть показувати стан контентної резонансності на території тощо.

Таким чином, подібний комплекс виявлення резонансів гармонійно пов'язаний із контентним виробництвом і є найбільшим гарантом адекватної фіксації реальності комунікаційно-контентних середовищ життя громад тощо.

У чому наша унікальність на ринку

Ми системно аналізуємо – через резонансний контент території – всі публічні та навіть не публічні процеси за ефектом індикативних випадковостей, який включає не лише прямі посилення, а й контекстну модуляцію різнопланових зв'язків різних рівнів об'єктів аналізу. Це авторська методика. Такий підхід на ринку відсутній. Якщо навіть є подібна аргументація, то це однозначно імітація (в роботі порушується частково чи кардинально технологічна ланка вибірок і введення інформацій тощо). Вони (імітатори) можуть заявляти наші критерії чи назви, але не мають спроможностей (через незнання специфіки методу) справжнього наповнення. З іншого боку, нашими конкурентами (з точки зору обіцяння «швидких» результатів) перед замовниками є маркетингові структури, які використовують математичний чи соціологічно-технологічний інструментарій, що має своє значення і вагу, але докорінно відрізняється від нашої динамічної індикативної системи стану контентних полів країни щодо замовника.

Ми єдині (у всякому разі на даний момент) можемо організувати інформаційно-контентні потоки, які будуть обслуговувати громади кожного населеного пункту України для їхнього і суспільного блага. Ми індивідів (віп-персон кожного рівня територій) ідентифікуємо до громад, а вже потім, свого часу долучаємо як лідерів думок до позиціонування інтересів громадян і держави.

Ми виводимо на арену суспільного життя територіальну громаду як важливу сучасну соціумно-територіальну цінність для людини. Завдячуючи оригінальній системі зйому інформації та обробки моделей змісту (особливості аргументації та акцентуації) в нашій авторській базі даних ми перші, хто не боїться потокової інформації, бачить її ієрархію та може спеціальною організацією і технологічними рішеннями доводити контентні змісти до домінування як явища, чи подовженого домінування як фактора фундаментального впливу на формування нової соціальної спільноти – патріотів територіальних громад. А це стає фундаментом держави та заперечує різного роду сепаратизми (територіальні, соціальні, фахові, державні тощо), одночасно знімає загрозу антисоціального явища тотальної атомізації індивіда...

Виникає питання об'єктивності, тобто наскільки ми відповідаємо цьому критерію. Ми об'єктивні вже тому, що працюємо не сегментно, а комплексно: як у територіальному вимірі суспільства і держави, так і в часовому. Ми наблизилися до тематичної картини доби та її додаткової перевірки можливостями онлайн-соціології, яка найточніше показує сучасні динаміки проходження даних та інформації та породжених ними резонансів у контентах різних тематичних напрямів, аргументаційних рядів, акцентів чи навіть стилістик. З іншого боку, нашій роботі об'єктивності додає той фактор, що ми сприймаємо інформаційні поля як потокові процеси. Далі наша принципова позиція полягає в тому, що в сучасних умовах якісні оцінки контенту не мають тотального значення, а управлінські оцінки повинні використовувати інші показники ефективності, а саме: рівні та стани публічної присутності в інформаційних полях тематики, аргументаційне позиціонування за факторами негативу та позитиву (не з позицій ідеологічності, а з позицій інтересів замовника) в публічних масштабах аналізу, відповідності функціональному статусу об'єкта та його додатковим інерційним контентним повноваженням з боку суспільства тощо.

Визначальним сьогодні є показник рівня уваги до сфери, до якої належить об'єкт аналізу. Об'єктивність досягається ще й тим, що негативи ми ділимо не примітивним вираженням, тобто значками – плюс, мінус, нейтрально (за ідеологічними стереотипами), а системою індикаторів публічного негативу – виклик, ризик, загроза, а позитиви – такими категоріями як публічні міфи, контекстний позитив, ситуаційний позитив тощо. Всі ці індикатори перебувають у русі і можуть змінюватися під впливом аргументаційних рядів і системи акцентуації чи стилістичної публічної поведінки. Їх можна технологічно закласти в комп'ютерну модель комунікаційно-контентної уваги (окрема розмова), яка б указувала на те, які технологічно-організаційні та комунікаційно-контентні дії впливають на той чи інший стан суб'єкта уваги у вибраному інформаційному полі чи системі полів тощо.

Ми користуємось різномасштабною експертною фаховістю на всіх рівнях дій промислової ІТБД. Це дає нам однопорядковість на всіх рівнях і, відповідно, ми отримуємо однопорядковий результат аналізу. На противагу нам, методи машинної вибірки і людського обчислення містять стратегічні прорахунки, які досить часто впливають на виміри впливовості того чи іншого об'єкта, що призводить до суттєвих розбіжностей у вимірах і в реальному житті.

Як отримується прогнозна аргументація для моделювання рішень

В інформаційно-контентних публічних полях теми мають замовників, замовники ж ховають свої наміри за конфігурацією аргументів. Однак при тиражуванні в різних інформаційно-контентних полях та в різнопланових форматах подачі теми і аргументаційні ряди змінюються, щоб актуалізувати увагу і заплутати контентного споживача. Таким чином, виникають акценти, які відкривають нове бачення як розвитку теми, так і її замовників, але, найголовніше – цілей, тобто, для чого ця тема в інформаційному полі розробляється, як саме утримується увага, тощо. Тоді стає зрозуміло (в масштабах визначеного інформаційного середовища) – яким інструментарієм та контентним масивом можна нейтралізувати цю аргументацію і ці акценти, чи навпаки, в яких напрямках слід діяти, щоб посилити і подовжити увагу до теми, аргументів чи системи аргументів, при цьому як саме впливати на інформаційне поле аж до видалення з нього аргументів-ворогів тощо.

Співставлення різних рівнів учасників у висвітленні теми та їхньої аргументації плюс публічно-контентної історії взаємин додає можливих аргументів, які впливають на точність і перспективність прогнозу. Принципово важливо, щоб аналізи тем відбувалися повнотекстово, а фах аналітика (КАІР) був таким, щоб він бачив щодобову новизну в аргументаціях різного походження. За таких умов прогнозне коментування ступеня уваги публічного поля до замовника чи його інтересів і реальні рекомендації мають найвищу ефективність, тому що аналітик працює на рівні публічно-контентних викликів, ризиків і загроз визначеної сфери. Відтак надає учаснику процесу найбільший масштаб можливостей використання всіх цих знань зі свого власного, конфіденційного рівня асоціацій, які невідомі лінійному аналітику і навіть менаджеру зі сценарної розробки публічних рішень тощо.

Можливі й інші моделі посилення ефективності прогнозів

Наприклад, співставлення тематичних рядів аргументації, акцентування та стилістик між кардинально різними інформаційними полями. Ще – тиражування в Україні і реальний резонанс за кордоном (за умови фахового перекладу), тоді додається рівень у прогнозах на порядок. Можливо до цього додати закриту інформацію (інсайд) із оперативних систем, які не можуть легалізувати свої аргументи, або ще не готові це робити за інерцією старих підходів до інфраструктурних особливостей інформаційних полів різних країн, хоча це потрібно, оскільки саме тоді ми можемо вказати на формати, які б значно додали в посиленні уваги до потрібної тематики.

Сьогодні бажано різними технологічними діями весь інформаційний контент легалізувати. Те ж, що слід сховати, необхідно легалізувати в потоці частками, які не викличуть резонансу. Одночасно (за публічного моделювання гри на високих рівнях та динаміках) те, що бажано легалізувати, слід ховати за найвищими грифами, бо тотальної таємниці після WikiLeaks уже немає. Крім того, є вже можливості ховати наміри в масі даних (інформаційних фонах чи шумі), які навряд чи стануть резонансною інформацією.

На певному етапі розвитку у нас відбулися дискусії щодо можливості використання машинного моніторингу. Але ми свідомо від цього відмовились, оскільки побачили, наскільки різняться принципові підходи до ефективності, важливості та смислового сенсу аналізу інформаційно-контентних полів.

На жаль, навіть у київських реаліях є ще ті, які сканують (за різними технологіями) медіаносії в масив, а потім оператори ці масиви формально прив'язують до сформованих шаблонних тегів, за якими потім уже база шукає і формує масив. Тобто не використовується навіть можливість «гугла», де є реальні ідіоматично-синтаксичні формули пошуку – дезінформація замовника реальна як у плані наявності складного контенту, так і окреслення специфіки території, яка може проявлятися не тільки в інформаційних носіях своєї території, а й центру та інших територій, але все це поза подібними системами-імітаторами.

Хто використовує машинний моніторинг:

- системи, які мають запатентовані бренди і є унікальними філологічними явищами для різного роду маркетингових замірів-констатацій, часто без смислової градації зафіксованих процесів тощо;
- системи, які опікуються визначеними суспільними явищами, що мають чіткі межі (наприклад: освіта, соцзахист, влада, прем'єр-міністр, КМУ тощо) для розуміння характеру цитованості та реакції різних суспільних інститутів тощо;
- виконавці, які хочуть через подібний сервіс підтвердити свою дискретну ефективність за той чи інший проміжок часу;
- працівники освіти для пошуку даних через формальні прив'язки;
- несистемні аналітики, які імітують важку працю, тому їм потрібні великі масиви даних, щоб блефувати перед замовниками, які (за нерозуміння) згодні на констатації різного роду (аксіоматичні для аналітика КАІР);
- усі інші, які знають про свою проблему і хочуть знайти додаткову інформацію-знання чи аргументацію для підтвердження своїх знань чи навіть здогадок, тобто ті, хто стоїть на вершині даних і бажає знайти

щось у цій організованій купі, яка однозначно вже є вчорашнім станом знань того, що шукає споживач.

Фахівці ж контекстного аналізу інформаційних резонансів (КАІР) націлені на те, щоб фіксувати резонанси інформаційно-контентних полів, які ще не стали проблемою для нас, наших замовників і ще більше – для наших ще неклієнтів, котрі лише перебувають у процесі осмислення відомостей про свої публічні виклики, ризики та загрози, якими стануть сьогоднішні резонанси. Тому ми оперуємо в своїй щоденній роботі найновішими сплесками публічної уваги, яка інтегрально проектує завтрашні дії і зміни. Відтак ми можемо допомогти всім у тому, щоб ці зміни і явища не застали їх зненацька, і повідомляємо про найбільше коло моделей смислової уваги, якою ми опікуємося сьогодні, виходячи з рівня нашого технологічно-креативного осмислення реальностей життя територій, а не нав'язаних публічних стереотипів від медіахолдингових монополій.

Ми знаходимося за межею пересічного знання, бо створили технологію фіксації того, що стане осмисленим знанням чи підвищеною увагою багатьох уже завтра, а деяких – через роки. Ми працюємо з потенційними змістами, які впливають і змінюють суспільство і державу, і технологічно підійшли до ефективних можливостей обробки потокової контентної інформації, а також до прогнозування комунікаційних дій і явищ на завтра. Ці явища впливають на всіх нас ще на стадії первинних даних, то ж ми можемо, завдячуючи синергії досвідів, модерації професійних потенціалів і колу асоціативних зв'язків, виокремити їх як майбутній потенціал для широкого публічного резонування (через системи тиражування), яке має силу змінити навіть розуміння цілих процесів тощо.

Ми користуємося найновішою аргументацією, яка вже впливає, але з нами може стати визначальною в різних публічних процесах – від самоусвідомлення до управління найскладнішими процесами, – бо саме ми можемо виокремлювати цінне в нелінійних зв'язках різних систем сфер особистих стосунків тощо.

У чому сенс наших особливих підходів до інформаційної кон'юнктури дня і чому вона така важлива

Інформаційно-контентні масиви потокового складу мають багатий потенціал, але і велику ваду, яка може перекреслювати цей потенціал. Вони об'ємні і досить важкі щодо сприйняття пересічним громадянином. До того ж, потребують спеціальних методик аналізу тощо. З потоками слід працювати в онлайн-режимі, та в режимі доби, тоді вони відкривають можливість бачити новизну й акцентні зміни, які дають

нові знання та наміри різнопланових творців контенту. З іншого боку, фіксувати кон'юнктуру можна в реальному часі, бо вже за день неможливо повернутися в певний час, і фіксація буде досить неефективна, бо відкриється феномен іншої реальності за календарем.

Для того щоб побачити ситуацію в Україні, потрібна базова одиниця часу. В період становлення системи можна брати за відлік декаду чи тиждень, щоб після розгортання структури дійти до доби як одиниці узагальнення, і до населеного пункту в онлайні тощо.

Якщо відповідати на це запитання буквально, слід зважати на те, що система є суттю дієвих технологічних впливів на інформаційні поля регіонів, а механізми фіксації є лише другорядною функцією цієї комплексної системи. Це тому, що найякісніша фіксація інформаційно-контентного резонансу відбувається в середовищі динамічного щоденного медіаінструменту (інформаційна агенція, газети тощо), присутнього на ринку контенту, тому він технологічно найкращий, особливо для комплексної дії подібної системи.

Використання ІТБД дає можливість робити результативний прогноз загроз безпеці України. Є дієвий рівень визначення контентної загрози для України з рівня Центру, який містить лише тематики. Однак аргументаційні ряди поширення тематики по Україні і особливо акцентні схеми для тиражування на рівні громад у центрі відсутні. Тому для дієвої та активної протидії контентним агресіям, а особливо явища публічного тероризму різного масштабу і цілеспрямування, потрібно бачити специфіку динаміки розгортання контентних агресій. Наприклад, є видання походженням із РФ. Воно тиражує зважені та дипломатичні формати подачі контенту, але робить досить специфічне акцентування, чим досягається антиукраїнське налаштування свідомості читачів. Так формується певна матриця, яка може спрацювати за визначених умов. Якщо держава відмовляється такі видання просто (адміністративно) ліквідувати, тоді виникає питання їхньої нейтралізації нелінійними методами. Слово «нейтралізація» в цьому випадку не передбачає будь-якого фізичного втручання.

Наша методика дає змогу своєчасно виявляти реальні спецоперації з контентних експансій у регіонах

Технологічний пул навколо ІТБД та її можливості – це вже не стільки інструмент фіксації, скільки різнопрофільний комплекс інформаційно-контентної зброї, яку можна створювати на базі контентних масивів, що закладаються в ІТБД щодобово, тощо.

ІТБД має особливий потенціал можливостей, які б за потреби

реалізували модель проявів у масштабі національної безпеки існуючих у динамічних інформаційно-контентних полях публічних негативів (виклик, ризик, загроза) та позитивів (ситуативний позитив, контекстний позитив, міф як стале сприйняття). Ця можливість уже надала б додатковий інструментарій для дієвих високоефективних польових впливів на сталість публічної уваги різного роду соціумних об'єднань.

Утім, сьогодні не так важлива проста оціночна тональність контенту (позитив, негатив, нейтрально). Важливіша присутність у контенті аргументів, які б акцентувались з різними динамічними швидкостями в певних форматах та різними публічними спікерами уваги. Питання, як цього досягти?

Людство досить швидко прямує в бік атомізованих індивідуальних соціумних утворень, які не виражають навіть у такій конфігурації сутність індивіда, бо він одномоментно, за іншими ознаками, може вже знаходитися в іншій організованій групі навіть без соціумних зв'язків. До речі, соціумні зв'язки зараз реально зіткнулися з руйнацією і масштабним переформатуванням. Відтак оціночні ознаки, як універсальні індикатори на рівні числового абсолюту «+» «-» чи «0» вже дуже часто не відповідають сприйняттю індивідом контенту. Це може пояснюватися ще однією особливістю сучасних інформаційно-контентних реалій – читати стає несучасно і навіть нудно, більше для цього процесу підходить поняття бачити. Тому дуже важливо, щоб в цьому рівні бачення індивідом чи групою індивідів ваш об'єкт публічного аналізу був просто присутній. Це, мабуть, найважливіша умова виходу на рівень усвідомленої публічної уваги, яка після «фрікового» публічного життя на найвищому рівні країни також починає видозмінюватися аж до остракізму всього, з чим пов'язаний соціум у старих традиційних формах, особливо в таких, як: «Ти повинен знати...»

Саме тому на шляху до складного процесу втримання публічної уваги надзвичайно важлива технологічно-спонтанна присутність в інформаційно-контентних полях через найбільшу різнобарвність публічних образів-картин, які представлені аргументійними рядами для різних рівнів сприйняття. Всі вони повинні мати реальний адекватний потенціал акцентування в інформаційно-контентних полях з неоднаковими динамічними швидкостями продукування, проходження, сприйняття у відмінних форматах подачі та різними публічними спікерами актуалізації уваги на вашому об'єкті-замовнику тощо.

Слід усвідомити, що увага важливіша за потенціал тематики. Увага – це реалізований потенціал тематики в різновиді інформаційного

резонування. На жаль, сьогодні багато тематично-контентних потенціалів, які не мають адекватного рівня присутності в інформаційно-контентних полях, до рівня уваги просто не піднімаються.

Увага має об'єктивний стан свого існування. Це резонанс, який є різним за терміном, характером, аргументаційними рядами, тому тема, яка мала резонанс, може повторюватися. А тема, в якій відсутній резонанс, має різні (інші) потенціали, які залежать від рівнів присутності в полях. Тому досить часто для того, щоб спростити резонанс, є сенс заявитися в більш технологічних полях, щоб вирости до резонансу, бажаного замовнику тощо.

Про ці процедури йдеться лише щодо контентних смислів, бо резонування візуалізованого фізіологізму відбувається за іншими правилами. Утримання уваги в інтересах замовника можливе. Зрештою це технологічний процес, який в масштабах України має свій потенціал зростання і може вимірюватися однозначними показниками уваги (тут варто повернутися до теми моделей негативу і позитиву в контентних полях).

Наголошуємо, в сучасному світі увага публічних мас має більшу вагу, ніж потенціал тематики, яка недоступна соціумним групам, чи десоціумним масам індивідів. Утримання публічної уваги стає новим аспектом реальних публічних впливів, який зовсім інший, ніж відомі маркетингові прийоми рекламування тощо.

Публічну увагу можна ще охарактеризувати як продовжену резонансність теми

Вона має досить складний характер, особливо, якщо це увага до позитиву, бо негативна тематика має пришвидшений шлях до уваги. Це пояснюється тим, що негатив за своєю сутністю ближчий до фізіологічно-візуалізованого стилю індустріальної епохи, яка інерційно володіє соціумними об'єднаннями, де переважають натхненники і послідовники простих публічних дій, які не змінювалися сторіччями.

В часи зміни епох, коли індустріальна поступається ноосферній (хоча й дуже важко), придумали перехідний етап – постіндустріальний. У ньому зароджуються технології і реалії, які поки що більше належать до індустріальної епохи, а прояви епохи знань виявляються зазвичай майже суцільним негативом.

Позитиви вже самої епохи знань прийдуть із нагальною необхідністю ліквідації рецидивів постіндустріального етапу, можливо, одноментно, як фактор і умова нової реальності світу і соціуму.

ПРОПОЗИЦІЇ ЩОДО РОЗГОРТАННЯ ШИРОКОМАСШТАБНОЇ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПРОТИДІЇ РОСІЙСЬКИМ АГРЕСОРАМ НА БАЗІ МІНІСТЕРСТВА ОБОРОНИ

*(документ був підготовлений у березні 2014 р.
та поданий заступнику Секретаря РНБОУ)*

Заходи протидії інформаційній агресії протягом найближчого часу.

Міністерство оборони може використовувати як мінімум чотири канали інформування та комунікації:

– система відкритих меседжів керівництва, речників та чільних посадовців щодо ситуації в Україні та у Збройних Силах. Канал надзвичайно впливовий і довіра до нього, як і до Збройних Сил, велика; реакція на повідомлення – короткострокова, миттєва, загальнонаціональна;

– Міністр оборони та начальник Генерального штабу – Головнокомандувач ЗСУ практично самоусунулися від цієї роботи, яка повинна мати щоденний формат.

Доцільно визначити речників від Міністерства та Генерального штабу для надання негайних коментарів як щодо ситуації загалом, так і стосовно конкретних випадків, що виникають у військових частинах в Криму та загалом у ЗСУ (на превеликий жаль, сьогодні це не проводиться, що є значним мінусом для інформаційної протидії);

– система блогерства та активне використання соціальної мережі. В дійсності це є координуючим простором для діяльності практично всіх осередків реально впливових організацій та одночасно – це середовище самоорганізації громадян. На даний момент Міністерство оборони в цьому грандіозному сегменті обміну інформацією не займає жодної ніші і представлено мінімально, незважаючи на наявність відповідних засобів, у контексті обсягу обміну інформацією, який під час подій на Майдані зріс у рази;

– в соціальних мережах на громадських засадах представлено декілька самоорганізованих груп постійного інформування населення про перебіг подій у Криму та в розташуванні українських військових частин (Список додається);

– система загальнонаціональних ЗМІ. ЗМІ зацікавлені в постійному потоці інформації щодо ситуації і постійно активно його генерують. Запит на інформацію від «силовиків» і передусім військових – величезний, довіра дуже значна. Останнім часом співпраці стало більше, але фактично з ініціативи ЗМІ (За умови плідної взаємодії ГКЦ ГШ ЗС та

управління преси та інформації МО має бути вибудована чітка мобільна система інформування в онлайн-режимі);

– ця робота мала б вестись управлінням преси та інформації МО, яке насправді не дає необхідної, до того ж в оперативному режимі, інформації. Є дні, коли на сайті відомства не з'явилось жодного повідомлення (8 березня) (Робота управління потребує окремого аналізу);

– система розголосу і особистого спілкування військовослужбовців різного рангу як з громадянами, так і з журналістами та лідерами громадської думки. Надзвичайно ефективна в умовах наявності загрози та підвищеного зовнішнього психологічного тиску;

– для українських військових частин Криму доцільно організувати спілкування в Skype. Можливо проводити також відеоконференції між частинами, які розташовані на півострові для орієнтування про перебіг подій та обміну думками.

Доцільно встановити відеоапаратуру в усіх українських частинах для здійснення трансляції подій у прямому ефірі (зараз така апаратура встановлюється тільки в деяких частинах і за рахунок небайдужих людей).

Сьогодні найбільша проблема – морально-психологічний стан українських військовослужбовців. Вони (як і кримчани загалом) не відчують моральної підтримки. Для негайного виправлення ситуації вважається за доцільне встановити персональну відповідальність посадових осіб МО і ГШ за кожен окрему частину – щоденно виходити на зв'язок (Skype), спілкуватися з сім'ями, щоб вони відчували турботу столиці (У багатьох військовослужбовців закінчуються терміни контрактів, і є інформація, що за відсутності необхідної роботи з боку вищого командування наступні контракти підписані не будуть. А російськими ЗМІ це може бути подано як зрада українців Присязі).

Конкретні заходи і напрями роботи:

1. Роз'яснення громадянам реальних причин і цілей агресії з боку РФ, а саме того, що Росії потрібен не Крим, не Чорне море і не Чорноморський флот, а інтелектуальний і технологічний потенціал провідних підприємств Східної України, без яких саме існування РФ як цілісного державного утворення поставлене під питання.

Так, насправді відновлення повноцінної діяльності РВСП РФ без повного контролю над «Південмашем» категорично неможливе за жодних обставин. Завоювання України є вимогою фізичного виживання режиму Путіна. Тому вкрай необхідне масове поширення експертної інформації про реальний стан російського війська, ВПК, військових технологій, ракетно-ядерного щита.

2. Протидія інформаційній агресії через активну діяльність у соціальних мережах: а) виділення інформованих лідерів думки та застосування збору інформації на місцях військовими кореспондентами та частинами, розміщеними на територіях; б) застосування зв'язку з рідними та близькими військовослужбовців для отримання і передачі достовірної інформації; в) створення постійно діючих каналів поширення інформації про фальсифікації щодо стану справ в Україні.

Приклад: у Донецьку в регіональних ЗМІ для маси людей з околиць міста було широко оголошено запрошення, нібито від «майданівців», про те, що вони будуть у Донецьку в певному місці давати роз'яснення щодо ситуації, розкажуть про роботу Майдану, перебіг подій тощо. З'їхалося, за оцінками свідків, кілька десятків тисяч осіб. На сцену вийшло кілька людей, які скандували проросійські гасла та вимахували прапорами Росії, знімальна група зафіксувала виступ та присутність величезного натовпу, і буквально за 5–7 хвилин «виконавці» безслідно зникли, залишивши людей посеред майдану. В результаті маємо розтиражоване повідомлення про бурхливий виступ на підтримку Росії в Донецьку.

Таким чином, необхідна густа мережа джерел для повідомлення про будь-які виступи з наявністю об'єктивної та швидкої відеоінформації з місця подій, такого роду повідомлення, як вищевказано, повинні масово тиражуватися трьома каналами: місцевим, регіональним та, з невеликим відставанням, – загальнонаціональним.

Як варіант – розширення на цьому етапі мережі медіацентрів Міноборони, які мають наповнити регіональний інформаційний простір необхідним продуктом щодо ситуації у ЗС і Криму, зокрема бути експертами у військовій сфері на місцевому рівні. Зараз вони присутні тільки в окремих обласних центрах (Львів, Вінниця, Одеса, Чернігів, Дніпропетровськ, Харків, Сімферополь), але в окремих випадках кадрове та інтелектуальне наповнення (і, відповідно, якість роботи) викликають серйозні запитання.

3. Створення каналів постійної трансляції інформації на Захід в обхід великих комунікаційних традиційних медіагруп, які можуть бути і вже великою мірою є поставленими під фінансовий контроль з боку ворога. Відповідно, необхідне створення в соціальних мережах груп новин, відеохостів тощо англійською та іншими мовами, спрямованих виключно на західного користувача, інформація на яких повинна оновлюватися в режимі онлайн з усіх найважливіших точок подій в Україні з необхідним коментарем звичайних людей, військовослужбовців тощо. Цей же канал дає змогу просувати необхідні інформаційні меседжі безпосередньо на

незаангажовану західну аудиторію й отримувати прямий відгук аж до формування громадської думки і соціальних виступів на користь України тощо. У створенні таких каналів інформування можуть максимально допомогти ентузіасти і представники громадськості, готові працювати за «воєнним призовом на інформаційну війну» (Це може бути окремих сайт, який швидко «розкручується» в інформпросторі).

Міністерство оборони могло б організувати призов (мобілізацію) на інформаційну війну, яку воно повинно офіційно очолити, інтелектуалів, аналітиків, журналістів, представників дипломатичного корпусу тощо. Доцільність такого кроку полягає як у необхідності довести громадянам небезпорадність держави в цих питаннях, так і для підвищення рівня довіри до Міноборони як єдиного органу протидії зовнішній агресії будь-якого типу.

4. Широке та активне спілкування українських військовослужбовців з російськими колегами через забезпечення тотального масованого інформування в середовищі українських військових про реальні причини конфлікту, його спрямування, справжні, а не позірні цілі противника, про його методи ведення таємної війни тощо. Таким чином, з одного боку, збільшується рівень свідомості і патріотизму війська, усвідомлення того, що відступати, власне, нікуди і домовлятися немає з ким, крім як з такими ж простими людьми. З іншого боку, військовослужбовці на сьогодні є потужним каналом впливу і комунікації з росіянами, які в більшості знаходяться під контролем ідеологічних схем, нав'язаних протягом довгого часу.

Для збільшення ефективності таких заходів слід організувати буквальний вал аналітичних та прогностичних високоякісних публікацій в загальнопоширених ЗМІ, що мають найвищий ступінь проникнення та довіри, з тим, щоб військовослужбовці мали як опору для власної пам'яті та розуміння, так і своєрідний «опорний переконливий матеріал» при спілкуванні з колегами з російського боку. Активне втручання в ці схеми дає можливість знизити моральний дух і готовність супротивника, викликати внутрішнє протистояння у військовому середовищі противника, а також – через спілкування російських військовиків з рідними і знайомими за допомогою тих же соціальних мереж – перенести вплив та інформаційні подачі «в глибину території противника».

5. Забезпечення повноцінного інформування населення АРК про реальний стан справ, загрози і цілі РФ на території півострова.

Потужним засобом цього є соціальні мережі та sms-розсилки інформаційних новин, які можна поширити через мережі телефонних опера-

торів. Можливо, є сенс безкоштовно масово завозити і пропонувати населенню нові SIM-карти виключно українських мобільних операторів для можливості неконтрольованого і непрослухованого російською розвідкою мобільного зв'язку. Через ці мережі безкоштовних карток можна організувати тотальну sms-розсилку інформаційних повідомлень, рішень українського уряду та ЗС тощо. Важливим фактором повинно бути те, що ця розсилка має бути виключно утилітарно корисною, а не пропагандистською; вона повинна містити точну інформацію, що буде підтверджуватися і збільшувати довіру до цього «інформаційного вірусу» з боку громадян АПК.

Також доцільно поставити (поки що в максимально закритому режимі) питання про тотальну заміну в Україні, можливо, з доплатою чи іншими відповідними заходами телефонних номерів мережі МТС, яка знаходиться під контролем ворога, на номери українських операторів (наприклад, через певні акції тощо).

6. Створення єдиного центру координації та проведення інформаційної війни, інформаційних спецоперацій та інформаційної протидії з широкими повноваженнями щодо можливості вжиття негайних заходів та контролю виконання прийнятих рішень у режимі воєнного часу (як тимчасовий варіант – на базі МО).

Це дасть змогу максимально швидко та на випередження реагувати на будь-які дії ворога і проводити не політику реакції на удари, а проведення власних масштабних операцій, на які муситиме шукати відповідь противник.

7. Забезпечити ресурсне наповнення Центральної телерадіостудії МО для вироблення якісного телевізійного продукту та створення військового інтернет-онлайн-телебачення. Одночасно можливе опрацювання питання щодо тимчасового (на особливий період) надання ефірного часу для ЦТРС на одному чи двох провідних телеканалів.

8. Активізувати зусилля регіональних медіацентрів МО, діяльність яких є недостатньою для особливого періоду.

Практичні кроки:

- сформувати в складі РНБОУ єдиний (координуючий) орган з метою збору, обробки та розповсюдження у ЗМІ і соцмережах інформації щодо оперативної обстановки, яка надається структурними підрозділами міністерств та відомств;

- організувати на базі Міністерства оборони систему інформаційно-комунікаційної протидії в сучасних умовах та терміново розробити відповідні документи;

– невідкладно створити потужний Департамент масових комунікацій МО (технологічна і функціональна розробка відпрацьована), який би був спроможний проводити аналітично-прогностичну роботу зі щоденним наданням аналізу ситуації в інформаційному просторі та пропозицій щодо нейтралізації інформаційних загроз, ризиків та викликів керівництву відомства та держави (фіксація на базі існуючих інформаційних потоків України і світу, формування та технологічне створення контентних масивів – прямих та опосередкованих для нейтралізації фальсифікацій подій в Україні; масиву різноформатного позитиву ситуативного (вузькорегіонального), постійного, перспективного; координація за напрямками впливу на різні території та інформаційно-комунікаційні середовища, а не аудиторії тощо);

– забезпечити добір фахівців (аналітиків, журналістів, стратегів-соціологів, спеціалістів у галузі комунікацій тощо) та укомплектувати штат протягом трьох днів;

– посилити інформаційні структури та установи МО професійно підготовленими і досвідченими офіцерами запасу, перевести військові ЗМІ на штат особливого періоду;

– визначити Департамент масових комунікацій основним джерелом інформації щодо ситуації у Збройних Силах в АРК та розробником тем і меседжів для подальшого оприлюднення керівництвом держави та військового відомства.

ПРОПОЗИЦІЇ ЩОДО НЕОБХІДНОСТІ ВДОСКОНАЛЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОВЕДЕННЯ АНТИТЕРОРИСТИЧНОЇ ОПЕРАЦІЇ (2014 р.)

Третього липня 2014 року народні депутати підтримали пропозицію Президента Петра Порошенка призначити генерал-полковника Валерія Гелетея Міністром оборони України. Четвертого липня керівництву Міністерства оборони були надані пропозиції щодо вдосконалення системи інформаційного забезпечення Збройних Сил і, зокрема, підрозділів у зоні АТО. Публікуємо фрагмент документа.

Пропозиції щодо необхідності удосконалення інформаційного забезпечення проведення Антитерористичної операції

Україна сьогодні зіткнулася з невідомою досі агресією з боку РФ, яку можна охарактеризувати як гібридно-месіанську війну. Ключову

роль у цій війні Росія відводить телевізійним формам подачі інформації. Саме російська телевізійна журналістика протягом десятиліть формувала свідомість пересічного мешканця Донбасу та створила віртуальну реальність щодо сьогоденної України.¹ Вона полягає у створенні образу фашизму як суті нинішньої влади в Україні, яку необхідно повністю знищити.

Тому першочергові дії терористів були спрямовані на захоплення телевишок і підпорядкування місцевих ЗМІ місії «російських визволителів».² Включення російських телеканалів давало можливість диверсантам утримувати увагу населення Донбасу в російському інформаційному полі, що призвело до тимчасового програшу України в комунікаційно-контентній дуелі.

Вихід із цього колапсу можливий за умови донесення до українського суспільства та міжнародного співтовариства стовідсотково правдивої інформації в режимі online та щоденного фіксування перебігу подій усіма медійними засобами та сучасними комунікаційними каналами.

Це вимагає структурної перебудови організації допуску та роботи представників засобів масової інформації в зоні безпосереднього проведення антитерористичної операції.

Для документування злочинів проти людства, які чинять російські терористи в Україні, збирання свідчень очевидців з числа українських військовослужбовців, місцевого населення та полонених диверсантів, широкої ілюстрації героїзму учасників АТО необхідно забезпечити різноформатний зйом інформації безпосередньо з місць ведення бойових дій.

Проблеми реалізації системи адекватного викликам інформаційного забезпечення

Журналісти не отримують необхідної базової інформації від штабу АТО для розуміння процесів, що відбуваються в зоні АТО. Така інформація має надаватись у визначених межах з умовою оприлюднення в обумовлений час. Частина журналістів, які працюють на постійній основі і готують аналітичні матеріали, знайомити зі спеціальною вибіркою звітних документів.

Нагальною проблемою є заборона журналістам, у тому числі і військовим, працювати на місці подій. Необхідно готувати журналістські пули для роботи в першому та другому ешелонах бойових дій.

¹ Інформаційні виклики гібридної війни: контент, канали, механізми протидії: аналіз. доп./ за заг. ред. А. Баровської – К.: НІСД, 2016. – 109 с. С. 61.

² На Донбасі замість українських каналів почали транслювати російські. Електронний ресурс. Режим доступу: <https://tsn.ua/vypusky/tsn/vipusk-tsn-nich-za-28-kvitnya-2014-roku-347457.html>

Недостатнє залучення військових журналістів до роботи щодо висвітлення діяльності АТО та підготовки матеріалів для архівування.

Заборона журналістам відвідувати щойно звільнені населені пункти для підготовки оперативних матеріалів.

Відсутність можливості відвідувати представникам ЗМІ місця дислокації підрозділів та блокпостів, які знаходяться на віддаленні.

Технологічна необхідність встановлення на мобільні пристрої акредитованих журналістів GPS-визначників місця перебування (SMS-SOS).

Базові формати фіксації бойової інформації в підрозділах на етапах:

- ведення бойових дій;
- результатів проведення бойових операцій;
- висунання на бойові позиції;
- проведення інтерв'ю в окопах та на блокпостах;
- проведення інтерв'ю з місцевим населенням (фіксація реакції на визволення);
- волонтерської ініціативи і героїзму;
- історії життя кожного загиблого в бою.

Для наукового узагальнення та написання історії гібридної війни (агресії), яка ведеться проти України, бажано ввести в обов'язковому порядку щоденники підрозділів, у тому числі історій снайперських дуелей.

Процедури організації роботи журналістів у зоні АТО

Організацію акредитації журналістів, працівників ЗМІ для відвідування зони АТО здійснює Прес-центр АТО (далі – Прес-центр). Прес-центр АТО має нараховувати не менше 7 осіб, у кожному підрозділі від батальйону і вище пропонується ввести посаду прес-офіцера.

Безпосередній допуск акредитованих журналістів, працівників ЗМІ в зону АТО (бойових дій) здійснює керівник АТО (особа, яка його заміщує в штабі АТО) на підставі резолюції, наданої відповідною посадовою особою, паспорта та редакційного посвідчення або іншого документа, що засвідчує приналежність журналіста, працівника ЗМІ до засобу масової інформації.

Журналісти, працівники ЗМІ для акредитації надають до Прес-центру заяву, а засоби масової інформації надсилають подання в довільній формі.

Подання підписується уповноваженою засновником (співзасновником) засобу масової інформації особою та надсилається до Прес-центру

поштою, факсом або електронною поштою (сканований варіант).

Прес-центр, отримавши подання або заяву, що містить усю необхідну інформацію від інформаційно-медійних структур, засобів масової інформації, журналістів, працівників ЗМІ, розглядає та направляє його до відповідної посадової особи. За результатами розгляду подання, заяви відповідна посадова особа акредитує (того ж дня) або відмовляє в акредитації журналіста, працівника ЗМІ, про що Прес-центр повідомляє засіб масової інформації, журналіста, працівника ЗМІ.

У разі необхідності за рішенням уповноваженої посадової особи встановлюються певні обмеження під час відвідування об'єкта.

Представники ЗМІ перед відбуттям до зони АТО підписують зобов'язання про безумовне виконання всіх вимог з боку керівництва АТО під час перебування в зоні проведення АТО.

Додаток. Світовий досвід

У ході війни 1991 року в зоні Перської затоки організацію узгоджених дій командування оперативної ланки багатонаціональних сил (БНС) з представниками ЗМІ було покладено на спеціально створений Міжвідомчий координаційний комітет з питань суспільної дипломатії. Робота журналістів регламентувалася спеціальними розпорядчими документами і мала певні обмеження, пов'язані з необхідністю конспірації, інформаційної безпеки тощо. В структурі БНС створювалося близько 40 журналістських пулів та понад 150 робочих місць.

Під час операції в Косові 1999 року «Союзницька сила» інструментом формування суспільної думки стала прес-служба в Брюсселі, яка була збільшена з 6 до 40 фахівців.

Іракська кампанія 2003 року – приклад ведення інформаційно-комунікаційних операцій на якісно новому рівні. На тактичному рівні до складу підрозділів вводилися журналістські/репортерські команди, так звані Combat Camera (2-3 особи), які фіксували та передавали інформацію до прес-центрів бригад в режимі online. Ці команди виїжджали разом із підрозділом на всі заходи, включаючи бойові операції. Також створювалися журналістські пули, роботу яких скеровувала прес-служба коаліційних сил.

3 грудня 2002 року Пентагон почав здійснювати пропагандистське мовлення на Ірак за допомогою радіостанцій, розміщених на борту літака EC-130E Commando Solo. Ефективним також виявилось започаткування роботи «Радіо Сава» («Радіо Єднання»), яке фінансувалося Конгресом США й охоплювало більшу частину арабських країн.

З наведеного досвіду очевидно, що найдосконаліша система не буде працювати без продуктивної фіксації великих обсягів інформації безпосередньо в районі операції та оперативної (в режимі online) її передачі до відповідних прес-служб та журналістських пулів.

ІНФОРМАЦІЙНИЙ ПРОСТІР: ПЛОЩИНИ ПРОТИДІЇ АГРЕСОРУ

Протидія агресору в інформаційному просторі активувалася з весни 2014 року як на державному рівні, так і на рівні українського суспільства. Ці «битви» велися переважно в соціальних мережах, де на першому етапі досить віртуозно «грали» і перегравали кремлівські технологи. Знадобився певний час, щоб ініціативу перехопили українські гравці. Однак досі така робота не набула чіткої координаційної системності. Відтак ведеться вона «широким фронтом» і водночас розрізнено, без досягнення тих результатів, які могли би стати передумовою перемоги в інформаційному просторі.

Для розуміння можливостей комунікаційно-контентних дій України проти путінських агресорів пропонуємо бачення та розробку таких напрямів.

Інформаційно-комунікаційна протидія агресіям РФ в площинах:

Інформаційно-контентній – сутність публічних явищ в Україні дискредитується, враховуючи ментальні страхи територій від АРК до Луганська, що потребує творення нових змістів зростання в післямайданній Україні як безмежного резерву можливостей, а не катастрофи, яку формулює пропагандистська машина Кремля.

Ідеологічно-міфічний (історичний) – у сучасному публічному середовищі утвердилося поняття незнищенності ідеологічних догм комунізму і радянщини з минулої спільної державності в форматі епохи «червоної людини» (термін С. Олексієвич) СРСР, які цементують історичні та традиційні міфи минулої держави на територіях, що не зазнали цивілізаційної модернізації сучасної епохи. Важливо знаходити толерантні форми доведення абсурдності подібної консервації життя громадян і громад в Україні на всіх територіях без винятку.

Конфесійно-сакральній – відбувається нав'язування монополії московської конфесійної православності замість того, щоб утверджувати вищу сакральну-гуманістичну силу християнства загалом, а не лише православ'я в суспільстві. Через монополію УПЦ МП опосередковано нав'язується

зується технологічно-ментальне середовище неоколоніалізму в форматі «русский мир». Відтак важливо показувати пряму роль та місце УПЦ МП в останніх подіях (анексія Криму, підтримка терористів на Півдні та Сході).

Мовний – боротьба пропутінських сил за утвердження російської мови як державної чи офіційної штиками і геоавантюрами потребує вироблення мовного стандарту. Всі мови територій, які визначаються 10% відсотками, є регіональними, а міжетнічною мовою спілкування має бути українська. Залучення експертів та широкої громадськості до обговорення проблеми в м'якій, толерантній формі.

Ментальний – ще від СРСР іде нав'язування патерналізму як способу життя громадян і громад, що суперечить багатьом навикам суспільно-ментального характеру в Україні. Український менталітет базується на виявах свободи та взаємоповаги – основний меседж для протиповаги.

Геополітично-територіальний – розвінчання міфу про те, що держава в Україні не є самодостатньою. Роз'яснення позиції РФ, за якою стоїть бажання нового переділу кордонів у ЄС. Важливо підняти на новий щабель історичну військову пам'ять про війни в ЄС і на території України, особливо в частині визвольної війни на протиповагу Ввв.

Інфраструктурний – ініціювати створення інфраструктурних підрозділів ЗСУ, які мають врегульовувати виклики, ризики, загрози всім інфраструктурним мережам – від газотрубних до інформаційно-комунікаційних.

Ресурсно-кадровий – руйнування ресурсних можливостей АРК, Донбасу і зміна кадрового наповнення з боку агресора, який легалізує своїх найманців. Однозначно, що це найманство буде гнобити місцеве населення, а отже, знищувати всі наявні потенціали територій прямо та опосередковано.

Військово-технічний – АРК стає плацдармом для захоплення інших земель України, тому там побудують військові бази і об'єкти, які стануть центром підривних операцій проти України, яка не змириться з втратою соборності.

Суспільно-громадський – гальмування територіально-економічної самоідентифікації громад АРК та окупованої частини Донбасу в сучасному світі та перетворення їх на реальні сучасні соціальні оази розвитку і зростання, як це буде швидко відбуватися на материковій Україні з реалізацією стратегій територіальної модернізації, яку вже курує світова спільнота під егідою ЄС.

ІНФОРМАЦІЙНА БЕЗПЕКА ЧЕРЕЗ ПРИЗМУ КОМУНІКАЦІЙНО-КОНТЕНТНОЇ СКЛАДОВОЇ (2014 р.)

Проектне бачення проблематики концепту комунікаційно-контентної безпеки (ККБ)

Сучасні динамічні процеси в публічних потокових реаліях, які відбуваються в інформаційному просторі України і світу, диктують необхідність нових підходів до визначення, формулювання і реалізації підходів до глобального контексту інформаційної безпеки України в умовах гібридно-месіанських комбінованих агресій путінської РФ.

Інформаційне поле (простір) України, що формується центром країни, ієрархічно-домінуюче, динамічно-потокове, різноформатне, але майже не інтегроване з партнерських позицій у регіональні комунікаційно-контентні середовища різної масштабності. Тому інформаційний простір України досить часто розбалансований у своїх сегментних елементах і композиційних конфігураціях щодо публічних реалій та домінуючих векторів впливу.

Сучасні регіональні та міжрегіональні комунікаційно-контентні середовища України інерційні з часів СРСР, оскільки не зуміли за весь час незалежності вийти з-під впливу «старшого брата». Причин тут декілька, але однією з них є проведення Кремлем відповідної політики щодо ресурсно-олігархічного захоплення (та створення нових) брендів видань України і нав'язування потрібної Москві інформаційної політики виключно в її стилістиці.

Враховуючи історичну «першопричинність» Кремля в питаннях інформаційного домінування, РФ вдалося всі ці роки зберігати та навіть посилити домінантні впливи в інформаційному просторі Європи щодо роз'яснення ситуації та подій в Україні через російські ЗМІ.

Однак розвиток українського суспільства спричинив зростання громадянської позиції і навіть спротиву вітчизняного журналістського загалу діям тих можновладців, які нехтували національними інтересами і йшли на суттєві поступки кремлівській владі. При цьому політична орієнтація таких видань журналістами з активною громадянською позицією не бралася до уваги.

Тут варто віддати належне традиційній демократичній фронді української журналістики. З початком гібридно-месіанської агресії путінської Росії проти України проявилися кращі якості вітчизняної

журналістики. Ми стали свідками того, як представники українських ЗМІ прийняли виклик часу і без додаткових спонукань з боку держави активно протидіють інформаційній (а точніше – комунікаційно-контентній) агресії Кремля.

Найбільшим викликом за умов такої агресії є вплив телевізійних каналів путінської Росії, які довгий час заповнювали телеекрани українських глядачів. Відсутність відповідної законодавчо-нормативної бази та розгубленість певних посадових осіб призвели до масштабного домінування російських телеканалів протягом тривалого часу в Україні. Територіально така дія сягала аж до західних кордонів країни, а найбільшу небезпеку спричиняла в зоні АТО та АРК.

Оскільки телекартинка базується на психофізичних рефlekсах людини, а це зазвичай страх, викликаний трагедіями, катастрофами, смертями, з одного боку, та надлишковим штучно-ідеальним позитивом рекламних продуктів – з іншого, то пересічний глядач мимоволі тягнеться до телеформатів уявного щастя – любовних телесеріалів, концертів відомих виконавців, розважальних програм тощо. Ось цю нішу своєчасно та професійно-креативно заповнили формати кремлівського виробництва.

На жаль, Україна в цих умовах продемонструвала недостатню комунікаційно-контентну суверенність. Знадобився час, щоб проблема була усвідомлена на законодавчому рівні та отримала поштовх до виробничого наповнення з суто національним контентом на вітчизняних телеканалах (як основних інструментах впливу).

Варто підкреслити, що поза увагою весь цей час залишаються регіональні комунікаційно-контентні середовища. Вони мають достатній потенціал позитиву, але без адекватних комунікаційно-контентних систем та інструментів підтримки. Відбувається це, зокрема, тому, що суспільству монополюно нав'язується жорстка ієрархічна модель розуміння життя на цій території як безперспективна, безцільна, катастрофічна. Не зрушив з місця цю проблему і процес децентралізації, який ставить за мету перенесення центру життя в громаду. А саме громада може синергетичними зусиллями своїх членів створити новий формат творчого розвитку як середовища життя, так і окремого індивіда. Тоді будь-яка негативна інформаційна (комунікаційно-контентна) агресія Кремля (чи іншого контентного агресора) не мала би ґрунту для зростання.¹

¹ Микола Голомша. Маданна Україна. – Донецький інститут психології та підприємництва. – 120 с. С. 98.

Натомість повсякчасно зростає би центри креативних індустрій, які б виводили громади (середовища життя) на партнерське співробітництво не лише в країні, а й по всьому світу.¹ І тут надважливу роль відіграватиме саме контентне виробництво. На якісну зміну його характеру і структури в сучасних умовах впливають високі динаміки інформаційних потоків, де змагання за публічну увагу досить швидко переходить від еліт (владного політикуму) до середовища громадян.

Україна впевнено рухається до відкритого, транспарентного демократичного суспільства зі сталими загальнолюдськими цінностями. Сьогодні це шлях в ЄС. В умовах мирного співіснування та координаційного управління світом (ООН, ЄС) надзвичайно потужну роль для цивілізаційного розквіту держав і громад відіграватиме саме інформаційна безпека.

Україна нині перебуває під постійною загрозою публічного гібридного тероризму, який продукує путінська Росія – світова публічна увага прикута до прямих погроз і викривальних звинувачень на міждержавному рівні найвищими політичними особами РФ водночас із потужним продукуванням ідейних засад монопольних вселюдських інструментів, наприклад, християнства або історично-конфесійних імітаційних паралелей рівня «руського міра», «слов'янського єдинства» чи «євразійсько-православної ідентифікації» тощо.

Щоб вистояти в інформаційному протиборстві з таким агресором, як путінська Росія, необхідно кардинально переналаштовувати систему інформаційної та особливо її складової – комунікаційно-контентної безпеки. Це можливо за умови розгортання та активного використання діагностично-креативних індустрій з надсучасними підходами та методиками протидії і, найголовніше, нейтралізації інформаційних впливів на найсучаснішому рівні.

Термін «інформаційна безпека» потребує зараз нової оцінної якості. Його слід розглядати як комплекс кібер- і комунікаційно-контентних складових. Наразі як на науковому, так і на державному рівні про паритет комунікаційно-контентної складової та кіберскладової поняття «інформаційна безпека» не йдеться.² Це можна пояснити тим, що майданне партнерство Героїв Небесної Сотні і партнерське побратимство героїв АТО ще не набуло домінування в управлінських практиках сьогодення.

¹ Забарилло С.О. Креативні індустрії та арт-платформи в сучасних стилістиках творення щасливого життя на звільнених територіях. Тези доповіді міжнародного форуму з кризових комунікацій «Комунікаційно-контентна безпека в умовах гібридно-месіанських агресій путінської Росії». – К.: ВІКНУ, 2016. – С. 123.

² Дубов Д.В. Кіберпростір як новий вимір геополітичного суперництва: монографія / Д.В. Дубов. – К.: НІСД, 2014. – 328 с. С. 82. Електронний ресурс. Режим доступу: http://www.niss.gov.ua/content/articles/files/Dubov_mon-89e8e.pdf

Інформаційна безпека держави має свій потенціал оцінки зі сталим позитивним значенням тільки тоді, коли є ефективна координація між декількома паралельними сферами інформаційного середовища – комунікаційно-контентною потоковою індустрією, мережево-кібернетичними інфраструктурно-технологічними ресурсами найвищого рівня функціонування та ранжованого доступу і захисту, системами і комплексами комунікаційно-контентної участі як розширення можливостей у горизонті партнерства всіх складових безпекового сектору (результат взаємодії силових структур сектору безпеки в зоні АТО, причому не в масштабах областей України, а в масштабах не менше ніж континентальна Європа, що вказує на важливість цих процесів у глобальному світі, тощо).

З кількох моделей, які б забезпечували належну інформаційну безпеку держави, кращою є концентрація ресурсів, кадрів, інструментів у головному силовому інституті безпекового сектору держави (на наш погляд – ЗСУ), що має посилений рівень виконавської дисципліни як через законодавчо-статутну відповідальність, так і заохочувально-перспективну можливість працювати з максимумом аудиторій у цивільному та цивільно-військовому вимірі, які не конфліктують з інтересами територій, конфесій, віку, полу, професій тощо.

Інформаційна безпека як комплекс потенціалів і криз катастрофічного вектору розвитку сьогодні вже вийшла на перший план проблем і в національному управлінні, і на міжнародній арені спротиву комунікаційно-контентним проявам глобального гібридного тероризму сучасного неоварварства. Парадигма вирішення питань лежить у сприйнятті та розумінні особливостей національного інформаційного простору та технологічно-креативних дій координаційного характеру держави і суспільства, де науково-експертна складова стає потужним потенціалом рішень за адекватного ставлення та уваги.

КОНЦЕПТУАЛЬНІ СКЛАДОВІ КОМУНІКАЦІЙНО-КОНТЕНТНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ (2014 р.)

Комунікаційно-контентна безпека (ККБ) – це створення правових (цивілізаційних) умов, фахово-технологічних мотивацій, інфраструктурних рішень для адекватного розвитку глобальних геостратегій національної моделі комунікаційно-контентних процесів, які пришвидшують технологічно-креативну функціональну кристалізацію національного

інформаційного простору через сучасні комунікаційно-контентні середовища та залишки ієрархічних інформаційних полів у громадах різних масштабів. Одночасно вони забезпечують здатність використовувати сучасну і майбутню палітру ситуаційних сервісів і креативно-дизайнерських композиційних рішень різноформатної подачі в динаміках потокового контенту. Випереджальний комплексний розвиток комунікаційно-контентної безпеки нейтралізує потенціали публічних негативів (викликів, ризиків, загроз) і публічних агресій з боку третіх країн та глобальних міжнародних гравців. Такі агресії можуть проявлятися, зокрема, через саботаж бюрократично-ментальних та політично-лобістських груп.

Комунікаційно-контентна безпека – це комплекс цивілізаційно-ноосферних креативно-індустріальних умов та діючих паритетних середовищ (адекватних соціумно-територіальному поділу життя) з відповідним масштабом виробництва, умов для творчості, координації.

Комунікаційно-контентне виробництво в такому випадку є безумовним синергетично-партнерським забезпеченням тотальної публічності. Такий діючий комплекс є передумовою нейтралізації та переорієнтації публічних негативів (викликів, ризиків, загроз) у сталі мотиваційно-надихаючі позитиви цивілізаційного значення в горизонті людини, громади, населеного пункту, території, регіону, країни, континенту, світу.

Світова спільнота переживає цивілізаційну глобалізацію. Триває процес не тільки укрупнення та взаємопроникнення технологічно-інфраструктурних мереж і систем різних напрямів (аж до планетарних масштабів), а й їхнього наближення до мікроримірів приватного застосування. Комунікаційно-контентна (інформаційна) глобалізація торкається не стільки егоїстичних первинних (фізіологічних) запитів самого індивіда, скільки соціумно-ноосферного середовища, в якому відбувається формування та генерація мотивів до саморозвитку та адекватної самореалізації. Особистість отримує технологічно-цивілізаційну можливість спрямовувати свій розвиток до найвищих показників людської місії в земному житті.

Україна у своєму розвитку зіткнулась з цивілізаційним Рубіконом: або життя і успіх на базі цінностей епохи, яку відкрила Небесна Сотня, або занурення в епоху тотального цинізму через нинішній етап гібридно-месіанських агресій у геостратегічних реаліях діючих форматів глобального гібридного тероризму. В останньому випадку цинізм

стає домінуючим способом планетарного виживання.¹

Нинішній стан прогресивного розвитку суспільних процесів у світі зіштовхується з дилемою, яка ввбрала в себе основну інтригу соціально-економічної антропологічної перспективи – демократія на базі людських гуманістичних цінностей чи «неоварварство» сурогатної свободи в межах державноолігархічних корпорацій-режимів, що жорстко регламентують прояви людської натури з превалюванням стилістик різнофакторного цинізму.

Рух світової глобалізації трансформував динаміку суспільно-політичних процесів в активне масове і часто тотальне комунікаційне середовище. Його ключовою характеристикою є насичення різноплановими форматами подачі потокової інформації від рівня первинних даних до змістовно-публічних резонансів соціальної уваги. Сучасна суспільна практика залежить від динаміки кожного з тих процесів, які відбуваються в суспільному середовищі. Це середовище наразі відрізняється складною структурою. Його соціальні страти та функціонально-процедурні зрізи мають різний масштаб і широту, що дає можливість точкового застосування комунікаційно-медійного інструментарію для необхідного впливу. Такий інструментарій необхідний для фіксації та створення осмислених вербальних та спеціально розроблених і підготовлених івентних реакцій на події соціального спрямування як явищ з різними характеристиками, станами, видозмінами і трансформаціями, об'єднаних між собою.

Важливою специфікою сучасної геостратегічної та політичної дії став стан інформаційних суспільно-державних середовищ. Кожне таке середовище нині знаходиться в кардинально новому стані, який досі намагаються вимірювати засобами традиційного інструментарію інформаційного впливу чи контролю.² Зараз ми маємо говорити про те, що зміст інформаційного середовища розділяється на дані та інформацію. І такий поділ з'являється завдяки явищам добової кон'юнктури та резонансності як базових контекстних характеристик інформаційно-контентних потоків інформації.

Резонансність, міра впливу, мірило публічних динамік, тиражування та поширеності інформаційної хвилі, рівень кон'юнктури всередині доби є наслідком особливостей існування великої кількості різновидів

¹ Аналітична доповідь до Щорічного Послання Президента України до Верховної Ради України «Про внутрішнє та зовнішнє становище України в 2016 році». – К. : НІСД, 2016. – 688 с. С. 35. Електронний ресурс. Режим доступу: http://www.niss.gov.ua/content/articles/files/poslanya_new-cc2e3.pdf

² Г. Почепцов. Постжурналистика: нові реалії XXI сторіччя. Електронний ресурс. Режим доступу: http://osvita.mediasapiens.ua/ethics/manipulation/postzhurnalistika_novi_realii_khkhi_storichchya/

контентних форматів, що існують самі по собі в електронних (цифрових) інформаційно-контентних потоках або ж представлені у межах різнофункціональних промислових інформаційно-технологічних баз даних для ситуативних сервісів у системах аналізу потокової публічності.

Водночас аналітика змінила стилістику подачі та предмет вивчення в царині невідомого, а також докорінно змінила організацію процесу аналітичних досліджень. Зараз у цьому процесі превалюють форми мінігруп синергетичного поєднання роботи та співставлення різного людського досвіду кожного з учасників аналітичного процесу. Таким чином досягається креативне продукування сценарних рішень для потреб реагування на комунікаційно-контентні резонанси у форматах ситуативних сервісів бачення-фіксації, розуміння-попередження, впевненості-рекомендації, гіперактивного моделювання варіативності дій.

Сучасна аналітика має потребу якнайшвидше розвиватися до динамічних темпів представлення справжнього потокового аналітичного сервісу. Він має ефективно вливатися в добову динаміку, задля чого повинен встигати адекватно реагувати на корекцію інформаційно-контентного потоку та готуватися на випередження до спонтанного або підготовленого реагування на зміну контенту з боку інших учасників інформаційних процесів.

Важливо адекватно сприймати проблему розуміння інформаційної безпеки в двох технологічних напрямках: кібербезпеки (безпеки мережевої інфраструктури, яка за допомогою технологічного машинного інструментарію і ресурсів убезпечує оригінальні інформаційно-контентні потоки від стороннього втручання) та комунікаційно-контентної безпеки (змісти, сенси, мотивації, які мають свої особливості існування в сучасних комунікаційно-потоківих середовищах).¹

Важливо в безпековій координації дій загальнонаціонального рівня ранжувати комунікаційно-медійне середовище на віртуальні складові комунікацій, які формуються за допомогою електронних мереж та програмних засобів і охоплюють відповідні суспільні групи. Ці віртуальні середовища можна назвати комунікаційно-медійними полями, вони характеризують територіальні сукупності громад із їхніми особливостями та специфікою. Такий підхід дає інструментарій для того, щоб унеможливити домінування в комунікаційно-медійних середовищах (в інформаційно-контентному дискурсі смислів, сенсів, мотивацій) третіх країн,

¹ Дубов Д.В. Кіберпростір як новий вимір геополітичного суперництва: монографія / Д.В. Дубов. – К.: НІСД, 2014. – 328 с. С. 17. Електронний ресурс. Режим доступу: http://www.niss.gov.ua/content/articles/files/Dubov_mon-89e8e.pdf

які ведуть комунікаційно-інформаційну боротьбу із суспільством і державою Україна в умовах різнополярних ціннісних градацій по всьому периметру державного кордону України.

Складність динамічного існування інформаційно-контентних потоків, які обслуговують різномасштабні територіальні інформаційні поля, полягає ще й у тому, що сучасне інформаційно-комунікаційне середовище достатньо наповнене різноманітною інформаційно-контентною складовою, надмірною, перенасиченою та досить складною для традиційного сприйняття. Тому на перший план висувається проблема втримання суспільної уваги на змістах, сенсах, мотиваціях, продуктивних для громад, суспільства і держави одночасно. Небезпека в цьому випадку полягає в тому, що противники сучасної України користуються змістами, сенсами, мотиваціями, які вживлювалися в суспільне середовище України протягом декількох поколінь громадян, орієнтуються на їхні тваринні рефлексії страху, принижень та етнічно-мовної меншовартості, яка продукувалася в Україні навіть протягом останніх 25 років.¹

Важливими в цьому значенні стають оцінні показники інформаційно-контентної безпеки в комунікаційно-медійному середовищі сучасної соборної України. Вони не мають визначених жорстких форм позитиву і негативу, а є сукупними динамічними процесами (виклики, ризики, загрози), що мають формуватися об'єднаними суспільними групами і громадянами через призму розуміння добра і зла в сучасних вимірах. Акцент тут робиться на правових нормах як сутності людського співіснування. Саме такого принципу уникають тоталітарні державні системи, що спекулюють на ієрархічному праві обраних.

Світ стрімко наближається до превалювання суспільно-економічних укладів, які перетворюють знання на технологічні рішення, ресурсний потенціал, показник перспективності, фактор виміру середовищ, що породжують інновації. Це – ключ до успішності не тільки громадянина чи громади, а цілих суспільств і державних конгломератів різної складності. Тому інформаційно-комунікаційні середовища стають надпотужними технологічними інфраструктурними комплексами, які через продукування сучасних інформаційно-контентних потоків у середовищі громадян, громад, суспільства і держави стимулюють перетворення розсіяного віртуального знання і потенціалів суспільних мас в реальні новітні концентровані управлінські моделі дій суспільства і держави.

¹ Діана Дуцик, Валентин Бадрак: «Україна з першого дня незалежності була полігоном для інформаційних війн». Електронний ресурс. Режим доступу: http://osvita.mediasapiens.ua/ethics/manipulation/valentin_badrak_ukraina_z_pershogo_dnya_nezalezhnosti_bula_poligonom_dlya_informatsiynikh_viyin/

Це шлях переходу України від суспільних стандартів виживання до саморозвитку кожного і всіх одночасно в соборній Україні в різних моделях фрагментованого децентралізованого суспільства творчості.

Сучасний стан інформаційно-комунікаційних середовищ, які б продукували адекватні потенціалу суспільно-державних організмів інформаційно-контентні потоки, визначається такими характеристиками:

- інформаційно-комунікаційне виробництво повинно бути максимально багатогранним. Воно має функціонувати від найменшого населеного пункту до віртуальної суспільно організованої спільності. В останньому випадку потрібна найширша і навіть надмірна інфраструктурна забезпеченість для комунікаційних реакцій, щоб задовольняти сучасні реалії та мотивації громад у майбутньому;

- перелік інформаційно-комунікаційних інструментів у найменшому населеному пункті має бути настільки великим, щоб самою наявністю та інфраструктурною забезпеченістю мотивувати творчість та натхнення до продукування форматних образів (способів) життя громади і громадянина. Цей перелік має задовольняти не лише професійні вимоги фахівців, а й стимулювати розвиток творчих здібностей і потенціалів громадян;

- культивування в суспільстві інформаційно-контентної гігієни та формування навичок з аналізу інформаційно-контентних потоків через технологічні рішення контекстного аналізу інформаційних резонансів;

- публічність суспільно-державного управлінського стилю має стати абсолютною та змінити формалізовані звітні стандарти на змістовні, насичені сенсами, анонсами і відповідальністю за реалізацію заявлених обіцянок. Публічність має стати технологічною і стратегічною, а комунікаційні формати не мають перетинатися з оперативним інформуванням та «піарними» сервісами політиків в управлінських ієрархіях;

- комунікаційно-медійне середовище має створювати системи фіксації і відповідальності за інформаційно-контентну інтелектуальну власність автора, яка має ранжуватися за резонансністю і мати відповідні монетарні еквіваленти;

- Україна повинна підтримати систему законодавства АСТА та якнайшвидше запровадити в країні особистий електронний ключ для захисту особистості, її можливостей в інтелектуальному світі;

- Україна має забезпечити право власності на всі види та, зокрема, на інтелектуальну власність, виходячи не зі звичної традиції її обмеження, а через розширення творчості як мотивації розвитку всіх напрямів і форматів людської діяльності;

- в країні має змінитися управлінська стилістика: від ієрархічного керування (заборон і принижень у стандартах банального фізичного виживання) до управління громадами і громадянами з позиції сервісів і створення умов, правил, традицій для життя і творчості;

- важливо постійно зважати на те, що перенасичення інформаційних полів публічними негативами різної класифікації (виклики, ризики, загрози), які реалізуються через страх, невпевненість, приниження і навіть істерики, технологічно доводить, що в глобалізованому світі публічне середовище стає найважливішим загально-суспільним капіталом, який виявляється через контентно-візуальні змісти, смисли, сенси, що керують мотиваціями громадян і територіальними громадами щоденно і повсякчас;

- державі і суспільству варто усвідомити нагальну проблему динамічного режиму життя – постійний виклик (як загроза) національній безпеці. Очевидно, що ефективна протидія не організована не тому, що немає кадрів, ресурсів, мотивацій, а тому, що публічність до сьогодні не вважається вагомим ресурсом геосупільного значення, який кінечний в окремому проміжку часу, оскільки вимірюється технологічними зусиллями найдорожчого показника стану суспільства – увагою, яка згодом перетворюється на довіру до авторитетних спікерів, що вже впливає на долі не тільки громадян і громад, а і держав, і загалом глобалізованого світу.

ПОШУКОВІ СИСТЕМИ В МЕРЕЖАХ ІНТЕРНЕТУ (2015 р.)

Сучасне життя пересічного громадянина (не кажучи вже про спеціаліста) насичене різноманітною потоковою інформацією, яка надходить до нього з різних джерел: на вертикально-горизонтальному рівні виробничих відносин – від керівництва, колег, підлеглих, партнерів; на горизонтальному рівні – від засобів масової інформації, засобів масової комунікації, сусідів, друзів, знайомих тощо...

Однак не завжди ця інформація задовольняє потреби (як виробничі, так і повсякденні) індивіда. Для виконання поставлених завдань сучасному фахівцю потрібно оперувати останніми даними за напрямом роботи, відслідковувати зміни в галузі (окремому секторі) і опиратися на новітні розробки. Тому виникає потреба оперативного та достовірного пошуку такої інформації. В сучасному інформаційному масиві (інформаційно-контентних потоках) відшукати необхідні повідомлення досить складно. В такому випадку на допомогу приходять пошукові си-

стеми загального та спеціального користування. В повсякденному житті потреби переважної більшості користувачів цілком задовольняють пошукові системи загального глобального користування. Спеціальні пошукові системи застосовуються у вузькоспецифічних сферах: академічних наукових розробках, дослідженні сегментних сфер виробництва, креативної індустрії, конкурентної розвідки тощо...

Останнім часом досить стрімко розвиваються соціальні формати нових медіа та соціальні мережі. І нерідко саме там можна знайти необхідну інформацію або зробити відповідний запит (уточнення, обмін). Це спричинило розвиток моніторингових систем соціальних мереж.

Для повноцінного використання можливостей пошукових систем потрібно орієнтуватися в їхньому розмаїтті, знати переваги та недоліки кожного із пошуковиків, грамотно застосовувати для пошуку необхідної інформації тощо.

Отже, на першому етапі підготовки до роботи з пошуковими системами необхідно знати основні пошуковики загального та спеціального користування, розрізнати їхні відмінності та напрям застосування, а також орієнтуватися в можливостях кожного з них.

Із зростанням масштабів інформаційних потоків виросла динаміка інформаційного пошуку. Надвеликі обсяги різноманітних і різномасштабних повідомлень, багаторазове і поліваріантне дублювання інформації, наявність спаму та шумової інформації – всі ці та багато інших чинників призводить до нагальної потреби мати адекватні пошукові системи, які б задовольняли запити користувачів. Варто зазначити, що на сьогодні існує достатня кількість різних пошуковиків, адаптованих під спеціальні потреби, які пропонують користувачам лідери у сфері інформаційного пошуку (Google, Yahoo!, AltaVista, Bing, Yandex, Rambler тощо). Для спеціалізованого пошуку, який має на меті поглиблене вивчення окремих аспектів суспільних, економічних, природничих чи інших домінантів, пропонується низка пошуковиків заданої тематики. Дослідженням різноманітних аспектів розробки, функціонування та використання таких систем присвячені роботи І. Безсуднова, С. Брайчевського, А. Додонова, О. Дубинського, Д. Ланде, А. Снарського, В. Путятіна та ін.

Серед іншого авторами досліджується проблематика своєчасного та ефективного отримання багатоаспектної та об'єктивної інформації з інформпростору для подальшого використання в управлінській діяльності, що, відповідно, потребує сучасних високотехнологічних рішень.

На першому етапі функціонування інформаційно-пошукових систем у світі (приблизно середина минулого століття) перед ними стави-

лися досить прості задачі:

- знайти необхідну інформацію;
- зберегти її в початковому вигляді (оригінал);
- забезпечити можливість додавання нових матеріалів (видалення непотрібних);
- мати функцію витягу потрібної інформації за потребою;
- систематизації у відповідних блоках (папках).

З часом вимоги до рівня пошукових систем значно зросли. До характеристик додалися такі вимоги, як швидкість пошуку інформації, повнота, релевантність, ранжування результатів, агрегація, оперативність оновлення баз даних тощо.

Такі системи були запропоновані провідними світовими ІТ-компаніями та корпораціями, зокрема Google, Yahoo, AltaVista, Bing, Yandex, Rambler тощо.

Коротко розглянемо деякі з відомих пошуковиків загального користування.

Лідером серед пошукових систем є Google. Його «працездатність» перевищує 40 мільярдів запитів на місяць. До того ж пошук може вестись відповідними підсистемами, кількість яких тільки зростатиме з часом.

Найзручнішими для проведення традиційного моніторингу є, на наш погляд, наступні: Google Alerts, розширений пошук Google, Google Trends, Google Correlate, Google Fusion Tables, Google Tables, Google Public Data Explorer, Google Maps – Streetview, Google Images.

Ще одна перевага – для пошуку може застосовуватися десять мов. Окрім цього, система перекладу дозволяє швидко перекласти необхідний матеріал, що дає змогу зекономити час при традиційному моніторингу інформаційного простору у визначеному сегменті та за вказаною тематикою. Це також дає можливість пришвидшити аналітичну розробку заданої теми.

Шість з цих десяти пошукових підсистем доступні українською мовою. З них найбільший інтерес становлять такі:

Google Alerts надає можливість постійного оновлення (за визначеною замовником частотою – щодня, щотижня або щомісяця) тематичної інформації за вказаними напрямками (наприклад, новини) та доступною мовою з переліку можливих. За необхідності такий пошук здійснюється в автоматичному режимі і потрібна інформація надходить на заданий акаунт Gmail.

Розширений пошук Google досить зручний для оперативного моні-

торингу, наприклад, при підготовці журналістських матеріалів. Тут застосовуються такі критерії, як «0», «+» і «-», є можливість використовувати для пошуку доменні імена (gov, ua, ru, gt тощо). Підсистема дає змогу також використовувати пошук за типом файлу (doc, rtf, pdf).

За допомогою Google Trends можна відслідковувати теми, в яких зацікавлений замовник, та одночасно перевіряти ефективність власних публікацій. Таким чином здійснюється так званий власний моніторинг.

Якщо ви працюєте з базами даних (що є зараз однією з умов успішного виконання аналітичної роботи), тоді зручніше працювати з Google Public Data Explorer. Ця підсистема Google дає змогу отримувати дані з бази Організації Об'єднаних Націй та Світового банку і вибудовувати відповідні графічні конструкції. Однак ефективність при цьому можлива лише при користуванні англійською.

З квітня 2015 року Google вивів свої пошукові алгоритми на новий рівень – наступною новинкою стає ранжування сайтів, які добре зарекомендували себе на мобільних пристроях. Але існують певні перестороги до подачі матеріалів на таких сайтах. До них відносяться передусім розмір тексту, простір між посиланнями та величина матеріалу, тобто чи вміщується він на екрані пристрою. Власники сайтів мають можливість перевірити комутацію матеріалів сайту з мобільними пристроями на сторінці Mobile Friendly Test.

Такий підхід змушує низку сайтів переналаштовувати внутрішні композиції матеріалів з урахуванням нововведення Google.

Ми детально зупинились на розгляді можливостей пошукової системи Google як основного інструментарію в роботі з моніторингом світового інформаційного простору первинного рівня.

Звісно, такі пошукові системи, як Yahoo! (американська компанія, друга в рейтингу серед пошукових систем світу), Yandex (найбільша на сьогодні російська ІТ-компанія, яка задовольняє потреби російськомовного Інтернету, є четвертою в рейтингу пошукових систем світу за кількістю оброблених запитів), Rambler.ru (заснована як перша пошукова система російськомовного Інтернету, тривалий час очолювала російський ринок пошуковиків) та інші, теж цілком можуть задовольнити потреби моніторингу інформаційного простору. Використання тієї чи іншої пошукової системи залежить від поставленого завдання, визначеної тематики та, зрештою, особистих симпатій користувача.

Світовими лідерами пошуку однозначно залишаються Google, Yahoo!, Baidu, AltaVista, Bing, Yandex, Rambler та ще деякі. Однак пошукових систем достатньо в кожній країні. Не маючи змоги чи не ставлячи

перед собою мету вийти на міжнародний рівень, такі пошуковики намагаються зміцнити свої позиції в сегментному полі. Лідером тут є США, Німеччина, Канада, Австралія, Франція, Велика Британія, Іспанія тощо. Досить бурхливо розвивається цей напрям останнім часом у Китаї. Достатньо сильні позиції займає Росія, що є важливим для всього пострадянського простору.

Україна тривалий час за цим напрямом знаходилася в полі тяжіння Росії. Ситуацію загалом не надто поліпшено за останні роки. Але поступово ця ніша стає дедалі більше українською. Починаючи, власне, від розвитку україномовного сегмента світових лідерів пошукових систем і закінчуючи становленням вітчизняного розробника пошуковиків.

З українських пошукових систем для проведення моніторингу найдоцільніше використовувати системи META.UA, UAport, Bigmir)net. Кожна з них має свої переваги. Так, META.UA проводить повнотекстовий пошук (застосовується пошукова система Google), в якій заведено особливості української та російської морфології. Аналізується весь сегмент українського Інтернету, за потреби задається тематична рубрика тощо. UAport може вести пошук кількома мовами, опирається на власні архіви української преси. Bigmir)net виконує пошук через Google або Яндекс.

Утім варто зауважити, що велась активна робота з метою послабити діяльність українських пошуковиків або перевести їх у неконкурентний сегмент. Так, у квітні 2007 року META.UA стала об'єктом інтересів (51% акцій) інвестгрупи «Російські фонди» та компанії Digital Sky Technologies (російський капітал, пов'язаний з Ю. Мільнером і А. Усмановим).¹ Bigmir)net (як складова UMN group) 2013 року перейшла у власність «младоолігарха» Сергія Курченка.²

Однак і такі визнані «метри» інформаційного пошуку, як Google, Yahoo, AltaVista, Bing, Яндекс та інші сьогодні вже не в змозі впоратися з динамічним зростанням інформаційних потоків і, відповідно, задовольнити потреби замовників.

Серед проблем, які постають перед інформаційно-пошуковими системами, наприклад, неможливість забезпечення індексації мережевого простору та «бачення» всіх веб-сторінок.

Відтак ці та інші проблеми вирішують метапошукові системи. Вони

¹ «Русские фонды» вложились в uanet. Електронний ресурс. Режим доступу: <https://www.kommersant.ru/doc/749662>

² Медіаринок 2013 року: зміна власників, нові ЗМІ і масові звільнення журналістів. Електронний ресурс. Режим доступу: <http://tyzhden.ua/News/97696>

ведуть пошук одночасно в декількох пошукових системах, але з урахуванням особливостей кожної з них. При цьому власних баз даних такі пошуковики не мають. Це вигідно для економії часу, оскільки не потрібно робити запит по кожній пошуковій системі окремо. З технологічного боку перевагою таких пошуковиків є «можливість підтримки індексних даних в актуальному стані, оскільки кожна локальна пошукова система охоплює власний фрагмент веб-простору»¹.

Поглиблений та спеціалізований моніторинг замовленої тематики в інформаційному просторі

Наведені вище приклади роботи інформаційно-пошукових систем, за допомогою яких здійснюються традиційні моніторинги заданої тематики в інформаційному просторі, задовольняють потреби більшості замовників. Однак низка організацій як державного сектору, так і бізнесу потребують більш глибокого, сегментного моніторингу для проведення всебічного аналізу стану справ у визначеній сфері та перспектив її розвитку. Відомі пошуковики з такими завданнями впоратися вже не можуть. Тим більше, що кількість сайтів і персональних блогів у Мережі, за свідченням англійської компанії Netcraft, у вересні 2014 року перетнула рубіж у мільярд². Коли Netcraft починала вести аналітику розвитку світової Мережі у 1995 році, на той час ця цифра становила лише 18 957 сайтів. Після 2000 року, щоб забезпечити підрахунок змін, що відбуваються в цьому сегменті, компанія змушена була запустити метричну систему, яка працює щоденно протягом року.

Відтак на заміну простим пошуковикам приходять спеціалізовані системи і сервіси, для яких розробляється відповідне програмне забезпечення. До таких професійних пошуковиків, які здійснюють моніторинг інформаційного простору, належать, серед інших, такі³.

У ніші програмних продуктів:

Sorpenic Agent (використовує до 1000 пошукових систем, об'єднує результати, показує найрелевантніші результати); Avalanche (веб-моніторинг базується на технології концепції «розумних» папок, автономному інтелектуальному пошуковому роботі та вбудованій базі даних, яка має назву «персональна енциклопедія»), WebSite-Watcher

¹ Додонов А.Г. Компьютерные сети и аналитические исследования / А.Г. Додонов, Д.В. Ландэ, В.Г. Пуятин. – К.: ИПРИ НАН Украины, 2014. – 486 с. С. 162.

² Количество сайтов в интернете перевалило за миллиард. Электронный ресурс. Режим доступа: <http://techno.bigmir.net/technology/1577735-Kolichestvo-sajtov-v-internete-perevalilo-za-milliard>

³ Додонов А.Г. Компьютерные сети и аналитические исследования / А.Г. Додонов, Д.В. Ландэ, В.Г. Пуятин. – К.: ИПРИ НАН Украины, 2014. – 486 с. С. 46–47.

(здійснює моніторинг веб-сайтів, форумів, локальних сайтів, забезпечує фільтрацію інформації та зручну візуалізацію результатів).

Як сервісні рішення наводяться приклади WatchThatPage (здійснює в автоматичному режимі збір нової інформації з ресурсів, що моніторяться), Newspaper Map (об'єднує геолокацію та інформаційно-пошукову систему з медіаресурсів, можна вибирати регіон, список онлайн-версій ЗМІ, мову, підтримує російську), WebGround (агрегує російськомовні новини).

Досить цікавими є пошуковики для моніторингу інформаційного простору російського походження.

RCO Zoom (http://www.rco.ru/product.asp?ob_no=7348) – російська пошуково-аналітична система з функціями контент-аналізу в реальному часі і транзакційного сховища документів.

За свідченням розробників, система дає змогу працювати з величезними масивами текстової інформації в реальному часі (обсяг бази – до сотень гігабайтів, час пошуку та обробки – секунди).

Засіб відображення – інформаційний портрет – дає можливість отримати ключові слова, формулювати та перевіряти гіпотези, розділяти об'єкти, виділяти статистичні інваріанти в першому наближенні.

При цьому ситуація з інформаційної надмірністю повністю змінюється: чим більше інформації, тим краще.

Вбудовані механізми контент-аналізу забезпечують проведення контент-аналізу в реальному масштабі часу, автоматичне виділення головних тем – тегів документів, визначення тематично і текстуально схожих документів, автоматичну класифікацію та кластеризацію документів.

Морфологічний модуль системи підтримує російську і англійську мови, легко може бути підключена підтримка інших мов, інтегрований з таблицями синонімів, відповідними предметній галузі.

Ще один російський ресурс – «Медialogія» (<http://www.mlg.ru>) – розробник автоматичної системи моніторингу та аналізу ЗМІ в режимі реального часу. Вона оперує базою джерел інформації, що дає змогу здійснювати моніторинг більше 24000 ЗМІ та понад 92 млн соціальних медіаресурсів.

Система складається з бази даних ЗМІ та автоматизованого аналітичного модуля, який уможливорює самостійний пошук і аналіз за кількісними та якісними характеристиками за будь-який заданий період. Результати доступні миттєво.

Оперативне надходження контенту – 24 години на добу, в тому числі транскрипти федеральних телеканалів доступні через 1,5 години після виходу сюжету в ефір.

Система PolyAnalyst (<http://megaputer.ru/polyanalyst.php>, російськомовний продукт американської компанії Megaputer Intelligence, працює в 30 країнах) дає змогу отримати необхідні знання з великої кількості текстових і структурованих даних, передає ці знання в доступній розумінню формі та у вигляді оперативних застосовуваних моделей для прийняття відповідальних рішень, переважно в бізнесовій сфері.

PolyAnalyst дає можливість створювати багатоступінчасті сценарії аналізу даних і форми звітів за допомогою простого drag-and-drop інтерфейсу.

PolyAnalyst надає користувачам результати, отримані з прогнозів, у доступних для розуміння формах, які полегшують прийняття зважених рішень.

Інструментарій PolyAnalyst пропонує клієнтам наступний функціонал: категоризацію, кластеризацію, прогнозування, аналіз зв'язків, знаходження ключових слів і пошук сенсу, виявлення закономірностей, знаходження аномалій.

Загалом у Росії є достатньо інформаційно-пошукових систем, які не лише забезпечують потреби моніторингу інформаційного простору, а й є інструментами конкурентної розвідки в мережі Інтернет.

Серед вітчизняних повнофункціональних систем варто виокремити X-SCIF¹. Вона, серед іншого, забезпечує «моніторинг інформації на заданих користувачем веб-сайтах (веб-сторінках) у мережі Інтернет (Інтранет) за визначеними темами; пошук нових джерел інформації в мережі Інтернет за визначеними користувачем тематиками з наступним їхнім моніторингом; створення і збереження складних запитів за визначеними темами у вигляді списку-каталога або рубрики для наступного проведення автоматичного моніторингу, пошуку або контент-аналізу; форматування відібраної інформації за єдиним взірцем та завантаження її до сховища...»

Також система може забезпечувати екстрагування сутностей з відібраної інформації, виявляти приховані зв'язки між об'єктами, аналізувати емоційне забарвлення документів тощо.

Безпосередньо для моніторингу застосовується підсистема X-Stream, відпрацьована на базі технології InfoStream компанії ELVisti. X-Stream моніторить в автоматичному режимі понад 7000 джерел. База архіву (ведеться з 1996 року) становить більше 85 млн документів. За територією ця підсистема охоплює весь сегмент україно-, російсько- і англомовних

¹ А.Г. Додонов, Д.В. Ландэ, В.В. Прищепа, В.Г. Путятин. Конкурентная разведка в компьютерных сетях. – К.: ИПРИ НАН Украины, 2013. – 248 с. С. 54.

видань України, Росії, а також певний перелік ЗМІ зарубіжжя.

InfoStream (<http://infostream.ua>) є одним із лідерів серед контент-моніторингу інтернет-ЗМІ (комплекс контент-моніторингу базується на технології Text Mining). Як повідомляють розробники, система InfoStream забезпечує доступ до оперативної інформації з єдиного інтерфейсу в пошуковому режимі з урахуванням можливого дублювання та семантичної близькості документів, мовних версій, розмірів документів, їхньої цифрової насиченості тощо; доступ до унікального ретроспективного фонду, що перевищує 80 млн записів; підтримку аналітичної роботи в режимі реального часу: побудова сюжетних ланцюжків, дайджестів, діаграм зустрічальності і таблиць взаємозв'язків понять, медіарейтингів.

Infostream надає доступ до понад 6 тисяч джерел з України, країн СНД тощо (з них: інформаційні агентства – 324, теле- та радіоканали – 239, газети – 334, журнали та щотижневики – 368, офіційні джерела – 375, сайти асоціацій, компаній – 714, інтернет-видання – 2665).

Корпорація «Медіа-простір» (<http://media-prostir.kiev.ua>) забезпечує аналіз інформаційного простору України (понад 550 ЗМІ) за допомогою 25 регіональних (обласних) офісів. Вони не лише відслідковують потоки місцевого рівня, а й самі створюють електронні варіанти окремих матеріалів тих друкованих видань, які не мають власних інтернет-версій.

В основі моніторингу компанії – відстеження, систематизація, накопичення та обробка матеріалів центральних і регіональних ЗМІ.

За інформацією розробників, систематизація інформаційних повідомлень здійснюється за чотирма прив'язками:

- предметні сфери (економіка, політика, соціальна сфера, гуманітарна сфера);
- політичні суб'єкти (партії, виборчі блоки та об'єднання, громадські організації);
- особистості (посадові особи, народні депутати, лідери політичних партій та громадських організацій);
- території (великі міста, області, територіально-регіональні одиниці).

Інформаційні технології корпорації «Медіа-простір» надають можливість у процесі моніторингового аналізу «занурюватись» до третього рівня (наприклад, економіка – Міністерство транспорту – українські залізниці) та здійснювати перехресну прив'язку (наприклад, партія – економіка чи посадова особа – територія – соціальна сфера).

ІА «Контекст Медіа» – компанія, що займається збором, системати-

зацією й аналізом інформації. В щоденному режимі моніториться майже 14 000 джерел.

Застосовуються методики збору та обробки інформації, а також частково технології контекстного аналізу власних розробок.

Одна з послуг – моніторинг соціальних медіа кількістю понад 1100.

В інформаційному агентстві УНІАН для моніторингу (УНІАН-монитор) застосовується система Web-Observer, створена спеціалістами компанії Finport Technologies Inc. і «АналитикСофтЛаб».

Web-Observer проводить сканування інформації з визначених джерел, аналізує оновлення та обробляє їх, виділяючи лише потрібну інформацію. Згодом ця інформація структурується, індексується і зберігається у власній базі даних. Користувач системи може самостійно здійснювати пошук необхідних документів у накопиченій базі даних, отримувати потрібні документи, власноруч створювати статичні звіти та інформаційні дайджести, налаштовувати персональний новинний потік і отримувати повідомлення про знаходження нової інформації.

Основні функції рішення WebObserver: оперативна виїмка, розбір, індексація і збереження нових публікацій з визначених джерел; смислове сортування накопичених даних за рубриками; автоматизоване створення звітів і дайджестів з потрібних тем, експорт обраних публікацій, оцінювання інформаційної активності компаній або персон на основі статистичних звітів; ведення інформаційного архіву за весь період роботи системи, формування різних досьє; ефективний пошук та обробка інформації в накопиченому архіві.

Моніторинг соціальних медіа

Світовий інформаційний простір не так давно поповнено ще одним чинником – соціальними медіа. З них найбільший інтерес для нас становлять соціальні мережі, зокрема їхній аналіз. Як вважає Д. Ланде, «... як і вся інформаційна мережа WWW, так і її окремі фрагменти і навіть сайти несуть значне соціальне навантаження, яке дає змогу порівнювати їх на змістовному рівні з соціальними мережами, утвореними відносинами людей або цитуванням у науці.

...Багато мережевих служб, які дають можливість людям встановлювати зв'язки в Мережі, автоматично формують соціальні мережі. Крім того, сьогодні бурхливо розвинувся спеціальний сервіс з цілеспрямованої побудови соціальних мереж у веб-просторі»¹.

¹ Ланде Д.В., Снарский А.А., Безсуднов И.В. Интернетика: Навигация в сложных сетях: модели и алгоритмы. – М.: Книжный дом «ЛИБРОКОМ», 2009. – 264 с. С. 166.

Слід зазначити, що соціальні мережі належать до так званих складних мереж. В Україні цей сегмент розвивається останнім часом з надзвичайною швидкістю, формуючи нове комунікаційне середовище рівноправних громадян країни.

Соціальні медіа не мають чіткого визначення. Їх ділять (класифікують) по-різному. Наприклад, в одному випадку (Andreas Kaplan і Michael Haenlein) до них відносять спільні проекти, блоги і мікроблоги, контент-спільноти, соціальні мережі, віртуальні ігрові світи, віртуальні соціальні світи. В іншому (О. Додонов, Д. Ланде, В. Путятін) – соціальні мережі, блоги, форуми, сайти відгуків, сервери фото- і відеохостингу, віртуальні служби знайомств і геосоціальні мережі.

Втім у будь-якому випадку варто визнати, що поява соціальних медіа зруйнувала усталені погляди на комунікаційні процеси в суспільстві, які формувалися протягом попереднього часу, зокрема у ХХ столітті.

Точка географічної прив'язки більше не відіграє визначальної ролі в позиціонуванні індивіда або корпорації. Тому комунікація, яка відбувається в Мережі, за своїми масштабами набуває планетарного значення.

Останнім часом саме користувачі соціальних медіа стають ньюсмейкерами не тільки окреслених інформаційних полів, а й міждержавних інформаційних просторів. Публікації в соціальних мережах мають значну перевагу перед іншими першоджерелами передусім за оперативністю донесення інформації.

Публікації авторитетних авторів набувають резонанс у суспільстві та увагу перших осіб політикуму і державного менеджменту. Інформації, які ніким не цензуруються, але найбільше характеризуються правдивістю персоналізованого викладення та мають у таких випадках можливість показувати найнепривабливіші аспекти подій, фактів, діяльності осіб, призводять до скандалів високого рівня, які можуть мати непередбачувані наслідки.

Відтак моніторинг соціальних медіа стає ще однією необхідністю розвитку цього напрямку.

О. Додонов, характеризуючи архітектуру організації систем моніторингу соціальних медіа, говорить про три його рівні: перманентний, періодичний та стратегічний. Інтерес для нас становить третій рівень моніторингу, на якому аналізується весь інформаційний простір соціальних медіа в постійному режимі¹.

¹ Додонов А.Г. Компьютерные сети и аналитические исследования / А.Г. Додонов, Д.В. Ландэ, В.Г. Путятин. – К.: ИПРИ НАН Украины, 2014. – 486 с. С. 81.

Серед існуючих систем моніторингу соціальних медіа вчений виділяє канадський соціальний аналітичний сервіс Radian6, який надає ці послуги в режимі real time, та динамічний польський стартап Brand24.

На пострадянському просторі в сегменті російськомовних соціальних медіа послуги щодо моніторингу пропонують достатньо компаній. Наприклад, YouScan (<https://youscan.ru>), Buzzlook (<http://buzzlook.ru>), IQBuzz (<http://iqbuzz.ru>), SemanticForce (<http://www.semanticforce.net>), BrandSpotter (<http://brandspotter.ru>), Poppler (<http://poppler.ru>), Babkee (<http://www.babkee.ru>) тощо.

В Україні сегмент моніторингу соціальних медіа розвивається значно повільніше. Лідерами українського ринку залишаються російські YouScan та SemanticForce.

Як уже зазначалося, такі послуги надає також ІА «Контекст Медіа».

Наведені вище приклади свідчать про активний розвиток пошукових систем загального та спеціального користування, а також про зростання ролі моніторингу соціальних мереж.

Вимоги, які висувалися до можливостей пошуковиків у середині минулого століття, стали історією. Сучасні пошукові системи – це мільйони запитів щодня і мільярди щомісяця. Тому прості (загального користування) пошуковики можуть задовольнити лише невибагливі потреби пересічних користувачів.

Але навіть прості користувачі висувають дедалі більше вимог до рівня параметрів пошукових систем, оскільки вони, наприклад, бажають «бачити» все поле комунікаційно-контентних процесів за відповідним запитом.

Тут на допомогу приходять метапошукові системи. Вони здійснюють пошукові дії одночасно в декількох пошукових системах, враховуючи особливості кожної з них.

Однак для поглибленого вивчення проблематики визначеного характеру використовуються спеціалізовані (сегментні) пошукові системи. Це вже моніторингові сервіси зі спеціальним програмним забезпеченням. Вони належать до професійних пошуковиків, що не просто здійснюють моніторинг інформаційного простору за визначеними семантичними фільтрами, а вже діють як гібридизовані системи поєднання машинного та людського інтелектуально-прогнозного потенціалу в спеціальних регламентних алгоритмах.

АНАЛІЗ ПІДХОДІВ ДО МОНІТОРИНГУ ІНФОРМАЦІЙНОГО ПРОСТОРУ В УКРАЇНІ (2015 р.)

Сучасний державний управлінський апарат оперує тотальним використанням лінійних (вертикально-номенклатурних) моніторингових технологій, які здебільшого послуговуються цифровими показниками масивів даних (без урахування недетермінованих величин публічності: сенсів, акцентів, стилістик тощо), водночас ігноруючи динамічну поточність контентних форматів та попри розмивання жанрових меж подачі аргументації.

Такий підхід дає управлінцям ретроспективну картину реалій та статистичне уявлення про події, що відбулися. Різновекторний характер спрямованості подій та імовірна варіантність сприйняття за цих умов свідомо не розглядається як така виконавчим апаратом аутсорсингових сервісів. Отже, в сьогоднішній маємо відлуння вчорашніх подій без можливості оперування отриманими даними як варіативними змістами для оцінювання потенціалів перспектив від коротко- до довготермінових.

Виникає об'єктивна необхідність відслідковувати перебіг подій у державі (світі) в онлайн-режимі (використовуючи креативні технологічні рішення) та одночасно застосовувати технології упередженої дії щодо можливого розвитку ситуації (як процесів, а не персон).

Моніторингові технології та їхні недоліки

Отже, необхідно усвідомити недоліки наявних моніторингових технологій та розробити підходи до переходу на новий рівень осмислення інформаційного простору з використанням конвергентних технологічно-стратегічних рішень комплексно-комбінованого аналізу.

Наукові розробки теорії моніторингових технологій уперше були здійснені на Заході й набули системності орієнтовно на початку другої половини минулого століття. На першому етапі вони стосувалися переважно соціологічних аспектів, а згодом почали досліджуватися безпосередньо в системах масової комунікації. Предметом цих досліджень були окремі аспекти моніторингових технологій, зокрема контент-аналіз.

Проблеми моніторингу засобів масової комунікації розглядали у своїх працях Б. Берельсон, Дж. Райлі-мол., О. Холсті тощо.

У Радянському Союзі таким проблемам увага практично не приділялася, оскільки засоби масової інформації розглядалися як «бойовий загін партії» і не потребували окремого і детального вивчення. Деякі

роботи з'явилися в 70-80-ті роки минулого століття, але переважно як складові соціологічних досліджень масових комунікацій.

В Україні з набуттям незалежності тему теоретичних аспектів моніторингових технологій розробляли, зокрема, В. Лизанчук, О. Кузнецова, В. Іванов, В. Різун, Т. Скотникова, О. Чекмишев тощо.

Лева частка цих досліджень стосується описових характеристик і предметного аналізу методів наукових досліджень, які застосовують моніторингові системи.

Технологічні аспекти моніторингових технологій досить детально досліджувались О. Додоновим, Д. Ланде, В. Прищепою, В. Путятінім. Розглядаючи теоретичні і практичні аспекти моніторингу інформаційного простору і, зокрема, соціальних мереж, вони дають визначення інформаційних потоків, розглядають синергетичний підхід до їхнього тлумачення, визначають певні взаємозв'язки між елементами текстів, особливо неструктурованих, досліджують глибинний аналіз текстів, спеціальні бази даних тощо.

Однак за умов динамічного розвитку та нівелювання нішевих кордонів між контентними потоками інформаційного простору, появи нових елементів комунікаційно-контентного зв'язку глобального характеру, які змінюють звичну парадигму співіснування соціумів та особистостей, виникає потреба в осмисленні інноваційних підходів стосовно перспектив поглиблення та застосування моніторингових технологій.

Традиційно моніторинг визнається як технологічне рішення (інструмент), за допомогою якого адекватно вивчається інформаційний простір (ІП) країни. Сам же ІП сприймається як стала величина і досить часто при його аналізі не беруться до уваги зміни в джерельній базі та інноваціях каналів подачі інформації. Моніторингові системи не аналізують інформаційно-контентні поля за змістом, вони ведуть пошук за визначеними параметрами, які формуються на підставі попиту чи управлінсько-посадових кон'юктур.

На початковому етапі насичення інформаційних полів контентними масивами моніторингові технології зосереджувалися на пошуку самостійних даних чи унікальних брендів. Тому найбільше застосовувалися такі величини, як тема, персона, інститут державно-суспільної організації, цільне соціально-публічне явище, унікальний соціально-політичний чи економічний процес, згодом додалися синтаксично-регламентні образи (через теги, мовні фрейми для синтаксично-технологічних лінгвістичних мовних груп).

Тодішній моніторинговий аналіз медіасередовищ всередині країни

базувався на кількісних показниках – від кількості знаків (в тисячах) до кількості матеріалів, форматів, жанрів, які вказували на масштаби більш значущих показників: теми, бренду, оцінної тональності аргументації в умовах безпотокового існування інформаційних матеріалів, які виключали явище публічної присутності як публічної капіталізації кожного публічного (і не тільки політико-управлінського типу) гравця тощо.

Аналіз публічних контентних масивів інформаційного простору іноземного походження щодо України загалом традиційно формувалася на підставі лінійного бачення спеціальних підрозділів різного функціонального навантаження (ГУР, ГШ ЗСУ, СБУ тощо), які вимірювалися зазвичай поточними або часто-густо авральними проблемами національної безпеки. До того ж вони орієнтувалися не на геостратегічну кон'юнктуру геополітичних моделей інтересів державно-суспільного розвитку України, а на кон'юнктуру політико-економічних груп впливу. Така кон'юнктура характеризувалася публічними проявами прямого (очевидного) негативу у трактуванні проблем оборони на засадах минулих безпеково-доктринальних підходів, без сучасного поділу потокового негативу за такими індикаторами, як виклики, ризики, загрози.

Тож у минулому наявними технічними засобами можна було здійснювати моніторинговий пошук матеріалів випадкового характеру, які прямо згадували лінгвістично унікальні назви країни (Україна, міста, персони, бренди, пов'язані категорії тощо). При цьому будь-яке іноземне згадування вважалось важливим через недостатню увагу до України (як до держави, що донедавна не існувала в самостійному геостратегічному чи геополітичному вимірі).

Пошук предметів аналізу здійснювався за так званим індексним моніторингом. Індексний моніторинг (ІМ) – це збирання в певному полі інформації за деякими попередньо заданими ознаками (наприклад, пошук у мережі Інтернет інформації за заданим словом) або пошук у всіх спеціалізованих виданнях, присвячених якомусь окремому аспекту теми. Слід зазначити, що інформаційний простір України ніколи системно в державних вимірах не був об'єктом і предметом постійного дослідження.

Отже, у загальноприйнятому розумінні моніторинг полягає в дослідженні стану інформаційних полів (збір інформації, розпізнавання, збереження, аналіз) та їхньої динаміки (інтенсивність висвітлення тематики, періодичність, зміна спрямованості, кількість залучених ресурсів тощо) за певною тематикою (напрямом діяльності) у визначеному часовому вимірі з наступною візуалізацією матеріалу (кліпінг, дайджест, огляд, таблиця,

графіка тощо) та, за потреби, рекомендаційно-аналітичним блоком.

Моніторинговий пошук за таких умов може поділятися на новинний, тематичний, ситуаційний, прогнозний тощо, що зазвичай поєднуються (повністю або частково).

Джерельною базою для проведення моніторингу є преса, телебачення і радіо, інтернет-мережа в усіх вимірах, бази даних (зокрема спеціальні) тощо.

Традиційний моніторинг ґрунтується на застосуванні ключових слів (тегів) для пошуку або формування пошукового профілю.

Сучасні засоби електронного моніторингу працюють за принципом відбору за «ключем», «значущими словами», тегами чи фреймами. Це означає, що відбирається кілька слів, а потім певний обсяг текстів аналізується на наявність у них цих слів. Таким чином відбувається пошук за вже відомими ключовими словами в інтернет-браузерах, за тезаурусом у бібліотечному каталозі тощо. А такий підхід неминуче призводить до контекстуальних помилок.

Моніторинговий підхід до предметів аналізу в жорстко ієрархізованому інформаційному просторі був прийнятий раніше, коли інформаційний простір держави з його регіональними та міжрегіональними інформаційними полями різного масштабу та динамік ще мав резерв самодостатньої цінності будь-якої контентної новизни на рівні локального чи місцевого інформаційного середовища.

Зараз такі позиції, як тема, теза, аргумент, постать-образ, бренд, явище, за контентним наповненням не мають у динамічних комунікаційно-контентних середовищах автоматичної публічної ваги та довгої історії публічного життя, як це було ще вчора.

Інформаційний простір та його особливості

Важливо розуміти, що інформпростір та інформсередовище – це первинні стадії розвитку віртуально-контентних полів комунікаційно-контентного середовища сучасності, коли ще втримувалася монополія на продукування контентної реальності та обслуговування публічних реакцій.

Інформаційний простір, який людство раніше сприймало як одну зі складових свого життя, поступово перетворився на головну продуктивну складову. Комунікації стали невід'ємним фактором нашого існування практично в режимі онлайн без будь-якої залежності від суспільного чи фахового статусу. Ми сьогодні наблизилися до межі, за якою, за визначенням В. Вернадського, настає нова ера – ера поєднання

економічного та інформаційного вимірів, ноосфера, іншими словами, епоха знань.

Сучасний інформаційний простір поєднує декілька взаємопов'язаних складових, які є рівноцінними за своїм значенням. Це інформаційні ресурси (тобто вся документальна база, що зберігається в інформаційних системах), специфічні інфраструктурні поєднання та потенціали, технологічно-стратегічні рішення та підходи, різнодинамічні та різномасштабні процеси, тематично-ментальні традиції сприйняття контенту, оперативно окреслений різновид публічних резонансів, контентні стилістики тощо.

Поняття «інформаційний простір», на думку вчених Інституту проблем реєстрації інформації НАН України, є системоутворюючим елементом суспільства, який являє собою сукупність інформаційних ресурсів та інфраструктури, тобто всю сферу формування, поширення і використання соціальної інформації для забезпечення повноцінного функціонування інших елементів соціуму загалом. На їхню думку, поняття «інформаційний простір» найближче за змістом до терміна «інформаційне суспільство»¹.

Отже, ми можемо констатувати, що сучасний інформаційний простір – це певне високодинамічне комунікаційне середовище, яке функціонує за принципом превалювання цілодобових горизонтальних зв'язків, має практично необмежену джерельну базу та потужний взаємодоповнюючий вплив на учасників (об'єкти та суб'єкти – індивідів, окремі групи або співтовариства) комунікаційного процесу.

Доктор соціологічних наук В. Терін, говорячи про масові комунікації, визначає їх як «формуєтворюючий фактор сучасного духовного життя»². Електронні засоби спілкування, на його думку, утворюють довкола планети інформаційну оболонку³, в якій одночасно присутні всі історичні, соціокультурні та будь-які інші виміри.

Сучасний інформаційний простір, як ми вже зазначали раніше, «досяг такої інтенсивності, системності та глобалізованості потоків інформації, що може безпосереднім чином впливати на події, зокрема в оборонній сфері, стан державного управління, забезпечення національної безпеки та обороноздатності держави. Завдяки тому, що публічне інформаційне

¹ Додонов А.Г. Компьютерные сети и аналитические исследования /А.Г. Додонов, Д.В. Ландэ, В.Г. Путятин. – К.: ИПРИ НАН Украины, 2014. – 486 с. С. 15.

² Терин В.П. Массовая коммуникация. Социокультурные аспекты политического воздействия. Исследование опыта Запада. – М.: Изд-во Института социологии РАН, 1999. – 170 с. С. 152.

³ Терин В.П. Массовая коммуникация. Социокультурные аспекты политического воздействия. Исследование опыта Запада. – М.: Изд-во Института социологии РАН, 1999. – 170 с. С. 151.

поле безпосередньо координується з думкою громадськості, воно є важелем впливу, лобіювання та прямого тиску на структури як виконавчої, так і законодавчої влади та інструментом впливу у міждержавних взаєминах, сила якого порівнювана із загрозою прямої воєнної агресії».

Тож виникає необхідність адекватного реагування на відповідні інформаційні виклики, ризики та загрози, які виникають в інформаційному просторі країни (інформаційних полях регіонально-суб'єктного характеру країни). А для цього потрібно мати відповідні системи та механізми визначення цих викликів, ризиків та загроз, їхньої класифікації та прогнозування розвитку таких ситуацій і проблем.

Слід зазначити, що інформаційний простір показує реальний стан суспільства в режимі «сьогодні на сьогодні» та «сьогодні на завтра», тобто в разі визначення негативної або критичної проблематики ми маємо теоретичну та практичну можливість вплинути на хід подій, аби унеможливити неприйнятний для нас (країни, ЗСУ, безпекового сектору) розвиток ситуації. Важливим є й те, що (будь-якого масштабу) інформаційне поле відображає виклики, загрози та ризики до того, як вони будуть сформовані як процес в подієвому полі, причому відображає як безпосередньо, так і контекстуально, через зміну аргументації, накопичення певної емоційної орієнтації текстів тощо.

Щорічне зростання інформації (даних) майже в геометричній прогресії ставить нас перед проблемою пошуку та виокремлення потрібних даних (розуміння переходів даних в інформацію та ключову інформацію) за визначеними параметрами та у визначений час.

Така робота має бути спеціалізовано командною, бо непосильна для окремої, навіть надзвичайно обдарованої, особи, оскільки тільки пошук масивів інформації забиратиме левову частку часу. Виокремлення ж необхідної, часто специфічної, інформації забиратиме не менше часу і в результаті може призвести до колапсу роботи як такої.

Обсяги інформаційного контенту та існування його вже виключно у вигляді безперервних потоків, які визначають стан інформаційного простору, вказують на те, що пошук необхідної інформації потребує не лише певних затрат часу, а й передусім розробки відповідних спеціалізованих пошукових систем різного спрямування. Це пояснюється тим, що інформаційні поля досить часто існують одночасно для різних соціально-антропологічних груп, які можуть не перетинатися між собою, особливо якщо це виключно нішеві аудиторії тощо.

Інфраструктурно-сервісні реалії різнонасичених комунікаційно-контентних середовищ заповнили сьогодні всі рівні віртуально-інтелектуаль-

ного виміру публічного життя людства. Надзвичайна цінність контентних факторів (аргументу, факту, теми, тези тощо) вимірюється вже не стільки потенціалом знань чи новизною постановочних контентних образів аргументаційних рядів (способів акцентування), скільки моделями інструментально-креативного впливу на тривалість та інтенсивність публічної уваги, яка оперує тривалістю та масштабом публічного резонансу (тобто продовженою сукупною публічною увагою). Своєю чергою публічний резонанс впливає на статус довіри до джерела інформації як вищої характеристики сучасних глобалізованих публічних динамік.

Зміни реалій інформпростору з початком гібридно-месіанських агресій

Ці нові виміри постали чітко вже в новій якості з появою в інформаційному просторі гібридного месіанського тероризму путінізму. Цілком логічною була б і зміна підходів (та стилістик) до аналізу сучасних різновекторних комбінованих інформаційних полів з метою переходу до випереджальної комунікаційно-контентної протидії на основі застосування нових евристичних технологічних рішень. Тоді ми отримали б можливість оперувати масштабами інформаційно-контентних регіональних полів та інформаційного простору держав як агрегованою реальністю змістовно-сміслових кон'юктур уваги і довіри (вже не тільки об'єктів статусного (політичного і соціально значущого) характеру).

Однак ситуація щодо комплексного повномасштабного комбінованого аналізу інформаційного простору України, яка кардинально мала б змінитися з початком гібридно-месіанської воєнної агресії Росії в Україні з лютого 2014 р. та проведення АТО з 13 квітня 2014 р., на жаль, і досі потребує усвідомлення (як широкоаспектної науково-методологічної та практичної проблеми стратегічно-сервісного характеру) на вищому державному рівні.

Слід звернути увагу, що путінський глобальний гібридний тероризм, який застосовує методи прямих та опосередкованих воєнних дій, є лише плацдармним спецкомунікаційним тлом, на якому колективно-корпоративний Путін прагне вирішити проблеми світового масштабу, тобто повернути РФ статус міжнародного географічного першої п'ятірки. Для цього задіюються інноваційні, глобальні за масштабами, потужні симбіози комунікаційно-контентної машини приватного, конфесійного та державного рівня. Їхній вплив поширюється як на внутрішнє життя країни, так і на зовнішній вплив світового масштабу.

Така технологічно-креативна система управляється та координується-

ся першими особами путінського оточення, що вже не є таємницею для світової громадськості. Як пише колумніст газети The Times Мелані Філліпс (Melanie Phillips), при Путіні «країна стала ще й корпоративним трейдером глобалізації, вкладаючи гроші на Заході, а потім використовуючи арешти, вбивства, підкуп і шантаж для отримання прибутку». За допомогою телебачення «Кремль визначає, кому з політиків можна потрапити в маріонеткову опозицію, який вигляд матимуть історія країни і страхи її жителів». Сурков «приватизував російську політичну систему», управляє російським суспільством як «реаліті-шоу, щотижня інструктуючи телевізійних босів стосовно того, на кого потрібно нападати, а кого захищати»¹. Так само путінці намагаються діяти і на міжнародній арені.

Державна комунікаційна машина путінської Російської Федерації вивела на перше місце проблему комунікаційно-контентного впливу на населення значної частини світових спільнот. Несподівано вдалі та ефективні технологічно-стратегічні рішення концептуального характеру Кремля завели в глухий кут не тільки лідерів провідних країн, а й такі світові безпекові утворення, як ООН, ОБСЄ, НАТО тощо.

Особливість ситуації полягає в тому, що путінізм продукує в іноземних середовищах контентні масиви саме носіями мови. Росіяни використовують інформаційні приводи, взяті з середовища конкретних громад, а не копіюють гаслово-постулатні стилістики публічної діяльності бюрократії ЄС, які до того ж не завжди є автентичними цим комунікаційно-контентним середовищем.

Путіністи-комунікаційники за кордоном діють на більш високих щаблях впливу, ніж у себе вдома чи в Україні. Вони виступають в Європі чи деінде як випереджальне ексклюзивне джерело аргументаційної інформації про події в Україні. До того ж практично відвоювали майже виключне право на тлумачення змістів та сенсів у прив'язках до реальних соціумних середовищ і несуть в маси конкретних громад ЄС штучні високотехнологічні дезінформаційні образи та сталі міфи негативів різної динаміки. Також вони спеціально нацьковують на владу в Україні пересічного громадянина світу, застосовуючи так звані акцентні впливи. Часто ці дії навіть не надто резонансні (однак масовані), і саме вони потрапляють у системи моніторингового аналізу (за спеціальними процедурами). Так технологічно посилюється роль дезінформаційно-імітаційних посилів у середовищах громад інших країн проти України.

¹ Melanie Phillips. Putin has us dancing like a puppet on a string. [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://www.thetimes.co.uk/tto/opinion/columnists/article4409128>. есе

Спецслужби України зазвичай визначають тенденції та фіксують (статистично) виключно масиви негативу щодо України за кордоном. Вони забувають (не враховують, не усвідомлюють важливість) з різних причин про публічні позитиви, особливо опосередковані, які ефективні не з позицій еліт, а з позицій громад та населених пунктів різної градації. Очевидно, це відбувається тому, що за основу вивчення комунікаційно-контентної ситуації в окремії країні беруться традиційні (застарілі) технології аналізу моніторингу окремих матеріалів, які масово тиражуються, але часто не є впливовими чи перспективними для реагування.

Доводиться констатувати, що ми, на жаль, ще й досі серйозно не займаємося вивченням комунікаційно-контентних середовищ країн уваги. Хоча саме на цьому етапі інформаційно-психологічного протистояння потрібно аналізувати їхні інформаційно-медійні поля, які мають як відмінності, так і особливості різного характеру та спрямування в масштабах інформаційних просторів кожної країни.

Ми все ще орієнтуємося (в аналізі ситуації) на іноземні столиці з центральним зрізом політичної боротьби та глобальні міжконтинентальні системи продукування контентних масивів.

Ми не помітили, що світ давно і тотально живе життям громад різних соціально-комунікаційних конфігурацій. Життям центральних еліт переймаються лише автократичні чи диктаторські держави (суспільства).

Тому переведення уваги на життя громад (що, власне, і задекларовано керівництвом країни) і вивчення онлайн-життя може суттєво змінити динаміку модернізації України. Коли ж ми будемо оперувати інтересами реальних громад інших країн із вкрапленнями публічних проявів позицій наших співвітчизників (а не узагальненими кліше та міфами, які продукує путінізм), тоді зможемо протистояти гібридному комунікаційному глобальному тероризму Кремля в середовищах єврогромад.

Сьогодні доцільно досить жорстко ставити питання щодо відмови від формальних технологічних рішень моніторингових технологій і переходу до конвергентних технологічно-стратегічних рішень комплексно-комбінованого аналізу. Це буде не застосування орендованих лінгвістичних конструкцій чи фреймів, а аналіз живої дійсності в онлайн-режимі комунікаційно-контентних середовищ у країнах світу.

Такий пошук має вестись першочергово автентичними носіями мови за високотехнологічної та прямоконтактної координації українських лінгвістичних спеціалістів (спецпідрозділів), які мають входити в поточну кон'юнктуру реальних регіональних комунікаційно-контентних середовищ. Причому шукати потрібно не тільки те, що викликає

страх, приниження чи заздрість (це технологічна спецмета путіністів), а застосовувати конструктивно-перспективні індикатори чи прояви життя в цих середовищах, щоб з ними знайомити безпосередньо українські громади (не тільки у форматах новизни, а й шукати способи співпраці та взаємодії на різних рівнях громадсько-державних інститутів та утворень). Тим самим ми зможемо пришвидшити і розширити фронти ефективної модернізації України за всіма напрямками мирного життя в умовах розвитку економіки знань, добра, синергетичного поєднання соціумно-інституційних потенціалів...

Для проведення такого пошуку в безмежжі інформаційного простору найефективнішим є застосування вітчизняних технологічно-методологічних рішень аналізу контентно-сміслових потоків.

Застарілі технологічні рішення, на які спираються нинішні моніторингові технології, відіграють роль баласту в процесі оперативного визначення проблемних аспектів сучасного інформаційного простору.

Поглиблений моніторинг має здійснюватися із застосуванням сучасних вимірів тегового структурування чи навіть фреймів (які є прообразом майбутніх систем моніторингу, що спиратимуться на штучний інтелект).

Серед проблемних питань моніторингу інформаційного простору найпершою є така: не всі джерельні потоки, які обслуговують інформаційний простір України, є 100% у мережі Інтернет (ми ще не досягли реального тотального цифрового інформаційного простору, а працюємо в межах гібридних поєднань різних епох розвитку джерельно-контентного виробництва). Інші проблеми (назвемо це особливістю вивчення контентних масивів) містить у собі безпосередньо мережа Інтернет – складність в алгоритмах вибірки та обробки значних масивів інформації, їхньої агрегації та попереднього аналізу, недостатній рівень розвитку адекватних за продуктивністю технологічних рішень, зокрема створення інтелектуально-технологічних пошуковиків, визначення первинності контентного явища за часовим виміром та геопозиційною приналежністю, також встановлення рівнів довіри до контенту та виняткового права авторства тощо.

Несвоєчасність отримання необхідної для аналізу інформації та неспроможність застарілої методологічної бази продукувати інноваційні комунікаційно-сценарні поліваріантні рішення призводять до програшу в інформаційному протистоянні.

Формалізовані підходи до аналізу інформаційного простору мають залишитися в минулому, поступившись місцем конвергентним технологічно-стратегічним рішенням комплексно-комбінованого аналізу.

МОНІТОРИНГ ЗАДАНОЇ ТЕМАТИКИ ІНФОРМАЦІЙНОГО ПРОСТОРУ В ЦЕНТРАЛЬНИХ ОРГАНАХ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ: ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ТА ОСОБЛИВОСТІ (2015 р.)

Сучасні системи державного управління не можуть існувати без фахового збору та системного аналізу інформації, що відображає стан справ у підпорядкованій сфері. Минулі формати та практики отримання необхідних даних (вони часто втрачають сенс, навіть не стаючи важливою управлінською інформацією), які базувалися на звітності підпорядкованих організацій, давно вже вичерпали свої контекстні потенціали та відіграють на нинішньому етапі еволюції суспільства швидше роль стримуючого і нерідко дезінформуючого фактору в процесі активного розвитку визначеного напрямку.

Крім знання стану справ у відповідній галузі (сегменті) в сучасних динамічних умовах модернізації держави, управлінський апарат не може повноцінно виконувати свої функції без аналізу ситуації в підпорядкованих, дотичних сферах та суспільстві загалом. Тому перед ним постає нагальна необхідність цілеспрямованого відслідковування перебігу подій у країні та світі, їхнього фахового аналізу та вироблення відповідних технологічних рішень (сценаріїв) з метою забезпечення сталого розвитку підпорядкованої сфери в розрізі загальнодержавних (загальносвітових) тенденцій.

Необхідну картину об'єктивного стану публічної ситуації для прийняття відповідного рішення управлінськими структурами дає комунікаційно-контентний аналіз інформаційного простору країни (світу). Він здійснюється високопрофесійними фахівцями, які застосовують у повсякденній роботі сучасні комплекси моніторингових технологічних індикацій із заданої тематики.

Щоб розуміти стан аналітичної думки щодо публічних комунікаційно-контентних потоків на різних щаблях системи державного управління, передусім необхідно ознайомитися з підходами центральних органів виконавчої влади до вивчення стану справ через традиційні моніторинги загальноінформаційного та сегментного простору заданого напрямку.

Тема розвитку і функціонування інформаційно-аналітичних систем, що застосовуються в управлінському процесі, неодноразово розглядалася науковцями. Однак переважно ці роботи стосувалися сталих систем звітного або статистичного характеру, які раніше дійсно відігравали знакову роль при виробленні управлінського рішення. Певною мірою

вони розглядалися у роботах В. Горового, А. Дегтяра, Ю. Машкарова, В. Троня тощо.

Динамічність змін політичних, суспільних, виробничих та інших процесів, що відбуваються у повсякденному житті, різкі загострення ситуації з потребою невідкладного (негайного) реагування потребують нових підходів поряд з усталеними.

До таких підходів слід віднести технології контекстного аналізу інформаційних резонансів у потоковому режимі. Комплексний аналіз інформаційних потоків дає можливість сучасному керівнику бачити стан справ у підпорядкованій та суміжних сферах, оперувати різними масштабами рішень та приймати не лише своєчасні, а й випереджальні рішення.

На жаль, масштабних досліджень прикладного характеру щодо розробки спеціальних моніторингових систем (технологічних комплексів) для вироблення сценаріїв різнорівневого управлінського застосування або використання існуючих пошукових систем саме для цієї мети (а не для лінійно-статичного узагальнення та первинного аналізу-характеристики) практично немає, а окремі дослідження існуючих пошуковиків спеціального спрямування стосуються таких специфічних напрямів, як конкурентна розвідка тощо.

Влада завжди приділяла достатню увагу питанням позиціонування своєї діяльності у суспільстві. Принцип застосовувався доволі простий – народ повинен знати, що керівники держави постійно піклуються про нього, вживають необхідних заходів для покращення життя тощо. Особливо такий підхід є характерним для авторитарних державних устроїв. Співвідношення «верхи правлять – низи їм за це вдячні» тривалий час насаджувалося в Радянському Союзі. Відтак у суспільстві культивувалися патерналістські настрої, наслідки яких ми досить болюче переживаємо сьогодні.

Політика керівництва держави після Революції гідності спрямовується в інше русло. Від жорсткої централізації влади з яскраво вираженим дотаційним принципом країна має перейти до координаційно-партнерського стилю управління економікою та іншими сферами життя.

Враховуючи, що «базовим рівнем децентралізації буде не область, а місто, село, селище, територіальна громада», кардинальним чином має змінюватись напрям інформаційного забезпечення діяльності керівництва держави¹. Одночасно мають змінюватись принципи та характер проведення моніторингових сервісів як комплексного аналізу стану ін-

¹ Виступ Президента України П. Порошенка на першому засіданні Конституційної комісії. <http://www.president.gov.ua/news/32618.html>. – 2015. – 06.04.

формаційного простору в країні. Безперечно, потребує більш поглибленого трактування така норма діяльності Кабінету Міністрів України, як сприяння «становленню єдиного інформаційного простору на території України»¹.

Утім ситуація з інформаційною діяльністю в центральних органах виконавчої влади залишається без зрушень, на старій законодавчій базі та процедурно-регламентних рішеннях без ініціативних технологічних проривів, незважаючи на досить прогресивну риторику багатьох керівників країни та міністерств.

Таким чином, все відбувається в традиціях минулого часу та відповідно до закону: «Інформаційні служби (інформаційні управління, інформаційно-аналітичні підрозділи, прес-служби, прес-центри, управління і центри громадських зв'язків, прес-бюро, прес-секретарі та прес-аташе з відповідним апаратом) органів державної влади та органів місцевого самоврядування збирають, аналізують, обробляють та оперативно надають інформацію про діяльність цих органів у повному обсязі засобам масової інформації...»².

Розглянемо як практично проводяться моніторинги заданої тематики в інформаційному просторі відповідними службами центральних органів влади та який результат має ця діяльність.

Для прикладу візьмемо роботу моніторингових підрозділів Секретаріату Кабінету Міністрів та низки міністерств.

Так, відділ моніторингу та аналітики центральних органів виконавчої влади (далі – ЦОВВ) Департаменту інформації та комунікацій Секретаріату Кабінету Міністрів відповідно до покладених завдань проводить:

- парсінг-моніторинг і контент-аналіз інформації у гіперінформаційних масивах вітчизняних та закордонних ЗМІ (інтернет-ресурси, телебачення, друковані ЗМІ, блогосфера, соціальні мережі, експертне середовище та ін.) щодо соціально-економічної ситуації в країні та діяльності органів виконавчої влади; готує інформаційно-аналітичні матеріали (зокрема щоденні тематичні моніторингові дайджести);

- оцінки суспільних очікувань стосовно реалізації в Україні програми реформ, а також критичних матеріалів щодо реалізації державної інформаційної та іміджевої політики України;

- аналіз відкритих зарубіжних засобів масової інформації стосовно релевантних для України подій та експертних оцінок;

¹ Закон України «Про Кабінет Міністрів України». <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/794-18>

² Закон України «Про порядок висвітлення діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування в Україні засобами масової інформації». <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/539/97-%D0%B2%D1%80>

– оперативний парсінг-моніторинг і контент-аналіз матеріалів, оприлюднених у гіперінформаційних масивах ЗМІ (інтернет-ресурси, телебачення, друковані ЗМІ, блогосфера, соціальні мережі, експертне середовище та ін.), які містять критику на адресу ЦОВВ.

Відділ також здійснює:

– надання оперативної аналітичної інформації щодо висвітлення в ЗМІ заходів ЦОВВ, які можуть вплинути на формування позитивного іміджу;

– моніторинг та фахову експертизу українського експертного середовища;

– експертне вивчення окремих актуальних суспільно-політичних проблем;

– підготовку інформаційно-аналітичних та інших матеріалів до брифінгів, прес-конференцій, інших заходів (за результатами моніторингу інформації, оприлюдненої в засобах масової інформації).

У межах своєї компетенції фахівці відділу готують пропозиції щодо підвищення рівня поінформованості громадськості, у тому числі міжнародної, про результати діяльності ЦОВВ.

За результатами моніторингу інформаційного простору України фахівці відділу відпрацьовують у щоденному режимі такі інформаційно-аналітичні документи:

1. Оперативне інформування щодо суспільно-політичної ситуації в режимі «онлайн» (щоденний дайджест з графічними акцентами на головні інфотренди).

2. Щоденний аналітичний прес-кліпінг діяльності ЦОВВ та головних подій дня в Україні та за кордоном (інформаційні повідомлення за день, ранжовані за тематикою та акцентовані за змістом).

3. Парсінг-аналіз головних тематичних сюжетів у підсумкових випусках новин на провідних українських телеканалах (щоденний дайджест).

4. Оперативний моніторинг друкованих українських ЗМІ (щоденний дайджест).

5. Огляд проблемних повідомлень і критичних зауважень на адресу ЦОВВ (щоденний аналітичний дайджест за матеріалами телемоніторингу, моніторингу друкованих ЗМІ та інтернет-простору).

Щотижнево готується огляд та аналіз регіональних ЗМІ, а також такі аналітичні матеріали:

– висвітлення у ЗМІ заходів щодо реалізації Програми діяльності ЦОВВ;

– аналіз найбільших масивів резонансної критики у ЗМІ (інфографіка);

– рейтингові індекси ЦОВВ та їхніх керівників (інфографіка).

Тричі на тиждень керівництву подається оперативний моніторинг телевізійних ток-шоу (аналітичний дайджест).

Для виконання цих завдань співробітники використовують відкриті джерела та комерційний сервіс онлайн-моніторингу ЗМІ Infostream-роботом. Система InfoStream слугує для знаходження та відбору в мережі Інтернет новин за заданою тематикою, часовими рамками, морфологією, ключовими словами, сюжетами, одночасного доступу в режимі пошуку до інформації з багатьох web-сайтів, їхньої змістовної обробки і, як наслідок, мінімізації зусиль користувача для відсіювання інформації, що дублюється, так званого інформаційного шуму, зменшує імовірність повторів та потрапляння до моніторингу застарілої чи неверифікованої інформації.

До проблемних питань роботи відділу моніторингу та аналітики можна віднести відсутність моніторингу науково-експертного середовища та моніторингу радіостанцій.

У Міністерстві оборони функція моніторингу інформаційного простору покладена на Управління комунікацій та преси, серед завдань якого «здійснення постійного моніторингу інформаційного середовища, виявлення потенційних та реальних інформаційних загроз в оборонній сфері, проведення попереджувальних інформаційних заходів».

Така функція, особливо в умовах ведення бойових дій, мала би передбачати у штаті Управління наявність підрозділу, який би забезпечував фактично цілодобовий моніторинг інформаційного простору, з адекватним аналітичним апаратом для відстеження виникаючих загроз в онлайн-режимі.

На даний момент системним моніторингом безпекового сектору управління не займається. Цю роботу здійснюють два спеціалісти, які «гуглять» Інтернет за ключовими словами (використовуються ще сервіси Яндекс та «Медialogии»). Результатом їхньої роботи є формування таких моніторингових документів:

- огляд новин інформаційних агенцій та інтернет-видань з військових та військово-політичних питань (два-чотири рази на добу);
- інтернет-версія дайджесту центральних друкованих видань з військових та воєнно-політичних питань.

Дайджести готуються за тематичними блоками, наприклад: Міністерство оборони, Генеральний штаб, Президент України; Прем'єр-міністр України; Верховна Рада; Антикорупційне бюро; ОБСЄ; Прес-центр АТО; АТО, тероризм; Озброєння; СБУ; МВС тощо.

Дайджест телебачення не робиться, доповідаються лише резонансні сюжети або програми.

У щоденному режимі аналізується більшість друкованих видань.

Утім варто зазначити, що моніторинг інформаційного простору в інтересах безпекового сектору держави слід розглядати у сукупності діяльності таких інституцій, як Адміністрація Президента України, Рада національної безпеки і оборони, Міністерство оборони та інші силові структури. Однак такий аналіз є предметом окремого дослідження і тому зараз не розглядався авторами детально.

Моніторинг інформаційного простору в Міністерстві внутрішніх справ здійснює Департамент комунікації методом перегляду стрічки «Укрнет» одним співробітником (використовується також сервіс Google). До цього окремо протягом дня переглядаються ще 20-30 інтернет-сайтів. Ще одна особа відслідковує телепростір. Загалом у моніторингу інформаційного простору задіяно три особи.

За результатами готується дайджест з тематичними блоками, наприклад: «Боротьба з тероризмом»; «Висвітлення роботи міліції» тощо. Загалом таких блоків зазвичай 10-15. За день керівництву подається по одному дайджесту інтернет-простору та телевізійних сюжетів.

Щотижня робиться узагальнена доповідь на підставі моніторингу, де тональність публікацій оцінюється за принципом «+», «-», «0».

Аналітичні матеріали на підставі інформаційного моніторингу Департамент комунікації не готує.

Потужний моніторинг робить Міністерство закордонних справ силами відділу моніторингу, який нещодавно був переформатований у Ситуаційний центр.

Утім пошук інформації ведеться загальнодоступними системами, зокрема Google. Використовуються ключові слова. Доповнює картину моніторинга інформація від дипломатичних установ за кордоном.

Інформація «виловлюється» протягом 3-5 хвилин і одразу піддається обробці за визначеним алгоритмом. Зокрема уточнюється достовірність самої інформації та перекладу, офіційна позиція щодо події (факту, ситуації, висловлювання тощо керівництва країни першоджерела). Далі приймається оперативне рішення щодо необхідності реагування, рівня та способу реагування. Застосовується близько десяти рівнів реагування та майже двадцяти – способів.

В обов'язковому порядку моніторяться і соціальні мережі, де структуру передусім цікавлять висловлювання офіційних лідерів країн або лідерів думок.

Протягом дня готуються кілька тематичних оглядів. Зокрема щодо висвітлення основних подій, важливих заяв і коментарів, негативної інформації тощо.

На кінець дня узагальнений огляд з рекомендаційним блоком надходить до всіх дипломатичних установ за кордоном.

Таким чином, МЗС за системою роботи з ІП найближче підходить до розуміння необхідності застосування ситуаційного сервісу до публічного стану наявних інформаційних полів за індикаторами виклик-ризик-загроза (на даному етапі – в режимі «аврального» реагування). Наявність Ситуаційного центру дає можливість визначення динамік інформаційних полів через резонанси. Практично МЗС є єдиною структурою серед ЦОВВ, яка намагається адекватно (в режимі online) реагувати на зміни (зазвичай негативного характеру) в інформаційному просторі.

Міністерство енергетики та вугільної промисловості власний моніторинг інформаційного простору не здійснює. В роботі використовує моніторинг, який надходить із Секретаріату Кабінету Міністрів. Додатково працівниками відділу взаємодії зі ЗМІ та роботи з громадськістю за допомогою пошукової системи «МЕТА» відслідковується інформація стосовно перших осіб відомства.

Моніторинг, який швидше можна назвати статистичним оглядом згадувань відомств та перших осіб, робиться в переважній більшості центральних органів виконавчої влади. На це витрачається за робочий день година-дві часу, оскільки відповідні структури (прес-служби, відділи зв'язків із ЗМІ тощо) є малочисельними.

Аналіз моніторингової роботи інших міністерств та відомств у цьому випадку не є доцільним, оскільки він відобразатиме тією чи іншою мірою наведені вище закономірності.

В переважній більшості міністерств та відомств моніторинг інформаційного простору здійснюється або на первинному рівні (за тегами визначеної діяльності), або прес-службою відслідковуються резонансні публікації, що стосуються відомства і перших осіб як брендovаних тегів. Тобто з позицій системної роботи та випереджального аналітико-креативного сценарного реагування така діяльність відсутня. Це пояснюється кількома чинниками, зокрема нерозумінням перших осіб важливості вироблення власної (відомчої) інформаційної політики в функціоналі комунікаційних стратегій, формування відповідної публічної стратегії комунікаційно-контентного супроводу розвитку напряму (галузі, сегмента) на основі комплексного аналізу інформаційних потоків, що, своєю чергою,

потребує оперативного осмислення подій, які відбуваються в полях інформаційного простору, та прийняття своєчасних, а за умов побудови комплексу аналізу контекстних резонансів – випереджальних технологічно-сценарних рішень.

Крім того, організаційно-штатні структури інформаційних підрозділів органів виконавчої влади зазвичай є досить нечисленими та, відповідно, неспроможними виконувати серйозні аналітично-сценарні завдання.

Ще один аспект цієї проблеми – відсутність в органах виконавчої влади достатньої кількості високопрофесійних фахівців з питань комунікаційно-контентного забезпечення.

Таким чином, перед центральними органами виконавчої влади постає нагальна проблема зміни відношення до моніторингу заданої тематики інформаційного простору (як інноваційної технології) та переформатування структурних підрозділів, які займаються інформаційно-аналітичною роботою.

Ситуація з моніторингом інформаційного простору в межах центральних органів виконавчої влади може зазнати змін у разі введення в обіг моніторингової онлайн-платформи Центру контент-аналізу «Медіатека», презентація якої під назвою «Медіа-моніторингова платформа безкоштовно в прес-служби державних установ» була проведена на початку жовтня Міністерством інформаційної політики та «Медіатекою».

ІНФОРМАЦІЙНА БЕЗПЕКА: КОМУНІКАЦІЙНО-КОНТЕНТНИЙ АСПЕКТ (2015 р.)

Проблеми інформаційної безпеки в сучасному світі набувають ознак першочергових, оскільки боротьба між державами, союзами держав, внутрішньодержавна тощо практично перейшла в комунікаційно-контентний вимір. В Україні, яка намагається жити за майданними принципами, інформаційна (інформаційно-безпекова) сфера давно перестала бути окремою. Минулі лінійні ознаки викликів та загроз інформаційній безпеці відійшли на другий план, пропустивши на перше місце комбіновану сукупність різноформатних, різнодинамічних, багатовимірних явищ, процесів, тенденцій інформаційного протистояння, яке набуло нових технологічних індикацій тощо.

Однією з найбільших проблем, з якою держава і суспільство стикається практично під час усього періоду незалежності – це залежність українсь-

кого інформаційного простору від російського (державного) та російськомовного (адаптованого російського державного в Україні) контенту.¹

Відсутність цілеспрямованої та послідовної інформаційної діяльності Української держави з питань захисту власного інформаційного простору, фахова недосконалість працівників засобів масової інформації, холдингізація ЗМІ тощо призвела до перетворення інформаційної сфери в середовище комунікаційно-контентного перевиробництва чужого (за змістом, духом, акцентами, актуалізацією тощо) контентного потоку.

На жаль, оперування мас-медійними працівниками запозиченим матеріалом відбувається (в переважній більшості) без необхідного творчого та змістовного осмислення. А оскільки ці процеси не регулюються вітчизняним законодавством, то держава і суспільство занурюються в нав'язані ззовні тенденції та процеси.

Слід звернути увагу на найвищому рівні на те, що такі комунікаційно-потоківі сентенції, які витончено нав'язуються українському інформаційному середовищу, не є спорадичними, а є заданими характеристиками геостратегічних композицій інтересів, намірів та мрій планетарних гравців міжнародної спільноти.

Наочно ми це спостерігаємо на прикладі дій путінської Росії, яка демонструє всьому світові композиційну гру на всіх рівнях – від містечкового в російській глибинці до всепланетного на засіданні Генеральної Асамблеї ООН.

Тут виникає ще одна грань інформаційної безпеки країни – сертифікований переклад іноземних матеріалів. Від фахового і своєчасного (оперативного) перекладу новинної, подієвої, суспільно-значущої тощо інформації прямо залежить не лише сприйняття її в Україні, а й формування сталої громадської думки, яка здатна за певних умов стати каталізатором знакових подій у країні.²

Для прикладу можна взяти виступи провідних спікерів на 70-й сесії ООН. Для того щоб журналістська спільнота могла якнайповніше зробити власний аналіз, який стосується, зокрема, України, необхідно було практично миттєво перекласти (знову-таки, проблема сертифікованого перекладу) виступ Президента США Б. Обами та опублікувати в офіційних виданнях

¹ «Інформаційний простір України: що ми здатні зробити». Позиція Ініціативної групи «Першого грудня». Електронний ресурс. Режим доступу: <http://1-12.org.ua/prohrami-dokumenty/informatsijnyj-prostir-ukrajiny-schomu-zdatni-zrobyty-pozytsiya-initsiatyvnoji-hrupy-pershoho-hrudnya>

² Білан М.Б. Інтерпретаційні позиції перекладача як фактор спотворення смислу повідомлення. Тези доповідей Міжнародного форуму з кризових комунікацій «Комунікаційно-контентна безпека в умовах гібридно-месіанських агресій путінської Росії» [Текст] / за заг. редакцією В.В. Балабіна. – К. : ВІСНУ, 2016. – 185 с. С. 44. Електронний ресурс. Режим доступу: http://www.mil.univ.kiev.ua/files/194_392753507.pdf

(«Укрінформ») тексти виступів щонайменше трьох спікерів – Президента України П. Порошенка, Президента США Б. Обами та Президента РФ В. Путіна. Таку роботу не може замінити, наприклад, онлайн-демонстрація виступів. За відсутності такої роботи ми знову потрапляємо під вплив, який миттєво намагається нав'язати нам власне бачення та трактування.

У цьому випадку (як, власне, і в усіх інших) важливо якнайдовше втримати суспільну увагу довкола тем, викладених президентами України і США, давати в розвитку поглиблений аналіз-роз'яснення експертами науково-дослідних центрів ситуативних сервісів, адміністрації Президента, РНБОУ тощо.

Викладені вище аспекти комунікаційно-контентної безпеки національного інформаційного простору могли би стати логічним розвитком інформаційного стилю, народженого на Майдані. Тоді був започаткований абсолютно новий для української спільноти стиль довіри. Він виявився самодостатнім, потужним і зумів самоорганізувати десятки тисяч громадян по всій Україні, протягом існування Майдану втримував увагу міжнародної спільноти своїм енергетичним запалом і натхненням. Це був справжній розрив стандартних інформаційних шаблонів, що панували до того.

Якщо влада не продовжить цю яскраву традицію і не зробить саме такий стиль інформаційного спілкування нормою, нам загрожує повернення до минулого – в стилістиці, методах, формах взаємовідносин влади і суспільства. Такий розрив між владою і суспільством неминуче призведе до соціально-політичної напруги.

Отже, перед державою постає багатофункціональне завдання створення відповідної нинішнім (і майбутнім) національним викликам, ризикам і загрозам координаційної системи, в основі якої має бути сценарно-медійний комунікативно-контентний ситуативний сервіс як постійно діюча функція держави.

МОНІТОРИНГОВІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ВІДОБРАЖЕННЯ КОНТЕНТНОГО ІНФОРМАЦІЙНО- ІНЕРЦІЙНОГО ПУБЛІЧНОГО ВІДЛУННЯ (2016 р.)

Розглянемо актуальні проблеми новітніх підходів до питань комунікаційно-контентної безпеки, складовою якої є технології бачення конкретних геопозиційних театрів бойових дій, що будуть реальними для кожної конкретної ситуації в конкретному комунікаційно-соціальному середовищі.

Традиційні моніторингові технології – а це швидше технології спостереження – за сучасних умов не можуть виконувати притаманні їм ранише функції, пов'язані з аналізом інформаційного простору. Адже в такому випадку втрачається потенціал креативно-технологічних можливостей випереджальних активних впливів.

Тому перед сучасними фахівцями з питань комунікаційно-контентної безпеки, які мають знаходити адекватні рішення щодо протидії глобальному гібридному тероризму, зокрема в інформаційній сфері, постає нагальне завдання переходу в практичній діяльності до нових технологічних рішень – інформаційно-контентного аудиту публічного життя (того чи іншого явища, процесу і навіть однієї людини).

Появу моніторингу як технологічної методики усвідомленого пошуку матеріалів контентної інформації про соціально-публічні процеси спричинила публічна діяльність населення, яка стала широкою і самостійною сферою, що не контролюється традиційними публічними гравцями. Серед таких чинників, наприклад, поява великої кількості публічних видань, які одночасно можуть впливати на настрої громад, хоча розташовані в різних географічних зонах; залежність учасників суспільно-економічних дій від усвідомленого ставлення до того, що відбувається, громадами; демократизація суспільства та державного управління; надлишкове заповнення інформпростору інформацією та даними; мобільний зв'язок та онлайн-передача даних; публік-релейшнз як технологія наближення споживачів до виробників; посилення публічної конкуренції в усіх напрямках життєдіяльності (від світових брендів і їхніх масштабів до громадян та громад) як новий вимір економіки знань тощо.

Потокові процеси та висока динамічність контентних форматів у повсякденному житті доводять, що такі ж динаміки з іще більшою інтенсивністю спостерігаються в умовах реалій гібридно-месіанських агресій. Творення середовищ гібридних глобальних терористичних технологій планетарного масштабу (що намагається продукувати путінська Росія) свідчать про те, що контентні протиборства є не просто окремим випадком сучасного геопротистояння. Це сьогодні підтверджена реальність того, що саме контентні образи стають базою для мотивацій та спонукання різних сторін до збройного насилля неконвенційного характеру (аж до цинічного нищення всього і всіх за терористичними стилістичними), яке провокується комбінованим комплексним креативно-сценарним комунікаційно-контентним інструментарієм прямої та опосередкованої дії в різних масштабах та динамічних проявах.

Найбільшою загрозою тут постають контекстні дії, бо вони спрямовані на формування образів, які сприймаються швидше та залишаються в свідомості довше, ніж прямі аргументи чи факти (фашисти, бандерівці, хунта, русофоби тощо).

Особливого впливу така технологія набуває за умов неформатного поєднання реального страху і неформальних умов сприйняття слова в контенті за законами екстремально-кривавих шоу. Саме там інформаційно-гібридні агресори перемижують реальність і вигадки настільки, що знищують опонента силою реакцій та неформатних впливів не на театрі бойових дій, а в штучно створених умовах контентно-образної глобалізації. Пересічному громадянину, який звик довіряти слову офіційних джерел, важко відійти від стереотипів та навчитися розрізняти справжні, об'єктивні відеосюжети від зрежисованих кремлівськими технологічними креативно-дизайнерськими центрами.

За умов зростання інформаційних потоків сучасності до надди-намічних, коли основними одиницями виміру інформпростору стають не тенденції, виокремлені за попередній період (місяць, квартал, рік), а щодобові інформаційні резонанси і, відповідно, зосередження зусиль на акцентуванні та втриманні уваги суспільства (певного соціуму) на актуальних проблемах (трендах), необхідно довести практичну неадекватність сучасним викликам застарілих підходів до аналізу інформсередовища, яким є моніторинг, та запропонувати нові технологічні підходи до ефективних рішень.

Тема моніторингу інформаційного простору є досить значущою в дослідженнях низки вітчизняних та іноземних науковців. Так, цьому присвячені роботи, зокрема, В. Різуна, Т. Скотникової, В. Іванова, О. Додонова, Д. Ланде тощо.

Зазвичай науковці розглядають проблематику моніторингу інформаційного простору як одного з методів наукового дослідження. При цьому «збирання та обробка даних, оцінювання та прогнозування стану об'єкта моніторингу, створення концептуальних і формалізованих моделей об'єкта, вироблення рекомендацій для ухвалення управлінських рішень» визначаються як основні функції моніторингу¹.

Ще не так давно, коли в інформаційному просторі домінували установлені види засобів масової інформації – офіційні друковані ЗМІ, телебачення, радіо, інформаційні агенції, така точка зору була абсолютно прийнятною і зрозумілою. Однак надшвидкий розвиток інформаційних

¹ Різун В.В., Скотникова Т.В. Моніторинг у системі методів журналістикознавства: основні засади. [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://journlib.univ.kiev.ua/index.php?act=article&article=1670>

технологій (що став породженням втілення інноваційних розробок у світі), поява новітніх засобів комунікації, які водночас зробили соціально-комунікаційні ліфти з вертикальних до горизонтально-партнерських, здійснили справжню революцію в комунікаційно-контентному середовищі. З'ясувалось, що творення інформпростору – від цифрових медіа до нових понять та образів – це справа не обраних чи спеціально призначених фахівців, а право кожного громадянина на вираження своєї позиції, поглядів тощо.

Наразі саме цей аспект (як складова комунікаційно-контентної безпеки суспільства і держави) залишається поза увагою науковців і потребує невідкладного осмислення.

Комунікаційно-контентна реальність перетворилася на масове середовище авторств, які не визнають загальноприйнятних норм продукування контенту в межах визначеної законодавчо-нормативної бази окремої держави. Це наочно видно на прикладі роботи представників багатьох російських ЗМІ і ЗМК в Україні та в інших країнах світу (наприклад, Німеччині).

Відтак постає проблема вироблення нових, наднаціональних умов і законів щодо відповідальності за творення контентного середовища, яке формує сутність глобальної віртуальної реальності ноосферного характеру. Очевидно, що на це спрямований міжнародний кодекс законів АСТА¹.

Він вимагає від світу законодавчого закріплення в глобальному світі законів авторства і поваги до нього одночасно всіх держав, громад, індивідів, бо тільки так можна зупинити перетворення життя у виключний спосіб існування новітніх геотерористів, які досить ефективно ховаються за спину редакторів та медіа-брендів.

Путінська гібридно-месіанська вояччина повсякчас доводить усім, що застосування масових (водночас різноформатних) величин впливу навіть однієї (не говорячи вже про безліч) контентної диверсії знищує мир як спосіб життя, мислення, творення щасливого життя у світі.

Подібні складні процеси показують, що моніторинг брендово-унікальних назв, тегових узагальнень чи навіть фреймових закономірностей контентних лінгвістичних моделей не дає ефективності в умовах надшвидких творень контентного тла, адже контекстні сенси і навіть сутність у різних геопозиційних умовах перебування громад і громадян вихолощує сенс моніторингових узагальнень (сміслові

¹ What is Acta and why should you be worried about it?. [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://www.wired.co.uk/news/archive/2012-01/24/acta-101?page=all>

фільтри) пошуків. При цьому варто враховувати те, що ці пошуки нині вимірюються гігантськими обсягами даних, а, з другого боку, є лише інерційним відлунням (усвідомленим знанням про минуле), а не джерелом випереджувальних знань про майбутні виклики, ризики, загрози.

Щоб почати вирішувати ці складні технологічно-креативні проблеми, слід зважити на те, що середовище дій кожного військового комунікаційно-контентного підрозділу є унікальним за джерелами інформації та специфікою розуміння ситуацій в конкретному місці за географічними ознаками та соціальними середовищами (особливостями конкретних людей, громад) тощо.

Оперативні медіа-сили (технологічна сукупність медіа-інструментів та персоналістична медіа-автура) мають оперувати не технологіями заданих у центрі (системі управління) тез, сенсів чи контентних образів, а технологіями бачення конкретних географічних театрів бойових дій (де залучення цивільних стало світовим трендом), які будуть реальними для конкретної ситуації в конкретному комунікаційно-соціальному середовищі.

Це середовище важливо розуміти (увійти в нього, почути і, головне, не потонути в лавиноподібному дезінформаційному морі). Необхідно знайти акценти, факти, аргументаційні ряди і навіть теми, які б креативно знищували образно-контентні засади і сили агресора в кожному середовищі людей. При цьому нам необхідно чітко розрізняти (позиціонувати) ці різноспрямовані за мотиваціями (прямо чи опосередковано мотивовані, заангажовані, вражені нейропсихологічними технологіями, модними трендами, фрондистськими настроями тощо) технологічні образи, створені агресорами для враження свідомості в усіх групах впливу.

Традиційні моніторингові технології – це швидше технології пасивного спостереження, які визнавались ефективними тоді, коли комунікаційні процеси були загальмовані і мали вакуум наповнення. Це спостереження за минулим, але аж ніяк не за сьогоденням чи завтрашнім комунікаційно-контентним новотворенням. Зрозуміло, що в такому випадку втрачається технологічна можливість випереджальних активних впливів. Такий моніторинг часто ще й дуже вузько націлений на корпоративні величини, щоб гасити активність ініціатив. Ці технології практикують управлінські системи бюджетної дії як технологічні прийоми для творення звітності чи забезпечення посадової недбалості та відсутності факховості в умовах швидких суспільно-світових динамік.

Моніторинги (як технології бачення ситуації) досить сумнівні в умовах знищення контентних кордонів (як у форматах подачі даних чи

інформації, так і в сприйнятті контенту в динамічних середовищах сучасних гаджетів, які досить активно розширюють межі вибраних користувачем спеціалізацій).

Завдання моніторинрів – це завдання усвідомленого відбору визначених даних за статичними характеристиками, смисловими фільтрами (тегами). Своєю чергою це досить часто приводить до втрати орієнтації в потокових процесах контентних форматів та ситуативних геопозиційних вимірах (особливо у випадку застосування сценарно-комунікаційних спротивів стратегічного рівня).

За сучасний інституційно-регламентний приклад підходів до моніторингу саме сучасного інформаційного простору в Україні є сенс взяти публічне оголошення КМУ від 22 березня 2015 р., де зазначається: «Міністерство інформаційної політики України оголошує конкурс на заміщення вакантних посад державних службовців. Конкурс оголошено на такі посади:

- начальник відділу захисту інформаційного простору;
- головний спеціаліст відділу захисту інформаційного простору;
- начальник відділу моніторингу;
- головний спеціаліст відділу моніторингу;
- завідувач сектору медійних комунікацій;
- головний спеціаліст сектору медійних комунікацій.

Загальні вимоги до кандидатів на посади: громадянство України, повна вища освіта за освітньо-кваліфікаційним рівнем магістра або спеціаліста за галузями знань: «Журналістика», «Право», «Політологія», «Міжнародні відносини», «Соціологія»; відповідний досвід роботи, володіння державною мовою¹.

Подібна управлінсько-регламентна постановка підтверджує традиційне правило, яке тотально використовується в центральних органах виконавчої влади – там існують мікровідділи (2-3 спеціалісти), які оперують одночасно невідповідними показниками – високою особистою відповідальністю працівників структур, котрі об'єктивно не в змозі самостійно виконувати масштабні завдання; жорсткою ієрархічністю в умовах постійного авралу, що призводить до неможливості протистояти простим формальним рішенням-вказівкам з низьким рівнем постановки моніторингових завдань; слабким матеріально-ресурсним забезпеченням тощо.

¹ Міністерство інформаційної політики України оголошує конкурс на заміщення вакантних посад державних службовців. [Електронний ресурс] Режим доступу: http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=248028541&cat_id=244277212

Міністерство інформаційної політики протягом минулого року вело активний пошук нових підходів до функціонування інформаційних структур державних органів влади. Зокрема, як свідчить звіт Міністерства за 2015 рік, «одним з амбітних завдань, що стоять перед МІП, є розробка концепції реформування сфери державних комунікацій спільно з Секретаріатом КМУ та РНБО»¹. Результатом цієї роботи стала презентація на засіданні Кабінету Міністрів України 20 січня 2016 року Концепції реформи урядових комунікацій.

Як зазначалося під час презентації концепції, в ході підготовки документа був проведений «аудит комунікаційної діяльності Уряду, опрацьовано понад 500 сторінок даних, розглянуто близько 12 комунікаційних систем урядів інших країн та залучено досвід тих, які найбільше відповідають сучасним викликам»².

Міністерство дійшло цілком логічного висновку «комунікаційна система Уряду потребує повного перезавантаження»³.

Саме тому було запропоновано створити нову структуру – Урядовий офіс з комунікацій. Ми не ставили за мету аналіз запропонованої нової структури та її функцій (у межах цієї статті), але все ж зупинимося на одному з аспектів діяльності. Це – моніторинг. Він не є, за задумом міністерства, глобальною фундаментальною функцією, а віднесений до сервісів, у даному випадку – аутсорсингових (що є принципово правильним, якщо орієнтуватися на вчорашні підходи до функціонування інформаційних структур центральних органів влади).

На жаль, спеціалісти, які працювали над розробкою концепції, так і не змогли дослідити, що моніторингові технології вже не дають необхідної картини бачення інформаційного простору, який став високодинамічним та різнопотоковим не тільки тематично чи аргументаційно, а й за акцентами і стилістичними форматами контентних ритмів.

Моніторингова робота, як не прикро, майже цілковито залежить від сучасної практики нішевих монопольних поставок аутсорсингових послуг з традиційного моніторингу.

Моніторинговий аутсорсинг (повтор тегів, лінгвістичних фільтрів, персон у часі) зазвичай працює виключно на персону керівника, назву поточного проекту, а не на ситуацію у сфері, в громаді, в кластері, в

¹ Звіт Міністерства інформаційної політики України за 2015 рік. [Електронний ресурс] Режим доступу: http://mip.gov.ua/files/Presentation/_MIP_2015_years_report_01_.pdf

² «Уряд підтримав Концепцію реформи урядових комунікацій, розроблену Міністерством інформаційної політики України». [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://mip.gov.ua/news/887.html>

³ «Уряд підтримав Концепцію реформи урядових комунікацій, розроблену Міністерством інформаційної політики України». [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://mip.gov.ua/news/887.html>

напрямі, якими давно стали інформаційні поля, середовища та інші сучасні комунікаційно-контентні виміри життя громад України тощо.

Це в регламентно-процедурному та технологічно-бюджетному аспектах унеможливило реалізацію ефективних сервісів цифрового урядування та потребу мати потужні державні креативно-технологічні комплекси промислового масштабу. Останні для ефективної діяльності потребують інформаційно-технологічних баз даних з активними різновидами архівно-потоківих контентних ресурсів, жанрів та форматів (з можливістю графічного аналізу сегментів бази чи онлайн-доступів) та цілодобові служби інформзапиту з підтримкою сервісів довідкової літератури і добору контентних масивів для виконання різних управлінсько-стратегічних, регламентно-процедурних, творчо-виробничих, законодавчо-нормативних завдань всього комплексу комунікаційно-контентної безпеки.

Моніторинг у такому випадку дає на виході лише статичні дані щодо визначених величин (персон, подій, заходів тощо) минулих ситуацій. Він, звісно, дозволяє відслідкувати тенденції напряму та запропонувати шляхи усунення певних недоліків, але прогноз перспективи є в такому випадку справою проблематичною. Тобто моніторинг згадувань – це технологічна послуга оперативного обслуговування за принципом «швидкої допомоги» в отриманні даних про когось/щось у жорстких умовах політичного авторитаризму чи галузевого стилю управління з детермінованою відповідальністю.

Цей підхід до моніторингу йде від нефахових, непрозорих дій управлінських стилістик паперових регламентів забюрократизованого державного апарату та небажання керівників будь-якого рівня знаходитись у форматі постійного публічного аудиту викликів, ризиків, загроз. Саме останній має працювати на докорінну зміну управлінських регламентів та процедур з метою успішного відходу від оперування документами чи одноразовим аналізом як унікальним явищем і фактором. Тоді відбувається перехід до адекватної обробки потоків та запровадження якісного комплексу прогностичного аналізу контентних потоків і різномасштабних контентних масивів.

Отже, виникає антагонізм між поточними потребами (персони, компанії, відомства тощо) та сьогоднішніми довгими державними інтересами, перспективами, майданними цінностями, які можуть мати системне відображення в аналітично-прогностичному баченні перспектив розвитку як окремих суспільно-економічних сегментів, кластерів, так і країни загалом.

У країнах прямої демократії та сучасних глобалізованих горизонтальних суспільствах моніторинговий підхід суперечить іншій реальності – найбільшій увазі громад до щільного публічного висвітлення комунікаційно-контентними середовищами всіх сторін суспільного та державного життя.

Феномен Майданів, феномен окопного братства доводить, що без масових комунікацій та довіри в партнерстві (а не на засадах патерналізму) не можуть щасливо співіснувати громадяни вільної країни.

Традиційний підхід до моніторингу суперечить національним інтересам Майданної України, яка вимагала уваги до життя громад і громадян. Увага – це продовжений резонанс, резонанс – це агрегація різних регіональних полів, а інформаційно-контентні поля можна вивчати тільки через технології, подібними до КАІР (контекстний аналіз інформаційних резонансів) та системами ситуаційних сервісів розуміння координації та розширення можливостей як сучасних рішень щодо впливів на публічні поля різних масштабів.

Питання стоїть не стільки про аудиторії як про комунікаційно-контентні середовища життя, а як про потенційні майданчики творення державності та суспільного життя на нових засадах миру, творчості, щастя. В таких середовищах людина творитиме для власного задоволення та для своїх співгромадян. Тоді з'являється новий сенс життя, зрозумілий і прийнятний для всіх поколінь.

Повертаючись до оголошення МПП від березня минулого року, зазначимо, що особливість важливості поєднання організаційних підходів та прямих (загальнонаціональних у даному випадку) посадових напрямів з вивчення сукупностей інформаційних полів України як складових інформаційного простору в МПП не «звучить». Зокрема чисельність відділів захисту інформаційного простору, моніторингу, сектору медійних комунікацій, де по одному начальнику та підлеглому, – це не зовсім адекватні реакції на сьогоднішні глобальні виклики, ризики та загрози Україні управлінського характеру. Відтак це індикативно вказує на масштаб професійної непридатності не стільки окремих керівників, скільки свідчить про необхідність запровадження адекватної стратегічної ланки комунікаційно-контентної безпеки в органах стратегічної координації.

На жаль, Концепція реформи урядових комунікацій, де досить досконалим прописаний функціонал діяльності Офісу з комунікацій первинного рівня, жодним словом не згадує проблему саме стратегічних рівнів комунікаційно-контентної безпеки держави. Іншими словами, підходи до діяльності державних інформаційних структур 2016 року насправді не

так уже й відрізняються від підходів 2015-го і попередніх років.

Проблема полягає в тому, що решта структур нижчого рівня, зокрема міністерства, проблемами комунікаційно-контентної безпеки не займаються (в кращому випадку проводять окремі спеціальні інформаційно-психологічні дії). В інформаційному просторі, а точніше, в комунікаційно-контентному середовищі сьогодення вони шукають (через моніторинг) свої бренди, персону міністра, його сім'ю, друзів, команду, теми, напрями (позитив-негатив) тощо.

За правильної постановки щодо вирішення зазначених проблем ці структури (без винятку) мали би вивчати самі ці середовища, щоб бачити індикативні показники розвитку України та її суспільних організацій і механізмів тощо.

Однак відділи малої комплектації (які існують у всіх ЦОВВ) апіорі не можуть повноцінно займатися продукуванням ситуативно-креативних сервісів, форматів та різновидів сучасної прогностично-аналітичної продукції. В кращому випадку вони (відомства) будуть укладати угоди на аутсорсингові послуги (що може слугувати приводом для формального виконання зобов'язань з боку виконавців подібних функцій, які більше орієнтовані на посадову безпеку брендових осіб, а не на потоки контенту, до того ж виникає небезпека застосування корупційних схем з виведення коштів за рахунок інформаційно-аналітичних (консалтингових) послуг тощо).

Агреговані інформаційні середовища (інформаційно-сміслові поля та медійно-мережеві інструменти) не вимірюються тільки центром, а мають десятки підвидів у регіонах, які своєю чергою мають ще сотні різновидів, і все це в динаміці доби... Відділи з 4–5 осіб такі проблеми не вирішують апіорі, а технологічне забезпечення потребує адекватних масштабів та ефективності використання.

Якщо відповідний рівень управління оперує моніторингом як виключним технологічним явищем, то цей управлінський склад приречений на програш, а отже, посилення різноформатного путінізму в питаннях комунікаційно-контентної безпеки громад і державних інститутів України.

Саме тому подібний комплекс функціональних напрямів має реалізовуватися в потужному різнорівневому ситуаційному сервісі координаційного характеру на реагування публічних позитивів та негативів, які існують та динамічно з'являються в інформаційному просторі України¹.

¹ Олександр Турчинов: Головний ситуаційний центр дає можливість своєчасно реагувати на виклики у сфері національної безпеки. Електронний ресурс. Режим доступу: <http://www.rnbo.gov.ua/news/2001.html>

Моніторинговий підхід до інформаційних матеріалів, коли вони ще не стали потоками, мав місце і сенс у минулому. Тоді кожен такий матеріал був майже відкриттям чи ексклюзивом, який завдяки традиційним ЗМІ та первинним сайтам впливав на великі масиви громадян, громад, інститутів влади. Коли ж матеріал як одиниця перестав бути головним, а швидкість продукування контентних форматів та їхнє перемішування перетворило всі ці матеріали на потік, постала проблема аналізу різномасштабних масивів даних, які часто вже не є інформаційним явищем, а тільки фоном публічного життя.

Так виникає дезорієнтація, яка часто посилюється дезінформацією в цих потоках, шляхом вкидання псевдоданих, що стали називатися фейками.

Все це доводить, що принцип моніторингу, який базується на пошуку закономірностей, не працює в сучасних комунікаційно-контентних середовищах, оскільки нам потрібно знати те, що сьогодні загалом ще не знає. Громадськість дізнається про ЩОСЬ в онлайн-режимі, але якщо це ЩОСЬ буде адекватно представлене в інформаційно-контентних потоках, які містять дані, що можуть і стають інформацією. Але тоді це пізнання відбувається вже через феномен суспільної уваги, яка вимірюється в такому випадку не стільки темою чи системою аргументів, скільки акцентами, стилістичними подачами, аргументацією, баченням чи технологіями заданого опонування тощо.

Вододілом між адекватністю та неадекватністю моніторингових технологічних дій в аналізі інформаційних полів став процес легалізації путінською Росією стандартів, практик, методик, стилів глобального гібридного тероризму в Україні та світі спеціальними технологічно-методологічними комплексами з використанням засобів масових комунікаційних диверсій, впливів, брутального масового комунікаційного терору тощо.

Масштаби впливу цього комплексу світ ще не усвідомив. Однак уже можна констатувати, що саме кремлівський глобальний гібридний стиль новітнього комбінованого тероризму створив новий стан планетарного життя, який умовно назвемо «планетарна стривоженість» (переддень масового страху, який є порогом істерій).

Тобто мобілізаційна мета гібридних контентних потоків терористичної спрямованості комунікаційної вояччини Кремля досягнута. Росія реально втримує планету в стані гібридного миру, який характеризується тривожним очікуванням нової світової війни і, відповідно, відмовою від удосконалення розвитку потужних громад (поки що окремих) за рахунок культурологічних, туристичних, духовних тощо

аспектів глобально-планетарного життя. Таким чином гібридні терористи намагаються повернути світ у стан виживання, недовіри, агресії, знищуючи цим перспективу та ефективність миру як технологічного методологічного стану розвитку планети рівних людей у середовищах партнерського ноосферного виміру.

Сьогодні надважливо розуміти, що комунікаційно-контентна реальність – це відкрите глобальне (виключно динамічне) середовище змінних (суб'єктивних та інституційно-суб'єктивних). Вони вимагають комбінованої комплексної дії не стільки на рівні управлінського менеджменту чи інфраструктури, скільки на рівні конкретного виконавця (як обов'язкового творця контентного формату чи жанрового напрямку, особливо якщо він на оперативній передовій реагування чи в процесі активного онлайн-коментування).

Надважливо розуміти і те, що функція координації постановок завдань (тобто акцентувань, але в ціннісних межах) не має права втручатися у формулювання цих завдань в їхній завершеній формі. Це буде звужувати потенціали та комунікаційно-контентні можливості для адекватності реакцій та перетворювати комунікаційний процес у примітивний бот-імітаторський вал. Тобто і за таких умов впливи будуть, але лише кількісно-примітивні та в стилістиці гібридного терориста-агресора (маніпулювання фактами, руйнування їхньої автентичної природи появи, приниження, ницість, страх, бруталність тощо).

Технологічно-регламентні процедури в комунікаційно-контентному виробництві важливі, коли вони тотожні всім ланкам процесу. Коли там є будь-які дії суб'єктивно-оперативної реакції (що має свою поведінкову парадигму), то в таких значеннях (процедурах) виступає вже процес стратегування (ситуативно-сценарні рішення) як формат гри різнодинамічної, різноформатної, різножанрової. Тому маємо відрізняти геостратегічну динаміку від геополітичного позиціонування (геополітичного статусу чи положення).

Тобто превалюючими мають бути не технологічні рішення, а моделювання стратегій у дискретних умовах аудиторій, які на вас (персону, діяльність, процес тощо) реагують. Все це величини конкретних викликів, ризиків, загроз для інформаційної безпеки вже у вимірі комунікаційно-контентного спротиву.

Відтак виникає потреба в комплексній системі надшвидкого аналізу та визначення, передусім публічних потенціальних контентних трендів (які мають резерв публічного резонансу).

Сенс розвивати чи нейтралізувати ці тренди (управлінське рішення)

ня) – це вже зовсім інші технологічно-креативні підходи, де очевидно у межах доби стає потреба в потужному різномасштабному комплексі координації (і поєднання) прогнозової аналітики публічних інформаційних просторів із онлайн-соціологією публічного потенціалу. В такому випадку ми отримуємо ефективну комплексну систему оперативного аналізу комунікаційно-контентних середовищ.

Отже, моніторингу як аналізу інформаційного простору України та його регіональних інформаційних полів (закінчених величин) немає принципово.

Моніторинговий аналіз відбувається за стилістично-технологічними рішеннями бізнес-маркетингу, який націлений виключно на задані параметри (визначені і зрозумілі), а решта його мало цікавить.

Моніторингові спостереження – це система технологічних дій, які не можуть забезпечити матеріалом для розробки середньострокових та довгострокових публічних стратегічних дій, оскільки в системі виконавчої влади досі відсутній поділ на стратегічне комунікаційно-сценарне продукування та оперативне реагування (тобто відсутнє розуміння владними інституціями дій громад). Відтак громади і суспільство не адаптуються під стратегію дій органів виконавчої влади (оскільки немає самої комунікаційно-контентної стратегії). Моніторинг працює дискретно, на особу керівника.

Оскільки державні органи продовжують діяти в стандартах традиційних управлінських систем галузевої стилістики стосовно середовищ публічного життя громад, це автоматично веде до затягування модернізації України як процесу синергетичного єднання потенціалів громад і державно-політичних, місцево-муніципальних інститутів і сучасних сервісів для партнерської глобалізації України.

Сьогодні ж слід усвідомити, що комунікаційно-контентні середовища людей вже не терплять простих лінійних рекламних технологічних рішень масового рівня, які не враховують людський настрій та естетику сприйняття цільових груп. Світ динамічно-потокowego контенту прямує до систем опосередкованої індикації всіх публічних процесів за найвищими динаміками. Практика продукування фейково-постановочного контенту, спрямованого технологіями гібридного тероризму путінізму на страх і приниження, тільки доводить, що горизонтальні комунікаційно-контентні середовища замінюють публічні монопольні ієрархії акумуляції страху та кривавих жертв можливостями розвитку в системах миру та добра.

Тож ми маємо переходити у вивченні інформаційного простору до нових технологічних рішень – інформаційно-контентного аудиту публічного життя (того чи іншого явища і навіть людини (соціальні мережі).

ТЕХНОЛОГІЧНИЙ КОМПЛЕКС ДЛЯ ДЕРЖАВНОГО КООРДИНАЦІЙНОГО ЦЕНТРУ СИТУАТИВНОГО АНАЛІЗУ (2016 р.)

Контекстний аналіз інформаційних резонансів (КАІР) ефіру телебачення, радіо, Інтернету та соціальних мереж

Сучасні динаміки комунікаційно-контентних середовищ, що стали дієвою зброєю сучасних гібридних агресорів в Україні, яку вони «рятують», орієнтуючись на месіанство «руського міра», вкотре доводять нагальну необхідність практик ефірного аналізу.¹

Вони мають уникати спрощених характеристик і ставати аналізом-паспортом того, що відбувається в ефірах не тільки в масштабах України, а й у кожному регіоні. Для такого рівня аналізу не обійтися без технології КАІР, яка надає структурам управління можливості координації і впливу на режисовані моделі дій різних інструментів і акторів у процесі контентної агресії.

З іншого боку, саме стан медіахолдингів, які мають різні рівні впливу та можливостей модуляцій, потребують від замовників функції, яка б перевіряла замовлення на публічне представлення інтересу замовника для виконувача. Саме тому система ефірного аналізу КАІР потрібна ринку. І нарешті сучасна динамічна управлінська практика реформування і модернізації України вимагає від нас реальної потужної системи, яка б ранжувала й ідентифікувала особливості комунікаційно-контентних полів, якими живуть територіальні громади всіх вимірів. Це потрібно для того, щоб ситуативно реагувати з позицій влади і держави, які мають допомагати громадам, а не воювати з ними. Надсучасних рішень у стилістиці тотального контекстного аналізу інформаційних резонансів потребує Україна Героїв Небесної Сотні.

Сучасне ефірне інформаційно-контентне середовище підійшло до переломного етапу, коли окреслена тема, персона і навіть бренд катастрофічно втрачають важливість для публічного поля. Це відбувається само по собі, у зв'язку з втратою в загальному публічному середовищі суспільства формальних, умовно сталих показників (політичний, посадовий або науковий статус, авторитет фахового чи життєвого досвіду, частка на ринку, якщо це не державно-приватне співробітництво, тощо). Відбуваються кардинальні зміни в самому розумінні публіч-

¹ «Русский мир»: нові реалії старого міфу». Матеріали круглого столу 30 травня 2011 р., м. Кам'янець-Подільський. Електронний ресурс. Режим доступу: <http://history.kpnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/2/2015/01/%D1%80%D1%83%D1%81%D1%81%D0%BA%D0%B8%D0%B9%D0%BC%D0%B8%D1%80.pdf>

ності, зокрема в масштабах і форматах вираження публічності, яка росте і урізноманітнюється (навіть в Україні) вже щогодинно, особливо завдячуючи специфічним інструментам-форматам мережевого життя, яке дарує сучасний високотехнологічний комплекс можливостей індивідуалізованого Інтернету.

Сучасне суспільно-державне життя стало ареною поточкових технологій не тільки передачі,¹ а й творення, самостійного існування даних різноформатної інформації та її переходу на новий рівень аж до домінування елементів контентних акцентів.²

Інформація як дані чи інформація як важливий зміст невпинно набуває кардинально відмінних рис існування, особливо якщо йдеться про реальних учасників публічного життя. Масштаби ж самого публічного життя при цьому розширилися до індивіда чи населеного пункту тощо.

Потоковість інформаційного контенту визначається ще й швидкостями динаміки нових інформаційно-контентних форматів, які несуть дані та змістовний контент. Це досить часто для переважної кількості творців і споживачів інформації незрозуміло і досить заплутано, а, можливо, і просто складно. Раніше будь-яка публічна дія ставала подією і навіть сенсацією, оскільки публічний вимір був обмеженим і увага зосереджувалась практично в автоматичному режимі.

Тепер увага розсіяна, бо вона отримала безліч нових інформаційно-форматних інструментів, які заявляють про себе і доводять, що старі формалізовані адепти публічної уваги вже не такі важливі. Сучасне життя досить часто залежить не від чужої волі (взаємовідносин, функцій тощо), а від власної, і власного розуміння та бажання творити своє життя (чи імітувати таке творення тощо).

Навіть ці декілька тез щодо потоковості інформаційних полів та їхньої динамічності змушують всіх учасників публічних змагань за увагу знайти систему координат, в яких знаходяться вони (творці – замовники). Це викликано тим, що досить часто сьогодні публічні гравці витрачають силу-силенну грошей на традиційні ефірні формати публічності (телебачення – радіо), а високої впізнаваності, а тим паче постійного позитивного позиціонування вони не отримують. Неefективність вкладеного в публічність ресурсу найбільше залежить від рівня конфлікту між собою двох світів подачі та існування інформації: подієво-статич-

¹ Брайчевський С.М. «Дезінформація як нелінійний ефект взаємодії інформаційних тематичних потоків». «Інформація і право», № 2(2) / 2011. С. 92.

² Савчук Р.П. «Практичні вимоги до сучасного ефективного тексту». Сучасні комунікаційно-контентні процеси в безпековій сфері [Текст]: навчальний посібник /Клубань О.М., Курбан О.В., Любовець Г.В., Король В.Г., Савчук Р.П. – Київ: ВІКНУ, 2016. – 170 с. С. 94.

ної (телебачення-радіо) і динамічно-поточної (зосередження уваги на інформаційному контенті новинних стрічок, соціальних мереж тощо).

Звідси продукуються два полюси можливостей ефірних аналітиків. До першого відносяться тематично-констатуючі – вони зазвичай рекомендують те, що мало б сенс, але вчора. До другого – аналітика контекстно-прогнозуючого характеру, де рекомендації працюють на випередження, бо аналітики оперують факторами моделювання динамічних процесів публічного негативу (виклику, ризику, загроз).

Відтак застосовуються і різні моделі аналізу інформаційного контенту. В першому випадку – вихолощені від оригінальностей змісту моніторингово-тегові технології з притаманною їм примітивною участю людського інтелекту в технологічних процедурах моніторингових процесів (вони примітивно дешеві в обслуговуванні і водночас неефективні – відбувається антисинергачія імітаційного ефекту назви з практичною відсутністю адекватної ефективності в змінених реальностях чи переплутаних процесах фіксації унікальної назви бренду контентного резонансу. Своєю чергою недефективними і перспективними є результати аналітичного сервісу на засадах контекстно-прогнозної аналітики на базі технології контекстного аналізу інформаційно-контентного резонансу (КАІР) змістів окреслених територіально-інформаційних полів тощо.

В сучасному розвитку інформаційно-контентних потоків найактуальнішим є феномен контентного резонансу публічного змісту в окреслений базовий період.¹

Він неоднаковий для різних форматів, особливо ефіру (телебачення, радіо, Інтернет, соцмережі), але технологічно виправданий з погляду ефективності. Практика роботи з регіональними інформаційними полями традиційних ієрархій свідчить, що навіть разова потокова технологічна фіксація резонансу ефективно підтверджує реальний стан розвитку процесів та існування інформації щодо них навіть у тому випадку, коли процеси не були комплексно легалізовані в інформаційних полях. Таким чином, аналіз резонансу вбирає в себе інший фактор важливості, а саме – дані стають інформацією і можуть претендувати на домінування уваги в різних періодах для окремих інформаційних полів тощо.

Важливо зазначити, що шлях до резонансу, а тим паче до факту домінування (а це надзвичайно рухливий стан) залежить від адекватності інструментально-ресурсного забезпечення процесу інформаційно-контентної присутності об'єкта чи суб'єкта публічного процесу тощо.

¹ Ганна Трегуб. Демоніфікація інформації. Як розслідувальна журналістика змінила США і чому вона переживає кризу. Електронний ресурс. Режим доступу: <http://tyzhden.ua/Society/90732>

Процедурна частина аналізу контентного ефіру за технологією KAIP

Для розуміння процесів, що відбуваються в традиційних форматах ефіру, важливим стає спеціалізований потужний аналітичний центр.

Його призначення – глибинний аналіз створюваних форматів сценарно-режисованих публічних процесів в ефірних форматах часу. Вони досить важливі, враховуючи, що макropублічність у декількох системних теле- та радіоформатах залишається поки що майже виключним чинником права різнопланового захисту в суспільно-державних відносинах і можливості мати потужну перспективу публічного розвитку, яка впливає на всі компоненти успіху. Як протилежність – відсутність монетарного капіталу (фактор фізичний) чи реального системного потенціалу публічної присутності (фактор енергетичний) часто призводить до фактичної ліквідації не тільки окремих виробничо-представницьких напрямів чи процесів, а й подальшої присутності особи в публічному полі.

Сучасний багатоаспектний ефірний аналіз став досить системною і комплексною технологією, а динамічність інформаційних полів вимагає спеціалізації та високої технологічності в роботі (фахової спеціалізації, процедурного розподілу функцій, координації результатів та адаптації до потреб замовника) тощо. Цікавим є те, що аналітичний сервіс ефіру взагалі досить довго не змінювався і не спеціалізувався на форматах подачі, контенту, оскільки ефірна аналітика (як функція) переважно була тематичною, а не публічно-візуальною. Це пояснюється відсутністю менеджменту первинного рівня потокового аналізу: постановочних образів та інструментів акцентуації, посилення уваги другорядними інструментами зацікавлення від інформаційних фонів до публічних учасників тощо.

Традиційний менеджмент з організації аналізу ефіру визнавав необхідність аналітики тематичного контенту на рівні аналітичної групи. Відповідно цей рівень зазвичай допускав наявність паритетних (лінійних) операторів-аналітиків (в особливих випадках – контролерів тонів), які спеціалізувалися на темі, яка задається для аналізу замовником. Сьогодні в сучасних комунікаційно-тематичних середовищах реально корпоративно чистих сфер-тематик у загальному публічному тлі немає (результат глобалізації). Виходячи зі сказаного, ефективний аналітичний сервіс ефіру процедурно (затрати часу між фактом появи контентного формату і реальністю формування пропозицій для реагування замовника) має високу часову плинність і досить умовні резерви часу, бо технологічно перехресний і змінний навіть у рамках доби.

Ефективний аналітичний сервіс ефіру за технологіями КАІР є відповідно командним і високотехнологічним. Спеціалізація відбувається у підрозділах, які обов'язково мають відпрацьовувати процедурні частки (сегменти) ефірного контентного виробництва, а не працювати виключно з тематиками ефіру – це різні реальності інтелектуального виробництва людства в царині ефективної аналітики ефіру.

Важливо, щоб в часових вимірах аналіз ефіру не зводився тільки до узагальнених констатацій (як імітації аналізу), які лежать на поверхні, а поєднувався з аналізом композиції самого ефіру (ексклюзивна можливість контролю за виконанням ефірного замовлення медіа-корпораціями з метою виправлення в процесі виконання), насиченням аргументними рядами і доходив до фіксації акцентів (другого плану, тобто шлях до підсвідомості). Вони ж, своєю чергою, мають передаватися в ефірній реальності не тільки твердими однозначними сентенціями, а передусім емоціями – виразом обличчя, жестами, незвичними, ніби спонтанними, сюжетними вставками, далі – коментарями тощо.

Важливо такий аналіз подавати як початок сценарних дій щодо посилення ефекту чи його нейтралізації, а також виведення головних смислів у тренд контентного домінування як публічного процесу. При цьому анонсувати, що такий аналіз є тільки часткою ситуаційного сервісу (розширена конфігурація послуг: констатації-попередження, націлення уваги на аргументи і акценти в інтересах замовника, прогнозування розвитку публічного процесу, пропозиції рекомендаційних блоків щодо впливу на публічні процеси тощо) в інтересах замовника тощо.

Організація системи якісної фіксації та аналізу контекстних змістів ефірних форматів

Основні засади

Специфіка контенту в ТВ-форматі: відеоряд, текст ведучого, тексти коментуючих сторін, експертна думка (персоналізована, опосередкована), географічний масштаб події. Висновки до сюжету: прямі вербальні і непрямі (тональність – фіксація аналітиків), види та форми реального акцентування тощо.

Технологічна особливість сприйняття контенту оператором в ТВ-форматах: точна фіксація-опис ключових факторів сюжету – головна аргументація, другорядна, контекстна, робота оператора (посилення впливу сюжетом, нейтралізація, применшення впливу), поєднані елементи в сюжеті – від реклами до залежності від попередньої передачі чи післяефірного переведення уваги тощо.

Технологічні особливості ранжування контенту ТВ-форматів: телеканал – автор сюжетної лінії; канали-співтиражувальники (додатки, уточнення, розширення залежно від регіону тиражування); канали, що виводять сюжетну лінію в контекст-оцінку; градація сюжетної лінії за сценарною шкалою, автори текстів для озвучення телекореспондентами; кореспонденти з авторською позицією, режисрування поширення теми і сюжетної лінії в часі та географічному вимірі; тиражування теми із ТВ-контенту іншими інструментами інформаційно-медійного представлення на території; взаємодія сюжетної лінії і можливих рекламних вставок (теоретично).

Організаційна проблематика аналітичного центру в частині зйому-фіксації контентної інформації в базі даних: запис тв-трафіку в реальному часі; можливість цифрового запису на носій, який би дав розгон сюжету в реальному часі, але в паралельному режимі (від 3-4 до 7 ліній дублювання для комп'ютерів (операторів-шифрувальників) із можливістю технології програмних пауз чи гальмування запису до рівня розуміння мови (коли поряд сидить оператор і починає розшифровку не в форматі повної телепередачі, а вже окремого сюжету як базового елементу аналізу).

Сюжет береться як одиниця виміру в тв-форматі та радіопередачі, учасники сюжету – як цифрові показники серйозності ставлення тв-каналу до теми (особливо важливо, якщо вона замовлена і потребує повного розширеного аналізу реалізації виконавцем замовлення).

Шифрувальники поділяються на 2-3 категорії. Поділ із суто технологічного боку потрібен для кар'єрного зростання й адекватної системи мотивування з метою утримання унікальних кадрів – капіталу корпоративного рівня, але головне призначення такого поділу – багаторівневий реальний аналіз контентного потоку в теле- і радіоформатах, якого ще не знав ринок (перша категорія). Відтак це віддає монополізмом, оскільки застосовується ексклюзивна технологія врахування всієї палітри контентної подачі в телевізійних і радіоформатах. Друга категорія заповнює характеристику сюжету вже рівня організаційно-візуального (другий рівень), а третя – описує значення сюжету в передачі, тому вже оперує рівнем повного формату передачі. Поєднання цих рівнів дасть вичерпну інформацію про задуми, реалізацію, а головне, покаже можливий потенціал для нейтралізації чи посилення теми (сюжетного образу) і передачі головних чинників у ситуаційний сервіс для реагування тощо.

Важливо витримувати регламент передачі, щоб розшифровка була

в тій же послідовності, що й у передачі. Відтак є сенс мати віддалених сценарних контролерів, які будуть надавати (анонімно) керівництву системи після кожної передачі структуру подачі тем чи сюжетних образів. Керівництво, маючи контрольні схеми сюжетних подач у передачі, після звірки з реальною розшифровкою буде стимулювати роботи шифрувальників до якості і розвитку, в тому числі й саморозвитку (важливо, що це технологічне запобігання системних втрат потенційного контенту з візуалізованими рядами (ексклюзивна позиція в архіві), який може знадобитися в роботі з майбутніми замовниками) тощо.

Режим аналітичного сервісу для конкретного ефіру

Аналітики контекстної вербально-візуальної модуляції вступають в дію на наступному етапі. Вони орієнтуються в контенті за допомогою ІТБД зі складним контекстним пошуком (або, або, або), який забезпечує при вибірці (втемну) пропуск важливого сюжету, якщо навіть потрібні акценти закладені на другому чи третьому плані, а ключова аргументація з'являється нібито спонтанно. Тобто це аналітики-збирачі сюжетів, які обов'язково з розшифровкою мають надавати і першоджерело в форматі реального запису.

Наступний режим аналітики – це аналітик-прогнозист (креативник щодо сценарних рішень-пропозицій), якому надається сукупність прямих, опосередкованих, контекстних і навіть наближених тем (співтем) чи ефірних середовищ, який у «переломах» подач, навіть емоційних випадів чи аномальних ситуацій, має функцію акцентування уваги на сказаному і неказаному, акцентованому способами оператора чи кореспондента, експерта, учасника тощо і продукує оригінальний рекомендаційний ряд щодо замовлення тощо.

Весь інший ефір стає цифровим наповненням ІТБД, яка має розширену можливість контекстного пошуку. Пошук ведеться в сегментах від системи всіх елементів назв до елементів опису і особливих ознак, включаючи вичерпну базу публічних осіб, які беруть участь у публічному процесі.

Вимоги до програмного середовища, в яке заводиться контент

Програмне середовище має бути спеціалізованим для втримання великих обсягів різного контенту за видами та формами і мати неординарну структуру побудови, втримання й оперування-управління масивами. При цьому важливо, щоб була можливість управляти різними сегментами контентного продукту (описаного матеріалу), тобто мати

можливості наскрізного машинного аналізу за ознаками чи складними контентними запитами, які не залежать від часу введення.

Важливо, щоб фіксувалася чітка система безпеки мережі щодо введення інформації та особливі умови ранжування допусків щодо можливостей вибірок первинних даних, вторинної аналітичної інформації чи системних рекомендаційних блоків тощо. Водночас має забезпечуватись технологічна можливість дозволу та блокування вибірки інформації з різних рівнів доступу і віддаленості. Особливо важливо, щоб система мала змогу розвести різні доступи по різних рівнях, а з другого боку, агрегувати генеральні доступи не тільки за базовим регламентом, а й моделювати їх у майбутньому.

Система повинна мати надмірний потенціал числового обрахування для графічних форматів, які б узагальнювали кількісні характеристики елементів наповнення бази.

Обов'язково має бути доступ для введення з віддалених точок, які б мали сервіс ідентифікації та впізнання особи користувача і виключали можливості несанкціонованого втручання в роботу управління програмним середовищем.

Вимоги до можливостей програмного середовища сучасні. Головне, щоб був перехресний контроль за роботою всіх шифрувальників у різних часових вимірах одночасно в режимі моделі.

Особливості ранжування і специфіка прив'язок

Теле- та радіоформати мають свою специфіку. Вони виходять в ефір блоками-передачами (з наповненням різними сегментами), які тематично не можна поєднувати. Тому важливо, щоб сама передача мала окрему градацію як сукупність тем-сюжетів. Кожен сюжет, відповідно, має свою закінчену фіксацію, яку можна було б потім обраховувати тематичними та кількісними показниками, бо вони співпадатимуть за тематичними чи персоналізованими характеристиками (окремо чи співставно) з іншими передачами та ефірними форматами. В ранжуванні та прив'язках мають бути не тільки тематичні характеристики, а й супутні характеристики: географія, персони впливу, експерти-арбітри тощо.

Специфіка кадрового ресурсу аналітиків-фіксаторів і умов праці

Подібна робота має обставлятися як важлива, перспективна, високоінтелектуальна, ексклюзивна тощо. Тобто така, яка надає обраному претенденту реальне зростання за шкалою професій потокової аналітики з можливостями виходу в пул прогнозистів публічного життя та си-

туаційних сервісів для управління контентами сучасних інформаційно-контентних полів. А такі поля обслуговують усі види діяльності як окремих персон, так і інтересів різних об'єктів чи суб'єктів людського життя-творення. Тут важливо акцентувати увагу на тому, що сьогодні це унікальна функція, але вже завтра вона буде масовою, бо з розвитком новітніх технологій у сферу публічності вступають усі громади світу і дуже велика кількість індивідів тощо.

Офісні умови мають витримуватися в технологічних межах за стандартами менеджменту мінімізованої ієрархії, де відбуваються однопорядкові процедури аналітичного сервісу, але має закладатися стаціонарна надсучасна комп'ютерно-освітлювальна техніка з цілодобовим режимом обслуговування тощо.

Важливо витримувати візуально-екологічні характеристики 2 кв. м на людину, мати сучасний блок для їжі (від кулерного сервісу до холодильно-мікрохвильових можливостей для індивідуалізації споживання їжі) при тому, що обідня перерва обов'язкова і регламентується фірмою.

Початкова ціна роботи має бути суттєво вищою за середній рівень (по регіону), бо важливий відбір потенційного інтелекту особистостей з творчим потягом і розумінням життя як образу динамічної картини процесу.

Особливості персональних вимог до людського контингенту, який задіяний в оцифруванні саме теле-радіоформатів

Робота постійна з обов'язковою ієрархією зростання по висхідній лінії з інформаційно-контентними потоками (констатуюча високолінгвістична калька ефіру, агреговані форми опису сюжету, передачі, серії передач, серій різних функціональних дій в ефірах, потім всі види аналітики в межах КАІР аж до ситуативного сервісу повного циклу (сценарних впливів на потоки) тощо.

Фахівець має грамотно висловлювати думку, бо буде перефразувати почуте (складність на етапі розуміння й осмислення емоційно-імітаційного потоку). Фахівець має розуміти основні прийоми подачі ефірної інформації і вловлювати заявлену важливість сказаного, яку слід окремо фіксувати (витримуючи адекватність сказаного та його акцентування щодо особливої уваги тощо).

Фахівці вищого рівня аналітики вирощуються із середовища шифрувальників, тому важливо, щоб вони переймалися суспільно-публічним середовищем, мали навикі і схильність до енциклопедизму, були реальними людьми творчої інтелектуальної праці тощо.

Радіоефір. Оператор

Бажано щоб оператор-фіксувальник контенту був із музичними здібностями і філологічною підготовкою, бо він має покласти на папір не просто точну кальку почутого, а ще й смислову розшифровку для аналізу. Оператор повинен ще за системою шкали голосових інтонацій надавати окремі специфічні ознаки почутого чи заявленого в радіоефірі.

Радіоефір використовується як інструмент донесення до слухачів смислових моделей навколо терміна-бренду. Тому важливо чітко фіксувати голосові моделі донесення, враховуючи інтонацію, настрій, учасників обговорення, анонсування та запрошення до продовження теми.

Радіоефір має важливі складові: супровід, настрої подачі та особливо постановку сюжету в тло передачі. Відтак важлива фіксація не тільки заданості, а й повних форматів передач. Це єдине, що потребує постійного осмислення. Один із показників поцінування роботи аналітика-оператора – точкові передачі, які тотально фіксуються, але потім за рахунок рівня кваліфікації йде вибірка або відкидання зайвого тощо.

Висновки:

1. Система моделювання сценарних рішень створюється як результат якісного контекстного аналізу інформаційно-контентних резонансів (КАІР) ефіру. Якщо реалізовувати проект КАІР-ефіру в обсязі України і всіх її комунікаційно-контентних полів, то явочно виникнуть надможливості в продукуванні креативних рішень різного масштабу і формату, які допоможуть впливати на стан ефірів щодо інтересів замовника в публічних середовищах різного масштабу.

2. Можливості ситуаційного сервісу (нова унікальна ринкова функція): ситуаційний сервіс як бізнес-ніша важлива тоді, коли центр уваги переміститься з координат прямої ієрархії статусу, обсягу, масштабу до сенсу, оригінальності, потенційності, випереджальності знань щодо контентного змісту як такого, а не джерела змісту за формальними ознаками.

КІБЕРНЕТИЧНА ТА КОМУНІКАЦІЙНО- КОНТЕНТНА СКЛАДОВА НАЦІОНАЛЬНОЇ ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ: ПОТЕНЦІАЛ, СЕРВІС ЧИ ІНДИКАТОР УСПІШНОСТІ СУЧАСНОГО БЕЗПЕКОВОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ? (2016 р.)

У Стратегії національної безпеки України, яка була прийнята в травні 2015 року, така постановка не зафіксована. Варто усвідомити, що за всієї парадоксальності (для традиційного і навіть спеціалізованого сприйняття) правильним є висновок: комунікаційно-контентна агресія Кремля є небезпечнішою за фізичну агресію, особливо якщо дивитися на коротку і середньострокову перспективу України та її геосусідів. Процеси комунікаційно-контентних впливів та тотального домінування штучних міфів, які потужно демонструють путінські технологи на Донеччині, Луганщині та в АРК, довели факт реального творення віртуального світу за допомогою поєднання в симбіозні конфігурації жорстких пропагандистських методів, які є надзвичайно ефективними в межах замкнутого середовища.

Продукуючи глобальні віртуальні виміри з агресивним підґрунтям, які на короткому часовому відрізку технологічно перемагають демократії з їхньою свободою вибору та довірою до офіційної публічної інформації, путінці за допомогою креативно-сценарних конкурентних мистецьких потоків не лише фокусують увагу на заданих тематиках, а й досягають у відкритих середовищах інтернет-спільноти впливу, близького до абсолюту.¹

Фундаментальним є питання: кібербезпека мереж доступу до Інтернету (яка має статус приватної монополії) чи інноваційно-технологічна національна інфраструктура (як глобальна функція держави (безпекового сектору) щодо творення цифрової демократії в Майданній Україні)?

Сьогодні йде технологічна війна за домінування над процесами, що відбуватимуться на базі технологічно-інноваційних платформ. Питання, чи це буде банківський сервіс, чи все ж об'єднано-геостратегічна інфраструктура міждержавних гарантів на рівні НАТО чи ООН, які б унеможливили узурпації чи використання в особистих цілях технологічних потенціалів майбутнього, в даному випадку є вторинним.

Україна та її надсучасний мультифункціональний безпековий сектор мали б зважитися на відповідальність за цю всеосяжну технологіч-

¹ В. Бадрак, Д. Козлов. Информационный фронт Кремля. Центр исследований армии, конверсии и разоружения. 2016. – С. 25–26.

но-інфраструктурну місію для Майданної України. І такий підхід був би індикатором модернізації безпекового сектору в нагально потрібну функцію щоденного характеру (а не тільки на віддалені регламенти особливого часу).

Важливим сьогодні є стан і структура інформаційного простору України.¹

Наразі це питання залишається поза увагою структур безпекового сектору, а воно є принциповим щодо формування відповідних сил, засобів, механізмів тощо для організації процесу протидії ворогу. До цього слід додати нагальну потребу розробки інноваційних технологічних ліній, які були б адекватними при застосуванні як для детермінованих, так і недетермінованих процесів у державі та суспільстві. Наприклад, нам не зустрічалося досліджень щодо особливостей розмежування інформаційних масивів даних і резонансної інформації технологічного значення тощо.

Передусім слід наголосити, що інформація, яка передається навіть в партнерському форматі щодо діяльності закордонних військових формувань стосовно технічного зйому, аналізу та реагування безпеково-військових відомств на зміст інформаційних потоків, дані щодо інформаційної діяльності Збройних Сил інших країн не тиражуються.

Причина полягає в тому, що інструментарій впливу на відкрите суспільство є цілком таємним, а сам факт такого впливу і наявності інструментів для нього ніяк не може тиражуватися і публічно заявлятися. Існує можливість лише за контекстом та історичними свідченнями учасників виявляти колосальні масштаби такої інформаційної роботи в арміях провідних західних країн. Так, усі без винятку ведучі програм про виживання, взаємодію з природою, пригоди та подорожі на найбільш популярних у світі телеканалах Discovery, National Geographic, Animal Planet, які давно стали іконами мужності, впевненості, витримки та широких знань, є чинними або колишніми офіцерами армійських спецвійськ, що постійно підкреслюється і пропагується. В США, за даними Спілки видавців, 87% книг та друкованих матеріалів, зокрема в ЗМІ, присвячених військовій тематиці, включно з військовою історією, написані чинними та колишніми офіцерами ЗС США. Найяскравіші приклади – відомий політичний детективіст Том Кленсі та всесвітньо відомий фантаст Роберт Хайнлайн. Понад 40% усього контенту попу-

¹ «Інформаційний простір України: що ми здатні зробити». Позиція Ініціативної групи «Першого грудня». Електронний ресурс. Режим доступу: <http://1-12.org.ua/prohrami-dokumenty/informatsijnyj-prostir-ukrajiny-scho-my-zdatni-zrobyty-pozytsiya-initsiatyvnoji-hrupy-pershoho-hrudnya>

лярних дитячих, юнацьких і молодіжних пізнавальних телеканалів, що транслюються по всьому світу, стосуються тематики військової історії, життя сучасного війська, зброї та її історії, військових конфліктів сучасності – всі вони готуються на армійській базі, ведучими є чинні та колишні офіцери, консультантами – військові експерти Міністерства оборони США та Великобританії. Тобто армія сама про себе повідомляє і повністю забиває власним контентом весь доступний ефір, фактично не дозволяючи прорватися крізь нього жодному негативу. Будь-який великий скандал просто тоне в такому потоці та у звичці пересічного громадянина бачити військового виключно як зразок «найкращого з людей». Дискредитація навіть міністра оборони жодним чином не може вплинути на самі ЗС, так само, як і помітний військовий провал проходить таку інформаційну обробку та осмислення, що стає подвигом, з якого робляться висновки (в'єтнамська війна для США та Франції).

Також не можна обійти увагою відомі факти роботи інформаційних структур армій НАТО під час масштабних воєнних конфліктів під егідою цієї організації (Ірак, Афганістан), де повноцінно працювали органи, що фільтрували і контролювали інформаційні потоки з боку ЗМІ з місць конфлікту, практично гарантуючи відсутність дискредитаційних моментів щодо діяльності армії. При цьому слід зазначити, що журналістам майже нічого не заборонялося: їм пропонували найкращий контент, найкращі можливості, захищені точки спостереження тощо, але відібрані так ретельно, що це створювало найліпше враження. Відповідно інформаційна структура, яка забезпечує роботу з представниками ЗМІ, повинна складатися з професіоналів високого рівня з багатолітнім досвідом інформаційної діяльності та спецоперацій, а сама така діяльність не може бути забезпечена без потужних координуючих можливостей електронних баз даних і закритих комунікаційних систем.

Епоха інформаційної глобалізованої цивілізації вимагає від державних органів великих комунікаційних зусиль, адекватних викликам часу. За свідченнями впливових експертів, в інформаційну епоху 50% зусиль повинно бути спрямовано на комунікації, щоб громадяни бачили реальну діяльність тієї чи іншої інституції, а особливо державної. Це важливо в ситуації, коли відповідно до стереотипів недалекого радянського минулого всі дії влади в суспільстві сприймаються з недовірою і навіть вороже, зокрема коли влада на чомусь наполягає, або якщо існують масові зауваження на дії влади з певного напрямку.

ЗСУ має рішуче переходити до відкритого стилю управління взамін закритого корпоративного управління, як це було ще декілька років

тому. При цьому досить важливими є розуміння тенденцій інформаційних полів України, адже армія представлена в усіх регіонах держави.

Сучасне забезпечення штатно-ресурсним потенціалом діючого структурного підрозділу в МОУ дає можливість працювати тільки із загальними тенденціями інформаційних резонансів, що є вимушеним, а не адекватним рівнем аналізу тенденцій контенту в інформаційних потоках, у яких живе суспільство.

Нинішній рівень «щільності» інформаційної тематики в ефірі ставить на порядок денний не тільки інформаційних масивів на позитив і негатив (як необхідні, але застарілі характеристики діяльності ЗСУ), а й необхідність зміни самої суті інформаційної оцінки. Варто усвідомити, що інформаційна присутність навіть негативних контентних масивів важливіша – як потоковий процес – і вирашніша, ніж разові «великі» позитиви, які зазвичай сьогодні не відчуває суспільство через обмежений ресурсно-інфраструктурний потенціал МО України.

Сьогодні проблеми інформаційного забезпечення МО і ЗСУ бажано вирішувати декількома технологічними колонами, які б доповнювали одна одну і перехресно контролювали, що було б видно лише на найвищому рівні керівництва. Специфіка сучасної потокової інформаційної динаміки вимагає багатоформатної діяльності багатьох структур, підрозділів, систем і підсистем, але в жодному разі ця діяльність не може бути монополізована в одному напрямі. Особливістю інформаційної діяльності є не просто багатофакторність, а й здатність проникнення в різні верстви суспільства і формування (зміна) суспільної думки. При цьому необхідно виключити шаблони, повтори, канцеляризми, заорганізованість тощо.

Ефективність інформаційних дій – це спонтанність, випереджальна дія, вихід за вузькі корпоративні грані і навіть авантюрність у межах жанру чи особливих можливостей керівних особистостей.

Аналітична забезпеченість інформаційної діяльності на сьогоднішній день потребує не тільки констатуючо-звітних повнотекстових дайджестів, а й виділення головних і другорядних акцентів у потоковій інформаційній ситуації, контекстного аналізу суміжних інформаційних ніш у середовищі безпекової тематики.

Специфіка інформаційної аналітики полягає саме в тому, що аналізувати слід потокову інформацію, яка резонує в інформаційному полі і обростає новими акцентами й аргументами в розвитку.

Така робота дає можливість експертного прогнозування появи нових інформаційно-сценарних стратегій впливу, нових тематичних викликів

чи ризиків для МО та ЗСУ тощо навіть за деякими другорядними діями осіб чи інституцій інформаційного впливу.

Оперативна фіксація інформаційних викликів, яка доповнюється контекстним аналізом інформаційних резонансів у реальному часі доби плюс тижневі огляди реальних інформаційних ризиків і резонансів, дає оперативно-випереджувальний ефект додаткових креативно-аргументаційних блоків. Це дає змогу ефективно розширювати вплив інформаційно-медійних інструментів МО не тільки на військове середовище, а й на громадськість регіонів країни.

Сучасний стан інформаційної безпеки держави, який вимірюється рівнем домінування інформаційної (контентної) тематики, що обслуговує державні інтереси в публічному безпековому просторі, вимагає розподілу зусиль з нарощування ресурсів, технологій та кадрів, що були б адекватні сучасним динамічним процесам у цій сфері в межах ЗСУ.

Інформаційна безпека держави залежить від стану насичення інформаційних полів та рівня їхньої залежності і взаємопроникнення в інформаційному полі тематики, що цікавить громадян.

Окремою характеристикою інформаційної безпеки є рівень інформаційної динаміки, тобто проходження інформації по вертикалі та нішових горизонталях соціуму і його структури.

Оборонне відомство в інформаційному полі має досить важливу й одночасно унікальну функцію, бо саме МО є органом виконавчої влади, який цілодобово опікується безпекою держави не тільки військовими заходами, а й іншими інструментами, актуальними для сучасного світового соціуму.

Пропозиції:

Бажано ініціювати розробку пропозицій про перенесення до МО і ГШ ЗСУ головних функцій аналізу та координації проблем розробки концептуальних підходів і формування адекватних заходів у сфері інформаційної (контентної) безпеки загальнонаціонального рівня. Така позиція сприятиме розширенню функцій ЗС України в мирний час та кардинальному посиленню інформаційного впливу МО на тематичний контент у суспільстві, що автоматично збільшить вагу ЗСУ в суспільній думці. Серед основних тематик варті уваги такі:

- прямої дії – військово, миротворчі місії, модернізація зброї, розробка перспективних видів зброї, технологій, послуг тощо, утилізація застарілого озброєння, використання земель, майна тощо;
- опосередкований вплив – космос і космічні технології, військові послуги, ОПК-виробництво для експорту того, що вже апробоване в

ЗСУ, торгівля зброєю як стандарт технологічного рівня держави та як постійний рекламний носій гордості українця;

- непряма присутність у суспільстві – військово-патріотичне виховання, виживання як система захисту людини від техногенно-кліматичних катастроф, зокрема через досвід ветеранів, військова історія, діяльність міжнародних організацій на кшталт «Пласту» тощо;
- перспективні функції ЗСУ – напрями та технології захисту населення і регіональних країн-партнерів від глобальних катастроф, забезпечення безпеки в морі, захист від інфраструктурних катаклізмів, формування захисту та діагностика стану великих інфраструктурних чи геодинамічних процесів по всій території України тощо.

Для реалізації інформаційних функцій ЗСУ доцільно створити достатній інструментарій впливу ЗСУ на безпекове середовище через інформаційне поле країни. Для цього необхідно мати можливість, з одного боку, масованого і тиражного впливу (наявність інформаційної агенції армії, власних тиражних професійних ЗМІ (як варіант – спільні проекти з цивільними ЗМІ) та впливової і рейтингової інформаційної продукції), з іншого – забезпечувати професійність цього впливу (кадри), ще з іншого – мати джерела впливу (можливість інтернет-реклами, джерел доступу до читача і глядача через телеканали та друковані видання – як партнерські, так і просто впливові). Відповідно, постає завдання формування експертного пулу впливових осіб, які безпосередньо працюють на інтереси Міністерства оборони, та запровадження гонорарного фонду для авторів інформаційних матеріалів (відеосюжетів, книг, статей у друкованих ЗМІ тощо) з метою створення високопрофесійного контенту, який би зацікавив громадян і дав би змогу ефективно донести до них думку воєнно-політичного керівництва країни.

Інформаційна (контентна) діяльність Міністерства оборони повинна ґрунтуватися на розумінні того, що в надзвичайно активному інформаційному полі, яке поступово виходить за межі звичних медіа (газет, телебачення тощо), перетворюючись на самостійну інформаційну діяльність громадян, наприклад, у соціальних мережах тощо, неможливо «відбивати атаки» чи «протидіяти» загрозам чи інформаційним випадкам. Закони життя інформаційного поля кардинально відрізняються від діяльності армії на полі бою. Головним чинником контролю над власним безпековим простором є постійна активна присутність (про армію повинні постійно писати, говорити, дискутувати, ставити ті чи інші акценти – і чим більше, тим краще) і домінування власного контенту (в розмовах про армію в ЗМІ повинна чітко домінувати позиція,

інформація та подача матеріалу, яку забезпечує сама армія та її медійні та інформаційні структури). Тобто не заборона і контроль за змістом висловлювань у ЗМІ, а перемога армійського мовлення у відкритій інформаційній конкуренції. А це вимагає відповідних коштів і професіоналізму, а також збільшення масштабів інформаційної діяльності.

Слід наголосити, що недоцільно навіть сьогодні сплутувати власне технологічну діяльність зйому інформації про зміст інформаційного поля (база даних) з роботою власне з інформаційними потоками та контентом (змістом інформаційних продуктів, які створюють ці інформаційні потоки). Наявність можливості транслювати свою думку (технічні засоби) жодним чином не впливає на читача чи глядача. Так, Радянський Союз мав тотальну перевагу в будь-яких технічних засобах на власній території, а населення слухало контент «Радіо «Свобода» і «Німецької хвилі».¹ Тому єдиним засобом боротьби в інформаційному полі є створення не тільки технічних засобів, а й контенту, тобто адекватного змісту того, що повинно вплинути на читача та слухача. Отже, недостатньо мати багато комп'ютерів і бази даних – треба мати мережу високопрофесійних експертів, здатних донести думку до пересічного громадянина, ефективних журналістів та спеціалістів-інформаційників, які знають, як працює інформаційне поле, за якими законами на нього можна впливати, як з ним працювати. Професійний потенціал необхідно ставити на технічну базу, таку як канали трансляції (власні друковані органи, власні передаючі потужності, власні захищені інтернет-сервери, технологічні бази даних, засоби зйому та аналізу відкритої інформації тощо), технічні засоби створення контенту (студії, друкарні, потужності для роботи журналістів «у полі» тощо), організаційні форми реалізації медійного впливу (інформаційні агенції, власні ЗМІ, створення можливостей впливу на тиражні та впливові ЗМІ з тим, щоб вони доносили думку Міністерства оборони).

Необхідно сформулювати зміст головних інформаційних тез, які будуть просуватися медійними засобами Міноборони та за домінування яких в інформаційному полі варто буде боротися. З одного боку, такі тези і тематики базуються на провідних державних рішеннях: документи щодо розвитку ЗСУ (концепції, програми), Воєнна доктрина тощо. З іншого боку, зміст матеріалів повинен диктуватися актуальними даними інформаційного поля, зокрема викликами, ризиками та загрозами, на які потрібно реагувати і які актуалізують певні теми щодо армії.

¹ Богдан Горинь. Ода Радіо Свобода і радіоприймачу ВЕФ. Електронний ресурс. Режим доступу: <http://www.radiosvoboda.org/a/26668624.html>

Необхідно створювати базу аналізу викликів, ризиків та загроз в інформаційному полі щодо провідних безпекових інституцій різного рівня: є загрози для держави, ЗСУ загалом, воєнно-політичного керівництва, особисто проти керівників держави й армії різного рівня (особистісні дискредитаційні кампанії), проти діяльності ОПК (конкурентна дискредитація). Така база у формі спеціалізованої промислової бази даних дає можливість адекватного й оперативного інформаційного реагування на виклики в інформаційному полі. Проблема полягає в тому, що тільки фіксація інформації з різних джерел та напрямів не має жодного сенсу, оскільки так звана інформаційна протидія інформаційній агресії з боку державних органів, що не підготовлені до реалій інформаційної війни, буде зводитися до виступів із «роз'ясненнями» та спростувань. Останні в інформаційному полі, як показує досвід, не мають ваги, особливо якщо вони запізнюються в часі.

Виходячи з того, що інформаційні потоки в публічному полі акумулюють думки експертів, громадськості, певні настрої та напрям суспільної громадської думки, що впливає на інформаційну роботу, бажано брати інформаційні приводи, акценти, тематику інформаційного впливу безпосередньо з контекстного аналізу інформаційних потоків. Вони випереджають за часом апогей різноформатних кампаній з домінування акцентів в інтересах тих чи інших великих геогравців щодо сприйняття, розуміння чи ідентифікації реальних процесів від нав'язаних інформаційно-медійним інструментарієм висвітлення та трактування.

При цьому довгостроковою стратегічною ціллю інформаційної складової діяльності Міністерства оборони має бути:

- 1) формування цілісного системного високотехнологічного комплексу інформаційно-контентного впливу та взаємодії в інформаційній сфері України безпекового сектору держави з громадянським суспільством;
- 2) створення ефективно діючого різноформатного інформаційно-медійного інструментарію загальнонаціонального масштабу впливів на інформаційні поля регіонів, України та за кордоном;
- 3) розробка ефективної та випереджальної правової бази для інформаційної діяльності ЗСУ в безпековому секторі держави (до 2017 року).

Сучасна динамічна картина інформаційних полів України вимагає нарощення різноформатного потокового потенціалу в межах ЗСУ, який повинен співіснувати з суспільними запитами до ЗСУ. Бажано ресурсно і кадрово, а отже – тематично, домінувати в акцентах, які б визначали орієнтацію хоча б частини передової молоді та суспільства на найближчу і середню перспективу свого та суспільного розвитку.

Для цієї масштабної цілі бажано вже сьогодні започаткувати реалізацію декількох паралельних процесів у межах оборонного відомства, поділивши ці напрями за сферами:

- кібертехнологічного забезпечення інформаційної діяльності інформаційно-медійних структур МО на новому технологічно-кадровому ресурсі;

- нарощування потенціалу прямих і створення в Інтернеті напівпрямих і закритих медійних інструментів, адекватних відповідним інформаційним полям сьогодні і завтра – в цифровому світі «всіх проти всіх», що примусить суспільство працювати на конкретну територію в межах ціннісно-професійних чи вікових груп, що потребує нелінійних засобів забезпечення інформацією громадян уже зараз;

- розширення технологічно і кадрово структурного підрозділу, відповідального за інформаційну діяльність, до масштабу Департаменту масових комунікацій. Такий департамент міг би стати координаційним центром аналізу інформаційних викликів, ризиків, загроз і можливим креативно-функціональним центром розробки та адекватної реалізації в різних інформаційних полях інформаційно-сценарних рішень нейтралізації інформаційного тиску третіх країн проти України, її влади, історії розбудови тощо;

- розробки сучасного кібертехнологічного комплексу промислової бази даних під Oracle з функціями технологічного центру інформаційних потоків: від продукування до прогнозування і розробки нових форматів та інформаційно-аналітичних продуктів для вирішення поточних і перспективних проблем у ЗСУ, державі і навіть суспільстві;

- розширення підготовки та підвищення кваліфікації інформаційних комунікаторів для військ і екстреної журналістики на всіх рівнях життя суспільства та держави;

- створення курсів перекваліфікації вищих командних кадрів щодо комунікацій у сучасному розвитку ЗСУ та, особливо, в процесі позитивного продукування інформаційних потоків про діяльність ЗСУ на всіх територіях присутності та за кордоном;

- розробки військового інтернет-простору із залученням космічних можливостей, використання військових частот, які зараз перебувають у процесі конверсії, підготовки їхнього використання для інтересів ЗСУ у межах співпраці ЗСУ з громадськістю на місцях у регіонах.

Висновок: маємо розпочати прикладну роботу за трьома напрямами створення різноформатної інформації (контенту) для сьогоднішніх можливостей, який повинен продукуватися цілодобово з адекватними

ресурсно-кадровими потужностями поряд із розбудовою промислової за масштабом технологічної бази даних на надсучасних технологічних носіях комп'ютерного програмування (програмне середовище Oracle).

Ось ці три напрями розвитку:

- Інтернет на реконверсії частот, де буде цифрове телебачення, радіо, інтернет-контент ЗСУ з архівами і різноформатною інформацією про сучасну діяльність ЗСУ загалом і окремо кожного підрозділу;
- розширення функціоналу (кадрово, технологічно і ресурсно) наявного структурного підрозділу до Департаменту масових комунікацій МО;
- пришвидшений ресурсно-кадровий розвиток і переформатування військових медіа з додатковими, самостійними веб-редакціями, регіональними редакціями, які будуть створювати та підтримувати на технологічних можливостях ЗСУ веб-партнерські медійні проекти, блогосферу та інтернет-рекламу партнерських сфер із ОПК, космосу, високі технології тощо.

Крім цього, започаткувати гонорарний фонд для створення в Україні експертного середовища з питань безпеки. Залучити до співпраці наукові, ветеранські, мистецькі кадри, які публічно могли б тиражувати та посилювати акцент, що цікавий ЗСУ у інформаційних полях України і світу. Розробити комплекс інформаційних та партнерсько-шефських заходів ЗСУ з організаціями на кшталт «Пласту». Провести конгрес «Ігрові IT-митці» з метою популяризації та контекстної реклами бойових можливостей української зброї, тактики та кадрового потенціалу ЗСУ.

КОМУНІКАЦІЙНО-КОНТЕНТНА БЕЗПЕКА – ГЛОБАЛЬНИЙ НАПРЯМ РОЗВИТКУ КРЕАТИВНИХ ІНДУСТРИЙ У БЕЗПЕКОВІЙ СФЕРІ СВІТУ (2016 р.)

З початком гібридно-месіанської агресії путінської Росії в Криму і на Донбасі перед Україною постали абсолютно нові виклики сучасності, відповідь на які вона має шукати не самостійно, а в партнерстві з міжнародними колегами. Однак це потребує активізації нашої держави на світовому дипломатично-інституційному рівні глобального безпекового функціоналу та водночас системної різноформатної роботи з різномасштабними середовищами громад, передусім у країнах об'єднаної Європи.

Ці динамічно комбіновані агресії висвітлили низку проблем з питань інформаційної безпеки, зокрема її комунікаційно-контентної складової.

Серед них – відсутність цілісної технологічно-координаційної організації та аналітично-прогнозної, креативно-ситуативної інфраструктури, яка б опікувалася системами координації комунікаційно-контентної протидії (нейтралізації) в загальнодержавному масштабі та діяльність якої базувалася б на технологічних рішеннях інноваційних сервісів безпекового сектору країни.

Таким чином постає проблема актуалізації уваги (зокрема наукової спільноти) до загальної проблематики безпекового сегмента держави та тематики потокового комунікаційного контенту різномасштабних агрегацій як нового напрямку дослідження та практичної реалізації.

Важливість поглибленого дослідження напрямку гуманітарно-креативних ресурсів засвідчує поточність публічного контенту як специфіки сучасних соціумних і геостратегічних процесів. У стратегічних документах, що визначають пріоритети безпекової сфери, є певні протиріччя. Проблематика комунікаційно-контентної безпеки через призму сервісного забезпечення ефективного функціонування безпекового сектору держави в прямій постановці в державі та науковому середовищі, зокрема, не розглядалась.

За період 2015–2016 років Рада національної безпеки і оборони України на своїх засіданнях неодноразово розглядала питання «якісно нової державної політики, спрямованої на ефективний захист національних інтересів в економічній, соціальній, гуманітарній та інших сферах, комплексне реформування системи забезпечення національної безпеки та створення ефективного сектору безпеки і оборони України».¹ Результатом цієї роботи стало схвалення (з наступним затвердженням Президентом України) таких визначальних для безпеки держави документів, як Стратегія національної безпеки України (травень 2015 р.), Воєнна доктрина України (нова редакція, вересень 2016 р.), Концепція розвитку сектору безпеки і оборони України (березень 2016 р.), Стратегія кібербезпеки України (березень 2016 р.), Стратегічний оборонний бюлетень України (червень 2016 р.).

Серед інших актуальних загроз національній безпеці країни в Стратегії національної безпеки України зафіксована «інформаційно-психологічна війна, приниження української мови і культури, фальшування української історії, формування російськими засобами масової комунікації альтернативної до дійсності викривленої інформаційної картини світу». Однак жодним чином (і не лише в цьому документі) не

¹ Стратегія національної безпеки України. Електронний ресурс. Режим доступу: <http://www.mbo.gov.ua/documents/396.html>

розглядається абсолютна нова форма загрози національній безпеці, яку ми виокремили як «комунікаційно-контентна агресія».

Тобто розробники Стратегії, розглядаючи актуальні загрози національній безпеці України, не мали на меті глибокого змістовно-креативного та інноваційного наповнення цього надважливого документа, обмежуючись лише лінійним (традиційним) баченням за усталеними шаблонами НАТО, які залишаються в минулих реальностях, які враховують віртуальні мережі зазвичай у парадигмі загроз з боку втручання в кібермережеві або кіберінфраструктурні ресурси. А такий спрощений підхід до кардинально важливих основ діяльності держави в цій сфері дезорієнтує українське суспільство і, власне, наших партнерів в глобальних геостратегічних композиціях (моделях), які проглядаються вже в найближчій перспективі і матимуть вирішальне значення для формування геостратегій майбутнього.

Розглядати проблему подолання сучасних гібридно-месіанських агресій путінської Росії ми пропонуємо через призму створення окремого напрямку національної безпеки – комунікаційно-контентної безпеки.

На Заході кібернетична та інформаційна безпека виділені в окремі напрями дослідження та практичного застосування. Але в нас ці напрями традиційно поєднуються в одне ціле (можливо, за управлінського домінування в стратегічних інституціях мережевих технологів), що призводить до примітивізації процесу забезпечення саме інформаційної (комунікаційно-контентної) складової. Підхід до цієї проблематики через призму нішевого бачення спеціалістів ІПСО (інформаційно-психологічних операцій), де в основі лежить традиційне ставлення до інформаційно-психологічних операцій (війн), набув ознак корпоративної лінійності і формального застосування технологічних рішень, які бувають ефективні на локальних аренах комунікаційно-контентного протистояння, але майже не є такими в сучасних динаміках та масштабних процесах геостратегічного домінування. Всі ці традиційні (і законодавчо-нормативні) підходи, можливо, не були б вадами чи індикаторами провалів, якщо б ми в сучасних умовах четвертої промислової революції – глобальних процесів знищення кордонів між країнами, державою і суспільством, державою і конфесіями, військовими і цивільними спеціалізаціями і навіть між сферами знань та електоральними нішами не потерпали від масової і навіть експертно-управлінської неадекватності розуміння безпекового стану, в якому перебуває сучасна Україна як арена планетарних геостратегічних процесів.

Автори вже звертали увагу громадськості на те, що сучасні про-

цеси геополітики переросли в геостратегічні моделі (з різними швидкостями розвитку міждержавної комунікації залежно від статусно-ресурсних можливостей учасників та важливості інтересів гравців з обох боків чи групової зацікавленості), оскільки глобалізація наблизила країни одну до одної за багатьма характеристиками (прямими і опосередкованими). А геостратегія як модель співставлення різних векторів розвитку людства (якому зазвичай вже мало ділитися на сфери і воно більшою мірою визначається середовищами уваги) кличе в реальне життя – примушує стверджувати необхідність економіки сенсу (знань) для людства, а не просто відпрацьовані до автоматизму механізми монополізованих сфер.

Варто усвідомити, що за всієї парадоксальності (для традиційного і навіть спеціалізованого сприйняття) правильним є висновок: комунікаційно-контентна агресія Кремля є небезпечнішою за фізичну агресію, особливо якщо дивитися на коротку і середньострокову перспективу України та її геосусідів. Процеси комунікаційно-контентних впливів та тотального домінування штучних міфів, які потужно демонструють путінські креативно-технологічні центри на Донбасі та в АРК, довели факт реального творення віртуального світу. Вони роблять це, поєднуючи в симбіозні конфігурації жорсткі пропагандистські методи та реалії відкритого медійного ринку конкурентного контентно-комунікаційного дизайну. Так виникає єдиний енергетично-смісловий стиль корпоративних ідей як стиль державного режиму в симбіозі з мобілізованим суспільством. Так утворюється тотальна державна корпорація, реальну дієвість якої нам демонструє сучасний путінізм. На цей аспект неодноразово звертав увагу (з відповідними обґрунтуваннями) російський історик та публіцист Д. Шушарін.¹ Такі методи пропаганди стали надзвичайно ефективними в межах замкнутого віртуального середовища, в яке креативно-технологічні центри путінізму занурюють не лише власне суспільство, а й суспільства високої геостратегічної мотивації, як це відбулося в Нідерландах у процесі дискредитації референдуму (щодо асоціації України з ЄС) як атрибута прямої демократії (квітень 2016 р.).

Однак тут є ще один аспект, про який необхідно говорити. Це феномен ефективного впливу сучасного путінського пропагандистсько-ситуативного моделювання та технологічного комунікаційно-контентного оперування публічною правдою як зброєю недовіри та етичного дисонансу проти становлення нових демократій (таких як Україна). Це під-

¹ Д. Шушарін. Осягнення зла. Газета «День». № 224, (2014) Електронний ресурс. Режим доступу: <http://day.kyiv.ua/uk/blog/polityka/osyagnennya-zla>

твердив на засіданні (18 лютого 2016 р.) підкомітету з питань безпеки та оборони Європейського парламенту під час обговорення проблем інформаційної війни з боку Росії очільник підрозділу швидкого реагування у сфері медіа Зовнішньої служби Європейського Союзу Гіл Портман (Giles Portman). Він заявив, що у країнах ЄС більшає тих, хто підтримує політику Кремля, а це свідчить про те, що інформаційні зусилля путінських технологів поступово досягають мети: «Ми бачимо, наприклад, що половина населення Франції в недавньому опитуванні звинуватила Київ у війні в Україні, одна третина німців також це зробила, ми бачимо зростання кількості людей, які більше симпатизують Росії, ніж ЄС».¹

Тут слід зазначити, що такий розвиток ситуації вітчизняними аналітиками прогнозувався і при цьому зверталась увага державних інституцій, відповідальних за цей напрям роботи, на необхідність кардинального переформатування зусиль щодо активізації спротиву російській інформаційній агресії на міжнародному рівні. Такий ефект досягається путінцями шляхом технологічно-креативного використання (дискредитації) форм і методів класичної публічної демократії в цілях антидемократії (неоварварство). Тобто якщо західний масовий споживач звик на суспільно-ментальному рівні довіряти засобам масової інформації (що у свідомості пересічного західного громадянина ототожнюється зі сталим інститутом влади) як надійному джерелу інформації, то вміло подана в західних ЗМІ кремлівська брутально-креативна брехня сприймається західним суспільством як достовірна і надійна інформація (навіть є особливий формат подачі такого дискурсу – «альтернативна думка»).

Продукуючи в промислових масштабах потоки інфікованих неправдою змістів, смислів та образів з агресивно-брутальним підґрунтям, які за нетривалий період часу технологічно перемагають демократії з їхньою свободою вибору та довірою до офіційної публічної інформації, путінські технологи за допомогою креативно-сценарних мистецьких конкурентних глобальних потоків не лише фокусують увагу на заданих тематиках, а й досягають у відкритих середовищах інтернет-спільноти впливу, близького до абсолюту. При цьому ефективно задіюються всі рівні контентних вимірів, сенсів і змістів – від актуальної публічної теми аж до аргументаційних ритмік і змістовних енергетик.

Саме тому в динамічному геостратегічному сьогоденні стало можливим формування в глобальних масштабах так званої альтернативної

¹ Російська пропаганда у Європі дає плоди – посадовець ЄС. Електронний ресурс. Режим доступу: <http://ua1.com.ua/world/rosiyaska-propaganda-u-evropi-dae-plodi-posadovec-es-16890.html>

Європи, про що говорив на щорічній Мюнхенській конференції з безпеки (лютий 2016 р.) Президент України П. Порошенко: «Ця альтернативна Європа має свого власного лідера. Його звать пан Путін. Ця альтернативна Європа має своїх піхотинців. Це проросійські і антиєвропейські партії, які є в кожній європейській країні».¹ Важливо усвідомити, що для створення цієї альтернативної Європи путінські технологи добиваються технологічно-креативного об'єднання радикального крила лівих та правих сил, до яких за створення відповідних геополітичних умов (наприклад, направлення до Європи цілеспрямованого потоку біженців) приєднуються націоналістичні, соціалістичні, соціал-демократичні ідеологічні табори.

Саме тому необхідність «технологічно-інноваційного стримування потенційного агресора» стає не просто нагальною, а потребує об'єднання зусиль провідних фахівців світу в галузі інформаційної (комунікаційно-контентної) безпеки та постійної уваги міжнародної спільноти як на рівні окремих країн, так і міжнародних інституцій (ООН, ОБСЄ, ПАРЕ тощо).²

Зусилля українського уряду щодо інформаційного прориву (тобто кібертехнологічного та комунікаційно-контентного) на Донбасі і в АРК наразі залишаються недостатніми за динамікою дій, масштабами та структурою охоплення, глибиною технологічних та креативно-сценарних рішень, що призводить до суттєвих втрат (і навіть провалів) публічних впливів, не кажучи вже про комунікаційно-контентні домінування на окупованих територіях і у «прифронтовій» смугі – від населеного пункту до блокпоста чи переходу.

Ми два роки відновлюємо ефірне покриття на окупованих територіях і ці ж два роки не застосовуємо технологічні та креативні системні рішення в середовищах життя громад, хоча заявили організаційно і законодавчо потенціал військово-цивільних адміністрацій. Український споживач інформаційної продукції (про західного не йдеться, це окрема тема) не має цілісної уяви про процеси, які відбуваються в прифронтовій зоні та на окупованих територіях, тоді як українські громадяни за лінією розмежування повністю віддані на поталу інформаційно-пропагандистським і якраз креативним сервісним агресіям Кремля.

Особливо небезпечним у цьому плані є створення окупантами на

¹ Про що говорив Порошенко у Мюнхені: головні тези. Електронний ресурс. Режим доступу: <http://www.slovovidlo.ua/2016/02/13/novyna/polityka/pro-shho-hovoryv-poroshenko-u-myunxeni-holovni-tezy>

² Микола Голомша. Електронна демократія. Майданна Україна. – Видавничий центр «Просвіта». – 207 с. С. 109–112.

Донбасі та в Криму тотальної системи нових комбіновано-технологічних місцевих ЗМІ та ЗМК, які покликані заповнити нестачу інформації на територіальному рівні. Ця інформація є значно потужнішою, ніж була в мирний час, та має перевагу в швидкості надходження до кінцевого споживача, оскільки будується на базі сучасних оптоволоконних мереж (за оперативними даними, в АРК ці проекти повністю завершені ще наприкінці 2015 р.).

Що заважає нам формувати адекватну інформаційну (комунікаційно-контентну) протидію агресору? Адже сил (державних та недержавних організацій) у нас, як вбачається гіпотетично, достатньо.

Наприклад, Верховна Рада з досить активним профільним комітетом (з питань свободи слова та інформаційної політики) фіксує проблему протиріч між кібербезпекою і власне інформаційною (комунікаційно-контентною), але наразі не знаходить позитивного нормативно-законодавчого вирішення. Витончений дипломат, посол США в Україні пан Д. Паєтт нещодавно (в лютому 2016 р.) змушений був публічно (прецедентно) розкритикувати Мінінформполітики: «У психології існує явище, яке називається дзеркальним відображенням, під час якого ви наслідуйте звичку відображати поведінку вашого опонента. І це, на мою думку, є одним із ризиків для України. Це величезна помилка для української влади, для українського народу, створити «фабрику тролів» як у Санкт-Петербурзі, просуваючи контрпропаганду в соціальних медіа. Це величезна помилка, щоб створити «Міністерство правди», яке намагається створити альтернативні історії. Це не спосіб перемогти в цій інформаційній війні». ¹ Пан Посол прямо вказує управлінням, що не може партнер США, ЄС і цивілізованого світу використовувати технологічні прийоми і філософію гібридно-месіанського агресора з продукування стандартів глобального гібридного путінського тероризму в світі, бо, як підтверджує практика, такі спроби тільки посилюють вплив на публічне домінування путінських комунікаційно-контентних центрів.

Науково-практичним і навіть фундаментальним у цій дипломатичній постановці є інше ключове питання для всього безпекового сектору українського державотворення: кібербезпека та ресурсний масштаб мереж доступу до Інтернету (яка має статус приватної інфраструктурної монополії) чи інноваційно-технологічний національно-безпековий

¹ Посол США назвав помилкою української влади створення «фабрики тролів» та «Міністерства правди». Електронний ресурс. Режим доступу: <http://tsn.ua/politika/posol-ssha-nazvav-pomillkoyu-ukrayinskoyi-vladi-stvorenniya-fabriki-troliv-ta-ministerstva-pravdi-581603.html>

інфраструктурний комплекс (як глобальна фундаментальна функція держави, а саме безпеково-інноваційного сектору щодо творення стандартів та середовищ реальної цифрової демократії в сучасному житті Майданної України)?

Відтак наступне питання в парадигмі змін управлінсько-функціональних практик сьогодення: безпековий сектор перейде в режим прямої функціонально-процедурної та регламентно-інноваційної відповідальності перед громадянами і громадами чи він залишиться (за давніми управлінськими традиціями) транзитним корпоративно-технологічним анклавом закритих функціональних зон державного впливу управлінсько-номенклатурних еліт, які поділили між собою ресурсно-перспективні потенціали держави?

Сьогодні йде технологічно-лобістська війна за домінування над публічними процесами глобального світу, що відбуватимуться на базі інноваційно-технологічних цифрових рішень у масштабах мультифункціональних платформ. Питання, чи буде це тотальний банківський сервіс, чи все ж об'єднано-геостратегічна інфраструктура міждержавних технологічних трасових гарантів на рівні НАТО чи ООН, які б унеможлилювали узурпації в межах національних держав та використання в особистих приватно-партійних цілях технологічних потенціалів майбутнього, в даному випадку є вторинним.

Україна та її (за наявними потенціалами) надсучасний мультифункціональний безпековий сектор мали б зважитися на відповідальність за цю всеосяжну технологічно-інфраструктурну місію для Майданної України. І такий підхід був би надзвичайно важливим прикладним індикатором переходу (модернізації) безпекового сектору із стану технологічної ресурсної неадекватності в нагально-потрібну масову функцію цілодобового характеру (а не тільки на віддалені ситуації особливого часу, яким нині оперує безпековий сектор).

Важливим сьогодні є стан і структура інформаційного простору України та його складових: інформаційного поля країни, регіональних комунікаційно-контентних середовищ, регіональних інформаційних полів областей, міжрегіональних комунікаційно-контентних середовищ тощо. Наразі це методологічне питання з адекватної організації координаційно-регламентного супроводу залишається поза увагою можновладців (центрів прийняття управлінських рішень), а воно є принциповим для формування відповідних сил, засобів, механізмів, інструментарію тощо для організації процесу адекватної протидії агресіям різного характеру, динамік і масштабів. До цього слід додати

нагальну потребу в розробці інноваційних технологічних ліній (інформаційно-технологічних баз даних, платформ, середовищ) у режимах online-дії, які були б адекватні при застосуванні як для детермінованих, так і недетермінованих процесів у державі та суспільстві. Наприклад, нам не зустрічалися дослідження щодо особливостей розмежування інформаційних масивів комунікаційно-контентного характеру з цифровими даними і водночас резонансної інформації технологічно-безпекового значення тощо.

Окремим блоком питань постає проблема сучасних управлінських стилістик, зокрема оперування інформаційними високодинамічними поточковими масивами, формами опрацювання та використання технологій аналізу цих масивів.

Проблематичним у цих публічних поточкових процесах (зокрема в безпековому секторі) є те, що моніторингові технології домінують, хоча не вони є базою для прогностного моделювання домінантів впливу на суспільну думку громадян. А технології, що є базою для прогностної діагностики всіх недетермінованих процесів у суспільстві та безпековому секторі, не розвиваються тільки тому, що ми (держава) не звикли витрачати на гуманітарно-комунікаційні сфери і функції необхідні ресурси та потужності сучасних інноваційно-технологічних рішень, які б створювали можливості для ефективної роботи з публічними кон'юнктурами різних складових (сегментів) інформаційного простору України. Відтак ми і не запроваджуємо практику функціонування інноваційних сервісів та потужних промислових інформаційно-технологічних баз даних. Причина проста – на управлінських рівнях не усвідомили нагальність і перспективність публічної політики і управління як станового хребта євроінтеграційної та євроатлантичної модернізації. Як не усвідомили й того, що всі ми вже живемо в епоху ситуативних сервісів тотальної публічності, а не в традиціях закритих корпоративних ситуативних центрів з очевидними тільки владним елітам стратегічними проблемами тощо.

Традиційні моніторингові технології (атрибут перехідного етапу від статичності і монопольності медіасередовищ до сучасних комунікаційно-контентних поточкових середовищ) дедалі частіше є неадекватними сучасним публічним негативам (викликам, ризикам, загрозам) безпекового сектору держави, які, зокрема, продукують сучасні гібридно-месіанські агресори путінської РФ.

Для адекватного реагування (нейтралізації) на інформаційні (комунікаційно-контентні) індикативні виклики та загрози необхідно мати

наукове обґрунтування можливостей новітніх технологічно-креативних сервісів фіксації, реакцій та сценарних моделей реагування для ефективно поточної функціональної діяльності. Безпековий сектор держави на всіх рівнях має отримати відповідний координаційно-регламентний функціонал із адекватним технологічним і ресурсним забезпеченням.

Комунікаційно-контентна безпека в нашому випадку розглядається як унікальний напрям розвитку креативних індустрій у безпековій сфері держави і суспільства в глобальних масштабах планетарного розвитку.

Практичним застосуванням запропонованих технологічних рішень могло би стати створення адекватних ситуативних сервісів з фіксації, аналізу і моделювання сценарних рішень як реагування стратегічного рівня на публічні виклики, ризики та загрози не тільки в безпекових вимірах, а й на динамічних публічних ринках суспільної уваги.

ВИКЛИКИ СУЧАСНОСТІ: ІНФОРМАЦІЙНІ ВІЙНИ ЧИ ІНФОРМАЦІЙНИЙ КОНТЕНТНИЙ ТЕРОРИЗМ? (2016 р.)

Стан планетарного світу, який динамічно занурюють у формати гібридизованого миру, ставить безпеку окремої людини, громади, середовища життя і мирної цивілізації загалом на перше місце в ієрархії пріоритетів людства. Національна безпека переважно і традиційно сприймається як захист периметру, починаючи від сільського перелазу і закінчуючи кібернетичним каналом. Для більшості спеціалістів і експертів безпека – захист входу, але економіка знань через призму всесвітнього економічного форуму (2016 р.) у Давосі – а це заявлення (як фіксації) четвертої промислової революції – сьогодні ставить проблему безпеки смислів та регламентів і способів їхнього утвердження в головах громадян без вікового обмеження, а виключно залежно від наявності адекватного досвіду сучасного життя в контентних потоках і технологічно-креативних можливостей застосування акцентованих публічних впливів прихованого характеру.¹

У цій боротьбі виграє той, хто стає першим з ініціативою контентного дизайну та масштабним ресурсом поширення в системі глобальних комунікацій, і добре, якщо він є носієм цивілізаційного добра і

¹ Klaus Schwab, The Fourth Industrial Revolution. Електронний ресурс. Режим доступу: <https://www.foreignaffairs.com/articles/2015-12-12/fourth-industrial-revolution>

високих цінностей демократичного співтовариства. Значно гірше, якщо випереджає глобальне неоварварське зло з мотивацією глобального поневолення страхом і зневірою, яке через свою сутність завжди є більш цинічною, тому що імітує демократію ярликовими реаліями. До того ж, на жаль, глобальне зло сьогодні ще й надтехнологічне. Це і призводить до вихолощення мирної гуманістичної величі людського прогресу, як це сталося з iPhone'ами. Вони з'явилися, завдячуючи генію Джобса, щоб полегшити професійне життя журналістів, а сьогодні вже призвели до того, що журналістика примітивізувалася до рефлексій візуально-віртуального порядку миттєвих необдуманих коментарів та фотографій з місця події. Про це жартують, що, мовляв, спершу потрібно сфотографувати і розмістити фото палаючого будинку у Twitter, а вже потім вибігати з нього, а не навпаки. Такі псевдоінформативні рефлексії концентруються мережевими монополіями та продукуються мізками мільйонів, оскільки спрямовані на шоківні стани та на застосування фізіології страху.¹

Водночас у найближчому майбутньому на нас очікують шоківні стани на рівні своєрідного інтелектуального тріумфу, спричиненого задоволенням від власних рукотворних форм мистецтва за принципом: «Світ вперше...» Такі фантастичні досягнення доступні людському генію на рівні кожного індивіда, якщо він, зокрема, оволодіє технологічними рішеннями, необхідними для динамічного розуміння смислів потокового контенту. Такі смисли завжди підказують, що, коли і як робити, а ми часто не хочемо освоювати нові можливості новітніх технологій економіки знань, яка знищує горизонт війни, тобто закінчення життя через фізичне вбивство. Але сьогоднішні спроможності показують, що соціально-комунікативні образи представлення особи в інтернет-мережі дають змогу жити й іншим індивідам, які споживають твої особливі акценти, які ти продукуєш, не важливо, усвідомлено чи ні.

Оперування терміном «інформаційні війни» сьогодні – це як дитячі іграшки, адже інформаційний зміст не є вже абсолютно унікальним. Унікальною є динаміка композиційної подачі в змінах контекстних акцентів щодо відомих змістів. Вони самі по собі досить сталі, хоча і мають власну динаміку розвитку та перетворень. На сьогодні більш очевидним є застосування терміну «інформаційний контентний тероризм» державного рівня, а інформаційна війна – це вже минуле, примітивізація

¹ Игор Мечик (Igor T. Miesik), «Питер Померанцев: Так работает кремлевская пропаганда». <http://inosmi.ru/social/20160411/236077852.html>

журналістики. Інформаційне середовище нині вимірюється інтерактивністю світового глобалізму, коли традиційне розуміння інформаційного середовища – це взаємопоборення інтересів (війна), які представляє кожен суб'єкт життєвого процесу – від індивіду до соціуму в різних формах його організації тощо.¹

На сьогодні у світі є кілька визначальних тенденцій, що задають вимір для сучасного стану розвитку інформаційного контентного простору. Передусім серед цих тенденцій слід визначити стан суб'єктів, які беруть участь у швидкоплинному динамічному процесі боротьби за захоплення та втримання домінування контентних смислів і максимально пришвидшене напрацювання динамічно змінних рядів акцентів, що накладаються на створювану інформацію з позицій необхідності постійного утримання уваги перцепієнта. Ці смисли та інформаційні акценти породжують публічні резонанси в структурі інформаційного простору. Ті ж, своєю чергою, підтверджують наявність у суб'єктів інформаційної діяльності, які продукують ці смисли та акценти контентного домінування в різних середовищах як відповідно до масштабів впливу, так і до форматів сприйняття та технологічного продукування інформації – аж до адекватних реакцій у відповідь на резонування цих смислів і акцентів у діях всіх учасників інформаційних процесів тощо. На шляху до можливостей контентного домінування важливо розуміти, що спонтанно чи разово досягнути цього статусу неможливо.² Це досягається лише завдяки напруженій систематичній технологічно правильній діяльності та за умови адекватності цих зусиль сучасним ситуаційним вимогам.

У будь-якому випадку результати комунікаційно-контентної діяльності будуть проявлятися лише через певний час. Тому початок її має бути адекватним проблемам структури національного інформаційного простору, які випереджають можливості нинішнього медіавпливу. Контентні потокові масиви рухаються та змінюються дуже швидко, змінюються аргументи, а щоб вони ще й виходили на рівень акцентування, що дає змогу реалізувати механізми непрямого впливу на соціум, то сам процес присутності в інформаційному просторі гравця має бути широкоформатним, асиметричним, з модельованими сценарними рішеннями, які матимуть потенціал інстру-

¹ Інформаційні виклики гібридної війни: контент, канали, механізми протидії: аналіз. доп./ за заг. ред. А. Баровської – К.: НІСД, 2016. – 109 с. С. 6. Електронний ресурс. Режим доступу: http://www.niss.gov.ua/public/File/2016_nauk_anal_rozrob/inform_vukluku.pdf

² Г. Почепцов. Сміслові та інформаційні війни: пошук відмінностей. Електронний ресурс. Режим доступу: http://osvita.mediasapiens.ua/ethics/manipulation/smislovi_ta_informatsiyni_viyni_poshuk_vidminnostey/

ментарію комбіновано-координаційного корегування нейтралізації чи наступу.¹ Головне на шляху до контентного домінування в публічних динаміках – адекватно опрацювати регламенти інформаційної публічної присутності. Відтоді виникає можливість установити нові правила оцінки інформаційної діяльності, коли негатив і позитив вже не є принциповими. Важливо, щоб гравець був помітний у структурних сегментах інформаційного простору різного масштабу та мав усі різновиди конотаційних оцінок, включно з іронією та сарказмом щодо гравця. Прийнятним є також варіант, коли персона гравця стає контекстним аксіоматичним твердженням (асоціативним контекстним образом, міфом), яке не потрібно в щільній динаміці інформаційного потоку постійно підтримувати. Ще одна визначальна тенденція – втримання публічної уваги інформаційного споживача, який здатен продуктивно змінювати себе самого та впливати на інших.²

Ця тенденція реалізується тому, що телебачення, з одного боку, а сервіси інтернет-середовища, з іншого, збільшили масштаби атомізованого інформаційного стогону індивідів у соціальних мережах і чатах і, відповідно, знизили рівень професійного стану інформації та продуктивного потенціалу публічності. Це є ознакою пониження фактора інтелектуальності в спільнотах, які переважно користуються технологіями моди та процедурами інформаційної діяльності, характерними для фанатизму різного спрямування замість логіки та ідентифікації в інформаційних акцентах свого власного інтересу, тобто власної аргументованої позиції. І тут держави і суспільства зіткнулися вже з геополітичними викликами світового блогерства (воно сьогодні представляє середовище професійних гравців контентною емоційністю інтернет-середовищ), яке, можливо, є частиною хакерських підрозділів у мережевих кібервійнах.

Ми давно спостерігаємо, що в суспільствах повсюдно відбувається потужний акцентований процес напрацювання змістів, що героїзують хакерство. Блогери – очевидні дистильатори соціальної уваги та монетарно-технологічні менеджери публічних впливів, які завдяки їхній гіперактивній експансії в публічний вакуум державної пасивності

¹ Микола Голомша. Про «гібридний тероризм». Майданна Україна. - Видавничий центр «Просвіта». – 207 с. С. 133–135.

² Концепція популяризації України у світі та просування інтересів України у світовому інформаційному просторі. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 11 жовтня 2016 р. № 739-р. Електронний ресурс. Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/739-2016-%D1%80>

поширюються навіть на інститути держави і суспільні інституції.¹

Повсюдне поширення інформаційного продукту, створення інтернет-версій всіх основних учасників медіасфери, що мають реальні інструменти впливу на публічну увагу, та повний перехід на технології потокової подачі публічної інформації призводять до того, що журналістика, заснована на інерційній діяльності, тобто на подачі факту чи серії однотипних фактів, втрачає фаховість і професійність. Більше того, часто така журналістика займається відвертою дезорієнтацією, а очевидно, і фальсифікацією інформаційного простору, що неминуче має відобразитися у діяльності держави.

Очевидним є твердження, що професійний паблік рілейшнз та потокова рекламна індустрія – аспекти процесів деградації авторської журналістики як середовища для формування високоінтелектуальної сфери самородків авторського пера, особливо в центрі.

Інформаційний простір, набувши ознак елітарності через представників високих управлінсько-статусних можливостей, став завдяки інтернет-мережі тягарем і джерелом страху для людей масових спеціальностей. Ті виявилися виключеними зі сфери інтелектуально-творчої складової суспільства, оскільки працюють за жорсткими регламентами, націленими на фізіологічну ефективність продажів, а не на доказ істинності чи управлінської правоти. Жорстке регламентне засилля повертає суспільство, особливо під час кризи, в середовище «червоної людини»,² яке вмерло від того, що регламентний характер поведінки в суспільстві та жорсткий регламент продукування інформації досить ефективно імітував успіх у корпорації, на яку перетворився СРСР. Тепер уже сучасна регламентація і витіснення творчих ознак в масі професій веде до втрати конкурентоспроможності не тільки компаній, а навіть держав, та до того, що регламенти завжди відстають від публічного життя.

¹ О. Зоріна. Блоги та блогерство в українській інтернет-журналістиці. Журналістика. Вип. 12 (37), 2013 – с. 76–83. С. 78. Електронний ресурс. Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/old_jrn/soc_gum/zhur/2013_12/Zorina.pdf

² Тетяна Никитенко, Марія Кабачій. Червона людина видозмінюється. Світлана Алексієвич – про уламки радянської імперії та Україну, яка вирвалася вперед. Електронний ресурс. Режим доступу: <http://nv.ua/ukr/publications/chervonij-cholovik-vidozminjuetsja-svitlana-aleksijevich-pro-ulamkah-radjanskoji-imperiji-ta-ukrajini-rvanuvshej-vpered-109306.html>

ОСОБЛИВОСТІ ВЗАЄМОДІЇ ЗМІ З СИЛОВИМИ СТРУКТУРАМИ В УМОВАХ ДИНАМІК ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПРОТИДІЇ АГРЕСОРУ. ГЛОБАЛЬНІ ВИКЛИКИ ГІБРИДНО-МЕСІАНСЬКИХ АГРЕСІЙ (2016 р.)

Виклики урядуванню в секторі безпеки України ми сприймаємо передусім як проблему розуміння процесів і явищ, що відбуваються в інформаційній сфері країни.

Тому варто зупинитися на деяких особливостях функціонування сучасного інформаційного простору в країні. Він зараз досяг такої інтенсивності, системності та глобалізованості потоків контентної інформації, що може безпосередньо впливати на події, зокрема в оборонній сфері, стан державного управління, забезпечення національної безпеки та обороноздатності держави. Завдяки тому, що якісні характеристики публічності інформаційного простору безпосередньо координуються зі станом громадської думки, і вона є ключовим важелем комунікаційно-контентного впливу, лобювання та прямого тиску на структури як виконавчої, так і законодавчої влади та дієвим інструментом глобального впливу у міждержавно-дипломатичних взаєминах, ця сила набагато потужніша порівняно із загрозою прямої військової агресії. До того ж в такій конфігурації воєнне застосування може бути сегментоване і малоактивне, тобто знижене аж до ефективної імітації примирення, що, власне, ми бачимо нині в діях агресорів у ході мінських перемовин.

Зазначена науково-практична гіпотеза є предметом досліджень науковців Військового інституту Київського національного університету. Зокрема нас цікавить прикладна креативно-технологічна тема гібридності, оскільки, на наш погляд, традиційне трактування в межах категорії «гібридна війна» є не лише застарілим, а й таким, що не дає змоги вийти на нові рішення в питаннях інформаційного протистояння з кремлівськими агресорами.¹

Гібридна війна, як найбільш уживаний термін, є комплексним (історично-технологічним) явищем, яке так і не набуло термінологічного визначення. Тобто, з одного боку, всім зрозуміло, про що йдеться, а з іншого – відсутність наукового трактування породжує безліч понятійних модифікацій та, відповідно, стільки ж смислів реагування. Цілком логічним виглядало би намагання українських військових учених разом із провідними аналітичними інституціями розробити алгоритм ро-

¹ Донбас і Крим: ціна повернення: монографія/ за заг. ред. В.П. Горбуліна, О.С. Власюка, Е.М. Лібанової, О.М. Лященко.– К.: НІСД, 2015. – 474 с. С. 97.

зуміння явища та категоріальне визначення і запропонувати його для офіційного визнання на міжнародному рівні з метою використання в міжнародному праві. Це суттєво полегшило би протидію гібридним агресорам – путінській Росії, ІДІЛу та іншим терористично-державним угрупованням і організаціям.

Намагання деяких авторів зобразити дії путінців в Україні як елементи гібридної війни вказують на звуження проблеми, яка вже виросла до інноваційних технологічних комплексів глобального масштабу за ефективністю публічних впливів і повинна характеризуватися новим категоріальним визначенням – «глобальний гібридний тероризм» (ГГТ), який є частиною технологічно-стратегічної моделі щодо зміни світоустрою в глобальному світі. Прийнятним на цьому етапі визначенням глобального гібридного тероризму ми вважаємо таке: «використання потенціалів динамічно-потоккових комунікаційно-контентних впливів у глобальних соціумних горизонтах гібридними способами та засобами креативно-військового характеру для домінування терористичних стилістик на міжнародній арені».

Глобальний гібридний тероризм отримує дискурс геостратегічно-го характеру, коли рецидиви гібридно-терористичних дій підрозділів путінської РФ (чи квазіінституцій – терористичних республік Донбасу) оперують проблемами світу й інтегрують у свою соціокультурну історію цивілізаційні інститути демократії міжнародного права через депутатські пули, міжнародні медіасистеми, громадські організації тощо.¹

Що ж до особливостей взаємодії влади зі ЗМІ – це прерогатива центральної виконавчої влади. Вона має дбати про необхідність встановлення відповідних правил, регламентів, механізмів та процедур і опікуватися їхньою ефективністю в масштабах національної безпеки. Особливо важливою ця тема стає з початком процесу реалізації закону про роздержавлення ЗМІ. Тут виникає питання, чи не отримаємо ми взамін державного регулювання значної кількості ЗМІ, проти чого і спрямований закон, монополізований вплив приватних холдингів на формування потрібної певним силам громадської думки (може відбутися така собі узурпація права на думку), і чи зможе держава мати законодавчий інструмент відстоювання державних національних інтересів?

Особливої уваги тут потребують силові відомства, зокрема Міністерство оборони. На наш погляд, Збройні Сили жодним чином не повинні втрачати власні ЗМІ. До того ж досвід армій країн НАТО підказує, що там військові засоби масової інформації є потужним важелем впли-

¹ М. Голомша. Мінські домовленості. Переходимо в 2016 рік. Електронний ресурс. Режим доступу: <http://day.kyiv.ua/uk/blog/polityka/minski-domovlenosti-perehodymo-v-2016-rik>

ву на армійське середовище і членів сімей військовослужбовців.

Щодо силових відомств, то на всі випадки життя в царині публічності у них мають бути відповідні регламенти та чіткі інструкції. Інструкції щодо адекватних дій адекватних підрозділів в особливий період – чи то АТО, техногенна катастрофа, локальний воєнний конфлікт, війна – розробляються в умовах миру і чекають свого часу «Ч».

Не беремось говорити за всі силові структури, але достеменно відомо, що в Міністерстві оборони такі інструкції на особливий період були розроблені. Однак з початком серії гібридно-месіанських агресій – насамперед інформаційних, а згодом і фізичних – ці документи не були використані.

На наш погляд, причини такої інертності крилися в психологічній неготовності посадових осіб – як вищих, так і безпосередніх виконавців функції інформаційної протидії – виходити в публічне поле та заявляти про різновид гібридизованих агресій путінської Росії ще за перших проявів і дій. Фактично така сама психологічна неготовність (але вже щодо необхідності стріляти) спостерігалася попервах у офіцерів і солдатів безпосередньо в районах бойових дій.¹

Щодо розгубленості і нерозуміння критичності ситуації та швидкості адекватних дій можна навести приклад, коли під час окупації Криму путінськими військами висока посадова особа з РНБОУ на нараді в Міноборони порадила військовим (у тому числі й журналістам) шукати інформацію про перебіг подій у наших частинах ... в Інтернеті. Це при тому, що носії цієї інформації знаходилися в залі засідань.

В умовах сучасних реалій, особливо збройного протистояння української армії з путінсько-терористичними військами на Сході країни, публічність, яка реалізується через випереджальне донесення констатуючої та роз'яснювальної інформації, стає домінуючим фактором, що визначає перемогу не лише в інформаційному просторі, а й на полі бою. Тому доведення інформації від безпекового сектору до суспільства через ЗМІ має враховувати такі фактори, як дефіцит часу на прийняття управлінського рішення та точні, бажано вичерпні, відомості про перебіг подій, факт або заяву з певного приводу, і є вже управлінською проблемою глобального характеру. Одразу зазначимо, що ми не говоримо про відомості, які належать до таємних і не підлягають розголошу.

Випереджальна публічність є результатом комплексних заходів щодо:

¹ С. Череватий. Начальник Генерального штабу – Головнокомандувач Збройних Сил України генерал армії України Віктор Муженко: «Ми маємо унікальний досвід і героїчні приклади спільного виконання бойових завдань». Журнал «Прикордонник України», № 40 (2016), С. 4–5. Електронний ресурс. Режим доступу: [http://dpsu.gov.ua/upload/file/pu_40_2016_\(5\).pdf](http://dpsu.gov.ua/upload/file/pu_40_2016_(5).pdf)

- прогностного аналізу інформаційного поля (простору) – в режимі доби;
- поліваріантної розробки інформаційно-сценарних моделей для прийняття управлінських рішень;
- різноформатності подачі відповідної інформації (реалізації затвердженої моделі дій).

У такому разі ЗМІ отримують вичерпну інформацію щодо більшості питань і проблем, які їх цікавлять. Ефект посилюється ще тим фактом, що в такому разі представники ЗМІ не будуть користуватися інформацією, яка надходить з російської сторони (це може бути використання для аналізу та доказу викривлення достовірності путінськими інформаційними технологіями).

Відсутність такої комбінованої за масштабом та функціоналом інформації, що було характерним для первинного періоду гібридно-месіанської агресії путінської Росії проти України, призвела тоді до стигматизації інформаційного простору кремлівськими технологіями і, відповідно, оперування у ЗМІ, зокрема українських, нав'язаними визначеннями та поняттями.

Характеристика ситуації, чітке визначення явищ і процесів, з якими ми зіткнулися під час путінсько-терористичної агресії, своєчасний запуск відповідних мовних норм для масового використання через ЗМІ – все це має продукуватися з єдиного комунікаційно-контентного координаційного центру безпекового сектору.

Таким чином, з боку безпекового сектору доцільно відпрацювати питання єдиного підходу до проблем взаємодії із засобами масової інформації та закріпити його на законодавчому рівні.

Як приклад, можна навести досвід британського військового відомства, яке зіткнулося з критичною ситуацією у відносинах зі ЗМІ під час та після Фолклендської війни 1982 року. Погіршення взаємин Міністерства Оборони Великої Британії з журналістами було настільки очевидним, що стало предметом слухань у парламенті. Тоді ж комітет оборони відпрацював понад двісті рекомендацій для організації системи взаємовідносин військових та ЗМІ.

Ці рекомендації лягли в основу збірника правил, який отримав назву «Робочі домовленості із засобами інформації під час надзвичайних ситуацій, напруженості, конфлікту або війни», а серед журналістського загалу він відомий як «Зелена книга» (за кольором обкладинки).¹

¹ Сучасні комунікаційно-контентні процеси в безпековій сфері [Текст]: навчальний посібник / Клубань О.М., Курбан О.В., Любовець Г.В., Король В.Г., Савчук Р.П. – Київ: ВІКНУ, 2016. – 170 с. С. 127–160. Електронний ресурс. Режим доступу: <http://armyua.com.ua/suchasni-komunikacijno-kontentni-procesi-v-bezpekovij-sferi/>

Серед основних розділів книги є такі:

- 1) перші зустрічі з видавцями та організаціями засобів інформації;
- 2) поради щодо безпеки;
- 3) штаб по зв'язках з громадськістю;
- 4) допомога в пересуванні/проживанні;
- 5) реєстрація;
- 6) забезпечення можливостей для репортажу;
- 7) відбір акредитованих кореспондентів;
- 8) військові кореспонденти;
- 9) об'єднання засобів інформації (пули) для роботи на передовій;
- 10) передача матеріалів та зв'язок;
- 11) умови для акредитованих засобів інформації на театрі воєнних дій;
- 12) перевірка благонадійності;
- 13) заборони;
- 14) повідомлення про втрати;
- 15) військовополонені тощо.

На наш погляд, таким координаційним та одночасно прикладним центром мала би бути РНБОУ або спеціально утворена під її керуванням аналітично-прогнозна структура комунікаційно-контентного моделювання.

КОМУНІКАЦІЙНО-КОНТЕНТНІ АГРЕСІЇ КРЕМЛЯ: ХАРАКТЕРИСТИКА, ТЕНДЕНЦІЇ, ОРГАНІЗАЦІЯ СПРОТИВУ (2016 р.)

«Міць інформаційної зброї я відчув під час війни на Донбасі. Якби не журналістика, вірніше, пропаганда, замаскована під неї, війни б не було, вона розпалила ненависть в людях. Я знімав останній проукраїнський мітинг у Донецьку. На моїх очах люди з кілками, прутами, в бронезилетах і касках били дівчаток-студенток, а міліція не діяла. За мою спиною стояв кореспондент Lifepnews, який в прямому ефірі розповідав, що тільки що фашисти-бандерівці побили мирний проросійський мітинг, тобто викладав все з точністю до навпаки».

*Єфрем Лукацький,
фотокор агентства Associated Press*

Передусім варто зауважити, що ми інерційно досі живемо здебільшого динамічними вимірами ХХ століття, які мали значною мірою, особливо в порівнянні із сьогоденням, статичний характер. Тобто тривалими процесами, довгими рішеннями і довгими оцінками.

А за вікном XXI століття з динамікою життя, яка часто (і дедалі частіше) обмежує час для роздумів і тривалих осмислень. Статика в житті закінчилася за сучасних умов глобалізації. Час вимагає надшвидких усвідомлених реакцій і оцінок різнодинамічних процесів, що відбуваються, негайного, а краще – випереджального ухвалення рішення і такої ж стрімкої дії.

Гібридно-месіанські агресії путінської Росії поставили нас із вами перед фактом осмислення нових комплексних процесів у питаннях національної та світової безпеки. Для того, щоб їх адекватно осмислювати, ми повинні розуміти їхню сутність. Цю можливість надає нам комунікаційно-контентний вимір розуміння сучасних потокових динамік різноформатних композицій інформаційного контенту.

Аналіз сучасного науково-практичного стану цієї проблематики в Україні свідчить про те, що суттєвих зрушень у дослідженні нових комунікаційно-контентних явищ та процесів, що відбуваються в її інформаційному просторі, не сталося. Відповідно, за нашими спостереженнями, немає істотних зрушень і у виробленні та застосуванні на практиці концептуально нових методів, форм, механізмів контентної протидії зусиллям агресора в інформаційному просторі, його нейтралізації чи інноваційного домінування над ним, продукування умов та мотивацій до вибудови інфраструктурних рішень через технологічні лінії та сервіси випереджального (прогнозного) аналітичного сценарного моделювання для управлінських рішень за цим напрямом і започаткування координаційно-ситуаційних сервісів як комбінованих моделей адекватного реагування на комунікаційно-контентні виклики сучасності.

Тут слід звернути увагу на те, що більшість наших уявлень про стан, проблематику, способи протидії в національному інформаційному просторі базуються на фундаментальних дослідженнях феномену інформаційної війни, напрацьованих у минулому столітті, які продовжують домінувати і на початку століття двадцять першого. Однак за перші понад півтора десятка років нового століття (і тисячоліття) вже стало зрозуміло, що новітні смислові концепти та технологічні підходи та рішення не просто змінюють наші уявлення про звичні речі, а й кардинально впливають на якість життя і можливості людини (а разом і держави) на сучасному етапі та особливо – в недалекій перспективі.

На жаль, проблематиці комунікаційно-контентної безпеки (як смисловій складовій інформаційної безпеки), зокрема аспекту комунікаційно-контентних агресій, який є на даний момент визначальним у

боротьбі з путінсько-терористичними креативними технологічними центрами-агресорами, увага науковців майже не приділяється. Тому актуальним є загострення уваги на темі масованого різноформатного комунікаційно-контентного впливу кремлівських креативно-технологічних систем на свідомість пересічних українців та визначення основних тенденцій, які характеризують інформаційні (комунікаційно-контентні) агресії Росії щодо України та інших країн світу.

У процесі цього дослідження основним завданням ставилося визначення дефініції «комунікаційно-контентні агресії», що є принципово важливим у процесі осмислення та усвідомлення новітніх явищ і процесів, з якими стикається Україна в ході гібридно-месіанських агресій на Донбасі та в Криму, а також які формуються і застосовуються путінською Росією для посилення інформаційно-пропагандистського впливу на міжнародній арені.

Протягом практично всього періоду незалежності Україна інерційно потерпала від наслідків масованої радянської, згодом російської пропаганди, яка докорінно трансформувалася як за технологічним інструментарієм, так і за концептуально-креативною складовою, що перетворило їх на реальне ноу-хау для сучасного світу. Передумовою цього було тривале перебування нашої країни в єдиному інформаційному просторі з Російською Федерацією та усталений традиційний феномен меншовартісної довіри до медійного слова з Москви. Застосування традиційних пропагандистських форм впливу на свідомість пересічних громадян у поєднанні з креативно-інноваційними технологіями маніпуляції свідомістю, які напрацьовувались і застосовувались кремлівськими пропагандистами на базі розробок спецпропаганди, що десятиліттями використовувались в Радянській армії і перейшли до спецслужб Російської Федерації, та ігнорування (свідоме чи ні – вже не має значення) цього аспекту національної безпеки низкою керівників української держави відіграли основну роль у створенні специфічного інформаційного простору в межах України з його формально-схематичною (наближеною до соціологічного градування) сегментацією за територіальними ознаками (Схід, Південь, Крим, Захід, Центр, Північ). Продумана і послідовна інформаційно-пропагандистська політика Кремля виявилася мінним полем, закладеним у свідомість українців, яке 2014 року вибухнуло в Криму і на Донбасі. Але загроза подальших «вибухів» таких мін не зникла з початком різноформатних путінських агресій в інших регіонах країни.

Для прикладу візьмемо Бережанський район на Тернопільщині,

який став ареною протистояння з російським агресором. Причому агресор діє на абсолютно законних підставах, якщо вірити офіційним відповідям, що їх надсилає бережанцям Національна рада з питань телебачення і радіомовлення.

Суть справи полягає в тому, що єдина в районі ФМ-радіостанція веде мовлення російською. А причиною обурення бережанців є те, що на розважальному ФМ «Радио Пятница» низькосортний, як свідчать місцеві ЗМІ, російський шансон вкупі з такою ж попсою суперечить їхнім музичним смакам. Прояви ж «русского міра» в репертуарі радіо місцеві мешканці взагалі розцінюють як «ідеологічну диверсію».

До протестних заходів, які наразі виявляються у направленні до різних інстанцій листів від діячів культури, освіти, журналістів і навіть духовенства, місцеві активісти вдаються вже тривалий час. Нещодавно у Facebook було поширене звернення громадян району до «всіх небайдужих по допомогу». Бережанці волають про необхідність захистити рідну мову та виступають «проти окупації нашого культурного простору»¹.

Втім, це вже голос відчаю. Бо перед цим громадськість разом із міською владою зверталася до Міністра інформаційної політики з проханням про допомогу, однак не отримала навіть відповіді. А відповідь Національної ради з питань телебачення і радіомовлення лише здійняла нову хвилю обурення, оскільки чиновники повідомили, що діяльність державного підприємства «Новий обрій» («Радио Пятница») відповідає вимогам Закону України «Про телебачення і радіомовлення». Зважаючи на те, що це єдине в районі ФМ-радіо, виникає закономірне запитання: як таке сталося і кому це вигідно?²

Варто зазначити, що лише після наполегливих звернень до всіх державних інстанцій, засобів масової інформації Національна рада України з питань телебачення і радіомовлення нарешті призначила позапланову перевірку ДП «Новий Обрій» (позивні – «Радио Пятница»)³.

Ситуація в Бережанському районі набула публічного розголосу, що допомогло громадськості добитися бодай уваги відповідних посадових осіб. Однак сказати, що такий стан речей є зараз унікальним, не можна. Засилля «русского міра» в ефірах регіональних комунікаційно-контент-

¹ Мичко С. «П'ятниця» дістала, Україна молода, № 062, 19.05.2016.

² «Радио п'ятниця» зменшило обсяг мовлення, тому його перевірить регулятор. Офіційний веб-сайт Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення. 12.05.2016. Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://www.nrada.gov.ua/ua/news/radanews/30749.html>

³ Богуславська К. Єдине в Бережанах розважальне радіо насаджує російську культуру. TeNews (Всі новини Тернопільщини на одному сайті). Електронний ресурс. – Режим доступу: http://tenews.te.ua/news_all.php?id=16669

них середовищ навіть за умов фізичної агресії з боку путінської Росії відбувається по всій Україні. Це є одним із креативно-сценарних проявів комунікаційно-контентних агресій як технологічного вторгнення в життя громад. Такі агресії путінці різноформатно здійснюють на всій території нашої країни за допомогою глобальних технологічних інфраструктур, мереж, агентів впливу та елементарного матеріально-ресурсного фактора, і в цьому їм без тіні сумнівів допомагають як місцеві, так і столичні чиновники, політики, працівники пера в стилістиці гібридних дій путінського месіанізму тощо.

Звернімося до результатів загальнонаціонального дослідження, проведеного в березні 2015 року соціологічною групою «Рейтинг» на замовлення Міжнародного республіканського інституту США (International Republican Institute, директор – сенатор США Джон Маккейн). Мета цієї роботи полягала у вивченні багатоаспектних особливостей мови спілкування в Україні. Соціологічне дослідження проводилося в усіх обласних центрах, окрім окупованих Донбасу та Криму. В межах дослідження опитано 17 000 респондентів безпосередньо в обласних центрах¹.

Одразу зазначимо, що за результатами цієї соціологічної роботи «абсолютна більшість мешканців обласних центрів Західної України і відносна більшість Центральної спілкуються вдома українською мовою». Цей показник становить у Львові 93%, у Вінниці – 70%, у Черкасах – 52%, у Полтаві – 47%, у Києві – 27%. Значна частина містян спілкується вдома як українською, так і російською.

В ході соціологічного дослідження здійснювався моніторинг п'яти радіостанцій з найвищим рейтингом. Часові параметри – з 16 до 20 години в будні дні.

З 1200 хвилин (20 годин) сумарного моніторингу програми та пісні українською мовою становили відповідно 22,6% ефірного часу. Але такий результат отриманий лише завдяки Першому каналу Українського радіо, де частка мовлення українською становить 91,7%.

Під час моніторингу в ефірі 5 радіостанцій, як свідчать дані дослідження, пролунало в сумі 184 пісні, з них лише 9 (!) – українською мовою, 74 – російською, 101 – іншими мовами (більшість з яких – англійською). Тобто якщо загальну кількість пісень, що лунали в прайм-тайм на провідних радіостанціях, взяти за 100 відсотків, то пісні українською мовою становили лише 4,9%. Водночас пісні російською мовою –

¹ Аналітичний огляд «Становище української мови в 2014–2015 роках». Електронний ресурс. – Режим доступу: http://osvita.mediasapiens.ua/mediaprosvita/research/analitichniy_oglyad_stanovische_ukrainskoi_movi_v_20142015_rokakh/

40,2% від загальної кількості.

Факти тотального різноформатного засилля російського контенту з сурковсько-путінською акцентацією наразі можна спостерігати в багатьох регіонах України. Відбувається це з відповідним комунікаційно-контентним креативно-сценарним супроводженням у засобах масової інформації та засобах масової комунікації. Розмовами про те, що громадянський патріотизм українця не залежить від мови спілкування, прикриваються дії різноманітного ігнорування чиновниками як центрального, так і місцевого рівня державної мови або сприйняття ними проблем державної української мови та культурно-ментальних дискурсів територій як не надто актуальних на даний момент. Причому робиться це навіть за умов військово-безпекового протистояння з путінською Росією.

Хочемо звернути тут увагу на те, що ідеологічний концепт просування, вживлення та нав'язування «руського міра» передбачає найактивніше вживання всіма апологетами – від найвищих чиновників до «бійців ідеологічно-кремлівського фронту» із пропутінських засобів масової інформації – таких термінів, як «суверенна демократія», «модернізація» та «патріотизм». Забалакування і постійне нівелювання такого сильного та суспільно-енергетичного поняття, як громадянський патріотизм, якраз і є однією з цілей путінських політтехнологічних центрів глобального комунікаційно-контентного вторгнення в життя громад по всьому світу¹.

Це підтверджують також і наші європейські партнери. Так, міністр культури Латвійської Республіки Даце Мелбарде минулого року в інтерв'ю українському виданню заявила: «Одна із цілей російської пропаганди – послабити відчуття патріотизму»².

За такого формального ставлення чиновників до державної мови зростає агресивне несприйняття української мови посадовцями різних державних та приватних установ і організацій. Так, минулого року працівниця митниці київського аеропорту «Жуляни», попри законні претензії пасажира щодо спілкування державною мовою, принципово відмовилася переходити на українську. При цьому вона без жодних проблем говорила з іноземцем англійською³.

¹ Україна та проект «руського міра». Аналітична доповідь. Національний інститут стратегічних досліджень. С. 8. Електронний ресурс. – Режим доступу: http://www.niss.gov.ua/public/File/2014_nauk_an_rozrobku/Rus_mir.pdf

² Корбут А., Даце Мелбарде: «Одна із цілей російської пропаганди – послабити відчуття патріотизму». Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://tyzhden.ua/World/136899>

³ Хто навчить «карателів хунти» говорити українською. Сайт Depo.ua. 08.04.2015. Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://www.depo.ua/ukr/life/skandali-navkolo-movi-abo-chomu-ukrayinske-suspilstvo-08042015131000>

У серпні цього року схожий інцидент стався у Харкові. Там у одному з місцевих McDonald's «працівники відмовилися обслужити волонтера Марину Хаперську українською мовою»¹. А після її офіційного звернення-скарги до керівництва закладу вона отримала відповідь, у якій не було визнано вини працівників та свідомого ігнорування статті 10 Конституції України.

За умов зростання динамічних реалій креативно-технологічної комунікаційно-контентної агресії Кремля в Україні (на тлі фізичної) мовна (контентна) проблема стає ключовою для національної безпеки і, зокрема, військово-безпекового сектору. Чомусь фахівцями з питань інформаційної війни зрідка береться до уваги той факт, що потенційними об'єктами російської пропаганди за допомогою прямих та опосередкованих механізмів комунікаційно-контентного впливу є саме російськомовне населення. А там, де частка такого контингенту зовсім мала (територія Західної та частково Центральної України), застосовуються технології культурно-мистецького проникнення російсько-пропагандистського контенту, що ми бачимо на прикладі «Радио Пятница» на Тернопільщині.

Варто звернути увагу на агресивну політику просування російської мови за межами Російської Федерації. За офіційними даними, фінансування «Федеральної цільової програми «Російська мова» на 2016–2020 роки» збільшилося порівняно з аналогічною попередньою програмою втричі і тепер становить 6 мільярдів рублів².

Неважко дійти висновку, що частка цих коштів, спрямована в Україну, є, мабуть, найбільшою. І таке «щедре» фінансове підживлення дає плоди: на різних рівнях українські патріоти стикаються з проявами антидержавницьких дій з боку ... власних громадян. Так, у лютому цього року вчителя російської мови та літератури Знам'янської загальноосвітньої школи № 3, що на Кіровоградщині, Наталю Артем засудили на 3 роки (умовно, з випробним строком на два роки) за поширення сепаратистських настроїв та ведення антидержавницької пропаганди³.

Дії цієї особи спрямовувались кураторами з Росії, про що вона добре знала. Однак без вагань погодилася адмініструвати інформаційне

¹ Скандал у Харкові: у McDonald's відмовилися говорити українською. Електронний ресурс. – Режим доступу: poupuu.online.ua/750454/skandal-u-harkovi-u-mcdonalds-vidmovilisya-govoriti-ukrayinskoju/

² РФ витратить 2 млрд руб на просування російської мови за кордоном. Українська правда, 01.06.2015. Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://www.pravda.com.ua/news/2015/06/1/7069730/>

³ На Кіровоградщині вчительку засудили за сепаратизм. Інформаційний портал «Перша електронна газета», 16.02.2016. Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://persha.kr.ua/news/life/67095-na-kirovogradshhini-vchitelku-zasudili-za-separatizm.html>

наповнення спільнот «Кировоград Новороссия» та «Новороссия – наша земля/Русская весна». Згодом вона розмістила на своїй сторінці в соціальній мережі «Вконтакте» так званий Акт о провозглашении государственной самостоятельности Кировоградской Народной Республики, який, за висновком спеціалістів, містив публічні заклики до збройної боротьби проти державної влади в Україні з метою зміни конституційного ладу.

Таких проявів прямої антидержавної діяльності можна нарахувати лише за інформацією у ЗМІ чимало. Так, СБУ періодично повідомляє про затримання мешканців різних регіонів за певні дії, спрямовані проти держави – розповсюдження газет сепаратистського спрямування «Новороссия», інших друкованих матеріалів, ведення агітаційної роботи тощо.

Однак досить тривожним є те, що реагування відповідних державних служб, зокрема судів, на такі факти досить слабке. До того ж воно не набуває достатнього розголосу та відповідної оцінки з боку суспільства. Так, два роки і два місяці Печерський суд Києва розглядав позов секретаря Національної спілки журналістів України Гліба Головченка, автора телепередачі «Телевізійний прес-клуб з Глібом Головченком» миколаївського телеканалу «ТАК TV» до ТОВ «Об'єднання російських телеканалів», ЗАТ «Первый канал. Всемирная сеть», ВАТ «Первый канал» Російської Федерації щодо визнання недостовірною інформації, яка була оприлюднена в сюжеті «Первого канала», спростування цієї інформації та стягненні моральної шкоди. Ще в березні 2014 року російські пропагандисти використали фотографії з телепередачі Головченка з його ж власним зображенням і за кадром повідомили про підготовку «штурмовых групп и диверсионных отрядов». Позов став результатом відмови «Первого канала» від спростування та вибачення¹.

Два роки Головченко та громадськість чекали на справедливе рішення «найкращого» суду столиці України. Це рішення могло стати прецедентом у разі подальшого подання позовів українськими громадянами до кремлівських ЗМІ, які ведуть масовану пропаганду і в переважній більшості надають викривлену або просто брехливу інформацію.

Але суддя Батрин О.В. прийняла інше рішення і, за словами Гліба Головченка, «стала на бік російських пропагандистів»².

Значимо, що випадок із знам'янською вчителькою – це поодинокий приклад практичного застосування апологетів «русского міра». А якщо врахувати кількість проросійських (а фактично пропутінських)

¹ Судовий позов «Гліб Головченко проти Першого каналу РФ». Сайт Національної спілки журналістів України, 01.02.2016. Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://nsju.org/article/5402>

² Веселовська В. Рішення могло стати прецедентом... Газета «День», № 93, (2016), 31.05.2016.

організацій, офіційно зареєстрованих в Україні, які отримують повноцінне фінансування з РФ, то картина комунікаційно-контентної діяльності ворожих спецслужб стане не просто вражаючою, а реально загрозливою для національної безпеки. До слова, на 1995 рік російських організацій в Україні (відповідно до Закону України «Про національні меншини в Україні») нараховувалось 24. За десять років їхня кількість зросла до 70. «Русское движение Украины», «Русская община Украины», «Русский совет Украины», «Русское собрание» – список можна продовжувати. До цих громадських організацій згодом приєдналися партійні організації, такі як «Руський блок», «Союз», «Слов'янська партія» та інші, які, за висновками політичних експертів, «є носіями ідеології російського націоналізму»¹.

Станом на кінець 2010 року в Україні вже нараховувалося 125 російських організацій, до складу яких входило і майже 15 партій (частина з них була представлена у Верховній Раді України)².

Однією із засад «русского міра» є активне (залежно від ситуації – агресивне чи м'яке) просування російської мови та культури на всіх теренах, які підпадають під поняття «інтереси Російської Федерації».

Тут варто звернутися до результатів досліджень, проведених Київським міжнародним інститутом соціології, а також соціологічною групою «Рейтинг» (відповідно в лютому 2015 року та в серпні й листопаді 2014 року). Ці опитування підтвердили пряму залежність між мовою спілкування респондентів та їхньої вразливістю до проявів російської пропаганди.

Дослідники КМІС ввели нову оцінну характеристику для розуміння глибини проникнення російського пропагандистського контенту в свідомість пересічного українського громадянина – індекс результативності російської пропаганди (РРП). Він мав визначати адекватну відповідність сприйняття респондентом логічного ланцюжка основних тез, які пропонувалися в ході опитувань: «Майдан організували американці разом із націоналістами – в результаті Майдану до влади прийшли націоналісти, які загрожують російськомовному населенню України – Крим і Схід України були в небезпеці – Крим вдалося захистити, включивши його до складу Росії, а Схід повстав і хоче незалежності та гарантій безпеки – націоналісти, що незаконно прийшли до влади,

¹ Музичко О.С. Проросійські суспільно-політичні організації на півдні України як фактор дестабілізації ситуації в регіоні: сучасний стан проблеми та шляхи її вирішення. Журнал Національного інституту стратегічних досліджень «Стратегічні пріоритети», № 1, 2006, 43 с.

² НГ: Російський світ України дав тріщину. Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://ua.korrespondent.net/world/1144115-ng-rosijskij-svit-ukrayini-dav-trishchinu>

почали війну зі своїм народом»¹.

Дослідження проводилося по всій Україні, включно з тимчасово окупованими районами Донецької і Луганської областей. Виняток – лише Крим. Для україномовного населення індекс РРП становив 15 одиниць, для російськомовного – 38. Висновки лежать на поверхні – російська пропаганда незалежно від того, в яку «обгортку» упакована, є ефективною насамперед у російськомовному середовищі. Тобто найвразливішими для ворожої пропаганди залишаються східні і південні регіони України.

Такий стан речей є результатом продовження засилля пропутінського контенту через російськомовні громади в країні. Попри зміни в суспільстві, які відбулися після Майдану гідності, бойові дії (у формах гібридного тероризму) на Донбасі, де українські захисники протистоять військовим агресіям путінців, у сфері комунікаційно-контентної безпеки досі не сталося суттєвих зрушень на краще.

Отже, можемо констатувати, що комунікаційно-контентні агресії з боку путінської Росії є комплексним багаторівневим креативно-технологічним, витонченим просуванням різноформатних проблематик, тем, ідей, фундаментальним підґрунтям яких є ідеологічний концепт «руського міра», для досягнення комунікативного проникнення в різні соціальні верстви споживачів інформаційного продукту з метою унеможливлення українського національного спротиву та відновлення патерналістського стану українського суспільства як передумови повернення країни на орбіту впливу неоросійської імперії з подальшим тотальним нищенням середовищ з гуманістичними цінностями мирної цивілізації.

У ширшому розумінні, якщо брати до уваги зусилля путінської Росії в цьому напрямі в Європі та інших країнах світу, комунікаційно-контентні агресії – це комплекс державно-корпоративних та релігійно-конфесійних спеціальних заходів, спрямованих на занурення у створену іншу, додаткову, віртуальну дійсність у свідомості пересічних громадян різних країн світу, а також реальне формування громадської думки для переформатування на цій базі державно-адміністративних устроїв у визначеній – як ціль – державі або групі держав.

Сьогодні ми змушені констатувати, що менше 30% газет в Україні видаються українською мовою. Для журналів та інших періодичних ви-

¹ Індекс результативності російської пропаганди. Всеукраїнське опитування громадської думки. Офіційний сайт Київського міжнародного інституту соціології, 25.3.2015. Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://www.kiis.com.ua/?lang=ukr&cat=reports&id=510&page=1>

дань (станом на 2014 р.) ця цифра значно менша – 9,9%, хоча ще 2010 року вона сягала майже 20% ¹.

Характерним є й те, що російська мова в прайм-тайм на 8 найпопулярніших телеканалах звучить 44%, двомовність становить 26%, а на українську мову залишається лише 30% найкращого часу для перегляду телепередач (дані 2015 року).

Пояснюється така ситуація тим, що традиційно великий український бізнес насправді був російським або принаймні російськомовним. Тобто власники бізнесу через своє походження або пріоритети дотримувалися політики прихильності до колишньої метрополії. Тому питання української мови для них було не лише неперіоритетним, а й таким, що викликало ідіосинкразію. З плином часу ситуація в цій сфері майже не змінилася.

Саме в цьому криється розгадка, чому, наприклад, низка відеофільмів про видатних діячів української культури і науки, а це більше 80 десятихвилинних серій, які створив культуролог Марко-Роберт Стех, не стала подією на жодному центральному каналі. Для всіх них це був так званий неформат. Погодився продемонструвати ці стрічки лише київський регіональний телеканал ².

Така ж доля спіткала пластиліновий мультсеріал «Моя країна – Україна». Кожна з 26 серій цього «мультика» присвячена українській народній казці або історії якогось визначного міста чи села. Тривалість кожної історії, які створила студія «Новаторфільм» за сценаріями Сашка Лірника та інших митців, триває не більше 4 хвилин. І знову від провідних телеканалів, серед яких «1+1», «Інтер», «Україна», звучало звичне – «неформат». Погодився транслювати мультсеріал лише один телеканал – Громадське ТБ ³.

Якщо скласти всі ці «пазли» повзучого просування російської мови, пропаганди на цій базі «руського міра» та одночасного витіснення української, ми побачимо цілісну картину різноманітних комунікаційно-контентних гібридних агресій проти України, які здійснюються на постійній основі, за чітким планом стратегічного характеру та з визначеною метою.

Більше того, комунікаційно-контентні агресії стали путінським

¹ Української стало менше у ЗМІ і більше в освіті – дослідження. ВВС Україна – веб-сайт Української служби Британської телерадіомовної корпорації. Електронний ресурс. – Режим доступу: http://www.bbc.com/ukrainian/society/2015/07/150708_ukrainian_language_research_ko

² Кириченко І. Лариса Масенко: «Дуже важливо подолати обмеженість вживання української мови...» «Дзеркало тижня. Україна» № 19, 27.05.2016.

³ Музиченко Я. Сашко Лірник: Казку пропускаю через себе... «Україна молода», № 059, 13.05.2016.

ноу-хау за динамікою експансій та формуванням заданих форм віртуальної дійсності в певних соціальних середовищах.

Отже, ми можемо зафіксувати тенденції, притаманні комунікаційно-контентним агресіям з боку Кремля, а саме:

- створення в комунікаційних середовищах громадян різних країн постійної напруги у стосунках між українцями і росіянами, іншими народами (формування сталих енергетик агресивного середовища);
- використання культурно-мистецької, освітньої, спортивної та інших немілітарних сфер для вживлення у свідомість українців заданих пропутінських контентних акцентів;
- підтримання панівного стану брендової російськомовної періодики в усіх, переважно східних та південних, регіонах України;
- застосування методик нейролінгвістичного моделювання в сегментовано-контroversійних групах соціальних мереж;
- тотальне застосування різноманітних за форматами брутальності маніпулятивних практик у телевізійних програмах російського телебачення та окремих каналах українського.

Яким є вихід із цієї ситуації? На різних рівнях державного та волонтерського спротиву сьогодні розроблено чимало пропозицій. Однак глобальною стратегічною проблемою управлінських інституцій в Україні залишається відсутність цілісного суспільно-державного бачення комунікаційно-контентної проблематики як панівної складової інформаційної безпеки держави. Це бачення має фіксуватися на рівні стратегічного координаційно-сервісного центру комунікаційно-контентного моделювання мирного життя як ефективного інструменту спротиву різноформатним агресіям путінізму.

Зупинимося на кількох таких пропозиціях. Так, у короткостроковій перспективі доцільно було б невідкладно ухвалити комплексне законодавче рішення стосовно мовної ситуації в країні. На період до завершення воєнних дій на Донбасі та звільнення Криму від окупації путінською Російською Федерацією необхідно було би застосовувати тимчасові норми щодо використання державної мови у засобах масової інформації, де частка української повинна бути не менше 70-80%. Це має стосуватися всіх без винятку ЗМІ, тобто як державних і комунальних, так і приватних. При цьому слід терміново зупинити дію ухваленного минулого року закону про роздержавлення ЗМІ та створення для державних і комунальних ЗМІ окремої програми реалізації державної інформаційної політики на період до завершення бойових дій та відновлення державного кордону на Донбасі.

Вся публічна аргументація щодо путінських технолого-креативних мемів для європейських еліт про утиски прав і свобод російськомовного населення України, якою будуть переповнені ті ж пропутінські ЗМІ, мають розбиватися об тверду цивілізаційну волю керівництва держави. Бо в даному випадку ми маємо справу не стільки з проблемою мови, однаково – російської чи української, а з креативно-індустріальним комплексом комунікаційно-контентних агресій Кремля, які здійснюються через використання домінуючої лінгвістичної палітри саме російськомовного контенту.

Ці агресії відрізняються від фізичних тим, що діють повільніше і прихованіше, але за різноформатним ураженням свідомості та душ наших співвітчизників завдають значно більшої шкоди, до того ж їм піддається будь-яка частина території і будь-яке населення будь-якої країни.

Дія ж таких комунікаційно-контентних агресій може тривати нескінченно, тобто до повної перемоги агресора в змістах, смислах, акцентах і навіть суспільній енергетиці ізоляціонізма.

Інша фундаментально-принципова пропозиція полягає в кардинальних змінах щодо мовної державної політики Майданної України, а саме – у відмові від кириличної абетки та повернення до латинського письма. Це було б реальним креативно-технологічним спротивом глобальному гібридному тероризму, який динамічно та різноформатно продукує Кремль.

Така пропозиція вже тривалий час обговорюється в наукових та журналістських колах, однак не має необхідної стратегічно-цивілізаційної підтримки на вищому державному рівні, особливо в межах безпекового та дипломатичних секторів моделювання майбутнього.

Почнемо відразу з мінусів цієї пропозиції. Як не дивно, але цих мінусів аж один. А саме – всім нам потрібно перенавчатися. Втім для дітей це не буде проблемою – вони сприйматимуть латинку навіть краще, ніж дорослі свого часу кирилицю.

А тепер трохи історії. Кирилиця, якою ми з діда-прадіда користуємося, насправді є штучно нав'язаною українцям абеткою штучної церковнослов'янської мови. Відбувалася така трансформація з посиленням християнства на теренах України. Бо до цього наші пращури користувалися рисками і різками. За свідченням дослідників, риси і різки є прототипом етрусського письма, з якого згодом вийшла латина.

Українці минулого активно користувалися саме латинською абеткою. Приміром, у королівстві Данила Галицького все ділове листування велося латинською мовою і українською латинкою. Рукописні твори за часів гетьмана Богдана Хмельницького теж писалися українською мовою за латинською абеткою.

В перші роки радянської влади це питання неодноразово актуалізувалося на рівні вищого керівництва тодішньої держави. Зокрема прихильником такої ідеї був тогочасний нарком освіти Анатолій Луначарський.

На початках радянської влади, коли ще існувала відносна автономія дій у республіках СРСР і велися дискусії з багатьох питань становлення і розвитку держави, партії, економіки, науки тощо, ця ідея захопила і частину українських діячів.

Тож коли в УСРР була утворена державна комісія під головуванням наркома освіти щодо створення українського правопису, постало питання доцільності переходу на латиницю.

Результати роботи комісії підбивалися на Всеукраїнській правописній конференції. Вона «розпочала свою роботу у Харкові 25 травня 1927 року й тривала 10 днів до 6 червня. У ній брали участь до 60 науковців і «практиків» з УСРР (4 високі урядовці Наркомпросу, 5 академіків, 28 професорів лінгвістики й філології, 8 учителів, 7 журналістів і 8 письменників)...»¹.

Зрештою учасники конференції дійшли спільних думок щодо майбутнього української мови і нарком освіти Микола Скрипник згодом затвердив «Український правопис». Але щодо переходу на латиницю тривала серйозна дискусія, хоча її прихильники не переконали присутніх у необхідності такого кроку – при голосуванні забракло одного голосу «за»².

Однак рівень дискусії щодо переходу на латинку не отримав широкого розголосу, а результат голосування з цього питання офіційними особами подавався у потрібному партії ключі. Ось як описує цей момент у газеті «Вісти Всеукраїнського Центрального виконавчого комітету Рад робітничих, селянських і червоноармійських депутатів» сам Скрипник: «Одна група членів конференції, наприклад, домагалася провести для української мови латинський правопис, чи хоча б уживати його паралельно з сучасною абеткою. Мені не доводиться тепер виявляти політичний сенс тієї пропозиції, оскільки вона означає своєрідний європеїзм й наближається до всім нам відомого й навіть обридлого «хвильовизму» чи пак «шумськізму». Дійсно заведення латинської абетки нині є фактом всіх тюркських народів СРСР, в Азербайджані, Туркменістані, Узбекистані, в Татарській республіці і у гірських народів Кавказу тощо. Правильно також, що латинська абетка значно спростила

¹ Мельник І. Соборний правопис 1928 року. Сайт Zbruc. Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://zbruc.eu/node/12449>

² Нарядько А.В., Українська латинка: історія питання. Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка. «Тези 68-ої наукової конференції професорів, викладачів, наукових працівників, аспірантів та студентів університету», 2016 р., том 3. С. 189.

би український правопис, але автори тої пропозиції не зважили найголовніше того, що мільйони народів наших уже знають нашу звичайну абетку. Отже справа не в тому, щоб переучувати людей, що уже знають українську звичайну абетку на новий алфавет, а в тому, щоб яко можна скоріше навчити писати тих, що ніякої абетки не знають. Тому конференція після довгих гарячих дебатів, великою більшістю голосів відхилила пропозицію про перехід на латинський алфавет і потім знову свою постанову підтвердила»¹.

Актуалізувалося питання латиниці вже за часів незалежності. Були навіть намагання у Верховній Раді зареєструвати законопроект про використання латинського алфавіту в українській мові.

Варто взяти до уваги, що латинською абеткою послуговуються країни Євроатлантики (крім Болгарії). Слід згадати, що і президент Казахстану Нурсултан Назарбаєв, говорячи в цьогорічному посланні до парламенту про перспективи розвитку держави до 2050 року, заявив про необхідність переведення казахської мови з кирилиці на латинський алфавіт.

До того ж наприкінці травня цього року завершилась довготривала робота з переведення на латинську графіку кримськотатарського алфавіту. Про це повідомив радник Міністра освіти і науки України, голова робочої групи з розробки та впровадження нового кримськотатарського алфавіту Ельхан Нурієв ².

Тому сьогодні ми маємо повне право говорити про повернення не лише до історичних засад, а й до нашої європейськості, від якої українців відвертали кілька століть поспіль цілеспрямованою брутально-ментальною православною русифікацією.

І насамкінець – звільнитися від російсько-радянської імперії навзавжди ми зможемо, лише змінивши абетку. Тому питання реформування української мови є стратегічним, зрештою, це питання надзвичайної ваги – національної безпеки.

Висновки. На сьогодні постійно діючі стратегічні виклики та прямі латентні загрози комунікаційно-контентних агресій з боку Кремля залишаються константою. З часом вона буде лише нарощуватись московськими імперськими технологіями для домінування в публічному міжнародному дискурсі. Сучасна практика агресора підтверджує це як найнадійніший шлях до заволодіння Україною через мовно-ментальні особливості впли-

¹ Архів старих газет. Підсумки правописної дискусії, Вісті ВУЦВК, 1927 рік, 19 червня. Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://oldnewspapers.com.ua/node/454>

² Кримськотатарська мова готова до переходу на латиницю, справа – за Кабміном. Високий замок, 1.06.2016. Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://wz.lviv.ua/ukraine/173249-krymskotatarska-mova-hotova-doperekhodu-na-latynysiu-sprava-za-kabminom>

ву на свідомість пересічних громадян та щільну комунікаційну присутність в українському інформаційному просторі та різнорівневих регіональних комунікаційно-контентних середовищах життя громад України.

Сучасні можливості цифрових технологій практично не залишили місць, де можна було б заховатись від глобального світу, що, своєю чергою, сприяє зростанню і призводить до фактичного домінування інформаційних технологій та креативних індустрій у будь-якому середовищі життя. За умови підвищення загальносвітової загрози точкового терористичного вторгнення, яке може здійснюватися як одномоментно, так і мати значний часовий вимір постійної дії, комплексне використання технологій, механізмів, методів, форм комунікаційно-контентної протидії агресору стає одним із першочергових завдань, які має виконувати держава через низку відповідних структур сектору безпеки.

Вкрай значущим у цьому сенсі є усвідомлення появи в міжнародному безпековому просторі нових явищ і процесів, які набувають чітких форм застосування та, відповідно, кричущих викликів і прямих загроз для світової спільноти, їхнє науково-теоретичне та предметно-практичне дослідження з одночасною інноваційною розробкою технологій і методів протидії, нейтралізації та знищення таких загроз.

Україна, яка зараз знаходиться на передовому рубежі протистояння з гібридно-месіанським агресором в особі путінської Росії, має всі підстави і можливості стати ключовою дійовою особою міжнародного рівня з питань розробки та застосування технологій комунікаційно-контентної безпеки для міжнародного співтовариства – ООН, ОБСЄ, ЄС тощо.

НАЦІОНАЛЬНА БЕЗПЕКА ТА ЇЇ ІНФОРМАЦІЙНА СКЛАДОВА. КОНТЕНТ ЯК ІНСТРУМЕНТАРІЙ ГІБРИДНО-МЕСІАНСЬКИХ АГРЕСІЙ (2016 р.)

Останнім часом проблематика національної безпеки отримала новий дискурс, пов'язаний з прийняттям на рівні Верховної Ради України та Ради національної безпеки і оборони України низки стратегічних документів («Стратегія національної безпеки України», «Стратегія кібербезпеки України», Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо частки музичних творів державною мовою у програмах телерадіоорганізацій», Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо обмеження доступу на український ринок іноземної друкованої про-

дукції антиукраїнського змісту»¹). Частина з них безпосередньо стосується такого компонента національної безпеки, як інформаційний.

Слід зазначити, що проблематику сутності категорії «інформаційна безпека» вітчизняні науковці не досліджують за градаційним/багатовимірним принципом і розглядають переважно як кібербезпеку. Це призводить до «технократизації» інформаційної безпеки та певної односторонності у виробленні механізмів та методів інформаційної протидії.

Ми виходили із завдання визначити сутнісні ознаки комунікаційно-контентного компонента інформаційної безпеки та сформувати розуміння індикаторів виміру публічного негативу.

Матеріалом для дослідження слугували публічні інформаційні резонанси у сфері національної безпеки з початком гібридно-месіанських агресій проти України. За об'єкт аналізу обрано нелінійні недетерміновані динамічні процеси і явища недискретного характеру в інформаційному просторі України, предмет дослідження становлять новітні явища та гіпердинамічні процеси в системі національної безпеки, які виникли в ході гібридно-месіанської агресії Росії проти України в реаліях її інформаційного простору. Розглянуто окремі аспекти інформаційної безпеки, зокрема комунікаційно-контентну безпеку. Крім усталених методів, зокрема індуктивно-дедуктивних, застосовано авторську методику контекстного аналізу інформаційних резонансів.

Спершу розглянемо традиційне розуміння категорії «війна» та новітні гібридно-месіанські агресії комплексного типу. Термінологічний ряд дефініцій-категорій, які позначають законодавчо-безпекові явища та суспільно-політичні поняття, містить поняття «війна». Цим терміном оперують усі – від найвищих посадових осіб держави та захисників на передовій АТО до пересічного громадянина. Для прикладу, заступник Голови Верховної Ради у промові стверджує, що «нині українська держава... перебуває у стані справжньої війни з країною-сусідом». Її колега у Facebook пише про «війну РФ проти України і її відповідальність».

Можна наводити й інші аналогічні приклади, але головним залишається неоднозначність у трактуванні подій на Сході України. Так, Верховна Рада України своєю постановою від 27 січня 2015 року за-

¹ «Стратегія національної безпеки України». [Електронний ресурс] Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/287/2015/paran14#n14>, «Стратегія кібербезпеки України». [Електронний ресурс] Режим доступу : <http://www.rnbo.gov.ua/documents/417.html>, Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо частки музичних творів державною мовою у програмах телерадіоорганізацій». [Електронний ресурс] Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1421-19>, Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо обмеження доступу на український ринок іноземної друкованої продукції антиукраїнського змісту». [Електронний ресурс] Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1780-19>

твердила звернення до ООН та інших міжнародних організацій «Про визнання Російської Федерації державою-агресором», а агресія – це ще далеко не війна, хоча й іноді значно більше, ніж війна, в історично-традиційному розумінні цього геостратегічно-політичного явища. У публічно-масовій свідомості пересічного українця є факт визнання війни, однак з позиції міжнародного права та законодавства України такий факт залишається невизнаним.

Розбіжності у трактуванні офіційної та неофіційної позицій держави призводять до соціально-політичної напруги в суспільстві і жодним чином не вказують на шлях виходу з критичної ситуації.

На жаль, за весь період гібридно-месіанських агресій проти України на вищому рівні ухвалення державних рішень не поставало питання про першочергову потребу визначити сутність явищ і процесів, які відбуваються на Сході України та в АРК. А те, що це абсолютно нові явища, тобто такі, з якими людство раніше не стикалося, для нас, групи науковців-технологів з питань комунікаційно-контентної безпеки, є безсумнівним.

Тому ми пропонуємо власне, підтвержене практикою аналізу динаміки контентних кон'юктур, бачення цих аспектів. Передусім наші дослідження, які базуються на технології контекстного аналізу інформаційних резонансів інформаційного простору в масштабі Україна-центр, дають нам змогу говорити про: гібридно-месіанські агресії комплексного типу; глобальний гібридний тероризм планетарного застосування; комунікаційно-контентні складові гібридно-месіанських агресій кремлівської Росії.

1. Гібридно-месіанські агресії комплексного типу

Це характеристика сутності загарбницьких дій Кремля стосовно всіх без винятку геосусідів і традиційних геостратегічних партнерів. Ключовим словом тут є «месіанство», яке за тривалий історичний період для пересічного «руського» набуло сакрального значення вищості, старшинства, переваги над іншими народами.

Під «месіанством» як публічним переконанням міжнародної спільноти та власного народу у благих намірах очільники Кремля намагалися приховати свої агресивні наміри та дії. Значною мірою це вдавалося, якщо заглибитися в історію¹. Але це в них вийшло й у наш час, адже певна частина мешканців Донецької і Луганської областей щиро вірила в те, що Путін принесе їм краще життя.

¹ Гордієнко М. Фетиш панславизму на тлі російського месіанства. [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://social-science.com.ua/article/521>

Що означає термін «глобальний гібридний тероризм»? Це те поняття сучасного безпекового середовища, яким ми мали би оперувати замість поняття «війна». Війна – це поняття, обмежене в часі, ресурсах, потенціалах. Це прямі конфлікти, бойові дії масового характеру. Це фронт і, відповідно, тил, характеристикою якого є суспільно-політична спроможність повного контролю за ситуацією в цій частині держави і суспільства. Це, зрештою, створення неадекватної ситуації, коли за умови перевиробництва на мирній території і тотального дефіциту на окупованій – корупція пронизує як верхи, так і низи суспільства. Війна як прагнення політичних сил використати фізичну, тобто збройну, боротьбу та патріотичне піднесення громад і громадян для досягнення різних зовнішньо- та внутрішньополітичних цілей є атрибутом минулого, характеристикою двадцяти попередніх століть¹. У стратегічних державних документах визначення цього поняття виходить із розуміння саме минулого. Так, у новій редакції Воєнної доктрини України ми бачимо визначення понять «локальна війна» та «регіональна війна». У першому випадку це «війна між двома чи більше державами, в якій воєнні дії обмежені територіями воюючих держав та переслідують воєнно-політичні цілі, що зачіпають переважно інтереси лише цих держав (територіальні, політичні, економічні тощо)», в другому – «війна, що охоплює певний регіон (частину континенту) за участю всіх чи більшості держав регіону та з метою досягнення воєнно-політичних цілей, що зачіпають інтереси цих держав»².

Маємо справу з новітніми підходами до реалізації геостратегічних (за умови війни – лише геополітичних) цілей ядерної держави з планетарно-месіанськими світоглядами. Так, Володимир Путін під час церемонії вручення премій Російського географічного товариства (листопад 2016 р.), запитуючи 9-річного лауреата, де закінчується кордон Росії, отримує відповідь, що він «закінчується через Берингову протоку з США», але робить заздалегідь продуману й адресовану міжнародній спільноті заяву-ультиматум: «Кордон Росії ніде не закінчується»³.

Те, що Путін згодом назвав ці слова жартом, насправді є прямим публічним шантажем ядерного терориста, з одного боку, і відвертим оголошенням-анонсуванням намірів Кремля здійснити світоглядні зміни планетарного масштабу, з іншого.

¹ Лавриненко В.М. Філософія війни: історико-економічні аспекти / В.М. Лавриненко, М.М. Логінов // Вісник Академії праці і соціальних відносин Федерації профспілок України. – 2015. – № 3–4. С. 82–88. – [Електронний ресурс] Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/VAPSV_2015_3-4_17

² Воєнна доктрина України. [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://www.mbo.gov.ua/documents/410.html>

³ Путін вважає, що у Росії немає кордонів. [Електронний ресурс] Режим доступу: http://espreso.tv/news/2016/11/24/putin_vvazhaye_scho_u_rossiyi_nemaye_zovnishnikh_kordoniv

2. Глобальний гібридний тероризм планетарного застосування

Це ще один технологічно-прогностичний аспект путінської заяви: немає кордонів – немає війни. Всі дії кремлівського режиму, які потрібно системно і технологічно аналізувати в динамічній моделі контентних індикацій, набувають глобального характеру і всепланетного масштабу застосування. Стає зрозуміло, що збройна агресія на Сході України та в АРК, бомбардування мирних сирійських поселень, лікарень і шкіл, цільове спрямування потоків біженців до Європи, зокрема до Німеччини, псевдогвалтування дівчинки Лізи близькосхідними біженцями в Берліні, серія терористичних вибухів у Франції, втручання російських спецслужб у виборчі процеси в багатьох країнах і навіть у США є не окремими подіями, а логічним ланцюгом технологій так званого керованого хаосу. І керування це здійснюється через систему координаційних центрів, які, очевидно, взаємодіють з різними терористичними угруповуваннями. Ці та багато інших технологічно-інноваційних елементів включають у себе поняття-категорію «глобальний гібридний тероризм» як використання потенціалів динамічно-потоківих комунікаційно-контентних впливів у глобальних соціумних горизонтах гібридними способами та засобами креативно-військового характеру для домінування терористичних стилістик на міжнародній арені.

Нам давно варто було б звернути увагу на те, що очільники Кремля не приховують своїх намірів і подають їх світові відверто. Світ досить часто сприймає такі заяви як жарти або просто недолугі погрози. Наприклад, заяви президента Росії на щорічній мюнхенській конференції з безпеки 2007 року західні ЗМІ оцінили як початок нової «холодної війни», а світові лідери не надали їм належного значення. Але саме ця програмно-технологічна адресна промова виявилася початком нової серії «гарячих» агресій, першою жертвою яких стала Грузія, за нею – Україна, а згодом і Сирія. Так, про наміри окупації України говорили протягом усього періоду незалежності України, але на державному рівні їх не приймали як потенційні загрози.

У нещодавно ухваленій концепції зовнішньої політики Російської Федерації йдеться про безпосередню і активну участь Росії в міжнародній політиці в ролі одного з основних гравців. Саме тому пріоритетом є «формування справедливого і сталого світоустрою», котрий, як впливає з концепції, може бути забезпечений за умови «стійкої керованості світового розвитку, що вимагає колективного лідерства провідних держав». Посилання на роль ООН у документі є доволі умовним «кнік-

сеном» у бік формального міжнародного права, бо насправді Москва вже бачить себе вершителькою долі світу. Задля цього має відбутися «зміцнення позицій російських засобів масової інформації та масових комунікацій у глобальному інформаційному просторі і доведення до широкого загалу світової громадськості російського погляду на міжнародні процеси»¹.

Ще минулого року Росія офіційно, за рішенням Конституційного суду, відмовилася від пріоритету міжнародного права та зафіксувала верховенство російського законодавства над європейським. Отже, для реалізації своїх імперсько-загарбницьких ідей Кремль використовує публічне оголошення намірів з чіткими технологічними постановками і цілями. Така «демократична» публічність роззброює міжнародну спільноту, яка не може повірити в реальність та перспективність сказаного.

Наведене вище, на наш погляд, ще раз підтверджує висновок, що ми маємо справу з глобальним гібридним тероризмом публічного характеру. Для адекватного протистояння необхідно досягнути це новітнє явище світового масштабу, яке потребує відповідної фіксації, правового визначення, спільного реагування-нейтралізації на рівні таких інституцій, як ООН, НАТО, ОБСЄ тощо. Тому на засіданні Ради безпеки ООН високого рівня, присвяченому міжнародному судовому співробітництву в боротьбі з тероризмом (12 грудня 2016 року, штаб-квартира ООН в Нью-Йорку) учасники прийняли резолюцію щодо зміцнення механізмів взаємної правової допомоги в обробці та збиранні доказів тероризму. У резолюції зазначено, що «транснаціональний характер тероризму, який посилюється в зв'язку з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, вимагає тісної співпраці між державами на всіх напрямках»².

Ще кілька слів щодо змісту поняття «гібридна війна». На наш погляд, будь-які бойові або інші агресивні дії однієї сторони стосовно іншої є гібридними з погляду минулого, оскільки на кожному новому етапі з'являються нестандартні форми застосування збройних сил та інших аспектів боротьби з противником, породжені розвитком технологічного прогресу. Хіба не можна вважати гібридною війною комплекс комбінованих різноформатних агресивних дій воєнно-політичного, економічного, інформаційного (комунікаційно-контентного), культурного, освітнього і, нарешті, збройний тиск потужнішої держави на більш слабку?

¹ Концепция внешней политики Российской Федерации. [Електронний ресурс] Режим доступу : <http://www.scrf.gov.ru/documents/2/25.html>

² СБ ООН ухвалив резолюцію про співпрацю в боротьбі з тероризмом. [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://www.pravda.com.ua/news/2016/12/13/7129652/>

Поняття «гібридні війни», на наш погляд, використовують, щоб осягнути старе розуміння війни як такої. Ми вважаємо, що до 2007 року гібридні війни мали більше корпоративно-закритий характер. Згодом вони перемістилися в публічний простір і стали явищем планетарного масштабу незалежно від місця події.

Сьогодні варто говорити про гібридність тероризму як явища, котре набуває абсолютно нових характеристик, оскільки основною метою терористичних дій стало знищення миру як способу співжиття і створення атмосфери тотального страху.

Розглянуто концептуальні підходи до інформаційної загрози в Україні.

Інформаційні загрози як сукупність елементів публічного негативу

Одним із найважливіших елементів забезпечення національної безпеки України є «запобігання і нейтралізація реальних та потенційних загроз національним інтересам» у різних сферах державної і суспільної діяльності, що визначено в Законі України «Про основи національної безпеки України» ще 2003 року¹.

Стратегія національної безпеки, ухвалена Радою національної безпеки і оборони України в травні минулого року, визначає пріоритети у сфері інформаційної безпеки, зокрема:

«забезпечення наступальності заходів політики інформаційної безпеки на основі асиметричних дій проти всіх форм і проявів інформаційної агресії;

створення інтегрованої системи оцінки інформаційних загроз та оперативного реагування на них»².

На нашу думку, невизначеність поняття «інформаційна загроза», як і багатьох інших (кризовість комунікаційних процесів, потокові динаміки контенту, модель публічних негативів, комунікаційно-контентні середовища, креативні індустрії в царині безпекового сектору тощо) призводить до незрозуміння їхньої сутності, а через те – до неусвідомленого (або свідомого) ігнорування цілого пласту дієвого інструментарію протидії агресорові.

На наш погляд, загрози – це вже те, що публічно відбулося, це фіксація певної, однозначно негативної, ситуації. Тобто встановлений факт не стільки можливої, скільки неминучої небезпеки, яка вже нависає над

¹ Закон України «Про основи національної безпеки України» (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2003, № 39, ст. 351). [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/964-15>

² Указ Президента України «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 6 травня 2015 року «Про Стратегію національної безпеки України». [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/287/2015>

нами. Але якщо ми будемо весь час очікувати появу цих загроз і лише потім формувати відповідь, то така діяльність заздалегідь приречена на програш і публічну безвихідь.

Науковці Військового інституту Київського національного університету імені Тараса Шевченка вже тривалий час розробляють і застосовують комплекс методик для виявлення на ранніх стадіях потенційних викликів, ризиків і прямих небезпек в інформаційній сфері та своєчасного (іншими словами, випереджального) реагування на них. Дослідним шляхом ми встановили, що негативні комунікаційно-контентні процеси в безпековому просторі – як відображення намірів певної сили (держави, групи держав, корпорації, галузі тощо) змінити реальну ситуацію – мають відповідні публічні закономірності, історію і контентний бекграунд. І цей публічний негатив доцільно вимірювати шляхом застосування низки понять-індикаторів.

«Інформаційний виклик». Це резонансна подієва тема, проблема, процеси, які характеризують безпекову проблематику в найширшому вимірі для континенту, групи держав, держави, нації, громади, індивідуума і дуже часто інформаційно не прив'язані безпосередньо до діяльності Збройних Сил України (чи безпекового сектору), хоча з розвитком інформаційної хвилі можуть перерости як в інформаційний ризик, так і в інформаційну загрозу для безпекового сектору.

«Інформаційний ризик». Це вже результат розвитку інформаційних процесів, коли перспектива публічного висвітлення тематики ще не дискредитує безпекову діяльність ЗСУ, але опосередковано вже дуже близька до реалізації дискредитаційних інформаційно-сценарних дій як прямих публічних конкурентів, так і партнерів, котрі в конкурентній діяльності і для захисту своїх прямих функцій постійно «заходять на територію» функцій ЗСУ.

«Інформаційна загроза». Це прямі дискредитаційні процеси, які досить часто розірвані як за часовим і територіальним вимірами, так і за сферою відповідальності, оскільки стосуються різних ланок ЗСУ. Розвиток цих процесів в інформаційному просторі призводить до виникнення системних кризових явищ у певній функціональній сфері безпекового сектору та публічних катастроф-колапсів управлінських процедур у конкретній ситуації.

Однак досить часто такі процеси не сприймаються першими особами як прямі загрози їм особисто, сьогодні і зараз. Варто розуміти, що саме за сучасної динаміки розвитку держави, коли інформаційні процеси формують прямі загрози дуже швидко, вони вимагають реакції ще на

стадії інформаційного виклику.

Інформаційний простір України відображає публічні загрози та ризики до того, як вони будуть технологічно сформовані та підтримані в подієвому полі. Причому відображає як безпосередньо, так і контекстуально, через зміну аргументації, акцентування, накопичення певної емоційної орієнтації потокового контенту тощо, відкриваючи технологічно-креативні можливості прогнозу з високою точністю щодо сутності подій, характеру підготовки до них, відносин зацікавлених сторін тощо.

Запропоновані індикатори виміру інформаційного негативу є елементом комплексної системи контекстного аналізу інформаційних резонансів, розробленої науковцями інституту. Застосувавши цей вид аналізу, ми отримуємо можливість випереджального бачення зародження, формування та спрямування інформаційних негативів – викликів, ризиків і загроз, що дає нам час на адекватне реагування, тобто на розробку відповідних сценарних (чи версійних) управлінських рішень та їхнє практичне втілення.

Наразі йдеться про роботу з негативами інформаційного простору, хоча існує система роботи і з комунікаційно-контентним позитивом.

3. Комунікаційно-контентні складові гібридно-месіанських агресій

Тепер перейдемо до характеристики інформаційних явищ, які відбуваються в інформпросторі України й отримали назву «інформаційні війни». Інформаційна війна, як і війна фізична, має початок і кінець, має певну мету, при досягненні якої вона вважається завершеною. Найхарактернішою особливістю таких дій є використання інформації як ключового елемента такої війни. У минулому саме такий стан справ відповідав дійсності¹.

Однак зараз інформація як така, навіть резонансна, втратила своє значення і вагу. В сучасних умовах динамічних інформаційних потоків на перший план виходять такі фактори, як утримання уваги аудиторії на певному аспекті якогось явища, процесу, події, діяльності особи тощо. І тут надважливим є динамічне, різноформатне і багат шарове супроводження цього аспекту з поліваріантним акцентуванням на ньому уваги громадськості.

І тому на цьому етапі цивілізаційних характеристик сучасності в розділі, який раніше мав назву «інформаційні війни», варто говорити про таке явище, як **комунікаційно-контентні агресії** путінської Росії проти України та світу загалом.

¹ Почепцов Г.Г. Смысловые та інформаційні війни / Г.Г. Почепцов // Інформаційне суспільство. – 2013. – Вип. 18. – С. 21–27. [Електронний ресурс] Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/is_2013_18_6

Вони здійснюються безперервно через такі напрями: національна безпека, економіка, політика, соціальна сфера, релігійні та міжконфесійні відносини, етнічні відносини, спорт, освіта, креативні індустрії тощо.

З їхніми проявами ми стикаємося повсякчас і повсюдно. Наприклад, російська попса, яка лунає звідусіль. І навіть закон щодо регуляції засилля російського музичного контенту наразі суттєво не змінив ситуацію. До того ж, як ви знаєте, чиниться не тільки спротив цьому рішенню, а й відвертий саботаж, що проявляється, зокрема, в ігноруванні нової української музичної культури і в намаганні викликати відразу до грандів української популярної музики через постійне прокручування в радіоефірі одних і тих же творів кращих гуртів і співаків ¹.

Ми не будемо загострювати увагу на мас-медіа, оскільки це ситуація загальновідома і потребує окремого розгляду. Для прикладу, цитата з «Рабочей газеты» (всеукраїнської суспільно-політичної газети і органу Комуністичної партії України, вільно продається в кіосках багатьох міст, зокрема в Києві): «Где фашизм, там, звонко чеканя шаг, с факельным шествием маршируют сегрегация, ксенофобия, смерть. После февральского 2014 года госпереворота именно Компартия Украины, комсомол и АФКУ стали нитями доброй воли, связывающими интернационалистов, осознающих угрозу возрождения и укоренения фашизма в Украине». Газета від 8 грудня 2016 року, наклад у грудні – 302 тисячі 692 примірника ².

Є чимало прихованих комунікаційно-контентних агресій. Наприклад, методичні матеріали Міносвіти до навчальної програми курсу «Сімейні цінності», яка чомусь побудована на принципах, співзвучних з російським «Домостроем».

Протягом останнього часу на сайтах багатьох міських та обласних органів влади з'явилися петиції з проханням «відновити економічні стосунки з Росією». Одночасність та стандартність таких заяв у Кропивницькому, Полтаві, Ужгороді тощо свідчить про замовний характер цих дій, які координуються із єдиного центру ³.

До них слід додати серію так званих міжрегіональних конференцій, які збирають переважно в східних областях окремих депутатів

¹ Вакарчук С. Особливості українського квотування. [Електронний ресурс] Режим доступу : <http://nv.ua/ukr/opinion/vakarchuk/osoblivosti-ukrajinskogo-kvotuvannja-267289.html>

² Жива память о Суде Народов. «Рабочая газета» від 8 грудня 2016 року, № 140.

³ Складеревская Г. «Мы без России пропадем»: как работает новая технология вбросов в украинские СМИ. [Електронний ресурс] Режим доступу : <http://detector.media/infospace/article/121718/2016-12-23-my-bez-rossii-propadem-kak-rabotaet-novaya-tehnologiya-vbrosov-vukrainskie-smi/>

місцевих рад та інших діячів регіонального масштабу і під егідою «реалізації європейських цінностей в українському правовому полі» приймають звернення до вищої влади з вимогою захистити російську мову. Справжня мета цих зібрань – вплинути на відміну закону, що зобов'язує радіостанції виділяти відповідну квоту для пісень українською мовою.

У Москві на базі інформгентства «Росія сьогодні» 2014 року створено мультимедійну групу Sputnik. Вона веде мовлення із власних студій на місцевих частотах 30 мовами в 34 країнах (Європа, Азія, СНД, Північна та Південна Америки). Кожна з цих студій має радіостанцію, сайт і новинне агентство. Штат таких студій – від 30 до 100 осіб. Особливістю роботи групи Sputnik є продукування власного контенту для місцевого вжитку. Генеральний директор «Росія сьогодні» Дмитро Кисельов заявив, що контент групи Sputnik орієнтований на аудиторію, що «втомилася від нав'язливої пропаганди»¹.

Просування інформаційно-пропагандистських «брендів» геополітичної кремлівської політики і «русского міра» обходиться Росії сьогодні в значну суму. Так, на Sputnik при його запуску 2014 року офіційно задекларували 6, 48 млрд рублів. На його розвиток щорічно виділяється не менше 75 млн дол. США. «Росія сьогодні» минулого року обійшлася, за неофіційними даними, в 725 млн дол. США. Цьогоріч на фінансування пропагандистських центрів «Росія сьогодні» і Sputnik у Великій Британії додатково виділено 100 млн фунтів².

Державна комунікаційна машина РФ вивела на перше місце проблему комунікаційно-контентного впливу на населення значної частини світових спільнот. Несподівано вдалі та ефективні технологічно-стратегічні рішення концептуального характеру Кремля завели в глухий кут не тільки лідерів провідних країн, а й такі світові безпекові утворення, як ООН, ОБСЄ, НАТО. Ефективність російської пропаганди – це наслідок продуманого і вивіреного продукування російськими спецслужбами контентного масиву в різних країнах (за допомогою носіїв російської мови і з використанням тем, взятих із життя конкретних громад). Так спецслужби потрапляють у стилістику і менталітет тієї території або населеного пункту, які вибрані для проведення комунікаційно-контентних операцій.

¹ Киселев запустил новое международное медиа Sputnik. [Електронний ресурс] Режим доступу: http://zn.ua/WORLD/kiselev-zapustil-novoe-mezhdunarodnoe-media-sputnik-158480_.html

² Янковська О. Фабрика брехні: як працює російська інформаційна мафія. [Електронний ресурс] Режим доступу: http://vgolos.com.ua/news/fabryka_brejni_yak_pratsyuye_rosiyska_informatsiyna_mafiya_226202.html?print

Витонченість наступального руху комунікаційних технологів полягає в тому, що кремлівські комунікаційники в Європі чи деінде намагаються виступати (і це їм вдається) як випереджально-ексклюзивне джерело аргументаційної інформації про Україну чи позицію Росії з тих чи інших питань. Взявши на себе право виключного тлумачення позицій, подій, а найголовніше – змістів і сенсів на рівні конкретних громад, російські пропагандисти домагаються панування в свідомості європейців стійких дезінформаційних образів та сталих негативних міфів щодо України. На основі технологій акцентного впливу вони формують необхідну їм громадську думку щодо нашої країни ¹.

Лише зараз, після двох з половиною років активних комунікаційно-контентних агресій відкритого та прихованого характеру РФ проти країн ЄС, в Європі почали розуміти небезпеку таких агресій. У листопаді 2016 року Європарламент схвалив резолюцію про протидію ворожій Євросоюзу пропаганді, наголосивши, що така небезпека виходить, зокрема, від Росії. З минулого року в ЄС існує відділ «стратегічного спілкування, спрямований на боротьбу з антизахідною пропагандою Росії» [20]. Ще раніше (у вересні 2015 року) під час конференції «Вільні і об'єктивні ЗМІ у «Східному партнерстві» та за його межами» у Варшаві 35 країн домовились активно боротися з російською пропагандою.

Наведені факти свідчать про усвідомлення реальних загроз для європейської безпеки, які містять комунікаційно-контентні агресії Кремля. Ми пропонуємо визначення цього явища. **Комунікаційно-контентні агресії Кремля у світі** – це комплекс державно-корпоративних та релігійно-конфесійних спеціальних заходів, спрямованих на створення іншої, віртуальної дійсності у свідомості пересічних громадян різних країн світу, а також реальне формування громадської думки для перформатування на цій базі державно-адміністративних устроїв у визначеній – як ціль – державі або групі держав.

Комунікаційно-контентні агресії щодо України – це комплексне багаторівневе креативно-технологічне просування різноформатних проблем, тем, ідей, фундаментальним підґрунтям яких є ідеологічний концепт «руського міра» для досягнення комунікативного проникнення в різні соціальні верстви споживачів інформаційного продукту з метою унеможливити український національний спротив та відновити патерналістський стан українського суспільства як передумову повернення

¹ Дікінсон П. Світ дивиться на Україну очима Росії. [Електронний ресурс] Режим доступу : <http://nv.ua/ukr/opinion/dikinson/svit-divitsja-na-ukrajinu-ochima-rosiji-251988.html>

країни на орбіту російської імперії з подальшим тотальним знищенням середовищ з гуманістичними цінностями мирної цивілізації.

Стосовно безпосередньої ситуації на Сході України, де ведуться бойові дії, привертаємо увагу до використання державної мови в силових відомствах, підрозділи яких беруть участь в антитерористичній операції.

Кремлівська пропаганда активно застосовує весь арсенал емоційних, історичних та регіонально-ментальних особливостей російської мови, які в поєднанні з наступально-агресивною побудовою мовно-стилістичних конструкцій можуть впливати як у прямому, так і у віддаленому часовому вимірі на свідомість українських громадян, котрі мешкають на тих територіях, і вояків Збройних Сил України та інших національних збройних формувань.

Мета таких дій, як стверджує англійський публіцист, відомий дослідник особливостей російської пропаганди Пітер Померанцев, «зробити інформаційне поле брудним. За допомогою конспірології, страхів, ірраціональних рухів засмітити його до такої міри, щоб неможливо було навести раціональний аргумент на тему майбутнього Донбасу, приміром, або ролі НАТО у Східній Європі»¹.

Найбільшою небезпекою, на наш погляд, є впливи, розраховані на віддалену реакцію. Приховані та відверті негативи, сумніви, упередження, побоювання, страхи тощо в іншій ситуації, за умови нових комунікаційно-контентних агресій, спрямованих на один чи кілька закладених свого часу шаблонів, можуть стати причиною чи спонуканням до емоційного вибуху або іншої дії, що не виключають і фізичної агресії.

Кремлівська пропаганда є небезпечною для російськомовного середовища, а Збройні Сили України й досі є значною мірою російськомовними.

Зробимо невеличкий історичний екскурс. Після громадянської війни в Радянському Союзі під тиском українських націонал-комуністів та їхніх колег із республік Закавказзя була започаткована військова реформа на основі так званого національно-військового будівництва. Ще вона мала назву політики коренізації (в Україні – українізації). Її суть полягала в комплектації частин Українського військового округу українцями, запровадженні української мови в армії, проведенні у «військах освітньої та політико-виховної роботи українською мовою».

¹ Британський аналітик назвав головною метою російської пропаганди інформаційне «багно». [Електронний ресурс] Режим доступу : <http://www.unian.ua/politics/1062033-britanskiy-analitik-nazvav-golovnoyuyu-metoyu-rosiyskoji-propagandi-informatsiyne-bagno.html>

З цією метою українською мовою видавали червоноармійську читанку «Червона зброя», окружні газети «Червона армія», «Червоноармієць», «Стрілецький статут», «Тимчасовий бойовий статут піхоти», «Тимчасовий дисциплінарний статут», «Бойовий статут артилерії РСЧА» тощо. Програму українізації, за задумом, потрібно було здійснити упродовж 10 років, однак її швидко почали згортати під тиском Москви. Ще однією вагомою причиною відміни українізації війська став цілеспрямований спротив українізації командного складу, який здебільшого становили росіяни ¹.

За 25 років існування Збройних Сил України у військовому середовищі спостерігається досить великий прошарок російськомовних військовослужбовців, зокрема серед командного складу. Такий стан українського війська минулими роками культивувався проросійськими симпатиками серед вищого і середнього командування, сьогодні він неприпустимий, оскільки містить потенційні загрози для національної безпеки.

Коли в радіоэфірі під час бойових дій (це здебільшого стосується першого року агресії) йшов обмін інформацією українською мовою, ворог не схоплював суть розмови. Це ще одне підтвердження істини, що найсуттєвішим спротивом кремлівським комунікаційно-контентним агресорам є використання української мови, це наш заслін і оберіг ².

Узагальнюючи проблему використання контенту як активної форми протидії, зазначимо:

- динамічні потоки комунікаційно-контентних впливів збільшують вагу слова, що надає правильний ракурс (квант) правильного бачення (розуміння) дій авторів глобального гібридного тероризму у світі;
- смисли, змісти, аргументаційні ряди, акценти, стилістики, енергетики, ритміки потокових контентних масивів – це рівні інструментально-креативної зброї комунікаційно-контентних агресій креативно-інноваційних координаційно-технологічних центрів неоварварства;
- слово як величину (самостійну одиницю) комунікаційно-контентної агресії кремлівські пропагандисти будуть застосовувати в мовній концептосфері поєднаних історично-ментальних середовищ українських громад, опираючись на старше та середнє покоління людей, які живуть за радянсько-патерналістськими шаблонами ностальгії за «вчорашньою радістю» або яких можна схилити до них;

¹ Військове будівництво в Україні у XX столітті: історичний нарис, події, портрети. К.: Видавничий Дім «Ін Юре», 2001. – С. 114–122.

² Росіяни не розуміють української мови під час прослуховування. [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://uapress.info/uk/news/show/43375>

– слова-категорії демократичного світу: *партія, ЗМІ, журналіст, вибори, виборча система, гілки влади, ротація посадових функцій, референдум, журналіст, дипломат, громадянин, чиновник* тощо – стали найбільшими збройовими комплексами творців глобального гібридного тероризму, домінантне застосування згаданих відповідників у потрібних Кремлю контекстах може призвести до руйнації мирної цивілізації;

– слова та вислови, які креативно та витончено застосовують спеціалісти з інформаційно-психологічних операцій, слугують точками біфуркації суспільної свідомості в умовах гібридно-месіанських агресій;

– комунікаційно-контентні агресії варто розглядати не лише як дії наступального характеру російсько-терористичних формувань, а насамперед як формат творення гібридного миру в умовах тотального страху;

– моделювання сентенцій та їхнє креативно-технологічне поширення і впровадження з боку російської пропаганди – ноу-хау геостратегічного панування на базі руйнації демократії як основи цивілізації (загального миру).

За результатами наших досліджень ми дійшли таких висновків:

1. Інформаційна безпека як комплекс потенціалів і криз катастрофічного вектора розвитку сьогодні вже вийшла на перший план проблем і в національному управлінні, і на міжнародній арені спротиву комунікаційно-контентним проявам глобального гібридного тероризму сучасного неоварварства. Україна має досвід досліджень та практичного втілення наукових розвідок на рівні стратегічних документів у галузі національної безпеки, зокрема у сфері інформаційної безпеки та в такій складовій, як комунікаційно-контентна безпека.

2. Сучасний стан викликів, ризиків та загроз в інформаційній сфері потребує кардинальної зміни парадигми визначення індикаторів публічних негативів та втілення на практиці новітніх підходів до формування системи прийняття управлінських рішень на стратегічному рівні.

3. Парадигма забезпечення реалізації нових підходів до проблематики інформаційної (комунікаційно-контентної) безпеки потребує адекватного сприйняття та розуміння особливостей національного інформаційного простору, що спонукатиме до технологічно-креативних дій координаційного характеру на рівні держави і суспільства. За таких умов науково-експертна складова стає потужним потенціалом вирішення зазначених проблем.

ГЕОІНФОРМАЦІЙНІ СИСТЕМИ ЯК КАТАЛІЗАТОРИ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ГРОМАД (2016 р.)

Геоінформаційні системи зазнали останнім часом разючих змін. Однак лише в технологічному аспекті, оскільки соціально-безпекові процеси залишаються поки що поза увагою. А параметри застосування ГІС у сучасних умовах надзвичайно широкий – від зондування екологічних станів територій та кліматично-технологічних надзвичайних подій до індикації сенсів і змістів ноосферних середовищ громад.

Безпекова ситуація в Україні, яка потерпає через комбіновану терористичну агресію, доводить, що настав час вибору між тотальним світом гібридного миру та світом добра і щастя. Цей вибір актуалізується на рівні громади, сім'ї, людини, яким можна допомогти новітніми геопозиційними системами самореалізації розвитку завдяки баченню перспектив кожної громади чи особистості.

Чому з цього переліку випали національні еліти? Тому що Майдани України довели – еліти в Україні віджили, вони зараз відіграють роль гальма суспільного розвитку, оскільки не встигають за громадами. Намагання еліт переформатувати горизонти партнерства в «об'єднані громади» і знову створити вертикально інтегроване управління побудовано на провальних ідеях. На перший план у житті оновлених громад дедалі більше виходять не матеріальні інтереси, а цінності, головною з яких є гідність¹.

А гідність громад залежить не від масштабу населеного пункту, а від потенційних можливостей людей і їхніх соціумних конфігурацій та ефективності їхньої синергетичної взаємодії. Відбувається перехід досвідів громад у горизонти потенціалів, що в перспективі створить нову якість українського суспільства.

Активізувати цей процес можуть геоінформаційні системи, які стануть каталізаторами інноваційного розвитку громад. Замовником цих досліджень, на наш погляд, має бути безпековий сектор в особі РНБОУ.

¹ Юрій Андрухович: Україна бореться за цінності, Європа розмірковує про ціну. Deutsche Welle. Електронний ресурс. Режим доступу: <http://p.dw.com/p/1Dp4I>

ГЛОБАЛЬНІСТЬ КОМУНІКАЦІЙНО-КОНТЕНТНИХ ВПЛИВІВ ГІБРИДНИХ ТЕРОРИЗМІВ СУЧАСНОСТІ ЯК МОДЕЛЬ ПАНУВАННЯ НЕОВАРВАРСТВА (2016 р.)

Гібридно-месіанські агресії путінської Росії проти України вимірюються не лише комбінованим веденням бойових дій проти українських захисників, засилкою цілих підрозділів «відпускників» путінської армії на Донбас та направленням кремлівським «воєнторгом» найновіших, нерідко експериментальних, систем озброєння і техніки для випробування їх на практиці.

Значно більшу небезпеку (не лише для України, а й для Європи і планети загалом) становлять комунікаційно-контентні потокові агресії Кремля, які за старими усталеними підходами і розумінням продовжують на всіх управлінських рівнях визначати як інформаційну війну¹.

У ХХІ столітті глобальний світ живе динаміками. Він глобально «оцифровується», тобто набуває абсолютно нової технологічно-креативної якості. І якщо ще років десять тому поява певної ексклюзивної інформації ставала подією в країні (регіоні), то зараз ексклюзивність розчиняється в інформаційних потоках контентних форматів, які «фонтанують» в онлайні цілодобово. Динаміка інформаційних потоків настільки потужна, що змушує шукати нові форми та методи орієнтування в інформаційному просторі, аналізу його особливостей та прогнозно-випереджального «бачення» сьогоденішнього інформаційного дня.

Всі ці та інші елементи технологічно-креативної роботи з інформаційним середовищем та загальнодержавним і регіональними інформаційними полями, створення комунікаційно-сценарних моделей для прийняття управлінського рішення будь-якого (але особливо вищого) порядку включає в себе новий напрям роботи з інформаційним простором України, який отримав назву «комунікаційно-контентна безпека».

Цей напрям є результатом досить тривалого дослідження інформаційних полів у масштабах інформаційного простору країни групою вітчизняних науковців та практиків. Значна частина цих досліджень отримала практичну перевірку та застосування. Розвиток поліваріантних аспектів комунікаційно-контентної безпеки набув особливого значення з початком гібридно-месіанських агресій путінської Росії проти України. Виходячи

¹ Ю.О. Горбань. Інформаційна війна проти України та засоби її ведення. Вісник НАДУ. № 1 (2015). Електронний ресурс. Режим доступу: <http://visnyk.academy.gov.ua/wp-content/uploads/2015/04/20.pdf>

з оцінки реальних інформаційних загроз державі, була розроблена система комунікаційно-контентної протидії для різних рівнів державного управління. Однак у стратегічних документах, прийнятих у державі за останні два роки, цей напрям не зафіксований. Серед пояснень причин такого ставлення до цих напрацювань логічним виглядає неусвідомлення на вищому державному рівні сутності нових процесів та явищ, викликаних багатоформатними агресіями Кремля проти України та схильність (що простежується, зокрема, в документах РНБО) до «кіберизації» боротьби з ворогом.¹

Контентні динаміки і проблема осмислення контентних резонансів у горизонті їхньої важливості в часовому вимірі стали ключовими проблемами і водночас вимогою до необхідності радикальної зміни управлінських парадигм. Вони мають перейти від ієрархії минулих державно-чиновницьких стилів до координаційно-ситуаційних сервісів оперуванням можливостей публічності як атмосферою гідного життя громадян – усіх без винятку, без кастовості і статусності. За таких умов можлива реалізація ціннісних норм та величин, оскільки вони є реальними показниками змін, бо прозорі, ефективні та досяжні у вимірі відповідальної уваги кожного, хто хоче, а значить, може бачити і розуміти сучасне життя .

Ця контентна потоковість щоденно доводить істини, які досить суперечливі в інших традиціях. Наприклад, що сутності менш важливі, ніж динаміки присутності. А присутність досить часто незалежна від оціночних конотацій і стає ресурсом домінування і монопольної зверхності.

Це нам доводять технологічні тренди щодо такого контентного явища, як фейки. В них досить цікаво кристалізується в потоках і пропаганда як вектор нейтралізації зусиль іншої сторони, і антидія в інтересах усіх, хто проти миру. Досить чітко в цих напрямках постає і проблема реалізації ціннісних орієнтирів як предметне тло життя, а не дискурс, відсторонений від життя.

Сучасна контентна маса стала новим бар'єром для розуміння життя і, головне, орієнтування в ньому. Вона є непереборною реальністю, що закриває життя від людини, а людину робить безпорадною і досить залежною від тих, хто займається комунікаційно-контентним виробництвом.

¹ Указ Президента України № 96/2016. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 27 січня 2016 року «Про Стратегію кібербезпеки України». Електронний ресурс. Режим доступу: <http://www.president.gov.ua/documents/962016-19836>

Звертаємо увагу на те, що нинішнє комунікаційно-контентне виробництво у продукуванні путінських технологів із суто робочої функції перейшло до стану творчо-креативної реалізації виробника, який із простого інформаційного «гвинтика» доростає до контентного партнера та самостійного гравця в межах «золотої клітки» творців віртуально-гібридних агресій.

Часто бум технологічних новинок вводить людину в технологічну оману – вона нібито всесильна і водночас їй уже ніхто не потрібен. Це найбільший обман і досить велика проблема нерозвинутих суспільств і несучасних держав, які підсвідомо піддаються загрозі не простого знищення, а свідомого ігнорування іншими міжнародними партнерами, які і є творцями технологічних можливостей життя в глобальному просторі планети.

Глобальність сучасних процесів і глобалізація життя як вектор розвитку сучасної мирної цивілізації вступили в епоху зміни планетарних парадигм, які мають визначити потенціал і масштаби майбутнього людства.

Якщо оперувати освітніми стандартами Фінляндії чи технологічно-проектними проривами в США Ілона Маска, або першістю українських харківських розробників на конкурсі НАСА 2016 року з аеропланом на сухому льоду для Марса, чи згадати українку-одинадцятикласницю з Черкас Чан Фионг Ань, яка перевершила Паскаля і Ферма у вирішенні математичних проблем фігурних чисел, тріумф Джамали і українського театру у Відні в один і той самий день, то світовий тренд миру як єдиний формат щастя для всіх є реальністю і надихаючою перспективою. Але є й інша реальність, яка досить потужно доводить, що всі процеси добра, людяності, толерантності і поваги до гідності людей – це глухий кут для розвитку людства. І ця реальність продукується потужною групою державних «машин» (на чолі з постійним членом РБ ООН), що як лідер глобального гібридного тероризму не визнає жодних цивілізаційних норм і робить усе, щоб наблизити панування епохи тотального цинізму на планеті Земля.¹

Цей двобій відбувається на аренах глобальних технологічних інфраструктур і сервісів, які оперують передусім комунікаціями. Потім – уподобаннями людства щодо спортивних змагань, культурно-креативних процесів, до того ж вони посилено працюють із транзитними інфраструктурними системами та сервісами – від традиційних транспортних

¹ Держдума дозволила ігнорувати рішення Євросуду. Електронний ресурс. Режим доступу: <https://www.ukrinform.ua/rubric-world/1925559-derjduma-dozvolila-ignoruvati-rishennya-evrosudu.html>

до можливостей цифрового світу в будь-якій точці планети (зв'язок, партнерські комунікаційні процеси тощо). Все це розвивається паралельно з глобальними мережами традиційних сервісів банківсько-фінансового штибу – від простих можливостей елементарного сервісу до прихованих можливостей у стандартах офшорних лакун чи просто кримінальних підземель...

Технологічна глобалізація – за темпами і масштабами – впливає на всіх жителів планети, не питаючи їх про те, як вони до цього ставляться. Це й спричинило потужні антиглобалістські течії, рухи і навіть технології стримування цивілізації. Тому почали відбуватися руйнації усталених нормопорядків та переорієнтування в бік спротиву глобалізації.

Відбувається це й тому, що часто глобалізацію як процес вихолощують і досить жорстко каструють розумінням тільки одного напрямку – тотального масштабного монополізованого об'єднання. При цьому зовсім не зважають на такий вектор, як увага до найменшого соціумно-геопозиційного об'єкта планети (село, хутір, окрема родина) як рівноправного партнера глобального світу мирного життя.

А саме найменші соціумні одиниці за сучасних технологічних можливостей стають трендом в оцінці перспектив життя в парадигмі миру і щастя. Це і є і потенціалом, і мотивом для людства будувати своє майбутнє в горизонтах партнерства, відповідальності за гідність кожного і всіх у середовищах життя, які існують у зоні уваги людини та її щоденних потреб.

Такі нові реалії вже не можна сфальсифікувати чи імітувати державними інституціями чи функціоналом, який досить часто до епохи інтелектуалізації глобальних процесів розквітав на теренах минулих політично-управлінських стилістик тощо.

Вектор антиміру (неоварварства) – це і є торпедування розвитку ЄС через Brexit у Великій Британії, це й інституційне фіаско Гуманітарного саміту під егідою ООН наприкінці травня в Стамбулі, це і намагання цивілізованого світу миру умовляти сучасних гібридизованих диктаторів, які всі прояви цивілізованості розглядають як зброя та реальну зброю з ліквідації цивілізації демократії і миру.

ССО: ЯК ПОЄДНАТИ ОПЕРАТИВНЕ РЕАГУВАННЯ ТА КРЕАТИВНО-ТЕХНОЛОГІЧНІ КЕЙСИ? (2016 р.)

Усвідомлення необхідності створення Сил спеціальних операцій у складі Збройних Сил України оформилося у відповідне державне рішення під тиском обставин (путінсько-терористична агресія у Криму і на Донбасі) та керівництва НАТО (рекомендації щодо формування ССО та допомога через трастові фонди). Концепцію формування та розвитку Сил спеціальних операцій затвердив Міністр оборони України, Верховна Рада ухвалила Закон про внесення змін до деяких законів України щодо Сил спеціальних операцій Збройних Сил України за № 4795, який невідкладно підписав Президент України. Про створення Сил спеціальних операцій як окремого роду військ ідеться і в Концепції розвитку сектору безпеки і оборони України, затвердженій Указом Президента України в березні 2016 року.¹

Однак виникає запитання: стандарти НАТО для ССО – це кінцева мета чи тільки початковий фаховий рівень застосування в глобально-інноваційних середовищах гібридно-терористичних протистоянь, зокрема на Донбасі та в окупованому АРК? Чи зможуть ССО стати реактивно-фаховим інструментарієм започаткування та імплементації різномасштабного та технологічно-ресурсного інструментарію, сервісів чи навіть глобальних безпекових послуг, які зазвичай прямо чи опосередковано (але постійно) руйнує сучасний комбіновано-гібридизований агресор?

Постає питання про комбіновано-композиційні широти асиметричного характеру та рівні масштабів функціоналу ССО в сучасній стилістиці військово-цивільного спротиву глобальному путінсько-комбінованому агресору, який оперує стилями практик гібридизованої терористичної мозаїки, що опирається на гібридно-глобальні формати та інструменти враження. Вони, своєю чергою, досить часто мілітарні формати мінімізують до незрозумілих для пересічних громадян динамік. Однак характерною рисою залишається їхній глобальний характер, тому точнішою буде така характеристика: умовно гібридно-мілітарні сили та засоби (в окремих випадках – спортивно-конфесійні напрями) комбінованих різнодинамічних гібридно-месіанських агресій.

Припускаємо, що загартованість ССО в діях проти глобального гібридного тероризму, який продукує путінська Росія, виводить їх на рівень, коли стандарти та філософія взаємин у НАТО за таких умов не можуть бути кінцевою метою становлення.

¹ Указ Президента України «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 4 березня 2016 року «Про Концепцію розвитку сектору безпеки і оборони України». Електронний ресурс. Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/92/2016>

Стандарти Альянсу в даному випадку є лише початковим фаховим рівнем застосування ССО в глобально-інноваційних середовищах гібридно-терористичних протистоянь у деяких районах Донбасу та в окупованому АРК. У такому випадку ССО автоматично стають методологічними та тактичними партнерами наших стратегічних союзників.¹

Якщо через призму спеціальних заходів розглядати ситуацію на наших західних кордонах, де популяризується антиукраїнізм як стратегія моделювання теорії поневолення Україною народів національних меншин, то хоча це вже не зона відповідальності ССО, саме Сили можуть надавати іншим державним структурам допомогу, якщо своєчасно запустять кейси креативно-стратегічних інструментів діагностики та нейтралізації засобами сучасних інноваційно-креативних індустрій тощо.

З іншого боку, постає методологічне запитання: ССО повинні мати виключно руйнуючий формат активного реагування на події на відповідних територіях в умовах реалій гібридного миру чи вони мали б стати реактивно-фаховим інструментарієм ініціативного започаткування, створення, імплементації різномасштабного та технологічно-ресурсного інструментарію, сервісів чи навіть безпеково-цивілізаційних послуг, які зазвичай прямо чи опосередковано руйнує сучасний комбіновано-гібридизований агресор у різних масштабах наступу та динаміках реалізації? Відповідь на нього могла б змінити філософію ССО не лише в Україні, а й у світі.

На нашу думку, особливим питанням є рівень та стандарти координаційних та ситуативно-креативних і комунікаційно-контентних сервісів, якими мають оперувати ССО, якщо їх розглядати як надзвичайний інноваційний мобільний формат сукупностей мілітарно-цивільного функціоналу, що конче потрібен у сучасних безпекових процесах України, Європи, світу.

Цікавим, але ментально-дискусійним є те, чи мають у системі ССО брати участь інноваційно-наукові сервіси цивільного світу (як ситуативні партнери), чи це має бути жорстко-корпоратизований закритий світ надсучасних безпекових фахівців.

Тут варто говорити про конфігурації взаємодії ССО з такими новітніми явищами вітчизняного суспільства, як волонтерство та добровольчість, які слід розглядати через призму запобігання й ефективного реагування на інфраструктурно-технологічні, кліматично-соціумні та

¹ Штаб ССО НАТО і Генштаб ЗСУ підписали лист про наміри співпраці у сфері спецоперацій. Електронний ресурс. Режим доступу: <http://tyzhden.ua/News/158903>

геостратегічні небезпеки тощо.¹

Щодо реалій та ефективності дій модернових ССО, то вони мали би використовувати ще й сучасну одномоментну динамічну мозаїку змістовно-стилістичних впливів комунікаційно-контентних потоків різного походження, що вже давно є найбільшим і ключовим полем жорстокого цивілізаційного бою за мир. Постає питання розуміння і сприйняття важливості цієї віртуально-публічної доданої реальності для традиційних військових, де креатив, інновації, творчість стають домінуючими інструментаріями сучасних гібридизованих терористичних агресій. Вони продукуються в різних точках планети, і з боку спеціальних сил виникає потреба в особливих механізмах їхньої нейтралізації через системні рішення геопозиційно-ментальних змістів життя в найменших населених пунктах.

Найпроблемнішим для України та країн НАТО є питання адекватних креативно-технологічних кейсів з підготовки управлінських кадрів ССО, де, на нашу думку, напрям контентно-комунікаційного дизайну та комунікаційно-контентних сервісів реагування та нейтралізації публічної уваги мали б концентруватися на потужній науковій базі, наприклад, КНУ імені Тараса Шевченка та ВІКНУ.

Висновки. Важливо вже зараз усвідомити, що ССО – це не суперзброя, а суперможливість, це ресурсно-регламентна мілітарно-інноваційна платформа для використання сучасного інтелекту і креативно-технологічних потенціалів цивільних креативних індустрій всіх учасників сучасного безпеково-цивільного поля протистоянь між силами миру і силами «епохи тотального цинізму» (за П. Померанцевим).

ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ПІДГОТОВКИ ЖУРНАЛІСТСЬКИХ КАДРІВ ТА ФАХІВЦІВ ІНФОРМАЦІЙНО-МЕДІЙНИХ СТРУКТУР ОБОРОННОГО ВІДОМСТВА (2016 р.)

Сучасні практики різномасштабних путіністських гібридно-месіанських агресій в Україні та світі доводять, що безпековий сектор традиційно потерпав (зараз цей процес лише зростає) від детехнологізації процесів у підготовці фахівців, які мають представляти високотехнологічні спеціальності гуманітарно-мистецького спрямування, адекватні сучасним глобальним динамікам світу в епоху четвертої промислової революції. Теза про те,

¹ Для Сил спеціальних операцій (ССО) волонтери сконструювали новітні прилади денного і нічного бачення. Електронний ресурс. Режим доступу: <http://trident-ua.info/novyny/vijna-na-shodi/dlya-sil-specialnix-operacij-ssovolonteri-skonstruyovali-novitni-priladi-dennogo-i-nichnogo-bachennya/>

що усталений технократизм має бути похідним у глобальному світі людей і глобальних комунікацій, на жаль, сприймається з великими потугами.

Це виникає внаслідок відсутності фіксації, що навчально-тренувальні та інноваційно-дослідні середовища стали значно більше ресурсно затратними й унікальними як середовища-оази з утримання сучасного інтелекту та продуктивно-ідустріального креативу в межах національних державних інституцій безпекового сектору.

Очевидно, що високотехнологічність методологічно змінила вектор розвитку. Якщо ще 15-30 років тому це були зазвичай машинно-кібернетичні сегменти жорсткої корпоративної технологізації на засадах технологічних ієрархій, коли технологічність утверджувалася через кількісно-ресурсні затрати на одиницю знань у царині інформаційно-кібернетичного наповнення, то зараз питання, що поставив Давос-2016 у напрямі зміни парадигми четвертої промислової революції, свідчить про зворотний вектор розвитку глобальних процесів. Високотехнологічність стає не глибоко концентрованою закритою корпоративною ієрархізованою монополією зі спеціальними функціями та закритими місіями, а навпаки – горизонтальною як за задіяністю фахівців (на рівні засад партнерської кооперації цінностей Майдану), так і за базовими характеристиками інноваційних процесів, коли ламаються кордони між колись жорсткими корпоративними монополіями навіть у сфері розуміння живого і неживого, коли біологічні живі середовища наповнюються технологічними вживленнями штучних кібернетичних систем і тотальністю публічності комунікаційно-контентних публічних сервісів.

Водночас теоретично і практично змінилися дидактично-методологічні засади інноваційно-мотиваційних механізмів у підготовці спеціалістів високотехнологічних спеціальностей гуманітарно-мистецького спрямування. Йдеться про те, що жорсткий контроль і примус має поступитися мотиваціям індивідуального бачення та можливостям навчального процесу до розширення можливостей персональної та синергетично-групової самореалізації як діагностичного тренінгу і свого фахового майбутнього. Це, з одного боку, а з іншого – ми нарешті маємо усвідомити ціннісну сутність дистанційного навчання. Інноваційною особливістю тут є те, що педагогами мають бути не одинаки-вчені, а мобільні комплексні групи синергетично-функціональних фахів та інноваційно-проривних ресурсів і технологічно-сценарних рішень. Вони мають оперувати не стандартними навчальними групами, а міні-групами з реалізації різних проектів і навіть сервісів реальної безпекової потреби, можливо, навіть у режимі екстериторіальності розташування

чи приналежності до певного вишу. Маємо творити середовища таких міні-груп студентів і міні-груп тренерів та наставників з адекватним технологічно-інноваційним забезпеченням та ресурсами як мотиваційної моделі перспективних кадрів для їхньої системної самореалізації.

Події 2014-2016 років у безпековому секторі України демонструють чітку дилему щодо журналістики та інформаційної безпеки в частині комунікаційно-контентної складової. Сучасний мультифункціональний безпековий сектор України вже не повинен зважати на минулі традиційні підходи до журналістики й оперувати реальностями від креативних центрів Кремля у форматах глобального гібридного тероризму. Ми маємо справу з динамічно-потоким комунікаційно-контентним виробництвом на базі творчих синергетичних груп, в основі діяльності яких лежать творчість та креативні індустрії. Це викликано тим, що вони працюють із досить потужними журналістсько-технологічними мобільними групами публічного терору сучасної публічності як на міжнародній арені, так і в середовищі громад і населених пунктів. У таких випадках агресор технологічно виставляє в протидії не окремого журналіста, а групи (команди), за якими стоїть координаційно-технологічний центр з моделювання композиційного дизайну контенту в різних форматах подачі з місією гіперактивної модерації суспільної уваги тощо.

Отже, ключовим у процесах підготовки спеціалістів комунікаційно-контентної безпеки (нині – військових журналістів) дедалі частіше постає питання поєднання функціоналу знання про фахи і навички не з позицій минулих корпоративних ієрархій посад і спеціалізацій, а через горизонти наявних можливостей, які дають вищі навчальні заклади безпекового сектору. Тоді наші випускники в неординарних умовах зможуть кооперувати зусилля в стилях синергетичних моделювань і креативно-інтелектуальних потенціалів та досвідів, виходячи із ситуаційно-сервісних навичок комунікування в різних транзитних сервісах поєднання потенціалів.

Питання відходу від ідеологічних ширм і реалізації майданних цінностей як середовищ потенціалів майбутнього набуває нових мотивацій та стає місією успішності високоінтелектуального фахівця, що служить добру і щастю всіх у глобалізованому світі, а не силам перманентного страху (як п'єдесталу возвеличення себе над іншими).

Постає питання про систему та етапи модернізації вітчизняної мілітарної організації в умовах гібридно-месіанських агресій, яка наразі потужно й ефективно використовує сучасні ієрархії, монополії, страхи та різноформатні приниження...

УРОКИ ГІБРИДНО-МЕСІАНСЬКИХ АГРЕСІЙ КРЕМЛЯ: ПІСЛЯМОВА ДО ДВОХ КОНФЕРЕНЦІЙ (2016 р.)

Як поєднати аспекти воєнного протистояння кремлівському агресору з інформаційним

У червні (2016 р. – Авт.) Генеральний штаб Збройних Сил України провів науково-практичну конференцію «Уроки гібридної війни: воєнні аспекти».¹

Це перший масштабний захід, на якому вище керівництво держави, Збройних Сил України, силових та правоохоронних відомств, а також експерти з державних структур і громадських організацій аналізували багатовимірні аспекти подій, які ось уже понад два роки відбуваються на Сході України і які визначаються і на рівні військового командування, і експертним середовищем (включно із ЗМІ) як «гібридна війна».

Захід тривав три дні і мав відкритий та закритий режим роботи. Характерним є те, що в роботі конференції взяв участь Президент України – Верховний Головнокомандувач Збройних Сил України Петро Порошенко.²

Він у своїй промові визначив пріоритети в процесі збройного захисту держави та дав оцінку і характеристику багатьом процесам гібридного протистояння України путінській Росії.

Заходи такого рівня зазвичай мають на меті не лише глибоку поточно-інтелектуальну розробку оборонно-безпекової тематики, а й відпрацювання конкретних наукових і практичних перспектив розвитку сектору безпеки держави.

Тут ми не ставимо за мету аналіз ефективності саме цього напряму роботи науково-практичної конференції «Уроки гібридної війни: воєнні аспекти» – це предмет зацікавленості вищого керівництва держави та вузьких спеціалістів-стратегів. Нас цікавить інший аспект заходу – його публічний резонанс. Одразу зазначимо, що аргумент щодо того, що це не та тема, яка має звучати в ЗМІ і про яку потрібно говорити скрізь і багато, є неспроможним по суті. В еру тотальної глобалізованої публічності саме інформаційно-контентний резонанс дає відповідь на запитання щодо ефективності самого дійства та можливих комплексних (військових, економічних, соціальних тощо) позитивних чи негативних його наслідків у суспільстві.

¹ У Генштабі відбулася науково-практична конференція «Уроки «гібридної війни»: воєнні аспекти». Електронний ресурс. Режим доступу: <http://www.rnbo.gov.ua/news/2510.html>

² «Уроки гібридної війни: воєнні аспекти»: науково-практична конференція у Генеральному штабі ЗСУ. Електронний ресурс. Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=5RsnXv-W0el>

Найпотужнішим резонансом однозначно має бути виступ Верховного Головнокомандувача Збройних Сил України. Його і візьмемо за основу. А він вийшов таким:

1. *Порошенко закликав будувати армію за стандартами НАТО.*
2. *Україна ще до вступу в НАТО повинна мати натовську армію.*
3. *Гібридна агресія ворога вимагає від України активної гібридної оборони.*
4. *Україна має бути готовою до повномасштабного вторгнення військ Російської Федерації.*
5. *На випадок агресії питання побудови територіальної оборони з урахуванням досвіду останніх двох років має бути ретельно опрацьованим.*
6. *На випадок повномасштабного вторгнення має бути відшліфований план загальної мобілізації та функціонування країни в умовах воєнного стану*
7. *Те, що ми зараз не оголошуємо загальної мобілізації, означає, що кампанія побудови контрактної армії ефективна.*
8. *Президент України Петро Порошенко доручив підготувати інфраструктуру та матеріально-технічну базу для того, щоб за потреби оперативно розгорнути у країні партизанський рух.*
9. *Має бути «відшліфований план загальної мобілізації та функціонування держави в умовах воєнного стану», який передбачав би, серед іншого, оптимізацію роботи підприємств ОПК, «створення нових потужностей і виробництв, випуск новітніх озброєнь».*
10. *Президент України Петро Порошенко повідомив, що частка Російської Федерації в експорті України в I кварталі 2016 становила 8,5%. «Бажання Москви удушити нас економічно можна виміряти статистично. На початку десятиліття більше 30% українського експорту йшло на російський ринок, а в першому кварталі поточного року його частка становила 8,5% з тенденцією до подальшого зниження».*
11. *Проте країна має адекватно реагувати на дії агресора, «узагальнити вже отриманий досвід і прогнозувати подальші дії Російської Федерації».*

Постановка завдань, як і масштаб оцінки загроз загалом, демонструє системний підхід до безпекової проблематики. Але... з позицій учорашнього дня. Окремі пункти цього публічного резонансу вказують на технократизм в управлінських стилях вищого, стратегічного командування Збройних Сил, де немає місця гуманітарно-ціннісним орієнтирам.

На жаль, не йдеться про побудову новітнього мультифункціонального безпекового комплексу на домінуючих принципах та засадах філо-

софії існування блоку країн НАТО. Як не звертається увага і на рівень методологічного спротиву ознакам новітнього фашизму, який технологічно, креативно і навіть ментально культивується путінізмом, якщо брати за базу аналізу характеристики фашизму від Умберто Еко. До речі, окремі елементи путінського фашизму нині ще доволі глибоко вкорінені у безпеково-військовий комплекс України (як відриг радянсько-імперського функціоналу ВПК).

Механічна стандартизація безпекового та оборонного сектору України за лекалами НАТО стає публічно-управлінським фетишем, досить сумнівним у щоденних реаліях гібридно-месіанських агресій з боку путінської Росії. Слід зважати і на те, що робочі стандарти НАТО – це все ж стандарти всього професійного блоку захисту і рятування від будь-якої гами викликів, ризиків та загроз (а не тільки військово-оборонних). Якщо брати лише форму процедур і механізмів і не наповнювати їх сенсами, така реформа приречена на імітацію. Тому комунікаційно-контентній глибині цих робочих стандартів Альянсу варто надавати найпершої уваги і послідовного практичного втілення, бажано з поетапним аудитом в поєднанні зі спеціальними «маневрами» за визначеною тематикою.

Найбільший подив викликає теза щодо гібридної війни та активної гібридної оборони.¹

Гібридна війна є комплексним (історично-технологічним) явищем, яке так і не набуло термінологічного визначення. Тобто, з одного боку, всім зрозуміло, про що йдеться, а з іншого – відсутність наукового трактування породжує безліч понятійних модифікацій та, відповідно, стільки ж смислів реагування. Цілком логічним виглядало би намагання українських військових учених разом із провідними інститутами (на кшталт НІСД) розробити таке визначення та запропонувати його для офіційного визнання на міжнародному рівні. Це суттєво полегшило би протидію гібридним агресорам – путінській Росії, ІДІЛу та іншим терористично-державним угрупованням і організаціям.

Однак такий крок – це лише підхід до усвідомлення проблеми, з якою зіткнувся світ. Сам термін «гібридна війна» хоч і не отримав офіційного визначення, вже застарів і термінологічно, і фактично та цікавий лише щодо історії понятійного ряду і переходу до оперування новими поняттями.

¹ Ю.І. Міхєєв, Г.П. Чернявський, Ю.В. Турченко, О.І. Пінчук. ДЕФІНІЦІЯ ПОНЯТТЯ «ГІБРИДНА ВІЙНА». Збірник наукових праць Військового інституту Київського національного університету імені Тараса Шевченка. С. 124–130. Електронний ресурс. Режим доступу: <http://miljournals.knu.ua/index.php/zbirnik/article/view/140/126>

Намагання деяких авторів зобразити дії путінців в Україні як елементи гібридної війни вказують на звуження проблеми, яка вже виросла до глобального масштабу за резонансністю публічних впливів і повинна характеризуватися новим визначенням – «глобальний гібридний тероризм» (ГГТ). Прийнятним на даному етапі визначенням глобального гібридного тероризму є таке: «...використання потенціалів динамічно-потоківих комунікаційно-контентних впливів в глобальних соціумних горизонтах гібридними способами та засобами креативно-військового характеру для домінування терористичних стилістик на міжнародній арені».

Глобальний гібридний тероризм отримує дискурс геостратегічного характеру, коли рецидиви гібридно-терористичних дій підрозділів путінської РФ (чи квазіінституцій – терористичних республік Донбасу) оперують проблемами світу та інтегрують у свою соціокультурну історію цивілізаційні інститути демократії міжнародного права через депутатські пули, міжнародні медіасистеми, громадські організації тощо.

Важливим є й те, що безпеково-оборонна протидія сучасним агресіям у форматах ГГТ не повинна вичерпуватися нинішнім характером прямого чи асиметричного протистояння в традиційній стилістиці загальнодомінуючого мілітаризму, тобто фетишем оборонного мислення (воно нас уже заводило в ситуації, коли дозволи на спротив в оперативних умовах підрозділи отримували з Києва, а не від командира, що має оперативне бачення і спроможність адекватного прийняття рішення). Тут дедалі більше проявляється необхідність самостійної дії командирів найнижчого рівня, які мають бути до цього готові і тактично, і психологічно. Лінія «оцінка ситуації – компетентність – прийняття рішення – відповідальність» виглядає найлогічнішою в умовах ведення сучасних бойових дій у гібридно-терористичних форматах.

Нам слід продукувати запит на нові управлінські стандарти координаційно-синергетичного характеру дій національного і глобально-цивілізаційного безпекового сектору як єдиного організму в середовищі геостратегічних партнерів-сусідів України чи стратегічних партнерів ЄС, таких як США, Канада або Японія тощо.

Завдання-місія України на сучасному етапі полягає, як нам здається, в опрацюванні пропозицій міжнародним партнерам щодо: 1) визначення сутності нових процесів у безпековій сфері, які виникли останнім часом завдяки продукуванню комплексної (активної і прихованої) агресії путінської Росії в Україні, Європі та загалом у світі; 2) розробка механізмів протидії глобальному гібридному тероризму (як пород-

женню державно-ментального шовінізму) на науково-теоретичному та практичному (Донбас) рівнях; 3) розробка нової Стратегії міжнародної колективної безпеки.

У межах цих пропозицій маємо обов'язково виносити на глобальний розгляд проблеми існування та оперування інфраструктурними безпековими функціями в межах функціоналу мирної цивілізації транзитного масштабу континентального виміру. Тут ідеться про перехід від звичних (традиційних) форм функціонування механізмів та інститутів безпекової сфери до нового розуміння їхнього призначення: інфраструктурної міждержавної (особливо в межах держав-сусідів) функціональної системи відповідальності (діагностики, попередження, реагування та ліквідації) кліматично-техногенних катастроф природного та штучного (фактор ГТТ) характеру.

Щодо тези про готовність до повномасштабного вторгнення Російської Федерації. Така позиція видається деструктивною, бо вона ігнорує всі масштаби безпекових проявів вторгнень путінської комбінованої воєнщини в Україну. Насправді ми вже давно зіткнулися з повномасштабним вторгненням, але, на жаль, відмовляємось зафіксувати це на офіційному рівні. Це вторгнення характеризується економічною, фінансовою, культурною, освітньою, ідеологічною експансією, яка проводилася протягом усього періоду незалежності і мала на меті ментальне поневолення українського народу.¹

Своєчасне офіційне дослідження глибини такого повномасштабного вторгнення Російської Федерації, побудованого на принципах різномасштабної та багатоформатної прихованої гібридної агресії, дало б не лише відповіді щодо стану сучасного державотворення Української держави, а й суттєво допомогло б у виробленні «вакцини» протидії імперській політиці путінської Росії.

Наразі ми стикаємося з публічним оперуванням (в безпековій парадигмі) економічними зв'язками з країною-агресором (як джерелом ГТТ).²

Це допомагає путінцям на міжнародній арені та в середовищах життя глузувати з громад і політикуму ЄС та світу, які втримують економічні санкції проти РФ. Окремі заяви вищих посадових осіб про скорочення масштабів економічної співпраці в інформаційному (комуніка-

¹ Горбулін докладно проаналізував, як Росія роками готувалася до агресії проти України. Навіть масова культура – елемент війни. Електронний ресурс. Режим доступу: http://texty.org.ua/pg/news/textynewseditor/read/65583/Gorbulin_dokladno_proanalizuvav_jak_Rosija_rokami_gotuvalasa

² Олег Шинкаренко. Хто й чому в Україні торгує з Росією. Електронний ресурс. Режим доступу: <http://vysnovky.com/analytics/economics/1165-hto-i-chomu-v-ukrajini-torguje-z-rosijeyu>

ційно-контентному) просторі не працюють, бо йдеться про принципи, а не відсотки. Тут потрібно розуміти, що на кону репутація України в очах цивілізованого світу, який відмовляється від своїх зисків, а не державно-приватні інтереси окремих фінансово-економічних груп країни.

Найважливішою сентенцією була теза про прогноз щодо дій агресора. Однак вона залишилась лише теоретичним побажанням, у всякому разі, в межах суспільно-публічного резонансу.

Таким чином, науково-практична конференція «Уроки гібридної війни: воєнні аспекти» отримала публічний розголос як черговий захід у низці таких. Явищем державного (а краще – світового) масштабу вона не стала. Публічного розвитку, тобто дискусії в експертному середовищі з виробленням певних пропозицій та поглядів, теж не вийшло. Залишається вірити, що професійна дискусія та відпрацювання перспективних ідей і практик відбувається в надрах Генерального штабу Збройних Сил.

За кілька днів до цієї конференції у Військовому інституті Київського національного університету імені Тараса Шевченка відбувся Міжнародний форум з кризових комунікацій «Комунікаційно-контентна безпека в умовах гібридно-месіанських агресій путінської Росії». Участь у заході взяли представники Адміністрації Президента України та Міністерства інформаційної політики, фахівці Міністерства оборони України і Генерального штабу Збройних Сил України, інших органів військового управління, вітчизняні та закордонні науковці й технологи з питань комунікаційно-контентної безпеки, керівники ЗМІ та журналісти, які висвітлюють діяльність сектору оборони і безпеки держави, представники культурно-мистецьких кіл та креативних індустрій з досвідом роботи в зоні АТО.

Метою форуму був розгляд науково-практичних аспектів діяльності засобів масової інформації під час проведення АТО на Сході України, дослідження практичних засад та особливостей комунікації між органами військового управління та ЗМІ в площині цивільно-військових відносин, напрацювання пропозицій щодо новітніх підходів у реалізації завдань комунікаційно-контентної безпеки в процесі взаємодії органів військового управління зі ЗМІ, розробка рекомендацій щодо впровадження в навчальний процес підготовки майбутніх офіцерів сучасних стандартів комунікації з громадськістю (комунікаційно-контентних засад) в умовах ведення бойових дій.

Акценти спікерів ВІКНУ вказали на минулість практики дипломатичної парадигми нульового результату в геополітичних конфліктах, зміну геостратегічних парадигм у динаміках та форматах глобального

прояву, які перемістилися в царину нефізичного військового протистояння, а саме в сферу духовно-символьних цінностей справжнього публічно-громадянського спротиву ігрищам будь-яких лобістських груп чи дипломатично-виробничих еліт.

По-сучасному доказовою та гострою виявилася розмова про лінгвістичні виміри протистояння путінським агресорам.¹

Ці аспекти давно вже стали реальною сферою застосування сучасних методик, технологій і навіть філософських світобачень (частина з них розробляється у ВІКНУ), які конкурують з технологіями реального публічно-дипломатичного цинізму (і навіть ницості) путінців у практиках перекладу, особливо якщо це стосується промов і заяв перших осіб провідних країн світу.

Саме тому прозвучала потреба в офіційному започаткуванні державної сертифікації перекладів глобально-міжнародних публічних резонансних матеріалів, виступів і навіть брифінгів (зокрема в парадигмі російська мова як іноземна). Це проблема національної безпеки, оскільки має безпосередній, головне – постійний вплив на формування громадської думки через інформаційний простір.

Особливою була аргументація медійників з Донбасу щодо ефірно-інформаційного забезпечення в Україні життя «прифронтових» територій, коли мовники агресора прямо і приховано маніпулюють ефірними потенціалами та стандартами FM-радіо в масштабах найменших громад. А саме громади путінськими технологіями розглядаються як бази гібридно-месіанських наступів на українську державність.

Практики-медійники із зони проведення АТО вказали на особливість, яка лежить на поверхні, але не реалізується відповідними державними інститутами – відповіді і потенціали для ефективного спротиву комунікаційно-контентній агресії в зоні АТО лежать в царині життя тамтешніх громад (особливо звільнених громад і населених пунктів), які чекають уваги і допомоги саме у сфері комунікаційно-креативних індустрій, тощо.

Досить вагомо прозвучала і думка про те, що українська мова має перейти на латинську абетку, для того щоб унеможливити спрощені комунікаційно-контентні впливи на сучасне і майбутнє Соборної України.

На форумі окремою ексклюзивною сторінкою стали скайп-включення та репрезентації реальних експертів із комунікаційно-контентно-

¹ Савчук Р.П. Специфіка лінгвістичних впливів в епоху глобального гібридного тероризму. Тези доповіді Міжнародного форуму з кризових комунікацій «Комунікаційно-контентна безпека в умовах гібридно-месіанських агресій путінської Росії» [Текст] / за заг. редакцією В.В. Балабіна. – К. : ВІКНУ, 2016. – 185 с.

го спротиву від Ізраїля до Чехії. Досить доказовим є їхній досвід роботи з публічністю – як зброєю, так і ресурсом онлайн-ворога.

Особливою сторінкою форуму (як фіксація проблеми) була розмова про поточні прояви комунікаційно-контентних форматів гібридно-месіанських агресій. Водночас наголошувалось на необхідності системного аналізу комунікаційно-креативних трендів, який би лягав в основу прийняття управлінських рішень різних рівнів.

Сенсацією форуму стали доповідачі, які проілюстрували можливості використання креативних індустрій для нейтралізації безпекових загроз, зокрема рівня глобального гібридного тероризму. Вони продемонстрували реальні потенціали і технологічні рішення рятування суспільства від стану гібридного миру та утвердження справжнього миру як перспективної мотивації для всіх вікових категорій жителів України.

Узагальнюючи висновки щодо роботи двох, на наш погляд, взаємопов'язаних науково-практичних заходів, найпершим є те, що звуження поняття гібридності до військового виміру лише посилює ефективність путінських гібридних форматів (не війни, а саме глобального гібридного тероризму) руйнації всіх чинних міжнародних норм, стандартів, домовленостей. Так відбувається передусім знищення кордонів та принципів взаємин як між державами, так і між людьми в різних ситуаціях і практиках глобалізації життя – через технології, сервіси та можливості.

Розмова про технократичні речі – як панівні на рівні національної безпеки – сприяють саме домінуванню путінізму через проникнення у свідомість (громадську думку) різноманітними засобами комунікаційно-контентної агресії.

Наполягання на необхідності новітньої зброї і мовчання щодо розбудови сучасного якісно-соціального та громадянсько-щасливого життя знищує підвалини мотивацій до захисту України як середовища такого життя і спонукає громади залишати Україну, доводячи цим, що тут державність не відбулася.

Безпековий сектор має стати функціонально-координаційним, відмовившись від старих технократично-організаційних стандартів. В іншому випадку все, що буде націлене на розвиток цього напрямку, матиме лише імітаційний результат.

Важливо усвідомити, що стандарти НАТО, яких ми прагнемо, вже в минулому. Філософія НАТО, яка потерпає від кризи розуміння новітніх світових процесів, має органічно доповнитися філософією Майданної України – як сучасним трендом розвитку міжнародної безпекової сфери. І тоді ми можемо розраховувати на успішне проходження зони тур-

булентності, в яку увійшла світова безпека.

На саміті НАТО у Варшаві варто говорити про Україну як передній край спротиву глобальному гібридному тероризму. Треба доводити, що глобальний гібридний тероризм є найбільшою загрозою сучасному цивілізаційному мирному світу. Нехтування цим явищем і бажання підмінити реальну боротьбу з державою-терористом Росією імітаційними санкціями неминуче приведе планету до ще одного явища, яке плекається у Кремлі – епохи тотального цинізму. А це і може стати апокаліпсисом світу.

Повертаючись до власне конференцій, хотілось би, щоб наступного року науково-практична конференція з питань комунікаційно-контентної безпеки стала складовою конференції проблем безпекового сектору, яка, сподіваємося, відбудеться в Генеральному штабі Збройних Сил України. Синергетичний ефект такого поєднання очевидний вже зараз.

БЕЗПЕКОВА ФУНКЦІЯ ЧИ ПОТОКОВІ СЕРВІСИ СЕРЕДОВИЩ ЖИТТЯ? (2017 р.)

Економіка – як безпекова функція – постановочно відображає статистичні процеси статусної державності абсолютного домінування над суспільством у парадигмі геополітики. Вона опонує сучасній реальності геостратегічної динамічної ситуативності, що концентрується на перспективності, яка оперує глобальними трендами економічних середовищ не національного, а континентального і планетарного масштабів.

Так, економічний фактор у житті сучасної держави та суспільства вагомий, але вже не домінуючий. Він втратив свою звичну традиційність, оскільки ми (світ) увійшли в період, де вже немає абсолютизації традиційних розумінь реальної економіки. Глобальні технологічні новації та якісні модернізації (динамічний розвиток послуг та сервісів) зробили фундаментальними потенціалами розвитку не тільки території чи держави, а навіть цілі континенти¹.

Втрата традиційності, з іншого боку, призвела до переформатування багатьох аспектів економічної сфери. Наприклад, сьогодні вже очевидними є такі економічні величини, як робота і відпочинок (зник антагонізм, який весь попередній час існував між ними), причому в новому їхньому розумінні – справжнє життя. В сучасних динаміках та си-

¹ Власюк О.С. Економічна безпека України в умовах ринкових трансформацій та антикризового регулювання / О.С. Власюк. – К.: ДННУ «Акад. фін. управління», 2011. – 474 с. С. 65.

нергії сукупних колективних здобутків досить часто стиль життя замінює розуміння роботи і особливо поняття місця роботи, яке втратило сакральність ритуалів та умов і наситилося технологічними рішеннями та естетикою динамік, які впливають на рентабельність діяльності. Тренди третьої та четвертої промислових революцій наблизили можливості успіху до середовищ життя в усій палітрі виробничо-сервісного наповнення життя через гідність творця та його партнера – споживача.

Важливим фактором економічної сфери ще недавно були фінансові інститути як наріжні камені державності. Сьогодні, в період деофшоризації, дедеривітизації, криптовалюти, венчурного інвестування та глобальних біржових систем фінансові питання набувають іншого характеру, ніж це було вчора. Фінансові інструменти стають сервісами глобальних масштабів, що потрібні в інфраструктурних потенціалах утримання функціоналу, який досить часто має розширятися, а не статично втримувати монополію на свій формат впливу¹.

До речі, постає питання і самого розуміння економіко-фінансової безпеки в ракурсі відстоювання інтересів, цінностей та розуміння ситуативних викликів, ризиків і загроз. Сьогодні маємо говорити про економіко-фінансові умови можливостей (потенціалів) як моделі безпечового захисту, а не залишатися в парадигмі безпеково-фіскальних ризиків і загроз, які оперують постфактумом, тобто логікою старих тенденцій, що вже стали мертвими ритуалами статусів.

Важливими також вбачаються цифрові інфраструктурні рішення та рівні доступності до подібних потенціалів і умов сервісного забезпечення. Наприклад, норма робочого дня (враховуючи, приміром, безперервність і одночасність проведення фінансових операцій в різних точках планети) нині потребує безперервного сервісу розширених можливостей, а не градації доступів примітивно-статичного характеру.

Постає питання законодавчого регулювання цих проблем у житті суспільства і держави.

Очевидно, фінансові інститути та інструменти мають стати глобальною інфраструктурою мирної цивілізації, а не лише потужним інструментом геостратегічних домінувань міжнародних гравців (країн-гегемонів).

Для України вбачається варіант такого унормування через прийняття цифрової Конституції. Це був би реальний прорив у формуванні новітньої держави і приклад для всього прогресивного світу.

¹ Юрій Сколотяний. Анатолій Гальчинський: «Реформи ЄС – справді питання сьогоденного порядку денного». Електронний ресурс. Режим доступу: http://gazeta.dt.ua/macrolevel/anatoliy-galchinskiy-reformi-yes-spravdi-pitannya-sogodnishnogo-poryadku-dennogo-_html

АНАЛІТИКО-ПРОГНОСТИЧНІ АСПЕКТИ ПРОЦЕСУ ВИВЧЕННЯ ПУБЛІЧНИХ НЕГАТИВІВ У КОМПЛЕКСНІЙ СТРУКТУРІ ІНФОРМАЦІЙНОГО ПРОСТОРУ КРАЇНИ (2017 р.)

Аналіз інформаційного простору в його реальній багатомірності з акцентуванням на прояви організаційно-методологічних композиційних особливостей є предметом досліджень багатьох вітчизняних та зарубіжних вчених та об'єктом постійної уваги з боку різних інститутів держави. Варто зазначити, що законодавство України не оперує поняттям «інформаційний простір», хоча в низці документів стратегічного рівня це поняття присутнє і розглядається як законодавчо-практична константа¹.

Закон України «Про інформацію» (1992 рік) дав визначення таким поняттям як «інформація», «суб'єкти і об'єкти інформаційних відносин», «інформаційна продукція та інформаційна послуга» тощо. Окремо розглядається поняття «поширення суспільно необхідної інформації» та «масова інформація», однак відсутнє визначення поняття «інформаційний простір країни»². В наступних законодавчих документах це визначення теж відсутнє.

Такий підхід законодавця до надважливої сфери діяльності держави можна вважати несвідомим ситуаційним упущенням. Адже на рівні загальноприйнятого і постійно вживаного визначення «інформаційний простір» присутній, а на рівні законодавчо-правового визначення – відсутній. Хоча, на наш погляд, поняття «інформаційний простір» має безпосередньо комунікуватися з таким поняттям, як «інформаційний суверенітет», який отримав законодавчо-правове визначення³.

Однак це призводить до проблем розуміння та, що є надважливим, застосування окремих сегментних сфер інформаційного простору країни для реалізації актуальних державних завдань центральними органами виконавчої влади і особливо – сектору безпеки, та іншими державними та громадськими структурами.

Зокрема це стосується такого напрямку роботи з інформаційним простором, як вивчення динамічних комплексів публічних негативів та

¹ Конач В.К. Національний інформаційний простір України: проблеми формування та державного регулювання. Аналітична доповідь (НІСД). Електронний ресурс. Режим доступу: http://www.niss.gov.ua/public/File/2013_table/1119_dop.pdf

² Закон України «Про інформацію». Електронний ресурс. Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2657-12>

³ Дубов Д.В. «Проблеми нормативно-правового забезпечення інформаційного суверенітету в Україні». Аналітична записка (НІСД). Електронний ресурс. Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua/articles/1466/>

позитивів у потокових комунікаційно-контентних масивах. Слід зазначити, що ця проблематика стала особливо актуальною з початком гібридно-месіанських агресій путінської Росії проти України. Зокрема це безпосередньо стосується інформаційної безпеки держави та її складової – комунікаційно-контентної безпеки.

Цим викликана необхідність дослідження окремих аспектів застосування механізмів впливу на інформаційний простір країни публічних негативів як елемента комплексної комунікаційно-контентної агресії проти України з боку путінського режиму Російської Федерації.

Аналітико-прогностична складова сучасних аналітичних сервісів динамічної мультиформатної публічності безпекового сектору в частині комунікаційно-контентних викликів, ризиків та загроз зіштовхується з атомізацією (розпорошенням) та монопольною ізоляцією (часто приватно-психологічною) різних сегментів інформаційного простору країни. До цього додаються мовно-діалектичні когнітивні дисонанси сприйняття та поширення сенсів, смислів, акцентів, складності опрацювання потокового контенту в межах осяжних управлінських структур та домінування практик і навичок аналітичного характеру, які оперують зазвичай форматами та регламентами моніторингових підходів. А в цьому випадку публічну проблему, як правило, ніколи не шукають, її знають, а шукають тільки оперативні підтвердження в публічних резонансах заданих пошукових характеристик.

Все, що в інформаційному просторі країни (в динаміці, ситуативно та інноваційно) з'являється в полі кон'юнктури публічної уваги, переважно і стає публічно-безпековою проблемою (криза як катастрофа) і залежно від ситуації може класифікуватися як потенційний виклик, тимчасовий/постійний ризик або публічна загроза як публічна катастрофа ситуативних комунікаційно-контентних динамік. У комунікаційно-контентних середовищах ситуативно саме публічні негативи мають базу ефективної кризовості як позитивної перспективи, якщо ними оперувати вчасно, адекватно і системно. Публічні негативи самоплинно, без уваги, як правило, розвиваються у векторі публічно-безпекової катастрофи сприйняття реальності, яка стає системним викликом (аж до глобального) чи реальною потужною публічною загрозою знищення реноме, публічного статусу, авторитетності і, найголовніше, довіри (тобто продовженої публічної уваги).

На жаль, сьогодні комунікаційно-контентні агресії на рівні контентних змістів, сенсів, акцентів, стилів, енергетичних впливів тощо часто проникають (вживляються) в публічні рівні інформаційного простору

країни агресором та геостратегічними лобістами. Так відбувається первинна, але найефективніша дія комунікаційного процесу фіксації публічного домінування негативу в якостях відомих сталих індикативних характеристик-конотацій. Негативні публічні міфи стають гіперефективною дією продовжених сучасними динаміками креативних впливів на середовище публічної уваги¹. Таку публічну увагу часто надзвичайно складно нейтралізувати саме тому, що первинний комунікаційно-контентний бій було програно на стадії відсутності правильної організації та методик адекватної індикації, а отже і фіксації новітнього формату проявів комунікаційно-контентної агресії.

Структура інформаційного простору країни

Інформаційний простір кожної країни має структуру, яка досить індивідуальна і залежить від історії розвитку традиційних і нетрадиційних ЗМІ, які зараз краще класифікувати відповідно до вимог часу як цифрові та гібридні (останні з елементами віртуально-публічних доданих реальностей глобальних мереж в процесі розвитку державності та суспільства). Особливість пострадянських країн сьогодні полягає в тому, що притаманні особливості (ознаки) унікальних конфігурацій національного інформаційного простору (реальна ієрархічність статусу посилу контенту – від центру до регіонів, реальна присутність пропутінських глобальних медіа-холдингів, наявність окрім національної (державної) мови ще й російської) дають нам змогу зробити дослідний поділ інформаційного простору на чотири типи динамічно-ситуативних моделей контентних потоків:

- ієрархічно-централізовану;
- ієрархічно-міжрегіональну;
- ієрархічно-горизонтальну;
- гібридні моделі поєднання ієрархій та горизонтальних комунікаційно-контентних середовищ.

Останні сьогодні ще можуть доповнюватися віртуально-публічними доданими реальностями різного масштабу (що водночас існують у межах однієї держави і досить часто посилюють одна одну чи діють на рівні населеного пункту). Така градація є проявом (і одночасно результатом) тенденцій сучасної четвертої промислової революції, яка заявила де-факто наміри про знищення кордонів між будь-якими процесами чи напрямками в глобальних масштабах і сучасних динаміках (які інте-

¹ Бистрицький С.К. Діалоги на межі століть: стенограми міждисциплінарних семінарів імені Івана Лисяка-Рудницького, Київ, 1996–2000. – К.: Дух і літера, 2003. – С. 51–52.

груються й існують, доповнюючи та посилюючи одне одного в різних конфігураційних моделях)¹.

Зараз в Україні є цікаве поєднання та водночас сукупне функціонування сегментних елементів інформаційного простору між собою. Умовно це такі складові:

- інформаційні поля прямої ієрархічної побудови і залежності;
- горизонтальні комунікаційно-контентні середовища;
- поєднання попередніх двох позицій в одному регіональному вимірі (регіон, населений пункт тощо);
- інформаційне поле України: центральний зріз (Київ, у перспективі можуть бути додані Дніпро, Одеса, Харків, Львів);
- віртуально-публічна додана реальність.

Окремі характеристики складових інформаційного простору

Розкриємо деякі характеристики ключової складової інформаційного простору України, тобто інформаційних полів прямої ієрархічної побудови і залежності.

Ці поля продукують контентні масиви потокового характеру, що виходять із монопольних медіасистем, холдингів, корпорацій центру (центральні ЗМІ) на всю територію країни і часто спричиняють витіснення, захоплення (нейтралізацію) регіональної тематики і суб'єктів регіональних чи міжрегіональних комунікаційно-контентних середовищ життя.

Такі інформаційні поля існують сьогодні й у тих областях України, які мають комунікаційно-контентний вплив масштабних за кількістю населення урбаністичних центрів. Вони ще мають деякі рецидиви минулих контентних монополій впливу (зверху донизу). Таких центрів є шість-вісім. Окрім цього, в кожному регіональному середовищі існує ще й горизонтальний вимір комунікаційно-контентного дискурсу, де відбувається партнерське або інтелектуально-конкурентне співіснування ЗМІ і ЗМК. Вони співіснують як поєднана сфера комунікаційно-контентних середовищ, які не мають монопольних ієрархій, а працюють на партнерських домовленостях про поділ публічних ніш за одночасних конкурентних умов виживання або навіть просто у вимірах спонтанно зайнятих публічних ніш.

Такі ЗМІ і ЗМК оперують сучасними цифровими сервісами оперативного-ситуативного покриття. Тому регіональні середовища доповнюються комунікаційно-контентними середовищами населених пунктів. При цьому цей горизонт сягає навіть населених пунктів без фіксованих (власних)

¹ Klaus Schwab The Fourth Industrial Revolution. Електронний ресурс. Режим доступу: <https://www.foreignaffairs.com/articles/2015-12-12/fourth-industrial-revolution>

ЗМІ чи системної інформаційно-контентної діяльності, яка посилюється реальним функціонуванням геопозиційних публічних явищ (ярмарок, фестиваль, форум, інноваційний майданчик тощо) з власною доданою віртуально-публічною реальністю. Остання дедалі більше перетворюється на унікально-виключні стихії творення публічності в режимах тотальності і всеосяжної публічності та горизонтального функціонального партнерства соціумних міні-груп на рівні середовищ життя.

Ключовим аспектом у цьому умовному публічному хаосі комунікаційно-контентних потоків є центри (сервіси) зйому (фіксації) постійного системного продукування контенту як масиву якісної горизонтальної індикації публічної реальності життя громад, а отже суспільства. Цей масив синергетично відображає, крім усталеної реальності, ще й наявну додану реальність, яка є індикатором якості і можливостей життя (якщо такі технологічно-креативні завдання виконуються в промисловому масштабі країни чи хоча б її безпекового сектору).

Тут варто звернути увагу на те, що такий контентний масив часто працює вже не просто на аргументах чи аргументаційних рядах (або оцінно-конотаційних шкалах подачі аргументів), а на рівні комунікаційно-ситуативних акцентів реальності чи навіть ситуативних публічних стилів та енергетик кон'юнктури уваги або суспільного настрою.

Маємо наголосити на тому, що сприйняття оцінних характеристик контентних матеріалів іде від епохи, коли контентний матеріал мав умовно-статичну монополію і, відповідно, монопольне значення, тому переноси подібних підходів до гіпердинамічного потокового контенту не просто недоречні, а сьогодні є вже дезінформуючими. Нині вже дослідно доведено, що не може бути однозначності в якісній характеристиці потоку, бо саме потоковий контент існує в масштабі технологічно-креативного сценарію різного масштабу і публічної мультисферності, задіяної для посилення ваги та ефекту публічної уваги. Технологічним аспектом розуміння дії оцінної моделі якісних характеристик контентних потоків за їхнього ситуативного існування чи комунікаційно-контентних масивів (онлайн-середовищ геопозиційної концентрації, доданих віртуальних реальностей тощо) за традиційною публічною шкалою контентних позитивів чи негативів не може визначатися, наприклад, гумор і сарказм ¹. Таке визначення можливе лише за окремою шкалою якісних характеристик сукупного потенціалу, який може мати різні якісно-оцінні конотації, що динамічно змінюють

¹ Валентин Бадрак, Дмитрій Козлов. Информационный фронт Кремля, с. 83.

сутність – від негативного до гіперпозитивного. Слід зауважити, що в потоковому вимірі контентних процесів найгірше – це непопадання у фокус публічної уваги, де якісні характеристики відходять на другий план. Найгіршим варіантом є неприсутність у публічному полі, або штучно-сценарна присутність за домінування аргументаційно-акцентних композицій від противника (агресора) тощо.

Градація публічних позитивів та негативів

Окремим аспектом ефективності аналізу сучасних комунікаційно-контентних динамік та потокових масивів контентного виробництва (як життя) є ще й особлива градація публічних негативів та позитивів (трирівневий поділ), які вже давно існують у межах живих моделей прямого і непрямого публічного впливу. Вони можуть ситуативно, в динаміках змінювати полюси ефективності, що вирізняються масштабами впливу, коли задіяність безпекової функції працює в геостратегічних моделях, а не на традиційних чи історично легалізованих заслугах статичних позицій геополітичних статусів персон чи інституцій.

Не менш цікавим аспектом у прогнозах динамічних процесів комунікаційно-контентного виробництва є ще й те, що негативи та позитиви в публічному інформаційному просторі та його структурних компонентах можуть мінятися місцями. Це залежить не тільки від зміни парадигми викладення аргументаційних рядів чи композиційних моделей акцентування, а й від швидкості чи глибини поширення на різні території (до хутора), які за мовною концептосферою та ментально-історичним сприйняттям можуть мати різний потенціал розуміння та впливу і тому мають право на дискретні постановки при реалізації чи точках агрегативного оцінювання. Тому саме це явище доводить, що комунікаційно-контентні ситуаційні сервіси стають живою потребою розвитку не лише безпекового сектору держави (континенту), а й широкою потребою мирного життя щасливих людей, які мають спонтанно-творчі поєднання при реалізації своїх власних чи синергетичних публічних потенціалів тощо.

Евристичний аспект питання технологічно-публічного прогнозу в сучасних комунікаційно-контентних динаміках та різноформатності контентних публічних подач (мовно-лінгвістичних реалізацій за умов регіональної індивідуалізації) потокових горизонтів лежить у площині побудови нових, креативних моделей вирішення поставлених задач у процесі безперервного, умовно хаотичного руху інформаційних потоків, які не мають єдиного центру продукування і зазвичай знаходяться в недетермінованих зв'язках-впливах.

Надважливим для ефективності публічно-контентного прогнозу щодо публічного виклику, ризику загрози сьогодні є забезпечене ресурсно-фахове бачення та технологічна агрегація публічних змістів, сенсів, акцентів в одночасній шкалі регіональних (міжрегіональних) моделей інформаційних полів і комунікаційно-контентних середовищ і навіть в окремих населених пунктах – окремих комунікаційно-контентних середовищах (як індикаторах етапності розвитку та поширення комунікаційно-контентних агресій). Така агрегація розширює можливості нейтралізації комунікаційно-контентних агресій як етапу ефективного публічного домінування.

Глобальний гібридний тероризм як система смислових ментальних форматів

Сучасні практики комунікаційно-контентних експансій та рятувальних кампаній прямо пропорційно залежать від ресурсно-методологічної і навіть моральної адекватності учасників та величини впливовості цих технологічно-креативних ресурсів. Це прослідковується особливо в умовах домінування комунікаційно-контентної складової, яка використовується для поширення глобального гібридного тероризму (ГГТ) як системи недефективних смислових ментальних форматів неконтактного впливу не лише на думки чи відчуття, а вже й на сталі духовно-психологічні стани традиційності чи релятивності безпеки (особистої, групової, територіальної, національної тощо) в реальних умовах гібридного миру не тільки третіх країн, а й країн рівня G7.

Динамічність та масштабність одномоментних учасників міжнародної діяльності, які стали реальними заручниками прозорості планетарних світових соціально-комунікаційних мереж, привели світ до **реакцій на реакції, тому геополітична статика перетворилася на геостратегічні публічні динаміки**. Ці динаміки реалізуються в конкретних моделях і форматах, але наразі вони мало описані і не заведені в стандарти нових міжнародних взаємин. Хоча санкції проти путінської РФ з боку США і ЄС – це вже нова відповідь на гібридний тероризм Кремля, що реалізується в глобальних масштабах як відстаней, так і сфер життєдіяльності людства. При тому, що Кремль у своїх діях уникає офіційного визнання за собою авторства гібридних агресій – від малайзійського «Боїнга» до підводних ракетних атак Сирії, етнічних чисток у середовищах сирійських туркменів до конфесійних груп в АРК.

Ці реалії не знаходять реагування в системах НАТО чи ООН тому, що вони оперативнопольові на рівні геостратегій, а ці міжнародні

структури, побудовані на принципах підтримки і захисту загального глобального миру в парадигмі історико-цивілізаційних геополітичних статусів, і ще не адаптувалися до гібридного миру змінних потокових різноформатних агресій.

Наука в цьому питанні теж відстає, бо займається моніторингом зрозумілих проблем, а технологічні комплекси, що можуть на випередження бачити нові креативно-інноваційні прояви агресій, експансій та вторгнень, вчені ще не сформулювали за два роки ведення спротиву глобальним гібридним терористам в Україні.

Тут варто зупинитися на визначенні глобального гібридного тероризму. Оскільки процес наукового осмислення та визначення відповідної дефініції щодо ГТТ триває, то як базову версію пропонуємо наступну характеристику: **глобальний гібридний тероризм – це технологічно-креативне залучення потенціалів динамічно-потокових комунікаційно-контентних впливів у глобальних соціумних горизонтах гібридними способами та засобами креативно-військового характеру для публічного домінування терористичних стилістик на окремих територіях та на міжнародній арені загалом.**

Саме комунікаційно-контентна складова (на порозі квантових комп'ютерних мереж і на противагу ресурсно-технічному домінуванню та статусній вазі кіберінфраструктури) є креативно-технологічним інструментом дій прямого спонукання чи опосередкованих надефективних мотивацій до реальних практик щодо розширення можливостей мирного життя. Комунікаційно-контентна складова інформаційної безпеки містить у собі розширені можливості морально-етичного та духовно-психологічного рятування як індивідів, що зазнали прямих впливів ГТТ, так і глобального загалу, який потерпає від арсеналу комунікаційно-креативного, технологічно-інноваційного, традиційно-силового арсеналів організаційних центрів ГТТ на арені глобальної безпеки планетарного масштабу.

У комунікаційно-контентних експансіях вигідно мати об'єктом впливу (агресії) молоду незалежну державність країни-жертви. Яскравим прикладом такої експансії сьогодні є Україна.

У різних інформаційних просторах різних країн комунікаційно-контентні експансії можуть займати визначальні позиції в загальноносуспільній свідомості, де вони відіграють роль публічно-ментального оцінно-контентного міфу щодо державницької недолугості. Це, власне, і є однією з цілей творців ГТТ, які потужною різномірною зброєю вражають усі рівні партнерських взаємин між громадянами і

країнами, що тим чи іншим чином пов'язані з Україною¹.

Подібна практика комунікаційно-контентного враження вже сьогодні торкається Молдови, Грузії, Азербайджану, Узбекистану, Казахстану як пострадянських територій, що залишаються дотепер зоною інтересів і впливу Кремля. Але рівною мірою ця практика розповсюджується і на Сирію, Афганістан та інші країни світу з нестабільною соціально-економічною ситуацією².

Україна в цьому ряду нині є найбільшим полігоном саме синтезованих технологічно-інноваційних форматів усього арсеналу ГТТ, зокрема проявів комунікаційно-контентної агресії. Однією з причин української толерантності до кремлівських комунікаційно-контентних агресій є традиційно миролубне ставлення українців до народів РФ та відсутність ненависті як державної політики. Ці особливості прекрасно розуміють путінські технологи впливу і креативно їх використовують, вибудовуючи довгу перспективу такої агресії, дедалі частіше ховаючи за облаштунками псевдодоброчинності, яка приходить на зміну агресивній риториці, в публічному просторі.

Розуміння публічного потокового комунікаційно-контентного резонансу та аналітико-прогнозний функціонал

Якщо ставити за мету динамічне технологічне наближення до прогнозного бачення розвитку публічних подій у сучасному структурованому інформаційному просторі країни, то слід усвідомити насамперед відповідальність за рівні та організаційно-технологічну специфіку форматів фіксації, продукування оперативно-потокових аналітичних сервісів та динамічно-прогнозних форматів аналізу публічних або глобальних комунікаційно-контентних потоків за рівнями ефективного розуміння, впливу, нейтралізації. Саме це є докорінною відмінністю від традиційних практик аналітичних функцій самодостатніх галузевих документів чи свідомо заданих сталих корпоративно-системних тематик.

За таких умов бажано звернути особливу увагу на механізми існування явища публічного потокового комунікаційно-контентного резонансу в потокових комунікаційно-контентних середовищах. Такий резонанс має свої специфічні межі та умови впливу. Це явище потребує

¹ Ділай А.Ю. Комунікаційно-контентна боротьба Кремля за свідомість пересічних громадян західних країн. Тези доповіді Міжнародного форуму з кризових комунікацій «Комунікаційно-контентна безпека в умовах гібридно-месіанських агресій путінської Росії» [Текст] / за заг. редакцією В.В. Балабіна. – К. : ВІКНУ, 2016. – 185 с. С. 54–57.

² Олександр Турчинов: Національна безпека України: виклики та пріоритети. Електронний ресурс. Режим доступу: <http://www.ukrinform.ua/rubric-politics/2068072-oleksandr-turcinov-nacionalna-bezpeka-ukraini-vikliki-ta-prioriteti.html>

адекватного, детально прописаного функціоналу, який має визначати рівні діяльності підготовленого сервісно-технологічного інструментарію та тонкощі розуміння функційної шкали такого специфічного аналізу й усвідомлення в кожному геопозиційному випадку унікальної ієрархічної підпорядкованості комунікаційно-контентних потоків за значущістю (впливовістю) в структурі інформаційного простору країни та за діючою моделлю залучення потокових контентних форматів донесення інформації оперативного та авторсько-ситуативного комунікаційно-контентного виробництва тощо.

Виключним принципом успішного публічного прогнозу щодо комунікаційно-контентних потокових масивів є масштаб роботи з інформаційним полем території, що має кордони (це можуть бути межі населеного пункту, регіону, країни, групи країн, континенту), та адекватність креативно-технологічних сервісів, які оперують знанням проблеми (її пошуком чи адекватністю індикації) та виокремленням проблеми із незнання можливостей комунікаційно-контентного поточкового фону. Ця постановка вказує на рівень відповідальності, який сьогодні часто замикається на інтересі посадової особи чи керівника інституції. А це призводить до ігнорування реальних викликів, ризиків та загроз у сучасному двобій з комунікаційно-контентними агресіями глобального гібридного тероризму, який намагається ствердити глобальну епоху тотального цинізму.

Ефективність аналітико-прогнозного функціоналу залежить сьогодні вже не стільки від технічних потужностей та кадрового складу подібних функціональних підрозділів комунікаційно-контентної безпеки, скільки від можливостей паритетного бачення елементів структури інформаційного простору країни в реальному часі доби як формату адекватних, співставних величин, що надають емпіричні фонові дані для виокремлення повного регламенту рівнів аналізу та достатніх масивів обробки.

Запорука ефективності аналітико-прогнозних сервісів полягає в системності їхнього функціонування і технологічній рівновіддаленості від політичної чи геостратегічної кон'юнктур (зокрема, механізмів посадово-номенклатурних змін). Системна фіксація як довга і безперервна процедура створює унікальний обсяг цифрової архівації публічної реальності, що являє собою симбіоз традиційних та цифрових медіа. Якщо говорити про державний режим такої фіксації, то він має бути законодавчо врегульований, тобто мають існувати банки даних, якими за необхідності можуть скористатися як державні інституції, так

і пересічні громадяни¹. З такою реальністю надалі все частіше конкуруватимуть додані публічно-цифрові реальності (цифрова фіксація подій, фактів, виступів новітніми ЗМК в місцях відсутності традиційних медіа). А вони вже через певний час можуть стати автономно-достатніми та потужними, особливо завдячуючи новим форматам та мультикреативним можливостям одномоментного поєднання процесів пізнання і самореалізації. Це є абсолютною умовою успішності та запоруки безпеки в середовищах життя глобального планетарного світу за нормами толерантності, взаємоповаги, горизонтів партнерства та сталої публічної довіри.

Висновки з цього дослідження та перспективи подальших розвідок

Комунікаційно-контентними креативно-технологічними засобами Кремль підсилює ефективність форматів потокових кампаній та операцій реалізації глобального гібридного тероризму одномоментно в десятках геопозиційних точках фізичної присутності та серед десятків тисяч учасників віртуально-публічних доданих реальностей². В умовах цих гібридно-месіанських агресій путінців функція аналітично-прогнозних сервісів та функціоналу стала нагальною на рівні ефективної діагностики і моделювання потужних креативно-сценарних рішень – аж до тотального залучення креативних індустрій в питаннях безпеки. Масштаб такої діяльності сягає від національних вимірів окремих країн до міжнародних спільнот об'єднаних союзів країн світової цивілізації.

Українські Майдани Гідності та звитяга і героїзм в зоні АТО стверджують думку про те, що вузькі лідерські конгломерати еліт уже технологічно (за інтелектуально-досвідними практиками епохи первинного накопичення капіталу та непублічним управлінням і самореалізацією) не справляються з функціоналом управління та координації монопольного характеру, які поступово розвиваються в горизонтах публічної довіри. Тому вони потребують сучасних технологічно-креативних баз даних у системі промислової агрегації діагностичного публічного контенту в усіх елементах структурованого інформаційного простору країни чи технологічно-емпіричної визначеної композиційної моделі для найефективнішого бачення інформаційного простору

¹ Стрілець Н.О. Можливості цифрових комунікацій бібліотек: зарубіжний досвід. Електронний ресурс. Режим доступу: library.nlu.edu.ua/BIBLIOTEKA/Web-konf-2014/Statti_Tezu/Strilec.doc

² Валентин Бадрак, Дмитрий Козлов. Информационный фронт Кремля. С. 34.

країни на засадах випереджальної фіксації публічних негативів, їхнього фахового аналізу та вироблення креативно-сценарних рішень мультифункціональної дії в часових межах найбільшої ефективності.

ІНФОРМАЦІЙНА БЕЗПЕКА В ГЕОПОЛІТИЧНІЙ СТАТИЦІ ТА КОМУНІКАЦІЙНО-КОНТЕНТНА БЕЗПЕКА В ГЕОСТРАТЕГІЇ (2017 р.)

На початку XXI століття світ постав перед глобальними викликами міжнародній системі безпеки. Значною мірою це обумовлено діями путінської Російської Федерації, яка зухвало порушила чинні міжнародні закони і, користуючись правом сильного, проводить системні агресії комбінованого характеру в Грузії, Україні, Сирії, Європі, США тощо. Ми сьогодні, якщо ставимо перед собою мету аналізу новітніх явищ у світі, маємо розглядати ці країни передусім як театр військово-терористичних дій Кремля.

Міжнародна спільнота, оговтавшись від шоку окупації московитами Автономної Республіки Крим та збройної агресії на Сході України, активно шукає можливості умиротворення Кремля через економічні санкції та шляхи розв'язання проблеми планетарної безпеки.

Одним із найпотужніших майданчиків обміну думками та вироблення спільних поглядів на безпекові проблеми світу є щорічна Мюнхенська конференція з питань безпеки. За останні три роки вона послідовно аналізувала причини раптової (для Європи) збройної агресії путінського режиму проти України і одночасної активізації терористичного угруповання «Ісламська держава», цілеспрямованих міграційних потоків біженців у Європу на тлі поглиблення кризи в Сирії, і, нарешті, очевидного завершення світового порядку, який сформувався після Другої світової війни.

Глава Мюнхенської конференції з безпеки Вольфганг Ішінгер назвав свою цьогорічну доповідь «Постправда, пост-Захід, постпорядок?»¹. Те, що автори доповіді – фонд «Мюнхенська конференція з безпеки» та низка експертних груп та інститутів – не шукали відповіді на нинішні виклики, а лише запрошували до дискусії, свідчить про те, що Європа апріорі погоджується з думкою про закінчення доби домінування західного ліберального порядку. Але, на наш погляд, більш серйозною загрозою є нині те, що Європа не знає, що робити з

¹ Munich Security Report 2017. Post-Truth, Post-West, Post-Order? Електронний ресурс. Режим доступу: <http://www.eventanizer.com/MSR2017/MunichSecurityReport2017.pdf>

«постправдою» путінських технологів, яка вже сьогодні активно формує «пост-Захід» і веде до очевидного «постпорядку» на континенті в розумінні Кремля¹.

Геостратегічні динамічні моделі взаємин як реалії функціонування сучасних держав в комбінованих ситуативних формах співучасті на міжнародній арені – «постправа», «пост-Захід» та «постпорядок» – сьогодні є викликом до самих інституцій державності епохи статично-статусної геополітичної традиції.

Сектор безпеки і оборони має функціонал лідируючої інституції із захисту державності в усій палітрі минулих досвідів та практик. Але нині він має себе розглядати й у парадигмі майбутніх викликів, ризиків та загроз державності (від геостратегічних динамік та глобалізованих масштабів втручання в суспільно-антропологічні реалії середовищ життя до соціолінгвістичного, соціоантропологічного маркування глобальних викликів, ризиків та загроз цивілізаційного характеру в масштабах континенту та світу). На наш погляд, сектор безпеки та оборони має позиціонуватися, з одного боку, як унікальна геопозиційна інституція, а з іншого – як середовище соціумної самореалізації: від індивіда до синергетичних антропологічно-соціологізованих утворень очевидних і несиметричних (дизайнерських) конфігурацій.

Сучасні комбіновані та різнодинамічні агресії геостратегічного значення передусім реалізуються в масштабних технологіях цивілізаційної глобалізації на рівні публічних потокових масивів комунікаційно-контентного перевиробництва. Намагання України, як і європейських країн, протидіяти таким агресіям потерпають від відсутності еквівалентних процедур і систем індикації та фіксації публічної інформації з позиції достовірності, адекватності і доказовості, які в умовах контентного перевиробництва, домінування горизонтів комунікаційної взаємодії когнітивних ніш, гіпердинамічного процесу розсіювання уваги зазнають фундаментальної технологічно-дизайнерської перебудови.

Дисонансність публічних тверджень як аксіоматичного публічного виразу, вірусність поширення, модність на публічну увагу та масове фонове тиражування однотипності (технологічно-сценарне дублювання) неадекватністю ситуаційним реаліям потокової динаміки заводить в тупик системний аналіз і адекватність ситуативного оперування. Цей тупик пояснюється, на наш погляд, тим, що до вирішення проблем інформаційного (комунікаційно-контентного) протистояння відповідні

¹ К. Лазоренко. Підсумки Мюнхенської конференції безпеки: чого чекати Україні? Електронний ресурс. Режим доступу: <http://eizvestia.com/uk/politika-ukr/full/338-pidsumki-myunxenskoj-konferencii-bezpeki-chogo-chekati-ukraini>

спеціалісти приступають, виходячи зі стилістично-процедурних традицій минулого, де інформаційні потоки були контрольовані, модерзовані і навіть імітаційно продюковані¹.

Що з цим робити далі? Вивчати. Фундаментально і на рівні не лише понять, категорій, змістів. Процеси комунікаційно-контентної безпеки потрібно бачити в динаміках і вивчати з найнижчих шаблів соціумного моделювання версійного характеру, де сьогодні, як не прикро, вже знаходиться агресор.

Нам же слід набратися рішучості й, використовуючи багатство мовної концептосфери, залучаючи можливості, які надає соціолінгвістика, розпочати процес моделювання позитивів. До того ж, можливо, є сенс виходити вже зараз у роботі спеціальних служб із нових людських (антропологічних) парадигм довгих ознак на кшталт: добро і зло, радість у щасті і злорадство в злочині проти життя, гідності, волі, права тощо.

ТРАНСФОРМАЦІЯ КРИЗОВОСТІ ГЛОБАЛЬНИХ КОМУНІКАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ У КОМУНІКАЦІЙНО-КОНТЕНТНІ ГОРИЗОНТИ СИНЕРГЕТИЧНОГО ПАРТНЕРСТВА (2017 р.)

Безпеково-оборонна корпорація України та світу знаходиться на вістрі динамік глобального життя. Амплітуда знищення життя в АРК і в зоні АТО (як і в Сирії, зокрема в зоні ІД) пресується в секунди адресних та безадресних загроз і ризиків. Тут і зараз ми знову на Рубіконі нашої з вами місії професіоналів, які відповідають перед українською молоддю за майбутнє, поки вона відстоює мир і свободу Батьківщини та світу в битві з гібридно-месіанським агресором.

Ми чесно маємо визнати і сприйняти все справжнє, що відбувається в Україні і світі з 2014 року. Повинні усвідомити перспективи та потенціали припинення агресії путінської Росії та відновлення територіальної цілісності країни. Маємо відпрацювати і реалізувати всі можливі формати дій щодо переведення в процеси утвердження миру як сталого способу розвитку планети нинішньої міжнародно-безпекової ситуації у світі.²

¹ В. Сученко. Комунікаційно-контентна безпека в системі національної безпеки України. Електронний ресурс. Режим доступу: <http://armyua.com.ua/komunikacijno-kontentna-bezpeka-v-sistemi-nacionalno%d1%97-bezpeki-ukra%d1%97ni/>

² Російсько-український конфлікт: стан, наслідки, перспективи розвитку подій. Центр Разумкова. Національна безпека і оборона, № 5–6, 2014. Електронний ресурс. Режим доступу: http://old.razumkov.org.ua/ukr/files/category_journal/analytic_5_6_Ukr_Ros_2014_site_s.pdf

Сьогодні ми з вами всередині буму глобальних технологій, що інтелектуалізують життя і надають безліч можливостей освітньо-досвідного та творчо-креативного характеру практично кожній людині, не кажучи вже про владні інститути чи громадські організації, зокрема міжнародного рівня.

Глобалізація світу через глобальні технології та глобальні виклики пришвидшила всі процеси суспільно-технологічного характеру, що нас з вами оточують у світі життя, причому без поділу на сфери у форматах промислової революції 4.0¹. Бо саме ці технології та динаміки зараз є не просто можливостями і потенціалами життя, а й водночас і глобальними технологіями немілітарної зброї, що стали викликами та прямими загрозами існуванню людини, а відтак і планети в руках глобальних гібридних терористів. Вони знищують вже не стільки людей традиційними мілітарними практиками, скільки суверенні державності, продукують страх не лише втрати фізичного життя, а страх щодо перспектив майбутнього мирного життя людей, націй, держав, континентів і планети загалом.

Ми живемо в епоху, яка на очах перетворюється із традиційно-сталого на динамічно-цифрову, де можливість комунікацій, реакцій, прийняття рішення і реагування відбувається в межах секунд і хвилин. Реальність вимірюється інформаційною потоковістю, де провідну роль відіграє не масштаб події чи персони, а можливість (за рахунок креативно-інноваційних рішень і технологій) найдовшого утримування уваги при відповідному акцентуванні.

Іншими словами, зазвичай громадськість дізнається про «щось» в онлайн-режимі, якщо це «щось» буде адекватно представлене в комунікаційно-контентних потоках, які несуть дані, що можуть і стають публічним контентним середовищем. Але тоді це пізнання відбувається вже через феномен суспільної уваги, яка вимірюється в такому випадку не стільки темою чи системою аргументів, скільки акцентами, стилістиками, енергетиками, баченнями тощо.

Вододілом між адекватністю та неадекватністю виключної діагностики комунікаційної кризовості при аналізі зон військового протистояння в офіційному форматі АТО стала, на нашу думку, трансформація гібридно-месіанських агресій первинного етапу в процес ініціації путінською Росією форматів глобального гібридного тероризму на полігоні «Україна» та інших полігонах світу. Здійснювалося це спеціальними технологічно-ресурсними, методологічно-креативними комплексами

¹ Промислова революція 4.0. На порозі нової епохи. Електронний ресурс. Режим доступу: <https://ua.korrespondent.net/business/web/3802445-promyslova-revoluitsiia-40-na-porozhi-novoi-epokhy>

з використанням засобів масового динамічного комунікаційно-контентного терору, поточкових диверсій, брутальних домінуючих впливів завдяки проникненню в усі закриті безпекові системи через людину як носія цивільної комунікаційно-контентної публічності тощо.

Масштаби впливу цього комплексу світ відчуває, починаючи з 2007 року (виступ В. Путіна на Мюнхенській конференції безпеки)¹ і до сьогодні (слухання справи «Україна проти РФ» в межах Міжнародного суду ООН в Гаазі)², але повною мірою ще не усвідомив. Однак уже можна констатувати, що саме кремлівський глобальний гібридний стиль новітнього комбінованого тероризму створив новий публічно-дипломатичний стан планетарного життя, який умовно назвемо планетарна стривоженість, або гібридний мир як спосіб цивілізаційної невпевненості в мирній сталості та перспективності життя. Відтепер це форма штучно-модельованого постійного існування кризовості глобальних комунікацій.

Тобто глобальна мобілізаційна та руйнуюча комунікаційна катастрофічність як мета і навіть місія креативно-технологічних центрів московського Кремля в царині комунікаційно-контентних потоків форматів гібридної терористичної спрямованості комунікаційної воєнщини досягнута. Путінська Росія реально втримує планету в стані гібридного (нестійкого, сумнівного) миру, який характеризується перманентним тривожним очікуванням нової світової тотальної війни і, відповідно, рефлекторною, тобто позасвідомою відмовою від удосконалення розвитку мирних потужних громад (поки що окремих) за рахунок культурологічних, туристичних, духовних тощо аспектів життя. Таким чином, глобальні гібридні терористи намагаються повернути планетарний світ у стан постійного виживання як стандарту нової історичної епохи, тотальної недовіри, поширення різноманітних гібридизованих агресій, знищуючи цим перспективу та ефективність миру як технологічно-методологічного стану розвитку планети рівних людей у середовищах партнерського ноосферного виміру.

Нещодавно Україна отримала довгоочікуваний безвізовий режим з Європою, за яким мають бути встановлені такі ж відносини ще з 35 країнами світу.³ Трирічний термін, протягом якого українська влада да-

¹ Выступление президента России Владимира Путина на Мюнхенской конференции по вопросам политики безопасности 10 февраля 2007 года. Электронный ресурс. Режим доступа: <https://iz.ru/news/321595>

² Що вирішив Міжнародний суд ООН за позовом України до Росії й що буде далі? Головні висновки. Електронний ресурс. Режим доступу: <http://gordonua.com/ukr/news/crimea/shcho-virishiv-mizhnarodnij-sud-oon-zapozovom-ukrajini-do-rosiji-i-shcho-bude-dali-golovni-visnovki-184167.html>

³ Шлях тривалістю в 10 років: як Україна йшла до омріяного безвізу з Євросоюзом. Електронний ресурс. Режим доступу: <https://westnews.com.ua/shlyah-trivalistyuv-10-rokiv-yak-ukrayina-yshla-do-omriyanogo-bezvizu-z-yevrosoyuzom/>

вала постійні обіцянки суспільству про чергові терміни настання «безвізу» – це публічна кризова ситуація перманентного характеру чи комунікаційно-контентна катастрофа для влади як такої?

Щоб відповісти на це та інші запитання, повернемось у наше недалеке минуле. Тоді, в СРСР, за планового й узгодженого з партійними органами не лише народного господарства, а й будь-яких подій включно з особистим життям, навіть незначне відхилення в думках від «генеральної лінії» або просто нестандартна публічна ситуація викликала занепокоєння, тривогу в суспільстві і передчуття неминучої глобальної катастрофи.

Публічна криза в традиційних розуміннях соціумів, що вирости в радянському раю «реального соціалізму» прирівнюється до геополітичної катастрофи. Сама ж катастрофа класифікувалась як надзвичайна подія шокowego стану суспільства. Нерідко її сприйняття передавалось відчуттями близького апокаліпсису, тобто ліквідації або знищення всього, що існувало до цього.

Публічна криза в радянському розумінні – це синонім державної катастрофи. В китайському ж філософському дискурсі це динамічний процес індикативного попередження, що має два вектори розвитку: установлення нового порядку за ритуалами минулого (реальна логіка реальної катастрофи публічного дискурсу) та світла можливість позитивних змін, що торують перспективи майбутнього.

Поняття комунікації в радянському минулому не лише були відсутні, вони не могли існувати апіорі, оскільки процес взаємовідносин між соціальними групами чи окремими індивідуумами був абсолютно підконтрольний державі. А коли так, то вільне слововиявлення (як результат свободи (незалежності) особистості) не могло розвиватися за природними законами. Сприймати комунікації як шляхи до пошуку консенсусу (в перекладі з англійської це «інфраструктурні шляхи-труби»), точки, що поєднують, надають, ведуть чи розширюють можливості спілкування та контактування через присутність, обмін досвідом, враженнями у форматних подачах контентних композицій та дизайну тощо ми не навчилися досі, особливо коли йдеться про державну службу.

Кризові комунікації на певному етапі незалежності країни (90-ті роки минулого століття) розглядалися як прерогатива вузькоспеціалізованих фахівців з іноземною підготовкою і бекграундом.

Кризові комунікації досить часто сприймалися як публічні реакції на процеси, явища, події, що вийшли з-під контролю корпоративної ор-

ганізації або за межі норм чи правил співжиття в усіх його проявах – від етичних до екологічних.

У часи, коли глобальні технології ще не торкалися в своїй масі функціоналу, спрямованого на людські можливості персонально та приватно, кризові комунікації були складовими антикризових сервісів, бо досить часто займалися локальними надзвичайними подіями, що в більшості випадків однозначно трактувались як негативи – з позицій корпоративного виробництва, логістичних процесів доставки, безпекового функціоналу тощо.

Тому ми констатуємо, що:

1. Сьогодні в перманентній кризовості комунікацій через глобалізацію унікальних можливостей надважливо розуміти, що комунікаційно-контентна реальність – це відкрите глобальне (виключно динамічне) середовище публічних змінних (суб'єктивних та інституційно-суб'єктивних), до яких передусім належать саме інституції безпекового сектору, зокрема Міністерства оборони, на всіх рівнях свого функціоналу. Вони, ці змінні, вимагають комбінованої комплексної діагностики для ефективної дії не стільки на рівні управлінського менеджменту чи інфраструктури, скільки на рівні конкретного виконавця і найменшого військового підрозділу (як обов'язкового творця контентного формату чи жанрового напрямку, особливо якщо він на оперативній передовій реагування чи в процесі активного онлайн-коментування) в ексклюзивних умовах воєнних дій.

2. Надважливо розуміти і те, що адекватні діагностичні комплекси за умов кризовості для ефективного функціоналу широкої координації постановок публічних завдань (тобто акцентувань, але в ціннісних межах) не має права втручатися у формулювання цих завдань у їхній завершеній формі чи бути одночасно одним і тим самим виконавцем навіть в обмежених ресурсах та кадрами підрозділах. Це буде звужувати потенціали та комунікаційно-контентні можливості для адекватності реакцій на кризи та перетворювати комунікаційний процес у примітивний бот-імітаторський вал. Тобто і за таких умов впливи будуть, але лише кількісно-примітивні та в стилістиці гібридного терориста-агресора (маніпулювання фактами, руйнування їхньої автентичної природи появи, приниження, ницість, страх, брутальність тощо)...

3. Незалежно від нашого бажання, ми з вами зараз знаходимося в гуштині динамік фонових даних, динамік, що вимірюються композиційно-дизайнерськими практиками та моделями контентних форматів

подачі досвідів, тобто знань і розумінь. Контентні потоки про життя вимірюються в цьому випадку не тільки через професійне авторство, цей вимір нині формує і пересічний громадянин, який має в кишені один чи декілька гаджетів з функціоналом фіксації, продукування, передачі та контролю на вербальному рівні легалізації подій життя. З цими вихорами динамічних вимірів контенту і авторства в публічних страхах соціумного життя зовсім зруйнувалася статична шкала позитиву та негативу, яка в світі вже майже не формується корпоративно-професійними способами і тотально-монопольними статусами, а твориться в реальних соціумних конфігураціях середовищ життя. Саме вони диктують розуміння позитиву та негативу зараз.

Ці та багато інших аспектів трансформації життя в сучасному суспільстві доводять нам з вами, що комунікаційні процеси вже не діляться на кризові і безкризові. В сучасних динаміках і одночасному сонмі мільйонів учасників апріорі весь час є кризовим – як процес динамічної контентної потуги, яка докорінно змінила наше уявлення про стандарти та технологічні прояви публічного позитиву та негативу. Останні ж выросли в динамічні моделі-індикатори потокового контенту.

Сьогодні ж слід усвідомити, що кризовість комунікаційних процесів у військовій сфері нейтралізується адекватним станом на ефективно-гармонійні занурення у комунікаційно-контентні середовища людей, які вже не терплять простих лінійних рекламних технологічних рішень масового рівня чи системного брутального примушення (оскільки не використовуються мотивації, які враховують людський настрій та естетику сприйняття цільових груп).

Світ безкризових комунікацій продукує горизонтальне партнерство та прямує до систем опосередкованої фахової діагностичної індикації всіх публічних процесів за найвищих гіпердинамік (мирне та бойове середовище).

Практика продукування фейково-постановочного контенту, спрямованого технологіями гібридного тероризму путінізму на страх і припинення, чи продукування традиційного лінійно-формального ІнСО тільки доводить, що горизонтальні комунікаційно-контентні середовища замінюють монопольні ієрархії акумуляції страху та формалізму до можливостей професійного саморозвитку в системах партнерства всіх сегментів безпекового сектору та оборони України, особливо в умовах АТО на Сході країни та окупації АРК.

ЩОДО ОКРЕМИХ ПИТАНЬ КОМУНІКАЦІЙНО-КОНТЕНТНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ ТА СУСПІЛЬСТВА (2017 р.)

Гібридно-месіанські агресії путінського режиму проти України не лише зруйнували міжнародну систему колективної безпеки, яка вибудовувалась у світі останні 70 років, а й змінили наше уявлення про поняття безпеки загалом та інформаційної, зокрема.

Раніше ми інформаційний простір сприймали як щось цілісне і зрозуміле, таке, що допомагає нам орієнтуватися в подіях і часових вимірах. Це здавалося настільки безсумнівним, що цієї дефініції ми не знаходимо в жодному документі стратегічного рівня¹. Тому поняття інформаційного простору мало різні визначення. Зазвичай дефініція визначалась як «сукупність баз і банків даних, технологій їх ведення та використання, інформаційно-телекомунікаційних систем і мереж, що функціонують на основі єдиних принципів і за загальними правилами, що забезпечує інформаційну взаємодію організацій і громадян, а також задоволення їх інформаційних потреб»².

Учені Інституту проблем реєстрації інформації Національної академії наук України трактують це поняття як «сукупність інформаційних ресурсів, технологій їх супроводження і використання, інформаційних і телекомунікаційних систем, які утворюють інформаційну структуру»³.

У Міністерстві оборони 2014 року був прийнятий Військовий стандарт 01.004.004 – «Воєнна політика, безпека та стратегічне планування», де давалися визначення за напрямом «Інформаційна безпека держави у воєнній сфері. Терміни і визначення». Поняття «інформаційний простір» там трактується так: це «інформаційне середовище, в якому відбуваються інформаційні процеси та інформаційні відносини щодо створення, збирання, одержання, зберігання, використання, поширення, охорони та захисту інформації, інформаційних продуктів та інформаційних ресурсів»⁴.

Незважаючи на різність викладення самого поняття інформаційного

¹ Лист №36/1-5 від 07.03.2017 щодо реалізації Указу Президента України від 25.02.2017 № 47/2017. Електронний ресурс. Режим доступу: <http://inau.ua/document/lyst-no361-5-vid-07032017-shchodo-realizaciyi-ukazu-prezidenta-ukrayiny-vid-25022017-no>

² Єдиний інформаційний простір. Стаття з Вільної енциклопедії «Вікіпедія». Електронний ресурс. Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Єдиний_інформаційний_простір

³ Додонов А.Г. Компьютерные информационные системы и хранилища данных. Толковый словарь. /А.Г. Додонов, С.Р. Коженевский, Д.В. Ландо, В.Г. Путятин. – К.: Феникс; ИПРИ НАН України, 2013. – 554 с. С. 170.

⁴ Військовий стандарт 01.004.004 (Видання 1). Воєнна політика, безпека та стратегічне планування. Інформаційна безпека держави у воєнній сфері. Терміни і визначення. – МО України. Затверджено наказом начальника Центрального управління метрології і стандартизації Збройних Сил України Озброєння Збройних Сил України – головного метролога Збройних Сил України від 27.02.2014 р. № 1. С. 10.

простору, ці визначення мають спільний методологічний знаменник, а саме технічно-статичне трактування явища. За умов існування інформаційного простору як сталі величини ієрархічно-монопольного характеру (а таке становище констатувалося до початку ХХІ століття) це сприймалось як абсолютно беззаперечні варіації формулювання єдиного поняття.

Однак у ХХІ столітті світ почав розвиватися зовсім іншими швидкостями, які ми можемо охарактеризувати поняттям «динамічні швидкості». На відміну від статички попереднього часу, коли на прийняття рішення відводилися роки, півріччя, квартали, місяці, тижні, сучасні цивілізаційні чи просто суспільні процеси, особливо в інформаційному просторі, вимагають динамічної дії в партнерських комплексах функціональних моделей, тобто надшвидких: реакції, прийняття рішення і скоординованого реагування.

Якщо під цим кутом розглядати поняття інформаційного простору та інформаційного середовища, про що йдеться у визначенні воєнного стандарту, ми пропонуємо визнати, що інформпростір та інформсередовище – це не тотожні поняття, а окремі самостійні частини, що можуть знаходитися в вертикально-ієрархічній взаємодії та одночасно мати горизонтальну незалежність і водночас – партнерську взаємодію.

Більше того, інформаційний простір ми пропонуємо розглядати як головну продуктивну складову сукупно-цивілізаційної діяльності людства, на відміну від усталеного розуміння його як результату лише семантичної діяльності людини ¹.

Комунікації стали невід’ємним фактором нашого існування практично в режимі онлайн без будь-якої залежності від континентального, національного, суспільного чи фахового статусу. Ми сьогодні фактично наблизилися до межі, за якою, за визначенням В. Вернадського, настає нова ера – ера поєднання економічного та інформаційного вимірів, ноосфера, іншими словами, епоха знань чи, виходячи з нинішніх реальностей, цифрова та креативна економіка тощо.

Тож поняттю «інформаційний простір» пропонується надати методологічно-технологічну дефініцію як характеристику внутрішнього, тобто смислового, змісту цього явища.

Оскільки сучасний інформаційний простір поєднує декілька взаємопов’язаних складових, які є рівноцінними за своїм значенням, то це – «інформаційні ресурси (тобто вся документальна база, що збері-

¹ Інформаційний простір. Стаття з Вільної енциклопедії «Вікіпедія». Електронний ресурс. Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Інформаційний_простір

гається в інформаційних системах), специфічні традиційні та цифрові інфраструктурні поєднання та потенціали, технологічно-стратегічні сервісні рішення та підходи, різнодинамічні та різномасштабні процеси комунікацій, тематично-ментальні традиції сприйняття контенту, оперативно окреслений різновид публічних резонансів, контентні стилістики тощо».

Таким чином, ми визнаємо сучасний інформаційний простір високодинамічною комунікаційною безмірністю, яка має практично необмежену джерельну базу та потужний взаємодоповнюючий вплив на учасників (об'єкти та суб'єкти – індивідів, окремі групи або співтовариства) комунікаційного процесу.

Якщо ми в цій загальноцивілізаційній безмірності розглядаємо безпековий сегмент, то доходимо висновку, що завдяки інтенсивності, системності, спрямованості та глобалізованості потоків інформації може модерувати чи ситуативно моделювати цілеспрямований комунікаційно-контентний вплив на стан ефективності державного управління, забезпечення національної безпеки та обороноздатності держави¹.

За таких надзвичайних умов сьогодення виникає нагальна потреба державного рівня в адекватному реагуванні на відповідний інформаційний негатив, який має відповідні індикатори мобільної моделі контентного наповнення в масштабах доби, а саме – виклики, ризики та загрози. А для цього потрібно мати відповідні місіям та завданням технологічно-креативні системи та механізми своєчасного, а краще – випереджального визначення цих індикаторів, їхньої класифікації та прогнозування суспільно-безпекового розвитку таких ситуацій і проблем.

На наш погляд, у сучасних умовах піку протистояння форматам гібридно-месіанських агресій найоптимальнішою виглядала би трирівнева система комунікаційно-контентної безпеки України: Адміністрація Президента України – Рада національної безпеки і оборони – силові відомства, де ключова роль відводиться Міністерству оборони України.

Кожний із цих рівнів у такому випадку отримує свій функціонал, принципи координаційної взаємодії, базові напрями діяльності ситуаційних сервісів, механізми та процедури. Загалом досліджено та розроблено декілька десятків таких векторів, які об'єднуються в єдину координаційну модель. З окремими напрямками та механізмами ми пропонуємо ознайомитись.

¹ Вежел Л.М., Вежел Р.Ю. Комунікаційно-контентні трансформації публічних процесів: сектор безпеки. Матеріали Міжнародного форуму з кризовості комунікацій «Контентно-потоківі моделі як тактичні інструменти комунікаційно-контентної безпеки» [Текст]. – К.: ВКНУ, 2017 – 306 с. С. 52–61.

Деякі базові напрями діяльності ситуаційних сервісів у масштабах інформаційного простору України:

прикладне відпрацювання моделей цифрових регламентів у мультифункціональному об'єднаному безпековому сегменті держави та рекомендаційні формати для цивільного використання;

акумулювання ранжованих публічних резонансів наявних структурних сегментів діючої моделі інформаційного простору України через найменші геопозиційні величини територій з метою їхньої градації та ефективного використання для управлінсько-координаційних рішень різного характеру та масштабу. Комунікаційно-контентне прогнозування моделей публічних викликів, ризиків та загроз для будь-яких сегментів ринкового характеру в Україні;

координація правової, комунікаційної, надзвичайної інформації як базової для творчих аналітичних центрів, які формують моделі та, за потреби, сценарні рішення, що відповідають на виклики (унеможливають) ризики та загрози загальнонаціонального рівня та рівнів регіонального і міжрегіонального масштабів;

індикація проявів сегментовано-комбінованих моделей органічного поєднання різних економічних укладів та різних промислових революцій на досліджувано-індикуваних територіях;

розробка індивідуально-цивілізаційних стратегій з творення в Україні середовищ життя як бази для прориву технологічно-інтелектуальних потенціалів України в глобальному поділі світового тренду з евристичного використання інтелектуальних можливостей уже не тільки людини, а геопозиційно фіксованого соціумного буття як паритетного комплексу геостратегій ойкуменізму;

технологічні рішення щодо запровадження інфраструктурно-технологічної рівності в правах за умови сталої цифрової демократії на рівні не лише населеного пункту, а й громадянина в кожному населеному пункті без винятків.

Окремі механізми і процедури визначених функцій:

аналіз потокових контентів як механізмів обслуговування всіх видів публічно-представницьких дій (за спеціальних технологічних умов дає унікальну джерельну базу про реальності життя суспільства і держави);

поєднання технологічного комплексу контекстного аналізу інформаційних резонансів (КАІР) із систематичними потужними соціометричними вимірами на засадах соціологічної технології ОМНІБУС та онлайн-соціологічна комплексна індикація публічного негативу;

застосування в управлінських стилістиках розуміння того, що динамічна потокова контентна ситуація – це не сталі оцінні характеристики на засадах минулих статистичних міфів чи ярликів, а сучасні моделі контентних змінних, які можуть моделюватися різними рівнями контентної діяльності;

Майданні цінності та постаті Героїв Небесної Сотні – це не випадковість і не історія, а мотивація і примус до того, що кожна особистість має право не стільки на виживання, скільки на найефективнішу самореалізацію в межах соборної європейської України;

комунікаційно-контентний багатоматний зрежисований процес комплексів мотивацій до синергетично-партнерського комунікаційно-контентного творення правди середовищ життя України з урахуванням особливостей не тільки населених пунктів зони АТО, а й інших регіонів, є найефективнішим демократичним захистом від брутально-попсової навали страхів і принижень з боку гібридно-месіанських агресій у форматах глобального гібридного тероризму;

формування технологічно-креативних рішень системно-методологічного характеру щодо публічної моди на контентні масиви з позицій конструктиву і захоплення, а не з позицій страху, тривожності й очікування небезпек;

сприйняття публічних негативів не лінійно, в термінах статичного минулого, а в моделях, коли є показники негативу і позитиву як єдиного цілого (стратегічно-системна діяльність). При цьому знімається проблема розірваного кола публічної уваги, коли концентрація йде шляхом лінійного авралу;

впровадження в управлінські системи держави, науки, місцевого самоврядування ідеї зацікавлення елементами довготермінових перспектив, які можуть бути використані як для населеного пункту чи регіону, так і для держави чи геостратегічного партнера загалом;

відстеження в Україні і в світі інтелектуально-творчих лабораторій, КБ, наукових закладів, бібліотек, архівів, наукових захистів на предмет ноу-хау, перспективності, проривності чи модернізаційної радикальності зміни векторів усталених процесів;

творення ситуативних сервісів різної складності та навантаження, які б спростили побут, традиційні функції держави та органів місцевого самоврядування і тільки додавали можливостей з використання конкретних середовищ територій в інтересах громад і громадян на засадах традиційного гуманізму і свободи.

КОНТЕНТНО-ПОТОКОВІ МОДЕЛІ ЯК ТАКТИЧНІ ІНСТРУМЕНТИ КОМУНІКАЦІЙНО- КОНТЕНТНОЇ БЕЗПЕКИ (2017 р.)

Світ сьогодні постав перед новими викликами загальнопланетній безпеці. Перманентні воєнні конфлікти, локальні війни, революції з переростанням у громадянське протистояння, які періодично виникали в різних куточках планети (переважно африканського континенту), викликали занепокоєння світової громади, але лише як осередки регіонального неспокою. Загалом безпекова ситуація ще на початку 2000-х виглядала стабільною.

Міжнародне співтовариство для врегулювання політико-територіальних та інших міждержавних суперечок виробило відповідні правила (міжнародне законодавство) та інституції, насамперед ООН. До недавнього часу це вважалося цілком достатнім для вирішення (примусово чи на договірних засадах) глобальних та локальних світових проблем.

Однак цивілізаційна заспокійливість світової громади, яка, очевидно, базувалася на мирній перспективі демократичного розвитку міжнародної спільноти, принципах технологічного удосконалення людства і синергетичності економіки та інформації як історичних передумов переходу до ноосфери (за В. Вернадським), фундаментальною основою якої є моральність, була зухвало зруйнована неоварварством путінського режиму.

Історія знає безліч прикладів періодичного намагання завоювання світу диктаторами або державними союзами. Лише минулого століття людство втратило, за різними оцінками, від 50 до 75 мільйонів осіб¹, які стали жертвами непомірних авторитарно-психічних імперських амбіцій А. Гітлера і Й. Сталіна. Урок, винесений із наймасштабнішого побоїща за історію людства, здавалося, був засвоєний і мав стати пересторогою для того, щоб подібне не повторилось.

Ілюзію мирного розвитку планети знищив путінський режим, одержимий віковічною імперсько-месіанською маніакальністю. Провівши «стройовий огляд» своїх сил та реакції Заходу на власній території (дві чеченські війни), Кремль точно вирахував на певному історичному відрізку беспорядну відстороненість міжнародної громади і здійснив напад на Грузію. Агресія проти України стала питанням часу.

¹ Анастасія Зануда. Друга світова війна для України: нове осмислення. Електронний ресурс. Режим доступу: http://www.bbc.com/ukrainian/society/2015/05/150506_ukraine_ww2_az

Варто звернути увагу на те, що після «першої чеченської», коли в очах світу Московія постала в образі агресора завдяки професійній роботі медійників чеченського народу, в Москві досить швидко були зроблені відповідні висновки. Ідеологічно-інформаційна державна машина РФ, до того неповоротка і монументальна, трансформувалася в динамічну модель миттєвих реакцій і потужних (як усередині країни, так і на міжнародному рівні) медійно-пропагандистських проєктів.

Ці проєкти набули комунікаційно-контентної потоковості, яка поєднувалася з високими організаційно-координаційними можливостями Кремля на міжнародному рівні. Особлива увага приділялася традиційному застосуванню витончених ідеологем (які за умов сучасних технологічних рішень в інформаційно-медійній сфері стали відігравати роль своєрідних ідеологічно-ментальних нанореплікаторів). Тут слід зауважити, що по відношенню до України застосування повномасштабних, але часто прихованих, інформаційних агресій ніколи не призупинялось. Розуміння того, що без Києва (України) Москві (імперії) не вижити, завжди було присутнє в Кремлі.

При цьому для нас є надважливим розуміння історично-ментального фону, який супроводжував ці агресії проти України (як, власне, і проти Європи). Досить точно це сформулював свого часу Д. Донцов: «...ідеологія російського комунізму, як і царизму, – се тільки різні форми одної і тої самої суті, одного і того самого з'явища загальнішого характеру, що не є нічим іншим, як воюючим із Заходом російським месіанством».¹

Щодо дня сьогоднішнього, науковці Національного інституту стратегічних досліджень зазначають: «...важливим елементом реконструкції імперської ідентичності є прагнення наповнити історичний образ Росії духовним, месіанським змістом»². І ще: «...важливим складником ідеології російського месіанства є проголошення необхідності «захисту та звільнення Європи»».³

Допомога, порятунок, спасіння, визволення – це неповний ряд історичних мемів Московії, які закладалися протягом тривалого часу в «обмежені ресурси людського мозку»⁴ російськoпідданих, щоб надалі

¹ Д. Донцов. Підстави нашої політики. Електронний ресурс. Режим доступу: <http://www.myslenedrevo.com.ua/uk/Publ/Dontsov/BasesOurPolicy.html>

² Світова гібридна війна: український фронт: монографія /за заг. ред. В.П. Горбуліна. К.: НІСД, 2017. – 496 с. С. 137

³ Світова гібридна війна: український фронт: монографія /за заг. ред. В.П. Горбуліна. К.: НІСД, 2017. – 496 с. С. 140

⁴ Джеймс Глейк. «Що таке мем?» Електронний ресурс. Режим доступу: http://osvita.mediasapiens.ua/mediaprosvita/research/scho_take_mem/

стати рушійною силою «російського патріотизму» – набору монархічно-шовіністичних, агресивних або месіанських установок, які застосовувались Кремлем для захоплення територій і поневолення народів.

Протистояти інформаційно-пропагандистському гібридному месіанству Московії ми можемо, лише усвідомивши глибину небезпеки, яка загрожує нам через історичні, мовні, ментальні, соціолінгвістичні, медійні тощо напрями цілеспрямованого впливу на свідомість пересічного українця і українського суспільства загалом.

Для розуміння розмаїття можливостей такої протидії через призму розгорнутої на державному рівні системи комунікаційно-контентної безпеки пропонуємо ознайомитись із орієнтовною тематикою потенційних наукових розвідок та функціональних напрямів, які можуть застосовуватися як практичні технологічно-інноваційні проекти та механізми.

Кризовість потокових різнодинамічних контентних комунікацій. Сучасна мирна цивілізація та неоварварство в перехідних станах

1. Криза комунікаційної інфраструктури та перманентність кризовості контентних потоків. Сприйняття. Стандарти. Перспективи.
2. Інформаційна безпека. Від статичної цивілізаційної геополітики до динамік глобальних геостратегічних викликів.
3. Мейнстрім глобальної безпеки мирного життя планети. Гібридно-месіанські агресії. Глобальний гібридний тероризм (геопозиційні полігони). Епоха тотального цинізму.
4. Від корпоративності комунікацій у кризових станах до потокових криз тотальної публічності.
5. Динаміки публічності. Справжні. Імітовані. Сценарно-модеровані.
6. Кризовість публічності в контентних динаміках та перевиробництві.
7. Кібердоктрина, інформдоктрина, комунікаційно-контентна стратегія України. Підвалини. Особливості. Перспективи.
8. Антимонопольна парадигма концентрацій комунікаційно-контентного виробництва.
9. Інфраструктурно-технологічні умови, особливості та стандарти цифрової соборності середовищ життя сталого геопозиційного ландшафту.
10. Архаїка, традиція, динаміки як різні вектори стилістик життя в безпековому секторі, держуправлінні, сучасних успіхах та мріях різних соціальних страт.
11. Геополітичні архаїчні традиції та геостратегії динамічної ситуаційності – в антагонізмах майбутнього для безпекового сектору державності.

12. Геостратегії безпекового функціоналу в архаїчному традиційному та динамічному державотворенні.

13. Структурна модель інформаційної безпеки. Від традицій кібердоктрини та інформаційної стратегії до інновацій комунікаційно-контентних сервісів та дизайну.

14. Координаційно-ситуативна інфраструктура комунікаційно-контентної безпеки.

Комунікаційно-контентна безпека. Держава. Суспільство. ЗМІ

Комунікаційно-контентна безпека і державні ЗМІ. Роздержавлення радянських ЗМІ та функціональна місія державницьких ЗМІ в сфері безпекового сектору в умовах глобальних викликів глобального гібридного тероризму (ГГТ).

Координаційні сервіси безпекового сектору як зброя комунікаційно-контентного виробництва та міжнародного партнерства.

Суспільство як замовник сучасних стандартів інформаційної безпеки в паритеті функціоналу кібертехнологічних спроможностей та комунікаційно-контентних виробництв.

Журналістика чи комунікаційно-контентні сервіси та дизайни: де ховаються тренди сучасності?

Комунікаційно-контентні сервіси динамічно-потоккової публічності. Соціолінгвістична експертиза, комунікаційно-контентний дизайн. Когнітивістика.

Формати і жанри в сучасних комунікаційно-контентних динаміках кросмедійних платформ.

Лінгвістичні технології тиражування акцентів, енергетик, стилістик та ритмів.

Охорона, попередження, заборона чи розширення можливостей у парадигмі комунікаційно-контентного виробництва.

Комунікаційно-контентна технологічно-кадрова синергія розширення можливостей середовищ життя за рахунок публічної легалізації.

Комунікаційно-контентні агресії. Прояви. Технологічні рішення. Шляхи нейтралізації.

Комунікаційно-контентна складова гібридно-месіанських агресій на етапі глобального гібридного тероризму. Україна. ЄС. Світ.

Міжнародні пули журналістів-фрілансерів: авторські центри якісної контентної дії чи біржі високопрофесійних комунікаційно-контентних тролів, мотиваторів, суїцидальних агрегаторів.

Біржі рерайтингового тиражування як технологічні ліфти інтелек-

туального генерування цинізму та нейтралізації інтелектуальної оригінальності.

Інтелектуальна власність на новину, статтю, сюжет, мелодію, вірш, слоган, заголовок: перспектива чи руйнування медійного виробництва?

Журналістське его сенсації чи синергія партнерської взаємодії з утримання уваги в умовах динамічного розсіювання публічних пріоритетів?

Позитив і негатив у публічній статичній мобілізованих суспільств і в динаміках демократичних горизонтів партнерства.

Постправа як виклик ефективності комунікаційно-контентної безпеки держави, суспільства та інституційності ЗМІ (четвертої влади в сучасних демократіях).

Комунікаційно-контентні агресії версійного характеру як альтернатива домінуванню на стратегічному рівні управління глобальною безпекою страткомами країн із традиційно класичною демократією.

Геопозиційні віртуально-публічні додані реальності середовищ життя як інструмент сегментації путінської корпорації. Потенціал розширення публічності як фактор демонополізації публічної уваги в нейтралізації рецидивів глобального гібридного тероризму.

Від сенсаційності традиційної журналістики – ексклюзиву індивіда-універсала – до синергії креативно-інноваційних колективів постійної присутності.

Нова культура безпеки – це тренд партнерської перспективи чи завдання інститутів НАТО?

Соціолінгвістична експертиза як матриця та модель динамічного сервісу для легалізації діалектичних специфік територій та соціумного виміру територіальної публічності.

Соціолінгвістичний дискурс творення середовищ комунікаційної ідентифікації через контентні формати підсилення потенціалів динамічного дискурсу як поєднання вікових страт середовищ життя громади, населеного пункту, міської агломерації, регіону, країни.

Культурно-антропологічні специфіки сприйняття динамік у соціолінгвістичних традиціях сприйняття реальностей публічного дискурсу високих динамік.

Соціолінгвістичне знання – як спосіб комунікаційно-контентного спротиву агресіям – катастрофічно відстає від іротехнічних моделей методологів Кремля, які оперують суспільною увагою планети Земля. Як адекватно протистояти агресору?

Соціолінгвістичні індикатори мають імплементуватися в знання і

жодним чином не бути маркетинговим інструментарієм утримання глобальної уваги.

Мирна цивілізація – це одне середовище міжнародного права чи 5 цивілізацій – за кількістю членів Радбезу ООН, які одноосібно можуть ветоувати волю всієї планети...

Те, що в традиційному минулому соціолінгвістичному розумінні називалося «війна», «конфлікт», «гарячі точки», має визнаватися всією мирною цивілізацією як полігони глобального гібридного тероризму:

Український полігон глобального гібридного тероризму;

Сирійський полігон глобального гібридного тероризму;

Антарктичний полігон глобального гібридного тероризму;

Нідерландський полігон глобального гібридного тероризму тощо.

Комунікаційно-контентна безпека як складова інформаційної, яка має напрями комунікаційно-контентних сервісів та контентних і комунікаційних дизайнів, динамік потокового характеру, аргументу, акценту, стилю, енергетик, ритмік тощо.

Мовна концептосфера і суспільна увага – це складові безпекової відповідальності чи різні вектори різних глобальних процесів?

Динаміки, потоки, вибухове контентне авторство – хто перший стане розуміти і розвиватися в мирній парадигмі співжиття громад, народів, націй, релігій, кліматів тощо?

Цифрова демократія і цифрове міжнародне право: перспектива людства чи лише технологічний тренд?

Гібридний мирний спосіб життя чи гібридний світ?

Сучасні технології глобалізації світу – позитив чи зброя проти мирного способу життя?

Четверта промислова революція – перспектива мирної цивілізації чи умова її знищення?

Контент як підготовлена інформація для публічного користування в процесі взаємодії різних соціальних елементів має потенціал зброї чи миру?

Тотальна публічність – це зло чи радість? Умови і характеристики продукування цих станів у сучасному глобальному світі.

Кризовість глобальних публічних комунікаційно-контентних процесів – зброя чи середовище перспективного розвитку мирної цивілізації?

Терміни «постправа», «позаінформаційне суспільство», «психометрія», «мережева методологія» як результат соціолінгвістичного домінування кремлівських ігротехніків.

Еліти – це минуле чи цифрова перспектива для глобальної цифрової імперії планети обраних? Цифрові ігропрактики – розширення можливостей свободи, гідності, партнерства чи зручна система соціоказемату?

Стратегічні комунікації – антитеза ситуаційним сервісам публічних потокових динамік. Стратегія і тактика – доречні рівні сучасних глобалізованих публічних динамік.

Комунікаційно-контентний спротив агресіям: практичний досвід

Комунікаційно-контентні агресії. Практичний досвід (не ПСО). Цивілізаційні парадигми протистояння цинізму, ненависті, приниженням.

Імідж чи престижність професійного функціоналу як перспектива мотивації легалізації інституційної мемуарності геопозиційного характеру. Ситуації. Оригінальності. Здивування. Натхнення.

Меми: лінгвістичні, міфічні, модні, ментальні, конфесійні, геопозиційні, культурно-вікові, ментально-історичні. Приклади форматів та каналів поширення.

Лінгвістичні ярлики-тролі. Технологія нейтралізації.

Гіперактивність та реактивність. Домінування чи слідування в комунікаційно-контентних динаміках? Приклади проблем. Досвіди нейтралізації.

Агресії, операції, виміри, стилі комунікаційно-контентної парадигми.

СІМІС в умовах глобального гібридного тероризму: український полігон. Тому що не війна.

Різниця функціонала: місії минулого і сучасна практика СІМІС України.

Якого роду знання потрібні для сучасного СІМІС України?

Чому СІМІС незамінний на лінії зіткнення. Ситуації. Рекомендації.

Бажане забезпечення для СІМІС і його зона відповідальності.

Роль військової журналістики у функціоналі СІМІС.

СІМІС України: атрибут громадянської війни, гібридної чи гібридно-месіанських агресій у форматі полігону ГТТ (глобального гібридного тероризму).

СІМІС як сервіс динамічних процесів у середовищі цивільних та військових, коли гібридність ситуацій тотальна, а не випадкова.

СІМІС як середовище високого функціоналу та технологічне забезпечення в масштабах розбудови інфраструктурних військ глобального застосування.

Глобальний гібридний тероризм: український полігон. Тому що не війна.

Когнітивні аспекти та технологічно-креативні рішення військового перекладу на досвіді проявів глобального гібридного тероризму. Український полігон.

Технологічно-цифрові комплекси втримання уваги для мотивації розуміння складнощів та фарисейства публічних гравців прихованих путінських версій українофобства.

Моделі публічно-контентних систем утримання уваги в масштаб підрозділу, бригади, сектору, роду військ, виду військ, сегменту безпечного масштабу, міжнародно-безпечного формату тощо.

Від ситуативно-турбулентної сенсаційності до системної публічної присутності як технологічно-креативного інструментарію втримання уваги на моделях динамічного позитиву.

Ефірна легалізація військово-цивільних адміністрацій як потужний потенціал досвіду утвердження справжнього українства в Україні.

Мовна концептосфера захисників миру від тотального цинізму в умовах АТО. Порівняльний аналіз трьох років воєнно-цивільного протистояння глобальному агресору.

Журналістика міжнародної спільноти в умовах АТО. Три роки пошуку.

Міжнародна журналістика в АТО. Міфи. Реалії. Перспективи.

Громади зони АТО в публічному дискурсі країн Заходу.

Театральне мистецтво в зоні АТО. Пошуки. Знахідки. Досвід та анонси.

Театр як трибуна захисника мирної цивілізації. Паралелі героїв, катів, узурпаторів.

Театр в АТО. Формати участі, жанрові універсали. Людські відкриття.

Формування віртуально-публічних доданих реальностей.

Технологічні рішення

Цифрові кросмедійні платформи публічних впливів. Рішення, алгоритми, кейси, здобутки, провали, анонси.

Комунікаційно-контентні сервіси публічної присутності з позицій різних сегментів безпечного сектору.

Геопозиційно-цифрові моделі ідентифікації особливостей життя в режимі доби військово-цивільного характеру реалій зони АТО.

Цифрові платформи легалізації публічності в найменших соціумних вимірах сталої дії та цивілізаційного значення.

Віртуально-публічні додані реальності середовищ життя як фактор капіталізації майбутнього в сучасних динаміках дій та творчості як життя.

Ігрові стилістики віртуально-публічних доданих реальностей громад (мікрорайонів) в умовах високих комунікаційно-контентних небезпек.

Віртуально-публічна додана реальність як інструмент дієвості, нестандартності реалізації та продукування мрій, пов'язаних із соціумно-цивілізаційними величинами, що посилюють державницьку місію геопозиційними характеристиками одномоментного перманентного творення публічного позитиву життя як виміру себе та оточення.

Технологічно-креативні рішення щодо творення віртуально-публічних доданих реальностей синергетичних поєднань волі, таланту, досвіду та бажань у парадигмі представлення публічних кластерів звияжництва через сумління справжності митців добра для щастя.

Технологічно-інфраструктурні умови для творення публічності через спонтанність та віртуальну спроможність ситуативних досвідів і можливостей сучасних соціумно-цивілізаційних секторів творення середовищ життя.

Кластери публічності як простори комунікаційного сподвижництва в продукуванні контенту навколо чи через коди населених пунктів.

Віртуально-публічна додана реальність маршруту по місцях енергетичних досвідних явищ і процесів не тільки історичного дискурсу, а й осучаснених антропологічно-соціумних новотворень місця, фаху, людини, інституту чи просто ситуації публічного резонансу.

Сукупність елементів державництва через інститути і статуси, але в динаміках та резонансах публічної уваги легалізації життя як унікального явища творення себе і життя навкруги.

Народна творчість, забави як інструментарій фіксації динамік та енергій часу через сприйняття та акумуляцію проблем для бачення виходів у житті людини, державних інститутів, території, світу (як цілого та взаємопов'язаного).

Творчі майстерні сегментованих традиційних мистецтв у динамічних процесах утримання віртуально-публічних доданих реальностей часу через настрої, випадок, місію, межу між минулим та майбутнім у наповнене сьогодення участі, а не спостереження.

Віртуально-публічні реальності: участь проти спостереження за традиційною публічністю минулого без майбутнього.

Мріяти як жити. Віртуально-публічні додані реальності капіталізації динамік у соціальному творенні мирної глобальної цивілізації партнерів.

Сусіди, партнери, спостерігачі, опоненти – капітал для розвитку се-

редовищ життя в парадигмі віртуально-публічних доданих реальностей сьогоднішнього дня.

Технологізація ресурсів глобальних технологічних сервісів, що слугують можливостями для реалізації оригінальних стилістик віртуально-публічних доданих реальностей.

Музично-віртуальні ряди можливостей та дефіцит віртуально-публічного бачення сьогодення для інституціоналізації функціоналу доданих реальностей у середовищах життя як динамічної сфери відтворення енергій динаміки часу.

Військова журналістика. Стандарти. Досвіди. Альтернативи

Військова журналістика. Зміна парадигм через впровадження ефективних стилістик в умовах перевиробництва та публічних динамік.

Сенсації публічно-функціонального звитяжництва в сегментах безпеково-оборонного сектору як поступ до наповнення життям публічних статусів героїв.

Технології соціолінгвістичної фіксації новітніх станів умов та надзвичайних подій середовищ зони АТО.

Соціолінгвістична культура безпекового дискурсу управління оперативного-стратегічного та оперативного-тактичних стилістик.

Ліцензування соціолінгвістичного характеру (переклади з російської) в епоху путінського менеджменту глобальним гібридним тероризмом (ГГТ).

Прес-секретар військового підрозділу: піар-агенція, авторська контентна потуга, особистий сервіс-потенціал для командира чи функціонал комунікаційно-контентної дії: фіксація, супровід, орієнтування, анонсування, перспективне геостратегування. Варіант: зайва ланка традиційного функціоналу.

Прес-секретар персони, процесу, місії, цивілізації: зміна парадигми функціоналу в умовах сучасних динамік і стилістик.

Прес-служба силового відомства: комунікаційно-контентний офіс медіаспроможностей, аналітико-прогнозна діагностика, тотальної публічної фіксації дій та процесів. Контентно-комунікаційні сервіси сценарно-версійної дії та композиційно-дизайнерські лабораторії втримання публічної уваги в різних масштабах динамічних резонансів позитиву мультифункціонального безпекового сектору.

Функціонал прес-секретаря бригади. Сьогодення. Проблеми. Надії. Мрії. Рекомендації.

Брендування в публічному дискурсі сегментів безпекового сектору

з позицій наскрізного функціоналу та окремо – підрозділів.

Брендування навчань і тренінгових сезонів як формати мотивацій для втримання уваги.

Модель оптимальної технологічної лінійки для оперативно-тактичного публічного позиціонування в сучасних умовах АТО.

Фото та відеофіксації. Особливості. Закономірності. Досвід. Поради.

Аудіофіксація бойових зіткнень як формат доказовості реальностей сучасного протистояння в зоні АТО.

Сценарії як формат фіксації новітніх процесів у безпеково-оборонному секторі України. Досвід для глобального світу.

Креативні індустрії як потокові контентно-дизайнерські сервіси мотивації захисту мирної парадигми життя в масштабах глобального світу.

Когнітивістика міфу, ритуалу бойових дій в зоні АТО з позицій учасника, стороннього, ветерана, науковця.

Узагальнення досвіду комунікаційно-контентного супроводу безпеково-оборонних процесів в зоні АТО та АРК.

Волонтерство як функціонал цивільного контролю за діяльністю безпекового сектору в умовах АТО.

Становлення добровольчих батальйонів як відповідь на гібридність небезпек у глобальних масштабах цивілізаційного функціоналу та застосування технологій глобального гібридного тероризму.

Знання, навички, компетенції бачення функціоналу сучасної комунікаційно-контентної автури, менеджменту, управлінських ланок.

Специфіка, особливості, база підготовки спеціалістів у сфері смислових протистоянь (комунікаційно-контентної безпеки) у безпеково-оборонному секторі та цивільному житті.

Журналістика військова і екстремальна. Особливості. Паритети. Перспективи. (Реалізація теоретичних і практичних аспектів підготовки журналістських кадрів та фахівців інформаційно-медійних структур оборонного відомства в умовах АТО).

ГЛОБАЛЬНИЙ ГІБРИДНИЙ ТЕРОРИЗМ ЯК НОВІТНІЙ ФОРМАТ ТВОРЕННЯ СУЧАСНИХ РЕАЛЬНОСТЕЙ (2017 р.)

Вибори президента США 2016 року, Брексіт, цьогорічні парламентські вибори у Німеччині, референдум у Каталонії (перелік можна продовжувати) – що об'єднує ці події? Потужний зовнішній вплив, який

здійснювався через різноманітні системи комунікацій, мав агресивний характер (часто прихований стилістично), мету, спрямовану на збурення суспільства і досягнення стану дестабілізації в тій чи іншій державі.

Закон про мову Ківалова-Колесніченка, гасло «Єдина країна – єдина страна», підриви машин та вбивства ключових фігур державного рівня, засудження бійця-прикордонника за те, що, стріляючи по порушнику, вбив його, псевдопротести під Верховною Радою, організовані маргінальними політичними силами в жовтні 2017 року, зрештою, захоплення невстановленими особами частини території військової частини в Одесі в жовтні 2017 року без спротиву (перелік можна продовжувати) – що об'єднує ці події? Агресивні дії (часто прихованого або відкладеного характеру), спрямовані на ліквідацію української державності через продукування дестабілізаційних процесів у суспільстві.

Якщо розглядати всі ці приклади комплексно, дійдемо висновку, що маємо справу з проявами новітнього явища масштабного (планетарного) характеру, яке поєднує прямі фізичні дії з комплексом різнорівневих і різноформатних інформаційних (комунікаційно-контентних) впливів на суспільство (міжнародну спільноту) для досягнення морально-психологічного домінування з метою створення визначеної як ціль віртуально-реальної дійсності. Це явище можна охарактеризувати як глобальний гібридний тероризм.

Особливістю цього етапу розвитку тероризму на геопланетарній арені (трансформація в ГТТ) є те, що він не може бути статичним і має свою зовнішню і внутрішню динаміку, тобто характеристику потокового процесу, який сьогодні доводить, що елементи цього потоку не мають закінчення, а лише початок у тій чи іншій сфері.

Одночасно до особливостей сучасного ГТТ доцільно віднести декілька умов, без яких глобальний гібридний тероризм не може ефективно застосовуватися в тій чи іншій країні. Насамперед це перетворення державної корупції на формат офіційної та неофіційної (мафіїзація державного управління)¹. За таких умов ГТТ стає базою для творення корпорації, що уособлює собою державу і суспільство одночасно, коли функціонал гілок влади, що втримують паритет між суспільством і державою, нівельований чи просто знищений.

Наступною умовою існування такого комплексу є ігнорування або вихолощення демократичних процедур, які за назвою залишаються наявними, а реально не відповідають суті. В цьому випадку відбуваються

¹ Микола Голомша: «Корупція – остання цитадель циніків». Україна молода, випуск № 144 за 10.11.2015. Електронний ресурс. Режим доступу: <http://www.umoloda.kiev.ua/number/2731/176/95551/>

конституційні зміни під персональні амбіції, коли диктаторсько-авторитарні форми правління легалізуються через імітовані демократичні інститути (вибори, референдуми, розподіл гілок влади, захист прав людини, презумпція невинуватості) тощо.

Також обов'язковою умовою застосування ГГТ є тотальне засилля в усьому тлі суспільства капілярної корупції, яка базується на неадекватному рівні знань про середовище, в якому відбуваються процеси, і ті потенціали, що в ньому присутні.

Одночасно звертаємо увагу на те, що в умовах сучасних динамік, коли процеси, котрі відбуваються, часто значно випереджають їхнє осмислення з боку науки, суспільства, держави тощо, будь-яке визначення не може претендувати на істинність на весь подальший період. Тож варто низку термінів понятійно-категоріального апарату віднести до типу парасолькових. У такому разі ми отримуємо можливість, з одного боку, зафіксувати сутність явища, процесу, дії на даному етапі, а з іншого, досліджувати динаміку змін в їхній безперервності і, відповідно, набуття нових якостей. Тоді первинне визначення залишається базовим, але завдяки передусім науковому супроводженню воно постійно може доповнюватися елементами розширення первинного розуміння. Крім цього, такий підхід вирішує проблему розвитку і оновлення термінологічної бази, виходячи з принципів сучасної міжнародної термінологічної політики.¹

Отже, ми можемо сформулювати визначення такого новітнього поняття, як глобальний гібридний тероризм та одночасно представити лінійку його розширень.

Таким чином, **глобальний гібридний тероризм (ГГТ)** – це сучасний інноваційно-технологічний комплекс творення середовищ тотального цинізму, неоварварство, що використовує сучасні технологічні можливості поширення найпотужніших ознак епохи варварства; технологічно-ресурсний комбінований формат перетворення стилістики та інструментаріїв традиційного законспірованого тероризму на геостратегію державного рівня як надефективний стандарт управління простором, що не має формальних інституційних ознак, але досягає результативної геоелективності через домінування в категоріях уваги і страху.

Одночасно ми констатуємо, що поняття глобального гібридного тероризму є багатофакторним і може трактуватися як:

– сукупність використання військових, парамілітарних сил, засобів публічного комунікаційно-контентного впливу (ЗМІ, ЗМК, політичні

¹ International Organization for Standardization. Електронний ресурс. Режим доступу: <https://www.iso.org/standard/53787.html>

сили, громадські рухи тощо) в глобальних соціумних горизонтах гібридними способами та засобами креативного характеру для домінування терористичних стилістик дискурсного та фізично-агентурного заперечення миру як ефективного способу співжиття різних рас і культур на міжнародній арені;

– потоковий процес із зовнішньою та внутрішньою динамікою, який не має завершення, тобто є безперервним;

– перетворення державної корупції у формат офіційної та неофіційної «мафіїзації» державного управління, яке стає базою для творення корпорації, що уособлює собою державу і суспільство одночасно, коли функціонал гілок влади, що втримують паритет між суспільством і державою, нівельований чи знищений;

– комбінована мультисферна геостратегія з використанням військових чи парамілітарних сил та засобів, які регламентно підкоряються ситуативним динамікам публічного комунікаційно-контентного домінування через ЗМІ, ЗМК, політико-громадські рухи, організації тощо в глобальних соціумних горизонтах сприйняття потокового контенту.

Публічні системні прояви сценарних комунікаційно-контентних елементів глобального гібридного тероризму креативно-технологічних центрів путінізму

Тут представлено узагальнене помісячне оцінювання на підставі досліджень українського інформаційного простору з грудня 2015 по травень 2016 рр. (надавалась науковому товариству під час роботи Міжнародного форуму з кризових комунікацій «Комунікаційно-контентна безпека в умовах гібридно-месіанських агресій путінської Росії» (9–10 червня 2016 р.)

Період	Кількість інформаційних приводів	Кількість напрямів
12.2015	38	9
01.2016	110	10
02.2016	76	11
03.2016	75	12
04.2016	45	11
05.2016	67	11

Визначення номенклатури публічних тематик:

Дипломатія – всі публічні тематики, що стосуються міждержавних переговорів, роботи міжнародних структур та інститутів, виступів

високопосадовців і представників дипломатії різних країн, проведення міждержавних заходів, а також знакові резонансні коментарі щодо діяльності всіх вищевказаних структур.

Тероризм (трад.) – всі тематики стосовно безпосереднього завдання шкоди цивільному населенню та будь-яким цивільним, зокрема культурним об'єктам воєнним шляхом, за допомогою зброї будь-якого типу.

Економіка – тематики, де розглядається економічна, зокрема фінансова діяльність.

Воєнно-цивільна небезпека – тематики щодо випадків, коли цивільне населення страждає в результаті воєнних дій та конфліктів, що безпосередньо на нього не спрямовані (наприклад, небезпека підриву цивільних осіб на мінах у зоні АТО).

Культура, ідеологія – тематики, де йдеться про діяльність у сфері культури, а також державної та групової ідеології.

Спеціальні служби – всі тематики, що стосуються діяльності спецслужб усіх країн, а також результатів їхньої роботи в минулому, в історичному аспекті, а також підозри у втручанні спецслужб у різні сфери життя.

Зброя – тематики, пов'язані з новими та вже відомими видами зброї.

Релігія – тематики, що торкаються будь-яких релігійних організацій, питань майна, ідеології релігійних організацій, взаємодії релігійних та державних (зокрема, військових) інституцій тощо.

Інтернет – всі тематики, пов'язані з кібернетичними, технічними, соціальними аспектами роботи мережі Інтернет та її застосуванням у воєнних цілях; тема кібернетичної війни та безпеки.

ЗМІ – тематики, що стосуються роботи мас-медіа всіх типів, їхньої ролі, впливу та всіх сфер їхньої діяльності.

Юриспруденція – тематики, пов'язані з законодавчим полем, ходом тих чи інших судових процесів, прийняттям чи обговоренням законів, Конституціями та проблемами законності дій різних суб'єктів права.

Спорт – тематики, пов'язані зі спортивними змаганнями, роботою спортивних організацій, окремими спортсменами.

12.2015

Тематика	Кількість інформаційних приводів
Дипломатія	13
Тероризм	8
Економіка	3
Воєнно-цивільна небезпека	4

Тематика	Кількість інформаційних приводів
Культура, ідеологія	2
Спецслужби	5
Зброя	1
Релігія	1
Інтернет	1

01.2016

Тематика	Кількість інформаційних приводів
Дипломатія	33
Тероризм	20
Економіка	11
Воєнно-цивільна небезпека	9
Культура, ідеологія	5
Спецслужби	10
Зброя	3
Релігія	5
Інтернет	9
ЗМІ	5

02.2016

Тематика	Кількість інформаційних приводів
Дипломатія	29
Тероризм	8
Економіка	6
Воєнно-цивільна небезпека	5
Культура, ідеологія	2
Спецслужби	9
Зброя	3
Релігія	2
Інтернет	3
ЗМІ	6
Юриспруденція	3

03.2016

Тематика	Кількість інформаційних приводів
Дипломатія	32
Тероризм	4
Економіка	5
Воєнно-цивільна небезпека	4
Культура, ідеологія	2
Спецслужби	8
Зброя	2
Релігія	3
Інтернет	1
ЗМІ	7
Юриспруденція	4
Спорт	3

04.2016

Тематика	Кількість інформаційних приводів
Дипломатія	15
Тероризм	4
Економіка	1
Воєнно-цивільна небезпека	2
Культура, ідеологія	2
Спецслужби	9
Зброя	1
Релігія	3
Інтернет	0
ЗМІ	5
Юриспруденція	3

05.2016

Тематика	Кількість інформаційних приводів
Дипломатія	13
Тероризм	7

Тематика	Кількість інформаційних приводів
Економіка	2
Воєнно-цивільна небезпека	0
Культура, ідеологія	9
Спецслужби	8
Зброя	2
Релігія	2
Інтернет	3
ЗМІ	12
Юриспруденція	3
Спорт	6

Групою науковців-практиків для дослідження індикативно відбиралися передусім інформаційні приводи-сплески в інформаційному полі України (центр), які мали потенціал глобального резонування, з одного боку, і були значущими подіями саме як прямі приклади публічного прояву-домінування ГГТ – з іншого.

Важливо розуміти, що були зафіксовані не всі прояви ГГТ в інформаційному просторі України, а тільки ті, що були представлені саме в інформаційному полі центру. Відповідно існує певна кореляція між кількістю проявів ГГТ, зафіксованих у вітчизняному інформаційному полі стосовно України, та загалом тих, що відбувалися у світі. При комплексному дослідженні в інтересах стратегічних партнерів України (НАТО, ГУАМ, ПАРС, ОБСЄ) необхідно враховувати всю специфіку інформаційних просторів окремих країн за відпрацьованою структурою – від комунікаційно-контентних середовищ у регіонах та інформаційних полів окремих регіонів до інформаційного простору країни загалом.

Відповідно ця пілотна інформація про елементи комплексної роботи є прикладом фіксації та первинного аналізу (відображення) саме подієво-сценарних дій (процесів), а не власне повноти реакцій та видів і форматів комунікаційно-контентного резонування всього інформаційного простору України в динамічній моделі добового бачення. Фіксуються факти, відображені в полі та резонансні для нього, без фіксації кількісно-форматної амплітуди моментів резонансу, географічного розподілу резонансу та креативних конфігурацій (дизайну) аргументаційних рядів у контентному резонансі відповідних ієрархій публічної

легалізації фактів і тематик. Це слід вважати первинним, базовим зрізом комунікаційно-контентної ситуації публічних проявів ГТТ в інформаційному полі України (центр) та науково-дослідною підставою для подальшого ширшого аналізу і розшифровок наявних даних емпірично-публічного характеру.

Кількісні базові показники дослідження демонструють низку послідовних змін у комунікаційно-контентній публічно легалізованій ситуаційній моделі, яку використовують центри ГТТ:

1. Більше третини інформаційних приводів щомісячно порушують сфери дипломатії, міжнародних переговорів, Мінського процесу, роботи України та Росії в міжнародних організаціях. І це явище залишається стабільним протягом усього спостережуваного періоду. Отже, сфера дипломатії визначається технологами ГТТ як домінуюча ціль глобального руйнування і тотального знищення за допомогою технологічно-креативних моделей глобального гібридного тероризму.

2. Тільки за останні два місяці, квітень і травень 2016 р., спостерігається значне збільшення фіксації явищ ГТТ у сфері роботи ЗМІ, культури та ідеології, що було спровоковано тематиками «Свробачення» та реакцією на нього, потужними процесами викриття ролі російського впливу на ЗМІ та розкриття, зокрема на Заході, злочинів у цій сфері, а також розгортання скандалу навколо допінгу російської олімпійської збірної. За півроку наших прикладних спостережень із дворічного циклу аналізу тільки в останні два місяці міжнародна спільнота почала усвідомлювати на рівні еліт проблему використання путінізмом ЗМІ, культури, і особливо спорту як зброї в арсеналі форматів ГТТ проти цивілізованого світу миру.

3. Останнім часом значення економічної та військової складової в явищах ГТТ дедалі більше поступається гуманітарній та інформаційній сферам, що вже усвідомлено зазначається і західними експертами. Також відверто про це говорить Туреччина та балканські країни.

4. Публічна тематика «Военно-цивільної небезпеки», тобто прямого публічного резонування ситуацій, коли цивільні громадяни та об'єкти страждають унаслідок прямих воєнних дій та визнаних терористичних заходів, згасає і відступає на другий план, перестає адекватно резонувати комунікаційно-контентними засобами й адекватним забезпеченням, незважаючи на суттєве підвищення рівня інтенсивності збройно-фронтального та мобільно-терористичного протистояння в зоні АТО, прифронтних регіонах тощо.

Інтенсифікація подій у січні – менше традиційної цивілізованої

дипломатії, більше різноманіття агресій, навіть в Інтернеті. Більшою мірою пересікаються теми: Інтернет стає засобом і навіть зброєю в стандартах ГТТ економічного впливу та брутального тиску аж до руйнувань взаємин між стратегічними партнерами; тероризм як формат поведінки та характер взаємин зникається з дипломатією; ГТТ замінює путіністам дипломатію ...

За два роки тільки в останні два місяці ми зафіксували публічну легалізацію в Україні ролі ЗМІ, ЗМК потокового контенту, комунікаційно-контентних моделей тиску, домінування та мотивацій; постійне створення різноформатних комунікаційних майданчиків, точок передачі інформації, форм публічної легалізації, способів утримання публічної уваги тощо. В глобальному світі комунікаційно-контентне протистояння набуває рис тотального, невійськового за характером, домінування способів і засобів, а саме цивілізаційного протистояння на всіх рівнях: від боротьби за контроль над комунікаційним технічним простором – мобільними мережами, фінансово-банківською сферою і до контролю над інформаційним простором України (заборона українських ЗМІ, представлення своїх фільмів за кордоном від імені України тощо) і над «простором мислення» – контентом (за допомогою заповнення музичного, театрального, медійного, книжкового ринку, телевізійного контенту тощо).

Слід виокремити важливий глобальний тренд: кіберагресії офіційно визнані, викриті спеціалістами і вже ведеться щоденна протидія в адекватних площинах кіберпаралелей. Кіберагресії, як свідчить дослідження, сприймаються вже не як фантастика, а як факт побутового життя, щоденного вжитку інформації. Важливим фактом, виявленим у ході дослідження, є те, що протидія проявам ГТТ майже повністю будується на методах протистояння кібернетичній війні, кібернетичному втручанню через засоби Мережі. Це в межах українського досвіду виявляється в боротьбі:

- за потужності трансляції теле- та радіоканалів і за техніку створення ефіру мовлення на окупованих та «сірих» територіях;
- при відбитті кібернетичних атак проти державних органів управління та електричних мереж;
- при втручанні в мережі мобільного зв'язку та в боротьбі за контроль над мобільними мережами на територіях, близьких до АТО.

Аналіз кіберагресій і адекватність спротиву вказує на некоректність перенесення практик кіберспротиву в практики комунікаційно-контентного домінування змістів та мотивацій. У кібербезпеці спротив – протидія, а в комунікаційно-контентному протистоянні – домінування позитиву в публічній увазі.

Перспективи розвитку методології аналізу потокових динамік інформаційного простору України

У результаті серії досліджень наукова група дійшла висновку, що найбільш плідною формою аналізу слід вважати аналіз публічного використання конфігурації (дизайну) аргументів та видозміни аргументаційних рядів у публічному дискурсі сторін конфлікту на рівні публічних акцентів. *Приклад: «Так, Росія, яку США звинувачують у «гібридній війні», публічно «повертає» своїм противникам всі аргументи, які є звинуваченнями проти Росії. Це призводить до кризи публічного розуміння «агресора-неагресора», тобто розмивання мотивації пошуку наступних аргументів звинувачення та вибудови доказової платформи для здійснення протидії глобальному гібридному тероризму. Таким чином створюється світоглядна конструкція, в якій «винні всі», «святих немає», а отже, «можна все». Злочинність і повна зневага всіх норм міжнародних стосунків і стосунків між людьми в такому випадку визнається «єдиною нормою», а ті, хто протистоїть подібному світогляду, оголошуються «маніпуляторами». Як приклад такого аргументаційного та подієвого ряду можна навести ситуацію, що склалася в релігійно-культурному контексті та контексті діяльності спецслужб навколо теми кримських татар.*

1. Протягом усіх 6 місяців спостереження виникають інформаційні приводи, що стосуються викрадення та катування татар «міліцією». Кількість таких приводів до 05.2016 зростає в середньому в чотири рази. При цьому дедалі більше інформаційних приводів стосується немотивованих викрадень, під якими немає очевидного логічного підґрунтя. У травні (05.2016) з'являється інформація одного із затриманих татар, якому обіцяли, що він стане «потеряшкою». Групу татар (близько 100 осіб) затримують безпосередньо після п'ятничної молитви в мечеті та вивозять невідомо куди, але зупиняють автобус на півдорозі і випускають з настійною вимогою з'явитися у відділок міліції на допит.

2. В інформаційному полі не фіксуються інформаційні приводи, що виглядали б як мотивація, пояснення щодо терору проти татар, і так само не висловлюється жодних претензій до них або щодо загрози мусульманству в Криму чи діяльності екстремістських організацій на території Криму.

3. Перша реакція і перший коментар російської групи після перемоги Джамали на «Євробаченні» – «татари самі обрали шлях до надій на краще життя» (виїжджаючи в Росію в 1944 р.). На тлі потужних не-

мотивованих репресій в офіційному мовленні та кон'юнктурі – жодного негативного слова проти татар, тільки намагання зняти їхній негатив щодо Росії та його прояв на міжнародному рівні.

4. Задля демонстрації економічних потужностей В.В. Путін відвідує Тузлу та будівництво переходу з Криму на континент, щоб підтвердити потужні економічні зв'язки і майбутнє зростання потоку вантажів на півострів. Однак з'являється аналіз економістів, які вказують, що цифри прийнятих в Криму минулого року російських туристів перевищують реальність щонайменше в 10 разів.

5. Керівництво Меджлісу піддається тиску з боку спецслужб РФ, дискредитується і фактично розпускається.

6. М. Джемілев звернувся до муфтія Криму з проханням розповісти про репресії і звернутися до татар з цього приводу. Відповіді отримано не було.

7. Розмови батьків Джамали незаконно фіксуються, однак зміст записів так і не розповсюджується.

8. Відомі російські пранкери проводять розмову з Джамалою, отримавши нібито достатню інформацію, щоб поставити під сумнів чесність суддівства на «Євробаченні», але «просто так» відмовляються просувати цю тему далі.

9. Заявляється інформація про те, що Росія не могла цензурувати «Євробачення» з перемогою Джамали через необхідність підтримувати свій імідж у Європі. Також стає відомо, що результати конкурсу переглядати не будуть, і Росія на цьому не наполягатиме.

10. У квітні (04.2016 р.) та пізніше фіксуються інформаційні приводи з боку СБУ та військової розвідки щодо наявності в «сірій зоні» та в прифронтових районах потужних організованих осередків утримання та продажу жінок за кордон.

11. Один із євродепутатів (від Франції) немотивовано звинувачує Україну в тому, що вона є центром продажу людей поряд із кордонами ЄС.

12. У березні (03.2016) в Україні резонує інформація щодо віднайдення розвідкою країн НАТО прийнятих в ІДІЛ (офіційно затверджених) правил поведінки із захопленими жінками і розподіл прав на них серед «власників».

З цього потокового ряду стає помітно, що стосовно кримських татар існує глибша і складніша стратегічна багатогодова розробка, розрахована одночасно на кілька сфер впливу і на кілька можливих варіантів застосування цієї теми. Згадана розробка передбачає використання татар як нібито лояльну частину кримського населення або ж як фактору тотальної

контрольованої дестабілізації на півдні України та встановлення зв'язку між ІДІЛ та іншими середовищами міжнародного тероризму й Україною. Частина каналів налагодженого постачання дівчат до інших країн набагато легше можуть проходити через неконтрольовані законом райони АТО та Крим у бік Близького Сходу та Туреччини, а не в бік Європи.

Татарська меншина піддається тиску страхом і непередбаченими репресіями. Вона фактично втратила релігійну і втрачає організаційну верхівку. Тепер, очевидно, будуть проводитися потужні заходи щодо заміщення панівної серед татар ідеології демократизму, помірному ісламу та національного самоусвідомлення, зокрема на поширення салафітських учень і настроїв. Тільки цим може пояснюватися відвертий «тихий терор» проти татар в реальності і при цьому – відсутність публічних звинувачень і тероризування татар в інформаційному просторі України.

Крим, очевидно, не потрібен і не планується в ролі економічної чи географічної складової Росії, а тільки як символ у інформаційній війні та майданчик експорту тероризму і дестабілізації, яким він зараз ще не є. Саме в Криму відбуваються всі факти порушень міжнародних зобов'язань, прав та законності – від нелегального вивезення дорогоцінних вин і до зустрічей та підписання договорів європейських і російських політичних організацій про співпрацю. Крим як невизначена за юрисдикцією територія дозволяє порушувати міжнародне право як правова «сіра зона», надзвичайно вигідна для роботи розвідки та «чорної дипломатії».

На сьогоднішній день режим у РФ зацікавлений у дестабілізації Туреччини як останнього острівця військової стабільності в регіоні між Балканами та Близьким Сходом і до того ж потужного члена НАТО – найсильнішого представника цієї організації поряд з кордонами Росії. Крим, зокрема, татарська тема може слугувати чудовим джерелом експорту напруженості не лише в Україну, а й у Туреччину.

Висновки

1. Таким чином, з первинного аналізу зафіксованих публічних проявів ГТТ впливають дві загрози «цивілізаційному світу тотального миру»: а) тотальний релятивізм; б) концентрована релігійна (євразійсько-православна ідентичність) ідеологія («руській мір»). Як не дивно, але обидва ці протилежні напрями сприяють одній і тій же ідеологемі (руській мір): виправданню будь-яких дій за характером та рівнем злочинності проти людяності, вигідних конкретній людині або групі людей чи режиму-державній корпорації. *В одному випадку виправдання тим, що «всі так роблять, а ми – захищаємось», в другому – «так наказав Господь*

і церква». Передусім зазнають удару для фізичного знешкодження ті представники і сили суспільства, які опираються моральному релятивізму і представляють цілісний, стабільний, істинно гуманістичний релігійний світогляд. Дуже показовим у цьому сенсі є каральні акції проти кримських татар без жодного ідеологічно-правового вмотивування.

2. Арифметичне задіювання сфер життя міжнародної спільноти при глобальному поширенні практик діяльності глобального гібридного тероризму відрізняється надзвичайно важливою рисою, на яку поки що зовсім не звертають уваги відповідні управлінські рівні. Його сутнісна риса – стратегічна глобальна проактивність. ГГТ зазвичай ніколи ні на що не відповідає, він завжди сам випереджально, креативно, на рівні фолу ставить питання, на які ні в кого немає адекватної відповіді, постійно, як гідра, метаморфізує (мінє форму і відрощує нові голови змісту, сенсу, акценту). Можемо стверджувати, що явище «Трамп» у США – це стиль та креативно-технологічні практики центрів ГГТ.

3. Єдиний вихід у адекватній явищу ГГТ боротьбі з ним – метаактивність (тобто активність з більшого рівня узагальнення і глибшого розуміння можливостей структур комунікаційно-контентних процесів та складових діючих моделей інформаційних просторів країн, континентів, світу) і проактивність вищого порядку, здатність генерувати нові якості комунікаційно-контентних і прикладних тенденцій зростання, потоки контентної інформації та реакції на реальні соціумно-геопозиційні виклики – швидші й ефективніші, ніж дієвість глобально-гібридного терористичного середовища.

4. Ці прикладні напрями і стратегії розроблені, залишилося тільки збагнути значущість таких процесів і зробити цей напрям продуктивним не лише в наукових спостереженнях, а й у реальному державотворенні. Першим потужним напрямом є термінова розбудова інфраструктурно-нормативних можливостей для креативних індустрій середовищ життя українських громад.

Важливим фактором протидії ГГТ на міжнародному рівні стає зміщення вектора зусиль – від міжнародного засудження дипломатичними інструментами дій путінського глобального гібридного тероризму до прямих публічно-креативних аргументованих звинувачень і викриттів застосування різних форм традиційних злочинів, які вчиняє путінський режим.

Тобто, застосовуючи порівняння боротьби з ГГТ з лікуванням хворого організму, єдиний спосіб знищити в ньому віруси – підвищити частотність діяльності та швидкість обміну клітин до рівня, в якому існування вірусів фізично неможливе.

ГЛОСАРІЙ (2014-2015 рр.)

(понятійні орієнтири-характеристики розуміння комунікаційно-контентної безпеки)

Майдан – національно-ментальне явище-процес (феномен) безперервної історичної дії громадянського усвідомлення відповідальності за стан та перспективу існування громади, території, держави, яке реалізується через нагальну потребу в масовому публічному діалозі (мирного дорадчого або протестного характеру) суспільства і держави.

Інформаційний простір – взаємопоєднана сегментована конструкція-модель реальних величин і станів інформаційних полів та соціумно-територіальних комунікаційно-контентних середовищ, що за регламентами дій чітко означені державними кордонами, а за функціоналом інерційно та стилістично виходять за їхні межі.

Інформаційний об'єкт – публічне відображення у структурі інформаційного простору країни реальних об'єктів та явищ (осіб, територій, організацій, суспільних систем та інститутів, суспільних страт тощо) та інформаційних об'єктів, що не мають фізичної природи (міфів, уявлень, акцентів, фактів тощо).

Інформаційний виклик – це резонансна подієва тема, проблема, процес, що характеризує безпекову проблематику в найширшому вимірі для континенту, групи держав, держави, нації, громади, індивідуума і дуже часто не є інформаційно прив'язано безпосередньо до діяльності безпекового сектору (Збройних Сил України), хоча з розвитком інформаційної хвилі може перерости як в інформаційний ризик, так і в інформаційну загрозу безпосередньо для ЗСУ, безпекового сектору та держави загалом.

Інформаційний ризик – це результат розвитку інформаційних процесів, коли перспектива публічного висвітлення тематики ще не дискредитує безпекову діяльність держави, але опосередковано вже дуже близька до реалізації дискредитаційних інформаційно-сценарних дій як прямих публічних конкурентів, так і партнерів, котрі в конкурентній діяльності для захисту своїх прямих функцій чи інтересів постійно «заходять на територію» функцій безпекових структур країни.

Інформаційна загроза – це прямі дискредитаційні процеси, які досить часто розірвані як у часовому і територіальному вимірах, так і за сферами відповідальності, оскільки стосуються різних ланок сектору безпеки держави. Розвиток цих процесів в інформаційному просторі

призводить до виникнення системних кризових явищ у певній функціональній сфері безпекового сектору та публічних катастроф-колапсів управлінських процедур у конкретній ситуації.

Гібридно-месіанські агресії путінської Росії – періоди, формати та режими застосування культурно-освітніх, науково-технологічних, торговельно-транзитних різнорівневих дій, що комунікаційно-контентно подаються як рятування громад, соціумних утворень різного характеру та масштабу від свавілля українського націоналізму, лібералізму, капіталізму та олігархізму.

Комунікаційно-контентні агресії – динамічні формати контентних потоків, які перенаправляють соціумну увагу суспільства у визначеному агресором напрямі для домінування нав'язаних розумінь, процесів, фактів, подій.

Комунікаційно-контентні агресії Кремля у світі – це комплекс державно-корпоративних та релігійно-конфесійних спеціальних заходів, спрямованих на створення іншої, віртуальної, дійсності у свідомості пересічних громадян різних країн світу, а також реальне формування громадської думки для переформатування на цій базі державно-адміністративних устроїв у визначеній як ціль державі або групі держав.

Комунікаційно-контентні агресії Кремля щодо України – це комплексне багаторівневе креативно-технологічне просування різноформатних проблем, тем, ідей, фундаментальним підґрунтям яких є ідеологічний концепт «руського міра», для досягнення комунікативного проникнення в різні соціальні верстви споживачів інформаційного продукту для унеможливлення українського національного спротиву та відновлення патерналістського стану українського суспільства як передумови повернення країни на орбіту стилістики російської імперії з подальшим тотальним знищенням середовищ з гуманістичними цінностями мирної цивілізації.

Комунікаційно-контентна безпека – це створення правових умов на національному та міжнародному рівнях, фахово-технологічних мотивацій, інфраструктурних рішень для адекватного одночасного розвитку комунікаційно-контентних процесів, які б пришвидшували кристалізацію сучасних комунікаційних вимірів у громадах різних масштабів та забезпечували здатність використовувати теперішню і майбутню палітру інформаційних форматів потокового контенту. Випереджальний комплексний розвиток комунікаційно-контентної безпеки України убезпечує від сучасних поточкових публічних нега-

тивів (викликів, ризиків, загроз) та геостратегічних потокових публічних агресій з боку третіх країн чи глобальних планетарних гравців.

Комунікаційно-контентна безпека – вид цивілізаційного захисту мирного способу життя за допомогою сучасних технологічно-креативних рішень, які реалізуються в динаміках через мультиформатні подачі публічного контенту.

Комунікаційно-контентний дизайн – динамічні форми подачі контенту, де формати та режисування динамік перетворюються на оригінальні видовища, метою яких є потужна імплементація у сприйняття свідомістю суті контентних енергетик та стилістик, що за таких умов стають технологічною платформою розуміння і сприйняття публічних динамік нової якості можливостей у середовищах життя.

Контентно-комунікаційний дизайн – оригінальна публічна інформація, доведена до оптимальних якостей ефективного сприйняття в динамічних потокових стилістичних глобальних комунікацій за мистецьким принципом «світ вперше...».

Комунікаційно-контентна інфраструктура – сукупність інструментарію та сервісів технологічно-креативного використання всієї гами гуманітарно-духовних та історично-ландшафтних потенціалів середовищ життя з позиції найменшої соціумної величини як партнера глобальної цивілізації миру.

Комунікаційно-контентний менеджмент – ефективне ресурсно-кадрове та ситуативно-координаційне оперування можливостями креативно-технологічних комплексів комунікаційно-контентної безпеки (комунікаційно-контентної інфраструктури, сервісів, дизайну тощо).

Комунікаційно-контентний менеджмент – організаційно-технологічні рішення щодо використання наявних та доступних можливостей комунікаційно-контентної безпеки для нейтралізації сегментованих проявів домінування ситуативно-геопозиційних впливів чи моделей публічних негативів.

Комунікаційно-контентне виробництво – менеджмент синергетичних мобільних груп різної спеціалізації для продукування комплексних креативно-ситуативних постановок утримання публічної (глобальної) уваги в парадигмі динамічних сегментів моделі публічного позитиву (ситуативний позитив, контекстний позитив, бренд як стійкий позитивний міф тощо).

Комунікаційно-контентні сервіси – динамічні ієрархічно-функціональні комплекси публічної діагностики, ситуативно-потокової корекції, креативно-індустріальних рішень, моделювання координацій-

них мотивацій з позицій гармонії синергетичної мозаїки втримання уваги довкола публічного образу.

Комунікаційно-контентне моделювання – сегментована модель фіксації, реакції і реагування, для якої продукуються формати комунікаційно-контентного втримання публічної уваги з розширення можливостей соціумно-суспільних розумінь і реалізацій.

Комунікативний код культури – легалізація в соціумі авторської журналістики як комунікаційно-контентної синергії інтелектуального донорства та індустрії творення контентної капіталізації часу і території в різних геопозиційних конфігураціях динаміки життя.

Контекстний позитив – сприйняття позитиву як аксіоматичної сталої і використання його як самостійного аргументу для порівняння з іншими сферами діяльності держави, суспільства тощо.

Позитивний стійкий міф (стереотип сприйняття) – історично-ментальні та нові наративи, які продукуються в масштабах держави і позитивно сприймаються суспільством.

Гумконвой путінської РФ – задокументоване автотранспортне вторгнення агресора на територію України, зафіксоване міжнародними інституціями, але конотаційно не сприйняте в публічному просторі України, Європи, світу як факт системної прямої агресії Кремля проти України.

Доцільно розглядати як міжнародну надзвичайну подію-процес.

Стратегія контентного домінування – комплекс заходів технологічного та технічно-ресурсного характеру, спрямований на динамічне заповнення інформаційного простору визначеним контентом з метою просування, імплементації (нав'язування) відповідної парадигми державної політики.

Мілітарно-безпекові контентні потоки – це різноформатна подача інформації, підготовлена до публічного використання в межах безпечного сектору (посегментно) і запронована до широкого вжитку в публічному просторі – ЗМІ, ЗМК, нормативно-правових документах, дипломатичному дискурсі тощо.

Динамічна публічність – це контентні потоки, які висвітлюють вчинки не тільки персон уваги (впливу), а й усе розмаїття життя як усвідомленої арени відповідального партнерства різномасштабних конфігурацій соціумного існування для розширення можливостей і збільшення ознак безпеки та мотивацій до станів щастя як виміру буття.

ГЛОСАРІЙ (2016-2017 рр.)

(понятійні орієнтири-характеристики розуміння комунікаційно-контентної безпеки)

Інформаційний простір України – структурно-сегментований комплекс комунікаційно-контентного виміру життя країни, який складається із різних за масштабом та характером взаємодії і співдії елементів: інформаційних полів різного масштабу, інформаційних середовищ населених пунктів та геопозиційних точок окремих інформаційних об'єктів.

Особливості інформаційного простору полягають в одночасному поєднанні (взаємодії) креативно-технологічних можливостей:

- монополії центрального (одноканального) інформаційного поля (медійно-комунікаційний зріз-імпульс);
- інформаційних полів областей та міст-мільйонників (з монопольним відлунням центру);
- комунікаційно-контентних середовищ горизонтально-партнерського характеру по периметру державних кордонів (деякі обласні, районні центри і окремі населені пункти);
- соціумно-геопозиційних потенціалів публічних доданих реальностей комунікаційно-контентного характеру (всі населені пункти та нові соціумні композиції) тощо.

Інформаційне поле – традиційна лінійна інформаційно-медійна реальність у масштабах усієї країни, а також її частин (регіональні поля), в якій домінують централізовані когнітивно-соціолінгвістичні зрізи тлумачень публічних сенсів і змістів через залишки ієрархічно-статусних зв'язків зазвичай одноканального характеру, що прямо або безпосередньо нав'язувалися соціуму в різних вимірах (країни, регіонів, територій, населених пунктів).

Комунікаційно-контентні середовища інформаційного простору – сучасний базовий сегмент інформаційного простору (рівень населеного пункту, ОТГ), який характеризується горизонтальним характером взаємодії комунікаційно-контентних інструментів та сервісів з використанням глобальної та національної комунікаційно-контентної інфраструктури в інтересах середовищ життя на засадах цінностей мирно-толерантної співпраці з іншими партнерами. Партнерська кооперація публічних доданих реальностей створює мегаможливості для громад, що орієнтуються на ціннісну парадигму насичення життя знаннями. За таких умов пряма конкуренція поступається якісним ха-

рактеристикам розширення можливостей комунікаційно-контентних сервісів, які приходять на заміну адміністративно-функціональному протиборству.

Комунікаційно-контентне середовище країни – сукупність всіх комунікаційно-контентних потенціалів країни, які при поєднанні набувають масштабу публічного впливу, більшого за інформаційний простір країни (обмежений державним кордоном), оскільки вбирають в себе прикордонні (міжрегіональні) властивості та транскордонні можливості взаємних впливів і перетинання (накладання) інтересів комунікаційно-контентних об'єктів.

Міжрегіональні комунікаційно-контентні середовища – горизонти соціумного життя країни іншої конфігурації, ніж територіально-адміністративний поділ, які традиційно використовують взаємопов'язані глибинні історично-ментальні, професійні, геостратегічні чинники, ознаки, коди духовно-філософських та інтелектуальних засад і практик.

Геопозиційна (територіальна) комунікаційно-контентна публічна додана реальність у системі комунікаційно-контентної безпеки – технологічно-інноваційна інфраструктура наукових, прикладних та методологічно-методичних можливостей, що відкриває креативно-індустріальні потенціали творення сталих комунікаційно-контентних потоків геопозиційної унікальності. Такі потоки створюються навіть там, де ніколи не було власних традиційних ЗМІ чи ЗМК, і можуть реально конкурувати з усіма монополіями публічного дискурсу національного, регіонального чи глобального світу, в результаті чого стають соціумно-суспільним капіталом, сервісом, умовою динамічного розвитку середовищ життя та громад різного масштабу означеної країни.

Комунікаційно-контентні ресурси – адекватне сучасним викликам публічних динамік та контентної надлишковості технологічно-інфраструктурне забезпечення інформаційної діяльності держави та суспільства, кадрово-досвідні комплексні кейси, насичення медійними та кросмедійними інструментами, діючими та перспективними комунікаційно-контентними сервісами, потенціалами публічних доданих реальностей, що в сукупності вимірюються:

геопозиційно-соціумними характеристиками стану комунікаційно-контентних ресурсів;

досвідом опрацьованих чи відкладених комунікаційно-контентних аудитів;

станом вивчення та сформованості в публічній увазі кодів життя (культури);

статистично-методологічними характеристиками наявних модулів комунікаційно-контентної інфраструктури глобального та власного використання;

бекграундом практик;

щільністю публічних стилів;

експертизами обов'язкової реалізації;

використанням унікальностей комунікаційно-контентного дизайну тощо.

Інформаційний об'єкт – публічно-потокове відображення в сегментованій структурі інформаційного простору країни реальних (геопозиційних) об'єктів і явищ (осіб, територій, організацій, суспільних систем, інститутів, страт тощо) та об'єктів, що не мають фізичної природи, але можуть мати геопозиційні особливості (міфи, бачення, уявлення, акценти, факти, енергетики, стилістики тощо).

Комунікаційно-контентні агресії – вирвані із геопозиційної публічної реальності інформаційного простору комунікаційно-контентні резонанси сегментного рівня (дані, інформація чи контентно-композиційний пул відомостей), які динамічно переміщуються в інші геопозиційні реалії (у пришвидшено модерованих динаміках чи в динамічному фоновому самоплині можливостей глобального світу), де відбувається перетворення акцентних новацій та стилістичних публічних енергетик на потужні смислові напади (атаки), дискредитації, недовіру, страх тощо.

Створене таким чином середовище публічного нападу досягає рівня втримання публічної уваги за допомогою можливостей комунікаційно-контентного дизайну з наступним домінуванням заданої публічної стилістики, енергетик, ментальних маркерів.

Інформаційне домінування комунікаційно-контентного характеру – контрольована кібер- та/або квантова цифрова інфраструктура в цивілізаційних середовищах життя, яка функціонально відповідає на за чистоту мережевих інфраструктур, де дані мають очевидне власне інформаційне тло (змішане та окреме) реального стану існування, а комунікаційно-контентна складова національної безпеки працює в інтересах ціннісної моделі класичного ноосферного гуманізму (ойкуменізму) та неелітарно-глобальних демократичних цінностей горизонтів відповідального партнерства синергетичного характеру мирної цивілізації.

Комунікаційно-контентна безпека технологічно виводить із пасивного очікування чи спостереження очевидного – розпорошених проявів

ГТТ, цільового нападу, втримання публічної уваги силами комунікаційно-контентних агресій для активізації спонтанно-хаотичних лінійних реакцій – і механізмами креативних індустрій збільшує якість (при зменшенні запасу часу) адекватних сценарно-креативних фіксацій, орієнтацій, реакцій та версійних рішень комплексно-достатнього реагування комунікаційно-контентного характеру, що протистоять загрози стійкого домінування моделей публічного негативу.

Комунікаційно-контентний сервіс когнітивно-соціолінгвістичного забезпечення – лінгвістично-когнітивна безпеково-ситуаційна сертифікація перекладу для публічно-дипломатичного вживання, законодавчо-нормативного використання, комунікаційно-контентного тиражування в царині геостратегічно-резонансного міжнародно-цивілізаційного контенту, а також експертно-безпековий переклад тотожних юридичних понять, які не матимуть інсинуацій (двоякого лінгвістичного трактування при зворотному перекладі, експертному порівнянні чи свідомому когнітивно-соціолінгвістичному моделюванні-перекручуванні).

Публічні негативи – комплексні показники-індикатори моделі потокового контенту, які характеризують стан динамічної публічності зони (етапу) розвитку публічного негативу і його перехід до стану публічного резонансу або режиму нейтралізації (переведення) публічної уваги.

Застосовуються для комплексного визначення в динамічних моделях індикацій комунікаційно-контентних агресій та комунікаційно-контентних мультиплікаторах домінування суспільної уваги.

Динаміки публічних оцінок – діючі моделі індикативу динамік публічної конотації від публічного негативу до позитиву і в зворотному напрямі, де відсутність наявності персони (організації) в інформаційному просторі розглядається як публічна катастрофа.

Публічний виклик – публічна контентна заявка в реаліях світу 4.0, яка не має очевидних ознак негативу завдяки закамуюванню сутності комунікаційно-контентними способами (креативно-індустріальними форматами, композиційно-дизайнерськими конструкціями, моделями, модами, атомізацією до рівня енергетик, стилістик, ментальних мемів, фобій, страхів тощо), але містить потенційні загрози для національної безпеки держави, союзу держав, цивілізації.

Публічний ризик – комунікаційно-контентний розвиток пограничного стану публічного виклику, який набуває версійну багатоадресність з одночасною здатністю потрапляння до конкретного адресата публіч-

ної відповідальності за відповідного креативно-сценарного модерування та моделювання умов масштабів і термінів розвитку публічно-динамічної ситуації.

Публічна загроза – пряма публічна ситуативно-динамічна дискредитація сфери (персони) безпосередньої управлінської відповідальності, коли публічна увага призводить до однозначних репутаційних втрат не лише прямого адресата, але й усієї корпоративно-соціумної системи.

Публічні позитиви – комплексні показники-індикатори стану моделі динамічної публічності, які характеризують етапи розвитку позитиву і напрями векторів динамічних змін від легких ситуативно-нестійких комунікаційно-контентних дизайнерських форм (форматів) до стійких трендів та одночасно визначають рівень наближення до зони (середовища) потужної автоматичної нейтралізації прямих і контекстних негативів публічного впливу.

Публічні позитиви через феномен занурення в суспільну свідомість можуть досягати повної нейтралізації негативів і переключення їх на мотиваційні механізми позитиву: тренду, місії, мети.

Ситуативний публічний позитив – несистемна фіксація елементної бази конотацій позитивного характеру через індикатив публічного потоку в асоціаціях (інтуїтивно-досвідна шкала, індикативно розрізнені елементи) щодо публічного суб'єкта аналізу в комунікаційно-контентній динаміці, сегменті, сукупності сегментів або загалом інформаційному просторі означеної країни, союзу країн, континенту чи глобального світу.

Контекстний публічний позитив – системне представлення нерекламного (функціонального, технологічно-сутнісного, духовно-ментального, дієво-мотиваційного, експертно-стандартизованого, нормотворчо-правового) позитиву, що стає індикатором або характеристикою стану рівня сприйняття позитивності в даній сфері, сегменті чи функціоналі, котрий обслуговується комунікаційно-контентними потоками публічних динамік уваги та актуалізованого публічного тла.

Бренд як системний позитив (на рівні міфу-мотивації) – публічна величина-орієнтир стану позитивності з позицій гуманістичних (ойкуменічних) образів добра і щастя в паритеті з партнерською синергетичною відповідальністю за стан, розвиток і перспективи цивілізаційного поступу мирного способу життя.

Комунікаційно-контентна нейтралізація – застосування можливостей комунікаційно-контентного дизайну для випереджального реа-

гування в інформаційному просторі напередодні (в умовах) виникнення публічного резонансу, який тільки зароджується, але вже є фактом для аналітиків комунікаційно-контентної безпеки.

В такому випадку комунікаційно-контентний дизайн функціонує як комплекс дій, спрямований на динамічне використання акцентів домінування, що можуть змінити суспільні маркери ситуативного (недосконалого, недостатнього, неповного) знання факту (системи фактів) чи контексту резонансу (як публічного тренду) на необхідні досвіди розуміння процесу як системи дій (прямого, опосередкованого або зв'язаного характеру) для ефективного бачення публічного контентного дискурсу в масштабах енергетик та стилістик.

Комунікаційно-контентна безпека (ККБ) – технологічно-креативний, логістично-інфраструктурний **стан**; креативно-ситуаційні, регламентно-нормативні **умови**; історично-ментальні, лінгвістично-концептосферні, гуманітарно-ойкуменічні **особливості** взаєморозвитку сегментних композицій інформаційного простору країни та регіональних і міжрегіональних комунікаційно-контентних середовищ, які в поєднанні стають потенційно-перспективним ресурсом капіталізації інноваційно-сервісних та інфраструктурно-логістичних векторів (транзитів) нових економічних укладів, майданних засад управлінських стилістик центру і самоврядування середовищ життя.

У такому випадку **комунікаційно-контентна безпека** створює глобальні перманентні мотиваційні умови для різномасштабних соціумних утворень (ідентифікованих) для самореалізації в масштабах геопозиційного ландшафту сучасної перспективи та виходу громад і середовищ життя на перший рівень публічно-інвестиційної уваги, спроможності, забезпечення координаційно-партнерських стандартів функціонування.

Ще одним напрямом функціональної реалізації засад комунікаційно-контентної безпеки є можливість геостратегічного моделювання взаємин і практичного вирішення нагальних проблем центральною владою і органами самоврядування на засадах проектного міжнародного законодавства АСТА, де превалюють стандарти тотальної публічності самоврядного цивілізаційно-громадянського існування.

Комунікаційно-контентна інфраструктура – культурно-ментальний, духовно-цивілізаційний (ойкуменічний) та технологічно-глобалізований інструментарій, засоби, можливості комунікаційно-контентної безпеки, які забезпечують умови функціонування повного спектру традиційних та нових креативних індустрій, реалізацію мотиваційних процедур, регламентів та ресурсних стандартів для всіх економічних

укладів і видів економік у кожній соціумній величині безвідносно до геопозиційного розташування.

Комунікаційно-контентні сервіси – ситуативно-геопозиційні, динамічно-онлайнні, безпекові стратегічні комплекси потокових комунікативних рішень (діагностика публічних кон'юктур та резонансів; версійно-рекомендаційні моделі сценарно-потокового чи точково-вибіркового реагування, структурні композиції КАІР та ТІСІ в залежності від масштабу сегмента інформаційного простору; різновид оперативних сервісів індикативно-фіксуєчого та орієнтовно-перспективного характеру для визначеного об'єкта публічної уваги, комплекси соціолінгвістичного забезпечення, когнітивістики, визначення ментально-ландшафних особливостей, окреслення соціоантропологічних реальностей, контентно-комунікаційний дизайн та комунікаційно-контентний дизайн потоків тощо).

Контентно-комунікаційний дизайн матеріалу – вид комунікаційно-контентного сервісу, що максимально ефективно оперує журналістськими жанрами, видами текстів, форматами подачі, структурно-стилістичними особливостями даних, корпоративованої інформації, контенту для ефективного втримання публічної уваги в різномасштабних публічно-геопозиційних реальностях і створення стійкої довіри до джерела інформації.

Комунікаційно-контентний дизайн потоків – комплекс дій публічного характеру, що мають різні темпи і масштаби вираження, самореалізації, громадянської ініціативи, орієнтування, формулювання, прийняття, впровадження та підтримки гуманістично-ойкуменічних цінностей, точково-потокового чи ситуативно-геопозиційного івентно-сценарного публічного моделювання спроможностей і розширення творчих можливостей, який слугує додатковим інструментарієм утримання уваги на сенсах і змістах росту та мотивації перманентних репрезентацій і реалізацій місій ціннісних засад.

Комунікаційно-контентний менеджмент (онлайн-виробництва) – ситуативно-координаційна модерація, версійне моделювання горизонтально-партнерського управління синергетичними мобільними групами різної фахово-технологічної спеціалізації для продукування комплексних креативно-ситуативних постановок утримання публічної уваги.

Комунікаційно-контентне моделювання (ситуативні реагування) – комплекс інфраструктурних можливостей, оперативно-технологічних та креативно-геостратегічних сервісів, ресурсного забезпечення за методологічно-методичними стандартами КАІР та ТІСІ, що умож-

ливаює не лише миттєву реакцію-фіксацію, а й сценарно-дизайнове ре-агування на виклик і навіть пряму дискредитаційну лінію комунікаційно-контентного нищення в різних масштабах публічної уваги.

Комунікаційно-контентні динаміки – комунікаційно-контентні реальності, що одномоментно творяться індивідом, громадою, ОТГ, соціумними утвореннями тимчасової дії та посадово-інституційним функціоналом суспільно-державної інфраструктури як одночасна мозаїка миттєвого покриття геопозиційної точки-середовища різними масштабами контентних потоків (цивілізаційних, континентальних, міжнародних інституцій, змістів, смислів, сенсів) і мають стан розмитості меж за стандартами світу 4.0.

Комунікаційно-контентні формати – синхронне застосування можливостей комунікаційно-контентного дизайну та операційно-креативне ситуативно-координаційне використання кейс-методів для творення унікальних композицій подач контентно-потокowego характеру з метою втримання публічної уваги в парадигмі системно-цивілізаційного позитиву можливостей.

Комунікаційно-контентна атмосфера сегмента інформпростору – якісні характеристики аудиту (стану) комунікаційно-контентної експертизи щодо обраного об'єкта в динамічних потоках реальностей, виходячи із її (атмосфери) функціонально-менеджерського навантаження, інфраструктурно-геопозиційного та креативно-технологічного потенціалу.

Комунікаційно-контентні умови стану сегмента інформпростору – технологічно-креативні, експертні, регламентно-процедурні характеристики публічних динамік, які за насиченістю і задіяністю проблематики, входженням і масштабами потреб включення інформаційно-геопозиційної точки (сегмента) формують місію розширення чи звуження можливостей комунікаційно-контентного творення і розуміння реальностей всіх рівнів наявної (діючої) сегментної матриці національного інформаційного простору.

Комунікаційно-контентна діагностика – використання інструментів-технологій, онлайн-сервісів комунікаційно-контентного виробництва, менеджменту, дизайну, інфраструктурного забезпечення в потрібній (адекватній) комбінації взаємодії із динамічними сервісами соціальної антропології, соціолінгвістики, ментально-ландшафних кодів публічного існування середовищ життя для встановлення визначених параметрів цивілізаційно-континентальної безпеки.

Комунікаційно-контентні процеси – поєднання кон'юнктур сег-

ментів публічних реальностей із ситуаційними резонансами публічної уваги інформаційного простору в ситуативно-координаційних сервісах та технологічно-креативних платформах (мережах, додатках), що орієнтовані на розширення можливостей споживачів і творців комунікаційно-контентних реалій у форматах традиційних та нових векторів креативних індустрій з чіткою геопозиційною прив'язкою за умови адекватного цивілізаційним викликам інфраструктурно-технологічного забезпечення як лінійної публічності, так і динаміко-потокowego комунікаційно-контентного дизайну дії різних масштабів.

Комунікаційно-контентні явища – динамічні прояви віртуально-смыслової конфігурації (дизайну), що систематично наповнюються уточнювальними чи додатковими показниками продовженої публічної уваги за різною (визначеною) конотаційною шкалою моменту та етапу динамічної безперервності.

Комунікаційно-контентні парадигми – сукупність видів цивілізаційних бачень, що індикативно підтверджуються онлайн публічними реальностями без прив'язок до геопозиційних характеристик чи проблемно-подієвих сплесків публічної уваги.

Комунікаційно-контентне прогнозування – комплексний аналіз паритетно-партнерських сукупностей дизайнерського мислення за методиками технологічних комплексів КАІР та ТІСІ з використанням індикативних потенціалів публічних кон'юктур та резонансів сегментованого інформаційного простору країни з метою ефективного оперування різними рівнями структурних елементів контентного впливу (тематикою, проблематикою, аргументними рядами, акцентами, енергетиками, стилістичними елементами контентного потоку тощо).

Прогнозні версії, рекомендації та пропозиції надаються для посилення розвитку станів (етапів) тих чи інших публічних або непублічних процесів, явищ, сенсів тривалої (відкладеної) публічної уваги в парадигмах негативу чи позитиву (залежно від адекватності та масштабів занурення в розуміння та бачення проблем комунікаційно-контентної безпеки)

Комунікаційно-контентна сегментація національної безпеки – технологічно-креативний та/або ситуативно-геопозиційний розподіл ресурсів, засобів, потенціалів, проявів, комплексів комунікаційно-контентної безпеки країни в процесі фіксації первинних реакцій, орієнтування, бачення, креативно-сценарних реагувань та творення комунікаційно-контентних процесів у поточних індустріях втримання уваги системними позитивами нерекламного характеру.

Динамічна публічність – інституційно-функціональна та суспільно-соціумна публічність як комплекс двостороннього зв'язку, що не залежить від кон'юнктури та резонансності публічної уваги, бо є сталою характеристикою життя і функціонує як постійний сервіс-інститут, що не залежить від інтересів, а базується на цінностях поваги, партнерської толерантності, гідності та рівності всіх перед законом і соціумом. Є антиподом офіційно-адміністративної, статистично-звітної стандартизованої за регламентом процедурної моделі корпоративного захисту від прозорості та відкритості статичного періоду життя країни, держави, суспільства, громади, соціумних утворень тощо.

Публічна присутність – ситуативні та/або контекстні рейтинги присутності всіх об'єктів, персон, секторів суспільної уваги в системі позиціонування з обов'язковим бекграундером. Вимірюється через шкалу індикативу можливостей і перспектив у глобальному світі версійних комунікаційно-контентних агресій; індикативного потенціалу для модерування/моделювання престижу капіталізації чи підвищення рівнів реалізацій самореалізацій тощо, індикативу різниці між тлом випадковостей та сценарно-креативним дискурсом комунікаційно-контентного дизайну як комплексами посилення чи нейтралізації такої присутності.

Перманентна кризовість комунікаційно-контентних процесів – виникнення в процесі усвідомленої або неусвідомленої публічності в потокових контентних масивах невідповідності розуміння суб'єктом (персоною, організацією, державою) перспектив та можливостей (ресурсу розвитку). В умовах дискретного вибору ситуаційного чи перманентного характеру така перманентна кризовість має вектор катастрофи. Вихід із вектора катастрофи можливий за умови сприйняття стану перманентності, надлишковості, публічних динамік як блага потенціалів, що в розвитку відкривають нові перспективи.

Статика і динаміка в публічності – етапи (епохи) якісної зміни інформаційного простору, в процесі якої відбувається становлення (заявлення) цифрових модулів журналістського (авторського) технологічно-комунікаційного інструментарію, вихідними параметрами котрого є знання, розуміння, бачення, аргументні композиції акценту, енергетики, стилістики, ситуативного комунікаційно-контентного контентного дизайну тощо.

Під статикою вважається період розвитку інформаційного простору країни, в якому авторство було професійно-статусним, фіксованим і тотально підзвітним праву та управлінським стандартам.

Під динамікою розуміється період розвитку інформаційного простору країни, коли авторсько-журналістські технологічні інструменти

набули самогенерувальні можливості, які не контролюються в повному обсязі законодавчими обмеженнями, оскільки спрацьовують на рівні людського рефлексу, а не усвідомленої дії, компетенції чи технологічного (нанонейронового) алгоритму.

Моніторингове відлуння публічності – усвідомлено-задане відстеження в інформаційному просторі (його сегментах) відомого публічного чи легалізованого публічністю явища, об'єкта, процесу, унікального бренду, яке додає знання (актуалізує, оновлює) про публічну тему, проблему, аргумент, акцент, конотацію тощо.

Важкою моніторингу зазвичай є системне унеможливлення фіксації/бачення зародження індикативу станів (проявів) легалізації нових публічних об'єктів та предметів негативу чи позитиву (динамічного позитиву), оскільки пошук ведеться за визначено спрямованим, а не смисловим, напрямом публічно-динамічних реалій сегментів інформпростору.

Контекстний аналіз інформаційних резонансів (КАІР) – спеціалізована комплексна методологія-сервіс аналізу контекстних зв'язків, тем, проблематики, аргументаційної архітектоніки, акцентно-панівних алгоритмів, стилістичних енергетик, версійної гри змістами та сенсами в динаміках публічного дискурсу сегментованого інформаційного простору вибраної країни через тло ігрової палітри публічних кон'юнктур та комунікаційно-контентних резонансів доби.

Відбувається у форматах дизайнерського мислення щодо версійної гри темами, проблематиками, авторською імплементацією бренду, процесу, явища, об'єкта, суб'єкта в термінах астрономічної доби шляхом співставлення публічної кон'юнктури в процесі розвитку публічної динаміки та втримання уваги на будь-якому етапі концентрованої чи розпорошеної публічної легалізації уваги.

Рубрикація тематики публічної (комунікаційно-контентної) присутності – змістовно-смілова архітектура системи громадського договору в означеній країні, що адекватна комунікаційно-контентним динамікам публічного дискурсу, функціоналу та вектору цивілізаційного розвитку країни, території, громади, середовищу життя.

Публічна (комунікаційно-контентна) тематика – ситуативно актуалізовані теми з баченням через зазначену проблематику в публічній кон'юнктурі чи публічному резонансі суспільної уваги доби визначеного сегмента інформаційного простору означеної країни чи глобалізованого дискурсу публічної уваги континентальної, союзної чи планетарної спільноти.

Така публічна тематика втримується міжнародним потенціалом

дипломатичних чи комунікаційно-контентних публічних монополій, трансмонопольних сервісів та технологій сучасності, а також явочною ініціативою лобістських груп за інтересами чи цінностями.

Публічні (комунікаційно-контентні) аргументаційні ряди – дизайнерсько-технологічна композиція аргументів у контентно-комунікаційному дизайні моделі, системи, плану, сценарію публічної імплементації змісту, орієнтована на різні рівні соціумно-вікового сприйняття та різномасштабні динамічні моторики підтримки публічної уваги мультифункціональними комунікаційно-контентними інструментами через різноманітні канали публічно-глобальної синергії втримання чи заперечення ціннісних вимірів правди та добра.

Публічні (контентні) акценти – способи та прийоми посилення уваги засобами семантико-лінгвістичної концентрації для ширшого і глибшого розуміння часток змісту, які прямо чи контекстно (опосередковано) домінують у публічному резонансі та кон'юнктурі і підтвержені стилістикою та енергетикою потоку репрезентації проблематики суб'єкта та об'єкта публічної уваги на момент аналізу.

Публічна (комунікаційно-контентна) енергетика – сила (темп, насичення, щільність) динамік публічного дискурсу, яка поєднує комунікаційно-контентні потоки в імпульси, далі переводить їх в ефективне втримання публічної уваги на заданому баченні проблеми з наступним перетворенням у мотивації сприйняття, розуміння, перспектив процесів та модерації і примусу до активних (часто підсвідомих) дій чи активного позиціонування (публічного місіонерства) в умовах відповідального синергетичного партнерства чи цілковитого підкорення визначеній ідеї.

Публічна (комунікаційно-контентна) стилістика – вищий (на даному етапі) стан динамічної реалізації технології комунікаційно-контентного дизайну через сукупність аргументів, акцентів, змістів, сенсів, бачень, розумінь, який за лінгвістичними, культурними, духовно-ментальними, досвідними ознаками, а також ситуативно/геостратегічно, вказує на відповідну приналежність джерела комунікаційно-контентної гри.

Особливість публічної динаміки – публічні динаміки вимірюються феноменом одномоментного поєднання і самостійного функціонування всіх векторів публічного резонансу в масштабах дизайнерського мислення для ефективно-прикладного аналізу добових публічних кон'юнктур та публічних резонансів, що корелюються між собою в парадигмі структуровано-сегментарного інформаційного простору означеної країни.

Гібридно-месіанські агресії – мілітарні, парамілітарні, креативно-мистецькі, комунікаційно-контентні, спортивно-екологічні та інші агресії проти мирної країни, що камуфлюються гібридними (псевдогібридними, змішаними) засобами, регламентами, нормами та представленнями в публічному (інформаційному) просторі через стилістики псевдомасштабного рятування, захисту та спасіння.

В окремих випадках це може бути захист/спасіння, зокрема через можливості гібридно-месіанського позиціонування, статусної геополітичної країни (режиму), яка зазвичай представлена на геостратегічній мапі світу авторитарним, тоталітарним, деспотичним політико-корпоративізованим мафіозним режимом, що прямо чи опосередковано узурпував владу в державі і по відношенню до якого виникає очікувана перспектива проведення міжнародної (ООН, НАТО) операції з підтримання миру і безпеки

Гібридно-месіанські міфи путінської РФ – історична пам'ять СРСР та Російської імперії, яка нав'язується складовими комунікаційно-контентної безпеки як ідеальна парадигма перспективного розвитку для суверенних країн – колишніх сателітів Кремля на засадах імперсько-геостратегічного псевдомесіанізму через різноманітні сфери комунікаційно-контентних впливів.

Духовно-психологічне протиборство (спротив) – державно-безпекове душпастирське психологічно-духовне забезпечення підготовки, підтримки та супроводу індивідуума за умов виникнення прямих загроз життю і здоров'ю, раптових переважань психофізіологічних потенціалів та станів в ситуативно-потоківих та унікально-радикальних ситуаціях при виконанні службових обов'язків в епоху пришвидшеного розвитку тотального цинізму (системних циклах жорсткої боротьби в умовах перманентних агресій і практик глобального гібридного тероризму) комунікаційно-контентного, геостратегічно-планетарного домінування неоварварства.

Інформаційно-психологічне протиборство – домінуюча нормативно-регламентна абстракція методологічно-функціонального масштабу епохи безпеково-геополітичних статусів (статик) та реальних спецпрактик періоду геополітичного протиборства часів «холодної війни», що реальною статусною монополією та традиційним сприйняттям і розумінням сьогодні заперечує, дезорієнтує та нейтралізує одномоментно-динамічні середовища існування індивідуума, психо-ментальну (вікову), ландшафтно-геопозиційну, соціально-антропологічну приналежність, лінгвістично-концептосферні композиції існування в

процесах самовираження та самореалізації, потоково-надлишкову інформаційну глобальність у технологічно-індустріальному ситуативно-креативному вимірі комунікаційно-контентної складової інформаційної безпеки країни та цивілізації.

Майдан – національно-ментальне геостратегічне явище-феномен громадянського ойкуменічного усвідомлення відповідальності національного масштабу за стан та перспективу існування громади, території, держави, країни, яке реалізується через катарсис публічного діалогу суспільства і чинної влади.

Майдан свободи (2004 р.) – суспільно-національна самоідентифікація громадянства України як інституту свободи соборної політичної нації для вільного творення держави в середовищі рівних соборних перспективних особистостей громадянства (а не за статусними ієрархіями державно-управлінської шкали історико-ментальних пріоритетів постколоніального минулого).

Майдан гідності (2014 р.) – вищий стан легалізації цінностей особистої соборності та громадянського партнерства в горизонті середовищ життя, що мирним поступом впроваджують гуманістичні (ойкуменічні) цінності в суспільно-державні процеси не тільки окремого місця, а в повсякденні реалії майданного суспільства та їхньої трансформовано-сервісної держави мирної цивілізації.

Майданна Україна – інноваційно-соціумний перспективний мотиваційний образ-бренд місії країни в глобальному світі відповідального партнерства, суспільно-державна спільнота гідних соборних спроможних громадян соціумних утворень за справжнього функціонального розподілу влади, що оперують у своїх діях і мріях гуманістично-ойкуменічними цінностями епохи ноосферної синергії людей мирного способу життя та перспектив мирного планетарного цивілізаційного соціуму.

Глобальний гібридний тероризм (ГГТ) – це одномоментні сукупності та індивідуалізовані, різноспрямовані, мультифункціональні моделі, формати, стандарти, регламенти і навіть управлінсько-геостратегічні стилі, енергетики, які можуть проявлятися як:

– сучасний інноваційно-технологічний комплекс творення середовищ тотального цинізму, неоварварство, що використовує сучасні технологічні можливості планетарно-глобалізованого поширення найпотужніших (фундаментальних) ознак ритуалів, традицій, інструментарію епохи варварства;

– інноваційно-креативний та технологічно-ресурсний комбінований формат перетворення практик, стилістик та інструментарію тра-

диційного законспірованого міжнародного тероризму на геостратегію державного рівня, яка своєю чергою формує недефективний стандарт управління міжнародно-дипломатичним та соціумно-геостратегічним простором, який не має формальних інституційних ознак, але досягає результативної геофективності через домінування в категоріях комунікаційно-контентної уваги і геостратегічно-соціумного страху;

– різнодинамічна комбіновано-ситуативна сукупність версійного використання військових, парамілітарних сил та засобів публічного комунікаційно-контентного впливу (ЗМІ, ЗМК, політичні сили, громадські рухи, соціумні утворення чи ініціативи тощо) в глобальних соціумних горизонтах. Забезпечується гібридними способами та засобами креативно-технологічного характеру в умовах глобалізованих інфраструктурних сервісів, створених для домінування терористичних стилістик дискурсного та фізично-агентурного заперечення миру як універсального способу планератного співжиття.

– потоково-надлишковий та динамічно-гіперактивний процес утримання одномоментної публічної уваги на всіх рівнях соціумно-цивілізаційної структури, який наповнює життя внутрішньою та зовнішньою динамікою креативно-версійного модерування, знищує традиційну демократію індустріальної та постіндустріальної епохи та стає безперервним в часі і масштабах охоплення публічної уваги;

– технологічно-креативне перетворення інституційної корупції на діючі моделі мультимедійної офіційної та неофіційної «мафіїзації» державного управління, яке стає базою для творення модераторами ГТТ міжнародно-геостратегічної корпорації, що об'єднує державу, суспільство, діаспору, носіїв мови та культурно-ментальної і духовно-психологічної стилістики в глобалізовано-віртуальне органічне ціле, в якому фактично нівелюється (знищується) справжній функціонал гілок влади і місія функціоналу держави;

– комбінована мультисферна геостратегія комунікаційно-контентного використання можливостей військових, спеціальних силових, судових, законодавчих, парамілітарних, культурно-духовних, спортивно-громадянських, приватно-державних сил та засобів, які завдяки ситуативним динамікам публічного домінування – через ЗМІ, ЗМК, політичні і громадські рухи та організації тощо – досягають у глобальних соціумних горизонтах абсолютного сприйняття потрібного потокового контенту;

– креативно-технологічне, гібридно-терористичне, штучно-версійне пришвидшення дії глобального тренду з девальвації державності

через контрольоване цифрове насильство в алгоритмах тотального цинізму (страх приниження) монополізовано-ієрархічної імперії;

– технологічно-креативний розвиток традиційних державних практик спеціального використання тероризму (ключовим фактором якого є нескінченний процес терористичних практик, що завжди мають початок і ніколи – завершення) в ситуаційно-динамічних серпантинах реалізацій злочинних задумів у всіх сферах життя цивілізованого світу;

– перетворення корупції в державі на різнорівневі формати «мафіїзації» державного управління (створення мегакорпорації), що нейтралізує суспільство, суспільне життя, громадянські свободи та правові підвалини існування сучасної міжнародної спільноти;

– цинічне ігнорування, комунікаційно-контентне витіснення чи законодавчо-управлінське вихолощення демократичних норм, регламентів, стандартів, процедур, які конституційно заявлені, але у практиці державного управління знищені узурпаторами-неодеспотами через імітовані демократичні інститути (вибори, референдуми, розподіл гілок влади, захист прав людини, презумпція невинуватості тощо);

– головна умова «мафіїзації» державного управління – спонукання, мотиваційне модерування тотального засилля в усіх сферах життя суспільства капілярної корупції, яка базується на неадекватному знанні середовища проживання та потенціалів, які при такому ставленні знищуються;

– комунікаційно-контентне продукування фанатичної впевненості в перспективах бездержавного існування країн-мегасередовищ, тобто формування суспільної думки про відмову від державності за результатами сучасного розвитку перспективних технологій і систем глобальних культурно-креативних впливів з метою «перескакування» до бездержавності на засадах старих форматів брутального насилля – фізичного, духовного, ментального – в практиках прямого варварства і зневаги до всього, що продукують горизонти партнерства і синергії епох ноосферного світу на гуманістично-ойкуменічних засадах життя як добра та щастя.

– сегментовано-ситуативні практики терористичних стилістик різноформатної реалізації мультифункціональної динамічно-вибіркової руйнації державності, алгоритмів демократичних засад міжнародного права соціумної довіри в партнерських горизонтах спроможності мирного способу життя, ментально-ландшафтного здоров'я, духовно-пастирських релігійних засад ойкуменізму та довгих сталих практик мир-

ного життя в парадигмі мрій і щастя людини, громадянина, соціуму, країни, континенту, цивілізаційного світу.

Глобальний гібридний тероризм є антиподом конвенційної війни.

Український полігон ГТТ – обмежено-мілітарна діяльність агресора з одночасним використанням найповнішої сукупності мультисферних проявів терористичних комунікаційно-контентних практик у всіх сферах і сегментах життя в Україні та на територіях функціонування світового українства, які націлені на нищення інститутів демократії, традицій, ментальних потенціалів, пам'яті державності та практик державотворення, способу життя в мирі, довірі, горизонтально-коопераційному партнерстві розширення соціумно-національних можливостей і глобальної спроможності. Особливістю українського полігона є те, що саме тут застосовується найширший арсенал ГТТ, який згодом коригується для застосування в інших країнах планети, а також на території путінської РФ.

Чеченський полігон ГТТ – відпрацювання мілітарно-силового та етнічно-мафіозного інструментарію уярмлення народу федеральною та регіональною владою путінської РФ (в лещатах монопольних залежностей корпоративного тоталітаризму) через терористичні практики з акцентуванням на релігійні особливості населення

Польський полігон ГТТ – геостратегічна техногенна практика разового знищення владно-інституційного істеблішменту засобами правоохоронно-силових структур і законодавчо-дизнавальних систем путінської Росії, створення публічного домінування визначених тем (катастрофа президентського літака, історія взаємин з українською, ізраїльською державами тощо) через можливості монопольного домінування на рівні стилістик в інформпросторах глобального світу комунікаційно-контентними ресурсами путінської РФ, законодавчо-правова та організаційна неготовність до відсічі глобальному гібридному тероризму Кремля з боку міжнародних безпекових організацій.

Грузинський полігон ГТТ – геостратегічні практики окупації і силового втримання захоплених територій всупереч міжнародному праву та духу міжнародних інституцій (ООН, ОБСЄ тощо) з одночасним модеруванням комунікаційно-контентних геополітичних дискурсів дискредитації творців грузинських модернізаційних реформ з метою приниження світової демократії як способу утвердження цивілізаційної справедливості

Сирийський полігон ГТТ (з 2015 р.) – геопозиційна версійно-ігрова арена-дубль українського полігона ГТТ з одночасним креативно-тех-

нологічним застосуванням комунікаційно-контентних агресій проти світової демократії (батл-полігони: світ і громадянська війна, світ та ІДІЛ, світ та АТО).

Сирійський полігон є майданчиком відпрацювання технологій глобально-планетарного домінування в дипломатично-геостратегічному та комунікаційно-контентному вимірах публічної уваги через штучно модерзовані динамічні впливи на всі соціумно-ситуативні конфігурації еліт і соціумних страт сучасної планети. При цьому активно застосовуються ефективні комплекси динамічних публічних енергетик для мотивації молоді розвинутих демократичних країн, яка переживає кризу самоствердження через відсутність масових онлайн-сервісів та публічно-соціумних горизонтів розширення можливостей самореалізації в реаліях сучасної (індустріальної епохи) демократії, до активного включення у практики прямого та опосередкованого глобального гібридного тероризму (ІДІЛ-стратегії).

Характерною особливістю комунікаційно-контентних агресій ГТТ в Сирії є повномасштабне і мультиформатне застосування таких практик проти всіх сторін громадянського протистояння з метою досягнення абсолютного публічного домінування і створення таким чином єдиної і водночас багатOVERСІЙНОЇ оцінки ситуації на міжнародному рівні. Така технологія ГТТ Кремля спрямована передусім на повернення нинішньої Росії в коло грандів світової політики.

Корейський дивізіон ГТТ – вузькофункціональний ракетно-ядерний ментально-етнічний виклик-загроза як унікальна ресурсна можливість утримання глобальної публічної уваги в масштабах геостратегічного шантажу планетарної дії.

ІДІЛ: комбінований дивізіон ГТТ – вузькофункціональна, високодинамічна мотиваційна модель-руйнація сучасного демократичного світу руками молоді в гібридно-місіонерській псевдопарадигмі рятування однієї релігії (ісламу) в горизонті наявних та потенційних геостратегічних майданчиків планети; розробка та апробація ефективних комплексів мотивацій ГТТ, розрахованих на молодь розвинутих демократій (індустріальної епохи), яка не може самореалізуватися чи самовиразитися в сучасних публічно-соціумних горизонтах розширення можливостей масових онлайн-сервісів покоління 4.0.

Псевдогумконвой пугінської РФ – автотранспортне вторгнення на суверену територію України (неузгоджений перетин кордону), яке отримує статичну публічну фіксацію замість процедурно-регламентного засвідчення (перевірки) відповідно до вітчизняного та міжнародного

законодавства і є різновидом терористичної практики парамілітарного характеру.

За допомогою динамічних можливостей акцентовано-креативного дизайну лінгвістичного забезпечення комунікаційно-контентної агресії при перекладі інформації про гумконвой на інші мови політичний режим РФ створює на міжнародній арені позитивну конотацію таким гуманітарним конвоєм і доводить до свідомості зарубіжних громад власну тезу про громадянську війну в Україні.

У такому застосуванні глобалізованого інструментарію комунікаційно-контентних агресій особлива увага приділяється заголовкам інформацій про путінські гумконвої, оскільки саме контент заголовків зазвичай закарбовується в пам'яті пересічної особи.

Гіперактивне моделювання публічних прецедентів – легалізація тотального цинізму гібридно-месіанських агресій як ситуативне чи стале домінування в публічному дискурсі через утримання уваги за допомогою можливостей комунікаційно-контентного дизайну в тих ситуативно-публічних композиціях, які продукуються центрами координаційного сервісу технологічно-креативних агресій у середовищах традиційних культурно-мистецьких індустрій.

Постправа – штучне трактування ситуативного контексту подій, явищ, процесів з метою підміни очевидного сприйняття аргументації на те, що є вигідним комунікаційно-контентному агресору. Формує індикативний стан відповідного (визначеного агресором) масового публічно-ситуативного розуміння змісту, сенсу, суті того, що відбувається в дійсності і відбивається в певному (обраному) сегменті інформаційного простору країни.

Комунікаційно-контентний мультиплікатор – комунікаційно-контентний вплив геостратегічного масштабу, за якого створюються умови для нівелювання нормативних правил і конституційних норм механізмами ритуального (ситуативного) волевиявлення в ході загальнонаціональних та регіональних інститутів представницької демократії (вибори, референдуми, національні опитування, праймериз) тощо.

Комунікаційно-контентний мультиплікатор сепаратизму – штучне креативно-індустріальне поєднання сил та засобів комунікаційно-контентного впливу на свідомість населення певного історичного регіону для підсилення інформаційних потоків трактування ментально-історичних мрій-абсолютів території чи народу з метою створення соціально-політичного напруження (адміністративного безладу) в інтересах третьої сторони (країни-агресора).

Комунікаційно-контентний фейк – перенесення в іншу геопозиційну реальність чи геостратегічний масштаб оригінального факту (потоків-контекстної реальності дискурсу) завдяки інформаційній надлишковості (публічній динаміці) комунікаційно-контентних потоків за умов створення ситуативно-обірваного стану розвитку публічності.

У цьому випадку змінюється не тільки сприйняття, але й сам зміст знання, що перекидає можливість вороття до першоджерела (суті).

Змінена комунікаційно-контентним дизайном (обрамленням) сутність факту використовується для акцентування та стилістичного модерування дискредитаційно-страхітливих процесів (підсилення і утримання публічної уваги різних масштабів), пов'язаних із об'єктами комунікаційно-контентної агресії.

Контентний блокчейн (комунікаційно-контентний антифейк) – запровадження культури та глобального інтелектуально-правового комунікаційно-контентного сервісу одномоментної геопозиційної та нішево-замовної можливості технологічно-інфраструктурного оперування комунікаційно-контентним потоком на всіх рівнях життя, в якому передбачається функція виведення із публічного дискурсу (блокування тиражування) агресивних інформаційних потоків, які продукує глобальний гібридний агресор.

Потребує технологічно-програмного і правового (законодавчого) оформлення та супроводження.

Комунікативний код культури – легалізація (відкриття, поширення, акцентування уваги) в соціумі професійної авторської журналістики, яка твориться завдяки синергії брендovаних та місцевих комунікаційно-контентних інструментів і мережевих сервісів, оперує авторством як інтелектуальним інвестиційним донорством і водночас контентною капіталізацією часу (історії) на територіях різної геопозиційної конфігурації в динаміках глобалізованої контентно-креативної індустрії-синергії творчих потенціалів соціумно-індивідуалізованого характеру.

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ

З 2014 року, в період потужного застосування різновекторних гібридно-месіанських агресій путінського режиму проти України, інформаційний простір нашої держави був підданий масованій різноформатній комунікаційно-контентній атаці, яка з часом набула форму постійно діючого масштабного і сегментного одночасно комплексного впливу на ментально-історичні та духовно-культурні архетипи української нації з метою дефрагментації нашої свідомості та ціннісних орієнтацій. За умов достатньо високої присутності (і навіть сегментного панування) у вітчизняному суспільстві радянсько-російських стереотипів, що нав'язувалися переважно сугестивними пропагандистськими формами кремлівських технологічно-креативних центрів і утримувалися здебільшого різноманітними конфігураціями культурно-мистецького характеру, це спричинило вибуховий ефект тимчасового домінування путінських ідеологем практично на всій території нашої країни.

Неспроможність держави на першому етапі протистояти агресору в інформаційному просторі доповнювалася певною розгубленістю суспільства, що в результаті призвело до тимчасової дезорієнтації та створення тривожно-панічних настроїв серед населення.

Знадобився час, щоб держава та суспільство змогли переломити ситуацію, створити відповідні ініціативи, рухи, структури і механізми для адекватної протидії ворогу.

Аналогічний стан розгубленості і нерозуміння подальших дій панував і у країнах сталої демократії цивілізованого світу. Такі міжнародні інституції, як НАТО, ЄС, ОБСЄ, не змогли одразу усвідомити масштаб та потугу наступу путінського режиму на демократичні завоювання світу і певний час сподівалися на швидке дипломатично-корпоративне врегулювання ситуації, що виникла в Україні, орієнтуючись, очевидно, на аналогію з подіями у Грузії 2008 року. Розуміння того, що путінський режим (неоварварство) пішов наступом на демократію (світову цивілізацію), приходить до міжнародного співтовариства занадто повільно, що можна пояснити лише превалюванням ситуативних економічних, політичних і персональних інтересів над цивілізаційними в масштабах планети.

Поза тим ми зафіксували появу в інформаційному просторі новітніх явищ і процесів, спричинених гібридно-месіанськими агресіями путінської Російської Федерації проти України і світу загалом. Це передусім явище глобального гібридного тероризму, усвідомлення якого дедалі виразніше проступає в заявах і діях міжнародної спільноти, зокрема та-

ких грандів світової політики, як США, Великобританія та низки інших планетарних гравців, як-от Канада, Франція, Швеція, Польща, Японія.

Досліджуючи проблематику інформаційної безпеки держави через призму комунікаційно-контентної складової, ми дійшли висновку щодо необхідності і перспективності комплексного координаційно-синергетичного функціонування сектору безпеки і оборони держави, функціонал якого має не відставати від сучасних реалій і формуватися в парадигмі майбутніх викликів, ризиків та загроз щодо динамік державності і соціумних реалій у масштабі від моделей геостратегічних динамік та глобалізованих масштабів втручання в суспільно-антропологічні реалії середовищ життя до соціолінгвістичного, соціоантропологічного маркування глобальних викликів, ризиків та загроз цивілізаційного характеру в межах континенту та світу.

На нашу думку, сектор безпеки та оборони має визначатися, з одного боку, як унікальна геопозиційна інституція світового партнерства, а з другого – як середовище соціумної самореалізації.

З цією метою надважливою постає проблема творення комплексної різнорівневої координаційно-ієрархічної системи інформаційної протидії агресору, основу якої становитимуть ситуаційні сервіси різного рівня. Базовий ситуаційний сервіс пропонується розгорнути в Міністерстві оборони України.

У цьому разі розкривається необхідність термінологічного визначення досліджуваних явищ і процесів із фіксацією їх на національному рівні. Така потреба продиктована, зокрема, вимогами Стратегії національної безпеки України, де йдеться про «створення інтегрованої системи оцінки інформаційних загроз та оперативного реагування на них».

Для ефективного випереджального функціонування загальнодержавної системи комунікаційно-контентної протидії агресору (як складової інформаційної безпеки) необхідно задіювати технологічно-креативні бази даних промислової агрегації діагностичного публічного контенту як технології бачення інформаційного простору країни в геодинаміках доби при кореляції кон'юнктури та резонансності публічних реалій в горизонті країни.

Одночасно вбачається доконечність кардинальної зміни методологічних та методичних підходів до функціонування нинішньої системи інформаційної протидії агресору.

Такі підходи до забезпечення національної безпеки держави, на нашу думку, сприятимуть організації випереджально-ефективної комунікаційно-контентної протидії будь-якому агресору, що зазіхне на свободу, незалежність і соборність України, а також виведуть нашу країну на рівень міжнародного партнерства з провідними контрибуторами творення системи світової колективної безпеки.

ВИСНОВКИ

Сучасні реалії геостратегічних моделей цивілізаційного розвитку країн, націй, континентів вказують на те, що вектор глобалізації як уніфікація та наближення всіх до всіх зіткнувся із викликами, ризиками і загрозами вектора особливої уваги до найменших геопозиційних явищ, процесів і подій, які представляються світу виміром комунікаційно-потоківих, комунікаційно-контентних і контентно-дизайнерських рішень у темпах і ритмах найвищої щільності життя, яке ми маємо у своєму арсеналі асоціативного відчуття, реагування й інтуїції.

Світ 4.0 (заявлений під час Давоса-2016) та Світ 5.0 (над цим активно працюють японці) вказують нам на те, що динаміки життя, а надто – глобальних комунікацій у царині ноосферних потенціалів вимагають від нас нового дискурсу, сегментації вимірів життя і, головне, новітніх інфраструктурних рішень. Вони стосуються розуміння реальності через виміри тотальної публічності, де публічність є не простою і очевидною, а залежить від можливостей інфраструктурних технологічно-ціннісних потенціалів. Завдяки цьому розширюються можливості глобальних комунікацій у векторі гуманістично-цивілізаційних цінностей. Вони протистоять парадигмі інтересів різного масштабу і композиційно-корпоративної культури, а також міжнародних геополітичних стандартів, що вже поступаються динамікам геостратегічних цінностей планетарної довіри цивілізаційного об'єднання.

Гібридно-месіанська сутність путінізму полягає в знищенні віри в добро і безкорисливість, радість і співпереживання, щастя і любов, порятунк і спасіння.... Путінізм як глобальна корпорація цим знищує парадигму майбутнього як епохи ноосферного життя, примушуючи до спотворення наших щасливих миттєвостей, залишаючи лише окремі згадки чи віртуальні мрії.

Однак сприйняття цих реалій ще, на жаль, не стали загальноприйнятними, а отже, не отримали відповідного правового усвідомлення глобального міжнародного рівня та організаційно-методичного супроводження.

Автори монографії зіткнулися із фундаментальною проблемою сприйняття формулювань і, головне, довіри до національних практик у царині комунікаційно-контентної безпеки як моделі тотальної публічності, що реалізується через динаміки глобалізованого світу мирної цивілізації.

Упередження з боку опонентів базується на тому, що вони звикли

сприймати світ і процеси, що в ньому відбуваються, за звичним категоріальним розумінням — аналогією. Такий підхід відповідав на нагальні питання у світі статичності, до якого ми можемо віднести весь попередній історичний процес, але він не діє зараз — в епоху абсолютної динаміки цивілізаційних перетворень.

Ієрархії минулого тоталітаризму досі відображаються в горизонті об'єднаної Європи і сучасна сегментація індивідуальних та в масштабі нації реальностей призводить своїми усталено-уповільненими темпами і ритмікою до знищення дієвого реагування на практики глобального гібридного тероризму, моделей гібридно-месіанських агресій тощо. Вживлені в реальність індикатори епохи тотального цинізму, які застосовуються як інструменти ГТТ, не дають порозумітися гравцям міжнародного безпекового сегмента і стають основою для зневаги, принижень і навіть ненависті тільки тому, що парадигма сталої демократії має потребу в зовнішній загрозі, яка стимулює держави до бюджетування науки, ОПК чи безпеково-оборонного функціоналу надлишкового характеру.

Монографія лише окреслює визначену проблематику, яка розкривається в композиціях розумінь новітніх термінів. Вони вимірюють динаміку публічності як контентного блокчейну життя середовищ, що є запорукою самореалізації оптимальної стилістики в гармонії із парадигмою екуменізму кожного індивідуума, соціуму і глобального світу можливостей ноосферного характеру.

Проблематика монографії потребує подальших досліджень та залучення ширшого наукового представництва для розробки визначеної тематики — фундаментальних розробок в царині публічного негативу, різновидів комунікаційно-контентного дизайну, прогнозно-індикативної аналітики в парадигмі КАІР, перманентної кризовості публічності як умови та мотивації публічності. Однак уже зрозуміло, що реалізація технологічних підходів, запропонованих авторами та тих, які ще будуть досліджені, потребує організаційного та нормативно-правового забезпечення національного рівня.

ДОДАТКИ

Додаток 1

Положення «Про службу моніторингу Товариства з обмеженою відповідальністю ТІСІ»

Загальні положення

Служба контекстного моніторингу (далі – Служба) є структурним підрозділом юридичної особи та діє в межах та на підставі Статуту ТОВ (ТІСІ), а також на підставі даного Положення. Територіально розташована за виробничо-технологічною необхідністю.

1. Мета утворення Служби

Служба створена для здійснення господарської діяльності ТОВ (ТІСІ), яка передбачена його Статутом, з метою цільової та комплексної обробки інформаційних потоків України для виробничо-комерційних потреб Товариства (діяльність служби спрямована на збір, первинну обробку різних видів інформації та контекстний аналіз інформаційних матеріалів з подальшою фіксацією в Інформаційно-технологічній базі даних (далі – ІТБД) ТОВ (ТІСІ)).

1.2. Структурні підрозділи Служби

До служби входять підрозділи:

- 1.2.1. Відділ обробки центральних друкованих ЗМІ;
- 1.2.2. Відділ обробки регіональних друкованих ЗМІ;
- 1.2.3. Відділ обробки щотижневих звітів з регіонів;
- 1.2.4. Відділ обробки новин та фотонovin ІА ТІСІ;
- 1.2.5. Відділ обробки стенограм ВРУ;
- 1.2.6. Група координації.

Інші структурні підрозділи Служби можуть бути створені в разі виникнення виробничої потреби за погодженням з генеральним директором ТОВ (ТІСІ). Повноваження керівника служби визначаються наказом генерального директора про зарахування до штату ТОВ (ТІСІ) та чинним положенням.

II. Управління службою

2.1. Управління Службою здійснюється керівником служби.

2.2. На посаду керівника (директора Служби) призначається особа, яка має вищу освіту і стаж роботи не менше 4 років в аналогічних системах контекстного моніторингу. У своїй діяльності директор служби керується Конституцією та законодавством України, Статутом ТОВ (ТІСІ) а також

наказами та розпорядженнями генерального директора ТОВ (ТІСІ).

2.3. На посаду заступника керівника (директора Служби) призначається особа, яка має вищу освіту і стаж роботи не менше 2-3 років в аналогічних системах роботи з інформацією та рівень відповідних масштабів управління персоналом. Затверджується наказом генерального директора (за поданням керівника Служби моніторингу). Заступник керівника Служби зазвичай поєднує свою посаду з керівництвом відділу служби.

2.4. На посаду керівника відділу чи групи призначається особа, яка має вищу освіту і стаж роботи не менше 1-3 років у службі моніторингу та рівень відповідних масштабів управління персоналом. Затверджується наказом генерального директора (за поданням директора Служби).

2.2.1. Керівник Служби здійснює управління діяльністю Служби та забезпечує виконання покладених на неї завдань.

2.2.2. Керівник Служби несе персональну відповідальність за матеріальні цінності, які передані Службі на правах тимчасового майнового користування.

2.2.3. Керівник несе відповідальність за дотримання правил охорони праці та вимог пожежної безпеки.

2.2.4. Керівник Служби зобов'язаний щомісяця надавати генеральному директору фінансовий план щодо діяльності служби на наступний місяць та звітувати про її діяльність за попередній місяць.

2.2.5. Керівник Служби зобов'язаний створювати належні умови праці та вдосконалювати організацію виробничого процесу.

2.2.6. Керівник Служби повинен систематично працювати над удосконаленням інформаційно-технологічних процедур виробничого процесу.

2.2.7. Керівник Служби має право подавати генеральному директору ТОВ (ТІСІ) пропозиції щодо:

- змін штатного розкладу;
- прийому та звільнення з роботи працівників;
- преміювання, а також виплати працівникам матеріальної допомоги;
- застосування щодо працівників дисциплінарних санкцій;
- поліпшення умов праці та організації виробничої діяльності.

2.2.8. Керівник Служби має право на індивідуальне забезпечення зв'язком, транспортом, преміюванням, відпочинком.

2.2.9. У разі відсутності керівника Служби (хвороба, відрядження, чергова відпустка тощо) управління установою (окрім п.2.2.7 даного Положення) здійснюється заступником керівника Служби.

III. Взаємозв'язок Служби з регіональними представництвами ТОВ «Контекст-медіа»

2. Керівник Служби координує свою роботу з питань моніторингу (стратегічно-перспективні питання) з директором регіонального представництва.

3. Керівник відділу регіонального контекстного моніторингу контролює організаційне виконання завдань центру з питань моніторингу на територіях, де працюють регіональні представництва ТОВ (ТІСІ).

4. Керівник відділу регіонального контекстного моніторингу готує звіти роботи кожного регіонального представництва з питань моніторингу до 25 числа кожного місяця.

Додаток 2

Список рубрик корпоративного веб-порталу Інформаційного агентства ТІСІ

ПК уваги//ПКК внимания – проблематика за минулий тиждень, найпотужніше представлена в інформаційному полі країни. Оновлюється щопонеділка. Має два рівні: кількісні показники (графічне втілення) і аналітичний огляд. Використовуються матеріали інформаційно-аналітичної служби контекстного моніторингу. Вимога: безумовна актуальність теми, представленої у відкритому доступі (при цьому вона не повинна бути вичерпною, повний аналіз проблематики може бути надано за умови укладення договору з клієнтом).

Пряма мова/Прямая речь – цитати за останній тиждень. Відкритий доступ. Архів надається за передплатою.

Дайджест резонансу//Дайджест резонанса – кілька «ударних» статей дня: центр + регіони. Прив'язування здійснюється за тематикою і регіонами. Розділ містить архів. При відкритті статті висвічуються назви 10-15 останніх статей на цю ж тему в додатковому вікні або на сторінці – за задумом дизайнера. Кращі і найгостріші щодо інформативності статті дня або уривки з них.

Експертиза/навчання/поради//Экспертиза/обучение/советы (зокрема «Обговорення законопроекту ВРУ в ЗМІ» – за наявності окремого гонорарного фонду на дану тематику) – анонси та плани ухвалення законів ВР, постанов уряду, указів Президента тощо. В цій же рубриці розміщуються короткі навчальні матеріали, що нагадують замовникам прийоми ефективної роботи з продуктами ТІСІ.

Фотоновини/фотоархів//Фотоновости/фотоархив – принцип функціонування, близький до того, за яким функціонує розділ регіо-

нальних новин. У відкритому доступі – одна фото новина з регіону. Фотоматеріали у графічному вигляді представляє новина – зазвичай без будь-якого коментаря, розрахована на суто візуальне сприйняття, без нав'язування своєї думки.

Інтернет-конференції/конгрес/круглий стіл/Інтернет-конференції/конгрес/круглий стол – технологічно-рекламна функція ресурсу в центрі та регіонах Може відбуватися з паралельною трансляцією з регіону (наприклад, Львів, Крим тощо). Функціонує в залежності від наявності кадрів для підтримки ресурсів і відповідного програмного забезпечення порталу та певних ресурсів.

Технології контекстного моніторингу/Технологии контекстного мониторинга – спеціалізована інформація для замовника, яка дозволяє йому зрозуміти специфіку роботи системи і навчитися користуватися послугами агентства. Пояснення форм роботи замовника з повнотекстами і іншими формами, можливі варіанти сприйняття запропонованих агентством продуктів.

Форум/Форум – зворотний зв'язок із користувачами і активна функція презентації всього ресурсу загалом (із древоподібною структурою). Верхній рівень обговорюваних тем, а також особливо резонансних тем із винесеними в заголовок назвами для прискорення доступу до них.

Демо/Демо – додатковий розділ, який може входити до будь-якого іншого, і містить демоверсію (або пропозицію з описом вмісту демоверсії) продукту, що стосується того розділу, до якого приєднано вікно розділу «Демо». (Наприклад: до розділу «Регіон» – «Дніпропетровськ» – «Перші особи» приєднано «Демо» рейтингів з посиланням на «Рейтинги» та «Контекст» – навчальна тема «Використання рейтингів» тощо).

Топ-новина/Топ-новость – центральні і регіональні найвпливовіші події, що спричиняють найсильніший резонанс або найбільший вплив на свідомість людей.

Ексклюзив/Эксклюзив – фото-ексклюзив, прогноз-ексклюзив, аналітик-ексклюзив, рейтинги, дайджест-ексклюзиви. Інформаційні вибірки готуються спеціально під конкретного клієнта і особливості його приватного інтересу.

Persona Grata/Persona Grata – іміджева подача інформації, ретроспективна інформація щодо важливих особистостей, топ-менеджерів структур, підприємств тощо, може використовуватися для політичної реклами.

Справа/Дело – іміджева інформація про успішні і\або резонанс-

ні(скандальні) структури (компанії, організації, банки, партії тощо). Може використовуватися як реклама.

ІнформРезон/ИнформРезон – інформаційний ряд з актуальної тематики (політичної, економічної, вільні економічні зони та їхні можливості, найактуальніші проблеми країни, робота місцевої влади тощо). Формується в залежності від політики ІА у сфері взаємодії з клієнтами.

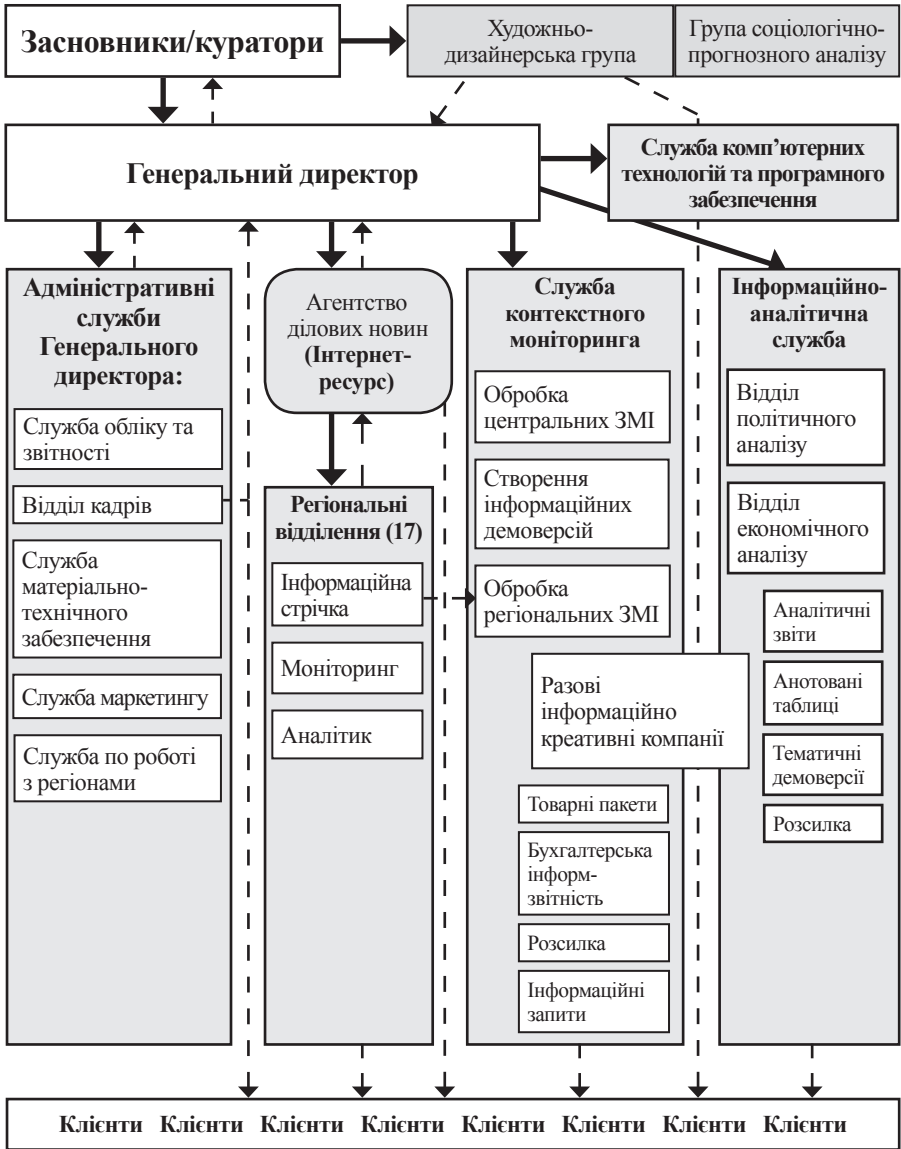
Єврорегіони/Еврорегионы – історія становлення єврорегіонів «наживо», на очах у свідків, у процесі формування.

Кадри/Кадры – призначення-звільнення кадрового складу в регіонах. Надається з додатковою контекстною інформацією щодо проблеми або особистості: офіціоз, бізнес, самоврядування тощо.

NEW (інтрига)/NEW (интрига) – події, технології, повідомлення сенсаційного характеру, що містять чутки, неперевірену інформацію, припущення тощо з особливо резонансної й нової тематики.

Веб-камера/веб-камера – організація трансляції в режимі реального часу з місць актуальних та резонансних подій і підтримка платного електронного відеоархіву. Може грати роль рекламної функції для клієнта.

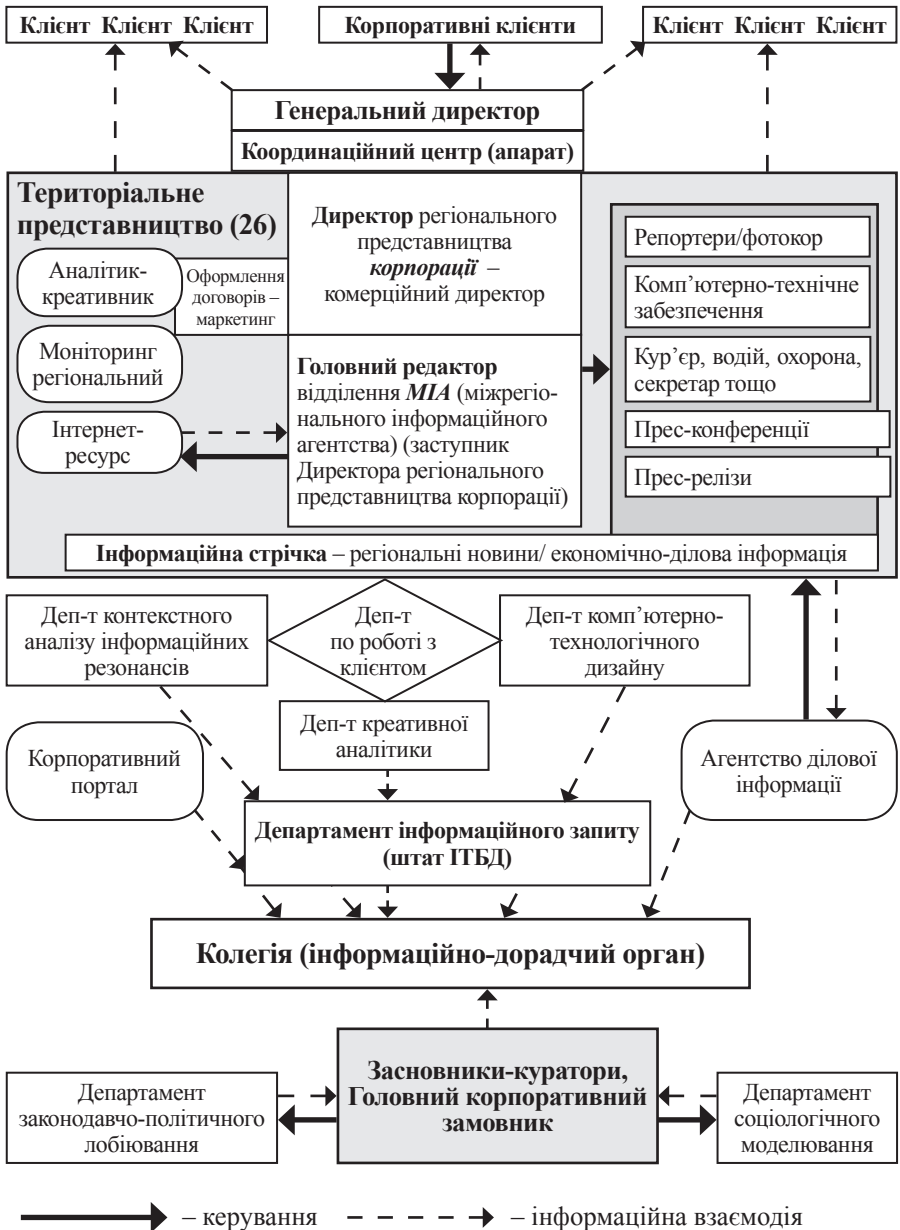
Додаток 3
Етап 2 (2003 р.). Створення міжрегіонального
інформаційного агентства

—————> — керування - - - - -> — інформаційна взаємодія

Додаток 4

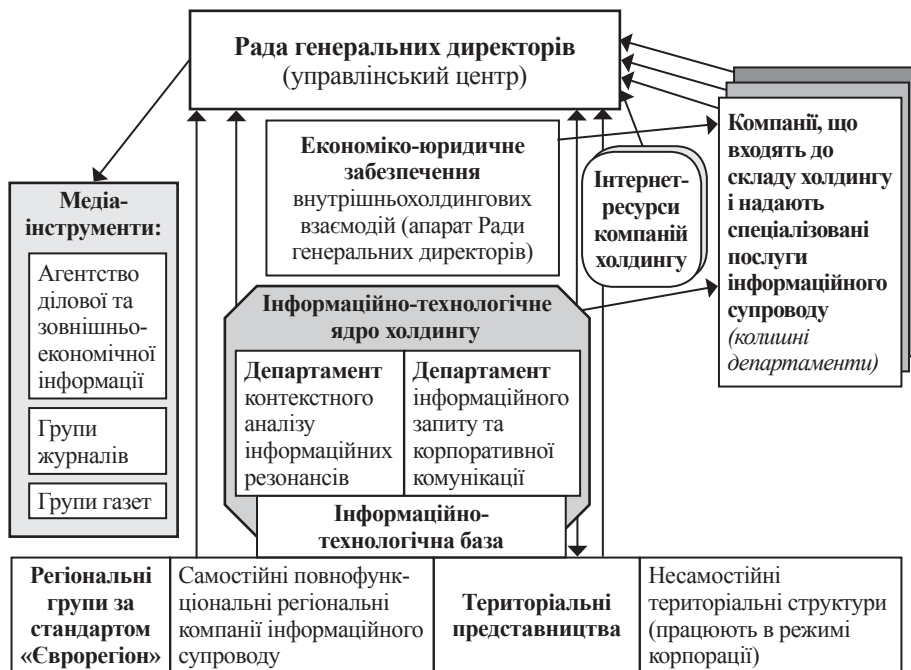
Етап 3 (2004–2006 рр.). Створення корпорації на засадах технології інформаційного супроводу інтересів замовника

Додаток 5

Етап 4 (2007-2010 рр.). Створення холдингу.

Кризовий менеджмент у різних сферах на основі технологічної бази інформаційного супроводу.

Додаток 6

Аналіз Концепції інформаційної складової діяльності Міністерства оборони України Офісом зв'язку НАТО

CONCEPT OF THE INFORMATION COMPONENT OF THE UKRAINIAN DEFENCE MINISTRY ACTIVITY (Till 2012)

Introduction / justification	1	Current State of the Information Domain of the Ukrainian Defence Ministry. Identification of Challenges Addressed by this Concept
Introduction / justification	2	This Concept identifies strategic directions, aims, priority tasks and precepts of the Ukrainian Defence Ministry activity (hereinafter referred to as MoD) in terms of collection, utilization, dissemination and storing of information in order to safeguard every citizen's right to information and protect the information sovereignty of Ukraine.
Introduction / justification	3	Changes to the structure and functioning of the Ukrainian society, broadening of information links, participation in the globalized world net and swift development of information and communication technologies as well as media influence on public opinion requires new forms of functioning for information units of the MoD and the Ukrainian Armed Forces (hereinafter referred to as UAF).
Introduction / justification	4	The situation brought about by new geo-political actualities calls for systematic development and reinforcement of state ideology, elaboration of behavioural patterns for people from various walks of life as counterpoise to models or pernicious detrimental factors insinuated from outside the country. At present it may be expedient to talk not so much about MoD's information policy as information component of MoD's activity as part of information activity of the state.
	5	Information component of any security activities is now being brought to the foreground which has made

		the term ‘information warfare’ particularly popular with regard to information activity of security organizations. This linear and inadequate term should be abandoned finally and decisively inasmuch as it implies a certain finite period of radical conflict interaction between states in the information realm.
Goal: Information domain (detail)	6	The information domain of modern globalized states is an arena for the permanent introduction of and strife between group and international interests. In this context, Ukraine along with its security and defence agencies has to deal with continuous information activity. In order to ensure adequate response to various challenges to the state, its security and defence agencies at all levels of state authority must be augmented with professional information organs.
Task (linked to Goal: information domain)	7	First of all, efforts should be made to establish security-oriented information agencies designed to defend Ukraine’s national interests in the information domain of the state and abroad i.e. in the global information domain. Seeing as tasks of these agencies coincide to a nicety with tasks assigned to the MoD and the UAF, it is obvious that it would only be natural to hand functions of this sort over to information elements of the defence agency, having vested them with appropriate authority and endowed them with organizational capacity, financial, personnel and technology resources.
	8	The Aim and Key Principles of the Concept
	9	The aim of this concept is identification of goals, tasks and precepts of the information component of the MoD’s activity, main directions of this activity with regard to both accomplishment of key tasks of the UAF and information security of the state.
Introduction / justification	10	Particularly, it concerns such issues as the UAF’s authority with the public, people’s attitude to military service, accomplishment of tasks according

		to the intended purpose and discipline in the UAF units. On the Defence Minister's Directive № 322/1/011 of 21.07.2008 MoD's information policy has been entrusted to the MoD Press-Office.
Introduction / justification	11	MoD's information activity is part and parcel of its intended purpose stipulated by tasks assigned to the UAF under the Constitution of Ukraine. These tasks include protection of state sovereignty, independence, territorial integrity, inviolability of frontiers and constitutional order as well as protection of Ukraine's interests on the international arena against any infringements from without. Information component of the MoD's activity is therefore an element of this defence, security and military activity in many areas.
Introduction / justification	12	MoD's information activity reflects its information policy that is part of the information policy of the state and seeks to accomplish the same tasks as the state information policy in general as established by the Constitution of Ukraine, core laws of Ukraine (in particular the Law of Ukraine 'On Information') as well as other official acts or international agreements of Ukraine.
	13	At the same time, under the Ukrainian legislation, the MoD is not an agent of political process; the MoD does not shape information policy, but accomplishes within the bounds of its competence assigned national information policy tasks. At the same time, in conformity with the constitutional authority and tasks assigned to the UAF, the MoD executes its own information activity in Ukraine's information domain as well as outside the country.
	14	Thus, the aim of the MoD's information activity is determined on the one hand by the need for effective functioning of the UAF internal information domain and on the other hand by the need for information defence capability and information security competence of Ukraine.

	15	Priority Tasks of the Concept
	16	Strategic tasks of MoD's information activity include performance of the UAF's constitutional duties with regard to the information domain of the state. Hence the following strategic tasks are assigned to the appropriate elements within the MoD architecture:
Task: control risk	17	Control of information risks inherent in interaction between the MoD, the UAF and the civil society.
Task: establish monitoring	18	Establishment, sustainment and routine monitoring of the public information services in the MoD and the UAF.
(this is what Concept is doing)	19	Elaboration of strategic priorities of the UAF's information component within interstate information domain and coordination of their implementation while securing national interests of the state.
Goal: Image or Goal: Provide info support	20	Continuous informational support to the state patriotic ideology, propagation of the state patriotic ideology among the public; information patronage over youth sports organizations, military patriotic organizations, veteran and patriotic non-government organizations and initiatives. (NGOs)
	21	Informing the public and mass media about implementation of the state information policy in the security and defence area.
	22	In particular, the ongoing activization of the UAF reformation and development already exacts of the MoD's information units to go into overdrive informing the public on various aspects of the UAF's military policy, functioning and activities. It is therefore necessary to:
Enabling obj. or task: Provide info support	23	Modernize or establish from scratch (in some sectors) an effective system of information support to the MoD and the UAF activity. This system must be tailored to the administrative-territorial system of the state and the organizational structure of the Armed Forces.

Enabling obj or task: Finance	24	Ensure adequate financing to support functioning of all information units of the MoD and the UAF.
Enabling obj or task: Personnel	25	Utilize with maximum effectiveness the available personnel resources; engage the best information&media management experts to work in the MoD’s information activity system.
	26	Conceptual Fundamentals of the MoD’s and the UAF’s Information Activity
This entire section is a convincing call for investing state main information role of state, yet out of place in concept as they will not re-write constitution! Perhaps could be expanded into accompanying think piece or separate article	27	Taking into account the situation in the world information domain, around and inside Ukraine and its Armed Forces, the following set of premises and fundamental starting points will define and circumscribe elaboration of strategic aspects of the MoD’s information component development:
negative – omit	28	Lack of integrated government order for national information product. No production of nation-wide information flows as nation-wide business, with the term ‘nation-wide’ reflecting its actual territorial coverage rather than being a mere title.
negative – omit	29	Lack of adequate modern dynamics in the information domain of the state, low density of messages because of inadequate tools and vehicles for legalizing in the society and the world various pieces of information from the Ukrainian domestic interregional background; low professional level of presenting controversies and opposing stances among the public.

negative – omit	30	Considerable trust and loyalty of the Ukrainian people to information agencies of other countries (predominantly Russian). Lack of vested interest among private mass media owners in securing national interests or, at least, in Ukraine-wide information activity.
negative – omit	31	Lack of technologically finalized legislative support to the information component of the State of Ukraine in state authorities activity, especially in terms of securing national interests.
	32	Lack of synthesis-oriented communication centres that would generate, among other products, information-cultural flows.
Here and following is an impressive justification for MOD role, but a bit too much / there must be overall state role as well	33	Taking into consideration the aforementioned negative factors that shape the information domain of Ukraine, the universally acknowledged and generally adopted reference point must be that the MoD is at present the only governmental agency that can generate potential capabilities for adequate resistance to informational aggression in all its forms.
	34	The MoD and the UAF must undertake the responsibility for their transformation into the outpost for informational counteraction as the beginning of multilevel information component of the Ukraine's existence for the following reasons:
	35	The MoD and the UAF are oriented primarily towards ensuring national security at the national and international scale which is the most effective in gauging the expenditures and effectiveness of information dissemination. The MoD and the UAF have retained controlled information infrastructure in the country especially in regions.
Tasks	36	The MoD and the UAF can produce multi-format diverse on-line information on various facets of social life, conduct agents and other training

		for information operations abroad in support of Ukraine's national interests.
Maybe task or principle	37	The MoD and the UAF have clear-cut control structure which enables them to make and execute prompt decisions with the speed required for adequate response in the information domain.
	38	One must demarcate on the one hand components of information activity of the state and society, sources and tools for shaping state information policy based on information management mechanisms introduced in the MoD, and on the other hand information activity shaping mechanisms within the traditional functional boundaries of the MoD proper that are much narrower in terms of content and much more restricted technologically.
	39	The need for concentrating the nation-wide or even international security aspect of operation in the information domain in the MoD is conditioned by the following factors:
	40	Information tools are the first indicator of impending aggression against a country – be this aggression economic, political, organizational or military. In the modern world any aggression either contains information component as its integral part or is presented by this component.
Task: research	41	Information domain management through both pre-emptive analysis and influence, especially when it comes to information domain of other countries, is a natural vocation of the UAF Special Services.
	42	In compliance with provisions of the Constitution, the UAF activity is thoroughly segregated from political activity. Therefore strategic sectors of ensuring of the information domain security and security activity in the information domain must also be segregated from activity of any political

		groups with vested interests. This prerequisite is all the more overriding in view of the fact that in current conditions political forces in Ukraine are more often than not under direct control of foreign players or executing political order to the detriment of Ukraine and in the interest of other states or even blocs of states.
	43	It needs to be considered whether the MoD should be oriented towards working in the ‘native land protection’ format rather than copy the ‘frontline defence’ ideology. This format will, in turn, give rise to a whole array of new information, ideological, humanitarian and spiritual tasks for the MoD not only within the bounds of traditional routine organization and sustainment of the military, but also at the level of society in its territorial-regional division. The remnants of the Soviet geo-strategic expansion-oriented patterns of military agency functioning must be abandoned definitively.
Goal: defending constitution and country – in interesting point: defining information space = defending country. Maybe this is indeed the first and foremost goal of concept	44	Thus, in conformity with provisions of the Constitution, security activity in information domain can be defined as activity aimed at securing of sovereignty, territorial integrity, protection of the existing Constitutional order and state structure – in accordance with provisions of the Constitution of Ukraine concerning functions of the UAF and Special Services. One should also bear in mind that the Constitution does not delineate fields of activity for special intelligence services, but virtually they pursue the same ends as the UAF as a whole, only by different means. This very concept can be projected onto information domain, particularly, when formalizing legislation aspects.
	45	Information Priorities and Ways of Concept Implementation
	46	Key strategic goals of the information component of the MoD’s activity are:

Goal: Information space	47	Creation of interregional nation-wide security information domain for information exchange and informational support on the basis of organizationally and functionally augmented information-communication units of the MoD.
Maybe: task: vary formats and messages????	48	Elaboration and establishment of information channel prototypes and formats of generating of informational messages on military, defence and security processes in Ukraine.
Goal: image	49	Obliteration of the extant anti-Ukrainian mythology edifice inherited from the Soviet era through propagation of reliable historical information; replacement of post-Soviet cultural context.
Goal: image	50	Creation of positive mythology edifice of the Ukrainian statehood including such fighters for statehood as the Ukrainian Armed Forces, Ukrainian Insurgent Army, Ukrainian People's Republic, Cossacks, Kiev Rus, etc.
Task: improve image of armaments industry	51	Maintenance of the UAF's image as the domestic weapons manufacturer on the world market. Positive presentation of the UAF in the world, in particular, through peacekeepers communicating with foreign information channels and introduction of information teams as organic elements of expeditionary units.
WHAT ABOUT RUSSIA???	52	Maintenance of Ukraine's continuous positive informational presence in EU, USA, such neighbouring states as Romania, Poland and Czech Republic, Scandinavian countries, Hungary, Belarus, Transcaucasian countries, Turkey.
	53	Establishment of information flow into Ukraine from neighbouring states. Business, culture, military, specialized and scientific information flow through Ukrainian communication channels.
	54	Principles of Information Activity

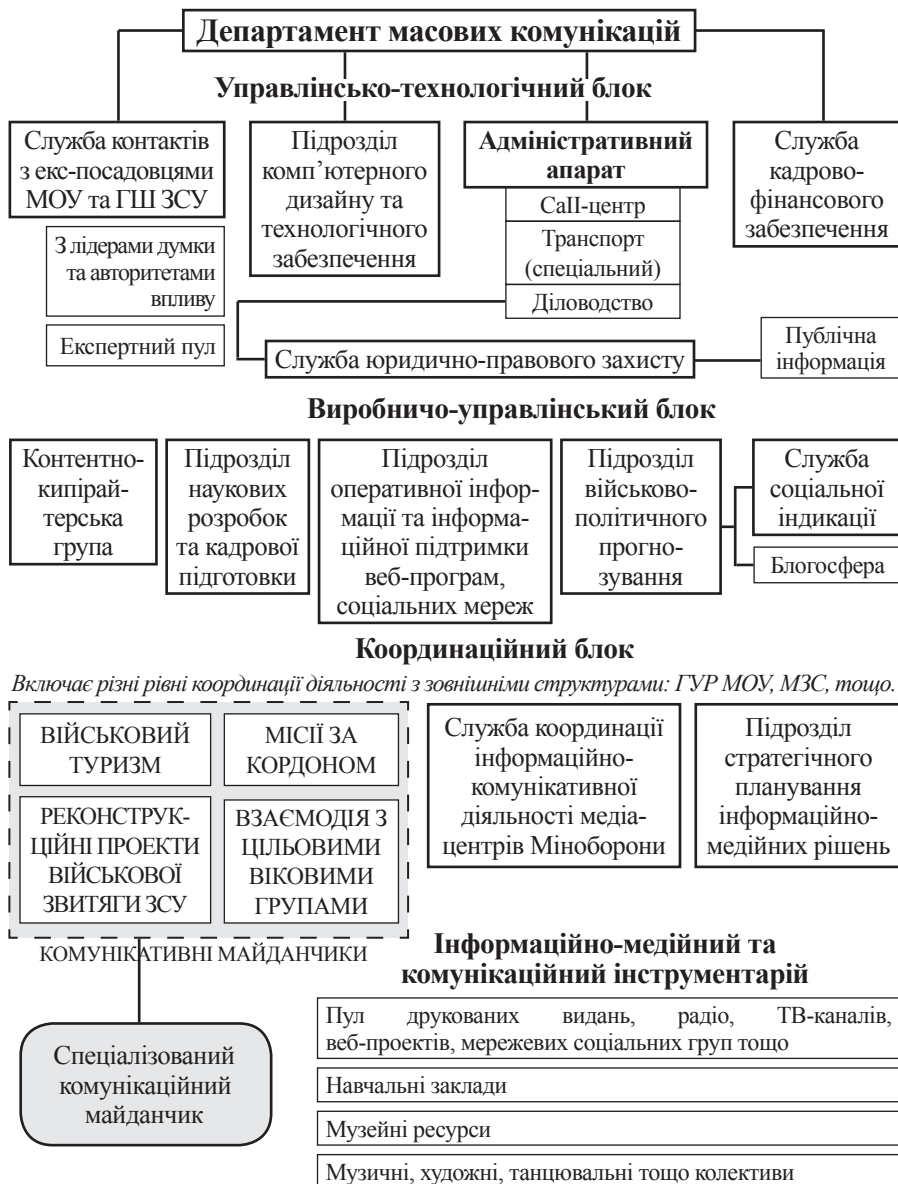
	55	Strategy of domination in the information domain: asymmetric, delayed, polyvariant, unpredictable, multilayered response. Can be prepared only in case of systematic, routine analysis of information flows and availability of tools to influence these flows.
	56	It is possible to identify the following short-term goals for information activity of the MoD and the General Staff of the UAF:
Task	57	Maintenance of the UAF's constant multiple-factor positive presence in information domains of all regions and the centre both as a single happening and in multilayered cross-cut with different information scenarios operating simultaneously that can be subject to on-line correction due to existing information waves or information resonance.
Task	58	Assertion of statehood-oriented stances in information domain at the technological-resource level of single-scale presentation with antistate and anti-Ukrainian information flows.
Task	59	Robust informational protection and positive or neutral presentation and tone of support to the foreign policy of the state leaders as well as Ukraine's European and Euro-Atlantic integration.
	60	Predictive-analytical support to security issues management in all areas (military, political, social, economic, geo-political, etc.); development of national informational security strategy as part of the national geo-political strategy.
	61	Protection of the national information domain in the strategic security issues sphere.
	62	Conduct of information and psychological special operations inside and outside the country in support of Ukraine's strategic geo-political goals in the global information domain.
	63	The UAF's systematic positive presence in Ukraine's information domain from the regional and up to the nation-wide level.

	64	Telecommunication Nets and the Internet
	65	Special attention must be paid to development of information infrastructure sector – both in traditional telecommunications and in the Internet management – that will provide various information-related services to information users.
	66	The priority direction of development should be creation of conditions for development and production of tools for information creation, storage and transfer on the basis of domestic resources;
	67	protection of private information right and intellectual property right including information product.
	68	Therefore general conceptual approach to reformation implies usage of separate elements to build a clear-cut and maximally effective system of information support to the MoD's and the UAF's activity. It is envisaged that the system will be based on joint operation – under single leadership and control – of the MoD's information units,
		units responsible for interaction with civilian mass media, non-governmental organizations and military mass media.
	69	Financial Support to Implementation of the Concept
Task	70	Implementation of the Concept will be carried out at the expense of the MoD's budget, international technical assistance funds, donations from interested international organizations as well as other lawful sources.
	71	Seeing as principles, tasks, areas and ways the MoD's information activity implementation, identified by this Concept, are subject to further elaboration and specification in legislation acts and state goal-oriented programmes, the scope of budget financing will be determined annually in the course of development of draft budget for the following year and based on specific tasks and actual financial capabilities of the MoD.

	72	Anticipated Results
	73	Implementation of the Concept will enable creation of legal, economic, organizational and logistic conditions for development of modern model of the MoD's information activity.
	74	In particular, implementation of key areas and practical activities of the MoD's IA will signify drastic re-organization of the information component of the military agency and the state as a whole. It will also facilitate the MoD's maximally quick adaptation to requirement of today as well as to those of democratic and transparent society.
	75	Organization of information activity must include consistent reformation of the information production area on the basis of:
	76	management of information as one of important resources of social-economic, political and cultural development that determines success in utilization of other kinds of resources;
	77	information activity effectiveness as a key precondition of the UAF's further development and effective accomplishment of their assigned tasks.
	78	In the final analysis this will allow to:
	79	ensure protection of every person's constitutional right to express their views freely as a fundamental element of democratic society;
	80	guarantee every person's right to receive, use and store information from any lawful source and disseminate this information both in Ukraine and abroad.
	81	further priority development of national information resources;
	82	facilitate assertion of Ukraine's informational sovereignty.

Додаток 7

Орієнтовна структура Департаменту масових комунікацій

Кожен з блоків діє самостійно в межах компетенції та функціонального призначення; зв'язки існують між всіма блоками та окремими підрозділами в межах виконання окремих функцій чи реалізації проектів, що вимагають координації.

Додаток 8

Центр аналізу інформаційних ризиків та моделювання сценарних рішень (ЦАІР МОУ)

Перший технологічний рівень (відкритий)

Функція: аналіз інформаційного поля в масштабах України.

Алгоритм виконання:

- a. системне перехоплення інформаційних викликів у масштабах країни;
- b. фіксація інформаційних хвиль, що сформовані за кордоном;
- c. контекстний аналіз інформаційної тематики.

Контекстний аналіз інформаційної тематики передбачає:

- аналіз проникнення та вилучення інформаційних атак (рівень проникнення, джерела, на чий інтереси працює, рекомендації щодо перехоплення);
- аналіз реальних подій, що формуються інформаційним втручанням – зворотний аналіз від виявленого втручання до конкретного інтересу і підготовлюваної події;
- рекомендації щодо інформаційних приводів всередині країни.

Другий технологічний рівень (напівзакритий)

Функція: реалізація стратегічного географічного розподілу джерел інформаційних ризиків за основними напрямками (АРК, Південь, Захід, Схід).

Алгоритм виконання:

- розробка оперативних сценарних рішень за кожним напрямком;
- забезпечення підготовки інформаційних операцій за визначеними стратегічними напрямками для реалізації державної політики.

Третій технологічний рівень (закритий)

Функція: моделювання та сценарні рішення.

Алгоритм виконання:

- моделювання реальних та інформаційних ситуацій;
- моделювання та корекція поведінки соціальних груп;
- розробка та реалізація сценарних рішень за окремими проблемами;
- розробка та реалізація довгострокових стратегічних сценаріїв розвитку інформаційного поля та національної ідеології;
- реалізація єдиної системи програмного забезпечення підрозділів на основі системи баз даних Oracle у промисловій Інформаційно-технологічній базі даних (ІТБД).

Система функціонує у трьох базових організаційних формах, які

відповідають визначеним технологічним рівням (відповідно до інформаційно-ресурсної ситуації та потреби реалізації функціонального навантаження):

- 1) відділ;
- 2) управління;
- 3) центр.

Функціональне навантаження організаційного формату першого технологічного рівня (відділ):

– системне перехоплення актуальних інформаційних викликів у масштабах країни зі створенням рекомендаційного ряду за регіонами та в загальнонаціональному масштабі протягом двох–трьох днів (за нагальної потреби – щодобово);

– щоденний аналіз актуальних інформаційних викликів, пропозиції щодо форми реагування на них;

– відпрацювання сценарних рішень для зміни ситуації в інформаційному полі відповідно до найактуальніших тенденцій;

– виявлення та аналіз інформаційних дій, що можуть мати негативні наслідки для національної безпеки.

Структурно: три робочі групи, що працюють незалежно одна від одної і мають різний рівень допуску до інформації.

Керівник відділу:

- координує діяльність відділу та в разі потреби доповідає керівництву міністерства;
- формує завдання для груп та координує їхню діяльність;
- ранжує доступ до інформації відповідно до компетенції та рівня доступу членів робочих груп; формує особовий склад робочих груп та змінює його відповідно до виробничої потреби;
- визначає завдання та формує запити до інших робочих органів за потребами, визначеними в результаті роботи робочої групи 1.

Робоча група 1:

- проводить системний оперативний огляд інформаційного поля країни;
- визначає основні моменти інформаційних впливів;
- систематизує актуальні ризики та виклики;
- формує картину подієвих та інформаційних хвиль;
- готує запити та завдання для інших робочих органів ЗСУ;
- визначає (пропонує) стратегічні напрями інформаційного втручання;
- готує аналітичні (прогнозні) матеріали для керівництва;
- формує рекомендації для роботи інших робочих органів ЗСУ.

Робоча група 2:

- проводить систематичний аналіз ризиків та актуального стану інформаційного поля мережі Інтернет;
- координує запити до інших робочих органів ЗСУ та робочих груп у відповідності до актуальних завдань, поставлених керівником відділу;
- визначає (пропонує) стратегічні напрями інформаційного втручання;
- готує регулярні звітні аналітичні матеріали для керівництва за визначеними темами.

Робоча група 3:

- аналізує поточні перспективні тенденції та визначає стратегічні напрями «повільних» та «відкладених» інформаційних хвиль;
- виконує додатковий аналіз випадкових та перспективних інформаційних сплесків та приводів;
- здійснює підготовку первинного аналітичного матеріалу для робочої групи

Додаткова аргументація для розгортання підрозділу інформаційного аналізу, моделювання та сценарних рішень:

- інформаційне поле відображає загрози та ризики до того, як вони будуть сформовані в подієвому полі, причому відображає як безпосередньо, так і контекстуально, через зміну аргументації, накопичення певної емоційної орієнтації текстів тощо. Дозволяє прогнозувати з високою точністю щодо сутності подій, характеру підготовки до них, відносин зацікавлених сторін тощо;
- інформаційне поле відбиває реальне бачення подій громадськістю та оцінку громадськості (як ту, яка нав'язується інформаційним полем, так і ту, якою громадськість впливає на медіа-простір, що мусить відображати «думку народу»). Оперування аргументами та можливість через динаміку введення аргументів в інформаційне поле виявляє інтереси, наміри та подальші плани зацікавлених сторін;
- інформаційне поле дозволяє опосередковано впливати на дії політичного керівництва та на економічні чинники шляхом зміни тенденцій у психології поведінки мас. Вплив у інформаційному полі можна гасити задовго до того, як він розгорнеться в атаку.

Довідково. Характер інформаційної та психологічної війни. Інформаційна та пов'язана з нею за характером оперативної діяльності психологічна війна мають кілька основних форм відповідно до того, проти якої цілі вони спрямовані:

- підготовка операцій у реальному просторі через інформаційний простір. Є можливість зривати реальні дії та політичні кроки антидер-

жавних та закордонних груп, збиваючи їхню підготовку в інформаційному просторі та змінюючи «знак» ставлення інформаційного простору до дій опонента;

- інформаційні та психологічні операції, мішенню яких є громадська думка. Є можливість стратегічно формувати громадську думку та, в ширшому вимірі, менталітет нації у визначеному напрямі, відсікаючи та «гасячи» вплив зовнішніх чинників;

- інформаційні та психологічні операції, спрямовані проти організаційної структури суспільства (організаційні війни, «створення хаосу»). Потрібне систематичне і стратегічно визначене (у відповідності до обраної державної стратегії) створення та зміцнення державної ідеології, вироблення форм і моделей поведінки різних суспільних груп, вироблення їхньої ідеології на противагу тим моделям або руйнівним факторам, що вводяться ззовні країни.

Функціональне навантаження організаційного формату другого технологічного рівня (управління):

- системно перехоплює актуальні інформаційні виклики в масштабах країни зі створенням рекомендаційного ряду за регіонами та в загальнонаціональному масштабі в щоденному режимі;

- формує моделі розгортання інформаційних хвиль в інформаційному просторі країни;

- формує моделі поведінки інформаційних викликів, що формуються за межами країни;

- пропонує сценарні вирішення для зміни ситуації в інформаційному полі за кількома напрямками одночасно;

- готує відповідь на акції інформаційної агресії всередині країни;

- визначає актуальні та можливі акти інформаційної агресії, моделює їхній перебіг та пропонує сценарні рішення щодо їхньої нейтралізації.

Має в структурі п'ять відділів в межах чотирьох робочих напрямів.

Відповідно до актуального стратегічного географічного розподілу джерел ризиків у межах організаційного формату відділ (центр) створюється (умовно) з робочих напрямів: Південь (Причорноморський регіон), Захід (Західна Україна та діяльність країн Заходу, ЄС, НАТО тощо), Схід (Східна Україна, діяльність Росії, Китаю, Середнього Сходу тощо), АРК (повний спектр інформаційного аналізу та дій ЧФ, Туреччини тощо)

Функціональне навантаження організаційного формату третього рівня (центр):

- системне перехоплення актуальних інформаційних викликів у масштабах регіонів, міжрегіонального, загальнонаціонального простору

та міжнародних стосунків країни зі створенням рекомендаційного ряду за регіонами та в загальнонаціональному масштабі в щоденному режимі;

- пропозиції та реалізація стратегічних сценаріїв формування моделей поведінки різних соціальних груп та верств;
- системна протидія спробам зовнішнього втручання в інформаційне поле країни;
- підготовка та реалізація сценарних рішень для протидії інформаційним впливам (відповідно до державної стратегії розвитку);
- підготовка моделі поведінки інформаційних хвиль у різних сферах.

В межах організаційного формату (управління) задіюються чотири робочі напрями та загалом до семи робочих груп (окремо – група програмістів).

На цьому рівні функціонують спеціалізовані робочі напрями:

- прогнозування та моделювання;
- організація та контроль за сценарними рішеннями центру;
- система спеціального програмного забезпечення діяльності всіх ланок центру (управління).

Спеціалізовані робочі напрями розробляють моделі реальних та інформаційних подій, моделі поведінки соціальних груп та поведінки інформаційного поля на трьох рівнях:

- внутрішньому регіональному;
- міжрегіональному та загальнонаціональному;
- загальнонаціональному та міжнародному.

Кожен з цих територіальних рівнів обслуговується аналітичною робочою групою. При цьому робочий напрям прогнозування та моделювання готує моделі та прогноз за всіма трьома територіальними рівнями (загальні та окремі проблеми), а напрям сценарних рішень виробляє на основі цих моделей та прогнозів поєднанні сценарні рішення для протидії інформаційним впливам. Спеціальне програмне забезпечення діяльності всіх ланок центру забезпечує ранжування доступу до інформації в межах центру, доступ та аналіз великих обсягів інформації, функції закритого архіву, можливості обробки багатьох інформаційних потоків в оперативному режимі та формування швидкої відповіді на інформаційний запит керівництва тощо.

Додаток 9

Ринки праці у процесах глобалізації світу та децентралізації владних повноважень в Україні (2013 р.)

Сучасна епоха після 11 вересня 2001 року набула характеристик цивілізаційного перехрестя, яке лінійно і нелінійно поєднує декілька технологічних устроїв. Вони конкурують між собою і навіть намагаються сегментно знищити один одного. При цьому існують одночасно, бо мають різні координати, а подекуди навіть різні виміри (соціальні, людські, технологічні, наукові). Йдеться про розуміння цих процесів людьми із різними масштабами досвіду, знань і можливостей у динамічному зростанні.

Особливістю сучасної епохи є ще й те, що раціональність у межах тактильного сприйняття перестала домінувати тільки в головах учених. Її реалізовано в масових технологіях, які нелінійно досягають континентів, асиметрично проникають у держави і суспільства, долаючи їхні різнобічні заборони (законодавчі, ідеологічні, етнічні, конфесійні, корпоративні, культурні, мовні тощо). Це пояснюється тим, що носієм їхнього поширення є особистість, яка набула абсолютно нових, стосовно минулих практик, якостей – індивід світу. Цей індивід оперує в повсякденному житті не тільки реаліями конкретної (своїї) держави, суспільства чи континенту, а й людської цивілізації загалом.

Поширення масових глобальних технологій ми сьогодні найбільше спостерігаємо в царині комунікацій (зв'язок, передача даних, індустрія інформаційного контенту, практика різного роду дій, моделей поведінки і стилів мотивації участі в соціальних мережах тощо), які не тільки стають надважливими в усіх напрямках наявних технологій, а й реально створюють середовища, що вимірюють потенційність, перспективність і навіть ефективність того чи іншого сегмента діяльності людини на землі. Умовно це можна окреслити як феномен різновиду публічності тощо. Саме масові комунікаційні технології змушують усіх учасників ринку праці зважати на феномен емоцій і соціальної солідарності, яка через приватну публічність може впливати не тільки на виробничі процеси, а навіть на сталі корпоративні ритуали і традиції (армії, церкви тощо). До того ж масові глобальні технології значною мірою впливають на зниження «значення фінансових ресурсів з погляду конкурентоспроможності суспільств і корпорацій: якщо раніше вони були головним джерелом могутності, то тепер стають лише його наслідком. Головним джерелом ринкової сили стає інтелект...».¹

¹ О.В. Гришунін. Наслідки глобалізації інформаційних технологій. Гуманітарний журнал № 1–2, 2010. С. 120. Електронний ресурс. Режим доступу: <http://gj.nmu.org.ua/pdf/2010/1-2/Grishunin.pdf>

Публічність як шлях досягнення успіху

Тут слід зауважити, що публічність сьогодні вийшла за межі однозначного тлумачення як відрекомендування когось у колі тих, хто є професійно більш значущим, чи серед особистих знайомих, до яких особа апелює як до авторитетніших суспільних величин. Ще недавно ця ознака була віднесена до привілеїв певних видів фахової діяльності чи статусного стану в суспільстві і державі, але зараз вона набуває іншого змісту. Це пояснюється тим, що публічність тиражується такими ж швидкими темпами, як і комунікації. Інструментарії підтримки публічності, її втримання і розвитку з'являються пришвидшеними темпами, оскільки зникла монополія інструментів, які забезпечували публічність у минулому. Традиційні медіа чи наука з мистецтвом перестали бути винятковими законодавцями публічності, бо майже всі види людської діяльності швидкими темпами (*allegro assai*, а іноді і *prestissimo*) переходять у стани самореалізації, творчості і суспільного задоволення. Вони вже не є просто емоційними бонусами коротких періодів у рутинній зайнятості (тоді їх ділили на рацію та емоції). Сьогодні фактор успішності перейшов у стан задоволення і позитиву як норми для творення себе і світу довкола себе. І відбувається це у творчому злеті і єднанні з середовищем, що унеможлиблює такі атавізми минулого, як приниження і залякування інших тощо.

Важливо відзначити, що контентні формати підтримки публічності різного роду важливі для професійного напрямку (зростання) і корпоративного стилю розвитку організації (індивідуума). І не тільки за вимогами піару (постіндустріальна ознака), а саме для успішності в економіці знань. Адже якщо ти не додаєш постійно публічних (адаптованих для широкого загалу) знань про себе на різні рівні публічності, то соціум (у різних масштабах) не сприймає тебе і твою діяльність як потрібну і важливу.

Слід звикати до того, що без свого індивідуального фахового рівня публічності і своєї корпоративної діяльності можна втратити професійну сферу і свою фахову присутність у ній. Публічність стає не пільгою чи особливою ношею для обраних фахів чи статусних позицій особи (інститутів), вона є саме технологічною вимогою у процесі здобування ресурсів для того, чим ти займаєшся.

Економіка знань

Ми є свідками входження в наше життя економіко-соціального укладу, який називається економікою, точніше, середовищем знань. Володимир Вернадський називав це біосферою, Тьєр де Шарден – но-

осферою, Збігнєв Бжезинський – світом розуму тощо. Але головне те, що перед нами сьогодні постійно постає реальна дилема – в якому економіко-ментальному укладі шукати роботу: в індустріальному, постіндустріальному чи в економіці знань.

Для цього насамперед слід усвідомити, що є ключовим моментом процесу самореалізації кожного індивіда, який шлях вважається найуспішнішим? Раніше, в міжепохальний період постіндустріалізму, ринок пропонував безліч універсальних професій, в основі яких лежало однако, тобто схематичне, сприйняття процесів, незалежно від того, була це металургія чи, приміром, стоматологія.

Сьогодні світ поставив на перше місце емоції як двигун подальшого прогресу людства. Вони залежать, зокрема, від енергій, які людина отримує від природи, соціуму, держави та згодом продукує їх сама повсякчас і скрізь, таким чином доводячи «визначальну роль самої людини в економіці як джерела і генератора новацій».¹

Отже, перед людством постає проблема виживання з позицій існування джерел мотивацій для наповнення себе емоціями, без яких людина (повільно чи пришвидшено) вмирає як неповторна особистість у межах планети і всесвіту.

Схеми, регламенти, ієрархії вже не можуть мати домінантного значення, бо будь-яка дія, особливо керівного спрямування, потребуватиме знання середовища, в якому людина реалізується. Тобто на робочому місці чи вдома (віддалена робота) особі мають бути притаманні ширші характеристики, ніж просто навички чи система даних-знань. Тут включається питання ментальності, духовних уподобань, енергетичних поєднань і свободи не тільки в межах «сказати чи промовчати», а свободи відчуттів (навіть підсвідомі потяги), які будуть адекватно сприйняті в рідному середовищі (кухня, побут, форми кохання, кровно-родинні традиції) не тільки сім'ї, а саме людського (соціумного) середовища. Це середовище людина на всіх рівнях свого вікового і фахового зростання збагачує і, відповідно, отримує від цього натхнення. Тоді, зокрема, зовсім в іншому світлі постає і розуміння Вітчизни, державності тощо.

Технологічний уклад життя рано чи пізно пригнічує індивідуальність та позитивну емоційність індивіда. І людина підсвідомо тягнеться до витоків свого існування, до прабатьківської землі, яка додає їй сил та натхнення. Цей феномен енергетичної залежності людини від середовища проживання відомий з давніх часів. Але він так і не отримав суто

¹ Яковенко Л.І. Інноваційний характер економіки знань. Вісник полтавської державної аграрної академії № 2 (2010), с. 144, <https://www.pdaa.edu.ua/content/visnyk-poltavskoyi-derzhavnoyi-agrarnoyi-akademiyi-no2-2010>

технологічного пояснення, раціонального трактування, і, найголовніше, суспільно-державного використання, принаймні поки що... Пояснення, мабуть, криється в глибині підсвідомого, емоційно-ментального, яке не має чітких математичних обрисів, а перебуває в імлістому стані ірраціональних і, не виключено, енергетично-космічних вимірів буття не тільки людини, а й усього живого...

Цифрове життя

Ще зовсім недавно постіндустріальний світ вважався вершиною цивілізаційного розвитку. Сьогодні вже очевидно, що ця епоха відходить у минуле, поступаючись новому технологічному – цифровому – укладу.

Наприклад, країни Європи і США мали надію на те, що вони лише продукують технологічні лінії створення сучасних товарів, а масове тиражування можуть віддати на ієрархічно нижчу ступінь – на інші континенти (не золотого мільярда). Китай чи Індонезія з Таїландом мали просто тиражувати, а неометрополії сучасності (інтелектуальна вершина світу) – знімати надмаржу, живучи в екологічно-комфортному середовищі збільшених споживацьких можливостей. Вважалося, що Китай буде тільки копіювати технологічні вироби, але він набув досвід і вже лідирує в генній інженерії, деяких медичних напрямках, виробництві контрольних вимірювальних приладів тощо.

Зараз вже зрозуміло, що тотальна передача високотехнологічних функцій від одних країн до інших і розподіл людства на технологічні стани (індустріальність, постіндустріальність, ноосфера) завершилися з неочікуваним феноменом «арабської весни».¹

Вона нагадала, що сучасні технологічні й інтелектуальні можливості людства потенційно цікаві не тільки американцям чи французам, вони цікаві лівійцям і китайцям, малазійцям і в'єтнамцям. Всі народи мають мозок, який, крім простого споживання, ставить перед індивідом питання самореалізації та визнання себе успішним і задоволеним самим собою в оточенні подібних (середовище соціумних об'єднань).

Сучасна криза в Центральній і Південній Європі та США показала, що ієрархія, навіть технологічна, не може тривати довго, бо творчість і технологічний стан тиражування дедалі тісніше поєднуються. Елементарне тиражування не є самодостатнім, оскільки зросла конкурен-

¹ В'ячеслав Швед. Основні моделі розвитку Арабського світу у контексті сучасних викликів. Електронний ресурс. Режим доступу: <http://islam.in.ua/ua/analiz/osnovni-modeli-rozvytku-arabskogo-svitu-u-konteksti-suchasnyh-vyklykiv>

ція, причому не в плані кількості, а в якості і збільшенні можливостей сприйняття, зокрема не на рівні шлунку, а на емоційно-споживацькому сприйнятті промислових пропозицій. Так, зросли вимоги до нерайонованих продуктів, тому що екзотика досить часто шкодить людині, яка ферментно не може споживати їжу з інших континентів. Але це майже не стосується продуктів рівня мозку, який має потенціал зростання, за сьогоднішніми підрахунками, безмежний. Отже, він через творчість, добро, позитив спрямований аж до космосу як середовища буття різноманітних антропогенних ареалів існування.

Людські середовища-обмеження відходять у небуття, бо питання знань і можливостей наблизилися до рівнів найбільшого значення – щастя, любові тощо. Творчість є продуктивною функцією і на сучасному етапі вона не може існувати в закритих системах на кшталт беріївських КБ, Кремнієвої долини в США чи Сколково в Підмосков'ї як нанооаза. Середовище життя має надихати на творчість, яка стає запорукою конкурентноспроможності соціумних утворень, отже, й їхніх територій тощо.

1944 року В. І. Вернадський у своїй праці «Декілька слів про ноосферу» виклав погляди на еволюцію нашої планети і перспективи людства як космічного феномену. Він визначив, що з часом біосфера (тобто сфера нашого життя) завдяки розвитку людського розуму (наука, технології, взаємовідносини, панування миру тощо) перейде до нового виміру – ноосфери, в якій людський розум має стати ключовим чинником існування життя.

У праці «Біосфера і ноосфера» він зазначав: «Ноосфера є нове геологічне явище на нашій планеті. У ній вперше людина стає найбільшою геологічною силою. Вона може і повинна перебудовувати своєю працею і думкою сферу свого життя, перебудовувати докорінно порівняно з тим, що було раніше. Перед нею відкриваються дедалі більші і ширші творчі можливості».¹

Вчений передбачив і поєднання економічного та інформаційного вимірів, які стануть однаково важливими для людства. Однак ноосфера, за Вернадським, не може з'явитися сама по собі. Необхідною передумовою є мирне співіснування світової спільноти, тобто абсолютне припинення будь-яких війн назавжди.

Зараз ми є свідками планетарної трагедії, в якій путінська Росія руйнує намагання людства зробити бодай крок у напрямку до ноосфери.

¹ В.И. Вернадский. Биосфера и ноосфера. – М.: Наука, 1989. – 261 с. С. 149.

Військова парадигма: чи зможе армія стати прообразом нових трудових відносин у країні?

Сьогодні майже всі погоджуються з тим, що немає чистих виробничих сфер чи жорстких технологічних регламентів, окрім хімічно-фізичних технологій виготовлення продукції з регламентними якостями, і то вже умовно (ліки, екран, електронозиці тощо). Але напрями послуг потребують включення у процеси творення творчих навиків не певних табу, як це було ще 5–10 років тому в міжконтинентальних корпораціях (The Coca-Cola Company, Mars Inc., McDonald's Corporation), а саме реагування на людський попит як динамічну, сезонну, територіально окреслену реальність тощо.

Ринок праці, якщо не вдаватися в технології числових вимірів чи традиційні характеристики індустріальної епохи, сьогодні динамічно змінюється. І річ не в перманентній світовій економічній кризі, бо вона тепер триватиме довго (можливо, і нескінченно) і сам цей процес змінних коливань стане загальноприйнятним і звичним, а статика і прямолінійність перейдуть до анахронізмів.¹

В суспільствах та державах відбуваються кардинальні процеси заміни технологічних укладів (з індустріальності і постіндустріальності в середовище знань (ноосферу), де від гегемонії раціонального ми переходимо до творчого як симбіозу емоційного та технологічного. Тому відбувається виплескування на поверхню суперраціонального в творчості соціуму, а не тільки персони. Цей процес має можливість вивести світ з глухого кута бездумного індивідуалізованого споживання і персональної самоізоляції індивіда та врятувати його від самознищення.

На цьому тлі виникає парадигма застосування військової сили як не просто фактора стабільності, а безумовного атрибута існування миру на планеті.

Цікаво, наприклад, що тотальна важливість військової парадигми вбивства (знищення життя) поступово зникає. Реально постає нова надефективна можливість завдати великої шкоди людині – це руйнування світу творення життя (як творчого процесу, що надихає і який стає ще залежнішим від інфраструктурних мереж і систем планетарного рівня, коли людина зможе жити одночасно в декількох місцях).

Виникає і залежність від можливих широких особистісних контактів військових, які втрачають емоційну складову вбивства (як багатofакторного процесу, обумовленого середовищем життя, вихо-

¹ Ганна Харламова. Світові кризи: передбачати чи чекати? «Економіст», № 8, 2014. С. 23–26. Електронний ресурс. Режим доступу: <http://ua-ekonomist.com/8412-svtov-krizi-peredbachati-chi-chekati.html>

вання та підготовки до вбивства) і, відповідно, саму необхідність вбивати – ненависть вмирає зі збільшенням такого фактора як тотальна комунікаційність. Розвиток цифрових технологій сприяє виникненню нових, наддержавних, інформаційно-комунікаційних середовищ, де встановлюються певні правила і виникають симпатії, дружні стосунки та взаємні інтереси. Виникнення та існування таких середовищ відіграватиме дедалі потужнішу роль у просуванні людства до мирного співіснування, оскільки унеможлиблює, в разі виникнення міжособистісних конфліктів державних лідерів, продукування агресії на неофіційному рівні. Світ поступово підходить до ситуації, коли «в умовах демократизації держава змушена дедалі більше своїх функцій передавати суспільству, яке, реалізуючи їх, поступово втрачає статус об'єкта державного управління й набуває ознак його суб'єкта, що свідчить про формування системи суб'єкт-суб'єктної взаємодії між державою й суспільством».¹

Військова сила з часом набуватиме нові форми (одномоментної дії), зокрема **попередження, захисту і рятування** від техногенних збоїв, кліматичних аномалій, географічних катаклізмів, державного егоїзму, конфесійного фанатизму, систем існування на засадах убивства як паталогічних форм міждержавного криміналу у крайніх проявах геотероризму (путінська РФ у Грузії, Україні) тощо. Постають питання щодо випереджального створення армії захисту – мобільного стратегічного захисника всіх вже не від **смерті** (втрати людського життя), а **горя** втрати свого власного середовища життя.

Нове призначення Збройних Сил України потребує ґрунтовнішого дослідження та наукових осмислень, переформатування свідомості суспільства і передусім істеблїшменту, який намагається позиціонувати себе європейським, але за менталітетом і вчинками є радянським останнього періоду розвитку СРСР, тобто номенклатурно-корупційним чи напівкримінальним.

Потужні сучасні комплексні ЗСУ мають реалізовувати надважливу профілактичну функцію безпекового стримування і одночасного захисту громад.

ЗСУ мають стати потужним професійним середовищем не лише збройно-захисного, але й інженерно-будівного, технологічно-діагно-

¹ Кондрашов О.М. Трансформація публічного управління в умовах розвитку інформаційного суспільства та глобалізаційних процесів: вітчизняний та закордонний досвід: монографія / О. М. Кондрашов; Акад. муніцип. упр. – Київ : Прінт Ю, 2016. – 624 с. С. 329. Електронний ресурс. Режим доступу: <http://www.parms.org/sites/default/files/attachments/book.pdf>

стичного характеру. На таку армію не тільки не шкода буде витрачати бюджет, а навпаки – бюджети різних рівнів будуть заохочувати таку армію до збільшення функцій дій саме в їхній громаді чи середовищі життя тощо. За таких умов ЗСУ знову набудуть вищого корпоративного престижу в суспільно-державній організації України.

Практично майже зникне необхідність продукувати спеціалістів-убивць, які самою процедурою набуття навичок професійного вбивства знищують власне право на щастя в широкому значенні сучасного соціального творення. З другого боку, факт технологічно-інноваційного **стримування** потенційного агресора стає фундаментальним поясненням і демонстрацією можливості створити **незручності** чи завдати **горя** (втрати) агресору (індустріальний вимір). Це досягається не вбивством тисяч людей, а можливостями точкових ресурсних **ушкоджень** мережевих технологій чи локальних інфраструктурних аварій, які є надпотужними загрозами, бо на неабияк збільшують масштаби втрат через глобалізацію та розселення людства на всі території. Головним джерелом життя має стати земля і природа, а не мегаполіси чи технологічні резервації тощо. Тут варто зазначити, що людство на певному етапі розвитку перебільшило значення і вагу власних людських та технічних можливостей, недооцінивши, як писав В.Вернадський, «значення живого в будові земної кори...»¹.

Отже, безпековий сектор стає найзатребуванішим, оскільки на ньому зациклюються решта сфер життя та розвитку країни – гуманітарно-ментальна, інфраструктурна, економічна, фінансова, медична, технологічна, соціальна тощо. Що стосується фундаментальних функціональних змін у війську, то найбільш вдалим рішенням вбачається створення потужних інфраструктурних військ. Така необхідність підказана агресією російської армії на Сході країни та нищенням путінськими найманцями інфраструктури Донбасу передусім як середовища життя².

Інфраструктурні війська потребуватимуть висококваліфікованих фахівців у різних галузях та із різним рівнем знань, що своєю чергою спричинить потребу у створенні кадрового резерву більшості прикладних спеціальностей у масштабі країни. Такий підхід створить передумови взаємозамінності фахівців (інженерів, економістів, технологів, ІТ-спеціалістів тощо) цивільного та армійського середовища, конкурентності (як за кадровими пропозиціями, так і за оплатою), фахового вдо-

¹ В.И. Вернадский. Биосфера и ноосфера. – М.: Наука, 1989. – 261 с. С. 57.

² Наталя Слободян. «Критична інфраструктура» – досвід ЄС проти диверсійної війни. Електронний ресурс. Режим доступу: <http://www.eurointegration.com.ua/experts/2015/07/7/7035609/>

сконалення, перспектив кар'єрного зростання та творчої самореалізації.

Іншим надважливим напрямом змін у формуванні нової армії бачиться розбудова інформаційно-контентної складової для сучасної армії і держави, яка має опікуватися комунікаційно-контентною безпекою не як оцінним виміром, а як середовищем додаткового творення інтелектуально-досвідних потенціалів військовослужбовців. Вони оперуватимуть цими потенціалами в своєму фаховому вишколі, що сприятиме творенню (фактор самореалізації) потужних особистостей світу, які служитимуть миру кожен день і час. Тому інформаційно-контентні формати слід сприймати не тільки традиційно, але й як нестандартні і навіть інноваційні виміри, зокрема творчо-мистецькі (більшість з них ще навіть не з'явилися форматно в широкому вжитку).

Водночас, зважаючи на сучасну гібридно-месіанську агресію в Україні, кардинально важливим стає питання запровадження у військово-безпековому секторі напряму душпастирства як функції державного рівня, а не як симбіозу конфесійних впливів на армію за регіональною ознакою. Слід наголосити, що «духовна опіка капелана не обмежена лише релігійною сферою», а поєднується з «постійним вихованням у душі людських і громадських цінностей».¹

Це набуває особливого значення саме зараз, коли конфесійний фундаменталізм стає реальним інструментом месіанізму різних конфесій і державно-суспільних утворень.

Важливим є й те, що надсучасна армія, яка вбирає в себе молодь із високими інтелектуально-духовними показниками, має дбати про те, щоб ця молодь росла і розвивалася за найвищими стандартами життя і зайнятості. Фактично армія може стати місцем творення (удосконалення) громадянина нової держави, який орієнтуватиметься на вищі загальноцивілізаційні стандарти.

Військовослужбовець нової армії являтиме собою універсального менеджера державного рівня, оскільки вже не зможе бути рабом однієї функції або процедурного ритуалу, як це було раніше. Такий підхід не тільки сприятиме кадровому та духовному зростанню особистості, але і підвищуватиме цивілізаційний рівень держави.

Перед міжнародною спільнотою зараз постає проблема планетарного масштабу, яка поки що не усвідомлюється не тільки радикально-мар-

¹ Прот. Роман Великий, Михайло Нагірняк. Форми, методи та напрямки здійснення душпастирської опіки військовослужбовців. Електронний ресурс. Режим доступу: virt.l dubgd.edu.ua/pluginfile.php/14596/mod_folder/content...

гинальною частиною населення планети, але й найдемократичнішими верствами провідних країн світу. Умовно це можна назвати нагальною необхідністю відходу від вестернізації людського життя, яка раніше сприймалася як найнеобхідніший елемент захисту особи, колективу, держави, блоків держав тощо.

Важливо розуміти, що зброя кінцевої дії, яку краще характеризувати як зброю масового знищення – від автомата Калашникова до ядерних боєголовок, – це шлях до знищення життя на планеті. Її має замінити високоінтелектуальна зброя не нищення, а ушкодження і нейтралізації, яка має перебувати під контролем світової громади через делеговані права і функції.

Це дозволить ліквідувати середовища геотероризму, які нині через путінський месіанізм набувають тенденції до переростання в новий світовий економіко-ментальний уклад війни як способу державно-соціального існування...

Публічна увага: писати, мислити, творити

Сьогодні бажано говорити людям про те, що традиції у виробничих процесах змінюються на потенціали можливостей і реальні умови справжньої самореалізації. Це потребує надзусиль над собою в практиці життя, яке має бути реальним життям досвідів (від інтиму до самовираження в діях (побут, двір, природа, соціум, виробництво, мистецтво тощо), а не простим спогляданням чийхось заслуг, до чого спонукають традиційні кіно- та TV-формати. Творення життя як мистецтво стане незабаром нормою ефективності в середовищі людей.

Новий формат спілкування – соціальні мережі нарешті масово змусив людей не тільки обмінюватися контентом, займатися фото- та відеофіксацією, але й повернув їх до способу самовираження через написання листів одне одному чи звернення до громади. Писати – отже, мислити, творити, переживати, мріяти, тобто відкрито виявляти аналітично-емоційні здібності і почуття, які раніше могли не розкритися навіть протягом усього життя. Іншими словами, соціальні мережі набули ознак «платформи консолідації розрізнених соціальних груп і громадян», активізуючи при цьому їхню громадянську позицію.¹

Постає питання-проблема – вміння писати, тобто викладати у письмовому вигляді свої думки або продовжувати задану лінію полеміки, роз-

¹ Соціальні мережі як чинник розвитку громадянського суспільства: [монографія] / [О.С. Онищенко, В.М. Горювий, В.І. Попик та ін.]; НАН України, Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. – К., 2013. – 220 с. С. 72. Електронний ресурс. Режим доступу: <http://nbuviap.gov.ua/images/nauk-mon/k2013.pdf>

думів, обміну знаннями (копірайтерство не як унікальна функція, а як масова фахова ознака сучасності) стає необхідністю сучасного індивіда для втримання публічної уваги (хоча це окремий напрям розмови).

Тут слід визначитися зі ще одним чинником публічності, отже, і громадського визнання, – мовним фактором. Це не просто схильність до зручності викладення, а передусім самоідентифікація особи як громадянина і патріота.

Мовна ситуація – надважлива, бо саме рідною мовою творяться дива персоною-особою. Якщо вони гідні світової уваги, то автоматично отримують сенс для перекладу на інші мови. Якщо ні, то вони збагачують персонально тих носіїв мови, які можуть виявити себе у викладеному, стати тією доданою вартістю (якщо це поняття можна застосувати до літератури), яка принесе дивіденди самій особистості, а відтак громаді й державі.

Проблеми української мови виходять з минулого. І не тільки імперського, коли її забороняли понад 100 разів. За часів СРСР мова нищилася так званим наближенням до російської. Як свідчить відомий мовознавець Л. Масенко, на «початку 60-х років у системі Академії наук СРСР було створено наукову раду з проблеми «Закономірності розвитку національних мов у зв'язку з розвитком соціалістичних націй». «...Головне завдання ради полягало у створенні теоретичної бази для форсованої русифікації ряду республік. Після загальної фрази про «повне рівноправ'я всіх народів і мов у СРСР» програма далі стверджувала, що насправді «рівноправ'я» не для всіх однакове. Існують мови більш рівноправні і менш рівноправні, оскільки «сфера їхнього подальшого функціонування далеко не однакова». На цій підставі мови народів СРСР розподілялися на перспективні й неперспективні. До перших було віднесено, крім, звичайно, «великої російської мови», вірменську, грузинську, латиську, литовську й естонську мови. Решта мов потрапляли в розряд неперспективних».¹

Неперспективна українська втратила на десятиліття можливість вийти на світові горизонти. Позбавлення постколоніального виміру тривало в нас значно більше за часом, ніж здавалося спочатку. Зараз ситуація потужно виправляється, і є надія, що незабаром світ все ж таки читатиме й українською.

Сьогоднішне захоплення мовами-гегемонами (англійська, китайська тощо) можливе і навіть обов'язкове в машинно-регламентних сферах

¹ Українська мова у XX сторіччі: історія лінгвоциду: Док. і матеріали / Упоряд.: Л. Масенко та інш. – К.: Вид-дім «Києво-Могилянська акад.», 2005. – 399 с. С. 20–21.

продукування простих дій для кодування машинних процедур, наприклад, програмування чи процедурних блоків роботизації тощо. Коли ж йдеться про творчість людських середовищ та інновації, особливо це стосується процесу думання (інтелектуального занурення в сутність явища), тоді включається надпотужний симбіоз ментального, енергетичного, спадково-генетичного і територіального потенціалу. Досить часто до цього додається фактор творчого натхнення як спосіб легалізації свого рівня публічності, що є надважливою ланкою сучасної успішної персони тощо.

Масове повернення до форматів письма важливе ще й тим, що людство цим феноменом реалізує досить потужні функції споживання, продукування, творення і найвищого задоволення (охарактеризуємо це як інтелектуальний оргазм), що є важливими складовими стану людського щастя. Так писання стає недефективним технологічним процесом, який потребує нових зрізів фаху, а саме філологічних, причому в найширшому діапазоні – від масового продукування думок за стандартами sms-повідомлень до контентних форматів різного спрямування: новин, експертних висновків, інформаційної діагностики тощо.

Виникає потреба в не просто мовознавцях, а в надсучасних контентних філологічних дизайнерах таких форматів, як аналітика контекстних змістів, аналітика резонансного контенту (як індикатора прогнозних моделей станів публічності), роботи оператора креативної аналітики значеннево-емоційних резонансів різних ефірів, фото- і відеозмістовних дизайн-бачень світу (вперше); широкого фахового ілюстрування візуальними інструментами контентів і навіть процесів, колористики та світло-дизайнової подачі середовищ публічної легалізації контенту від традиційних до новітніх, останнім часом додався напрям контекстного орієнтування і акцентування уваги на динамічних контентно-потоккових явищах (новий вид фахових послуг) тощо.

Важливо вивільнити від облудності дилетантизму та імітаційних процедур фахову сферу інформаційного аудиту.

Для цього важливо легалізувати специфічні спеціальності, які займаються цим пулом високотворчої системної роботи промислових масштабів (як за охопленням територій соціумного життя, так і за специфікою дій продуктивних творчих колективів). Вони мають спеціалізуватися на територіальній специфіці емоційно-інтелектуальних станів і самовиражень як базової умови надання ефективності сервісу узагальнювального інформаційного аудиту, який має своєрідне поєднання із іншими технологічними сферами сучасних комунікацій.

Важливо усвідомити, що саме сьогодні виникає потреба у фахівцях, які масштабно реалізовуватимуть ефективну освіту на засадах дистанційності.¹

Тут слід зважати на певні особливості трактування дистанційності, зокрема в це поняття вкладається не індустріальний вимір відстані, яку технологічно подолали в постіндустріальну епоху становлення інтернет-сервісів, а саме дистанція між вчителем і студентом, між якими знаходяться потоки даних і інформаційного контенту та різні досвіди, які мають наближатися аж до синергетичних вибухів творення нового. Викладач навчає студента розуміти специфіку існування потоків (які мають потенціали даних) та стани контентних резонансів (на рівні важливої інформації), що впливають на розвиток не тільки людини, а й її фахових сфер. При цьому студент має вимір не віковий. Потреба у знаннях є внутрішнім усвідомленням певного дисонансу – фахового, творчого тощо, який виникає в людини і гальмує не тільки її, наприклад, кар'єрне зростання, але й, що є важливішим, процес самовдосконалення-творення, результатом якого є гармонійне задоволення індивіда. Вже сьогодні майже всі сфери людської діяльності залежать від публічності й тих інформаційно-контентних процесів, в які вони занурені. Проте дистанційна освіта стане досить популярною, бо дистанції в потоках будуть різні і різного спрямування – від території життя до вимірів людського розуміння тощо. Тут ми повертаємося до теорії В. Вернадського про ноосферу, за умов існування якої всі нагальні потреби людства стануть творчими.

Важливо для таких процесів продукувати фахівців, які будуть здатні організувати і реалізувати потужні проекти із задіяння ІТ-технології в режимах недефективного використання у продуктивній творчості емоцій. Емоції взагалі виходять на перший план, оскільки саме через них людина розкривається для середовища, в якому існує, а також отримує можливість виявлення внутрішніх потенціалів, що до цього «дримали». Досить вдало цей аспект формалізується через ігрові сервіси як найбільш доступний спосіб наближення серйозних речей до розуміння індивідом і набуття ним необхідних навичок через емоційне масове сприйняття задоволення як установки на майбутній стиль життя в реальному вимірі нового технологічно-соціумного середовища економіки знань тощо.

¹ «Світовий досвід розвитку дистанційних форм освіти у вітчизняному контексті». Аналітична записка. Національний інститут стратегічних досліджень. Електронний ресурс. Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua/articles/1693/>

Професії нового соціуму

Важливими в житті суспільства, яке поєднує сьогодні три технологічні устрої, стають професії, які спрямовуються на організацію соціумного життя будь-де, навіть у населеному пункті, де лише три мешканці. Головним у цьому разі є саме населений пункт як потенціал розселення (повернення) інших індивідів саме в цьому місці, оскільки такий НП має свою історію, тобто і втрачених через минулі технологічні уклади людей.¹

До цих професій слід віднести, мабуть, такі:

конфліктологи-орговики спільних суспільних дій (творчість і задоволення, а не примус і обов'язок);

креативники-менджери організаційних форм пошуку змістів зростання конкретної території (виходячи зі знання контекстів різного рівня: від геолого-географічних особливостей і поєднання з іншими територіями до оригінальності й унікальності досвідів реальних громад і громадян, які вимірюють потенціал даної території);

соціальні працівники-куратори, а не доглядачі пенсіонерів не за віком, а за станом здоров'я тощо;

аніматори дозвілля населеного пункту;

спеціалісти із соціолабораторій психологічних моделей співжиття різних фахів і вікових категорій;

спеціалісти культурно-історичного фаху соціумної оази чи населеного пункту.

Важливо вже сьогодні приділити увагу підготовці іншого за якістю можливостей фахівця-управлінця, який буде корінним мешканцем території. Він має досконало знати минуле території, її успіхи, потенціали, вади в різні технологічні епохи, можливі оригінальності, унікальності та, головне, мати сміливість пропонувати новий соціумний креатив. Тоді зростатиме мотивування і заохочування громад і громадян населеного пункту до творення щастя в себе та ефективного продукування всього, що має еквівалент обміну, нагороди, подарунка, розподілу не тільки в межах НП, але й в інших вимірах і територіях та навіть континентах. Це, можливо, і стане шляхом досягнення найвищого рівня суспільного задоволення соціумного організму населеного пункту.

Зростає необхідність підготовки соціумних організаторів, які будуть знаходити дотичні напрями, що посилюватимуть можливості соціумних громад у населеному пункті аж до двору (місто), вулиці (село) тощо. Бажано, щоб у

¹ «Професії майбутнього», які виникнуть у найближчі 20 років. Електронний ресурс. Режим доступу: https://tsn.ua/nauka_it/profesiyyi-maibutnogo-yaki-viniknut-u-naiblizhchi-20-rokiv.html

структурі управління були фахівці з організації екології проживання не тільки як ритуальних схем, а як специфіки регіону чи навіть населеного пункту.

Виникає потреба у спеціалістах з естетики довкілля з урахуванням надбань населеного пункту чи регіону; з організації видалення і переробки відходів та контролю за їхнім нерозповсюдженням; в організаторах побутового комфорту (каналізації, водопостачання, енергозабезпечення (види зеленої енергетики – від вітру до сонця і біопалива) в масштабах громади і населеного пункту.

Важливо в управлінських системах мати спеціалістів із масових заходів – від гуртків і секцій до театрів і музичних колективів, бажано культивувати традиції вуличної музики, різних форм танцю, ремесел території (від глини до металів чи каменю, нитки тощо). Комунікатори-культпрацівники (музичні інструменти, танці, образотворче мистецтво, музеї чи архіви) мають прирівнюватися в населених пунктах у питаннях забезпечення до медпрацівників (житло і заробіток), виходячи вже із можливостей громади, хоча такі спеціалісти можуть утримуватися й кількома громадами.

Поза сумнівом, один з перспективніших напрямів підготовки фахівців – візуалізація життя громад та запропонування їхнього стилю життя іншим громадам, тобто пошук майданчиків для комунікацій від громадянина громади до громади населеного пункту і далі по висхідній – аж до масштабу євро регіонів чи глобальної міжконтинентальної «рідні».

В управлінських системах мають бути комп'ютерні адміністратори громадських мереж, а також спеціалісти з обслуговування масових програмних продуктів (аж до програм із вільними кодами доступу) як управлінська (можливо, управлінсько-координувальна) служба сервісу.

Важливо формувати запит на публічних інтелектуалів-патріотів, які б на високому інтелектуально-образному рівні постійно демонстрували через контентні формати те, що вони роблять, – фахово, успішно, перспективно і навіть унікально. Фіксація цих показників має відбуватися публічно, в доступних системах рівня, коли ця фіксація співмірна з інтелектуальним правом першої заявки на оригінальну постановку. Цей юридичний феномен мав би спрощену форму фіксування (як оригінальний контент) у відповідній системі міжнародного значення, яка б і слугувала реальним ресурсом долучення інтелектуалів до публічності. Саме таким чином інтелектуали-патріоти виходитимуть на рівень затребуваності у своїх середовищах, оскільки минулі традиційні інструменти популяризації інтелектуальних здобутків сьогодні вже майже не працюють.

Цей підхід підштовхнув би всіх світових гравців шукати вже не мізки-індивідууми (постіндустріального світу), а саме середовища, де ці

мізки продукують нове і потенційне (економіка знань) і де вони мають найбільшу ефективність. Увага до таких середовищ кратно зросте, що своєю чергою призведе до активізації їхнього власного розвитку, також і через різні форми інвестування, що починається із публічної уваги.

Наприклад, сільське господарство раніше стояло осторонь цих проблем як продукт індустріального та постіндустріального укладу. Однак за нових умов воно обов'язково стане частиною економіки знань, особливою рисою якого буде масово-технологічна, але не хіміко-біологічна (районування) праця на землі як один із видів творчості. Тоді виникнуть намагання передати ці результати знань і творчості іншим колегам в різновидах – від індустріального масового виробництва для здешевлення до постіндустріального виробництва смаколиків для більш вузького людського (як умова до високих станів творчості) споживання. Отже, з'явиться і можливість продукування нового стилю життя у природі, яке б ще й творило середовища розквіту людини як партнера природи і космосу тощо.

На сучасному етапі важливо в середовищі нелінійних (складних процесів високого поділу абстракцій) і загальноновизнаних ключових фахів життя держави, громад, соціумних об'єднань реанімувати та очистити від міфів явище ситуаційного сервісу. Цей сервіс має стати поширеним і затребуваним, бо розуміння динамічних процесів у суспільстві (як тотально публічному середовищі, публічній державі й усіх сегментах життєдіяльності громад і соціумних об'єднань) потребує нового рівня технологічності знань про динаміку новітніх економічних укладів на засадах різних знань та унікальних середовищ життя, які можуть продукуватися і усвідомлюватися для координації лише в форматі ситуаційних центрів різного характеру. Отже, працівники таких сервісів повинні мати фаховий статус, що скоро стане необхідністю через посилення складності та залежності всіх від усіх в соціумно-інтелектуальному вимірі людини світу.

Для переходу до таких вимірів ринку праці міжнародній спільноті потрібно передусім усвідомити просту істину – для існування життя на не такій уже й великій, як з'ясувалося, планеті потрібен мир.

Напрями розвитку сервісів у пошуку роботи чи працівників

Індустріальна епоха продовжила лінійні принципи взаємовідносин працівника та роботодавця: перший шукав, «стукаючи» у двері всіх потенційних роботодавців, ті ж своєю чергою «на око» оцінювали можливості працівника, щоб згодом перевірити його в реальній справі. Тобто функціональна потреба виробничого процесу заповнювалася відповідною фаховою одиницею (машино-функціональний підхід). За таких

умов процес відповідав жорстким функціям і регламентам.

У постіндустріальній практиці в розвитку лінії «працівник – роботодавець» спостерігалася поява елементів технологій ускладненого пошуку зайнятості для певних кадрових посадових статусів. У цих випадках до пошуку працівників підходили вже з позицій новітнього розуміння людини, хоча все ж зберігався традиційний інтерес корпоративного замовника. Він (замовник) шукав фахівця високої категорії для досягнення визначених результатів. Все це відбувалося в межах відповідних сегментів ринку чи так званих міжсегментних категоріях (продавці), які цікаві всім і доволі часто успішні, бо мають здатність, наприклад, до продажу.

Сьогодні високі соціально-технологічні динаміки життя (особливо в частині, де задіяні інтелектуальні здібності другого чи третього рівня абстракції) прискорили розвиток процесу пошуку громадянами не стільки роботи (як функції), скільки місця самореалізації, творчих здобутків, досягнення успіху – особистого і корпоративного одночасно. На ринку праці зароджується середовище, в якому виробниче задоволення від роботи наблизилося до розуміння роботи як стилю життя.

Утім на ринку й надалі спостерігається дисбаланс, найбільше – у форматах пропозицій як осіб (висококваліфікованих працівників), так і потреб виробничого заповнення вакантних місць.

В Україні існує нав'язаний Заходом міф (як технологічний тренд), що всі кадрові позиції виробничих структур роздуті, тому визначені обсяги роботи мають виконувати менше людей, але з більшою інтенсивністю. Фактично перед нами реальний атавізм індустріального підходу, де людина – це не організм і не цілісна система (яка залежить від стану тіла і духу в гармонії), а надпотужний резерв доданої вартості. Її (за законами індустріалізму) слід загнати в межі вузького технологічного зарегламентованого процесу, який вона буде тягнути, доки вистачить сил, а потім це місце займуть інші. Так функціонує система імітації виробничого процесу (навіть якщо він досить технологічно досконалий) та закладається небезпека для різного роду катастроф, причини яких залежать від індивідуальності та виробничої чи технологічної культури.

Важливо, щоб процес виробництва будь-якої складності мав мотивацію (не тільки монетарну, попри її теперішнє домінування) для того, щоб люди зростали фахово і не йшли за декілька місяців з роботи, вже здобувши певні знання і відпрацювавши потрібні навички, які досить часто є унікальними на ринку тощо.¹

¹ Винахідлива мотивація: Секрети успішних компаній. Електронний ресурс. Режим доступу: <http://escadra.com.ua/ua/izobretatel'naya-motivaciya-sekrety-uspeshnyx-kompanij.html>

Важливо ініціювати різні форми і підходи до оцінювання ринку праці. Праця мала б уже сьогодні оцінюватися різнофакторно: за станом технологічності процесів, рівнем та гуманністю використання людського чинника як цілісної персони-світу (а не сегментованими функціональними можливостями під корпоративні потреби), можливостями фахового зростання, ознаками технологічних епох, які можуть стати реальним фактором розуміння і себе, і можливостей роботодавця тощо. Необхідно враховувати також зміну градацій важливості робіт (наприклад, коли вихователь в дитячому садку чи медсестра в дитячій реанімації (найбільш вакантні позиції) є найнижче оплачуваною професією (за еквівалентами грошово-ресурсної винагороди), а, скажімо, охоронець-статист, в якого функції мінімальні (офісні охоронці), – елітарною.

Бажано впроваджувати нові стандарти орієнтації суспільства, а потім і держави. Вони, зокрема, мають враховувати особливості спеціальностей, і тоді люди, які стоять біля витоків формування особистості (людяності), мають повноцінно забезпечуватися ресурсами. В іншому випадку вони перестануть бути носіями щастя, отже, продукуватимуть неповноцінні особистості, заражені бацилами заздрощів, принижень і зверхності тощо.

Головна умова технологічної успішності укладу епохи знань полягає в наближенні власного фахового виміру до стану людського щастя (в будь-якій прийнятній формі).

Спеціальності, функціонально здатні зменшити долю творчо-позитивного спрямування людського задоволення від діяльності, мають отримувати наобмеженіші ресурсні можливості і поступово зникатимуть в суспільстві і державі (особливо, якщо вона претендуватиме на домінуючі ролі в регіоні та світі).

Можна з упевненістю стверджувати, що охоронні функції вузького спрямування – це рецидиви корпоративної та персональної самоізоляції індустріального, а потім постіндустріального укладу в суспільстві, які кардинально (здебільшого функціонально) зміняться у використанні людського чинника в епоху знань.

Бажано було б відкрити агенції чи біржі з ярмарку особистостей, які є носіями знань, досвідів, навиків (передусім оригінальних) і моделей їхнього поєднання в одній персоні чи міні-колективі для потенційних корпоративних покупців з різних територій. Тому слід відмовлятися від ярмарку вузьких чи формалізованих функцій, які досить схематичні, вихолощені і не пов'язані з сучасними процесами життя. Особливо слід робити наголос на тому, що заявляти виробничу функцію сьогодні слід комплексно. Потрібно говорити про світ виробництва як життя в

розвитку (із достатніми можливостями саморозвитку), а не про пристосування людини до виробничої функції (цього було достатньо в минулому). Зараз навіть в Україні дедалі більше стає недостатньою вихолощена виробнича функція, бо сенсом стає життя у світі.

Важливо, щоб потенційний продавець-персона відкривався публічно і вичерпно, що давало б йому шанс бути запрошеним до обговорення його можливостей інтернет-громадою як публічним сервісом реалізації потенціалу.

Було б доцільно вже зараз формувати моделі презентації регіонально-фахових потреб, які б візуально (графічно) ілюстрували особливий образ і відмінні ознаки території щодо перспектив зайнятості (за технологічними укладами). Важливо, щоб знання, досвіди, навички мали процедури співставних котирувань (в поєднанні між собою) на рівні персони. Тоді б ми отримали орієнтацію систем освіти на продукування таких результатів, бо мали б реальні потреби всіх сегментів соціумного життя на території тощо.

Необхідно відкривати напрями продукування потреб у ресурсах людського виміру, які могли б моделювати майбутнє України вже у вимірах територій і їхньої специфіки потреб у моделях фаху (просторове мислення).¹

Таким чином ми отримали б можливість відбивати бачене сьогодні в завтрашній перспективі для пришвидшення реалізації стратегій життя (майбутніх можливостей територій) у регіонах, територіях, населених пунктах України, а не тільки займатися калькуванням минулих тенденцій із різних країн, зацікавлюючи молодь ерзац-новинками як нібито світовою модою.

Важливим компонентом поєднання інтересів пошуку один одного між працівником і роботодавцем має стати розуміння перспектив компанії. Тому важливо запроваджувати, навіть законодавчо, рейтинги публічності корпоративних гравців, де б було видно не тільки місію і ресурс роботодавця, а й динаміку та масштаби звільнення працівників із зазначенням причин аж до міжкорпоративних конфліктів і можливих змін у розвитку найближчих перспектив тощо.

Людина (як найскладніша природна субстанція) довго не витримує одноманітності чи рутинності, що присутня в усіх видах роботи. Обов'язково має бути стимул розвитку хоча б у кількісних показниках, але значно

¹ Гоблик А.В., Демченко В.В. Європейський досвід просторового планування транскордонних територій. Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України. Регіональна конвергенція та транскордонні ринки. Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України. Регіональна конвергенція та транскордонні ринки (зб. наук. пр.) / НАН України. Ін-т регіональних досліджень; редкол.: відп. ред. Кравців В.С. – Львів, 2011. – Вип. 5 (91) – 2011 – 385 с. С. 22–32. Електронний ресурс. Режим доступу: http://www.lv.ukrstat.gov.ua/CBC/books/2011/UA04CL11_1u.pdf

ефективніші для підвищення продуктивності праці та розвитку особистості показники якості, змісту, сенсів тощо. Тому варто говорити про середовища реалізації, в яких робота – як стан дорослої людини, що не може без неї – стає каталізатором самовдосконалення та розвитку. Звичайно, ці аспекти потрібно розглядати в поєднанні із потребами приватного життя, бо без цього неможливо бути успішним у роботі.

Для повноцінного функціонування соціумів майбутнього доцільно запровадити (передусім на бізнес-рівні) служби підтримки та наповнення інформаційних потоків, які б демонстрували котирування інвестиційних процесів у сферах життя соціумних об'єднань різного масштабу. Тоді б визначалися потреби моделей фахових вимірів (знання, досвіди, навички) не тільки поточної реалізації проєктів. Знайомство із сучасними показниками котирувань в акціях фінансового ринку потенційних працевлаштувачів товарних ринків (індустріальна епоха) поступово переросло б у стійкий попит на послуги та унікальні функції для ринкових сегментів, управління, територій, регіонів, континентів, які значно ширші за державні кордони. За таких умов молодь не замикалася б у вузьких сегментах виробничих можливостей територій чи регіонів, а орієнтувалася б із самого початку в перспективах та нових можливостях вимірів життя не тільки державного, а й планетного масштабу.

Всім учасникам ринку праці важливо усвідомити, що постіндустріальна тенденція виконання значних масивів роботи одним унікальним спеціалістом, забезпеченим технологічними дивайсами, зіткнулася із проблемою швидкостей динаміки в інформаційно-контентних полях та масивах даних. Нові виклики часу кардинально змінили підхід до спеціаліста-унікума. Зараз вони потребують переходу від одного чи двох диво-спеціалістів знову до колективної праці (творчих міні-груп, де поділ відбувається у процедурі одного технологічного процесу). Це стосується не тільки, наприклад, програмування, а й решти напрямів інноваційно-евристичного процесу економіки знань.

Різниця між колективами минулого (кооперативами, об'єднаннями, артілями тощо) та майбутнього (творчі міні-колективи з великою поєднаністю взаєморозуміння та варіативністю функціональних дій) у тому, що за новітнього укладу вони перестають бути ієрархізованими, а стають елементами економіки знань, яка потребує динамічної надпродуктивності тощо. Людство виходить на новий виток розвитку і Україна, завдячуючи героям Небесної сотні і АТО, має первинне право бути лідером змін заради миру на планеті.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аналітична доповідь до Щорічного Послання Президента України до Верховної Ради України «Про внутрішнє та зовнішнє становище України в 2015 році». – К.: НІСД, 2015. – 684 с. Електронний ресурс. Режим доступу: http://www.niss.gov.ua/content/articles/files/POSLANNYA-2015_giper_new-4af35.pdf
2. Аналітична доповідь до Щорічного Послання Президента України до Верховної Ради України «Про внутрішнє та зовнішнє становище України в 2016 році». – К.: НІСД, 2016. – 688 с. Електронний ресурс. Режим доступу: http://www.niss.gov.ua/content/articles/files/poslanya_new-cc2e3.pdf
3. Аналітична доповідь до Щорічного Послання Президента України до Верховної Ради України «Про внутрішнє та зовнішнє становище України в 2017 році». – К.: НІСД, 2017. – 928 с. Електронний ресурс. Режим доступу: http://www.niss.gov.ua/public/File/book_2017/Poslanya_druk_fin.pdf
4. Бильдт Карл. Вторжение по правилам. // Новое время. – 2015. – № 26. С. 7.
5. Бильдт Карл. Дожать Москву. // Новое время. – 2016. – № 11. С. 7.
6. Боненбергер Адриан. Ошибка президентов. // Новое время. – 2015. – № 38. С. 45.
7. Борщевський С. Рік російської міфології / Сергій Борщевський. – Київ: Дуліби, 2016. – 288 с. – (Серія «Великі містифікації»).
8. Василенко Володимир. Мова освіти — ключовий фактор єдності та безпеки держави. // Український тиждень. – 2017. – № 46 (522). С. 8–11.
9. Війна і міф. Невідома друга світова / за заг. ред. О. Зінченка, В. В'ятровича, М. Майорова. – Харків: Книжковий Клуб «Клуб сімейного дозвілля», 2016. – 272 с.: іл.
10. Власюк О.С. Національна безпека України: еволюція проблем внутрішньої політики: Вибр. наук. праці / О.С. Власюк. – К.: НІСД, 2016. – 528 с. Електронний ресурс. Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua/content/articles/files/Vlasuk-fin-99d56.pdf>
11. Вплив глобалізаційних процесів на безпеку держави: економічний, інформаційний, соціальний та культурологічний аспекти: монографія / [П.І. Юхименко, О.М. Загурський, М.В. Півторак, І.Г. Романченко та ін.] —К.: Університет «Україна», 2015. — 514 с.
12. Голомша М.Я. Майданна Україна. – К.: ВЦ «Просвіта», 2017. – 212 с.

13. Горчинская Александра. Донбасс до начала времен. // Новое время. – 2016. – № 18. С. 44–47.
14. Грицак Я. Життя. Смерть та інші неперемності: статті та есеї / Ярослав Грицак. – 3-ге вид., доп. – К.: Грані-Т, 2011. – 248 с. (Серія De profundis).
15. Грицак Я.Й. 26-й ПРОЦЕНТ, або як подолати історію / Ярослав Грицак. – К.: Фонд Порошенка, 2014. – 136 с. – (Серія «Жити по-новому»).
16. Гнаук Герхард. Точка прозрения. // Новое время. – 2016. – № 12. С. 50.
17. Гунчак Т.Г. Україна: ХХ століття. – К.: Дніпро, 2015. – 384 с.: фотоіл.
18. Даниленко Юлія. Ілюзія обмана. // Новое время. – 2015. – № 36. С. 49–50.
19. День, который изменит мир. [Павленко Анна, Бердинских Кристина, Голубов Александр.] // Новое время. – 2015. – № 43. С. 32–37.
20. До ефективних суспільств: Дороговкази в майбутнє: доп. Римському Клубові / Б. Гаврилишин; упоряд. В. Рубцов.— Вид. 3-тє, допов. – К.: Унів. вид-во ПУЛЬСАРИ, 2009.— 248 с.
21. Донбас і Крим: ціна повернення : монографія / за заг. ред. В.П. Горбуліна, О.С. Власюка, Е.М. Лібанової, О.М. Ляшенко. – К. : НІСД, 2015. – 474 с. Електронний ресурс. Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua/articles/2065/>
22. Жадан Сергей. Поговорить с Европой. // Новое время. – 2015. – № 47. С. 7
23. Жадан Сергей. По старому стилю. // Новое время. – 2016. – № 8. С. 61.
24. Жадан Сергей. Без особого статуса. // Новое время. – 2016. – № 12. С. 7.
25. Жадан Сергей. Не разочаровываться. // Новое время. – 2017. – № 43. С. 8.
26. «Журналистика на території України в умовах гібридної війни: межі та можливості державного регулювання». Аналітична записка. Національний інститут стратегічних досліджень. Електронний ресурс. Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua/content/articles/files/8122016-258af.pdf>
27. Жигайло Андрій. «Найбільші лобісти назви «Єлисаветград» – попи Московського патріархату». – Країна. – 2016. – № 6 (309). – С. 16–19.
28. «Зрозуміла мова» / «Plain language» у забезпеченні комунікативного зв'язку влада – громадськість на окупованих та звільнених тери-

торіях». Аналітична записка. Національний інститут стратегічних досліджень. Електронний ресурс. Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua/content/articles/files/language-35506.pdf>

29. Иванова Екатерина. Мысли из Вашингтона. // Новое время. – 2016. – № 18. С. 48–49.

30. Иноземцев Владислав. Построить Европу. // Новое время. – 2016. – № 19. С. 9.

31. Информационный фронт Кремля. / Валентин Бадрак, Дмитрий Козлов. – Центр исследования армии, конверсии и разоружения. 2016 – 115 с.

32. Индекс інформаційного впливу Кремля 2017. Спільний звіт за результатами дослідження. – К.: ГО Детектор Медіа. 2017. – 70 с.

33. Козлов Дмитрий. «Друзья» путина. Мифы и реальность. Центр исследования армии, конверсии и разоружения. 2016. – 87 с.

34. Козацько-лицарське виховання в навчальних закладах: нав.-метод. посіб. / Берега В.Є., Буймістер Л.В., Шоробура І.М. – Хмельницький: ПП Заколотний М.І., 2015. – 341.: іл.

35. Інформаційно-комунікативні технології в гуманітарній сфері Збройних Сил України: досвід, проблеми, перспективи: підручник / В.І. Осьодло, В.В. Стасюк, В.П. Шевчук та інші. / за заг. ред. В.Г. Радецького. – К.: НАОУ, 2007. – 492 с.

36. Кара-Мурза Сергей. Советская цивилизация. М.: Алгоритм, 2016. – 1280 с.

37. Кремлівська агресія проти України: роздуми в контексті війни : монографія / О.С. Власюк, С.В. Кононенко. – К.: НІСД, 2017. – 304 с. Електронний ресурс. Режим доступу: http://www.niss.gov.ua/content/articles/files/niss_Kreml-agressin__druk-d7e5f.pdf

38. Корба Галина. Взгляд со стороны: достижения и провалы Украины. // Новое время. – 2016. – № 6. С. 16–22.

39. Корба Галина. Работа воевать. // Новое время. – 2016. – № 12. С. 22–25.

40. Курков Андрей. Сила хора. // Новое время. – 2017. – № 43. С. 43.

41. Леви Бернар-Анри. Разделяй и побеждай. // Новое время. – 2015. – № 43. С. 38–39.

42. Левицька Ірина. Нащадки тих, хто пережив Голодомор, втрачають національну ідентичність. // Країна. – 2017. – №45 (398). С. 16–18.

43. Лосєв Ігор. Шляхом Петра і Єкатери́ні? // Український тиждень. – 2015. – № 51–52 (423–424). С. 34–35.

44. Лосєв Ігор. Емансипація від «друзів»... // Український тиж-

день. – 2016. – № 9 (433). С. 12–13.

45. Лукас Едвард. Європейські реєстровці. // Український тиждень. – 2016. – № 37 (431). С. 7.

46. Лукас Едвард. Сила vs моральність. // Український тиждень. – 2016. – № 13 (437). С. 7.

47. Лукас Едвард. Стримування ХХІ сторіччя. // Український тиждень. – 2017. – № 47 (523). С. 32.

48. Людина в цивілізації ХХІ століття: проблема свободи. / [В.Г. Табачковський, М.О. Булатов, Т.В. Лютий та інш.]. – К.: Наук. думка, 2005. – 272 с.

49. «Міжнародний досвід здійснення спеціальних режимів мовлення: висновки для України». Аналітична записка. Національний інститут стратегічних досліджень. Електронний ресурс. Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua/content/articles/files/specrezim-1161e.pdf>

50. Масенко Л.Т. Суржик: між мовою і язиком. – К.: Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2011. – 135 с.

51. Мовні права в сучасному світі (Збірник наукових праць). – Ужгород, ПП Наумченко Н.В. – 2014. – 351 с.

52. Мораль і влада : матеріали наукової конференції 16 грудня 2014 р., м. Київ / НАН України, Інститут філософії імені Г.С. Сковороди; Національна експертна комісія України з питань захисту суспільної моралі – К., 2014. – 96 с. Електронний ресурс. Режим доступу: https://www.filosof.com.ua/BIBLIO/Moral_Vlada.pdf

53. Мотиль Олександр. Підсумки імперій: занепад, розпад і відродження. Наукове видання. Видавництво «Часопис «Критика», українське видання, 2009. – 199 с.

54. Михайленко Олександр. «Донбас істотно не відрізняється від Києва». // Країна. – 2015. – № 48 (301). – С. 35–37.

55. Мураховська Валентина. Радянський Крим та імперська Росія зустрілися, щоб назавжди розлучитися. // Країна. – 2016. – № 9 (312). – С. 18–21.

56. Наливайко Северин. «Донецька самостійність не має ніякої історії, крім історії хвороби». – Країна. – 2016. – № 5 (308). – С. 17–20.

57. Павлова Олена. Світлана Олексієвич: Треба вбивати не людей, а ідеї. // Країна. – 2015. – № 40 (293). – С. 15–16.

58. Панфилов Олег. Личная война Путина. // Новое время. – 2015. – № 45. С. 33.

59. Пайфер Стивен. Пять шагов к исправлению. // Новое время. – 2016. – № 15. С. 7.

60. «Підтримка сепаратистських рухів в США як інформаційно-інструментальний проект РФ». Аналітична записка. Національний інститут стратегічних досліджень. Електронний ресурс. Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua/content/articles/files/separatizm-029d1.pdf>

61. Пешек Ярослав. Як Чехію ділили. // Український тиждень. – 2016. – № 22 (446). С. 50.

62. Померанцев Пітер. Нічого правдивого й усе можливе. Пригоди в сучасній Росії / переклад з англійської Андрій Бондар; Львів; Видавництво Українського католицького університету, 2015. – 240 с.

63. Пономаренко Марія. Станіслав Кульчицький: Політичну незалежність у 1991 році здобула радянська Україна. Трансформації в економіці й головах людей затягнулися на десятиліття. // Український тиждень. – 2016. – № 3 (427). С. 10–13.

64. Примост Валерій. Навчитися жити без імперії. // Український тиждень. – 2015. – № 51–52 (423–424). С. 30–33.

65. Проблеми теорії ментальності. / [М.В. Попович, І.В. Кисляковська, Н.Б. Вяткіна та інш.] – К.: Наук. думка, 2006. – 408 с. Електронний ресурс. Режим доступу: <http://filosof.com.ua/Mentaltheorie/Zmist.htm>

66. Проблеми та перспективи української реформації: [Кол. моногр.] / [Г.В. Щокін, В.І. Куценко, М.Ф. Головатий та ін.]. – К.: МАУП, 2001. – 248 с.

67. Почепцов Г.Г. Коммуникативные технологии двадцатого века. М.: «Рефл-бук», К.: «Ваклер» – 2001. – 352 с.

68. Радзівєвська Валерія. «Уже те, що Вася в Донецьку українською розмовляв, вважалось за націоналізм». // Країна. – 2016. – №10 (313). – С. 35–39.

69. «Російське іномовлення як інструмент маніпулювання громадською думкою у трансатлантичному просторі». Аналітична записка. Національний інститут стратегічних досліджень. Електронний ресурс. Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua/articles/1834/>

70. Світова гібридна війна: український фронт: монографія / за заг. ред. В.П. Горбуліна. – К. : НІСД, 2017. – 496 с. Електронний ресурс. Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua/articles/2431/>

71. «Стан та проблеми забезпечення державної інформаційної політики: зона проведення АТО та окуповані території». Аналітична доповідь. Національний інститут стратегічних досліджень. Електронний ресурс. Режим доступу: http://www.niss.gov.ua/content/articles/files/AD_InfoStrat-8505e.pdf

72. Стратегічне планування: вирішення проблем національної безпеки. Монографія / В.П. Горбулін, А.Б. Качинський. – К. : НІСД, 2010. – 288 с. Електронний ресурс. Режим доступу: http://www.niss.gov.ua/content/articles/files/Gorbulin_Kachynsky-e2dd0.pdf

73. Сектор безпеки України та засоби масової комунікації: pro bono public: Монографія. – К.; Женева; Луганськ: Янтар, 2011. – 306 с.

74. Стратегія національної безпеки України в контексті досвіду світової спільноти. Зб. ст. за матер. міжнар. конф. – К.: «Сатсанга», 2001. – 224 с.

75. Скиба Микола. Креативні індустрії в Україні: вистояти, просвітити(ся). // Український тиждень. – 2016. – № 37 (431). С. 44–46.

76. Снігур Оксана. У зруйнованому монастирі — ідеальна акустика для музики Бетховена. // Країна. – 2016. – № 21 (324). – С. 41–42.

77. Ткаченко О.Б. Українська мова: сьогодення й історична перспектива. Київ, Науково-виробниче підприємство «Видавництво «Наукова думка» НАН України», 2014. – 512 с.

78. Тинченко Ярослав. Анатомія сепаратизму. // Український тиждень. – 2015. – № 45 (417). С. 10–12.

79. Трегуб Ганна. Кароль Модзелевський: Зерно авторитаризму проросло у свідомості східноєвропейських народів через розчарування режимом ліберальної демократії. // Український тиждень. – 2015. – № 42 (414). С. 38–40.

80. Трегуб Ганна. Шаліні Рандерія: Нині у світі можливе повернення до імперіалізму та колоніалізму в їхніх нових формах. // Український тиждень. – 2015. – № 46 (418). С. 34–36.

81. Трегуб Ганна. Жак Лежандр: Французи давно усвідомили, що розвиток їхньої мови не може відбуватися за рахунок пригноблення і знищення місцевих мов. // Український тиждень. – 2016. – № 13 (437). С. 42–44.

82. Україна на зламі тисячоліть: історичний екскурс, проблеми, тенденції та перспективи. / [Щокін Г.В., Попович М.В., Карамзін М.М. та ін.]. – К.: МАУП, 2000. – 384 с.

83. «Уразливість інформаційної політики ЄС щодо впливу російської пропаганди». Аналітична записка. Національний інститут стратегічних досліджень. Електронний ресурс. Режим доступу: http://www.niss.gov.ua/content/articles/files/ros_propaganda-723d5.pdf

84. Федоров Юрій. «HYBRID» WAR À LA RUSSE: «Гибридная» война по-русски. – К.: ТОВ «Бизнесполиграф», 2016. – 176 с.

85. Цимбал Ярина. Переможний бій із «руським міром». Українсь-

кий тиждень. – 2016. – № 37 (431). С. 40–43.

86. Шама Олег. Останній герой. // Новое время. – 2016. – № 20. С. 58–60.

87. Шаповал Катерина. Балканский экспресс. // Новое время. – 2015. – № 42. С. 42–43.

88. Шаповал Катерина. Чисто американское убийство. // Новое время. – 2017. – № 46. С. 28–30.

89. Шушарін Дмитро. Війна як мир, мир як війна. // День. – 2014. – № 194. Електронний ресурс. Режим доступу: <https://day.kyiv.ua/uk/blog/politika/viyna-yak-mir-mir-yak-viyna>

90. Шушарін Дмитро. Ходоронавальний кримнаш. // День. – 2014. – № 196. Електронний ресурс. Режим доступу: <https://day.kyiv.ua/uk/blog/politika/hodoronavalniy-krimnash>

91. Шушарін Дмитро. Дивна війна призводить до дивного миру. // День. – 2014. – № 199. Електронний ресурс. Режим доступу: <https://day.kyiv.ua/uk/blog/politika/divna-viyna-prizvudit-do-divnogo-miru>

92. Шушарін Дмитро. Совок — окремих випадок російського. // День. – 2015. – № 67. Електронний ресурс. Режим доступу: <https://day.kyiv.ua/uk/blog/polityka/sovok-okremiy-vypadok-rosiyskogo>

93. Шушарін Дмитро. Про відтворення імперії, або Чому Росія прагне зруйнувати сучасні держави навколо себе. // День. – 2015. – № 85. Електронний ресурс. Режим доступу: <https://day.kyiv.ua/uk/blog/polityka/pro-vidtvorennya-imperiyi>

94. Шушарін Дмитро. Побудова нового тоталітаризму. // День. – 2015. – № 89. Електронний ресурс. Режим доступу: <https://day.kyiv.ua/uk/blog/polityka/pobudova-novogo-totalitaryzmu>

95. Шушарін Дмитро. «Гібридний мир». // День. – 2015. – № 103. Електронний ресурс. Режим доступу: <https://day.kyiv.ua/uk/blog/polityka/gibrydnyu-myr>

96. Шушарін Дмитро. Світ змінився після захоплення Криму. // День. – 2015. – № 115. Електронний ресурс. Режим доступу: <https://day.kyiv.ua/uk/blog/polityka/svit-zminyvsya-pislya-zahoplennya-krumu>

97. Шушарін Дмитро. Про русифікацію політичної еліти України. // День. – 2015. – № 130. Електронний ресурс. Режим доступу: <https://day.kyiv.ua/uk/blog/polityka/pro-rusyfikaciyu-politychnoyi-elity-ukrayiny>

98. Шушарін Дмитро. У пошуках особистості. // День. – 2015. – № 186. Електронний ресурс. Режим доступу: <https://day.kyiv.ua/uk/blog/suspilstvo/u-poshukah-osobystosti>

99. Шушарін Дмитро. Що несе світу Росія? // День. – 2015. –

№ 212. Електронний ресурс. Режим доступу: <https://day.kyiv.ua/uk/blog/polityka/shcho-nese-svitu-rosiya>

100. Шушарін Дмитро. Шантаж тероризмом. // День. – 2015. – № 217. Електронний ресурс. Режим доступу: <https://day.kyiv.ua/uk/blog/polityka/shantazh-teroryzmoz>

101. Шушарин Д. Русский тоталитаризм. Свобода здесь и сейчас / Д. Шушарин — «Издательские решения». – 227 с.

102. Шушарін Дмитро. Цінності — вищі за суверенітет! // День № 61, 1999. Електронний ресурс. Режим доступу: <https://day.kyiv.ua/uk/article/podrobici/cinnosti-vishchi-za-suverenitet>

103. Шушарін Дмитро. Росія: від Кремля до Манежної — один крок. // День № 229, 2010. Електронний ресурс. Режим доступу: <https://day.kyiv.ua/uk/article/den-planeti/rosiya-vid-kremlya-do-manezhnoyi-odin-krok>

104. Яковина Иван. Новая страшная сила. // Новое время № 46, 2017. – С. 38–41.

105. Vincent A. Dueñas. Counterinsurgency Options for Ukraine. Електронний ресурс. Режим доступу: <http://smallwarsjournal.com/jrnl/art/counterinsurgency-options-for-ukraine>

106. Munich Security Report 2015: «Collapsing Order, Reluctant Guardians?» Електронний ресурс. Режим доступу: https://www.securityconference.de/fileadmin/MunichSecurityReport/MunichSecurityReport_2015.pdf

107. Munich Security Report 2016: «Boundless Crises, Reckless Spoilers, Helpless Guardians». Електронний ресурс. Режим доступу:

108. https://www.securityconference.de/fileadmin/MunichSecurityReport/MunichSecurityReport_2016.pdf

109. Munich Security Report 2017: «Post-Truth, Post-West, Post-Order?» Електронний ресурс. Режим доступу: <https://www.securityconference.de/en/discussion/munich-security-report/>

110. Munich Security Report 2018: «To the Brink – and Back?» Електронний ресурс. Режим доступу: <https://www.securityconference.de/en/discussion/munich-security-report/>

Любовець Григорій Вікторович
Король Валерій Григорович

**КОМУНІКАЦІЙНО-КОНТЕНТНА БЕЗПЕКА:
ПРОБЛЕМАТИКА, ПІДХОДИ, ЕТАПИ СТАНОВЛЕННЯ**

Літературні редактори: Король Т.М., Луконіна В.О.

Комп'ютерна верстка: Макарчук Є.А.

Підписано до друку 20.06.2018. Формат 60х90 1/16. Гарнітура Times. Папір офсетний. Друк ризограф. Наклад 200 прим.
Умов. друк. аркушів 26,97. Замовлення № 2006

Видавець «ФОП Середняк Т.К.», 49000, Дніпро, 18, а/с 1212
Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до
Державного реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів
видавничої продукції ДК № 4379 від 02.08.2012.
Ідентифікатор видавця в системі ISBN 7696
49000, Дніпро, 18, а/с 1212
тел. (096)-308-00-38, (056)-798-04-00
E-mail: 7980400@gmail.com